Konneveden lukion opetussuunnitelma

Nimi	Konneveden lukion opetussuunnitelma
Kunta	Konnevesi
Koulu	Konneveden lukio
Pdf luotu	10.5.2021

SISÄLTÖ

Sisällysluettelo

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö 1
1.1 Opetussuunnitelman laatiminen 1
1.2 Opetussuunnitelman sisältö 2
2. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta 4
2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä 4
2.2. Arvoperusta 5
3. Opetuksen toteuttaminen 8
3.1. Opintojen rakenne 8
3.2. Oppimiskäsitys 8
3.3. Opiskeluympäristöt ja - menetelmät 9
3.4. Toimintakulttuuri 10
3.5. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö 13
3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys 15
4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen 19
4.1. Ohjaus 19
4.2. Oppimisen tuki ja erityisopetus 21
4.2.1. Oppimisen tuki 21
4.2.2. Erityisopetus 23
4.2.3. Opiskelun poikkeava järjestäminen ja avustajapalvelut 25
4.3. Opiskeluhuolto 26
4.3.1. Opiskeluhuollon keskeiset periaatteet 27
4.3.2. Opiskeluhuollon suunnitelmat ja niiden laatiminen 30
4.4. Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä 35
4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä 36
5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi 39
5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa 39
5.2. Opintojakson arviointi 40
5.2.1. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät 41
5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot 41
5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi 42
5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa 42
5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen 43
5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi 45
5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi 45

5.4. Lukion oppimäärän suoritus 47
5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus 47
5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot 48
5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat 51
6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt 53
6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet 53
6.2. Laaja-alainen osaaminen 54
7. Paikalliset liitteet 59
7.1. Konneveden lukion ohjaussuunnitelma 59
7.2. Konneveden lukion opiskeluhuollon suunnitelma 66
7.3. Konneveden lukion kurinpitosuunnitelma 66
8. Oppiaineet 70
8.1. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI) 70
8.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1) 71
8.2. Biologia (BI) 90
Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1) 92
Ekologian perusteet ja ekosysteemit, 2 op (BI2) 94
Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4) 96
Ihmisen biologia, 2 op (BI5) 97
Biotekniikka ja sen sovellutukset, 2 op (BI6) 99
8.3. Elämänkatsomustieto (ET) 100
Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1) 103
Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2) 105
Kulttuurit, 2 op (ET3) 108
Katsomukset, 2 op (ET4) 110
Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5) 112
Tulevaisuus, 2 op (ET6) 114
8.4. Filosofia (FI) 115
Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1) 117
Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3) 120
Totuus, 2 op (FI4) 122
Etiikka, 2 op (Fi2) 123
8.5. Fysiikka (FY) 125
Fysiikka ympäristöön ja yhteiskuntaan vaikuttavana luonnontieteenä, 2 op (FY1) 127
Energia ja lämpö, 2 op (FY3) 129
Voima ja liike, 2 op (FY4) 130
Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5) 131
Sähkö, 2 op (FY6) 133
Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7) 134
Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8) 135
8.6. Maantiede (GE) 136
Maailma muutoksessa, 2 op (GE1) 139
Sininen planeetta, 2 op (GE2) 141

Yhteinen maailma, 2 op (GE3) 142
Geomedia - tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4) 144
8.7. Historia (HI) 145
Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1) 148
Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2) 150
Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3) 152
Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4) 154
Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5) 156
Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6) 158
Historian kertausjakso, 2 op (HI7) 160
Eurooppalaista kulttuuria ennen ja nyt, 4 op (KU4HI4) 161
8.8. Kemia (KE) 161
Kemia, minä ja kestävä tulevaisuus, 2 op (KE1) 164
Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3) 166
Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4) 167
Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5) 168
Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6) 169
8.9. Uskonto (KT) 171
8.9.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1) 173
8.9.2. Ortodoksinen uskonto (KT2) 187
8.10. Kuvataide (KU) 191
Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1) 194
Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2) 196
Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3) 198
Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4) 200
Eurooppalaista kulttuuria ennen ja nyt, 4 op (KU4HI4) 201
8.11. Lukiodiplomit (LD) 201
Kuvataiteen lukiodiplomi, 4 op (KULD2) 202
Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4) 203
Musiikin lukiodiplomi, 4 op (MULD6) 204
Tanssin lukiodiplomi, 2 op (TALD7) 206
8.12. Liikunta (LI) 206
Oppiva liikkuja, 2 op (LI1) 208
Aktiivinen elämä, 2 op (LI2) 210
Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3) 211
Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5) 213
Luontoliikunta I, 2 op (LI6) 215
Kuntoliikunta, 2 op (LI7) 216
Yhdessä liikkuen, 2 op (Li4) 217
Vanhojen tanssit, 2 op (Li8) 218
Luontoliikunta II, 2 op (Li9) 220
Metsästäjäntutkinto, 2 op (Li10) 220
Seuraohjaamisen perusteet, 2 op (Li11) 221
8.13. Matematiikka (MA) 221

8.13.1. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA) ... 224
8.13.2. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB) ... 237
8.13.3. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY) ... 245
8.14. Musiikki (MU) ... 246
Intro - kaikki soimaan, 2 op (MU1) ... 248
Syke - soiva ilmaisu, 2 op (MU2) ... 250
Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3) ... 251
Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4) ... 253
8.15. Opinto-ohjaus (OP) ... 255
Minä opiskelijana, 2 op (OP1) ... 256
Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2) ... 258
Tavoitteissa työelämä, 2 op (OP3) ... 259
Voin hyvin ja jaksan, 6 op (TE1OP1PS1) ... 260
8.16. Psykologia (PS) ... 260
Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1) ... 262
Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2) ... 264
Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3) ... 266
Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4) ... 268
Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5) ... 270
Voin hyvin ja jaksan, 6 op (TE1OP1PS1) ... 272
8.17. Terveystieto (TE) ... 272
Terveys voimavarana, 2 op (TE1) ... 274
Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2) ... 276
Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3) ... 278
Voin hyvin ja jaksan, 6 op (TE1OP1PS1) ... 280
8.18. Toinen kotimainen kieli, ruotsi (TKRU) ... 280
8.18.1. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1) ... 284
8.19. Vieraat kielet (VK) ... 293
8.19.1. Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä (VKENA1) ... 298
8.19.2. Vieraat kielet, saksa B2-oppimäärä (SAB2) ... 309
8.19.3. Vieraat kielet, saksa, B3-oppimäärä (SAB3) ... 320
8.20. Yhteiskuntaoppi (YH) ... 332
Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1) ... 334
Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3) ... 336
Lakitieto, 2 op (YH4) ... 338
Yhteiskuntaopin kertausjakso, 2 op (YH5) ... 340
Oma talous haltuun, 1 op (YH6) ... 341
Liikennekasvatus, 2 op (YHT3) ... 342
Taloutta ja matematiikkaa, 4 op (YHMAA2) ... 342
Taloutta ja matematiikkaa, 4 op (YHMAB2) ... 342
8.21. Kotitalous (KOT) ... 342
Kotitalous, 2 op (KOT1) ... 343
8.22. Tieto- ja viestintäteknologia (TVT) ... 345
Lukiolaisen tieto- ja viestintäteknologia, 2 op (TVT1) ... 345

8.23. Yrittäjyys (YRI) 346
Myynti, markkinointi ja kaupallistaminen, 2 op (YRI01) 347
Vuorovaikutus- ja neuvottelutaidot, 2 op (YRI02) 348
Globaalit markkinat, 2 op (YRI03) 350
Vuosi yrittäjänä!, 2 op (YRI04) 351
Osuuskuntayrittäjyys 1, 2 op (YRI05) 352
Osuuskuntayrittäjyys 2, 2 op (YRI06) 353
8.24. Integraatio-opintojaksot 353
Eurooppalaista kulttuuria ennen ja nyt, 4 op (KU4HI4) 353
Voin hyvin ja jaksan, 6 op (TE1OP1PS1) 357
Taloutta ja matematiikkaa, 4 op (YHMAA2) 360
Taloutta ja matematiikkaa, 4 op (YHMAB2) 363
9. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö 367
9.1. Opetussuunnitelman laatiminen 367
9.2. Opetussuunnitelman sisältö 368
10. Liitteet 370
10.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 370
10.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko 370
10.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi 377
10.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi 377
10.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi 383
10.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi 383
10.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi 388
10.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi 389

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö

1.1 Opetussuunnitelman laatiminen

Lukiokoulutuksen opetussuunnitelmajärjestelmän osia ovat

- *lukiolaki (714/2028)*
- *valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta (810/2028)*
- *Opetushallituksen määräys lukion opetussuunnitelman perusteista*
- *koulutuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma*

Lisäksi voidaan paikallisesti päätettävällä tavalla laatia suunnitelma opetussuunnitelman toimeenpanosta kurakin lukuvuotta varten.

Kaikki nuorten koulutuksen järjestäjät laativat paikallisen opetussuunnitelman näiden lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan, jollei opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämästä järjestämisluvasta muuta johdu. Jos lukiokoulutuksen järjestämislupaan liittyy erityinen koulutustehtävä, siihen liittyvät määräyksen otetaan huomioon opetussuunnitelmaa laadittaessa. Lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Lukiokoulutuksessa yleissivistys koostuu arvoista, tiedoista, taidoista, asenteista ja tahdosta, joiden avulla kriittiseen ja itsenäiseen ajatteluun pystyvät yksilöt osaavat toimia vastuullisesti, myötätuntoisesti, yhteisöllisesti ja itseään kehittäen. Lukiokoulutus on kokonaisuus, jossa eri toimintojen tavoitteet ja sisällöt liittyvät yhteen ja muodostavat opetuksen ja toimintakulttuurin perustan. Tämän vuoksi lukion opetussuunnitelman perusteet sisältävät tavoitteita, keskeisiä sisältöjä ja opiskelijan oppimisen arviointia koskevien määräysten lisäksi niiden ymmärtämistä avaavaa tekstiä. Tekstin muodosta ilmenee, onko kyseessä velvoittava määräys vai sitä tarkentava ja selittävä teksti.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään lukion opetus- ja kasvatustyöstä. Koulutuksen järjestäjä voi laatia lukuvuosittain opetussuunnitelmaan perustuvan suunnitelman opetuksen käytännön järjestämisestä. Opiskelija laatii oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto ja urasuunnitelman.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon muiden oppilaitosten opetustarjonta sekä lukion toimintaympäristö, paikalliset osaamisvahvuudet ja erityisresurssit. Lukiopaikkakunnan tai -alueen luonto ja ympäristö, historia, kieliolosuhteet sekä elinkeino- ja kulttuurielämä tuovat opetussuunnitelmaan paikallisuutta. Käytännön yhteistyö eri alojen asiantuntijoiden kanssa lisää opiskelun elämänläheisyyttä ja syvällisyyttä. Opetussuunnitelmaa laadittaessa myös ajankohtaistetaan lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyjä asioita.

Koulutuksen järjestäjä hyväksyy paikallisen opetussuunnitelman ennen sen käyttöönottoa erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä ja tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten.

Lukiolain (714/2018) 13 §:n mukaan opiskelijan mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvät opinnot kolmessa vuodessa on turvattava järjestämällä opintojen eteneminen joustavasti ja tarjoamalla tarvittava oppimisen ja opiskelun tuki. Paikallinen opetussuunnitelma tulee laatia siten, että se antaa opiskelijalle mahdollisuuden yksilöllisiin opintoja koskeviin valintoihin omassa oppilaitoksessa sekä halutessaan myös muissa oppilaitoksissa ja korkeakouluissa.

Koulutuksen järjestäjä päättä, miten paikallinen opetussuunnitelma laaditaan lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta. Paikallinen opetussuunnitelma laaditaan yhteistyössä lukion henkilöstön, opiskelijoiden, opiskelijoiden huoltajien sekä säännösten edellyttämiltä osin

lisäksi kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Yhteistyötä opetussuunnitelman laatimisessa voidaan tehdä myös muiden koulutuksen järjestäjien ja eri sidosryhmien kanssa. Kaikilla opiskelijoiden huoltajilla tulee olla mahdollisuus tutustua opetussuunnitelmaan. Ennen opetussuunnitelman hyväksymistä koulutuksen järjestäjän tulee kuulla lukion opiskelijakuntaa ja henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyöllä eri tahojen kanssa pyritään varmistamaan lukiokoulutuksen korkeatasoisuus, yhteiskunnallinen merkittävyys sekä koko yhteisön sitoutuminen yhdessä määriteltyihin tavoitteisiin ja toimintatapoihin. Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa pyritään ratkaisuihin, jotka kehittävät lukion toimintakulttuuria, tukevat opiskelijoiden hyvinvointia, jaksamista ja osallisuutta sekä monipuolistavat vuorovaikutusta lukion sisällä ja ympäröivän yhteiskunnan kanssa.

1.2 Opetussuunnitelman sisältö

Paikallinen opetussuunnitelma sisältää seuraavat osat:

- *lukion toiminta-ajatus ja arvopainotukset*
- *oppimiskäsitys, opiskeluympäristöt ja -menetelmät*
- *lukion toimintakulttuurin pääpiirteet*
- *koulutuksen järjestäjän hyväksymä lukion tuntijako*
- *lukion kieliohjelma*
- *itsenäisen opiskelun periaatteet*
- *laaja-alaisen osaamisen osa-alueet*
- *oppiaineen tehtävä, oppiaineen opetuksen yleiset tavoitteet ja arviointi*
- *opintojakson tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen ja arviointi opintojaksoittain*
- *kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttaminen*
- *ohjaussuunnitelma*
- *oppimisen ja opiskelun tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus*
- *kieli- ja kulttuuriryhmien opetus*
- *yhteistyö muiden lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa*
- *yhteistyö yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten sekä muiden tahojen kanssa*
- *kansainvälinen yhteistyö*
- *työelämäyhteistyö*
- *opiskeluhuolto*
- *opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi*
- *toiminnan jatkuva kehittäminen ja arviointi*

Mikäli lukio järjestää vieraskielistä opetusta tai mahdollisuuden suorittaa lukiodiplomeita, se tulee määritellä opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 33 §:ssä säädetään opiskelijoiden vaikutusmahdollisuuksien turvaamisesta ja opiskelijakunnasta. Pykälässä tarkoitettu toiminta tulee suunnitella paikallisen opetussuunnitelman ja muiden siihen perustuvien suunnitelmien osana tai yhteydessä.

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 §

[muutettu lailla 1501/2016]1 mom.).

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 13§ mukaan suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä on kirjattava oppilaitoskohtaiseen opiskeluhuoltosuunnitelmaan.

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee laatia ja ohjeistaa paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.

Sukupuolten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986, muutettu lailla 1329/2014) 5 a §:n mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi paikallista opetussuunnitelmaa tai muuta lukion suunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 6 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan.

2. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta

2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä

Lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Lukiokoulutuksessa yleissivistys koostuu arvoista, tiedoista, taidoista, asenteista ja tahdosta, joiden avulla kriittiseen ja itsenäiseen ajatteluun pystyvät yksilöt osaavat toimia vastuullisesti, myötätuntoisesti, yhteisöllisesti ja itseään kehittäen.

Lukioaikana opiskelija kartuttaa ihmistä, kulttuureja, ympäristöä ja yhteiskuntaa koskevaa olennaista tietoa, osaamista ja toimijuutta. Lukio-opetus valmistaa opiskelijaa ymmärtämään elämässä ja maailmassa vallitsevia monitahoisia keskinäisriippuvuuksia sekä jäsentämään laaja-alaisia ilmiöitä.

Lukiokoulutuksella on opetus- ja kasvatustehtävä. Lukiokoulutuksen aikana opiskelija rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla opiskelija kehittää suhdettaan menneisyyteen ja suuntautuu tulevaisuuteen. Lukiokoulutus syventää opiskelijan kiinnostusta tieteiden ja taiteiden maailmaan sekä kehittää valmiuksia elämänhallintaan ja työelämään.

Lukiokoulutus rakentuu perusopetuksen oppimäärälle. Se antaa yleiset ja monipuoliset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja lukion oppimäärään perustuvaan ammatilliseen koulutukseen. Lukiossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja muilla näytöillä.

Lukiokoulutus ohjaa opiskelijaa tulevaisuuden suunnitelmien laadintaan, maailmankansalaisuuteen kasvamiseen ja jatkuvaan oppimiseen.

Konneveden lukiossa tuotetaan laadukasta ja laaja-alaista yleissivistävää opetusta turvallisessa, merkityksellisessä ja joustavassa yhteisössä, luonnonläheisessä ja puhtaassa ympäristössä. Lukio toimii jatkuvassa vuorovaikutuksessa yhteiskunnan kanssa ja se tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuden kytkeä lukio-opintojen yhteyteen korkea-asteen opintoja kansainvälisyyttä, yrittäjyyttä ja työelämäyhteistyötä.

Lukion suoritettuaan opiskelija on valmis suuntautumaan jatko-opintoihin ihmistä, kulttuureja, ympäristöä ja yhteiskuntaa ymmärtävänä aktiivisena nuorena aikuisena. Hän kykenee tulevaisuuden suunnitelmien laatimiseen ja jatkuvaan oppimiseen.

2.2. Arvoperusta

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arvoperusta rakentuu demokratialle ja suomalaiselle sivistysihanteelle, jonka mukaan opiskelu ja oppiminen uudistavat yhteiskuntaa ja kulttuuria. Sivistys on yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan avulla. Sivistykseen kuuluu taito ja tahto käsitellä inhimillisten pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välisiä ristiriitoja eettisesti, myötätuntoisesti ja ratkaisuja etsien. Sivistys ilmenee huolenpitona, avarakatseisuutena, laaja-alaisena todellisuuden hahmottamisena ja sitoutumisena toimintaan myönteisten muutosten puolesta. Lukion sivistysihanteena on pyrkimys totuuteen, hyvyyteen, kauneuteen, oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan.

Lukio-opetuksen perustana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen sekä ihmisarvon loukkaamattomuus. Lukio-opetus pohjautuu keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin. Opiskelijamuodostaa lukioaikanaan jäsentyneen käsityksen perus- ja ihmisoikeuksien taustalla olevista arvoista, keskeisistä perus- ja ihmisoikeusnormeista sekä näitä oikeuksia edistävistä toimintatavoista. Lukio-opetus kehittää arvo-osaamista kannustamalla omien arvojen syvälliseen pohdintaan sekä käsittelemällä julkilausuttujen arvojen ja todellisuuden välisiä jännitteitä.

Lukio-opetus edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä demokratiaa ja hyvinvointia. Lukio-opetus on opiskelijaa uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamatonta, eikä sitä saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen välineenä. Lukio-opetus kannustaa pohtimaan suomalaisen yhteiskunnan ja kansainvälisen kehityksen mahdollisuuksia, vaihtoehtoja ja epäkohtia. Osallisuus, toimijuus ja yhteisöllisyys korostuvat kaikessa lukion toiminnassa.

Lukio-opetuksessa ymmärretään kestävän elämäntavan välttämättömyys sekä rakennetaan osaamisperustaa ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle. Opiskelija ymmärtää oman toimintansa ja globaalin vastuun merkityksen luonnonvarojen kestävässä käytössä, ilmastonmuutoksen hillinnässä ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä. Lukio-opetus kannustaa vastuulliseen toimijuuteen sekä kansainväliseen yhteistyöhön ja maailmankansalaisuuteen YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti.

Jokainen lukio on yhteisö, jossa erilaisista taustoista tulevilla ihmisillä on mahdollisuus tunnistaa ja pohtia yhteisiä hyvän elämän arvoja ja periaatteita sekä oppia yhteistyöhön. Lukiossa kannustetaan keskinäiseen välittämiseen ja huolenpitoon. Luovuutta, aloitteellisuutta, rehellisyyttä ja sisua arvostetaan. Inhimillinen ja kulttuurinen moninaisuus nähdään rikkautena ja luovuuden lähteenä. Kulttuuriperintöjä vahvistetaan välittämällä, arvioimalla ja uudistamalla niihin liittyvää tietoa ja osaamista.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa arvoperustaa tarkennetaan oman lukion kannalta olennaisissa asioissa. Arvoperusta toteutuu lukion toimintakulttuurissa, kaikkien oppiaineiden opetuksessa ja työskentelyn organisoinnissa. Lukion arvoperustaa konkretisoi näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvattu laaja-alainen osaaminen.

Konneveden lukion arvoperusta rakentuu valtakunnallisten lukion opetussuunnitelman perusteiden sekä Konneveden vahvuuksien, pienen koon ja monimuotoisen luonnonläheisen toimintaympäristön kautta. Arvoperusta tukee yhteisön ja yksilön hyvinvointia sekä mahdollistaa kasvamisen humaaniksi, avarakatseiseksi ja myönteiseksi aikuiseksi.

Arvoperustan teemat:

Yhteisöllisyys ja inhimillisyys

Yhteisöt ja yhteisöllisyys ovat välttämättömiä yksilön hyvinvoinnille, mutta samalla yhteisöllisyys vahvistaa ja pitää koossa koko yhteiskuntaa. Konneveden lukiossa yhteisöllisyys rakentuu opiskelija- ja opettajayhteisön lisäksi perheistä, ystävistä ja lukion paikallisista yhteistyötahoista. Inhimillisyyden ja myötätunnon merkitys korostuu pienessä yhteisössä, missä opiskelijat ovat läsnä jatkuvasti toistensa kanssa. Näin inhimillisyys on yksi sujuvan yhdessä tekemisen ja oppimisen edellytys. Ne mahdollistavat yrittämisen turvallisessa ympäristössä ja tätä kautta monipuolisen itsensä kehittämisen.

Vapaus, vastuullisuus & merkityksellisyys

Haluamme, että opiskelijat kokevat opiskelunsa merkitykselliseksi ja mielekkääksi, koska merkityksellisyys on tavoitteellisen opiskelun ja työskentelyn edellytys. Lukio mahdollistaa pienestä koostaan huolimatta joustavilla ratkaisuilla opiskelijoiden vapauden kestävien ja merkityksellisten valintojen tekemiseen. Opiskelijoita kannustetaan vastuullisten valintojen tekemiseen, samalla vapautta ja luottamusta unohtamatta. Valintojen tekeminen ja vastuullisuus ulottuvat yksilöön, yhteisöön ja ympäröivään yhteiskuntaan.

Terveys & hyvinvointi

Fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen terveyden tasapaino on tavoitteellisen opiskelun ja työskentelyn perusedellytys. Sekä opiskelijoiden että henkilökunnan hyvinvointi on tärkeää, koska hyvinvoiva opiskelijan ja opettajan itsetuntemus ja itsevarmuus vahvistuvat. Tämä auttaa opiskelijaa jaksamaan paremmin ja toimimaan luovasti. Hyvinvointia rakennetaan ja ylläpidetään lukiossa tiiviin ja vastavuoroisen vuorovaikutuksen keinoin. Opiskelijoiden jaksaminen huomioidaan päivittäisessä opetuksessa ja pienissä ryhmissä yksittäisiin jaksamisen haasteisiin on mahdollista puuttua nopeasti. Sosiaalista hyvinvointia rakennetaan yhteisten tapahtumien kautta. Fyysistä hyvinvointia taas pyritään ylläpitämään opiskelua tauottamalla ja toiminnallisten aktiviteettien avulla.

Turvallisuus & luotettavuus

Haluamme luoda opiskelijoille Konneveden lukiossa turvallisen ja luotettavan toimintaympäristön. Lähtökohtamme on, että kaikki vuorovaikutus perustuu vahvasti opettajien ja opiskelijoiden väliseen luottamukseen. Uusi koulurakennus mahdollistaa fyysisesti turvallisen opiskeluympäristön ja ihmiset sen ympärillä rakentavat psyykkisesti turvallisen oppimisympäristön, missä opiskelija voi yrittää, kokeilla, onnistua ja epäonnistua.

Kestävät valinnat

Konneveden lukio toimii monimuotoisen ja vehreän ympäristön keskellä, joten lukio-opetuksessa on luonnollista korostaa tätä vahvuutta ja huomioida, että tämän kaltainen toimintaympäristö ei ole itsestäänselvyys, vaan edellyttää kestävää elämäntapaa sekä ympäristöä ja kansalaisten hyvinvointia edistävää toimintaa. Kestäviin valintoihin kannustetaan jokapäiväisessä lukion arjessa ja ne huomioidaan aineiden opintojaksoilla.

Tasa-arvo

Lukio-opetuksen tavoitteena on edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä demokratiaa ja hyvinvointia. Konneveden lukiossa on matala hierarkia, mikä luo tasa- arvoa opiskelijoiden ja henkilökunnan välille. Opiskelijat voivat, ja heitä kannustetaan vaikuttamaan opiskeluympäristöönsä sekä jokapäiväiseen elämäänsä lukiossa ja sen ulkopuolella. Tasa-arvo Konneveden lukiossa rakentuu suvaitsevaisuuden, toisen arvostamisen ja kunnioittamisen kautta. Opiskelijoita kohdellaan yhdenvertaisesti sukupuolesta, uskonnosta, poliittisista näkemyksistä tai muista taustatekijöistä riippumatta. Suvaitsevaisuus ja toisten kunnioittaminen pitävät sisällään myönteisen uskon muihin ja muiden tekemiseen ja luo näin ollen ympärilleen tasa-arvoa, luottamusta ja hyvinvointia.

3. Opetuksen toteuttaminen

3.1. Opintojen rakenne

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä. Lukio-opinnot muodostuvat lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (810/2018) liitteen 1 mukaisista pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijalle. Valtioneuvoston asetuksen mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärään tulee sisältyä vähintään 20 opintopistettä. Oppimäärään voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Opetushallitus on laatinut lukion opetussuunnitelman perusteet lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteessä 1 tarkoitettuihin pakollisiin ja valtakunnallisiin valinnaisiin opintoihin lukuun ottamatta temaattisia opintoja. Lisäksi Opetushallitus on laatinut opetussuunnitelman perusteet lukiodiplomeihin. Lukiodiplomien laajuus on kaksi opintopistettä.

Koulutuksen järjestäjä päättää, minkä laajuisina opintojaksoina opinnot tarjotaan opiskelijalle. Koulutuksen järjestäjän tulee kuitenkin tarjota opiskelijalle mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen 1 mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään, missä järjestyksessä oppiaineen opinnot suoritetaan ja miten ne jaetaan opintojaksoihin.

Oppiaineen opintojen suorittamisjärjestys ja jako opintojaksoihin kuvataan ainekohtaisessa osassa.

Paikallisten valinnaisten opintojaksojen tarjonnasta päätetään lukuvuosittain.

3.2. Oppimiskäsitys

Lukion opetussuunnitelman perusteet pohjautuvat oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen on seurausta opiskelijan aktiivisesta ja tavoitteellisesta toiminnasta. Oppimisprosessin aikana opiskelija tulkitsee, analysoi ja arvioi eri muodoissa esitettyä dataa, informaatiota tai tietoa aikaisempien kokemusten ja tietojen pohjalta. Hän kehittää ratkaisuja ja luo uudenlaisia kokonaisuuksia yhdistäen tietoja ja taitoja uudella tavalla. Ohjaus ja rakentava palaute vahvistavat itseluottamusta ja auttavat opiskelijaa asettamaan omia tavoitteita, kehittämään ajatteluaan ja työskentelemään tarkoituksenmukaisella tavalla tavoitteiden suuntaisesti.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden, opettajien, asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa erilaisissa ympäristöissä. Se on monimuotoista ja sidoksissa siihen toimintaan, tilanteeseen ja kulttuuriin, jossa se tapahtuu. Myös kieli, kehollisuus ja eri aistien käyttö ovat oppimisen kannalta olennaisia. Lukio-opinnoissa opiskelijaa ohjataan havaitsemaan käsitteiden, tiedonalojen ja osaamisen välisiä yhteyksiä sekä soveltamaan aiemmin oppimaansa muuttuvissa tilanteissa. Näin kehittyvät myös jatkuvan oppimisen edellyttämät taidot. Oppimisprosesseistaan tietoinen opiskelija osaa arvioida ja kehittää opiskelu- ja ajattelutaitojaan sekä toimia opinnoissaan vähitellen yhä itseohjautuvammin. Opintoihin liittyvät onnistumisen kokemukset ja rohkaiseva ohjaus vahvistavat uskoa omiin mahdollisuuksiin ja innostavat opiskeluun.

Konneveden lukion oppimiskäsityksessä opiskelija on aktiivinen ja tavoitteellinen toimija ja työskentelee vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden, opettajien, asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa erilaisissa ympäristöissä. Näin oppimista tapahtuu sekä kouluyhteisössä että sen ulkopuolella.

Opiskelijoita kannustetaan yritteliäisyyteen, itseohjautuvuuteen, omien tavoitteiden asettamiseen ja niiden mukaiseen työskentelyyn. Selkeällä tavoitteiden asettamisella ja niiden säännöllisellä arvioinnilla ylläpidetään opiskelijan motivaatiota ja aktiivista roolia oppimisen keskiössä. Tavoitteiden asettelua tuetaan opiskelijan itsearvioinnilla ja kannustavalla opiskelijan ohjauksella, palautteella sekä arvioinnilla. Niiden avulla kehitetään myös jatkuvan oppimisen edellyttämien taitojen kasvua.

3.3. Opiskeluympäristöt ja - menetelmät

Lukion opiskeluympäristöjä ja -menetelmiä koskevien ratkaisujen lähtökohtana ovat oppimiskäsitys sekä opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskeluympäristöjen kehittämisessä ja menetelmien valinnassa otetaan huomioon myös opiskelijoiden erilaiset lähtökohdat ja edellytykset, kiinnostuksen kohteet, näkemykset ja yksilölliset tarpeet sekä tulevaisuuden ja työelämän asettamat tarpeet.

Opiskeluympäristöt

Lukion monipuoliset, turvalliset ja viihtyisät opiskeluympäristöt edistävät opiskelumotivaatiota, rikastuttavat opiskeluun liittyviä kokemuksia ja kannustavat kestävän kehityksen mukaiseen toimintaan. Hyvä opiskeluympäristö tukee sekä vuorovaikutusta ja yhdessä työskentelyä että itsenäistä opiskelua. Opiskeluympäristöjen suunnittelussa kiinnitetään huomiota saavutettavuuteen ja esteettömyyteen. Opiskelijoita aktivoidaan kehittämään opiskeluympäristöjään.

Rakennettuja tiloja ja luontoa hyödynnetään opiskelussa siten, että luova ajattelu ja tutkimiseen perustuva opiskelu on mahdollista. Yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten, kirjastojen, liikunta- ja luontokeskusten, kansalaisjärjestöjen sekä taide- ja kulttuurilaitosten tiloja, materiaaleja ja asiantuntemusta hyödynnetään niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Oppimiseen tarjotaan tilaisuuksia myös autenttisissa työympäristöissä, kuten yrityksissä, muissa työelämän organisaatioissa tai omassa harjoitusyrityksessä. Opiskeluympäristöä laajennetaan oppilaitoksen ulkopuolelle myös tieto- ja viestintäteknologian avulla.

Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään digitaalisia opiskeluympäristöjä, oppimateriaaleja ja työvälineitä tiedon hankintaan, käsittelyyn ja arviointiin sekä tuottamiseen ja jakamiseen. Yksilöllistä etenemistä, henkilökohtaisia oppimispolkuja ja osaamisen kehittymistä voidaan tukea tarjoamalla opiskelijalle mahdollisuuksia suorittaa opintoja myös verkko-opiskeluna.

Itsenäistä opiskelua järjestettäessä otetaan huomion opiskelijan edellytykset suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta sekä hänen ohjauksen ja tuen tarpeensa.

Opiskelumenetelmät

Lukiossa käytetään monipuolisia opetus-, ohjaus- ja opiskelumenetelmiä, joilla on yhteys oppiaineissa edellytettyyn tiedonalan käsitteelliseen ja menetelmälliseen osaamiseen. Opetusta koskevilla ratkaisuilla rakennetaan myös kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää osaamista. Tutkimiseen, kokeilemiseen ja ongelmanratkaisuun perustuvat opiskelumenetelmät edistävät oppimaan oppimista ja kehittävät kriittistä ja luovaa ajattelua.

Merkitykselliset oppimiskokemukset sitouttavat ja innostavat opiskeluun. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuuksia työskentelyyn, joka kytkee opiskeltavat tiedot ja taidot sekä hänen kokemuksiinsa että ympäristössä ja yhteiskunnassa esiintyviin ilmiöihin. Opiskelijaa rohkaistaan ja ohjataan ratkomaan avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä, havaitsemaan ongelmia sekä esittämään kysymyksiä ja etsimään vastauksia.

Lukion opetuksen ja opiskelumenetelmien tarkoituksena on edistää opiskelijan aktiivista työskentelyä ja yhteistyötaitojen kehittymistä. Opiskelijaa ohjataan suunnittelemaan opiskeluaan, arvioimaan toiminta- ja työskentelytaitojaan sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan. Opiskelija käyttää monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa sekä itsenäisessä että yhteisöllisessä työskentelyssä.

Opiskelumenetelmien valinnassa ja työskentelyn ohjauksessa kiinnitetään huomiota yhdenvertaisiin opiskelumahdollisuuksiin sekä sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Konneveden lukion opiskeluympäristöt ja opiskelumenetelmät pohjautuvat oppimiskäsitykseen, missä opiskelija on aktiivinen ja tavoitteellinen toimija ja työskentelee vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden, opettajien, asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa erilaisissa ympäristöissä. Opiskelijoita ohjataan suunnitelmalliseen ja tavoitteelliseen työskentelyyn, arvioimaan toiminta- ja työskentelytaitojaan sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan. Opiskelumenetelmien valinnassa kiinnitetään huomiota sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen. Opetusmenetelmillä herätetään opiskelijoiden kiinnostus aktiiviseen ja vuorovaikutukselliseen toimintaan, siten että opiskelijat tulkitsevat, analysoivat ja jakavat monipuolisesti saamaansa informaatiota yhteiskunnallisista, luonnontieteellisistä ja kulttuurisista ilmiöistä.

Konneveden lukiossa opiskellaan sekä fyysisissä että digitaalisissa oppimisympäristöissä, joiden avulla opiskelijoita ohjataan käyttämään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Modernit, turvalliset ja terveet tilat tarjoavat pohjan motivoivaan ja tavoitteelliseen kontakti- ja etäopiskeluun. Lukion keskeinen sijainti kirjaston, kotiseutumuseon, kunnan hallintorakennusten ja paikallisten yritysten välittömässä läheisyydessä mahdollistaa näiden oppimisympäristöjen moninaisen hyödyntämisen osana päivittäistä lukio-opiskelua.

Luonnonläheinen elinympäristö tarjoaa hyvät edellytykset laajentaa oppimista kytkemällä opiskeluun lähialueen oppimisympäristöjä. Etelä-Konneveden kansallispuisto, Jyväskylän yliopiston tutkimusasema, Äänekosken biotuotetehdas sekä lähialueen muut yritykset luovat mahdollisuuksia työelämä- ja korkeakouluyhteistyölle.

Hyvät digitaaliset valmiudet mahdollistavat pienelle lukiolle monipuoliset opetus-, ohjaus- ja opiskelumenetelmät, yhdenvertaiset opiskelumahdollisuudet, sekä opiskeluympäristöjen laajentamisen oppilaitoksen ulkopuolelle. Etäopiskelumahdollisuuksilla edesautetaan opiskelijoiden yksilöllistä etenemistä ja henkilökohtaisten oppimispolkujen syntymistä. Opetusta voidaan järjestää myös monimuoto-opetuksena, joka koostuu verkossa tapahtuvasta etäopiskelusta sekä lähiopetuksesta ja -ohjauksesta.

3.4. Toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri on käytännön tulkinta lukion opetus- ja kasvatustehtävästä. Se tulee näkyväksi yhteisön kaikessa toiminnassa ja sen jäsenten tavassa kohdata toinen toisensa. Lukio on oma koulutusmuotonsa, ja jokaisella lukiolla on omanlaisensa toimintakulttuuri. Paikallisen opetussuunnitelman eri osat konkretisoituvat lukion toimintakulttuurissa. Toimintakulttuuri sisältää sekä tiedostettuja että tiedostamattomia tekijöitä, jotka heijastuvat oppilaitoksen toimintaan.

Toimintakulttuurin tulee tukea opiskelijan omaa aktiivisuutta ja yhteisöllistä toimintaa. Sen tulee edistää jokaisen opiskelijan mahdollisuuksia osallistua lukion opiskeluympäristön ja yhteisöllisen toimintakulttuurin kehittämiseen. Lukion opetussuunnitelman perusteissa korostetaan toimintakulttuuria, joka luo myönteistä asennetta, innostaa oppimiseen ja edistää kestävää tulevaisuutta. Toimintakulttuuria kehitetään yhdessä opiskelijoiden, huoltajien, lukion koko henkilöstön ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Toimintakulttuurin kehittämisen ja arvioinnin periaatteet, erityiset koulutustehtävät sekä mahdolliset paikalliset painotukset kuvataan paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana ovat seuraavat teemat.

Oppiva yhteisö

Lukio on oppiva yhteisö, joka edistää kaikkien jäsentensä oppimista ja haastaa tavoitteelliseen työskentelyyn. Yhteisön rakentuminen edellyttää, että jokainen osallistuu välittämisen ilmapiirin luomiseen. Yhteisöllistä ja yksilöllistä oppimista vahvistavia käytäntöjä kehitetään suunnitelmallisesti. Toiminta on opiskelijalähtöistä, ja se vahvistaa opiskelijan omaa kehitystä ja hyvinvointia sekä oppimista ja jaksamista. Myönteinen asenne oppimiseen luo perustaa tulevaisuuden taidoille ja myöhemmälle oppimiselle.

Oppiva yhteisö luo toimintatapoja vuorovaikutukselle niin oppilaitoksen sisällä kuin ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Tämä edellyttää yhteistyötä huoltajien, muiden oppilaitosten ja koulutusasteiden, kulttuuri- ja tutkimuslaitosten, kansalaisjärjestöjen sekä työ- ja elinkeinoelämän toimijoiden kanssa. Digitalisaatio tuo mahdollisuuksia yhteisölliseen oppimiseen ja tiedon luomiseen sekä erilaisten opiskelu- ja tietoympäristöjen hyödyntämiseen. Opiskelijaa ohjataan toimimaan verkostoituneessa ja globalisoituneessa maailmassa.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Osallisuus ja demokraattinen toiminta luovat perustaa opiskelijan kasvulle aktiiviseen kansalaisuuteen. Lukiossa edistetään jokaisen opiskelijan osallisuutta ja luodaan monipuolisia mahdollisuuksia osallistua opiskeluympäristön ja toimintakulttuurin kehittämiseen sekä opiskelijaan itseensä vaikuttavien päätösten valmisteluun. Opiskelijan osallisuudesta yhteisön toiminnan ja hyvinvoinnin rakentamisessa huolehditaan. Opiskelijaa rohkaistaan ilmaisemaan mielipiteensä, osallistumaan yhteisistä asioista päättämiseen sekä toimimaan vastuullisesti yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Häntä kannustetaan aktiivisuuteen ja osallistumiseen muun muassa opiskelijakunnan ja tutortoiminnan avulla.

Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä rakentavia menettelytapoja kehitetään suunnitelmallisesti yhteisön ja yhteistyökumppaneiden välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa hyödynnetään yhteistoiminnallisuutta ja tuetaan ryhmän sosiaalisten suhteiden muotoutumista. Yhteisöllisiin toimintatapoihin harjaannuttaminen esimerkiksi ryhmänohjauksen avulla korostuu lukio-opintojen alkuvaiheessa.

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus

Lukiokoulutus vahvistaa opiskelijan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä antaa valmiuksia niiden ylläpitämiselle elämän eri vaiheissa. Vaikutukset opiskelijan hyvinvointiin otetaan huomioon kaikessa lukion suunnittelu- ja kehittämistyössä, johon osallistetaan myös opiskelijat. Hyvinvoinnin näkökulmat ohjaavat kaikkea lukion toimintaa ja jokaisen työtä niin arkisissa kohtaamisissa kuin osana opetusta.

Liikunnallinen toimintakulttuuri lisää motivaatiota elämänmittaiseen liikunnallisuuteen ja luo rakenteita liikkumiseen lukion arjessa. Samalla se vähentää paikallaan oloa ja stressin kokemuksia sekä edistää oppimista. Riittävästä levosta huolehtiminen ja opiskelupäivän aikaiset tauot tukevat jaksamista ja palautumista. Ruokailu on osa opiskelijoiden hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Yhteisöllisyyttä, turvallista ilmapiiriä ja mielen hyvinvointia edistävät toimintatavat ovat osa jokaista koulupäivää. Opiskelijaa ohjataan tunnistamaan oma ainutlaatuisuutensa, luomaan ja ylläpitämään ihmissuhteita sekä arvostamaan itseään ja muita.

Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden puolesta. Vastuullinen suhtautuminen ympäristöön heijastuu oppilaitoksen arjen valintoihin ja toimintatapoihin. Toimintatavat ja käytännöt tukevat opiskelijan ja yhteisön hyvinvointia sekä ilmapiirin kiireettömyyttä ja turvallisuutta. Yhteisön vuorovaikutuksessa korostuvat avoimuus, välittäminen ja keskinäinen arvostus. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen oppilaitoksen

toimintaan ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Ohjaus ja opiskeluhuolto ovat oppilaitoksessa yhteinen tehtävä. Opiskelijalla on oikeus saada säännösten mukaista ohjausta ja tukea hänen yksilöllisyytensä ja erityistarpeensa huomioon ottaen.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Lukio edistää kaikessa toiminnassaan yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kuulluiksi, kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina. Oikeudenmukaisuuden, turvallisuuden ja hyväksytyksi tulemisen kokemukset luovat luottamusta ja edistävät työrauhaa. Kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia tai syrjintää ei hyväksytä, vaan niitä ennaltaehkäistään ja niihin puututaan.

Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista ja arvostamista. Opetus on sukupuolitietoista ja jokaisen yksilöllisyyttä kunnioittavaa. Oppiva yhteisö rohkaisee opiskelijaa tunnistamaan omat arvonsa, asenteensa ja voimavaransa. Opiskelijaa ohjataan suhtautumaan eri oppiaineisiin ja valintoihin ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja sekä suuntautumaan tulevaisuuteensa ja omiin päämääriinsä avoimin mielin.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Lukiossa arvostetaan kulttuurista ja kielellistä moninaisuutta. Eri kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Oppiva yhteisö hyödyntää maan kulttuuriperintöä, kansallis- ja vähemmistökieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta. Yhteisössä ymmärretään kielten keskeinen merkitys oppimisessa ja vuorovaikutuksessa sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on tapansa käyttää kieltä, oma käsitteistönsä ja omat tekstikäytäntönsä, jotka avaavat käsiteltäviin ilmiöihin eri näkökulmia. Kielitietoisessa lukiossa kehitetään opiskelijan monikielistä osaamista, joka koostuu tieteenalojen kielten, äidinkielten, niiden murteiden ja rekistereiden sekä muiden kielten eritasoisesta hallinnasta. Lukiossa jokainen opettaja on myös oppiaineensa tiedonalan kielen ja monilukutaidon opettaja.

Konneveden lukion toimintakulttuuri perustuu lukion arvoihin sekä opetussuunnitelman perusteiden teemoihin. Johtoajatuksena on pienen lukion yhteisöllisyys, joka näkyy jokapäiväisessä toiminnassa luontevana, välittömänä vuorovaikutuksena ja toinen toisistamme välittämisenä.

Oppiva yhteisö:

Konneveden lukiossa opettajien ja opiskelijoiden välinen sekä opiskelijoiden keskinäinen vuorovaikutus on luontevaa: työskennellään yhdessä yhteisten tavoitteiden hyväksi. Yhdessä suunnitellut hankkeet ja projektityöt edistävät opiskelijoiden valmiuksia oma-aloitteelliseen tekemiseen. Opiskelijoita rohkaistaan ideointiin ja asioiden toteuttamiseen uudella tavalla. Myös oppiaineiden välistä yhteistyötä pyritään kehittämään.

Oppiva yhteisö luo toimintatapoja vuorovaikutukselle niin oppilaitoksen sisällä kuin ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Tämä edellyttää yhteistyötä huoltajien, muiden oppilaitosten ja koulutusasteiden, kulttuuri- ja tutkimuslaitosten, kansalaisjärjestöjen sekä työ- ja elinkeinoelämän toimijoiden kanssa. Digitalisaatio tuo mahdollisuuksia yhteisölliseen oppimiseen ja tiedon luomiseen sekä erilaisten opiskelu- ja tietoympäristöjen hyödyntämiseen. Opiskelijaa ohjataan toimimaan verkostoituneessa ja globalisoituneessa maailmassa.

Opiskelijaa haastetaan tavoitteelliseen toimintaan, huomioiden kuitenkin hänen hyvinvointinsa ja jaksamisensa.

Osallisuus ja yhteisöllisyys:

Yhteisöllisyys on yksi Konneveden lukion arvoista ja näkyy lukion jokapäiväisessä toimintakulttuurissa. Opettajien ja opiskelijoiden vuorovaikutus on luontevaa: työskentelemme yhdessä yhteisten tavoitteiden hyväksi. Yhteiset hankkeet ja projektit edistävät opiskelijoiden valmiuksia oma-aloitteiseen, rohkeaan ja innovatiiviseen tekemiseen. Pienet ryhmäkoot mahdollistavat luontevasti sekä henkilöstön että kaikkien opiskelijoiden osallistumisen opiskeluympäristön ja lukion toimintakulttuurin kehittämiseen. Samalla kompaktin kokoinen yhteisö mahdollistaa vanhempien ja nuorempien opiskelijoiden keskinäisen tuen.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus:

Lukio-opetuksen tavoitteena on edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä demokratiaa ja hyvinvointia. Konneveden lukiossa on matala hierarkia, mikä luo tasa- arvoa opiskelijoiden ja henkilökunnan välille. Opiskelijat voivat, ja heitä kannustetaan vaikuttamaan opiskeluympäristöönsä sekä jokapäiväiseen elämäänsä lukiossa ja sen ulkopuolella.

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus:

Konneveden lukiossa edistetään opiskelijoiden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia kokonaisvaltaisesti. Terve ja moderni koulurakennus takaa fyysisen oppimisympäristön turvallisuuden ja terveellisyyden. Yhteisöllisellä ja välittävällä toimintakulttuurilla pyritään estämään haitallisen Pienet ryhmäkoot mahdollistavat opiskelijoille monipuoliset opiskeluhuollon tukipalvelut niitä tarvittaessa.

Opiskeluilmapiiri pyritään pitämään suvaitsevaisena ja kannustavana, jossa myös epäonnistumiset sallitaan. Opiskelijoille ja opettajille annetaan mahdollisuus ilmaista itseään monin tavoin omia vahvuuksiaan hyödyntäen.

Liikunnallinen toimintakulttuuri tunnustetaan keskeiseksi hyvinvointia ja opiskelua edistäväksi elementiksi. Opiskelijoita kannustetaan liikunnalliseen toimintakulttuuriin sekä opintojen osana että vapaa-ajalla. Oppilaitoksen tiloissa sijaitsevat ajanmukaiset kuntosali ja palloilusalit tarjoavat mahdollisuuksia sekä ohjattuun että itsenäiseen tauko- ja vapaa-ajan liikuntaan.

Konneveden lukiossa painottuvat monipuoliset pohjatiedot kestävästä kehityksestä ja ne puolestaan tarjoavat mahdollisuuden hyvään tulevaisuuteen. Oppiaineiden rajoja ylittäviä ympäristöprojekteja pyritään toteuttamaan lukuvuosittain. Opiskelijan omaa vastuuta yhteisestä ympäristöstä halutaan korostaa. Opiskelijoille järjestetään mahdollisuuksien mukaan tilaisuuksia tutustua työelämään ja harjoitella työelämätaitoja. Yrittäjyyskasvatuksella on pitkät ja monipuoliset perinteet Konneveden lukiossa.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus:

Konneveden lukiossa arvostetaan kielellistä moninaisuutta sekä kielitietoisuutta ja lukiossa pyritään mahdollisuuksien mukaan pitämään yllä laajaa kielitarjontaa. Oman äidinkielen ja kulttuurin tuntemus toimivat pohjana erilaisten kulttuureiden ja elämänkatsomuksien arvostamiseen. Opiskelijoita ja opettajia kannustetaan käyttämään kielitaitoaan ja kartuttamaan sitä eri tavoin. Keskeisenä tekijänä tässä on kansainvälinen yhteistyö, joka konkretisoituu oppilasvaihtojen, vierailuiden sekä kansainvälisten projektien muodossa.

3.5. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö

Lukiolain (714/2018) 31 § edellyttää, että nuorten lukiokoulutuksessa tehdään yhteistyötä kotien kanssa. Yhteistyön lähtökohtana on avoin ja yhdenvertainen vuorovaikutus sekä keskinäinen kunnioitus. Aktiivinen yhteistyö tukee opiskelijan oppimisen edellytyksiä, tervettä kehitystä ja

hyvinvointia. Yhteistyö vahvistaa opiskelijoiden ja huoltajien osallisuutta sekä oppilaitosyhteisön hyvinvointia, turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Yhteistyö huoltajien ja kotien kanssa kuuluu lukion toimintakulttuuriin, ja se jatkuu säännöllisenä opiskelijan koko lukio-opiskelun ajan.

Yhteistyö on monipuolista, ja sen toteuttamisen tapoja kehitetään suunnitelmallisesti. Lukiosta koulutusmuotona ja sen käytänteistä tiedotetaan huoltajia ja heitä kannustetaan tukemaan opiskelijan opintoja sekä osallistumaan oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen ja yhteistyöhön. Opiskelijan työskentelyä ja opintojen edistymistä seurataan yhdessä opiskelijan kanssa, ja niistä annetaan riittävän usein tietoa hänen huoltajilleen. Lisäksi opiskelijoille ja huoltajille annetaan tietoa ohjauksesta, yhteisöllisestä opiskeluhuollosta sekä erityisopetuksesta ja muusta oppimisen tuesta.

Opiskelijan yksilölliset edellytykset ja tarpeet ohjaavat yhteistyön toteutusta. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyössä ja erityisesti yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa otetaan huomioon aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan kehittyvä itsenäisyys ja oma vastuullisuus. Yhteistyössä huomioidaan myös perheiden moninaisuus ja yksilöllisyys. Huoltajien osaamisen hyödyntäminen oppilaitoksessa vahvistaa toimintakulttuuria. Yhteistyö korostuu koulutuksen nivelvaiheissa, opintojen suunnittelussa ja mahdollista tukea tarvitsevan opiskelijan ohjaamisessa ja tukemisessa.

Vastuu yhteistyön kehittämisestä sekä sen edellytysten ja toimintatapojen luomisesta on koulutuksen järjestäjällä. Koulutuksen järjestäjä päättää paikallisessa opetussuunnitelmassa kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttamisesta.

Konneveden lukiossa kodin ja koulun välisen yhteistyön lähtökohta on avoin ja yhdenvertainen vuorovaikutus sekä keskinäinen kunnioitus. Nuorta kannustetaan vastuulliseksi toimijaksi koulun ja kotien tuella. Samalla edistetään nuorten oppimisen edellytyksiä, turvallisuutta, hyvinvointia ja itsetunnon tervettä kehitystä. Kodin ja koulun välinen yhteistyö on jatkuvaa ja sen toteuttamistapoja kehitetään kaiken aikaa. Opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa näkemyksiä lukion toiminnasta selvitetään määräajoin.

Oleellinen kodin ja lukion välisen yhteistyön muoto ovat vanhempainillat, joita järjestetään huoltajille noin kerran lukuvuodessa. Ajankohtaisista, kouluun liittyvistä asioista tiedotetaan koteja pääasiassa sähköisesti Wilman välityksellä ja koulun peda.net-sivuilla. Mahdollisuuksien mukaan huoltajat kutsutaan erilaisiin koulun tapahtumiin.

Oppilaitoksen ja kodin välistä yhteistyötä hoitavat ensisijaisesti ryhmänohjaajat sekä opinto-ohjaaja. Heidän yhteydenpitonsa koteihin tapahtuu ensisijaisesti Wilman välityksellä. Opettajat toteuttavat kodin ja koulun välistä yhteistyötä oppiaineidensa puitteissa.

Opiskelijoiden opintojen etenemistä arvioidaan jaksoittain. Huoltajia kannustetaan seuraamaan nuortensa opintomenestystä ja poissaoloja Wilmassa.

Perusopetuksen ja lukion nivelvaihe yhdessä jatko-opintoihin siirtymisen kanssa ovat tärkeitä yhteistyön ajankohtia, joissa pyritään huomioimaan erityisesti tukea tarvitsevat opiskelijat. Nivelvaiheissa kodin ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä toteutetaan lukion ohjaussuunnitelman mukaisesti.

Lukion opiskeluhuolto tukee kodin ja koulun välistä yhteistyötä. Opiskeluhuoltoryhmä toimii Lapunmäen yhtenäiskoulun oppilashuoltoryhmän osana. Ryhmä vastaa opiskeluhuollon suunnittelusta ja kehittämisestä päämääränään opiskelijoiden osallisuuden, oppimisen hyvinvoinnin, terveyden ja sosiaalisen vastuun edistäminen. Tarvittaessa yksittäisen opiskelijan tueksi kootaan opiskeluhuollon monialainen asiantuntijaryhmä. Opiskelijan suostumuksella asian käsittelyyn voivat osallistua myös huoltajat.

3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys

Nuorten lukiokoulutuksessa opiskelijalla tulee olla mahdollisuus kehittää jatko-opintovalmiuksiaan, kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan (lukiolaki 714/2018, 15 §). Opiskelijan lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman.

Opiskelijalle järjestetään mahdollisuuksia yksilöllisiin opintoja koskeviin valintoihin niin, että hän voi hyödyntää korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opetustarjontaa kotimaassa ja kansainvälisesti.

Lukio-opinnoissa hyödynnetään monipuolisesti opiskeluympäristöjä, jotka lisäävät jatko-opintojen sekä yritys- ja työelämän tuntemusta myös kansainvälisesti, tukevat opiskelijan opiskelumotivaatiota sekä auttavat häntä löytämään omat vahvuutensa (valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 4 §). Lisäksi opiskelijalle avataan näkymiä tulevaisuusajatteluun ja ennakointiin.

Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen (lukiolaki 714/2018, 27 §).

Lukion opintotarjontaa suunniteltaessa voidaan opintojaksoihin yhdistää kansainvälisyys- ja työelämäosaamisen osioita sekä korkeakouluopintoihin tutustumista. Paikallisessa opetussuunnitelmassa konkretisoidaan yhteistyön tavoitteet ja muodot sekä päätetään yhteistyötahoista. Jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksia vahvistetaan lukion toimintakulttuurissa, laaja-alaisen osaamisen toteutuksissa ja kaikkien oppiaineiden opinnoissa.

Korkeakouluyhteistyö

Lukiokoulutus antaa opiskelijalle valmiudet aloittaa korkeakoulututkintoon johtavat opinnot yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa. (Lukiolaki 714/2018, 2 § 1 mom.)

Osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista on järjestettävä yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa ja kokemuksia korkeakouluopiskelusta. Keskeisenä tavoitteena on sujuvoittaa opiskelijan siirtymistä lukiosta korkea-asteen opintoihin ja edelleen työelämään.

Korkeakouluopintoja ja niihin liittyviä valmiuksia kytketään sekä laaja-alaiseen osaamiseen että eri oppiaineiden tavoitteisiin ja sisältöihin. Lukion ohjaustoiminta yhteistyössä eri oppiaineiden opetuksen kanssa motivoi opiskelijaa tutustumaan korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opintotarjontaan sekä niiden kautta avautuviin elämänvalintoihin ja työ- ja uramahdollisuuksiin. Ohjaustoiminta tukee myös konkreettisesti opiskelijan jatko-opintosuunnitelman laatimista. Korkeakouluopintoihin tutustumiseen tähtäävät ja korkeakouluissa suoritettavat opinnot sisällytetään osaksi opiskelijan henkilökohtaista opintosuunnitelmaa.

Opiskelijaa ohjataan tutustumaan korkeakoulujen tarjontaan ennakkoluulottomasti, ilman sukupuolittuneita tai muita ennakkoasenteita. Opiskelijaa ohjataan valmistautumaan jatkuvaan oppimiseen ja hankkimaan monipuolisia valmiuksia, joita tarvitaan erilaisissa korkeakouluopinnoissa ja työelämän eri aloilla. Lukiossa tutustutaan kansainvälisiin jatko-opinto- ja uranäkymiin. Yleissivistyksen, kulttuurien tuntemuksen ja kielitaidon merkitystä tuodaan esille edellytyksinä korkeakouluopinnoissa ja työelämässä menestymiselle. Korkeakouluopintoihin valmistautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Korkeakouluopintoihin tutustumisen konkreettiset muodot päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Työelämävalmiudet

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on yhtäläiset ja monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa työelämän tarjoamista mahdollisuuksista ja kehityssuunnista oman tulevaisuutensa ja jatko-opintojensa hahmottamiseen. Opiskelijaa rohkaistaan myös tutustumaan työelämän tarjoamiin kansainvälisiin ja globaaleihin näkymiin. Opiskelija tutustuu uusiin työn, yrittäjyyden ja taloudellisen toimeliaisuuden muotoihin muodostaakseen käsityksen siitä, millaista osaamista nyt ja tulevaisuudessa tarvitaan. Opiskelijalle tarjotaan oppimiskokemuksia, jotka kannustavat ennakkoluulottomuuteen, aloitteellisuuteen, yrittäjämäiseen toimintaan, yhteistyöhön, vastuullisuuteen sekä rakentavaan ongelmanratkaisuun kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti.

Opiskelijaa kannustetaan toimimaan luovasti, eettisesti kestävästi ja rohkeasti nopeasti muuttuvissa toimintaympäristöissä, työelämässä ja muissa elämäntilanteissa sekä tarttumaan erilaisiin mahdollisuuksiin. Häntä ohjataan tiedostamaan ja dokumentoimaan opintoihin ja työhön liittyviä kiinnostuksen kohteitaan, vahvuuksiaan ja osaamistaan. Lukio luo edellytykset sille, että opiskelijat jakavat ja reflektoivat työelämään ja yrittäjyyteen liittyviä teemoja ja osaamistaan aktiivisesti, ennakkoluulottomasti ja järjestelmällisesti.

Opiskelijan yrittäjyys- ja työelämävalmiuksia syvennetään eri oppiaineissa osana opintojaksoja ja opiskelujen ohjausta sekä muissa lukion toiminnoissa kehittämällä erityisesti monipuolisia lukion ja työelämän sekä lukion, yritysten ja kolmannen sektorin välisiä yhteistyömuotoja. Oppiaineet ja laaja-alainen osaaminen sekä opintoihin hyväksi luettava lukion ulkopuolinen toiminta avaavat näkymiä merkitykselliseen elämään, jossa työ on yhtenä keskeisenä osana.

Työelämään valmentautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat elämänhallinnan taidot, yhteistyö- ja tiimitaidot, kieli- ja kulttuuritaidot, motivoituminen uuden oppimiseen, joustavuus, kyky arvioida ja kehittää omaa osaamistaan sekä ymmärrys työelämään vaikuttavien muutosten vaikutuksesta oman osaamisen kehittämiselle.

Lukio linjaa paikallisessa opetussuunnitelmassa yhteistyöstään työelämän, kuten yritysmaailman, julkisen sektorin ja kolmannen sektorin edustajien kanssa.

Kansainvälinen osaaminen

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen kansainvälisyys monipuolistaa opiskelijan kokemusmaailmaa, avartaa maailmankuvaa sekä vahvistaa valmiuksia eettisesti kestävään toimintaan globalisoituneessa haasteiden ja mahdollisuuksien maailmassa. Osaamisen kehittämisessä otetaan huomioon YK:n kestävän kehityksen ohjelma Agenda 2030 ja erityisesti sen tavoite 4.7, jossa kuvataan globaalikansalaisuuden piirteitä.

Opiskelijan kansainvälistä osaamista kartutetaan eri oppiaineiden, niiden välisen yhteistyön sekä laaja-alaisen osaamisen kautta. Huomiota kiinnitetään lukion ja koulutuksen järjestäjän monipuoliseen kieliohjelmaan ja sen ratkaisuihin sekä kulttuurien tuntemuksen syventämiseen.

Opiskelijaa ohjataan aktiiviseen ja suunnitelmalliseen kansainväliseen toimintaan hyödyntämällä kotikansainvälisyyttä ja kansainvälistä liikkuvuutta. Kotikansainvälisyys käsittää esimerkiksi kansainvälisiä vierailuja tai projekteja, jotka toteutetaan lukiossa, sen lähiympäristössä tai virtuaaliteknologian avulla. Opiskelijaa kannustetaan myös osallistumaan omaehtoisesti tai lukion tarjonnan mukaisesti tutustumis- ja opintojaksoihin tai vaihto-opiskeluun ulkomailla.

Kansainvälistä osaamista vahvistavat laaja-alaisen osaamisen alueista erityisesti vuorovaikutusosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat globaalikansalaisen asenne, kulttuuriset ja kielitaidot, yhteistyö- ja tiimitaidot sekä avoin kiinnostus uusien ulottuvuuksien ja mahdollisuuksien kohtaamiseen ja elinikäiseen oppimiseen.

Kansainvälisen osaamisen painotukset ja lukion kansainvälisen toiminnan muodot päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Korkeakouluyhteistyö

Korkeakouluopintojen aloittaminen ja hyvät jatko-opintomahdollisuudet ovat keskeinen tavoite Konneveden lukion toiminnassa. Näihin liittyviä valmiuksia kytketään sekä laaja-alaiseen osaamiseen että eri oppiaineiden tavoitteisiin ja sisältöihin.

Käytännössä korkeakouluyhteistyötä toteutetaan alueellisten ja kansallisten toimijoiden kanssa. Luontevina yhteistyökumppaneina toimivat Jyväskylän yliopisto sekä alueella toimivat ammattikorkeakoulut. Tavoitteena on, että opiskelijat voivat halutessaan tutustua korkeakouluopintoihin jo lukion aikana tekemällä esimerkiksi heille räätälöityjä korkea-asteen verkko-opintokokonaisuuksia.

Opiskelijaa ohjataan tutustumaan korkeakoulujen tarjontaan ennakkoluulottomasti, ilman sukupuolittuneita tai muita ennakkoasenteita. Opiskelijat voivat tutustua sekä kansallisiin että kansainvälisiin työ- ja uramahdollisuuksiin erilaisten asiantuntija- ja alumnivierailuiden, vierailijoiden ja tutustumisopintojen avulla.

Työelämävalmiudet

Konneveden lukio tarjoaa opiskelijoille monipuolisesti tietoa työelämän tarjoamista mahdollisuuksista ja kehityssuunnista oman tulevaisuutensa ja jatko-opintojensa hahmottamiseen. Opiskelijaa rohkaistaan myös tutustumaan työelämän tarjoamiin kansainvälisiin ja globaaleihin näkymiin. Paikallisesti työelämäyhteistyötä harjoitetaan opintojaksoihin integroitujen sisältöjen lisäksi, lukioluokkien yrityskummitoiminnan ja valinnaisten yrittäjyysopintojen kautta. Kolmannen sektorin yhteistyötä tehdään esimerkiksi 4H:n ja Nuori Yrittäjyys ry:n kanssa.

Opinto-ohjauksen työelämäjakso sekä lukio-TET mahdollistavat lukiolaisille mielekkään tutustumisen käytännön työelämään. Lisäksi yrittäjyysopintoja järjestetään Nuori Yrittäjyys ry:n materiaaleja lukio-opetuksessa soveltaen. Myös valinnaisissa korkeakoulujen verkko-opinnoissa on useita työelämävalmiuksiin keskittyviä opintokokonaisuuksia opiskelijoiden valittavaksi.

Kansainvälinen osaaminen

Konneveden lukiossa opiskelijoiden kansainvälistä osaamista kartutetaan eri oppiaineiden, niiden välisen yhteistyön sekä laaja-alaisen osaamisen kautta. Lukion kieliohjelma pyritään pitämään mahdollisimman monipuolisena esimerkiksi digitaalisesti järjestettävien yhteistyöopintojen avulla.

Opiskelijaa ohjataan aktiiviseen ja suunnitelmalliseen kansainväliseen toimintaan hyödyntämällä kotikansainvälisyyttä ja kansainvälistä liikkuvuutta. Kotikansainvälisyys käsittää esimerkiksi kansainvälisiä vierailuja, hankkeita tai projekteja, jotka toteutetaan lukiossa, sen lähiympäristössä tai virtuaaliteknologian avulla.

Opiskelijaa kannustetaan myös osallistumaan omaehtoisesti tai lukion tarjonnan mukaisesti tutustumis- ja opintojaksoihin tai vaihto-opiskeluun ulkomailla.

Kansainvälistä osaamista vahvistavat laaja-alaisen osaamisen alueista erityisesti vuorovaikutusosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat globaalikansalaisen asenne, kulttuuriset ja kielitaidot, yhteistyö- ja tiimitaidot sekä avoin kiinnostus uusien ulottuvuuksien ja mahdollisuuksien kohtaamiseen ja elinikäiseen oppimiseen.

4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen

4.1. Ohjaus

Lukiokoulutuksen oppimäärää suorittavalla opiskelijalla on oikeus saada tarpeidensa mukaista henkilökohtaista ja muuta opintojen ohjausta sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää ohjausta (lukiolaki 714/2018, 25 § 2 mom.). Ohjaus on lukion toiminnassa kokonaisuus, jonka tulee syventää perusopetuksessa annettua ohjausta jatkumona lukion jälkeisiin opintoihin. Ohjauksen avulla opiskelija parantaa valmiuksiaan selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa sekä oppii arvioimaan lukio-opintoja ja jatko-opiskelua koskevia valintojaan tulevaisuuden osaamistarpeiden näkökulmasta. Lukion laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden mukaisesti lukio-opiskelu konkretisoituu elinikäisinä työelämävalmiuksina ja -taitoina sekä laajempana yhteiskunnallisena osaamisena.

Ohjaustoiminta tukee opiskelijan hyvinvointia, kasvua ja kehitystä, tarjoaa aineksia itsetuntemuksen ja itseohjautuvuuden lisääntymiseen sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta, toimijuutta sekä luottamusta omaan osaamiseen kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Sukupuolitietoisella ohjauksella luodaan tasavertaisia edellytyksiä eri sukupuolten sijoittumiselle jatko-opintoihin ja työelämään. Opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan yhteistyössä huoltajien sekä lukiokoulutuksen ja opiskelijahuoltohenkilöstön kanssa.

Ohjaus on lukiokoulutuksen henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä, johon kuuluu yhteistyö korkeakoulujen ja työelämän kanssa. Ohjausta voidaan järjestää opintojaksomuotoisena opetuksena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena, vertaisohjauksena sekä näiden yhdistelmänä. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija, ja hänellä tulee olla mahdollisuus osallistua opintojensa aikana korkeakoulujen ja työelämän kanssa toteutettaviin opintokokonaisuuksiin. Opinto-ohjaaja vastaa oppilaitoksen opinto-ohjauksen koordinoinnista ja käytännön toteutuksesta. Ryhmänohjaaja toimii opiskelijaryhmänsä lähiohjaajana. Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa ja auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan. Lisäksi aineenopettaja tukee opiskelijan jatko-opintovalmiuksia ja työelämätuntemusta oman oppiaineensa osalta korkeakoulujen ja työelämän kanssa tehtävässä yhteistyössä. Aineenopettaja sisällyttää opetukseensa kokonaisuuksia, jotka sitovat opiskeltavan aineen jatko-opintoihin ja työelämään.

Ohjausta tulee eriyttää ottamalla huomioon jokaisen opiskelijan yksilölliset lähtökohdat, tarpeet, tavoitteet, harrastukset, kiinnostusten kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Opiskelijan yksilöllisten tarpeiden huomioonottamista voidaan tehostaa eri asiantuntijoiden yhteistyöllä. Opiskelijan tulee saada tietoa siitä, mitkä ovat eri toimijoiden tehtävät ohjauksen kokonaisuudessa sekä missä asioissa ja miten opiskelija voi saada heiltä tukea.

Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee sisältyä kuvaus siitä, miten siirtymävaiheen yhteistyötä toteutetaan perusopetuksen, ammatillisen koulutuksen, korkea-asteen koulutuksen sekä muiden koulutusta järjestävien tahojen kanssa. Korkea-asteen oppilaitosten kanssa tulee erikseen kehittää tapoja, jotka mahdollistavat opiskelijoille orientoivat opinnot korkea- asteella sekä vaihtoehtoiset väylät hakeutua jatko-opintoihin. Lisäksi tulee kuvata, miten alueellista monialaista yhteistyötä toteutetaan työelämän, paikallisten työ- ja elinkeinopalvelujen, sosiaali- ja terveystoimen, nuorisotoimen sekä muiden toimijoiden kanssa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan, miten ohjauksella varmistetaan opiskelijan mahdollisuus kehittää kansainvälisyys-, työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan.

Osaksi paikallista opetussuunnitelmaa laaditaan ohjaussuunnitelma, jossa kuvataan ohjauksen järjestäminen oppilaitoksessa. Se toimii ohjaustyön arvioinnin ja kehittämisen välineenä.

Lukion ohjaussuunnitelman tulee sisältää lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta seuraavat:

- *ohjauksen keskeiset käsitteet*
- *ohjauksen tehtävät ja tavoitteet*
- *ohjauksen järjestäminen*
- *ohjauksen toimijat ja työnjako*
- *ohjaus siirtymävaiheissa: yhteistyö perusopetuksen, korkea-asteen, toisen asteen ammatillisten oppilaitosten ja muiden koulutuksen järjestäjien kanssa sekä jatko-ohjauksen järjestäminen*
- *ohjauksen sisällöt, menetelmät ja työtavat*
- *ohjauksen yhteistyö työelämän ja muiden oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa*
- *ohjaustoiminnan arviointi.*

Ohjaussuunnitelmassa tarkastellaan myös esteettömyyttä siirtymävaiheissa. Suunnitelmassa kuvataan toimintamalleja, joiden avulla turvataan yhdenvertaisuus hakeutumisvaiheessa lukioon ja sieltä jatko-opintoihin. Lisäksi suunnitelmaan sisällytetään kuvaus toimenpiteistä, joiden avulla varmistetaan esteetön opintopolku ja oppimisympäristö.

Lukiolain (714/2018) 26 §:n 1 momentin mukaan lukiokoulutuksen oppimäärää suorittava opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman lukio- opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi. Lukiolain 26 §:n 2 momentin mukaan henkilökohtainen opintosuunnitelma laaditaan opintojen alussa oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella ja sitä päivitetään säännöllisesti opintojen edetessä.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma koostuu seuraavista osista:

1) opiskelusuunnitelma

- *aikaisempi koulutus ja muu osaaminen*
- *suomen/ruotsin kielen taito ja muu kielitaito sekä kielenopiskeluvalmiudet*
- *hyväksi luettavat opinnot ja/tai oppimäärät sekä muu hyväksi luettava osaaminen*
- *suoritettavat opinnot; lukio-opinnoissa eteneminen, opintojaksovalinnat*
- *opiskeluolosuhteet, opintojen suorittamistavat ja mahdolliset erityiset opetusjärjestelyt*
    - *opiskeluvalmiudet ja mahdollinen tuen tarve*
- *korkeakouluissa ja mahdollisesti muissa oppilaitoksissa toteutettavat opiskelu- ja/tai tutustumisjaksot*
- *työelämän tutustumisjaksot*
- *arvioitu opiskeluaika*

2) ylioppilastutkintosuunnitelma

3) jatko-opinto- ja urasuunnitelma.

Lukiolain (714/2018) 27 §:n 1 momentissa määrätään, että koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Lukiolain 27 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu paikallisen opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Lukiolain 27 §:n 3 momentin mukaan opiskelijan on tarvittaessa osoitettava osaamisensa koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Ohjauksen merkitys korostuu koulutuksen nivel- ja siirtymävaiheissa. Oppilaitos antaa tietoa lukiokoulutuksesta perusopetuksen oppilaille, heidän huoltajilleen, opinto-ohjaajille ja opettajille sekä tarjoaa heille mahdollisuuksia tutustua opetukseen lukiossa. Lukio-opintonsa aloittava opiskelija perehtyy oppilaitoksen toimintaan sekä opiskelun käytänteisiin. Ohjausprosessin aikana opiskelija suunnittelee opinto-ohjelmaansa siten, että hän tunnistaa ja huomioi jatko-opintojen ja

työelämän tarjoamia mahdollisuuksia. Näitä asioita käsitellään ohjauksessa koko lukio-opintojen ajan.

Opiskelijalla on oikeus saada ohjausta muihin opintoihin hakeutumisessa, jos hänen opiskeluoikeutensa lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamiseen on päättymässä tai hän on ilmoittanut eroamisestaan (lukiolaki 714/2018, 25 § 3 mom.). Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneella opiskelijalla, joka ei ole saanut jatko-opiskelupaikkaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa, on oikeus saada opintoihin hakeutumiseen ja urasuunnitelmiin ohjausta oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana. Ohjauksesta vastaa koulutuksen järjestäjä, jonka oppilaitoksessa opiskelija on suorittanut oppimäärän. (Lukiolaki 714/2018, 25 § 4 mom.)

Siirtymävaiheen yhteistyön toteutus on kuvattu ohjaussuunnitelmassa. Yhteistyö ammatillisen koulutuksen, korkea-asteen koulutuksen, muiden koulutusta järjestävien tahojen sekä työelämän ja muiden tahojen kanssa on kuvattu paikallisen opetussuunnitelman luvussa 3.6 ja osana ohjaussuunnitelmaa sekä opiskelijahuoltosuunnitelmaa.

4.2. Oppimisen tuki ja erityisopetus

4.2.1. Oppimisen tuki

Oppimisen tuki merkitsee opiskelijan yksilöllisiin tuen tarpeisiin vastaamista sekä yhteisöllisiä ja opiskeluympäristöön liittyviä tukiratkaisuja. Oppimisen tukea järjestetään opiskelijoille monipuolisesti, joustavasti ja vaihtoehtoisia menetelmiä hyödyntäen. Oppimisen tukea voidaan toteuttaa opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti sekä yksilö- että ryhmämuotoisesti.

Oppimisen tuen pääpaino helposti saavutettavassa tuessa, jota annetaan opiskelijalle heti tuen tarpeiden ilmetessä ja jolla voidaan ennaltaehkäistä vaikeuksien kasautumista. Oppimisen tuki on tarkoitettu aineenopetuksen tueksi niille opiskelijoille, joilla on vaikeuksia suoriutua opinnoistaan. Tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä. Tukitoimia ovat aineenopettajan antama tukiopetus, aineenopettajan ja erityisopettajan antama opetus sekä erityisopettajan, opinto-ohjaajan ja muun henkilöstön antama tuki ja ohjaus. Tukitoimia on annettava riittävästi, oikea-aikaisesti ja siten, että ne edistävät opiskelijoiden oppimista, osaamisen osoittamista, jatko-opintoihin siirtymistä ja hyvinvointia.

Aineenopettaja ottaa huomioon opiskelijan tuen tarpeet oppituntien suunnittelussa ja opetusjärjestelyissä, esimerkiksi valitsemalla monipuolisia opetusmenetelmiä ja eriyttämällä opetusta.

Opiskelijalla on oikeus saada tukiopetusta eli aineenopettajien antamaa opetusta ja ohjausta opiskelijan oppimiseen liittyviin tuen tarpeisiin vastaamiseksi. Tukiopetusta voidaan antaa opiskelijalle, joka on jäänyt tilapäisesti jälkeen opinnoissaan tai joka tarvitsee muusta syystä tukea tai ohjausta lukio-opintojen suorittamiseksi. Tukiopetusta voidaan antaa myös opiskelutaitojen, kuten kielellisten, matemaattisten tai tietoteknisten valmiuksien, vahvistamiseksi taikka opiskelutekniikkaan liittyvien taitojen tukemiseksi. Tukiopetukseen voi sisältyä kielitaidon vahvistamista silloin, kun opiskelijalla on puutteellinen osaaminen opetuskielen sanastossa tai kielen käytön tavoissa.

Osana oppimisen tukea tarjotaan erityisopettajan antamaan opetusta, tukea ja ohjausta. Tällaisesta erityisopettajan antamasta oppimisen tuesta ei tehdä lukiolain (714/2018) 28 b §:n mukaista erityisopetuksen hallintopäätöstä.

Erityisopettajan antama tuki voi olla esimerkiksi keskustelua opiskelijan tuen tarpeista ja opiskelua tukevista keinoista tai lukemisen ja kirjoittamisen vaikeuksien testaamista. Lisäksi erityisopettaja voi yhdessä opiskelijan kanssa etsiä tälle sopivia opiskelustrategioita sekä antaa tukea ja ohjausta opiskelutaitojen kehittämiseen, kokonaisuuksien jäsentämiseen, tehtävien aikatauluttamiseen ja valmiiksi saamiseen sekä itsenäiseen ja tavoitteelliseen opiskeluun.

Erityisopettaja voi tukea opiskelijaa konsultoimalla muita opettajia ottamaan huomion opiskelijoiden tuen tarpeita. Tällainen erityisopettajan tuki on useimmiten riittävää niille opiskelijoille, joilla on esimerkiksi kapea-alaisia oppimisen vaikeuksia tai lukemisen ja kirjoittamisen tai matemaattisen hahmottamisen vaikeuksia.

Erityisopettajan antama oppimisen tuki voi olla myös ylioppilastutkinnon erityisjärjestelyiden tarpeen arviointia sekä lukioaikaisten oppimisen ja osaamisen osoittamisen tapojen ja erityisjärjestelyjen suunnittelua yhteistyössä aineenopettajien kanssa. Opiskelijalle tulee antaa mahdollisuus kokeilla erityisjärjestelyitä lukio-opintojen aikana, jotta niiden tarvetta ja toimivuutta voidaan arvioida. Tarvittaessa erityisopettaja ohjaa tarvittavien lausuntojen hankkimisessa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa ylioppilastutkinnon kokeita varten.

Lukiolain 28 § mukaan opiskelijan tuen tarvetta tulee arvioida opintojen alussa sekä säännöllisesti opintojen edetessä. Opettajat arvioivat tuen tarvetta yhdessä opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan kanssa. Arvioinnissa voivat opiskelijan suostumuksella olla mukana myös muuta tuen järjestämisen kannalta tarpeelliset asiantuntijat. Tuen tarpeen tunnistaminen voi perustua myös perusopetuslain (628/1998, muutettu lailla 1288/2013) 40 §:n ja oppivelvollisuuslain (1214/2020) 23 §:n perusteella siirrettävään koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömään tietoon tai opettajien ja muun henkilöstön havaintoihin. Lisäksi tuen tarpeen arvioinnissa voidaan käyttää erilaisia menetelmiä, kuten alkuseulontoja ja haastatteluja. Opiskelijaa on hyvä rohkaista myös itse kertomaan aineenopettajille, erityisopettajille tai opinto-ohjaajille sellaisista oppimisen vaikeuksistaan, jotka eivät välttämättä tule muutoin esille.

Opiskelija voi hakeutua itsenäisesti tai hänet voidaan ohjata tukitoimien pariin. Opiskelijalla ei kuitenkaan ole velvollisuutta ottaa vastaan oppimisen tukea. Lukiokoulutuksen suorittaminen perustuu opiskelijan aktiivisuuteen ja oma-aloitteisuuteen opintojen edistämisessä. Oppimisen tukea ei ole suunnattu tilanteisiin, jossa opiskelija omavalintaisten tai luvattomien poissaolojen vuoksi jää jälkeen opinnoissaan. Tällöinkin tärkeää on ottaa huomioon oppimisen tuen tarpeen arvioinnissa opiskelijan elämäntilanne kokonaisuudessaan.

Opiskelijaa opettavat aineenopettajat, erityisopettajat ja opinto-ohjaajat suunnittelevat tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa. Tukitoimet voidaan tarvittaessa ja opiskelijan suostumuksella suunnitella yhteistyössä muiden asiantuntijoiden kanssa. Tukitoimet ja niiden mahdolliset muutokset kirjataan opiskelijan pyynnöstä hänen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaansa (lukiolaki 28 § 2 mom.) Tukitoimista vastaava opettaja tai opinto-ohjaaja huolehtii siitä, että opiskelijalla on tieto mahdollisuudesta saada tukitoimet kirjattua. Hän voi samalla selvittää opiskelijan tahdonilmaisun kirjaamiseen. Tukitoimien toteuttamista ja vaikuttavuutta seurataan ja arvioidaan säännöllisesti.

Opiskelijan oppimista ja hyvinvointia tuetaan tarvittaessa monialaisena yhteistyönä. Opiskelija voi saada tarpeen mukaan oppimisen tukea ja ohjausta aineen- ja erityisopettajien ja opinto-ohjaajien lisäksi muulta henkilöstöltä, kuten opiskeluhuollon henkilöstöltä.

Osana oppimisen tukea opiskelijan oppimista voidaan edistää myös tarjoamalla oppimista ja hyvinvointia lisääviä lukion oppimäärään sisältyviä opintoja, jotka antavat tukea esimerkiksi opiskelutaitoihin, elämänhallintaan tai eri oppiaineiden opiskeluun.

Konneveden lukiossa oikeudesta oppimisen tukeen tiedotetaan opiskelijoita ja heidän huoltajiaan lukio-opintojen ensimmäisen syksyn aikana. Huoltajat saavat tietoa vanhempainillassa ja lukiolaisille tukimahdollisuuksista kertovat opinto-ohjaaja ja erityisopettaja omilla tunneillaan. Tämän lisäksi aineenopettajat tiedottavat mahdollisuudesta tukiopetukseen opettamassaan oppiaineessa. Opiskeluhuollon henkilöstä viestii Wilman kautta tarjoamistaan palveluista opiskelijoille. Konneveden lukion Pedanet-sivuilta löytyy myös tietoa oppimisen tuen palveluista.

Opiskelijoiden oppimisen tuen tarvetta arvioidaan heti opintojen alkaessa perusopetuksesta siirrettävien tietojen avulla sekä erityisopettajan toteuttamien lukiseulojen ja yksilölukitestien perusteella. Tuen tarpeen arvioinnissa tehdään yhteistyötä opiskelijaa opettavien opettajien ja tarvittaessa opiskeluhuollon ammattilaisten kesken. Opiskelija tai huoltaja voi myös oma-aloitteisesti pyytää oppimisen tukea. Aineenopettajat tarjoavat tukiopetusta aktiivisesti heti, kun havaitsevat sille olevan tarvetta. Erityisopettaja tiedottaa opiskelijoita mahdollisuudesta saada tukitoimet kirjattua henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan Wilmaan. Opiskelijan luvan saatuaan erityisopettaja laatii opiskelusuunnitelman yhteistyössä opiskelijan, huoltajan ja ryhmänohjaajan sekä tarvittaessa aineenopettajien kanssa. Ryhmänohjaaja tai erityisopettaja kutsuu koolle palaverin, jossa opiskelusuunnitelma luodaan tai päivitetään. Suunnitelma liitetään mukaan mahdolliseen Ylioppilastutkinnon erityisjärjestelyiden hakemukseen. Suunnitelmaa päivitetään erityisopettajan toimesta kerran vuodessa tai tuen tarpeen muuttuessa.

4.2.2. Erityisopetus

Opiskelijalla on oikeus erityisopetukseen, jos edellä kuvattu oppimisen tuki ei ole riittävää opiskelijan tuen tarpeeseen nähden ja hän tarvitsee todennettujen oppimisvaikeuksien tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi erityisopetusta lukion oppimäärän suorittamiseksi.

Todennetuilla oppimisvaikeuksilla tarkoitetaan sellaisia opiskelijan oppimista vaikeuttavia tekijöitä, jotka on tunnistettu joko perusopetuksen tai lukio-opintojen aikana. Nämä tekijät voivat johtua pitkäkestoisesta oppimisvaikeudesta, neuropsykiatrisesta vaikeudesta tai muusta oppimista haittaavasta vammasta tai sairaudesta. Muulla rinnastettavalla syyllä tarkoitetaan tilanteita, joissa opiskelija tarvitsisi erityispedagogista tukea jonkin muun syyn kuin oppimisvaikeuksien, vamman tai sairauksien takia. Muu syy voi olla esimerkiksi vaikeaan elämäntilanteeseen liittyvä syy, joka vaikeuttaa merkittävästi ja pitkäkestoisesti opiskelua ja oppimista.

Mikäli opiskelija on perusopetuksen aikana saanut oppilaskohtaista tai erityistä tukea, hänen saamansa tukitoimet on kirjattu koulutuksen järjestäjän käytettävissä oleviin opiskelijan tukea koskeviin asiakirjoihin. Nämä asiakirjat siirtyvät lukiokoulutuksen järjestäjälle oppivelvollisuuslain 23 §:n ja lukiolain 28 b §:n perusteella: perusopetuksen järjestäjän on toimitettava lukiokoulutuksen järjestäjälle perusopetuslain mukainen perusopetuksen päättyessä voimassa oleva oppimisen tukea tai erityisopetusta koskeva hallintopäätös. Lukiokoulutuksen järjestäjän on tällöin selvitettävä ja arvioitava opiskelijan erityisopetuksen tarve perusopetuksen aikaan tehdyn päätöksen pohjalta.

Lukion aikana oppimisvaikeudet voidaan todentaa esimerkiksi seulojen ja testien perusteella. Osana arviointia voidaan tarvittaessa haastatella opiskelijaa ja häntä opettavia opettajia, jotta voidaan arvioida opiskelijan oppimisvaikeuksien vaikutukset opiskeluun sekä tarvittavat tukitoimet. Tarvittaessa oppimisvaikeuksien todentaminen tehdään yhteistyössä opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten kanssa. Oppimisen tuen riittävyyttä voidaan arvioida esimerkiksi opiskelijan ensimmäisen lukuvuoden kevätlukukaudella. Jos luvussa 4.2.1 kuvatut oppimisen tuen keinot arvioidaan heti lukio-opintojen alussa riittämättömiksi, erityisopetusta voidaan tarjota ja erityisopetuksen päätös tehdä tuen tarpeen perusteella jo lukion alkuvaiheessa. Silloinkin rinnalla voidaan käyttää muita oppimisen tuen keinoja, kuten tukiopetusta ja eriyttämistä.

Erityisopetusta antaa erityisopettaja, jonka kelpoisuudesta säädetään asetuksessa opetustoimen henkilöstön kelpoisuudesta. Erityisopettaja vastaa erityispedagogisten tukitoimien tarpeen arvioinnista ja opiskeluun sekä osaamisen osoittamiseen liittyvien tukitoimien suunnittelusta. Erona luvussa 4.2.1 esiteltyyn erityisopettajan antamaan oppimisen tukeen on se, että hallintopäätökseen perustuva erityisopetus kohdentuu syvällisemmin todennettuihin oppimisvaikeuksiin tai muihin niihin rinnastettaviin syihin, eli se on systemaattisempaa ja tarkemmin tavoitteellistettua kuin oppimisen tuki. Tällainen erityisopetus voi olla esimerkiksi oppimisen tukeen nähden perusteellisempaa opiskelutaitojen ja -strategioiden opettamista, toiminnanohjausta tai tukea ajanhallintaan sekä itsenäisen opiskelun tavoitteiden asettamiseen ja niiden saavuttamiseen. Pääsääntöisesti olennaista on, että tukitoimia arvioitaessa luvussa 4.2.1 esiteltyä oppimisen tukea on kokeiltu monipuolisesti ja se on todettu riittämättömäksi opiskelijan tuen tarpeiden kannalta.

Erityisopettaja suunnittelee tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa. Niiden toteutuksessa ovat tarvittaessa mukana myös aineenopettajat ja opinto-ohjaajat. Erityisopetuksessa otetaan huomioon myös opiskelijan tarvitsemat erityisjärjestelyt osaamisen osoittamiseen liittyvissä tilanteissa lukiokoulutuksen aikana sekä ylioppilaskokeissa. Erityisopetus kirjataan opiskelijan pyynnöstä opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan. Keskustellessaan erityisopetuksen tukitoimista erityisopettaja voi selvittää opiskelijan tahdonilmaisun kirjaamiseen.

Lukioon hyväksyttävillä tulee olla riittävät edellytykset suoriutua lukion oppimäärän opinnoista. Lukiokoulutuksessa ei ole mahdollista poiketa oppimäärän mukaisista tavoitteista. Erityisopetuksessa tehdään tarpeen mukaan yhteistyötä opiskeluhuollon sekä opiskelijan hoito- ja kuntoutusverkoston kanssa. Vammaisten opiskelijoiden tuen tarpeisiin vastaamiseksi tehdään tarvittaessa yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa. Opiskelun poikkeavaa järjestämistä kuvataan luvussa 4.2.3.

Koulutuksen järjestäjä tekee hallintopäätöksen opiskelijalle annettavasta erityisopetuksesta. Hallintopäätös tehdään erityisopetuksen tarpeen ilmetessä tai opiskelijan tai alaikäisen opiskelijan huoltajan tai laillisen edustajan tuen tarvetta koskevan pyynnön tai tahdonilmaisun perusteella. Päätös voi olla myönteinen tai kielteinen sen mukaan, kuinka koulutuksen järjestäjä arvioi erityisopetuksen antamisen kriteerien täyttyvän. Opiskelijaa ja alaikäisen opiskelijan huoltajaa tai laillista edustajaa tulee kuulla ennen päätöksen tekemistä. Päätöksenteossa noudatetaan yleisiä päätöksentekoa koskevia säännöksiä, lähinnä hallintolakia (434/2003) ja kunnissa myös kuntalakia (365/1995).

Tukitoimien vaikuttavuutta arvioidaan opintojen kuluessa ja tarvittaessa tukea vahvistetaan tai vähennetään. Erityisopetuksesta on myös mahdollista luopua ja tuki lakkauttaa, mikäli tuen tarvetta ei enää ole. Tällöin lakkauttamisesta tehdään hallintopäätös.

Mikäli Konneveden lukiossa todetaan, ettei luvun 4.2.1 mainitut opiskelun tukitoimet ole olleet riittävät opiskelijan tuen tarpeeseen nähden ja hänellä on todennettuja oppimisvaikeuksia tai muita niihin rinnastettavia syitä, voidaan opiskelijalle tehdä hallintopäätös erityisopetuksesta. Mikäli opiskelijalla on perusopetuksen päättyessä voimassa oleva oppimisen tukea tai erityisopetusta koskeva hallintopäätös, on tällöin selvitettävä ja arvioitava opiskelijan erityisopetuksen tarve perusopetuksen aikana tehdyn päätöksen pohjalta. Erityisopetuksen tarpeen arvioinnista vastaa erityisopettaja sekä opiskelijaa opettavat aineenopettajat ja opinto-ohjaaja yhdessä. Lisäksi arviointiin voidaan ottaa mukaan opiskeluhuollon ammattilaisia. Arvioinnissa käytetään apuna lukiseuloja ja -testejä, opiskelijan haastatteluja sekä opintosuorituksia. Tarvittaessa opiskelija voidaan ohjata opiskeluhuollon kautta psykologisiin testeihin. Pääsääntöisesti tarvetta erityisopetukseen arvioidaan vasta sitten, kun luvussa 4.2.1 esitettyjä opiskelun tukitoimia on toteutettu monipuolisesti eli aikaisintaan ensimmäisen opiskeluvuoden kevätlukukaudella.

Erityisopettaja suunnittelee opiskelun tukitoimet yhdessä opiskelijan ja alaikäisen ollessa kyseessä tämän huoltajan kanssa. Tukitoimien toteutuksessa ovat mukana myös aineenopettajat ja opinto-ohjaaja. Erityisopettaja tiedottaa opiskelijaa mahdollisuudesta saada erityisopetus kirjattua opiskelusuunnitelmaan ja kirjaa erityisopetuksen opiskelijan pyynnöstä. Erityisopettaja huolehtii, että opiskelusuunnitelma tarkistetaan vähintään vuosittain tai tuen tarpeen muuttuessa.

Erityisopettaja tiedottaa aineenopettajia opiskelijan tarvitsemista erityisjärjestelyistä osaamisen osoittamiseen liittyvissä tilanteissa lukiokoulutuksen aikana sekä ylioppilaskokeissa. Erityisopettaja laatii yhdessä opiskelijan kanssa hakemuksen erityisjärjestelyistä Ylioppilastutkintolautakunnalle. Erityisopettaja huolehti myös tarvittavien asiantuntijalausuntojen hankkimisesta hakemuksen liitteeksi. Konneveden lukion rehtori tekee hallintopäätöksen opiskelijalle annettavasta erityisopetuksesta. Hallintopäätös tehdään erityisopetuksen tarpeen ilmetessä tai opiskelijan tai alaikäisen opiskelijan huoltajan tai laillisen edustajan tuen tarvetta koskevan pyynnön tai tahdonilmaisun perusteella. Opiskelija tai huoltaja voi esittää pyynnön suullisesti, Wilma-viestillä tai kirjallisesti lukion erityisopettajalle, ryhmänohjaajalle tai rehtorille. Päätös voi olla myönteinen tai kielteinen sen mukaan, kuinka koulutuksen järjestäjä arvioi erityisopetuksen antamisen kriteerien täyttyvän. Kielteiseen päätökseen voi johtaa esimerkiksi se, ettei opiskelija ole ottanut vastaan tarjottuja tukitoimia, kuten tukiopetusta. Opiskelijaa tai alaikäisen opiskelijan huoltajaa tai laillista edustajaa kuullaan ennen päätöksen tekemistä järjestetyssä kuulemistilaisuudessa. Rehtori kutsuu kuulemistilaisuuteen paikalle opiskelijan ja alaikäisen ollessa kyseessä huoltajan sekä erityisopettajan. Mikäli tarvetta annettuun erityisopetukseen ei opiskelujen edetessä enää ole, tulee tuki lakkauttaa. Rehtori tekee tällöin päätöksen erityisopetuksen lakkauttamisesta.

4.2.3. Opiskelun poikkeava järjestäminen ja avustajapalvelut

Lukiolain 29 §:n mukainen opiskelun poikkeava järjestäminen voi koskea myös oppimisen tukea tai erityisopetusta tarvitsevaa opiskelijaa. Opiskelun poikkeava järjestäminen ei tarkoita poikkeamista lukiokoulutuksen oppimäärän tavoitteista, vaan sitä, että opiskelijan opiskelu oppimäärän tavoitteiden saavuttamiseksi voidaan järjestää osittain toisin kuin lukiolaissa ja valtioneuvoston asetuksessa lukiokoulutuksesta säädetään sekä paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään. Poikkeavat järjestelyt voidaan tehdä opiskelijan hakemuksesta tai hänen suostumuksellaan. Poikkeavat järjestelyt tehdään vain niiltä osin kuin ne ovat välttämättömiä. Ne kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan.

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä arvioidaan monipuolisesti. Tukea tarvitsevalle opiskelijalle turvataan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin esimerkiksi tilanteissa, joissa kirjallinen tuottaminen on haastavaa. Osaamisen osoittamisen tavat ja tilanteet suunnitellaan opiskelijan tarpeiden mukaisesti. Osaamisen osoittamisen tavat ja tilanteet suunnitellaan opiskelijan tarpeiden mukaisesti. Osaamisen osoittamisessa käytettäviä yksilöllisiä järjestelyjä ovat esimerkiksi lisäajan antaminen, pienryhmätilan käyttäminen, materiaalien kirjasinkoon suurentaminen tai mahdollisuus käyttää erillistä näyttöä. Opiskelijan tarpeiden mukaan voidaan käyttää myös muita tarkoituksenmukaisia erityisjärjestelyjä. Ylioppilaskokeiden mahdollisia erityisjärjestelyjä varten opiskelijaa ohjataan tarvittavien lausuntojen hankkimisessa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa ylioppilastutkintolautakunnalta.

Opiskelijaa ohjataan tarvittaessa hakemaan vammaispalvelulain tai muun lain mukaisia avustajapalveluita, erityisiä apuvälineitä tai muita palveluita. Opiskelijan jaksamisen ja hyvinvoinnin tukemisessa voidaan tehdä yhteistyötä opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten tai tarvittaessa muiden toimijoiden kanssa. Erityisopetuksen ja muun oppimisen tuen rinnalla opiskelijalla on oikeus saada myös yksilökohtaista opiskeluhuoltoa oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) 15 §:n ja 16§:n mukaisesti.

4.3. Opiskeluhuolto

Lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään lukiolain (714/2018) mukaisen käsitteen opiskelijahuolto sijasta oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) käsitettä opiskeluhuolto.

Lukion opiskeluhuollon tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia ja huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista sekä opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Opiskeluhuoltoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena opiskeluhuoltona. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 2 ja 3 §.)

Lukion opiskeluhuollon kokonaisuuteen sisältyvät koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen opiskeluhuolto sekä opiskeluhuollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä opiskeluterveydenhuollon palvelut. Opiskeluhuollon palveluiden järjestämisestä vastaa lähtökohtaisesti oppilaitoksen sijaintikunta. Yksityinen koulutuksen järjestäjä tai valtio koulutuksen järjestäjänä voi päättää järjestää näitä palveluja kokonaan tai osittain omana toimintanaan ja omalla kustannuksellaan. Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhuolto, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää, lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja. Opiskelijoille ja heidän huoltajilleen annetaan tietoa opiskelijoiden käytettävissä olevasta opiskeluhuollosta ja opiskelijaa ohjataan hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhuollon palveluja. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3, 9 [muutettu lailla 1409/2014] ja 11 §.)

Opiskeluhuoltoa toteutetaan monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhuollossa huolehditaan kaikkien opiskelijoiden mahdollisuudesta osallistua opiskeluhuollon suunnitteluun ja kehittämiseen. Opiskeluhuolto on kaikkien oppilaitoksissa työskentelevien ja opiskeluhuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu opiskeluyhteisön hyvinvoinnista on oppilaitoksen henkilökunnalla. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3, 4 ja 9 §; lukiolaki 714/2018, 33 §.)

Konneveden lukion opiskeluhuolto toimii Lapunmäen koulun opiskeluhuollon osana. Opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan lukion opiskeluhuollon järjestäminen.

4.3.1. Opiskeluhuollon keskeiset periaatteet

Näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa määrätään opiskeluhuollon keskeisistä periaatteista, opetustoimeen kuuluvan opiskeluhuollon tavoitteista sekä opetussuunnitelman ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltosuunnitelman laatimisesta (lukiolaki 714/2018, 32 §; oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016]).

Yhteisöllinen opiskeluhuolto

Opiskeluhuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä yhteisöllisenä opiskeluhuoltona. Opiskeluhuolto on osa lukion toimintakulttuuria ja toimia, joilla edistetään opiskelijoiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia, terveyttä ja sosiaalista vastuullisuutta. Lisäksi edistetään ja seurataan opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3 ja 4 §.)

Yhteisöllisen opiskeluhuollon suunnittelun ja kehittämisen lähtökohtana on opiskelijan osallisuus, myönteinen vuorovaikutus sekä aikuistuvan nuoren itsenäistymisen tukeminen. Kaikilla opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osallistua yhteisöllisen opiskeluhuollon toimintatapojen kehittämiseen ja mielipiteensä ilmaisemiseen opiskelijoita ja oppilaitosyhteisöä koskevissa asioissa (lukiolaki 714/2018, 33 §; oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 18 §). Huoltajien mahdollisuutta osallistua yhteistyöhön tuetaan. Huoltajia kannustetaan osallistumaan yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämiseen ja oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin ja yhteistyön vahvistamiseen. Yhteistyötä tehdään myös kunnassa nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Lukiolain mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön (lukiolaki 714/2018, 40 §). Siihen kuuluu fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on opiskelijoiden ja henkilökunnan turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa. Opiskelijoiden osallisuus opiskeluyhteisön turvallisuuden edistämisessä tukee hyvinvointia ja tarkoituksenmukaista toimintaa turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa. Turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen on osa lukion toimintakulttuuria, ja se otetaan huomioon kaikessa lukion toiminnassa.

Yksilökohtainen opiskeluhuolto

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle annettavia opiskeluhuollon palveluja, joita ovat opiskeluterveydenhuollon palvelut, opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen yksilökohtainen opiskeluhuolto, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 5 §).

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tehtävänä on edistää hyvinvointia, terveyttä ja opiskelukykyä sekä tunnistaa näihin ja opiskelijan elämäntilanteeseen liittyviä yksilöllisiä tarpeita. Tavoitteena on myös varhaisessa vaiheessa ehkäistä ongelmia ja huolehtia tarvittavan tuen järjestämisestä.

Yksilökohtaista opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä itseään koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa. Lähtökohtana on opiskelijaa arvostava, hänen mielipiteitään kuunteleva ja luottamusta rakentava vuorovaikutus sekä opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhuoltoon liittyvissä kysymyksissä. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa yksittäisen opiskelijan oikeuksista opiskeluhuollossa sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 11 ja 18 §.)

Opiskeluhuoltoryhmät monialaisessa yhteistyössä

Opiskeluhuollon monialaiseen yhteistyöhön kuuluvien opiskeluhuoltoryhmien toiminta on osa opiskeluhuollon kokonaisuutta. Opiskeluhuoltoryhmiä ovat 1) opiskeluhuollon ohjausryhmä, 2) oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltoryhmä sekä 3) tapauskohtaisesti koottava monialainen asiantuntijaryhmä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 14 § [muutettu lailla 1501/2016].)

Koulutuksen järjestäjä asettaa opiskeluhuollon ohjausryhmän ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän. Yksittäistä opiskelijaa koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Kaikki opiskeluhuoltoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa, että ryhmässä on mukana opetushenkilöstöä sekä opiskeluterveydenhuollon palveluja ja psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä. Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano.

Opiskeluhuollon ohjausryhmä vastaa koulutuksenjärjestäjäkohtaisen opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Sille asetetut tehtävät voi hoitaa myös muu tehtävään soveltuva ryhmä. Ohjausryhmä voi olla myös kahden tai useamman koulutuksen järjestäjän yhteinen. Sama ryhmä voi olla useamman koulutusmuodon yhteinen.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän tehtävänä on vastata oppilaitoksen opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Ryhmää johtaa koulutuksen järjestäjän nimeämä edustaja. Koulutuksen järjestäjä ja opiskeluhuollon palveluja tuottavat tahot päättävät yhdessä sen kokoonpanosta sekä tehtäviin liittyvistä toimintatavoista. Opiskeluhuoltoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on oppilaitosyhteisön terveellisyyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttaminen ja kehittäminen. Oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän sijasta edellä kuvattuja tehtäviä voi hoitaa opetuksen järjestäjän nimeämä muu tehtävään soveltuva monialainen oppilaitoskohtainen ryhmä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 14 § [muutettu lailla 1501/2016]).

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän opiskeluhuollon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoaa se opetushenkilöstön tai opiskeluhuollon palvelujen edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Asiantuntijaryhmän tapauskohtainen kokoonpano perustuu yksilölliseen harkintaan, käsiteltävään asiaan ja siinä vaadittavaan osaamiseen. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan tai, ellei opiskelijalla poikkeuksellisesti ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua myös muita tarvittavia opiskeluhuollon yhteistyötahoja tai opiskelijan läheisiä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 19 §).

,
Konnevedellä opiskeluhuolto muodostaa yhtenäisen jatkumon esiasteelta toiselle asteelle. Opiskeluhuolto ja kunnan muut nuorille suunnatut palvelut muodostavat toimivan kokonaisuuden. Opiskeluhuoltopalveluiden yhdenvertainen saatavuus ja laatu pyritään turvaamaan mahdollisimman hyvin.

Opiskeluhuollon perustemääräys pohjautuu ensisijaisesti oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin (1287/2013). Opiskeluhuollon toimintatavoissa huomioidaan lukion opetussuunnitelman tavoitteet, kuntastrategia sekä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma.
Toiminnan perustana ovat myös Konneveden lukion yhteiset arvot yhteisöllisyys ja inhimillisyys, terveys ja hyvinvointi, vapaus, vastuullisuus ja merkityksellisyys, turvallisuus ja luotettavuus, kestävät valinnat sekä tasa-arvo. Opiskeluhuollon ohjausryhmä ja oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltoryhmä vastaavat opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista.

Yhteisöllinen opiskeluhuolto on ensisijainen toimintatapa ja osa lukion toimintakulttuuria. Kaikessa oppilaitoksen toiminnassa lähtökohtana tulee olla opiskelijoiden ja myös kaikkien oppilaitoksessa työskentelevien hyvinvointi, osallisuus ja viihtyvyys sekä oppimisympäristön terveellisyys, fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen turvallisuus sekä esteettömyys. Yhteisöllisen opiskeluhuollon tavoitteena on tukea ennaltaehkäisevää yhteisöllisyyttä, opiskelijan osallisuutta, myönteistä vuorovaikutusta ja itsenäistymistä. Se mahdollistaa varhaisen puuttumisen ja hiljaisten signaalien havainnoinnin sekä vähentää myöhempiä ongelmia.

Yhtenä yhteisöllisen opiskeluhuollon toteutuksena opiskeluhuollon ammattilaiset ja opettajat kokoontuvat vapaamuotoisille yhteisille aamukahveille kerran kuukaudessa. Tapaamisajat sovitaan lukuvuoden alussa. Kokoontumisissa käsitellään ajankohtaisia ja esiin tulevia opiskelijoiden hyvinvointiin liittyviä asioita yleisellä tasolla ja nimettömänä ja ideoidaan tapoja hyvinvoinnin, osallisuuden ja viihtyvyyden parantamiseksi. Yhteisöllisen opiskeluhuollon toimintatavat Konnevedellä on kirjattu tarkemmin opiskeluhuoltosuunnitelmaan.

Yksilökohtainen opiskeluhuolto
Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskelijalle annettavia kouluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä yksittäistä opiskelijaa koskevaa monialaista opiskeluhuoltoa.
Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tavoitteena on seurata ja edistää opiskelijan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Hyvä terveys on perusta normaalille kasvulle, kehitykselle ja opiskelulle. Tärkeää on myös varhaisen tuen turvaaminen ja ongelmien ehkäisy.

Oppilaitoksen ja opiskeluhuollon työntekijän on otettava viipymättä yhteyttä opiskeluhuollon psykologiin tai kuraattoriin, jos hän arvioi, että opiskelija tarvitsee näitä palveluita. Yhteydenotto tehdään yhdessä opiskelijan kanssa. Jos tämä ei ole mahdollista, opiskelijalle annetaan tieto yhteydenotosta. Myös huoltajalle annetaan tieto asiasta, jollei laissa toisin säädetä. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestäminen Konnevedellä on kirjattu tarkemmin opiskeluhuoltosuunnitelmaan.

Opiskeluhuoltoryhmät monialaisessa yhteistyössä
Konnevedellä opiskeluhuollon työtä ohjaa kunnan eri hallintokuntien edustajista koostuva yhteinen **opiskeluhuollon ohjausryhmä**, joka vastaa opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Ohjausryhmässä edustettuina ovat eri hallintokuntien edustajat: sivistystoimenjohtaja, sosiaalityöntekijä, opinto-ohjaaja, kuraattori, vapaa-aikasihteeri sekä kouluterveydenhoitaja. Ohjausryhmä kokoontuu vähintään kerran vuodessa ja on yhteinen perusopetuksen ja lukiokoulutuksen osalta. Ryhmän koollekutsujana toimii sivistystoimenjohtaja.

Oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltoryhmä kokoontuu Konnevedellä vähintään kaksi kertaa lukuvuodessa. Ryhmään kuuluvat keskeiset lukion ja perusopetuksen opiskeluhuoltopalvelujen toimijat: rehtori, opinto-ohjaaja, erityisopettajat, terveydenhoitaja, psykologi ja kuraattori. Koollekutsujana toimii rehtori. Ryhmään voidaan kutsua myös opiskelijoiden edustaja sekä tarvittaessa muita yhteistyötahoja koulun ulkopuolelta (esim. sosiaalitoimi, vapaa-aikatoimi, poliisi).

Monialaisen ryhmän keskeinen tehtävä on yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttaminen ja kehittäminen.

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan tilannekohtaisesti yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän opiskeluhuollon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi.

Monialaisen asiantuntijaryhmän kokoamisesta ja toiminnasta on kirjattu tarkemmin Konneveden opiskeluhuoltosuunnitelmaan.

4.3.2. Opiskeluhuollon suunnitelmat ja niiden laatiminen

Paikallisella tasolla opiskeluhuollon suunnittelua ja toteuttamista ohjaa kolme eri suunnitelmaa. Suunnitelmat ovat 1) lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon sisältyy opiskeluhuoltoa koskeva osuus, 2) paikalliseen opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus opiskeluhuollosta sekä 3) oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 12 ja 13 § [muutettu lailla 1501/2016]; lastensuojelulaki 417/2007, 12 § [muutettu lailla 1292/2013]; lukiolaki 714/2018, 32 §; terveydenhuoltolaki 1326/2013, 17 §.)

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on kunnan tai useamman kunnan yhdessä laatima kunnan tai kuntien toimintaa koskeva suunnitelma lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Se hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. (Lastensuojelulaki 417/2007, 12 § [muutettu lailla 1292/2013].)

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä muut kunnan lasten ja nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta koskevat linjaukset otetaan huomioon, kun valmistellaan paikallisen opetussuunnitelman opiskeluhuoltoa koskevaa osuutta sekä oppilaitoskohtaisia opiskeluhuoltosuunnitelmia.

Opiskeluhuolto opetussuunnitelmassa

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan käytännön tasolla lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyjen asioiden toteutus, opetussuunnitelman yhteys lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan sekä linjaukset oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltosuunnitelman laatimiseksi.

Paikallinen opetussuunnitelma tulee opiskeluhuollon osalta laatia yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa (lukiolaki 714/2018, 32 §; terveydenhuoltolaki 1326/2013, 17 §). Opetussuunnitelman laatimisessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa (lukiolaki 714/2018, 32 §).

Osa oppilaitoskohtaiseen opiskeluhuoltosuunnitelmaan sisältyvistä asioista on tarkoituksenmukaista kuvata yhdenmukaisesti kaikissa koulutuksen järjestäjän oppilaitoksissa siten, että niitä täsmennetään ja täydennetään oppilaitoskohtaisesti. Tämä tukee oppilas- ja opiskeluhuoltolaissa (1287/2013) mainittua opiskeluhuollon palvelujen yhdenvertaista laatua ja saatavuutta.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltosuunnitelman laadinta

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma. Opiskeluhuoltosuunnitelma voi olla myös kahden tai useamman oppilaitoksen yhteinen. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä

oppilaitoksen ja opiskeluhuollon henkilöstön sekä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016].) Suunnitelmaa laadittaessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Oppilaitoksen opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan seuraavat asiat:

1. Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhuoltopalvelut

Opiskeluhuoltosuunnitelmassa esitetään arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista niiden yhdenvertaisen saatavuuden varmistamiseksi ja toiminnan tarkoituksenmukaiseksi kohdentamiseksi. Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevien opiskeluhuoltopalvelujen määrä ilmoitetaan sen mukaisena, mitä ne ovat suunnitelmaa valmisteltaessa. Arviota voidaan tarpeiden muuttuessa tarkistaa.

Arviossa otetaan huomioon opiskelijoiden terveyteen ja hyvinvointiin sekä opiskeluyhteisöön ja ympäristöön liittyvät tarpeet. Arviota laadittaessa hyödynnetään monipuolisesti näihin liittyviä selvityksiä ja seurantatietoja, opiskeluhuollossa muodostunutta tietoa sekä huoltajilta ja erityisesti opiskelijoilta saatavaa tietoa.

Opiskeluhuoltohuoltosuunnitelmaan sisällytetään arvio oppilaitoksen käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista, joita ovat opiskeluterveydenhuolto- sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut.

Lisäksi suunnitelmassa kuvataan

- *opiskeluhuollon palveluiden järjestäminen ja sen edellyttämä työn- ja vastuunjako, palvelujen toteuttamisessa tarvittava yhteistyö sekä palveluista tiedottaminen ja niihin ohjaaminen*
- *opiskeluhuollon palveluiden kohdentaminen yksittäisiin opiskelijoihin, oppilaitosyhteisöön ja yhteistyöhön liittyviin tehtäviin sekä opiskeluhuollon kehittämiseen ja seurantaan.*

2. Yhteisöllinen opiskeluhuolto ja sen toimintatavat

Oppilaitoksen opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan yhteisöllisen opiskeluhuollon järjestäminen opiskelijan ja opiskeluyhteisön terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen seuraamiseksi ja edistämiseksi.

Suunnitelmassa kuvataan

- *toimenpiteet yhteisöllisyyden edistämiseksi oppilaitosyhteisössä*
- *toimenpiteet opiskeluyhteisön sekä ympäristön terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi*
- *yhteistyö ja toimenpiteet opiskelijoiden osallisuuden vahvistamiseksi*
- *yhteistyö ja toimenpiteet huoltajien yhteistyön ja osallisuuden vahvistamiseksi*
- *oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän tai muun tehtävään soveltuvan monialaisen ryhmän toimintatavat ja käytännöt*
- *opiskeluhuollon kokonaisuudesta tiedottaminen*
- *yhteistyö nuorisotoimen, lastensuojelun ja poliisin sekä muiden opiskeluhuollon kehittämiseen tarvittavien tahojen kanssa*
- *terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välinen yhteistyö*
- *opiskeluun osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen*
- *toimenpiteet esteettömyyden ja saavutettavuuden edistämiseksi opiskeluympäristössä*
- *tapaturmien ehkäiseminen, ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus oppilaitoksessa*
- *tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen*

- *yhteistyö ja käytänteet oppilaitoksen terveellisyyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa*
- *suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä*
- *toiminta äkillisissä kriiseissä sekä uhka- ja vaaratilanteissa.*

Seuraavassa määritellään kahden viimeksi mainitun suunnitelman tarkempi sisältö:

a) Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä laaditaan suunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016]). Suunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon sekä opiskelijoiden keskinäiset että opiskelijoiden ja aikuisten väliset vuorovaikutussuhteet oppilaitoksessa.

Suunnitelman tulee sisältää seuraavat kuvaukset:

- *kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen ja niihin puuttuminen*
- *edellä mainittujen asioiden käsittely yhteisö-, ryhmä- ja yksilötasolla*
- *yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta sekä teon tekijän että sen kohteena olevan osalta*
- *yhteistyö huoltajien kanssa*
- *yhteistyö tarvittavien viranomaisten kanssa*
- *suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille*
- *suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi.*

b) Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Opiskeluhuoltosuunnitelmassa määritellään toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa. Suunnitelmassa otetaan huomioon myös toimintavalmiudet ylioppilastutkinnon kokeiden aikana mahdollisesti tapahtuvassa äkillisessä uhka- ja vaaratilanteessa. Kriisisuunnitelma valmistellaan yhteistyössä tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara- ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset, kuten pelastussuunnitelma (pelastuslaki 379/2011, 15 §; valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 407/2011, 1 ja 2 §).

Suunnitelmassa kuvataan

- *kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat äkillisissä kriisitilanteissa*

- *johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako erilaisissa kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa*
- *sisäisen ja ulkoisen sekä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet*
- *psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen*

- *suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille*
- *toimintavalmiuksien harjoittelu*
- *suunnitelman arviointi ja päivittäminen.*

3. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestäminen

Opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan yksilökohtaisen opiskeluhuollon toteuttamistavat ja yhteistyö opiskelijan terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi ja seuraamiseksi sekä tarvittavien yksilöllisten tukitoimien järjestämiseksi.

Suunnitelmassa kuvataan

- *opiskeluterveydenhuolto- sekä kuraattori- ja psykologipalvelujen järjestäminen, keskinäinen työn- ja vastuunjako sekä palvelujen järjestämisessä tarvittava yhteistyö*
- *monialaisen asiantuntijaryhmän toimintatapojen ja käytäntöjen sopiminen sekä yksilöllisten tukitoimien järjestämisen periaatteet*
- *opiskeluhuollon yhteistyö opiskelijan opintojen ohjauksessa ja jatko-opintojen suunnittelussa*
- *opiskeluhuoltokertomuksen laatiminen ja säilytys*
- *sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestämiseen liittyvä yhteistyö oppilaitoksessa*
- *opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalveluiden järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi*
- *tarvittava yhteistyö oppilaitoksen ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa (esimerkiksi erikoissairaanhoito, sosiaalitoimi, poliisi, nuorisotoimi).*

4. Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa.

Suunnitelmassa kuvataan

- *opiskelijan ja huoltajan osallisuus ja yhteistyö opiskeluhuollon suunnittelussa, kehittämisessä ja arvioimisessa*
- *opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annettava tieto yksittäisen opiskelijan asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä*
- *opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhuollon asiakkaana ja suostumuksen hakeminen opiskelijalta ja tarvittaessa tämän huoltajalta yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa*
- *käytänteet opiskelijan toiveiden huomioimisessa häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa sekä huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä*
- *käytänteet opiskelijan kehitystason ja edun toteutumisen arvioimiseksi opiskeluhuollon henkilöstöön kuuluvan sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilön toimesta*
- *menettelytavat yksittäistä opiskelijaa koskevan asian käsittelyssä monialaisessa asiantuntijaryhmässä.*

5. Opiskeluhuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Koulutuksen järjestäjä vastaa opiskeluhuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta yhteistyössä oppilaitoksen sijaintikunnan opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 26 §).

Opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan toimenpiteet opiskeluhuollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta).

Suunnitelmassa esitetään

- *seurattavat asiat*
- *tietojen kokoamiseksi käytettävät menetelmät, seurannan aikataulu sekä vastuussa oleva taho*
- *seurantatietojen käsittely ja niiden hyödyntäminen opiskeluhuollon kehittämisessä*
- *seurannan keskeisistä tuloksista tiedottaminen opiskelijoille, huoltajille ja tarvittaville yhteistyökumppaneille.*

Opiskeluhuollon suunnittelua ja toteutusta ohjaavat suunnitelmat Konnevedellä ovat lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä opiskeluhuoltosuunnitelma.

4.4. Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 1 momentin mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulutuksen järjestäjän tulee suojata opiskelijaa kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Lukiolain 30 §:n 2 momentin mukaan opiskelijan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja vältettävä toimintaa, joka voi vaarantaa muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä. Lukioyhteisön yhteistyö ja erilaiset pedagogiset ratkaisut luovat edellytyksiä hyvän työrauhan rakentumiselle. Lukiokoulutuksen järjestäjällä on oikeus käyttää myös lukiolain mukaisia kurinpitokeinoja.

Lukiolain 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä laatia ja ohjeistaa suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Opetushallitus antaa määräykset suunnitelman laatimisesta lukion opetussuunnitelman perusteissa. Suunnitelman tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä opiskelijoiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös lukion järjestyssääntöjen toteutumista.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain lainmukaisia keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla oikeassa suhteessa tekoon, eikä niitä saa käyttää asiaan kuulumattomassa tarkoituksessa, kuten kostamis- tai loukkaamistarkoituksessa.

Koulutuksen järjestäjä laatii suunnitelman kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista yhteistyössä lukion henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Ennen suunnitelman hyväksymistä tai sen päivittämistä koulutuksen järjestäjän tulee kuulla opiskelijakuntaa ja lukion henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyö opiskelijoiden huoltajien sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja muiden tarvittavien viranomaistahojen kanssa tukee suunnitelman laatimista ja toteuttamista.

Suunnitelman kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista tulee sisältää seuraavat asiakokonaisuudet:

- *menettelytavat rike- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämisvastuut, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamismenettelyt*
- *periaatteet hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattamiseen kurinpitokeinoja käytettäessä*
- *henkilökunnan perehdyttäminen ja osaamisen varmistaminen kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä*
- *suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpitokeinoista tiedottaminen eri tahoille*
- *yhteistyö eri viranomaistahojen ja huoltajien kanssa*
- *menettelytavat suunnitelman seurantaa sekä sen toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten.*

Suunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan, tai se voi olla erillinen.

Lukion kurinpitosuunnitelma on lisätty tämän opetussuunnitelman paikalliset liitteet osaan.

4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä

Kaikkien opiskelijoiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Opiskelijan kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan lukio-opetuksessa huomioon. Jokaisen opiskelijan kieli- ja kulttuuri-identiteettejä tuetaan monipuolisesti. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan perustuslain mukaista oikeutta jokaisen omaan kieleen ja kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tiedostamaan omat kielelliset ja kulttuuriset oikeutensa eri tilanteissa.

Tavoitteena on ohjata kaikkia opiskelijoita arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä edistää kaksi- ja monikielisyyttä ja siten vahvistaa jokaisen opiskelijan kielellistä tietoisuutta ja metakielellisiä taitoja. Lukio-opiskeluun voi sisältyä monikielisiä opetustilanteita.

Lukiokoulutuksessa oppilaitoksen opetuskieli on joko suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Lisäksi osa opetuksesta voidaan lukiolain (714/2018) 14 §:n 1 momentin mukaisesti antaa muulla kuin edellä mainitulla opiskelijan omalla kielellä. Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee tällöin kirjata, missä oppiaineissa, minkä verran ja millä tavoin edellä mainittuja kieliä käytetään opetuksessa tai opiskelussa.

Saamelaiset ja saamenkieliset

Saamelaisopiskelijoiden opetuksessa otetaan huomioon, että saamelaiset ovat alkuperäiskansa, jolla on oma kieli ja kulttuuri. Saamelaisopiskelijoiden lukio-opetuksen erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa omaa identiteettiään. Lukio-opetus voi tukea myös menetetyn alkuperäiskielen uudelleen oppimista ja kielen elvyttämistä. Lukio-opetus edistää oman historian, kulttuurin ja usean valtion alueelle ulottuvan saamelaisyhteisön tuntemusta sekä tietoisuutta saamelaisista yhtenä maailman alkuperäiskansoista ja antaa mahdollisuuksia perinteisen tiedon oppimiseen. Lukio- opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia saamen kielen ja saamenkielisiin korkea-asteen opintoihin Suomessa ja naapurimaissa.

Suomessa puhuttuja saamen kieliä – inarinsaamea, koltansaamea ja pohjoissaamea – voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Saamen kieltä voidaan opettaa myös vieraan kielen eripituisina oppimäärinä tai lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Saamen kieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta saamen kielellä. Saamea äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen kieltä tai ruotsin kieltä joko erillisen saamenkielisille tarkoitetun oppimäärän tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Saamelaisille opiskelijoille, joilla ei ole ollut mahdollisuutta oppia saamea omassa ympäristössään, voidaan tarjota saame vieraana kielenä -opetusta. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Saamen kieli voi olla lukio-opetuksen opetuskieli, ja perusopetuksessa saamenkielistä opetusta saaneille opiskelijoille pyritään turvaamaan saamenkielisen opetuksen jatkuminen myös lukiossa. Saamenkielisen opetuksen erityisenä tavoitteena on opiskelijoiden tukeminen heidän kasvamisessaan kaksikielisyyteen. Opetus tukee myös saamelaisten yhdenvertaisia opiskelu- ja toimintamahdollisuuksia sekä saamen- että suomenkielisessä yhteisössä. Saamenkielisessä opetuksessa eri oppiaineiden opetus ja opiskelu tukevat saamen kielen taitojen kehittymistä. Saamenkielisessä opetuksessa noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteita ottaen huomioon saamelaisen kulttuurin erityispiirteitä. Opetuksessa painotetaan saamelaisten oman historian sekä saamelaisyhteisön perinteisten elinkeinojen, perinteisen tiedon, saamelaisalueen luonnon sekä saamelaisen musiikki-, kertoma- ja käsityöperinteen tuntemusta. Opetuksen resursseina käytetään lähiympäristöä, sukuyhteisöä, saamenkielistä mediaa ja aktiivisia yhteyksiä muille saamelaisalueille.

Saamen opiskelijoita on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Romanit

Romaniopiskelijoiden opetuksessa tulee ottaa huomioon Suomen romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Lukio-opiskelun erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa yhteiskunnallista osallisuuttaan ja omaa identiteettiään. Tavoitteena on lisäksi edistää romaniopiskelijoiden siirtymistä jatko-opintoihin.

Romanikieltä voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaisesti äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Romanikieltä voidaan opettaa myös lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Romanikielen lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia sekä kielen elvyttämiseen että romanikielen korkea-asteen opintoihin. Romanikielen opetus lukiossa vahvistaa romaniopiskelijoiden identiteettiä ja antaa heille mahdollisuuksia käyttää kieltään ja ilmaista itseään siten, että huomioidaan heidän kotoaan, yhteisöstään ja perusopetuksesta saamansa taidot ja tiedot sekä heidän oma halunsa ilmaista identiteettiään. Opetus edistää romaniopiskelijoiden oman historian ja kielen tuntemusta sekä tietoisuutta romaneista Suomessa ja muissa maissa. Romanikielen opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena. Opiskelussa voidaan hyödyntää lähiympäristöä, romaniyhteisöä ja romanikielistä mediaa.

Viittomakieliset

Viittomakielisten lukiokoulutuksen erityisenä tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden viittomakielistä identiteettiä sekä opettaa heitä arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan tasa-arvoisena enemmistökielen ja -kulttuurin rinnalla. Viittomakieltä käyttävät opiskelijat voivat olla kuuroja, huonokuuloisia tai kuulevia.

Viittomakielisten opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan lukion yleisiä kasvatus- ja oppimistavoitteita soveltaen niitä viittomakieliseen kulttuuriin ja viestintään. Opetuskielenä voi olla suomalainen tai suomenruotsalainen viittomakieli, jolloin suomea tai ruotsia käytetään luku- ja kirjoituskielenä. Viittomakieliä tai niistä johdettuja kommunikaatiomenetelmiä voidaan käyttää myös suomen- tai ruotsinkielisen opetuksen rinnalla. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään viittomakielisiä tulkki- ja yhteiskuntapalveluja. Tavoitteena on myös viittomakielisestä kulttuurista ja toimintatavoista poikkeavan äänimaailman sekä kuulevien kulttuurin ja toimintatapojen tiedostaminen ja oppiminen niin, että joustava toimiminen kahden tai useamman kulttuurin piirissä on mahdollista. Viittomakieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta viittomakielellä. Viittomakieltä äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen tai ruotsin kieltä joko erillisen viittomakielisille tarkoitetun oppimäärän mukaan tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan.

Koska suomalainen viittomakieli ja suomenruotsalainen viittomakieli ovat vähemmistökieliä, opetuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota mahdollisimman rikkaan viittomakielisen opiskeluympäristön luomiseen. Viittomakielestä ei ole olemassa yleisesti käytössä olevaa kirjoitusjärjestelmää, joten henkilökohtaisen kielellisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu. Opetuksessa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia viittomakieliseen viestintään ja tiedonsaantiin. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Viittomakielisiä opiskelijoita on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Muut monikieliset opiskelijat

Muiden monikielisten opiskelijoiden opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden ja paikallisen opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita ja periaatteita huomioiden opiskelijoiden taustat ja lähtökohdat, kuten suomen/ruotsin kielen

taito, äidinkieli, suomalaisen lukiokoulutuksen ja opiskelukulttuurin tuntemus sekä aikaisempi koulunkäynti. Opetus ja opiskelu lukiossa tukevat opiskelijan opetuskielen hallintaa, monikielistä identiteettiä, oman kieli- ja kulttuuritaustan arvostusta sekä kasvua kulttuurisesti monimuotoisen yhteiskunnan aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi/ ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen tai ruotsin kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen/ruotsin kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan opettaa lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan myös opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppimääränä lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan. Koulutuksen järjestäjä päättää, miten suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus, omakielinen opetus ja opiskelijan oman äidinkielen opetus järjestetään ja milloin sitä on tarkoituksenmukaista toteuttaa useiden oppilaitosten yhteistyönä.

Opiskelijoita on informoitava heidän opiskelumahdollisuuksistaan ja tukijärjestelyistä lukiossa sekä heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Jos opiskelija on suorittanut lukiokoulutuksen opintoja maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävässä lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa, ne voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin.

Konneveden lukion opetuskieli on suomi, mutta lukio-opiskeluun voi sisältyä monikielisiä opetustilanteita. Kaikkien opiskelijoiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Opiskelijoiden kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan lukio-opetuksessa huomioon. Jokaisen opiskelijan kieli- ja kulttuuri-identiteettiä tuetaan monipuolisesti. Opiskelijoita ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan perustuslain mukaista oikeutta jokaisen omaan kieleen ja kulttuuriin. Opiskelijoita ohjataan tiedostamaan omat kielelliset ja kulttuuriset oikeutensa eri tilanteissa.

Vieraskielisiä opiskelijoita informoidaan heidän opiskelumahdollisuuksistaan ja tukijärjestelyistä lukiossa sekä heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi

5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida monipuolisesti. Opiskelijan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. Opiskelijalla on oikeus saada tieto arvioinnissa käytettävistä arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta häneen. Opiskelijalle on lukio-opintojen aikana annettava mahdollisuus itsearviointiin. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 1 mom.)

Arviointi on aina sidoksissa tavoitteisiin ja kulloiseenkin tilanteeseen. Lukiokoulutuksessa arvioinnilla on kaksi keskeistä tehtävää:

1. *Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen. Tätä tehtävää toteuttaa opintojakson aikana annettava palaute, formatiivinen arviointi. Palautteella kuvataan opiskelijan edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Se on tärkeä osa opiskelijan ja opettajan vuorovaikutusta. Opintojakson aikainen palaute sekä lukio-opintojen aikainen, opettajan tuella tehty itsearviointi ja vertaisarviointi auttavat opiskelijaa ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan, korjaamaan virheitään ja kehittämään työskentelyään niin, että oppimiselle asetetut tavoitteet voivat toteutua.*
2. *Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen. Tätä tehtävää toteuttaa osaamisen ja opitun arviointi, summatiivinen arviointi. Osaamisen arviointi perustuu todennettuun näyttöön siitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on saavuttanut opintojaksolle asetetut tavoitteet. Opintojakson arvosana määräytyy oppiaineen tavoitteiden, keskeisten sisältöjen, oppiaineessa määriteltyjen laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden sekä arviointiperusteiden mukaan.*

Sekä formatiiviseen että summatiiviseen arviointiin kuuluu opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu oppiaineissa määriteltyihin työskentelyn tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Arvioinnin tulee olla monipuolista ja tarkoituksenmukaisin menetelmin toteutettua. Opiskelijalla on oltava opintojakson aikana erilaisia mahdollisuuksia, tilaisuuksia ja tapoja osoittaa oppimistaan ja osaamistaan. Arvioinnilla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti.

Yleisten arviointiperusteiden lisäksi kunkin opintojakson tavoitteet ja arviointiperusteet on selvitettävä opiskelijalle opintojakson alussa, jolloin niistä keskustellaan opiskelijoiden kanssa ja tuetaan heidän opintojensa suunnittelua. Opiskelijan tulee saada tietää, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen edistymistään arvioidaan. Arviointiperusteilla parannetaan arvioinnin läpinäkyvyyttä.

Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät kiteytyvät lukion arviointikulttuurissa, joka on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria. Arviointikulttuurilla tarkoitetaan niitä arvoja, normeja ja käytänteitä, joita sovelletaan yhteisessä arviointityöskentelyssä. Arviointikulttuurin näkyväksi tekeminen ja kehittäminen edellyttävät, että lukiossa on kirjattu yhtenäisiä arviointiin liittyviä periaatteita ja käytänteitä, joiden toteutumista seurataan.

Konneveden lukiossa arvioinnissa painottuvat monipuolisuus ja arvioinnin oppimista ohjaava luonne. Arviointi edistää ja motivoi opiskelemaan. Arvioinnin painopistealueet

muodostetaan opintojaksojen tavoitteiden ja sisältöjen, työskentelyprosessin sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden mukaisesti ja niistä keskustellaan opintojaksojen alussa ja aikana yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arvioinnissa huomioidaan myös opiskelijan itsearviointi ja opiskelijoiden vertaisarviointi. Vertaisarviointi tukee muun muassa laaja-alaisen vuorovaikutusosaamisen kehittymistä. Arvioinnin eri elementtien avulla muodostetaan mielekkäitä arviointipolkuja, jotka tukevat opiskelijoiden oppimista, tavoitteiden asettamista ja itsereflektointia.

Lukion arviointikulttuurin ohjaavana piirteenä on kannustavuus. Arviointipalautteen antaminen on merkittävä osa opiskelijan ja opettajan välistä vuorovaikutusta. Arvioinnilla halutaan korostaa opiskelijan kehittymistä ja toisaalta kannustaa ja haastaa opiskelijaa tavoitteelliseen tietojen ja taitojen kehittämiseen myös tulevaisuudessa.

5.2. Opintojakson arviointi

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida opetussuunnitelman mukaisen opintojakson suorittamisen aikana suhteessa opintojaksolle asetettuihin tavoitteisiin. Opiskelijan tulee saada palautetta oppimisensa kehittymisestä. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 2 mom.)

Opetussuunnitelman mukainen opintojakso arvioidaan sen suorittamisen päätteeksi. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Opiskelijan oppimista arvioidaan opintojakson aikana antamalla hänelle arviointipalautetta opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Oppimista tukevaa palautetta tulee antaa riittävän aikaisessa vaiheessa opintojaksoa, jotta opiskelijalla on mahdollisuus kehittää sen perusteella opiskeluaan ja työskentelyään.

Opiskelijan opintosuorituksista annetaan arvosana tai suoritusmerkintä opintojakson päätyttyä. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana. Jos kyse on usean oppiaineen yhteisestä opintojaksosta, arvosanat annetaan oppiaineittain. Arvosanojen tulee perustua monipuoliseen oppimisen, osaamisen ja opitun näyttöön opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Arvioinnin kohteina ovat opiskelijan tiedot, taidot ja työskentely. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Arvioinnin toteuttamisesta päätetään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Oppimisen tuen tarpeet, kuten sairaudesta tai vammasta johtuvat haasteet, lukemisen tai kirjoittamisen erityisvaikeus, maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa arvioinnissa huomioon siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisiin tapoihin osoittaa osaamisensa.

Konneveden lukiossa arviointikulttuurin perusperiaatteita ovat läpinäkyvyys, kannustavuus ja tavoitesidonnaisuus. Opiskelijoiden suorituksia opintojaksoilla arvioidaan suhteessa opetussuunnitelmassa kuvattuihin opintojaksojen tavoitteisiin, sisältöihin ja työskentelyyn. Tavoitteita konkretisoidaan opiskelijoille sekä opintojakson yleisten tavoitteiden ja sisältöjen että yksittäisten tehtävien ja työskentelyprosessien osalta opintojakson alussa sekä kuluessa. Opiskelijoille annetaan palautetta oppimisesta ja oppimisen kehittymisestä opintojakson aikana, niin että heillä on mahdollisuus kehittää oppimistaan ja työskentelyään. Opintojakson arvosana tai suoritusmerkintä annetaan opintojakson päättymisen jälkeen.

Opintojakson koostuessa useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana. Usean oppiaineen yhteisestä opintojaksosta, arvosanat annetaan oppiaineittain. Arvosanat perustuvat monipuoliseen oppimisen, osaamisen ja opitun näyttöön opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Arvioinnin kohteina ovat opiskelijan tiedot, taidot ja työskentely. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Arvioinnissa voidaan hyödyntää itse- ja vertaisarviointia sekä opettajan ja

opiskelijan välisiä keskusteluja. Opetussuunnitelman ainekohtaisessa osassa tarkennetaan eri aineiden opintojaksojen arvioinnin menetelmiä ja käytänteitä.

Oppimisen tuen tarpeet, kuten sairaus, vamma tai muut syyt, huomioidaan opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Arviointiin liittyvien yhteisten periaatteiden ja käytänteiden toteutumista seurataan ja kehitetään vuosittain opiskelijoiden antaman palautteen perusteella.

5.2.1. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät

Numeroin annettavassa arvostelussa käytetään asteikkoa 4–10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4. Opintojakso tai oppiaine, jota ei arvostella numeroin, arvioidaan suoritetuksi tai hylätyksi. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 17 §.)

Opiskelija saa arvosanan opintojaksoihin sisältyvistä opinnoista. Opintojaksoihin sisältyvistä pakollisista opinnoista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista annetaan numeroarvosanat lukuun ottamatta opinto-ohjauksen opintojaksoja, joista annetaan suoritusmerkintä (S = suoritettu, H = hylätty). Muista valinnaisista opinnoista voidaan antaa arvosanaksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla numeroarvosana tai suoritusmerkintä.

Arvosanaa voidaan täydentää ja täsmentää kirjallisesti annetulla sanallisella arvioinnilla tai arviointikeskustelussa annetulla palautteella. Kesken olevan opintojakson merkintätavasta ja suorituksen täydentämiskäytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 37 §:n 3 momentin mukaan opiskelijalle tulee varata mahdollisuus osoittaa saavuttaneensa opintojaksolla edellytetyt tiedot ja taidot, mikäli hän ei ole suorittanut opintojaksoa hyväksytysti.

Opiskelijalla on oikeus korottaa sekä hyväksyttyä että hylättyä arvosanaa siten, että hän voi osoittaa osaamistaan opintojakson keskeisissä tiedoissa ja taidoissa. Uusimisen käytännöistä määritellään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa. Arvioinnin tulee tällöinkin olla monipuolista. Lopulliseksi arvosanaksi tulee eri uusimiskertojen arvosanoista paras.

Opintojaksot arvioidaan valtakunnallisten perusteiden mukaisella numeroarvioinnilla tai suoritusmerkinnällä. Paikallisten valinnaisten opintojaksojen arviointi on kuvattu opintojaksoittain opetussuunnitelman aineosassa.

Opiskelijalla on oikeus uusia sekä hylätty että hyväksytty opintojakson suoritus. Uusintapäivät järjestetään jokaisen jakson jälkeen ennalta ilmoitettuina ajankohtina, joihin opiskelijat ilmoittautuvat kirjallisesti koulusihteerille. Opiskelijalla ja aineenopettajalla on oikeus sopia myös muista opintojaksoa täydentävistä uusimisen tavoista, kuitenkin niin että arvioinnin monipuolisuus toteutuu. Opettajat kirjaavat arvioinnit wilmaan ja toimittavat opintojaksojen arvioinnit kansliaan kirjallisesti sovittuun päivään mennessä opintojaksojen päätyttyä.

5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot

Osa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvistä opinnoista voidaan edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti, jos se ei vaaranna koulutukselle asetettujen tavoitteiden toteutumista ja opiskelijan edellytyksiä oppimäärän ja ylioppilastutkinnon suorittamiseen. Opiskelijalle voidaan vastaavin edellytyksin myös hakemuksesta myöntää lupa suorittaa opintoja itsenäisesti. (Lukiolaki 714/2018, 25 §.)

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään opinnoista, jotka voidaan edellyttää itsenäisesti opiskeltaviksi tai joita toisaalta ei voi itsenäisesti suorittaa. Itsenäisesti opiskellun opintojakson opinnoista edellytetään hyväksytty arvosana.

Jos opiskelija opiskelee opintojakson kokonaan tai osittain itsenäisesti, noudatetaan soveltuvin osin edellä mainittuja arviointiperiaatteita. Tavoitteiden saavuttamista ja niiden suuntaista edistymistä on myös tällöin arvioitava riittävän laajasti ja monipuolisesti.

Lukio-opinnoissa edellytetään läsnäoloa niiden opintojaksojen osalta, jotka opiskelijoille tarjotaan lähiopetuksena. Lähiopetuksena tarjottaviin opintojaksoihin voi kuulua itsenäisesti opiskeltavia osioita kunkin oppiaineen edellyttämällä tavalla.

Aineenopettaja ja opiskelija voivat päättää opintojakson osittaisesta itsenäisestä suorittamisesta. Kokonaisen opintojakson itsenäisen suorittamisen suoritusoikeus tulee anoa etukäteen aineenopettajalta ja lopullisesti sen hyväksyy rehtori. Tällöin opintojakson itsenäinen suorittaminen tapahtuu opettajan kanssa sovitulla tavalla. Itsenäinen opiskelu tulee tapahtua pääsääntöisesti siinä jaksossa, jolloin opintojakso on opetusohjelmassa tarjolla. Määräajoista sovitaan tapauskohtaisesti.

Lisäksi Konneveden lukiossa on mahdollista suorittaa itsenäisiä opintojaksoja sähköisissä oppimisympäristöissä. Pääsääntöisesti nämä itsenäisesti suoritettavat verkko-opintojaksot ovat valtakunnallisia valinnaisia opintoja sekä paikallisia valinnaisia opintojaksoja. Lukion omien verkko-opintojen suorittamisesta päättävät opiskelija ja aineenopettaja. Lukion ulkopuolisten, maksullisten verkko-opintojen suorittamisesta päättää rehtori. Opiskelija tiedottaa opinto-ohjaajaa verkko-opintovalinnoista opiskelijahallintojärjestelmän kirjauksia varten.

5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen käytöstä tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä määrätään erikseen kyseisiä oppiaineita koskevissa luvuissa lukion opetussuunnitelman perusteissa. Todistus valinnaisiin opintoihin kuuluvasta suullisen kielitaidon kokeesta annetaan päättötodistuksen liitteenä.

Suullisen kielitaidon opintojaksot arvioidaan asteikolla 4-10. Suullisen kielitaidon kokeista opiskelija saa erillisen suullisen kielitaidon todistuksen. Suullisen kielitaidon opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa

Nuorille tarkoitettuun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvia opintoja järjestettäessä koulutuksen järjestäjän tulee olla yhteistyössä opiskelijoiden huoltajien kanssa. Huoltajille on annettava riittävän usein tietoa opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä. Koulutuksen järjestäjän tulee määräajoin selvittää opiskelijoiden huoltajien näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta. (Lukiolaki 714/2018, 31 § 1 mom.)

Opetus- ja ohjaushenkilöstön tulee seurata opiskelijan opintojen etenemistä. Opintojen etenemiseen liittyvistä käytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Opintojen

etenemisen määrittelyllä ei voida kuitenkaan tiukentaa näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyä oppiaineen oppimäärän suoritusvaatimusta.

Sen varmistamiseksi, että huoltajat saavat tiedon opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä, lukio voi edellyttää huoltajan allekirjoitusta tai vastaavaa sähköistä kuittausta todistuksiin tai tiedotteisiin, jos opiskelija ei ole täysi-ikäinen.

Opettajat ja opinto-ohjaaja seuraavat opiskelijan opintojen etenemistä säännöllisesti. Opiskelijoiden huoltajia tiedotetaan opintojen etenemisestä ja arvioinnista Wilmassa. Yli 18-vuotiaalta opiskelijalta tähän tarvitaan opiskelijan suostumus. Opintojaksojen arvioinnit näkyvät kunkin jakson jälkeen Wilmassa, mistä opiskelijat ja huoltajat voivat seurata opintojen etenemistä.

Konneveden lukion opintojen etenemiseen liittyvät käytännöt:

Keskeytynyt opintojakso (K)

Opintojakso voi keskeytyä seuraavista syistä:

- vilpillinen menettely (esim. lunttaus tai toisen tekemän työn esittäminen omanaan)
- suoritusten ja näyttöjen puuttuminen, esimerkiksi palauttamattomat tai puutteelliset tehtävät tai liialliset poissaolot

Opintojakso merkitään keskeytyneeksi (K). Opiskelija ei tällöin voi osallistua opintojakson kokeeseen eikä uusintaan käymättä opintojaksoa uudelleen tai korvaamalla poissaoloja tai vilppiä muulla opettajan määrittämällä osaamisen osoittamistavalla. Keskeytettyä opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti ilman perusteltua syytä.

Aloitetun opintojakson keskeyttäminen

Opiskelija voi keskeyttää opintojakson omasta halustaan. Tällöin opintojakso jätetään arvioimatta.

Hylätyn opintojakson (arvosana 4) uudelleen suorittaminen

Opiskelija voi osallistua hylätyn opintojakson uusintakuulusteluun tai ottaa osaa uudelleen tämän opintojakson opetukseen. Opiskelijalla on mahdollista nostaa hylättyä arvosanaa myös muilla osaamisen osoittamistavoilla kuin koesuorituksilla.

Opiskelijan tulee ilmoittautua uusintakokeeseen kirjallisesti kansliaan viimeistään viimeisenä ilmoittautumispäivänä (aikataulusta tiedotetaan lukuvuosittain erikseen). Ilmoittautuminen on sitova.

Hyväksytyn opintojakson uudelleen suorittaminen

Opiskelija voi yrittää korottaa hyväksytyn opintojakson arvosanaa korotuskuulustelussa tai opettajan kanssa erikseen sovituilla osaamisen osoittamistavoilla. Opiskelija voi myös osallistua uudelleen opintojakson opetukseen ja kokeeseen. Tällöin voimaan jää parempi arvosana.

Korotuskuulusteluun on ilmoittauduttava kirjallisesti kansliaan viimeistään viimeisenä ilmoittautumispäivänä (aikataulusta tiedotetaan lukuvuosittain erikseen).
Päättöarviointia varten opiskelijalla on mahdollisuus arvosanan korottamiseksi osallistua oppiaineesta järjestettävään kuulusteluun.

5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava toisessa [lukio]lain mukaista

koulutusta antavassa oppilaitoksessa suoritetut 11 §:ssä tarkoitetut opinnot hyväksi lukemalla ne osaksi lukiokoulutuksen oppimäärää. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Opiskelijan osaamisen tunnustamisessa noudatetaan, mitä 37 ja 38 §:ssä säädetään opiskelijan arvioinnista ja siitä päättämisestä. Tarvittaessa osaaminen on osoitettava koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Päätös osaamisen tunnustamisesta tehdään sitä erikseen pyydettäessä ennen opintojen tai hyväksi luettavaa osaamista koskevan opintokokonaisuuden alkamista. Opetushallitus antaa tarkempia määräyksiä osaamisen tunnustamisesta ja sitä koskevasta menettelystä. (Lukiolaki 714/2018, 27 §.)

Sen lisäksi, mitä lukiolaissa säädetään, tulee opintojen hyväksilukemisella ja muutoin hankitun osaamisen tunnustamisella välttää opintojen päällekkäisyyttä ja lyhentää opiskeluaikaa.

Opiskelija osoittaa lukion rehtorille hakemuksen muualla suorittamiensa opintojen tai muutoin hankkimansa osaamisen tunnustamiseksi. Opiskelijan tulee esittää luotettava selvitys opinnoistaan tai osaamisestaan. Tunnustamista varten lukio voi pyytää opiskelijaa täydentämään näyttöään suhteessa lukiokoulutuksen tavoitteisiin. Lukion rehtorin tulee varmistaa, että muualla suoritettujen opintojen sisällöt ja laajuus tai muutoin hankittu osaaminen vastaavat lukio-opetuksen tavoitteita. Opiskelijalle annetaan tietoa osaamisen tunnustamisen käytännöistä.

Muualla suoritettuja opintoja tai muutoin hankittua osaamista voidaan lukea hyväksi vahvistamalla ne osaksi lukion oppimäärää. Mikäli opinnot tai muutoin hankittu osaaminen luetaan hyväksi lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan numerolla arvioitaviin opintoihin, tulee opinnoista antaa numeroarvosana. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan edellyttää opiskelijalta lisänäyttöä. Muualla hankitun osaamisen arvioinnissa menetellään, kuten lukion opetussuunnitelman perusteissa ja paikallisessa opetussuunnitelmassa opintojaksojen ja oppimäärän arvioinnista määrätään.

Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamassa arvioinnissa. Jos kyseessä ovat paikallisessa opetussuunnitelmassa numeroin arvioitavat opinnot, arvosanat muutetaan lukion arvosana-asteikolle seuraavan vastaavuusasteikon mukaisesti:

asteikko 1–5	*lukioasteikko*	*asteikko 1–3*
1 (tyydyttävä)	*5 (välttävä)*	*1*
2 (tyydyttävä)	*6 (kohtalainen)*	*1*
3 (hyvä)	*7 (tyydyttävä)*	*2*
4 (hyvä)	*8 (hyvä)*	*2*
5 (kiitettävä)	*9 (kiitettävä), 10 (erinomainen)*	*3*

Tapauksissa, joissa lukio ei voi päätellä, kumpaa lukion arvosanaa toisessa oppilaitoksessa suoritetut opinnot vastaavat, ylempää vai alempaa, on vastaavuus määriteltävä opiskelijan eduksi. Ulkomailla suoritettujen opintojen hyväksilukemisessa ja osaamisen tunnustamisessa noudatetaan samoja periaatteita kuin kotimaassa suoritetuissa opinnoissa.

Opiskelijalla voi olla päättötodistuksessaan oppiaineesta vain yhden laajuinen oppimäärä. Opiskelijan siirtyessä oppiaineen pitkästä oppimäärästä lyhyempään hänen suorittamansa pitkän oppimäärän opinnot luetaan hyväksi lyhyemmässä oppimäärässä siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Pitkän oppimäärän opintojen arvosanat siirtyvät suoraan lyhyen oppimäärän opintojen arvosanoiksi, jollei opiskelija anna korkeampaan arvosanaan oikeuttavaa lisänäyttöä. Jos opiskelija pyytää, tulee hänelle järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Muut pitkän oppimäärän mukaiset

hyväksytysti suoritetut opinnot tai opintojen osat voivat olla lyhyen oppimäärän valinnaisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Opiskelijan siirtyessä kesken oppimäärän lyhyemmästä pidempään oppimäärään menetellään edellä olevien periaatteiden mukaisesti. Tällöin voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös jo suoritettujen opintojen arvosanat harkitaan uudelleen.

Jos opiskelijan äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääränä on suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus (jäljempänä S2/SV2-oppimäärä), häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä S2/SV2-oppimäärän mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan S2/SV2-oppimäärän opintojaksoista. Suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritetut opinnot luetaan hyväksi täysimääräisesti S2/SV2-oppimäärän opintoihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy S2/SV2-opintojen arvosanaksi. S2/SV2-opinnot korvaavat suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opinnot siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Opiskelijalla voi olla todistuksessaan arvosana vain joko suomen/ruotsin kielen ja kirjallisuuden oppimäärästä tai suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärästä, mutta ei molemmista.

Opiskelijalla on oikeus sisällyttää opintoihin aiemmin suoritettuja opintoja, jotka vastaavat opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Hyväksiluku suoritetaan opetussuunnitelman valtakunnallisten perusteiden mukaisesti. Osaamisen tunnustamisella vältetään opintojen päällekkäisyyttä ja voidaan lyhentää opiskeluaikaa. Opiskelijan tulee hakea osaamisen tunnustamista rehtorilta.

5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Osa-alueet ovat 1) hyvinvointiosaaminen, 2) vuorovaikutusosaaminen, 3) monitieteinen ja luova osaaminen, 4) yhteiskunnallinen osaaminen, 5) eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä 6) globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Lukion opetussuunnitelman perusteissa on kuvattu kaikissa oppiaineissa, miten laaja-alaisen osaamisen osa-alueet sisältyvät oppiaineen opintoihin. Ne on otettu huomioon myös oppiaineiden tavoitteissa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään, miten laaja-alaisen osaamisen tavoitteita ja osa-alueita toteutetaan eri opintojaksoissa. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana kunkin opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutus määritellään paikallisen opetussuunnitelman oppiaineosion yhteydessä opintojaksoittain. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana kunkin opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi

Kun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvat opinnot tulevat suoritetuiksi, annetaan jokaisen oppiaineen oppimäärästä päättöarviointina arvosana. Opiskelijalle, joka ei ole tullut hyväksytyksi jossakin oppiaineessa tai joka haluaa korottaa saamaansa arvosanaa, on järjestettävä mahdollisuus suorittaa oppiaineen oppimäärä hyväksytysti tai korottaa arvosanaansa. [Lukiolain] 28 §:ssä tarkoitetut tukitoimet ja 29 §:ssä tarkoitetut opiskelun poikkeavat järjestämistavat voidaan ottaa huomioon opintojakson arvioinnissa ja päättöarvioinnissa. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Kunkin opintojakson arvioinnista päättää opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Oppiaineen päättöarvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. (Lukiolaki 714/2018, 38 §.)

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaisesti opiskelemista opinnoista. Opiskelijan opintosuunnitelma tarkentuu lukio-opintojen aikana. Sen laatiminen ja seuranta ohjaavat opiskelijaa tarkoituksenmukaisiin ja tavoitteellisiin opintojaksojen valintoihin. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaajuiset oppimäärät.

Eri oppiaineiden pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opinnot on kuvattu lukion opetussuunnitelman perusteissa. Matematiikan yhteinen moduuli luetaan opiskelijan valitsemaan matematiikan oppimäärään. Jälkikäteen ei voi poistaa opiskelijan opiskelemia pakollisia opintoja eikä hyväksytysti suoritettuja valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muiden valinnaisten opintojen ja temaattisten opintojen mahdollisesta kuulumisesta jonkin oppiaineen oppimäärään määrätään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Niistä luetaan oppiaineen oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Saadakseen oppiaineen oppimäärän hyväksytysti suoritetuksi opiskelijan on suoritettava pääosa oppiaineen opinnoista hyväksytysti. Hylättyjä arvosanoja saa olla pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa enintään seuraavasti:

Opiskelijan opiskelemia pakollisia ja valinnaisia opintoja,	*joista voi olla hylättyjä opintoja enintään*
2–5 opintopistettä	*0 opintopistettä*
6–11 opintopistettä	*2 opintopistettä*
12–17 opintopistettä	*4 opintopistettä*
18 opintopistettä tai enemmän	*6 opintopistettä*

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen arvosanojen opintopisteiden mukaan painotettuna aritmeettisena keskiarvona.

Mikäli opiskelija osoittaa erillisessä kuulustelussa suurempaa kypsyyttä ja parempaa oppiaineen hallintaa kuin opintojaksojen arvosanoista määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, tulee arvosanaa korottaa. Lisäksi arvosanaa voidaan korottaa, jos opiskelijan arvioinnista vastaavat päättävät, että opiskelijan tiedot ja taidot ovat hänen antamiensa näyttöjen perusteella oppiaineen päättövaiheessa opintojaksojen arvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

Pakollisten oppiaineiden ja valinnaisten vieraiden kielten oppimääristä annetaan lukiokoulutusta koskevan valtioneuvoston asetuksen (810/2018) mukainen numeroarvosana. Opinto- ohjauksesta annetaan suoritusmerkintä. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain kaksi opintopistettä, sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää korkeintaan neljä opintopistettä.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellyt muut lukion tehtävään soveltuvat opinnot arvioidaan siten kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

Oppiaineen oppimäärän arviointi tapahtuu opetussuunnitelman valtakunnallisten perusteiden mukaisesti. Paikalliset valinnaiset opintojaksot ovat osa oppimäärän arviointia, jos ne liittyvät selkeästi jonkin lukion aineen kokonaisuuksiin. Arvioinnin tarkemmat toteutustavat, kuten numeroarvioinnin tai suoritusmerkintäarvioinnin antaminen, on kirjattu paikallisen opetussuunnitelman oppiaineosioon.

5.4. Lukion oppimäärän suoritus

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä – – . (Lukiolaki 714/2018, 10 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä sisältää äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opintoja, matemaattis-luonnontieteellisiä opintoja, humanistis-yhteiskunnallisia ja uskonnon tai elämänkatsomustiedon opintoja ja taito- ja taideaineiden opintoja (oppiaineryhmät) sekä opinto-ohjausta. – – Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää myös eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavia erityistä osaamista ja harrastuneisuutta osoittavan näytön sisältäviä opintokokonaisuuksia (lukiodiplomi). (Lukiolaki 714/2018, 11 § 1 ja 2 mom.)

Lukiokoulutuksen ja lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimääriin sisältyy [valtioneuvoston] asetuksen liitteen 1–3 mukaisesti pakollisia ja valtakunnallisia valinnaisia opintoja, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijoille. Oppimääriin voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 12 §.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärä tulee suoritetuksi, kun oppimäärään kuuluvat opinnot on suoritettu siten kuin 11 §:n 4 momentissa tarkoitetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ottaen lisäksi huomioon mahdollinen 6 §:ssä tarkoitettu erityinen koulutustehtävä tai 18 §:ssä tarkoitettu kokeilulupa. (Lukiolaki 714/2018, 36 § 1 mom.)

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät hyväksytysti ja lukio-opintojen vähimmäismäärä 150 opintopistettä täyttyy. Lukion oppimäärän tulee sisältää vähintään 20 opintopistettä valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muista kuin pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Opiskelijan opiskelu voidaan opiskelijan hakemuksesta tai suostumuksella järjestää osittain toisin kuin [lukio]laissa ja sen nojalla säädetään ja määrätään, jos:

1. *opiskelijalla katsotaan joltakin osin ennestään olevan lukiokoulutuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot;*
2. *lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaminen olisi opiskelijalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta;*
3. *se on perusteltua opiskelijan sairauteen, vammaan tai muuhun terveydentilaan liittyvistä syistä. (Lukiolaki 714/2018, 29 §.)*

Jos opiskelijan opiskelu järjestetään toisin kuin lainsäädännön nojalla määrätään, säädetyn opintopisteiden vähimmäismäärän 150 on joka tapauksessa täytyttävä.

Oppimäärän suorituksen osalta noudatetaan lukiolain ja valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteiden linjaa.

5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus

Opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Opiskelija voi pyytää rehtorilta opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori

ja opiskelijan opettajat yhdessä. Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, lupa- ja valvontavirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa säädetään. Otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen lupa- ja valvontavirasto voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi. (Lukiolaki 714/2018, 53 §.)

Lukiokoulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa opiskelijoille arvioinnin uusimis- ja

oikaisumahdollisuudesta.

[Lukio]laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua lupa- ja valvontavirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään, jos päätös koskee:

1. *opiskelijaksi ottamista*
2. *23 §:n 2 momentissa tarkoitettua lisäajan myöntämistä tai 24 §:ssä tarkoitettua opiskeluoikeuden päättymistä*
3. *suoritettujen opintojen hyväksi lukemista*
4. *opiskelun poikkeavaa järjestämistä*
5. *oikeutta saada uskonnon tai elämänkatsomustiedon opetusta. (Lukiolaki 714/2018, 49 §.)*
6. *oikeutta saada erityisopetusta (lukiolaki 714/2018, 49 § muutettu lailla 801/2024)*

[Lukiolain] 49 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. (Lukiolaki 714/2018, 50 § 2 mom.)

Jollei [lukio]laissa toisin säädetä, hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. (Lukiolaki 714/2018, 52 §.)

Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 49 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva valitus, ja lupa- ja valvontaviraston päätökseen, jolla on ratkaistu 53 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla. (Lukiolaki 714/2018, 54 § 2 mom.)

Kun opetusta järjestetään ulkomailla, toimivaltainen hallinto-oikeus on Helsingin hallinto- oikeus ja toimivaltainen aluehallintoviranomainen on Etelä-Suomen lupa- ja valvontavirasto. (Lukiolaki 714/2018, 55 §.)

Muutoksenhaun ja oikaisuvaatimusten osalta noudatetaan lukiolain ja opetussuunnitelman valtakunnallisten perusteiden vaatimuksia. Opiskelijoita tiedotetaan muutoksenhaku- ja oikaisuvaatimusmenettelyn mahdollisuudesta ja periaatteista lukio-opintojen alussa.

5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. Opiskelijalle, jonka opiskeluoikeus on päättynyt kesken lukiokoulutuksen tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisen, annetaan todistus suoritetuista opinnoista. Aineopiskelijalle ja lukion oppimäärän erityisessä tutkinnossa osittain suorittaneelle annetaan todistus suoritetuista oppiaineiden oppimääristä ja muista opinnoista. [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. Opetushallitus määrää opetussuunnitelman perusteissa todistuksiin merkittävistä tiedoista ja muista kuin 3 momentissa mainituista todistusten liitteistä. (Lukiolaki 714/2018, 39 §.)

Lukiossa käytetään seuraavia todistuksia:

1. *Lukion päättötodistus annetaan opiskelijalle, joka on suorittanut lukion koko oppimäärän. Lisäksi päättötodistuksen liitteenä annetaan erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta.*
2. *Todistus oppimäärän suorittamisesta annetaan, kun opiskelija on suorittanut yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän.*
3. *Todistus lukiosta eroamisesta (erotodistus) annetaan opiskelijalle, joka eroaa lukiosta ennen lukion koko oppimäärän suorittamista.*

Lukion todistusten tulee sisältää seuraavat tiedot:

- *todistuksen nimi*
- *koulutuksen järjestäjän nimi*
- *opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä*
- *oppilaitoksen nimi*
- *opiskelijan nimi ja henkilötunnus*
- *suoritetut opinnot*
- *paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä ja rehtorin allekirjoitus*
- *arvosana-asteikko*
- *selvitys kielten oppimääristä*

S2/SV2 = äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä

A = perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkaneen A-kielen oppimäärä

B1 = perusopetuksessa alkaneen B1-kielen oppimäärä

B2 = perusopetuksessa alkaneen valinnaisen B2-kielen oppimäärä

B3 = lukiossa alkaneen valinnaisen B3-kielen oppimäärä

ÄO/M = äidinkielenomainen oppimäärä toisessa kotimaisessa kielessä (ruotsi/suomi)

- *merkintä, että todistus on Opetushallituksen päättämien lukion opetussuunnitelman perusteiden 2019 mukainen.*

Lukion päättötodistukseen merkitään: "Lukion oppimäärä sijoittuu tasolle neljä kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä."

Uskonnon ja elämäkatsomustiedon arvosana merkitään todistuksissa merkinnällä ”uskonto/ elämänkatsomustieto” erittelemättä, mihin opetukseen opiskelija on osallistunut.

Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus merkitään todistuksessa Äidinkieli ja kirjallisuus -kohtaan.

Lukion päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta merkitään opiskelijan opiskelemat oppiaineet, niissä suoritettujen opintopisteiden määrä sekä kunkin oppiaineen arvosana sanallisesti ja numeroin (esimerkiksi kiitettävä 9) tai merkintä oppiaineen hyväksytystä suorittamisesta (suoritettu S).

Temaattiset opinnot merkitään suoritusmerkinnällä. Temaattisten opintojen opintojaksojen nimet eritellään liitteeseen.

Päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta kuuluu myös kohta Lisätietoja. Tähän kohtaan merkitään päättötodistuksen liitteenä annettavat ja sitä täydentävät todistukset lukio-opintoihin liittyvistä näytöistä, kuten suoritetut lukiodiplomit, suullisen kielitaidon kokeet sekä erittely temaattisista opinnoista ja sellaisista muista lukion oppimäärään kuuluneista opinnoista, jotka eivät sisälly oppiaineiden oppimääriin.

Mikäli opiskelija on opiskellut yli puolet oppiaineen oppimäärän opinnoista muulla kuin koulun varsinaisella opetuskielellä, tulee siitä tehdä merkintä todistuksen lisätietoihin.

Lukion erotodistukseen merkitään oppiaineet, niissä suoritetut opinnot ja opintopistemäärät sekä muut opiskelijan suorittamat lukio-opinnot ja niistä saadut arvosanat joko numeroina tai suoritusmerkintänä (S = suoritettu, H = hylätty).

Lukiossa pidetään opiskelijan opinnoista rekisteriä, josta ilmenevät suoritetut opinnot ja niiden arvosanat.

Lukion koko oppimäärän suorittamisesta ei anneta yhteistä arvosanaa oppiaineiden arvosanojen keskiarvona eikä muullakaan tavalla.

Todistukseen merkitään opiskelijan suorittamien opintojen määrä opintopisteinä. Kokonaismäärään lasketaan hylättyjä opintoja vain pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa.

Lukiokoulutuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Todistus suullisen kielitaidon kokeesta ja lukiodiplomitodistus annetaan lukion päättötodistuksen liitteinä.

Suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annettavaan todistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- *todistuksen nimi*
- *koulutuksen järjestäjän nimi*
- *opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä*
- *oppilaitoksen nimi*
- *opiskelijan nimi ja henkilötunnus*
- *kokeessa suoritettu kieli ja sen oppimäärä sekä kokeesta saatu arvosana*
- *paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus*
- *arvosana-asteikko.*

Lukiodiplomitodistus on lukion päättötodistuksen liite, ja se merkitään Lisätietoja-kohtaan. Lukiodiplomitodistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- *todistuksen nimi*
- *koulutuksen järjestäjän nimi*
- *opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä*
- *oppilaitoksen nimi*
- *opiskelijan nimi ja henkilötunnus*
- *oppiaine tai vastaava, jonka lukiodiplomitodistuksesta on kyse*
- *arvosana*
- *lukiodiplomiaineessa suoritettujen opintojen opintopisteiden määrä mukaan lukien lukiodiplomiopintojakso*
- *paikkakunta, todistuksen päivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus*
- *arvosana-asteikko.*

Todistukset merkitään valtakunnallisten ohjeiden mukaisesti.

5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arviointiluvun perusteella keskeiset paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävät asiat ovat seuraavat:

- *opintojaksoittain päätettävät asiat: opintojakson tavoitteet, keskeiset sisällöt, laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa ja opintojakson arviointi*
- *oppilaitoksen arviointikulttuurin periaatteet ja yhteiset arviointiin liittyvät käytänteet*
- *arvioinnin toteuttaminen ja siihen kuuluvat erilaiset arviointipalautteen antamisen käytänteet*
- *arviointiin liittyvien yhteisten periaatteiden ja käytänteiden toteutumisen seuraaminen*
- *kesken olevan opintojakson merkintätapa ja suorituksen täydentämiskäytännöt*
- *hyväksyttyjen ja hylättyjen arvosanojen uusimisen periaatteet ja uusimiskertojen määrä*
- *opinnot, jotka on mahdollista edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti*
- *opintojen mahdollisten etenemistapojen määrittely*
- *todistusten ulkoasu.*

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arviointiluvun perusteella keskeiset paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävät asiat ovat seuraavat:

• opintojaksoittain päätettävät asiat: opintojakson tavoitteet, keskeiset sisällöt, laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa ja opintojakson arviointi

Opintojaksojen tavoitteet, sisällöt sekä laaja-alaisten tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen on kirjattu opintojaksoittain opetussuunnitelman oppiaineosassa.

• oppilaitoksen arviointikulttuurin periaatteet ja yhteiset arviointiin liittyvät käytänteet.

Arviointikulttuurin periaatteet ja käytänteet on kuvattu opetussuunnitelman luvussa 5.2.

• arvioinnin toteuttaminen ja siihen kuuluvat erilaiset arviointipalautteen antamisen käytänteet

Arvioinnin toteuttaminen ja siihen liittyvät arviointipalautteen antamisen käytänteet on kuvattu opetussuunnitelman luvussa 5.2. ja kuvausta täydennetään ainekohtaisesti opetussuunnitelman oppiaineet-luvussa.

• arviointiin liittyvien yhteisten periaatteiden ja käytänteiden toteutumisen seuraaminen

Arviointiin liittyvien yhteisten periaatteiden ja käytänteiden toteutumista seurataan ja kehitetään vuosittain opiskelijoiden palautteen perusteella.

• kesken olevan opintojakson merkintätapa ja suorituksen täydentämiskäytännöt.

Kesken olevan opintojakson merkintätapa ja suorituksen täydentämiskäytännöt on kuvattu opetussuunnitelman luvussa 5.2.4

• hyväksyttyjen ja hylättyjen arvosanojen uusimisen periaatteet ja uusimiskertojen määrä

Hyväksyttyjen ja hylättyjen arvosanojen uusimisen periaatteet ja uusimiskertojen määrä on kuvattu opetussuunnitelman luvuissa 5.2.1 ja 5.2.4.

• opinnot, jotka on mahdollista edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti

Itsenäisesti suoritettavat opinnot on määritelty opetussuunnitelman luvussa 5.2.2 ja 5.2.3.

• opintojen mahdollisten etenemistapojen määrittely

Opintojen mahdollisten etenemistapojen määrittely on kuvattu opetussuunnitelman luvussa 5.2.4.

• todistusten ulkoasu

Todistusten ulkoasun osalta noudatetaan valtakunnallista ohjeistusta.

6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt

6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään lukiokoulutusta koskevassa valtioneuvoston asetuksessa (810/2018) määriteltyjen lukiokoulutuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden mukaan siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kasvaa sivistyneeksi yhteiskunnan jäseneksi, hankkia muuttuvan toimintaympäristön edellyttämiä tietoja ja taitoja sekä kartuttaa jatkuvan oppimisen taitoja. Tavoitteet korostavat laaja-alaisen yleissivistyksen ja kokonaisuuksien ymmärtämisen merkitystä sekä kannustavat eettisesti vastuulliseen ja aktiiviseen toimijuuteen osana paikallista, kansallista, eurooppalaista ja globaalia yhteisöä.

Lukio-opetus lujittaa opiskelijan identiteettiä ja ohjaa oman ainutlaatuisuuden ymmärtämiseen ja arvostamiseen. Sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuden ymmärtäminen luo edellytyksiä sukupuolitietoiselle opetukselle.

Lukio-opetus vahvistaa opiskelijan ymmärrystä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristön tilaan ja ohjaa häntä toimimaan kestävän elämäntavan hyväksi tavoitteellisesti, tietoperustaisesti ja monipuolisessa yhteistyössä. Opetus kannustaa opiskelijaa tunnistamaan ja käsittelemään eettisiä kysymyksiä, ristiriitoja ja jännitteitä monista näkökulmista. Se rohkaisee opiskelijaa vaikuttamaan ja toimimaan nykyistä oikeudenmukaisemman, kestävämmän ja ihmisoikeuksia paremmin kunnioittavan yhteiskunnan ja maailman puolesta.

Lukioaikana opiskelija saa monipuolisia kokemuksia uuden tiedon ja osaamisen rakentamisesta laaja-alaisesti ja oppiainerajat ylittäen. Opiskelija kehittää tiedonhankinta- ja soveltamistaitojaan sekä ongelmanratkaisutaitojaan. Hän saa kokemuksia tutkivasta oppimisesta sekä osallisuudesta tieteen ja tutkimuksen tekoon. Opetus vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa niin, että hän ymmärtää tieteen- ja taiteenaloille ominaista kieltä sekä motivoituu erilaisten tekstien tutkimisesta, tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija tottuu arvioimaan tekstien ja tiedon luotettavuutta. Lukio-opetuksessa arvostetaan ja tuodaan näkyväksi kieliä monipuolisesti. Opiskelija oppii toimimaan sekä molemmilla kotimaisilla kielillä että koko kielivarantoaan käyttäen. Opetus ohjaa opiskelijaa syventämään ymmärrystään tieto- ja viestintäteknologiasta sekä käyttämään sitä tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja turvallisesti niin itsenäisessä kuin yhteisöllisessä työskentelyssä.

Lukio-opetus rakentaa yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja hyvinvointia vahvistamalla vuorovaikutus-, yhteistyö- ja ilmaisutaitoja. Opiskelussa saadaan kokemuksia tavoitteellisesta toiminnasta ja vertaisoppimisesta tiimeissä ja projekteissa. Lukio-opetus kannustaa opiskelijoita eri taiteenaloille ominaiseen ilmaisuun ja toimintaan sekä taide- ja kulttuurielämään osallistumiseen. Fyysinen aktiivisuus ja terveelliset elämäntavat ymmärretään terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksiksi.

Lukioaikana opiskelijan oppimaan oppimisen taidot kehittyvät ja monipuolistuvat. Opiskelija oppii tuntemaan vahvuuksiaan ja kehittymistarpeitaan oppijana sekä luottamaan mahdollisuuksiinsa oppia. Opiskelija ymmärtää sitoutumisen merkityksen oppimiselleen, mikä vahvistaa hänen itseohjautuvuuttaan. Lukio-opetus auttaa opiskelijaa tunnistamaan hänelle sopivia opiskelustrategioita ja kehittymään niissä taitavaksi. Lukioaikana opiskelijalle muodostuu vankka jatkuvan ja uudistuvan oppimisen taito ja tahto.

Opetus antaa opiskelijalle koulutusmahdollisuuksista, yhteiskunnasta ja työelämästä tietoja ja kokemuksia, joiden avulla hän osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan, jatkokoulutustaan ja tulevaa työelämää kotimaassa ja kansainvälisesti. Opetus vahvistaa opiskelijoiden yhdenvertaisia ja tasa-arvoisia mahdollisuuksia kehittää osaamistaan sekä tehdä opiskeluaikaisia ja tulevaisuutta koskevia valintoja.

Konneveden lukion opintoja läpiluotaavat yksilölliset opintoratkaisut ja pienen lukion osallisuus ja yhteisöllisyys. Opintojen jälkeen nuori on hyvinvoiva, rohkea, laajasti yleissivistynyt ja osaa toimia eettisesti ja aktiivisesti muuttuvassa maailmassa.

Opetuksen tavoitteena on taata opiskelijalle mahdollisuus mielekkääseen ja omannäköiseen jatkokoulutukseen kotimaassa tai kansainvälisesti. Jatko-opintomahdollisuuksia vahvistetaan ohjauksen, korkeakouluyhteistyön sekä työelämäyhteistyön avulla.

6.2. Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella on lukiokoulutusta eheyttävä tehtävä. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat lukion oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Laaja-alaisen osaamisen kokonaisuus on kuvattu alla olevassa kuviossa.

Lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvatut oppiaineiden oppimäärät muodostavat lukiokoulutuksessa saavutettavan osaamisen perustan. Lukiokoulutuksen tehtävän mukainen yleissivistys rakentuu oppiaineissa määritellystä tiedonalakohtaisesta osaamisesta, jota laaja-alainen osaaminen tukee ja syventää.

Laaja-alainen osaaminen käsittää opiskelijan hyvään yleissivistykseen ja hyväksi ihmiseksi kasvamiseen, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen sekä jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksiin tarvittavien tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostaman kokonaisuuden.

Lukiokoulutuksen arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden tavoitteisiin pyritään kaikissa lukio-opinnoissa. Kukin oppiaine lähestyy laaja-alaista osaamista oman tiedon- ja tieteenalansa lähtökohdista. Laaja-alainen osaaminen on keskeinen osa sekä oppiainekohtaisia että oppiaineita yhdistäviä opintoja.

Laaja-alaista osaamista kehittävissä opinnoissa opiskelija syventää osaamistaan tarkastelemalla monitahoisia kulttuurisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä sekä niiden yhteyksiä ja keskinäisriippuvuuksia. Opiskelija oppii soveltamaan aiemmin oppimaansa sekä hakemaan, tulkitsemaan, arvottamaan, jakamaan ja tuottamaan tietoa eri muodoissa, ympäristöissä ja erilaisissa yhteisöissä sekä erilaisten välineiden avulla. Kehittyvä laaja-alainen osaaminen

tukee opiskelijoiden kriittisen ajattelun, yhteistyötaitojen, luovan ongelmanratkaisun, oppimaan oppimisen ja elinikäisen oppimisen taitojen kehittymistä.

Edellä esitetyn kuvion mukaisesti kaikille lukioille yhteisiä laaja-alaisen osaamisen osa-alueita on kuusi. Ne muodostavat toisiaan täydentävän ja yhdistävän kokonaisuuden. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet ovat

- *hyvinvointiosaaminen*
- *vuorovaikutusosaaminen*
- *monitieteinen ja luova osaaminen*
- *yhteiskunnallinen osaaminen*
- *eettisyys ja ympäristöosaaminen*
- *globaali- ja kulttuuriosaaminen.*

Kaikkia osa-alueita opiskeltaessa on tarkoitus, että opiskelija

- *havainnoi ja analysoi nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä sekä oppii etsimään hyvän tulevaisuuden rakentamisen elementtejä*
- *osaa esittää perusteltuja käsityksiä toivottavista muutoksista ja rohkaistuu toimimaan eettisesti kestävien ratkaisujen puolesta sekä oman arjen että yhteiskunnan tasolla*
- *saa mahdollisuuksia oman mukavuusalueen haastamiseen, osaamisen jakamiseen ja vertaisoppimiseen sekä ratkaisujen yhdessä ideointiin ja tuottamiseen.*

Laaja-alaista osaamista täydennetään ja konkretisoidaan paikallisessa opetussuunnitelmassa kunkin oppiaineen kohdalla sekä jokaisen opintojakson kuvauksessa. Laaja-alainen osaaminen otetaan huomioon lukion toimintakulttuurissa. Sen toteutusta täydennetään opetussuunnitelmaan sisällytettävissä korkeakouluopintoihin ja työelämään tutustumisen sekä kansainvälisen osaamisen järjestelyjen kuvauksissa. Temaattisten opintojen sisältöjä voidaan valita laaja-alaisen osaamisen osa-alueista.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden yksityiskohtaisemmat tavoitteet ovat seuraavat. Osa-alueet ja niiden tavoitteet etenevät yksilöllisestä näkökulmasta laajempiin yhteyksiin.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija rakentaa identiteettiään tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämällä osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan epävarmuuden sietokykyä, sinnikkyyttä ja luottamusta tulevaisuuteen.

Opiskelija ymmärtää terveyden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen sekä vaalii fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan. Opiskelija omaksuu hyvinvointiaan tukevia ja iloa tuottavia toimintatapoja sekä tunnistaa niitä edistäviä yhteisöjä. Riittävä fyysinen aktiivisuus, uni, opiskelupäivän aikaiset tauot ja terveellinen ravinto tukevat oppimista sekä opiskelijan jaksamista ja palautumista. Opiskelija vahvistaa myös elämäntapoja, joissa korostuvat itselle merkityksellinen kulttuuri, teknologian vastuullinen käyttö ja eettisyys.

Opiskelija toimii aktiivisesti oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan valmiuksia tunnistaa myös hyvinvointia ja turvallisuutta heikentäviä tekijöitä, kuten uupumusta, kiusaamista ja häirintää, ja osallistua niiden ehkäisemiseen. Opiskelija saa valmiuksia hakeutua itse tai ohjata muita hakeutumaan palvelujärjestelmien piiriin ongelma- ja poikkeustilanteissa.

Lukio-opinnoissa tutustutaan yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja globaaleihin keinoihin, joiden avulla edistetään yhteisöjen ja ekosysteemien hyvinvointia. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus toimia ja oppia yhdessä sekä löytää tapoja kohdata muuttuvan maailman epävarmuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvän vuorovaikutuksen lähtökohta on myötätunto, joka mahdollistaa merkityksellisyyden kokemisen. Opiskelija saa kokea kuuluvansa lukioyhteisöön, ja hän tulee kuulluksi omana itsenään. Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan tunnistamalla, käsittelemällä ja säätelemällä tunteitaan. Hän oppii myös kuuntelemaan, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä sekä niiden ilmaisuja. Hän oppii käyttämään tunteita voimavarana vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusta opitaan yhdessä ja yhteistyössä sekä erilaisissa ympäristöissä. Samalla opiskelijat kehittävät kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan. He ymmärtävät niiden keskeisen merkityksen tiedon tuottamisessa ja tulkinnassa sekä ratkaisujen etsimisessä. Vuorovaikutusosaaminen tukee opiskelijoita heidän asettaessaan tavoitteita opiskelulleen ja muulle toiminnalleen.

Lukio-opinnot antavat opiskelijalle valmiuksia rakentavaan vuorovaikutukseen. Hän syventää kykyään käsitellä ristiriitoja ja konflikteja rakentavasti ja myös sovittelun keinoin. Opiskelija saa kokemuksia toiminnasta viestien ja merkitysten välittäjänä myös kieli- ja kulttuurirajoja ylittävässä vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusosaamisen kehittämisessä pohditaan sananvapauden merkitystä, sen vastuullista käyttöä sekä tiedonkäsityksen ja tiedonvälityksen muuttumista eri näkökulmista. Opiskelija hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen merkityksen kestävälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen osaaminen tukee opiskelijan ajattelun, näkemysten ja toiminnan eettisten, esteettisten ja ekologisten arvolähtökohtien pohdintaa. Hän tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Samalla hän vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta. Opiskelija tottuu arvioimaan erilaisen tiedon tarpeellisuutta ja merkittävyyttä elämänhallinnan, opiskelun ja työ- ja jatko-opintosuunnitelmiensa sekä eri yhteisöjensä kannalta. Tätä konkretisoidaan tutustumalla korkeakouluopiskelun ja työssä oppimisen tapoihin rakentaa tietoa ja hyödyntää osaamista. Samalla opiskelija vahvistaa oppimaan oppimisen taitojaan sekä valmiuksiaan jatko-opintoihin ja muita elämänvaiheita varten.

Opiskelijan monilukutaitoa syvennetään tavoitteellisesti. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Lukio-opinnot vahvistavat opiskelijan uteliaisuutta ja taitoa löytää, tulkita ja tuottaa monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja kontekseja vaihdellen. Lukio-opinnoissa pohditaan, miten teknologia ja digitalisaatio tukevat yksilöiden ja yhteisöjen kyvykkyyksiä. Opiskelija tutkii mahdollisuuksia ratkaista monimutkaisia ongelmia.

Opiskelija pohtii tulevaisuuden kannalta kestäviä ratkaisuja, joissa otetaan huomioon ympäristön, talouden, teknologian ja politiikan yhteyksiä, ja oppii tekemään ja arvioimaan vaihtoehtoisia tulevaisuusskenaarioita yksilön, yhteisöjen ja ekosysteemien näkökulmasta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan monimuotoiset osallistumis-, vaikuttamis- ja työkokemukset sekä niiden reflektointi ovat yhteiskunnallisen osaamisen lähtökohtana. Opinnot syventävät opiskelijan ymmärrystä omasta roolistaan, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan tukea demokratian monimuotoista toteutumista ympäröivässä yhteiskunnassa ja yhteistyössä muiden kanssa.

Yhteiskunnallinen osaaminen tukee opiskelijaa hänen suuntautuessaan jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaistoimintaan. Yhteiskunnallisen osaamisen myötä opiskelija sisäistää yritteliään ja uudistumishenkisen asenteen eri elämänalueilla. Hän harjaantuu suunnittelemaan

tulevaisuuttaan avarakatseisesti sekä rohkaistuu ottamaan perusteltuja riskejä ja sietämään epävarmuutta, turhautumista ja epäonnistumisia.

Opiskelija oppii ymmärtämään ja arvostamaan demokraattisen, oikeudenmukaisen sekä tasa- arvoon ja yhdenvertaisuuteen perustuvan yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja rakenteita. Hän ymmärtää, miten yhteinen sosiaalinen pääoma muodostuu ja miten sitä voi kartuttaa. Opiskelija omaksuu aktiivisen kansalaisuuden ja toimijuuden taitoja. Hän motivoituu ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja tekemään aloitteita sekä viemään niitä eteenpäin yhteistyössä paikallisesti ja kansainvälisesti. Opiskelijan oman työn merkitystä hyvän tulevaisuuden rakentamisessa tehdään näkyväksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija arvioi ja suunnittelee toimintaansa eettisyyden ja vastuullisuuden lähtökohdista. Hän oppii perusasioita kestävän elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä näiden keskinäisriippuvuuksista. Opiskelija ymmärtää, miksi ihmisen toiminta on sovitettava luonnonympäristöjen kantokykyyn sekä rajallisiin luonnonvaroihin ja niiden kestävään käyttöön. Kokemukset ihmisiin ja luontoon kohdistuvasta huolenpidosta vahvistavat luottamusta siihen, että arkisilla hyvillä teoilla on vaikutusta.

Opiskelija tutustuu tutkimustietoon ja käytäntöihin, jotka liittyvät ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen. Hän saa mahdollisuuksia havainnoida, suunnitella, tutkia ja arvioida toimintaa, jolla näitä ilmiöitä voidaan muuttaa kestävään suuntaan. Opiskelija reflektoi havaintojaan yhteiskunnallisen vaikuttamisen näkökulmasta pyrkien tunnistamaan rakenteita, jotka mahdollistavat eri yhteisöjen kestävän toiminnan tai ovat sen esteenä.

Opiskelija ymmärtää perusasiat globalisaatiosta ja siitä, miten se vaikuttaa erilaisissa olosuhteissa elävien ihmisten mahdollisuuksiin noudattaa kestävää elämäntapaa. Hän tuntee YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n tavoitteita ja arvioi niissä edistymistä. Opiskelija pohtii ja vahvistaa omaa panostaan ja tarvittavia kumppanuuksia kestävän tulevaisuuden hyväksi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä lukioyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia verkostoja, medioita ja lähdeaineistoja. Hän saa kokemuksia opiskelusta, yhteistyöstä ja eettisestä toimijuudesta erilaisia kansainvälisyyden toimintamuotoja ja teknologiaympäristöjä hyödyntäen.

Opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti. Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta.

Opiskelija saa monenlaisia tilaisuuksia tutkia, harjoitella ja kartuttaa maailmankansalaisen taitoja ja etiikkaa YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti. Samalla hän oppii erittelemään kansainvälistymistä ja globalisaatiota ilmiöinä. Opiskelija vahvistaa ihmisoikeuksien tuntemustaan ja toimijuuttaan ihmisoikeuksien, yhdenvertaisuuden, oikeudenmukaisuuden ja eettisesti vastuullisten elintapojen edistämiseksi. Hän tunnistaa ja oppii hyödyntämään mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön hyvän tulevaisuuden rakentamiseksi.

Laaja-alaista osaamista täydennetään ja konkretisoidaan kunkin oppiaineen kohdalla sekä jokaisen opintojakson kuvauksessa. Laaja-alainen osaaminen otetaan huomioon lukion toimintakulttuurissa.

7. Paikalliset liitteet

7.1. Konneveden lukion ohjaussuunnitelma

Konneveden lukion ohjaussuunnitelma LOPS 2019

Ohjaustoiminta muodostaa lukion toiminnassa kokonaisuuden, joka tukee opiskelijaa lukio-opintojen eri vaiheissa sekä kehittää hänen valmiuksiaan tehdä koulutusta ja tulevaisuutta koskevia valintoja ja ratkaisuja. Ohjaustoiminta tukee opiskelijoiden hyvinvointia, kasvua ja kehitystä, tarjoaa aineksia itsetuntemuksen ja -ohjautuvuuden lisääntymiseen sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja toimijuutta kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Opiskelijoiden opintojen sujumista seurataan ja heidän opintojensa etenemistä tuetaan. Opiskelijoiden opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan yhteistyössä huoltajien ja opiskeluhuoltohenkilöstön kanssa.

Tässä ohjaussuunnitelmassa kuvataan Konneveden lukiossa toteutettavaa ohjausta, ohjauksen keskeisiä käsitteitä, sen tavoitteita, sisältöjä, toteuttamistapoja ja arviointia, sekä työnjakoa henkilöstön kesken.

Konneveden lukiossa opiskelijoista halutaan kasvattaa aktiivisia ja yritteliäitä, vastuullisia, suvaitsevaisia, ympäristöä ja toisia ihmisiä arvostavia nuoria ja aikuisia. Opiskelijoita tuetaan rakentamaan ehjä itsetunto ja minäpystyvyys, jotka luovat perustan oman tulevaisuuden, onnistuneen ura- ja koulutuspolun suunnittelulle. Ohjaustoiminta on keskeisessä roolissa näihin tavoitteisiin pyrkimisessä.

Ohjauksen tavoitteena on, että opiskelija:

- *kehittää omia oppimaan oppimisen taitojaan ja opiskeluvalmiuksiaan*
- *tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämisenkohteensa*
- *edistyy opinnoissaan*
- *saa tukea elämänsuunnittelun ja elämänhallinnan taitoihin*

- *saa eväitä tulevaisuusajatteluun ja ennakointiin, osaa tehdä uraa ja tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja arvioida omia edellytyksiään ja mahdollisuuksiaan suhteessa niihin realistisesti*
- *kehittyy aktiiviseksi ja kriittiseksi tiedonhakijaksi, joka osaa soveltaa etsimäänsä tietoa*
- *tuntee keskeiset jatkokoulutuksiin, ammattialoihin ja urasuunnitteluun liittyvät tietolähteet, ohjauspalvelut ja sähköiset hakujärjestelmät ja osaa käyttää niissä olevaa tietoa urasuunnittelun ja jatko-opintoihin hakeutumisen tukena*
- *saa tietoa opiskelusta muissa oppilaitoksissa ja lukion jälkeisistä jatko-opintovaihtoehdoista sekä mahdollisuuden tutustua niihin käytännössä*
- *saa tietoa työ- ja elinkeinoelämästä ja yrittäjyydestä sekä mahdollisuuden tutustua niihin käytännössä*

- *osaa etsiä tietoa myös muiden maiden tarjoamista opiskelumahdollisuuksista ja työskentelystä ulkomailla*
- *suunnittelee lukio-opintojaan ja tekee valintojaan siten, että hänellä on valmiudet hakeutua jatko-opintoihin välittömästi lukion jälkeen*

Opiskelijan opintojen ohjaus on lukioyhteisön yhteinen tehtävä ja siihen osallistuvat kaikki opiskelijan kanssa työskentelevät lukion työntekijät. Keskiössä on aina opiskelijan oma osallisuus ja aktiivinen toimijuus, josta ohjausta suunnitellaan kunkin opiskelijan omien tarpeiden ja tilanteen mukaisesti.

Henkilökohtainen, luokkamuotoinen, pienryhmänohjaus ja vertaisohjaus

Ohjausta toteutetaan monimuotoisesti koko lukion ajan ja kunkin opiskelijan tarpeista lähtien. Henkilökohtainen, luokkamuotoinen ja pienryhmäohjaus ovat sen keskeisiä toimintamuotoja. Henkilökohtaista ohjausta on saatavilla aina tarvittaessa ja sillä tarkoitetaan esimerkiksi opiskelijan ja opinto-ohjaajan/ryhmänohjaajan välisiä opintoihin ja tulevaisuuteen liittyviä keskusteluja. Henkilökohtaisen ohjauksen merkitys korostuu ylioppilastutkintoa suunnitellessa sekä jatko-opintopohdintoja tehtäessä. Siihen voidaan tarvittaessa ottaa opiskelijan huoltajat mukaan.

Pienryhmäohjausta ja vertaistukea voidaan toteuttaa tarpeen mukaan esimerkiksi lukion aloittamiseen, jatko-opintoihin tai lukio-opintoihin liittyviin valintoihin ohjaamisessa. Sen etuna on vertaisohjauksellinen näkökulma, kun opiskelijat voivat saada oppia, ideoita ja palautetta toinen toisiltaan.

Opinto-ohjaukseen kuuluu opetussuunnitelman mukaan kaksi pakollista opinto-ohjauksen opintojaksoa. Lisäksi Konneveden lukiossa toteutetaan valinnainen työelämätaidot-opintojakso. Niiden tavoitteet ja sisällöt on kuvattu tämän suunnitelman lopuksi.

Opintojen ja tulevaisuuden suunnittelu

Opiskelijan oma aktiivisuus on ohjauksen ytimessä. Opiskelijan lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka pitää sisällään opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman. Opiskelija päivittää suunnitelmiaan oppilaitoksen ohjaushenkilöstön tuella.

Henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laadinta aloitetaan ensimmäisen opiskeluvuoden syyslukukaudella. Sitä varten laaditaan Wilmaan lomake, jota täytetään ryhmänohjauksessa, opinto-ohjauksen tunneilla ja yksilöohjauksessa. Sitä muutetaan ja täydennetään tarpeen mukaan lukio-opintojen kuluessa. Päävastuussa sen toteutuksesta on opiskelija ja opinto-ohjaaja. Lisäksi sen laatimisessa voivat olla mukana rehtori, ryhmänohjaaja, aineenopettaja, erityisopettaja sekä opiskeluhuoltohenkilökunnan edustajia. Aiemmin ja muualla hankitun osaamisen tunnistamisesta ja tunnustamisesta vastaavat rehtori, opinto-ohjaaja ja aineenopettajat.

Opiskelijat ohjataan laatimaan **ylioppilastutkintosuunnitelma**. Sen laatimisesta vastaavat opiskelija ja opinto-ohjaaja. Lisäksi rehtori ja aineenopettajat ohjaavat osaltaan asiassa. Suunnitelma tehdään Wilmassa. Se laaditaan yleensä toisen opiskeluvuoden syksyllä riippuen opiskelijan opiskelusuunnitelmasta ja opintojen kestosta ja sitä tarkennetaan tarpeen mukaan.

Jokainen opiskelija laatii henkilökohtaisen **jatko-opintosuunnitelman** lukio-opintojen kuluessa opinto-ohjaajan ohjauksessa. Tavoitteena on, että viimeistään opintojen loppuvaiheessa opiskelijalla on suunnitelma jatko-opintoja varten. Suunnitelmaa varten Wilmaan tehdään lomake.

Siirtymävaiheen yhteistyö perusopetuksen kanssa

Perusopetuksen aikana oppilaita tutustutetaan lukion toimintaan ja opiskelumahdollisuuksiin sekä esitellään jo hieman myös lukio-opintojen merkitystä jatko-opintomahdollisuuksiin. Lukioon tulevista opiskelijoista pyydetään tarvittaessa lähettäviltä kouluilta siirtotietoja opetuksen ja mahdollisen tuen järjestämiseksi oikea-aikaisesti.

Yhteistyö ammatillisen koulutuksen ja korkea-asteen kanssa

Yhteistyötä kehitetään alueellisesti ja valtakunnallisesti eri oppimisympäristöissä ja myös mahdollisilla hankerahoituksilla. Näiden mahdollisuuksien luomisessa tehdään alueellista yhteistyötä toisen asteen ja korkea-asteen koulutuksen toimijoiden kanssa.

Erilaiset tutustumiskäynnit ja vierailut ovat ohjauksen tärkeä toimintamuoto. Vierailuilla opiskelija pääsee näkemään ja kokeilemaan erilaisia koulutusvaihtoehtoja ja työelämän tehtäviä aidoissa ympäristöissä. Niiden tavoitteena on antaa opiskelijalle ajantasaista tietoa ja kokemusta koulutuksista ja työelämästä sekä tuoda eväitä omaan urasuunnitteluun. Yhteistyötä kehitetään osaksi eri oppiaineiden opintojaksoja, laaja-alaisia tavoitteita ja teemaopintoja. Tavoitteena

on, että eri opintojaksoihin kytketään mahdollisimman paljon työelämä- ja oppilaitos- sekä alumniyhteistyötä.

Mahdollisissa opintojen keskeyttämis- tai keskeyttämisvaaratilanteissa opiskelijaa tuetaan ja ohjataan hänen tarpeidensa mukaisesti, tehdään yhteistyötä oppilaitosten kesken ja tarvittaessa kirjataan Valpas-järjestelmään tarvittavat tiedot.

Jatko-opiskeluvaihtoehtoihin tutustumisessa keskeisiä tutustumiskohteita ovat esimerkiksi Jyväskylän yliopisto ja Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Opiskelijoita ohjataan osallistumaan jo lukioaikana korkeakoulujen kursseille. Myös lähialueen ammatillisiin koulutuksiin (esim. GRADIA, POKE) sekä kansanopistoihin voidaan tarvittaessa järjestää tutustumiskäyntejä. Myös lukiolle järjestetään mahdollisuuksien ja opiskelijoiden kiinnostusten mukaan koulutusesittelyjä. Tätä on toteutettu mm. abi-infon muodossa, jossa entisiä Konneveden lukiolaisia kutsutaan kertomaan omista opiskelukokemuksistaan.

Yhteistyö työ- ja yrityselämän sekä järjestöjen kanssa

Konneveden lukio tekee yhteistyötä erityisesti paikallisten työpaikkojen ja työntekijöiden sekä kolmannen sektorin järjestöjen (esim. 4H, SPR, Riistanhoitoyhdistys, metsästysseurat, Konneveden Urheilijat, MLL) kanssa. Erityisesti luontoon ja metsään liittyvät työpaikat ja järjestöt ovat tärkeitä yhteistyökumppaneita.

Yhteistyön muodot voivat vaihdella vuosittain ja muuttuvien tilanteiden mukaan. Lukioaikana opiskelijoiden on mahdollista osallistua työelämään tutustumiseen esimerkiksi lukio-TET:ssa tai valinnaisella opinto-ohjauksen työelämäopintojaksolla. Jokaiselle ryhmälle hankitaan oma yrityskummi, jonka kanssa tehdään yhteistyötä läpi lukio-opintojen.

Yhteistyö TE-palveluiden ja nuorisopalveluiden kanssa

Opiskelijoita ohjataan lukioaikana TE-palveluiden käyttöön ja sisältöön. Yhteistyötä tehdään Konneveden kunnan vapaa-aikatoimen ja erityisesti etsivän nuorisotyöntekijän sekä paikallisen 4H-yhdistyksen kanssa mm. yhteisten oppituntien ja tapahtumien järjestämisessä sekä nuorten henkilökohtaisessa ja pienryhmäohjauksessa. Oppivelvollisuuden laajennuttua 18 ikävuoteen asti opiskelijan tukeminen hyvässä yhteistyössä on tärkeää, jotta opintojen keskeytymistä ei pääsisi tapahtumaan, tai tarpeen mukaan nuorta autetaan löytämään hänelle sopiva uusi opiskelupaikka.

Yhteistyö sosiaali- ja terveyspalveluissa

Konneveden lukio tekee yhteistyötä kunnan ja seututerveyskeskuksen työntekijöiden kanssa sekä yhteisöllisissä että opiskelijoiden yksilökohtaisissa asioissa. Yhteisöllisiä ja yksilökohtaisia opiskelijahuoltopalveluita kuvataan tarkemmin opiskelijahuoltosuunnitelmassa.

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö

Opiskelijan huoltajien kanssa tehdään yhteistyötä etenkin alaikäisen opiskelijan ollessa kyseessä, mutta tarvittaessa ja opiskelijan suostumuksella myös tämän jälkeen. Oppivelvollisuuden laajennuttua 18 ikävuoteen asti huoltajalla on velvollisuus seurata ja tukea oman nuoren opintojen etenemistä. Alaikäisen opiskelijan huoltajalle annetaan Wilma-tunnukset, jotta huoltaja voi seurata opiskelun sujumista Wilman kautta. Huoltajan Wilma-tunnukset voidaan opiskelijan suostumuksella uusia myös opiskelijan täysi-ikäistymisen jälkeen. Vuosittain pidettävät vanhempainillat ovat tärkeä yhteistyömuoto.

Huoltajat voidaan ottaa tarvittaessa mukaan henkilökohtaiseen ohjaukseen. Etenkin silloin, kun alaikäisen lukiolaisen opinnoissa edistymisessä on haasteita tai opinnot uhkaavat keskeytyä, ollaan yhteydessä huoltajiin. Myös opintojen, ylioppilastutkinnon tai jatko-opintojen suunnittelussa tehdään tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä huoltajien kanssa.

Kansainvälisyys Konneveden lukiossa

Konneveden lukio pyrkii järjestämään opiskelijoille erilaisia mahdollisuuksia kansainvälistymiseen eri oppimisympäristöissä sekä paikan päällä Konnevedellä että opintoretkillä yhteistyössä järjestöjen (4H, Pohjola-Norden, Lions Club) kanssa. Vakiintuneita toimintamuotoja ovat oman lukion kansainväliset vieraat, Piteån ruotsin kielen ja kulttuurin opinnot ja Lions Clubin rahoittama nuorisovaihto. Digitaaliset ratkaisut mahdollistavat entistä helpommin yhteistyötä eri puolille maailmaa oppiaineiden moduulien sisällä.

Esteettömyys Konneveden lukiossa

Lapunmäen koulu on suunniteltu fyysisesti esteettömäksi. Oppimisessa esteettömyyttä tuetaan kartoittamalla opiskelijoiden luki-taidot lukio-opintojen alussa. Jokainen opiskelija laatii opinto-ohjaan ohjauksessa henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman, jossa käydään lävitse myös mahdolliset oppimisen haasteet ja toimenpiteet niiden lievittämiseksi. Esteettömyyden takaamiseksi tehdään yhteistyötä eri nivelvaiheissa.

Oppimisen tukea voivat olla esimerkiksi opetuksen eriyttäminen, tukiopetus ja muut pedagogiset ratkaisut. Lisäksi opiskelijaa voidaan tukea yksilökohtaisesti suunnitellulla opinto-ohjauksella ja ryhmänohjaajan tuen avulla sekä hyödyntämällä erilaisia opintojen valintamahdollisuuksia. Opiskelijoille tarjotaan tarvittaessa aineenopettajan tai erityisopettajan tarjoamaa tukiopetusta.

Ylioppilaskirjoituksia varten opiskelijan kanssa laaditaan tarvittaessa ylioppilastutkintolautakunnan kulloistenkin määräysten mukainen erityisjärjestelyhakemus, jonka edellytyksiä ja ohjeita noudatetaan jo opintojen aikana. Jatko-opintoihin hakeutuessa opiskelija saa yksilöllistä ohjausta oppilaitosten esteettömyydestä opintoihin hakeutumisessa, opintojen suorittamisessa ja ammatissa toimimisesta tarvittaessa asiantuntijan apua käyttäen.

Jälkiohjaus

Valtakunnallisen opetussuunnitelman mukaisesti lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneella opiskelijalla, joka ei ole saanut jatko-opiskelupaikkaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa, on oikeus saada opintoihin hakeutumiseen ja urasuunnitelmiin ohjausta oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden ajan. Konneveden lukiossa jälkiohjausta pyritään antamaan joustavasti ilman aikarajaa. Jälkiohjauksesta tiedotetaan lukion peda.netin opinto-ohjaus-sivulla.

Ohjauksen työnjako

Ohjaus on lukiokoulutuksen henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä. Opiskelijan ohjaaminen on koko henkilökunnan yhteinen asia. Lukio-opintojen alussa opiskelijaa tiedotetaan siitä, mitkä ovat eri toimijoiden tehtävät ohjauksen kokonaisuudessa sekä missä asioissa ja miten opiskelija voi saada heiltä tukea.

Rehtori luo edellytykset toimivalle ohjaukselle sekä tukee käytännön ohjaustyötä ja opiskelijahuoltoa. Hän tiedottaa lukio-opintojen ja ylioppilastutkinnon suorittamista koskevista säännöistä, määräyksistä ja yleisinformaatiosta. Hän hyväksyy mahdollisen itsenäisen opiskelun ja muualla suoritettujen opintojen korvaavuudet ja opintojen hyväksiluvut.

Kukin **aineenopettaja** ohjaa omalta osaltaan opiskelijoita oman oppiaineensa opiskelussa sekä auttaa heitä kehittämään oppimaan oppimisen taitoja sekä tukee jatko-opintovalmiuksien kehittymistä ja työelämätuntemusta oman aineensa asiantuntijana. Aineenopettaja sisällyttää opetukseensa kokonaisuuksia, jotka sitovat opiskeltavan aineen jatko-opintoihin ja työelämään.

Ryhmänohjaaja toimii oman ryhmänsä lähiohjaajana pitäen aktiivisesti yhteyttä ryhmänsä opiskelijoihin. Hän tukee ryhmänsä ryhmäytymistä ja yhteisöllisyyden syntyä. Hän seuraa ja tukee

osaltaan opintojen edistymistä, seuraa poissaoloja sekä opintomenestystä ja huolehtii monista käytännön asioista tehden yhteistyötä opiskelijan, huoltajien, opinto-ohjaajan, erityisopettajan ja muun opiskelijahuollon henkilöstön kanssa.

Opinto-ohjaaja koordinoi ohjauskokonaisuutta yhdessä rehtorin, ryhmänohjaajien ja aineenopettajien kanssa. Hän ohjaa opiskelijoita opinnoissa sekä jatkosuunnitelmissa sekä oppitunneilla, pienryhmissä että henkilökohtaisissa keskusteluissa. Hän ohjaa opintojen suunnitteluun, sujumiseen ja haasteisiin liittyvissä asioissa sekä päättövaiheessa jatko-opintoihin ja urasuunnitelmiin liittyvissä yleisissä kysymyksissä. Opinto-ohjaaja tarjoaa ohjausta myös lukio-opintojen jälkeen tarpeen mukaan.

Erityisopettaja tiedottaa oppimisen tukitoimista (opetuksen eriyttäminen, tukiopetus ja muut pedagogiset ratkaisut), opastaa oppimisstrategioiden käytössä, arvioi ja seuraa tukitoimien tarpeellisuutta sekä kirjaa tukitoimet henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan yhdessä opettajan ja aineenopettajien kanssa. Hän toteuttaa lukiseulat 1.lukiovuoden alussa. Erityisopetus tukee aineenopetusta (yhteisopettajuus, ryhmämuotoinen opetus tai yksilötuki).

Ohjauksen työnjako Konneveden lukiossa

Rehtori	Opinto-ohjaaja	Ryhmänohjaaja
• Voimavarojen riittävyys ja toimintamahdollisuuksien ylläpito • Ohjauksen kehittämisen ja toteuttamisen seuranta • Ohjaukseen ja neuvontaan osallistuminen tarvittaessa • Ohjaukseen liittyvä päätöksenteko ja hallinnollisten asioiden hoito • Opintotarjonnan suunnittelu • Ylioppilaskirjoituksista tiedottaminen ja koejärjestelyt • Opiskelijaksi ottaminen ja opintojen keskeyttäminen • Opiskelijahuoltotyöhön osallistuminen • Koulukohtaisen opiskelijahuoltoryhmän koollekutsuminen • Konneveden lukion markkinoiminen	• Henkilökohtainen, luokkamuotoinen ja pienryhmäohjaus lukio-opinnoissa, jatko-opinnoissa ja yhteishauissa • Lukion käytänteisiin tutustuttaminen • Ylioppilastutkinnosta tiedottaminen • Henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman, ylioppilaskirjoitussuunnite ja jatko-opintosuunnitelman laatimisen ohjaaminen • Opinnoissa edistymisen seuranta ja tukeminen • Yhteistyö ryhmänohjaajan ja aineenopettajien kanssa opiskelijan ohjaamiseksi • Lukion ja huoltajien välisiin keskusteluihin osallistuminen tarvittaessa • Ohjauksesta tiedottaminen • Työelämään tutustuminen ja opintokäynnit • Yhteistyö opetus- ja muiden viranomaisten, työelämän ja yrittäjien sekä järjestöjen ja oppilaitosten kanssa • Opiskelijahuoltotyöhön osallistuminen • Konneveden lukion markkinoiminen • Jälkiohjaus	• Oman ryhmän lähiohjaajana sekä oppilaidensa ja muun opiskeluyhteisön välisenä yhdyssiteenä toimiminen • Opiskelijoiden ohjaaminen tulokselliseen opiskeluun ja opintojen lman edistymisen seuranta • Yksilö ja pienryhmäkeskustelut opiskelijoiden opintojen etenemiseen liittyen, tarvittaessa opo mukana • Ryhmänohjaajatuokion pitäminen jokaisen jakson alussa • Yhteydenpito oppilaiden huoltajiin tarvittaessa • Monialaisten opiskelijakohtaisten työryhmien toimintaan osallistuminen • Ryhmän yhteistyökyvyn ja yhteishengen vahvistaminen • Ryhmän opiskelijakuntaedustajien valinnasta huolehtiminen • Vanhempainiltoihin osallistuminen
Aineenopettaja	**Koulusihteeri**	**Erityisopettaja**
• Ohjaa oppiaineensa opiskelua ja opiskelutaitojen kehittymistä, selvittää tavoitteet ja sisällöt sekä arviointikriteerit • Opintojaksojen seuranta jokaisen opiskelijan osalta ja tarvittavat toimenpiteet	• Opiskelijatodistusten tekeminen • Opiskelijahallintojärjestelr huolehtiminen • Opiskelijasiirroissa dokumenttien siirto ja tallennus	• tukitoimista tiedottaminen ist•ä tukitoimien tarpeen arviointi ja kirjaaminen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan yhdessä opettajan ja aineenopettajien kanssa

• Opetuksen eriyttäminen • tarvittava tukiopetus • Opiskelijan kasvun, kehityksen ja osallisuuden tukeminen • Yhteistyö opinto-ohjaajan ja ryhmänohjaajan kanssa • Osallistuminen vanhempainiltoihin • Työelämäyhteistyön, vierailujen ja vierailijoiden järjestäminen oman aineen ja moduulien oppitunneille		• lukiseulat 1.vuoden alussa • tuen toteuttamin(oepnetuksen eriyttäminen, tukiopetus ja muut pedagogiset ratkaisut). Erityisopetus tukee yhteisöpe ttajuus, ryhmämuotoinen opetus tai yksilötuki). • tuen toteutumisen seuranta ja arviointi vähintään kerran vuodessa järjestetyissä yksilöllisissä opiskelijapalavereissa • Opettajien suunnitelmien erityisissä oppimistarpeissa

Kuraattori, kouluterveydenhoitaja ja koulupsykologi osallistuvat ohjaukseen tarvittaessa omien toimenkuviensa mukaisesti. Heidän tehtävänsä on kuvattu Konneveden oppilas- ja opiskelijahuollon suunnitelmassa.

Ohjaustoiminnan arviointi

Opinto-ohjauksen tavoitteiden toteutumista arvioidaan ennen kaikkea opiskelijan näkökulmasta. Ohjaustyön tuloksellisuutta arvioitaessa tarkastelun kohteena ovat esimerkiksi opiskelun jouheva eteneminen, opiskelijan itsetuntemuksen kehittyminen sekä realistiset jatko- opintosuunnitelmat. Opiskelija laatii opiskelusuunnitelman, ylioppilaskirjoitussuunnitelman ja jatko-opintosuunnitelman, joita hän päivittää opintojen aikana. Myös näitä hyödynnetään tavoitteiden toteutumisen arvioinnissa.

Lukion ohjauksen yhtenä tärkeänä tavoitteena on, että opiskelija saa riittävät valmiudet jatko-opintoihin ja suunnittelee lukiovalintansa siten, että ne tukevat jatko-opintoihin hakeutumista. Ohjauksella pyritään siihen, että jokainen opiskelija löytää itselleen sopivia jatkokoulutusvaihtoehtoja ja on motivoitunut hakeutuman niihin heti lukion jälkeen. Tavoitteen toteutumista arvioidaan mm. seuraamalla opiskelijoiden jatkosijoittumista lukion jälkeen.

Ohjauksen eri toimintatavoista kerätään opiskelijapalautetta vuosittain ja kehitetään ohjaustoimintaa palautteen pohjalta.

Konneveden lukion opinto-ohjauksen moduulit

Pakollinen OP1 Minä opiskelijana

Sisältö: Opiskelu- ja tiedonhankintataidot, oppimaan oppiminen, lukio-opintojen ja ylioppilastutkinnon suunnittelu, henkilökohtainen opiskelusuunnitelma ja ylioppilastutkintosuunnitelma, jatko-opinto- ja urasuunnitelma, itsetuntemuksen ja elämänhallintataitojen kehittäminen, hyvinvointi ja jaksaminen, työelämään ja jatko-opintovaihtoehtoihin tutustuminen, sähköiset ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät
Suoritusjärjestys: Ensimmäinen opinto-ohjauksen moduuli alkaen heti opintojen alusta jaettuna koko ensimmäiseen opiskeluvuoteen.

Arviointi: Suoritusmerkintä. Moduuli sisältää ryhmässä opiskelua, itsenäisiä tehtäviä, työelämään tutustumista, vierailuja, yksilö- ja pienryhmäohjausta.

Pakollinen OP2 Jatko-opinnot ja työelämä

Sisältö: Jatko-opintomahdollisuudet Suomessa ja ulkomailla, muuttuva ja monimuotoinen työelämä, yrittäjyys, työelämä- ja työnhakutaidot, työelämään ja jatko-opintoihin tutustuminen, elämänhallintataidot, hyvinvointi ja jaksaminen, jatko-opintoihin hakeutuminen, henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman päivittäminen
Suoritusjärjestys: OP1-moduulin jälkeen jaettuna toiseen ja kolmanteen opiskeluvuoteen.
Arviointi: Suoritusmerkintä. Moduuli sisältää ryhmässä opiskelua, itsenäisiä tehtäviä, työelämään tutustumista, vierailuja, yksilö- ja pienryhmäohjausta.

Valinnainen OP3 Työelämäjakso

Sisältö: Tutustumista työelämään ja ammatteihin kesätyöjakson ja oppimistehtävien avulla.
Suoritusjärjestys: Lukio-opintojen aikana, osin kesätyönä.

Arviointi: Suoritusmerkintä.

7.2. Konneveden lukion opiskeluhuollon suunnitelma

Konneveden lukion ja perusopetuksen oppilas- ja opiskeluhuollon suunnitelma löytyy kunnan peda.net-sivuilta.

7.3. Konneveden lukion kurinpitosuunnitelma

Kurinpitosuunnitelma 10/2020 **Konneveden lukio**

Tässä suunnitelmassa yksilöidään lukiolaissa mainitut rikkomukset ja kuvataan rikkomuksista tulevat seuraamukset. Lukiolain 21 §:n mukaan koulutuksen järjestäjän tulee opetussuunnitelman yhteydessä laatia ja ohjeistaa suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.

Kurinpitorangaistukset määritellään lukiolain 41§:ssä, muita kurinpitokeinoja on esimerkiksi opettajan ja rehtorin oikeus poistaa opetusta häiritsevä opiskelija luokkatilasta.

Yhteistyö viranomaistahojen ja huoltajien kanssa

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö kurinpitoasioissa on lähtökohtaisesti ennaltaehkäisevää. Alaikäisen opiskelijan jouduttua kurinpitokeinojen kohteeksi, huoltajia tiedotetaan ensisijaisesti Wilmassa. Huoltajat osallistuvat aina alaikäisten opiskelijoiden kurinpitorangaistuksia koskeviin kuulemisiin

Kurinpidollinen yhteistyö viranomaistahojen kanssa painottuu ennaltaehkäisyyn. Tärkein yhteistyötaho kurinpidollisissakin kysymyksissä on koulun opiskelijahuollon henkilöstö (kuraattori, psykologi ja kouluterveydenhoitaja). Sosiaalitoimen henkilöstön kanssa tehdään yhteistyötä opiskeluhuoltosuunnitelman mukaisesti. Tarvittaessa lastensuojelutapauksissa toimitaan lastensuojelulain mukaisesti. Poliisin kanssa yhteistyötä tehdään ennaltaehkäisevästi tai kurinpitotilanteissa, joissa rikoksen tunnusmerkkien epäillään täyttyvät. Kokonaisuudessaan viranomaisten kanssa tehdään yhteistyötä lain edellyttämällä tavalla.

Periaatteet hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattamiseen kurinpitokeinoja käytettäessä

Yleisiä oikeusperiaatteita ovat yhdenvertaisuusperiaate, suhteellisuusperiaate, objektiviteettiperiaate ja tarkoitussidonnaisuudenperiaate. Periaatteet ovat koulun järjestyssääntöjen ja tämän suunnitelman perusta. Kaikkia koulussa toimivia ja työskenteleviä tulee kohdella yllä mainittujen periaatteiden mukaisesti.

Perehdyttäminen ja osaamisen varmistaminen

Henkilökunnan perehdyttäminen kurinpidollisten toimien käyttöön toteutetaan tarvittaessa. Henkilöstön osaamisen varmistamiseksi voidaan järjestää erillisiä koulutuksia.

Tiedottaminen

Kurinpitosuunnitelma ja lukion järjestyssäännöt ovat koulun kotisivuilta avoimesti saatavilla. Rehtori huolehtii tarvittaessa ryhmänohjaajien ja opettajien tiedottamisesta ja osaamisesta kurinpitoon liittyvissä asioissa. Opiskelijoiden tiedottamisesta vastaavat ryhmänohjaajat.

Menettelytavat suunnitelman seurantaa sekä sen toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten

Koulun johto ja opiskeluhuoltoryhmä seuraavat kurinpitotoimenpiteiden määrää, toistuvuutta ja syitä. Toteutumista ja vaikuttavuutta arvioidaan tämän seurannan perusteella.

Menettelytavat rike- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämisvastuut, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamismenettelyt

1. Opiskelijan tulee noudattaa koulun järjestyssääntöjä sekä lukiolakia. Järjestyssäännöillä luodaan edellytykset toimivalle koululle sekä edistetään yleistä viihtyvyyttä, turvallisuutta, opiskeluhalua ja hyviä tapoja.

2. Rikkomuksen tapahduttua huomioidaan seuraamuksissa lukiolain vaatimukset ja käytetään kokonaisarviointia tilanteesta. Lukiolain mukaiset kurinpitorangaistukset ovat kirjallinen varoitus ja määräaikainen, enintään vuoden mittainen, erottaminen.

3. Ennen varoitusta tai erottamista tulee toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti taikka epäilty rikos tai siihen liittyvä seikka yksilöidä.

4. Opiskelijalla on oikeus tulla kuulluksi tilanteissa, joissa häneen kohdistetaan kurinpitokeinoja. Alaikäisten opiskelijoiden tapauksessa kuulemiseen osallistuvat myös huoltajat.

5. Kurinpitorangaistukset kirjataan Wilman kurinpitokansioon. Kirjallisen varoituksen antamisesta päättää rehtori. Määräaikaisesta erottamisesta päättää kunnan sivistyslautakunta.

6. Tuomioistuimen käsittelyssä olevat asiat ja /tai opiskelijan erottamisprosessiin päätyvät asiat käsitellään ja ratkaistaan aina tapauskohtaisesti.

Oppitunnin tai tilaisuuden häirintä

Lukiolain 30§ mukaan opiskelijan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäydyttävä asiallisesti.

- Opettajalla on velvollisuus huomauttaa opiskelijaa oppituntia häiritsevien välineiden, kuten kännykän tai tietokoneen opetukseen kuulumattomasta käytöstä tai muusta oppituntia häiritsevästä toiminnasta.

- Jos opiskelija ei noudata huomautusta, on opettajalla mahdollisuus poistaa opiskelija opetuksesta lopputunnin ajaksi. Opiskelijalle tulee perustella syyt opetuksen epäämiseen.
- Poistaminen tapausselvityksineen kirjataan Wilmaan huoltajien tiedoksi.
- Opiskelijan poistumismääräyksestä oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta päättää rehtori tai opettaja.
- Jos opiskelija katsoo tulleensa asiassa väärin kohdelluksi, on hänellä oikeus kääntyä asiassa ryhmänohjaajan tai rehtorin puoleen.
- Vakavissa tapauksissa opiskelijalle voidaan toimia lukiolaine 41§ mukaisesti.

Myöhästelyt:

Lukiolain 30§ mukaan opiskelijan tulee osallistua opetukseen, jollei hänelle ole myönnetty siitä vapautusta.

- Opettajalla ja rehtorilla on oikeus puuttua opiskelijoiden myöhästelyyn suullisella huomautuksella.
- Myöhästelystä kirjataan aina merkintä Wilmaan huoltajien tiedoksi.
- Jos alaikäisellä opiskelijalla on runsaasti myöhästymisiä, ryhmänohjaaja ottaa yhteyttä huoltajiin ja kutsuu tarvittaessa koolle palaverin.

Luvattomat ja runsaat selvittämättömät poissaolo tai tehtävien laiminlyönti ja opintosuoritusten vähäisyys:

Lukiolain 30§ mukaan opiskelijan tulee osallistua opetukseen, jollei hänelle ole myönnetty siitä vapautusta.

- Opettajalla on oikeus hylätä opiskelijan opintojakson suoritus tai vaatia täydennyssuorituksia, jos poissaoloja on runsaasti ja opintojakson vaaditut tehtävät ovat tekemättä.
- Runsaiden poissaolojen tapauksessa opettaja keskustelee opiskelijan kanssa yksilöllisesti.
- Jos alaikäisellä opiskelijalla on runsaasti poissaoloja, ryhmänohjaaja ottaa yhteyttä huoltajiin ja kutsuu tarvittaessa koolle palaverin.

Vilppi ja plagiointi

Lukiolain 41§ kieltää vilpillisen toiminnan opinnoissa.

- Kaikissa vilppi- tai plagiointitapauksissa keskustellaan opiskelijan, opettajan ja rehtorin kesken tapahtuman tultua ilmi. Keskustelussa kuullaan opiskelijaa ja selvitetään hänelle asian vakavuus.
- Jos vilppi tai plagiointi on vakavaa ja tarkoituksellista voidaan opiskelijan opintojakso tai sen osasuoritus hylätä.
- Tilanteesta ilmoitetaan huoltajalle ensisijaisesti Wilmassa ja heillä on mahdollisuus osallistua opiskelijan kuulemiseen.

- Vakavissa tapauksissa voidaan toimia lukiolain 41§ mukaisesti.

Koulun tai toisen opiskelijan omaisuuden turmeleminen:

Lukiolain 40§ takaa opiskelijalle turvallisen opiskeluympäristön ilman häirintää, kiusaamista tai väkivaltaa.

- Ilkivallasta tai omaisuuden turmelemisesta ilmoitetaan välittömästi rehtorille.
- Jos opiskelijan tai opiskelijoiden epäillään olevan osallinen tai osallisia ilkivaltaan, rehtori yhdessä muun henkilökunnan jäsenen kanssa kuulee opiskelijoita.

- Päätökset tehdään järjestyssääntöjen ja lukiolain puitteissa.
- Tilanteesta tiedotetaan huoltajia ensisijaisesti Wilman välityksellä ja tarvittaessa tapauksista järjestetään palaveri asianosaisten kesken.
- Opiskelija on korvausvelvollinen aiheuttamastaan vahingosta vahingonkorvauslain mukaisesti.
- Lain puitteissa tilanteista voidaan tehdä rikosilmoitus tai olla muutoin yhteydessä poliisiin.
- Vakavissa tapauksissa voidaan toimia lukiolain 41§ mukaisesti.

Tupakointi ja tupakkatuotteiden käyttö

Konneveden lukio on savuton oppilaitos, jonka alueella tupakointi on kielletty. Lisäksi lukiolain 40§ perusteella oppilaitokseen ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta.

- Tupakointitapauksissa tilanteen nähnyt opettaja keskustelee opiskelijan kanssa säännöistä ja lainsäädännöstä ja tiedottaa tilanteesta ryhmänohjaajaa ja rehtoria.

- Opettajalla ja rehtorilla on oikeus takavarikoida alle 18-vuotiaan opiskelijan tupakkatuotteet.
- Alaikäisten opiskelijoiden tupakointitapauksissa huoltajia tiedotetaan tilanteesta Wilmassa. Lisäksi koulu voi olla yhteydessä sosiaaliviranomaisiin lastensuojelulain 25§ mukaisesti.

Päihteiden käyttö

Lukiolain 40§ perusteella oppilaitokseen ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta.

- Mikäli opiskelijalla havaitaan päihteitä mukana koulussa, ne takavarikoidaan
- Mikäli opiskelija esiintyy silminnähden päihtyneenä koulussa ja /tai koulun tilaisuudessa, poistetaan opiskelija koulusta loppupäiväksi.
- Päihteidenkäytöstä tiedotetaan aina huoltajia ja tehdään lastensuojeluilmoitus lastensuojelulain 25§ mukaisesti.

- Päihteidenkäytön jälkeen opiskelijalle järjestetään yksilöllinen opiskeluhuoltopalaveri, missä sovitaan jatkotoimenpiteistä.
- Tilannetta seurataan moniammatillisen ryhmän sopimusten mukaan.

Luvattomien esineiden hallussapito

Lukiolain 40§ perusteella oppilaitokseen ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta.

- Opettajalla ja rehtorilla on työpäivän aikana oikeus tarkastaa opiskelijan mukana olevat tavarat, opiskelijan hallinnassa olevat oppilaitoksen säilytystilat sekä päällisin puolin hänen vaatteensa, jos on ilmeistä, että opiskelijan hallussa on kiellettyjä esineitä tai aineita ja opiskelija pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole. Opiskelijalle tulee ennen tarkastusta ilmoittaa tarkastuksen syy.

- Tarkastuksen suorittaa kaksi henkilökuntaan kuuluvaa ja esine takavarikoidaan.
- Tilanteesta riippuen opiskelija voi saada esineen koulupäivän jälkeen kotiin vietäväksi tai esine luovutetaan huoltajalle.
- Tilanteesta ilmoitetaan huoltajille ensisijaisesti Wilmassa.

Väkivaltatilanteet ja uhkaava käytös

Lukiolain 40§:n mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön.

- Rehtorilla ja opettajalla on oikeus poistaa luokkahuoneesta, opetustilasta tai koulun tilaisuudesta opiskelija, joka käyttäytyy häiritsevästi tai uhkaavasti. Jos hän ei noudata annettua poistumismääräystä. Rehtorilla ja opettajalla on myös oikeus poistaa oppilaitoksen alueelta opiskelija, joka ei poistu saatuaan opetuksen epäämisestä.
- Jos poistettava opiskelija koettaa välttää poistamisen vastarintaa tekemällä, on rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää lukiolain 43§ mukaisia voimakeinoja.
- Voimakeinojen käytöstä tulee tehdä selvitys koulutuksen järjestäjälle.
- Uhkaavissa tilanteissa koulu on aina yhteydessä huoltajien lisäksi poliisiin ja tarvittaessa tilanteista tehdään rikosilmoitus.
- Kaikki uhkaavat tilanteet käsitellään henkilöstön ja opiskelijoiden kesken mahdollisimman pian tilanteen tapahduttua.

- Vakavissa häirintä- ja uhkatilanteissa opiskelijan opetus voidaan evätä korkeintaan kolmen päivän ajaksi lukiolain 41§ mukaisesti.
- Jos opiskelijaa tutkitaan rikoksesta, häneltä voidaan tutkimuksen ajaksi pidättää oikeus opiskeluun, jos se opiskelijan tekemäksi epäiltyyn rikokseen nähden on perusteltua.

8. Oppiaineet

8.1. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI)

Oppiaineen tehtävä

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävänä on kehittää opiskelijoiden kielitaitoa, vuorovaikutustaitoa ja monilukutaitoa. Opiskelu syventää kiinnostusta kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin sekä lisää tietoisuutta omista taidoista viestijänä ja kielenkäyttäjänä. Opiskelu tukee kielitietoisuuden kehittymistä, kulttuurista yleissivistystä sekä oppimista kaikissa oppiaineissa. Tavoitteena on, että opiskelijat oppivat sellaisia tietoja ja taitoja, jotka tukevat jatko- opintoja ja aktiivista kansalaisuutta.

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen tieto-, taito- ja kulttuuriaine. Oppiaineessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja viestintätieteiden sekä kulttuurintutkimuksen tarkastelemat ilmiöt. Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu tutustuttaa kulttuuriperintöön ja sen eri muotoihin, sanataiteeseen sekä media- ja viestintäkulttuuriin.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, tekstien tulkintaan, aktiiviseen tiedonhankintaan sekä tiedon kriittiseen käsittelyyn ja eettiseen pohdintaan. Opiskelu kehittää ajattelemisen ja oppimaan oppimisen taitoja, metakielellisiä taitoja ja luovuutta. Tavoitteena on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja monimuotoisten tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja.

Kielitieto integroidaan oppiaineen muihin sisältöihin, ja sen opiskelu kehittää tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Kirjallisuuden opiskelun tavoitteena on sekä kauno- että tietokirjallisuuden ymmärtäminen, elämyksellinen lukeminen sekä tekstien analysoinnin ja tulkinnan taitojen kehittyminen. Kirjallisuuden opiskelu tukee esteettisen ja eettisen pohdinnan kehittymistä ja antaa aineksia luovuuden, vuorovaikutustaitojen ja oman ilmaisun kehittämiseen. Medialukutaidon opiskelu syventää mediatekstien ja -sisältöjen kriittisen lukemisen, tuottamisen ja tulkitsemisen taitoja sekä mediakulttuurin ymmärtämistä ja auttaa omaksumaan aktiivisen ja vastuullisen kansalaisen taitoja.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypillisiä tekstejä ovat fiktiiviset ja asiatekstit, mediatekstit sekä institutionaaliset ja arkikeskustelut.

Äidinkieli ja kirjallisuus on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi kielten roolia oppimisessa. Kielten opiskelu kehittää opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetuksessa otetaan huomioon Suomen kielellinen moninaisuus, suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielinä sekä saamen kielet maan alkuperäiskansan kielinä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa tehdään yhteistyötä kirjastojen kanssa. Lisäksi hyödynnetään muita vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten teattereita, museoita ja arkistoja sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijalle riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä. Tekstejä tuotetaan ja tulkitaan sekä itsenäisesti että vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa toteutetaan oppiaineen tavoitealueiden integraatiota. Eri oppimäärät tekevät yhteistyötä sekä toistensa että muiden oppiaineiden kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen karttuu äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa oppiaineen sisäisinä ja oppiainerajat ylittävinä teemoina ja osaamisalueina. Oppiaine on osa lukion kulttuuri-, media- sekä kansalais- ja demokratiakasvatusta.

Laaja-alaisista osaamisen alueista korostuvat äidinkielessä ja kirjallisuudessa ***monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen*** *sekä* ***yhteiskunnallinen osaaminen****. Opiskelussa opitaan kielen, ilmaisun, tekstien ja vuorovaikutuksen keinoja rakentaa merkityksiä ja yhteyksiä ihmisten välille. Vaikuttamisen, argumentoinnin, omien tekstien tuottamisen sekä vuorovaikutustaitojen kehittyminen tukee aktiivisen kansalaisen ja työelämätaitoja. Kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon, tekstien tuottamisen taitojen, monilukutaidon sekä kielitietoisuuden ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen tukee opiskelua ja oppimista kaikissa oppiaineissa sekä oppiaineiden yhteistyössä. Taitojen kehittyminen edellyttää pitkäjänteistä, luovaa, tutkivaa, toiminnallista ja prosessimaista työskentelyä.*

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu vahvistaa ***eettisyyttä****,* ***ympäristöosaamista*** *sekä* ***globaali- ja kulttuuriosaamista****, jotka otetaan huomioon opiskelun sisältöjen valinnassa. Opiskelu lisää ymmärrystä aikamme ajankohtaisista ympäristöhaasteista sekä antaa valmiuksia kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Mediataitojen sekä tiedonhankinta- ja tiedonhallintataitojen opiskelu kytkeytyy kriittiseen ja kulttuuriseen lukutaitoon ja eettisyyteen. Opiskelussa ohjataan kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen sekä identiteettien pohdintaan ja tunnistamiseen. Tavoitteena on ymmärtää omaa identiteettiä suhteessa suomalaiseen, eurooppalaiseen ja globaaliin kulttuuriin.*

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa saavutettava osaaminen tukee monin eri tavoin opiskelijan ***hyvinvointiosaamisen*** *kehittymistä. Kielitietoisuuden, vuorovaikutusosaamisen ja monilukutaidon kehittyminen tukee ja vahvistaa opiskelijan identiteettien kehittymistä. Opiskelussa harjaannutaan oman ja toisten osaamisen rakentavaan arviointiin ja reflektointiin. Kulttuurin ja erityisesti kirjallisuuden opiskelun avulla syvennetään käsitystä elämästä, ihmisistä ja maailmasta. Oppiaine antaa välineitä omien ajatusten, tunteiden ja kokemusten kielentämiseen sekä oman elämäntarinan ja vahvuuksien hahmottamiseen. Oppiaine tukee keskeisiä elämänhallinnan taitoja: vuorovaikutus- ja tekstitaitoja sekä taitoa toimia vastuullisesti, eettisesti ja rakentavasti eri tilanteissa.*

8.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1)

Oppiaineen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan suomen kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta sekä monilukutaitoa, vuorovaikutustaitoja ja mediataitoja. Opiskelu syventää opiskelijan käsitystä kieli- ja kulttuuritietoisuuden, kielitaidon ja vuorovaikutusosaamisen merkityksestä yksilöiden identiteettien ja yhteisöjen rakentumisessa. Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opiskelu kartuttaa monipuolisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia teksti- ja vuorovaikutustaitoja. Opiskelussa tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen ja kirjallisuuden opintoja korkea-asteella.

Suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän opiskeluun kuuluu kokonaisteosten lukeminen ja laajojen tekstien kirjoittaminen. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään kahdeksan kokonaisteosta, joista vähintään yksi on tietokirja.

Tavoitteet

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*
- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan kielen rakenteista, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.*

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Suomen kielen ja kirjallisuuden

opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteita johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- *vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa*
- *vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen*

Tekstien tulkitseminen

- *monimuotoisten tekstien, erityisesti mediatekstien analysoiminen ja tulkitseminen*
- *kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen*
- *tiedon ja tekstien arvioinnin taidot*

Tekstien tuottaminen

- *tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen*
- *tekstien tuottamisen prosessien hallinta*
- *yleiskielen hallinta*
- *tiedonhankinnan taidot, lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

- *kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen*
- *oppiaineeseen kytkeytyvien tiedonalojen kielten ymmärtäminen*
- *kielitiedon ja oppiaineen käsitteiden hallinta*

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Opintojaksot

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 3 op (ÄI1)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1), Pakollinen
- Kirjoittaminen 1, 1 op (ÄI6), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Kirjoittaminen 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin*
- *syventää taitoaan käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta.*

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kohderyhmän, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

Kirjoittaminen 1

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista harjoitetaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineessa erilaisten ryhmä- ja parikeskustelujen, yhteistoiminnallisen oppimisen sekä esitysten ja esitelmien avulla. Opintojaksolla harjaannutaan keskustelemaan erilaisista teksteistä sekä opitaan tarkoituksenmukaisen ja kunnioittavan vertaispalautteen antamista. Tekstejä tuotetaan yhteistyössä muiden opiskelijoiden kanssa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

ÄI1-opintojaksolla tutustutaan monenlaisiin teksteihin ja opitaan tulkitsemaan sekä tuottamaan erilaisia asiatekstejä. Tutustutaan monilukutaidon ja laaja-alaisen tekstikäsityksen käsitteisiin. Tekstejä tarkastellaan niiden kohderyhmän ja kontekstin viitekehyksessä ja opitaan tuottamaan myös omia tekstejä kohderyhmä ja konteksti huomioon ottaen.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla opitaan, miten tekstiä tuotetaan osina ja mikä on tehokkain tapa kirjoittaa ja suunnitella teksti. Suunnittelun taito sekä erilaisten lukustrategioiden omaksuminen vahvistaa minäpystyvyyttä kirjoittajana ja näin ollen edistää psyykkistä hyvinvointia ja ehkäisee uupumusta. Sosiaalista toimintakykyä ja hyvinvointia harjoitetaan erilaisten vuorovaikutusharjoitusten avulla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin sekä harjaantuu käyttämään niitä. Monilukutaitoa kehitetään käyttämällä kirjoittamisen pohjana erilaisia monimediaisia tekstejä ja tekstilajeja. Opintojaksolla syvennetään kirjoitusprosessin hallintaa sekä harjaannutetaan tekstintuottamisen taitoja. Opiskelijan tekstin omaäänisyyttä harjoitetaan niitä tukevilla harjoituksilla.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla syvennetään käsitystä tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin. Tekstejä tarkastellaan osana kulttuurista ja tekstuaalista kontekstia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelija arvioi omaa osaamistaan itsearvioinnilla, johon opettaja voi tarjota tukea. Itsearviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi alkukartoituksena, väliarviointina tai arviointikeskusteluna. Itsearvioinnilla opiskelija voi arvioida myös mm. omia oppimisstrategioitaan, opiskelumotivaatiotaan ja tuntityöskentelyään.

Opettaja ohjaa opiskelijan työskentelyä opintojakson ajan esimerkiksi antamalla palautetta opiskelijan kirjallisista tai suullisista tuotoksista työskentelyn aikana tai sen jälkeen. Opettaja voi antaa palautetta ja ohjata opiskelijaa myös esimerkiksi pari- tai ryhmäkeskustelujen aikana.

Vertaisarviointia voidaan käyttää esimerkiksi ryhmä- tai paritöiden arviointiin. Vertaisarvioinnilla ja -palautteella voidaan myös tukea opiskelijan työskentelyä suullisten tai kirjallisten töiden aikana.

Opintojakson arviointi

Arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, portfolioon, esitelmiin, tuntiaktiivisuuteen tai näiden yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen erilaisten tehtävätyyppien ja suoritusmuotojen osalta (suullinen/kirjallinen/visuaalinen tai näiden yhdistelmä). Arviointiperusteet tuodaan opiskelijoille näkyväksi opintojakson alussa ja opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opintojakson arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin opintojakson sisältöjen ja tavoitteiden puitteissa.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Vuorovaikutusosaamisen arviointi voi perustua esimerkiksi arvioitaviin ryhmä- ja parikeskusteluihin, esitelmiin ja yhteiskirjoittamisen avulla tuotettuihin teksteihin. Vuorovaikutusosaamista voidaan arvioida summatiivisesti tai formatiivisesti esimerkiksi itsearviointina tai vertaisarviointina. Opettaja voi arvioida myös esimerkiksi vuorovaikutustilanteiden toimivuutta ja puheenvuorojen sisältöä. Vuorovaikutusosaamisen arviointiin voi kuulua myös palautteen antamisen ja vastaanottamisen arviointi itse-/ vertaisarviointina tai opettajan arviointina.

Monitieteisen ja luovan osaamisen arviointi voi perustua esimerkiksi arvioitaviin ryhmä- ja parikeskusteluihin, esitelmiin, yhteiskirjoittamisen avulla tuotettuihin teksteihin tai itsenäisesti tuotettuihin, kirjoitettuihin tai suullisiin tuotoksiin. Opiskelija voi arvioida omaa osaamistaan

itsearvioinnin tai arviointikeskustelujen kautta. Tekstien tuottamista tai tulkitsemista sekä omaäänisyyttä voidaan kehittää ja arvioida myös vertaispalautteen avulla. Arviointi voi perustua myös esimerkiksi oman tekstintuottamisprosessin onnistumisen itsearviointiin tai työskentelyn rytmittämisen itsearviointiin.

Hyvinvointiosaamista voidaan arvioida formatiivisena arviointina esimerkiksi itsearvioinnin muodossa. Arviointi voi perustua esimerkiksi oman tekstintuottamisprosessin onnistumisen itsearviointiin tai työskentelyn rytmittämisen itsearviointiin.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen arviointi voi perustua esimerkiksi arvioitaviin ryhmä- ja parikeskusteluihin ja esitelmiin tai itsenäisiin tuotoksiin. Opettaja voi arvioida globaali- ja kulttuuriosaamista summatiivisesti tai formatiivisesti esimerkiksi aiheeseen liittyvän, itsenäisesti tai ryhmä-/parityöskentelynä tuotetun esseen, esitelmän, puheen, portfolion tai analyysin avulla. Opiskelija voi arvioida omaa osaamistaan itsearvioinnin tai arviointikeskustelun avulla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan erilaisiin tekstilajeihin ja harjoitellaan niiden tuottamista. Opintojaksolla harjoitellaan tekstikokonaisuuden ideoimista, suunnittelua, rakentumista sekä aiheen ja näkökulman rajaamista. Tekstintuottaminen prosessina tulee myös tutuksi. Opintojaksolla myös tutustutaan aineistopohjaiseen

Lukuvuoden 2021 - 2022 aikana opiskellaan siirtymävaiheesta johtuen ainoastaan opintojakson osa ÄI1.

Kielitietoisuus ja kirjoittaminen, 3 op (ÄI2)

Opintojakson moduulit

- Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (ÄI2), Pakollinen
- Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI5), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli- ja tekstitietoisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää kielen sosiaalisen luonteen ja merkityksen niin yksilön kuin yhteisöjen kannalta.*

Tekstien tulkinta 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä, erityisesti mediatekstejä, sekä analysoimaan niiden ilmaisutapoja ja vuorovaikutusta*
- *perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.*

Keskeiset sisällöt

Kieli- ja tekstitietoisuus

- *erilaiset käsitykset kielestä: kieli rakenteena, merkitysten muodostajana, sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä sekä vallan välineenä*
- *monilukutaidon käsite, laaja tekstikäsitys, tekstilajin käsite*

- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*

Tekstien tulkinta 1

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja -hallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla vahvistetaan ja syvennetään medialukutaitoa sekä kriittistä lukutaitoa. Opiskelija harjaantuu tiedonhaun taidoissa sekä lähteen luotettavuuden arvioinnissa. Lisäksi opintojaksolla syvennetään käsitystä monilukutaidosta ja laaja-alaisesta tekstikäsityksestä. Kirjoitettujen tekstien lisäksi tarkastellaan multimodaalisia tekstejä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista harjoitetaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineessa tarkastelemalla ja tulkitsemalla esimerkiksi tekstien tyyliä, tavoitetta, kontekstia ja luotettavuutta. Tekstintuntemuksen karttuessa opiskelija oppii myös itse tuottamaan tekstejä, joiden avulla osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan toimintaan. ÄI2-opintojaksolla perehdytään kielipolitiikkaan ja kielenohjailuun sekä pohditaan kieltä vallan välineenä.

Opintojaksolla tarkastellaan erilaisia mediatekstejä sekä median toimintatapoja ja roolia yhteiskunnallisen vaikuttamisen näkökulmasta. Argumentoinnin keinoja ja vaikuttavan kirjoittamisen taitoja syvennetään erilaisten kirjoitus- ja suullisten harjoitusten avulla. Teksteistä opitaan tarkastelemaan vaikuttamisen keinoja, ideologisuutta sekä mielipiteen ja tutkimustiedon eroja. Opiskelija harjoittelee tapoja vaikuttaa ja ottaa kantaa yhteiskunnallisiin muutoksiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutustaitoja syvennetään tuottamalla ja analysoimalla kantaa ottavia puheenvuoroja erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opintojaksolla harjoitetaan vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoja erilaisissa esiintymis- ja ryhmäkeskustelutilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla syvennetään käsitystä omasta kieli-identiteetistä sekä pohditaan äidinkielen vaikutusta puhujan identiteettiin ja kulttuuriin. Kieltä tarkastellaan sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä sekä osana kulttuuriperintöä ja -identiteettiä. Opintojaksolla pohditaan, millaisia kieli- ja kulttuuriyhteisöjä maailmassa on ja tarkastellaan suomen kieltä osana globaalia maailmaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelija arvioi omaa osaamistaan itsearvioinnilla, johon opettaja voi tarjota tukea. Itsearviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi alkukartoituksena, väliarviointina tai

arviointikeskusteluna. Itsearvioinnilla opiskelija voi arvioida myös mm. omia oppimisstrategioitaan, opiskelumotivaatiotaan ja tuntityöskentelyään.

Opettaja ohjaa opiskelijan työskentelyä opintojakson ajan esimerkiksi antamalla palautetta opiskelijan kirjallisista tai suullisista tuotoksista työskentelyn aikana tai sen jälkeen. Opettaja voi antaa palautetta ja ohjata opiskelijaa myös esimerkiksi pari- tai ryhmäkeskustelujen aikana.

Vertaisarviointia voidaan käyttää esimerkiksi ryhmä- tai paritöiden arviointiin. Vertaisarvioinnilla ja -palautteella voidaan myös tukea opiskelijan työskentelyä suullisten tai kirjallisten töiden aikana.

Opintojakson arviointi

Arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, portfolioon, esitelmiin, tuntiaktiivisuuteen tai näiden yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen erilaisten tehtävätyyppien ja suoritusmuotojen osalta (suullinen/kirjallinen/visuaalinen tai näiden yhdistelmä). Arviointiperusteet tuodaan opiskelijoille näkyväksi opintojakson alussa ja opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opintojakson arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin opintojakson sisältöjen ja tavoitteiden puitteissa.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Vuorovaikutusosaamisen arviointi voi perustua esimerkiksi arvioitaviin ryhmä- ja parikeskusteluihin, esitelmiin ja yhteiskirjoittamisen avulla tuotettuihin teksteihin. Vuorovaikutusosaamista voidaan arvioida summatiivisesti tai formatiivisesti esimerkiksi itsearviointina tai vertaisarviointina. Opettaja voi arvioida myös esimerkiksi vuorovaikutustilanteiden toimivuutta ja puheenvuorojen sisältöä. Vuorovaikutusosaamisen arviointiin voi kuulua myös palautteen antamisen ja vastaanottamisen arviointi itse-/ vertaisarviointina tai opettajan arviointina.

Monitieteisen ja luovan osaamisen arviointi voi perustua esimerkiksi arvioitaviin ryhmä- ja parikeskusteluihin, esitelmiin, yhteiskirjoittamisen avulla tuotettuihin teksteihin tai itsenäisesti tuotettuihin, kirjoitettuihin tai suullisiin tuotoksiin. Oppilas voi arvioida omaa osaamistaan itsearvioinnin tai arviointikeskustelujen kautta. Tekstien tuottamista tai tulkitsemista voidaan kehittää ja arvioida myös vertaispalautteen avulla.

Yhteiskunnallisen osaamisen arviointi voi perustua esimerkiksi arvioitaviin ryhmä- ja parikeskusteluihin ja esitelmiin tai itsenäisiin tuotoksiin. Opettaja voi arvioida yhteiskunnallista osaamista summatiivisesti tai formatiivisesti esimerkiksi aiheeseen liittyvän, itsenäisesti tai ryhmä-/parityöskentelynä tuotetun esseen, esitelmän, puheen, portfolion, analyysin tai kokeen avulla. Arviointi voi perustua myös esimerkiksi ryhmissä käytyihin (kirjallisuus)keskusteluihin. Oppilas voi arvioida omaa osaamistaan itsearvioinnin tai arviointikeskustelun avulla.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen arviointi voi perustua esimerkiksi arvioitaviin ryhmä- ja parikeskusteluihin ja esitelmiin tai itsenäisiin tuotoksiin. Opettaja voi arvioida globaali- ja kulttuuriosaamista summatiivisesti tai formatiivisesti esimerkiksi aiheeseen liittyvän, itsenäisesti tai ryhmä-/parityöskentelynä tuotetun esseen, esitelmän, puheen, portfolion tai analyysin avulla. Oppilas voi arvioida omaa osaamistaan itsearvioinnin tai arviointikeskustelun avulla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana tutustutaan [illegible] ja ottavia ja vaikuttavia tekstejä.

Lukuvuoden 2021 - 2022 aikana opiskellaan siirtymävaiheesta johtuen ainoastaan opintojakson osa ÄI2.

Vuorovaikutus 1 ja 2, 2 op (ÄI3)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 1, 1 op (ÄI3), Pakollinen

- Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI7), Pakollinen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan, syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan sekä oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Vuorovaikutus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 1

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä sekä ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

Vuorovaikutus 2

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla harjoitellaan suullista viestintää erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä vahvistetaan opiskelijan viestintärohkeutta ja ryhmäviestintätaitoja.
- Opintojaksolla harjoitellaan myös viestintätilanteiden sekä audiovisuaalisten aineistojen analysointia ja arviointia sekä tutustutaan puheenvuoron rakentamiseen ja viestintäetiikkaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista harjoitetaan opintojaksolla erilaisten ryhmä- ja parikeskustelujen, yhteistoiminnallisen oppimisen sekä esitysten ja esitelmien avulla. Opintojaksolla syvennetään ryhmäviestintätaitoja sekä lisätään opiskelijan viestintärohkeutta vuorovaikutus- ja esiintymisharjoitusten avulla. Kurssilla perehdytään myös nonverbaalisten viestintäkeinojen merkitykseen sekä harjoitellaan kunnioittavan ja tarkoituksenmukaisen palautteen antamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista harjoitetaan tarkastelemalla erilaisten ryhmien ja yhteisöjen viestimistä keskenään. Opintojaksolla tutustutaan erilaisiin ryhmäviestinnän ilmiöihin ja pohditaan erilaisten kontekstien vaikutusta vuorovaikutukseen.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla opiskelijan esiintymisvarmuutta harjoitetaan erilaisten esiintymisharjoitusten avulla. Ennakoimalla, suunnittelemalla ja toistamalla suullisia esiintymisiä sekä vuorovaikutustilanteita vahvistetaan opiskelijan epävarmuuden sietokykyä sekä sinnikkyyttä ja itseluottamusta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan vuorovaikutusetiikan käsitteeseen ja sen ilmenemismuotoihin sekä harjoitellaan eettisen viestinnän taitoja erilaisissa viestintäkanavissa. Opintojakson teemat voivat liittyä myös ympäristöön ja kestävään kehitykseen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan erilaisten audiovisuaalisten ja monimediaisten tekstien tuottamista sekä tulkitsemista. Opiskelija harjaantuu tuottamaan omia suullisia esityksiä annetusta tai vapaavalintaisesta aiheesta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelija arvioi omaa osaamistaan itsearvioinnilla, johon opettaja voi tarjota tukea. Itsearviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi alkukartoituksena, väliarviointina tai arviointikeskusteluna. Itsearvioinnilla opiskelija voi arvioida myös mm. omia oppimisstrategioitaan, opiskelumotivaatiotaan ja tuntityöskentelyään.

Opettaja ohjaa opiskelijan työskentelyä opintojakson ajan esimerkiksi antamalla palautetta opiskelijan kirjallisista tai suullisista tuotoksista työskentelyn aikana tai sen jälkeen. Opettaja voi antaa palautetta ja ohjata opiskelijaa myös esimerkiksi pari- tai ryhmäkeskustelujen aikana.

Vertaisarviointia voidaan käyttää esimerkiksi ryhmä- tai paritöiden arviointiin. Vertaisarvioinnilla ja -palautteella voidaan myös tukea opiskelijan työskentelyä suullisten tai kirjallisten töiden aikana.

Opintojakson arviointi

Arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, portfolioon, esitelmiin, tuntiaktiivisuuteen tai näiden yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen erilaisten tehtävätyyppien ja suoritusmuotojen osalta (suullinen/kirjallinen/visuaalinen tai näiden yhdistelmä). Arviointiperusteet tuodaan opiskelijoille näkyväksi opintojakson alussa ja opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opintojakson arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin opintojakson sisältöjen ja tavoitteiden puitteissa.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Vuorovaikutusosaamisen arviointi voi perustua esimerkiksi arvioitaviin ryhmä- ja parikeskusteluihin, esitelmiin ja yhteiskirjoittamisen avulla tuotettuihin teksteihin. Vuorovaikutusosaamista voidaan arvioida summatiivisesti tai formatiivisesti esimerkiksi itsearviointina tai vertaisarviointina. Vuorovaikutusosaamisen arviointiin voi kuulua myös palautteen antamisen ja vastaanottamisen arviointi itse-/vertaisarviointina tai opettajan arviointina.

Eettisyyden ja ympäristöosaamisen arviointi voi perustua arvioitaviin ryhmä- ja parikeskusteluihin tai esitelmiin. Vuorovaikutusetiikan ja eettisen viestinnän taitoja voidaan arvioida summatiivisesti tai formatiivisesti esimerkiksi itsearviointina tai vertaisarviointina. Vuorovaikutusetiikan osaamisen arviointiin voi kuulua myös palautteen antamisen ja vastaanottamisen arviointi itse-/ vertaisarviointina tai opettajan arviointina.

Monitieteisen ja luovan osaamisen arviointi voi perustua esimerkiksi arvioitaviin ryhmä- ja parikeskusteluihin, esitelmiin, yhteiskirjoittamisen avulla tuotettuihin teksteihin tai itsenäisesti tuotettuihin, kirjoitettuihin tai suullisiin tuotoksiin. Oppilas voi arvioida omaa osaamistaan itsearvioinnin tai arviointikeskustelujen kautta. Arviointi voi perustua myös esimerkiksi oman tekstintuottamisprosessin onnistumisen itsearviointiin tai työskentelyn rytmittämisen itsearviointiin.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen arviointi voi perustua esimerkiksi arvioitaviin ryhmä- ja parikeskusteluihin ja esitelmiin tai itsenäisiin tuotoksiin. Opettaja voi arvioida globaali- ja kulttuuriosaamista summatiivisesti tai formatiivisesti esimerkiksi aiheeseen liittyvän, itsenäisesti tai ryhmä-/parityöskentelynä tuotetun esseen, esitelmän, puheen, portfolion tai analyysin avulla. Oppilas voi arvioida omaa osaamistaan itsearvioinnin tai arviointikeskustelun avulla.

Hyvinvointiosaamista voidaan arvioida formatiivisena arviointina esimerkiksi itsearvioinnin muodossa. Arviointi voi perustua esimerkiksi oman työskentelyn ja/tai tekstintuottamisprosessin onnistumisen itsearviointiin tai työskentelyn rytmittämisen itsearviointiin. Esiintymistilanteisiin valmistautumista ja niissä kehittymistä voidaan arvioida formatiivisena arviointina itsearvioinnin tai vertaisarvioinnin muodossa.

Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee kauno- ja tietokirjallisuuden lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *ymmärtää kirjallisuuden monitulkintaisuutta.*

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 1

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä*
- *kirjallisuuden tulkinnan erilaisia lähestymistapoja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista harjoitetaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineessa erilaisten ryhmä- ja parikeskustelujen, yhteistoiminnallisen oppimisen sekä esitysten ja esitelmien avulla. Opintojaksolla harjoitellaan keskustelemaan kaunokirjallisuudesta monipuolisesti ja erilaisista näkökulmista. Opiskelija harjaantuu pohtimaan kirjallisuutta erilaisten käsitteiden kautta yksin, parin kanssa ja isommassa ryhmässä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan kirjallisuutta osana kulttuuria. Kulttuuriosaamista harjoitetaan analysoimalla ja tulkitsemalla kaunokirjallisia tekstejä esimerkiksi kulttuuri- ja yhteiskunnallisen kontekstin kautta. Kirjallisuutta luetaan monipuolisesti ja kurssilla käsitellään sekä suomalaisten että kansainvälisten kirjoittajien tekstejä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla pohditaan kirjallisuuden monimuotoisuutta ja monitulkintaisuutta sekä laajennetaan käsitystä siitä, mikä on kaunokirjallinen teksti. Monilukutaitoa vahvistetaan syventämällä ja monipuolistamalla tapoja lukea ja tulkita kaunokirjallisia teoksia. Opintojaksolla voidaan myös tuottaa omia fiktiivisiä tekstejä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelija arvioi omaa osaamistaan itsearvioinnilla, johon opettaja voi tarjota tukea. Itsearviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi alkukartoituksena, väliarviointina tai arviointikeskusteluna. Itsearvioinnilla opiskelija voi arvioida myös mm. omia oppimisstrategioitaan, opiskelumotivaatiotaan ja tuntityöskentelyään.

Opettaja ohjaa opiskelijan työskentelyä opintojakson ajan esimerkiksi antamalla palautetta opiskelijan kirjallisista tai suullisista tuotoksista työskentelyn aikana tai sen jälkeen. Opettaja voi antaa palautetta ja ohjata opiskelijaa myös esimerkiksi pari- tai ryhmäkeskustelujen aikana.

Vertaisarviointia voidaan käyttää esimerkiksi ryhmä- tai paritöiden arviointiin. Vertaisarvioinnilla ja -palautteella voidaan myös tukea opiskelijan työskentelyä suullisten tai kirjallisten töiden aikana.

Opintojakson arviointi:

Arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, portfolioon, esitelmiin, tuntiaktiivisuuteen tai näiden yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen erilaisten tehtävätyyppien ja suoritusmuotojen osalta (suullinen/kirjallinen/visuaalinen tai näiden yhdistelmä). Arviointiperusteet tuodaan opiskelijoille näkyväksi opintojakson alussa ja opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opintojakson arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin opintojakson sisältöjen ja tavoitteiden puitteissa.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Vuorovaikutusosaamisen arviointi voi perustua esimerkiksi arvioitaviin ryhmä- ja parikeskusteluihin, esitelmiin ja yhteiskirjoittamisen avulla tuotettuihin teksteihin. Vuorovaikutusosaamista voidaan arvioida summatiivisesti tai formatiivisesti esimerkiksi itsearviointina tai vertaisarviointina. Opettaja voi arvioida myös esimerkiksi vuorovaikutustilanteiden toimivuutta ja puheenvuorojen sisältöä. Vuorovaikutusosaamisen arviointiin voi kuulua myös palautteen antamisen ja vastaanottamisen arviointi itse-/ vertaisarviointina tai opettajan arviointina.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen arviointi voi perustua esimerkiksi arvioitaviin ryhmä- ja parikeskusteluihin ja esitelmiin tai itsenäisiin tuotoksiin. Opettaja voi arvioida globaali- ja kulttuuriosaamista summatiivisesti tai formatiivisesti esimerkiksi aiheeseen liittyvän, itsenäisesti tai ryhmä-/parityöskentelynä tuotetun esseen, esitelmän, puheen, portfolion tai analyysin avulla. Oppilas voi arvioida omaa osaamistaan itsearvioinnin tai arviointikeskustelun avulla.

Monitieteisen ja luovan osaamisen arviointi voi perustua esimerkiksi arvioitaviin ryhmä- ja parikeskusteluihin, esitelmiin, yhteiskirjoittamisen avulla tuotettuihin teksteihin tai itsenäisesti tuotettuihin, kirjoitettuihin tai suullisiin tuotoksiin. Oppilas voi arvioida omaa osaamistaan itsearvioinnin tai arviointikeskustelujen kautta. Tekstien tuottamista tai tulkitsemista voidaan kehittää ja arvioida myös vertaispalautteen avulla.

Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI5)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI5), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä, erityisesti mediatekstejä, sekä analysoimaan niiden ilmaisutapoja ja vuorovaikutusta*
- *perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.*

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 1

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja -hallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla vahvistetaan ja syvennetään medialukutaitoa sekä kriittistä lukutaitoa. Opiskelija harjaantuu tiedonhaun taidoissa sekä lähteen luotettavuuden arvioinnissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan erilaisia mediatekstejä sekä median toimintatapoja ja roolia yhteiskunnallisen vaikuttamisen näkökulmasta. Argumentoinnin keinoja ja vaikuttavan kirjoittamisen taitoja syvennetään erilaisten kirjoitus- ja suullisten harjoitusten avulla. Teksteistä opitaan tarkastelemaan vaikuttamisen keinoja, ideologisuutta sekä mielipiteen ja tutkimustiedon eroja. Opiskelija harjoittelee tapoja vaikuttaa ja ottaa kantaa yhteiskunnallisiin muutoksiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutustaitoja syvennetään tuottamalla ja analysoimalla kantaa ottavia puheenvuoroja erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opintojaksolla harjoitetaan vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoja erilaisissa esiintymis- ja ryhmäkeskustelutilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelija arvioi omaa osaamistaan itsearvioinnilla, johon opettaja voi tarjota tukea. Itsearviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi alkukartoituksena, väliarviointina tai arviointikeskusteluna. Itsearvioinnilla opiskelija voi arvioida myös mm. omia oppimisstrategioitaan, opiskelumotivaatiotaan ja tuntityöskentelyään.

Opettaja ohjaa opiskelijan työskentelyä opintojakson ajan esimerkiksi antamalla palautetta opiskelijan kirjallisista tai suullisista tuotoksista työskentelyn aikana tai sen jälkeen. Opettaja voi antaa palautetta ja ohjata opiskelijaa myös esimerkiksi pari- tai ryhmäkeskustelujen aikana.

Vertaisarviointia voidaan käyttää esimerkiksi ryhmä- tai paritöiden arviointiin. Vertaisarvioinnilla ja -palautteella voidaan myös tukea opiskelijan työskentelyä suullisten tai kirjallisten töiden aikana.

Opintojakson arviointi

Arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, portfolioon, esitelmiin, tuntiaktiivisuuteen tai näiden yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen erilaisten tehtävätyyppien ja suoritusmuotojen osalta (suullinen/kirjallinen/visuaalinen tai näiden yhdistelmä). Arviointiperusteet tuodaan opiskelijoille näkyväksi opintojakson alussa ja opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opintojakson arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin opintojakson sisältöjen ja tavoitteiden puitteissa.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Vuorovaikutusosaamisen arviointi voi perustua esimerkiksi arvioitaviin ryhmä- ja parikeskusteluihin, esitelmiin ja yhteiskirjoittamisen avulla tuotettuihin teksteihin. Vuorovaikutusosaamista voidaan arvioida summatiivisesti tai formatiivisesti esimerkiksi itsearviointina tai vertaisarviointina. Opettaja voi arvioida myös esimerkiksi vuorovaikutustilanteiden toimivuutta ja puheenvuorojen sisältöä. Vuorovaikutusosaamisen arviointiin voi kuulua myös palautteen antamisen ja vastaanottamisen arviointi itse-/ vertaisarviointina tai opettajan arviointina.

Monitieteisen ja luovan osaamisen arviointi voi perustua esimerkiksi arvioitaviin ryhmä- ja parikeskusteluihin, esitelmiin, yhteiskirjoittamisen avulla tuotettuihin teksteihin tai itsenäisesti tuotettuihin, kirjoitettuihin tai suullisiin tuotoksiin. Oppilas voi arvioida omaa osaamistaan itsearvioinnin tai arviointikeskustelujen kautta. Tekstien tuottamista tai tulkitsemista voidaan kehittää ja arvioida myös vertaispalautteen avulla.

Yhteiskunnallisen osaamisen arviointi voi perustua esimerkiksi arvioitaviin ryhmä- ja parikeskusteluihin ja esitelmiin tai itsenäisiin tuotoksiin. Opettaja voi arvioida yhteiskunnallista osaamista summatiivisesti tai formatiivisesti esimerkiksi aiheeseen liittyvän, itsenäisesti tai ryhmä-/parityöskentelynä tuotetun esseen, esitelmän, puheen, portfolion, analyysin tai kokeen avulla. Arviointi voi perustua myös esimerkiksi ryhmissä käytyihin (kirjallisuus)keskusteluihin. Oppilas voi arvioida omaa osaamistaan itsearvioinnin tai arviointikeskustelun avulla.

Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *tuntee Suomen kirjallisuuden ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja sekä osaa analysoida niitä osana kulttuurikontekstia.*

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 2

- *Suomen kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä osana maailmankirjallisuutta*
- *kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista harjoitetaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineessa tarkastelemalla ja tulkitsemalla esimerkiksi tekstien tyyliä, tavoitetta, kontekstia ja luotettavuutta. Opintojaksolla tutustutaan kaunokirjallisuuteen osana muuttuvaa yhteiskuntaa ja julkaisuaikakauden luomaa kontekstia. Opiskelija harjaantuu analysoimaan kaunokirjallisuutta osana poliittista ja yhteiskunnallista kontekstia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan kirjallisuutta osana kulttuuria. Kulttuuriosaamista harjoitetaan analysoimalla ja tulkitsemalla kaunokirjallisia tekstejä esimerkiksi kulttuuri- ja yhteiskunnallisen kontekstin kautta. Kirjallisuutta luetaan monipuolisesti ja kurssilla käsitellään sekä suomalaisten että kansainvälisten kirjoittajien tekstejä. Opintojaksolla tutustutaan erityisesti Suomen kirjallisuuden ja maailmankirjallisuuden keskeisiin teoksiin ja teemoihin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla pohditaan kirjallisuuden monimuotoisuutta, monikielisyyttä ja monitulkintaisuutta sekä syvennetään käsitystä siitä, mikä on kaunokirjallinen teksti. Monilukutaitoa vahvistetaan syventämällä ja monipuolistamalla tapoja lukea ja tulkita kaunokirjallisia teoksia. Opintojaksolla voidaan myös tuottaa omia fiktiivisiä tekstejä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, portfolioon, esitelmiin, tuntiaktiivisuuteen tai näiden yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen erilaisten tehtävätyyppien ja suoritusmuotojen osalta (suullinen/kirjallinen/visuaalinen tai näiden yhdistelmä). Arviointiperusteet tuodaan opiskelijoille näkyväksi opintojakson alussa ja

opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opintojakson arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin opintojakson sisältöjen ja tavoitteiden puitteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen arviointi voi perustua esimerkiksi arvioitaviin ryhmä- ja parikeskusteluihin ja esitelmiin tai itsenäisiin tuotoksiin. Opettaja voi arvioida globaali- ja kulttuuriosaamista summatiivisesti tai formatiivisesti esimerkiksi aiheeseen liittyvän, itsenäisesti tai ryhmä-/parityöskentelynä tuotetun esseen, esitelmän, puheen, portfolion tai analyysin avulla. Oppilas voi arvioida omaa osaamistaan itsearvioinnin tai arviointikeskustelun avulla.

Monitieteisen ja luovan osaamisen arviointi voi perustua esimerkiksi arvioitaviin ryhmä- ja parikeskusteluihin, esitelmiin, yhteiskirjoittamisen avulla tuotettuihin teksteihin tai itsenäisesti tuotettuihin, kirjoitettuihin tai suullisiin tuotoksiin. Oppilas voi arvioida omaa osaamistaan itsearvioinnin tai arviointikeskustelujen kautta. Tekstien tuottamista tai tulkitsemista voidaan kehittää ja arvioida myös vertaispalautteen avulla.

Yhteiskunnallisen osaamisen arviointi voi perustua esimerkiksi arvioitaviin ryhmä- ja parikeskusteluihin ja esitelmiin tai itsenäisiin tuotoksiin. Opettaja voi arvioida yhteiskunnallista osaamista summatiivisesti tai formatiivisesti esimerkiksi aiheeseen liittyvän, itsenäisesti tai ryhmä-/parityöskentelynä tuotetun esseen, esitelmän, puheen, portfolion, analyysin tai kokeen avulla. Arviointi voi perustua myös esimerkiksi ryhmissä käytyihin (kirjallisuus)keskusteluihin. Oppilas voi arvioida omaa osaamistaan itsearvioinnin tai arviointikeskustelun avulla.

Vuorovaikutus 3, 2 op (ÄI9)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 3, 2 op (ÄI9), Valinnainen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *monipuolistaa erityisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitojaan*
- *kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia sekä toimia rakentavasti ja eettisesti erilaisissa, haastavissakin vuorovaikutustilanteissa sekä ymmärtää vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta*
- *syventää kykyään analysoida vuorovaikutusta erilaisista näkökulmista.*

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 3

- *opiskelussa ja työelämässä tarvittavat vuorovaikutustaidot, esimerkiksi kokouksiin, neuvotteluihin ja työhaastatteluihin liittyvät vuorovaikutustaidot*
- *oman idean tai näkemyksen vakuuttava esittäminen, argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointia sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä*
- *dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka*
- *mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelija arvioi omaa osaamistaan itsearvioinnilla, johon opettaja voi tarjota tukea. Itsearviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi alkukartoituksena, väliarviointina tai arviointikeskusteluna. Itsearvioinnilla opiskelija voi arvioida myös mm. omia oppimisstrategioitaan, opiskelumotivaatiotaan ja tuntityöskentelyään.

Opettaja ohjaa opiskelijan työskentelyä opintojakson ajan esimerkiksi antamalla palautetta opiskelijan kirjallisista tai suullisista tuotoksista työskentelyn aikana tai sen jälkeen. Opettaja voi antaa palautetta ja ohjata opiskelijaa myös esimerkiksi pari- tai ryhmäkeskustelujen aikana.

Vertaisarviointia voidaan käyttää esimerkiksi ryhmä- tai paritöiden arviointiin. Vertaisarvioinnilla ja -palautteella voidaan myös tukea opiskelijan työskentelyä suullisten tai kirjallisten töiden aikana.

Opintojakson arviointi

Opintojaksoa arvioidaan valtakunnallisen opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti.

Kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI10)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI10), Valinnainen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kirjallista ilmaisukykyään ja taitoaan tuottaa asiatyylinen, laajahko teksti aineistoja hyödyntäen*
- *kehittää kirjoittamisen prosessin hallintaansa ja taitoaan muokata tekstiään.*

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 2

- *kantaa ottavien ja pohtivien tekstien suunnittelu ja tuottaminen*
- *tiedonhallinnan taidot, lähteiden arviointi, lähdekritiikki, tekijänoikeudet*
- *kirjoittamisen eri vaiheiden ja ajankäytön hallinnan harjoittelu*
- *aiheen rajaaminen, näkökulman ja aineistojen valinta, aineistojen käyttötavat tekstissä*
- *tekstin muokkaaminen ja viimeistely, tekstin omaäänisyys, kielen- ja tekstinhuoltoa*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelija arvioi omaa osaamistaan itsearvioinnilla, johon opettaja voi tarjota tukea. Itsearviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi alkukartoituksena, väliarviointina tai arviointikeskusteluna. Itsearvioinnilla opiskelija voi arvioida myös mm. omia oppimisstrategioitaan, opiskelumotivaatiotaan ja tuntityöskentelyään.

Opettaja ohjaa opiskelijan työskentelyä opintojakson ajan esimerkiksi antamalla palautetta opiskelijan kirjallisista tai suullisista tuotoksista työskentelyn aikana tai sen jälkeen. Opettaja voi antaa palautetta ja ohjata opiskelijaa myös esimerkiksi pari- tai ryhmäkeskustelujen aikana.

Vertaisarviointia voidaan käyttää esimerkiksi ryhmä- tai paritöiden arviointiin. Vertaisarvioinnilla ja -palautteella voidaan myös tukea opiskelijan työskentelyä suullisten tai kirjallisten töiden aikana.

Opintojakson arviointi

Opintojaksoa arvioidaan valtakunnallisen opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti.

Tekstien tulkinta 2, 2 op (ÄI11)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 2, 2 op (ÄI11), Valinnainen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan*
- *osaa analysoida, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä*
- *ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinnassa*
- *osaa esittää ja perustella tulkintansa teksteistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.*

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 2

- *monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien analyysi ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö*
- *erilaisia tapoja tulkita tekstejä*
- *tekstin sijoittaminen tilanne- ja kulttuurikontekstiinsa*
- *monimuotoisten tekstien tavat rakentaa merkityksiä, esimerkiksi ilmaisutavat ja -muodot sekä rakenteet*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelija arvioi omaa osaamistaan itsearvioinnilla, johon opettaja voi tarjota tukea. Itsearviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi alkukartoituksena, väliarviointina tai arviointikeskusteluna. Itsearvioinnilla opiskelija voi arvioida myös mm. omia oppimisstrategioitaan, opiskelumotivaatiotaan ja tuntityöskentelyään.

Opettaja ohjaa opiskelijan työskentelyä opintojakson ajan esimerkiksi antamalla palautetta opiskelijan kirjallisista tai suullisista tuotoksista työskentelyn aikana tai sen jälkeen. Opettaja voi antaa palautetta ja ohjata opiskelijaa myös esimerkiksi pari- tai ryhmäkeskustelujen aikana.

Vertaisarviointia voidaan käyttää esimerkiksi ryhmä- tai paritöiden arviointiin. Vertaisarvioinnilla ja -palautteella voidaan myös tukea opiskelijan työskentelyä suullisten tai kirjallisten töiden aikana.

Opintojakson arviointi:

Opintojaksoa arvioidaan valtakunnallisen opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti.

Äidinkielen kertausjakso, 2 op (ÄI13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on valmistaa opiskelijoita äidinkielen ylioppilaskirjoituksiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla kerrataan äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineen keskeisiä käsitteitä sekä harjoitellaan ylioppilaskokeessa vaadittavia taitoja.
- Lukutaidon ja kirjoitustaidon kokeeseen valmistaudutaan käymällä läpi erilaisia kysymystyyppejä ja aineistoja sekä kertaamalla koevastauksen suunnittelua, jäsentämistä, rakentamista ja kirjoittamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu formatiiviseen opettajan arviointiin sekä itse- ja vertaisarviointiin. Arvioinnin lähtökohtana on opiskelijan aktiivinen osallistuminen opintojaksolle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi sekä kokeen suorittaminen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso sopii äidinkielen ylioppilaskokeeseen valmistautuville opiskelijoille.

Draama-/näytelmäjakso, 2 op (ÄI14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tutustua draamaan ja näytelmiin sekä kirjallisuuden alalajina että ammattina.
- Itseilmaisun ja esiintymisvarmuuden vahvistaminen draamallisilla harjoitteilla
- Näytelmän/ draamaesityksen toteuttaminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla tutustutaan draamaan ja erityisesti näytelmiin kirjallisuuden lajina sekä näyttelijän ja ohjaajan työhön ja näytelmäproduktioon.
- Lisäksi opintojaksolla tehdään monipuolisia draamaharjoituksia, joilla harjoitellaan itseilmaisua ja vahvistetaan esiintymisvarmuutta.
- Opintojaksolla voidaan tehdä näytelmävierailu.
- Opintojaksolla suunnitellaan ja toteutetaan draamaesitys opiskelijoiden mieltymysten mukaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu formatiiviseen opettajan arviointiin sekä itse- ja vertaisarviointiin. Arvioinnin lähtökoh

Luova kirjoittaminen, 1 op (ÄI15)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakso vahvistaa opiskelijan minäpystyvyyttä suullisen, ruumiillisen ja kirjallisen ilmaisun osalta.
- Opintojakson keskeisenä tavoitteena on esiintymisjännityksen vähentäminen, luovan ajattelun ja taiteellisen ilmaisun edistäminen.
- Opiskelija löytää itselleen mieluisia ilmaisutapoja ja esiintymisrohkeutta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakso voidaan räätälöidä opiskelijoiden mieltymysten mukaan sellaiseksi, että siellä vahvistetaan opiskelijoille mieluisia ilmaisukeinoja (suullinen/kirjallinen ilmaisu, draama, lyriikka, proosa, musiikki).
- Puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot esim. puheteatterin keinoin.
- Erilaisten ilmaisutapojen ja esiintymisrohkeuden harjoitteleminen.
- Opintojaksolla tehdään erilaisia luovan ilmaisun ja kirjoittamisen harjoituksia, tutustutaan erilaisiin tyyleihin ilmaista itseään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu formatiiviseen opettajan arviointiin sekä itse- ja vertaisarviointiin. Arviointiin vaikuttaa oppitunneilla läsnäolo ja suullisten tehtävien tekeminen. Opintojakso arvioidaan äidinkielen osalta suoritusmerkinnällä musiikin osa arvioidaan arvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso sopii opiskelijalle, joka on kiinnostunut tuottamaan omia kirjallisia ja/ tai suullisia tekstejä, kappaleita ja/tai lyriikoita.

8.2. Biologia (BI)

Oppiaineen tehtävä

Biologia on luonnontiede, joka tutkii elämään liittyviä ilmiöitä molekyyli- ja solutasolta biosfääriin. Biologian opetuksen tarkoituksena on herättää kiinnostusta bio- ja ympäristötieteisiin ja tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä. Opetus vahvistaa opiskelijan käsitystä biologian merkityksestä osana luonnontieteellisen maailmankuvan rakentumista. Luonnontieteellinen maailmankuva perustuu tieteelliseen tutkimukseen ja auttaa siten opiskelijaa tarkastelemaan maailmaa tietoperustaisesti. Biologian opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutussuhteita sekä evoluution merkityksen eliökunnan kehittymisessä.

Biologian oppiaine antaa opiskelijalle valmiuksia arkielämään, työelämään ja jatko-opintoihin. Biologian opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva siitä, että biotieteet ovat nopeasti kehittyviä tieteenaloja, joiden sovelluksia hyödynnetään monin tavoin esimerkiksi lääketieteissä, teollisuudessa sekä maa- ja metsätaloudessa. Biologian opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia.

Biologian opetukselle on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta, tutkimuksellisuus sekä aktivoivat ja vuorovaikutteiset työ- ja toimintatavat. Biologian opetuksessa tehdään laborointeja ja työskennellään myös digitaalisissa ja koulun ulkopuolisissa opiskeluympäristöissä. Opiskelun edetessä kokeellisen työskentelyn taidot monipuolistuvat ja syventyvät. Opetuksessa tehdään monipuolisesti yhteistyötä muiden oppiaineiden kanssa. Biologian opetukseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti maantieteessä, kemiassa, fysiikassa, psykologiassa ja terveystiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla.

Laaja-alainen osaaminen

Biologian opetuksen perustana on luonnon monimuotoisuuden ja sen kehittymisen ymmärtäminen. Opetuksessa keskeinen teema on kestävän tulevaisuuden rakentaminen. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä biologian tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

Biologian opetus vahvistaa luontevasti opiskelijan ***hyvinvointiosaamista.*** *Opetus lisää opiskelijan ymmärrystä monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Biologiassa korostuvat yksilöiden erilaisuus ja monimuotoisuus sekä niiden biologinen tausta, mikä antaa opiskelijalle työkaluja moninaisuuden ymmärtämiseen. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteidensa asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.*

Vuorovaikutusosaamisen *osalta opiskelija oppii biologian oppiaineessa argumentoimaan ja arvioimaan omia ja muiden näkökulmia biologisen tiedon avulla. Opetusta annetaan erilaisissa oppimisympäristöissä ja monipuolisilla työmenetelmillä, mikä kehittää opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia.*

Biologian opetus ohjaa opiskelijaa luonnontieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen kriittiseen analyysiin tukien näin ***monitieteistä ja luovaa osaamista****. Opetuksessa perehdytään biologian ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Biologian opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä monitieteiseen ja luovaan työskentelyyn vaihtelevissa oppimisympäristöissä.*

Yhteiskunnallisen osaamisen *osalta biologian opetuksessa annetaan opiskelijalle valmiuksia työskennellä yhteiskunnan kannalta tärkeillä aloilla, kuten terveydenhuollossa, ympäristöalalla sekä maa- ja metsätaloudessa. Biotieteet ovat nopeasti kehittyvä kansainvälinen ala, jonka sovelluksia hyödynnetään yhteiskunnassa paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Biologian opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ottamiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä vahvistaen näin opiskelijan* ***globaali- ja kulttuuriosaamista****.*

Biologian opetus kehittää opiskelijan ***ympäristöosaamista*** *ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Siinä korostuu ymmärrys luonnon ainutlaatuisuudesta ja itseisarvosta. Opetuksessa käsitellään biologisten sovellusten ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävän tulevaisuuden kannalta. Opetus auttaa opiskelijaa tekemään kestäviä valintoja arkielämässä sekä soveltamaan biologista tietoa* ***eettisyyttä*** *vaativissa pohdinnoissa.*

Tavoitteet

Biologian opetuksessa edistetään opiskelijan kykyä tarkastella ilmiöitä biotieteiden näkökulmasta sekä vahvistetaan ja syvennetään biologian tietoja, taitoja ja osaamista monipuolisesti. Tavoitteet liittyvät biologiseen tarkastelutapaan, biologian ilmiöihin ja prosesseihin sekä biologisiin taitoihin ja niiden soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Biologinen tarkastelutapa

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää biologian keskeisiä käsitteitä täsmällisesti ja oikeissa yhteyksissä*
- *osaa havainnollistaa biologialle ominaisia ilmiöitä lajiesimerkkien avulla*
- *ymmärtää, että biologinen tieto perustuu tutkimukseen ja että Suomessa tehdään merkittävää alan tutkimusta*

- *ymmärtää biologisen tiedon ja siihen perustuvien sovellusten merkityksen innovaatioissa sekä erilaisten ongelmien ratkaisuissa*
- *saa kokemuksia, jotka syventävät kiinnostusta biologiaa ja sen opiskelua kohtaan.*

Biologiset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eliöiden perusrakenteita ja toimintoja*
- *ymmärtää biologisia syy-seuraussuhteita molekyylitasolta biosfääriin*
- *ymmärtää evoluution merkityksen*
- *tuntee biologiseen tietoon perustuvia sovelluksia.*

Biologiset taidot ja niiden soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *suunnittelee ja toteuttaa yksin tai ryhmässä kokeellista työskentelyä monipuolisissa oppimisympäristöissä, kuten maastossa, laboratoriossa ja virtuaalisissa ympäristöissä*
- *saa mahdollisuuden perehtyä biologian sovelluksiin vierailun, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla*
- *käyttää ja arvioi kriittisesti biologisia tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä biologialle ominaisella tavalla*
- *ymmärtää eliökunnan monimuotoisuuden säilyttämisen merkityksen, tiedostaa kestävän kehityksen välttämättömyyden sekä rohkaistuu toimimaan myönteisten ratkaisujen puolesta.*

Osaamisen arviointi

Biologiassa arvioidaan oppiaineen tavoitteiden saavuttamista moduulikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisen ja menetelmällisen osaamisen havainnointiin.

Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat opiskelijan tiedot ja taidot, kuten biologian peruskäsitteiden hallinta sekä ajattelu-, argumentointi- ja tutkimustaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää biologista tietoa erilaisissa tilanteissa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan taito arvioida tietoa kriittisesti.

Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kokeellisilla työskentelyillä maastossa tai laboratoriossa sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1)

Opintojakson moduulit

- Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1), Pakollinen

Tavoitteet

Elämä ja evoluutio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tunnistaa niitä esimerkeistä*
- *osaa solun perusrakennetta ja toimintaa tasolla, joka mahdollistaa evoluution ja ekosysteemin toiminnan ymmärtämisen*
- *osaa selittää perinnölliseen muunteluun, luonnonvalintaan ja lajiutumiseen liittyviä mekanismeja ja osaa selittää näiden merkityksen evoluutiolle*
- *osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen*
- *ymmärtää ja osaa selittää, miten biologinen tieto tuotetaan.*

Keskeiset sisällöt

Elämä ja evoluutio

Biologia tieteenä

- *elämän tunnuspiirteet ja organisaatiotasot*
- *biologiset tieteenalat ja tutkimusmenetelmät*
- *biologiset havainnot, tutkimuskysymykset ja hypoteesien muodostaminen*

Evoluutio

- *solujen synty ja kehittyminen*
- *suvullinen ja suvuton lisääntyminen*
- *muuntelu ja sen perinnölliset perusteet*
- *luonnonvalinta*
- *lajiutuminen*
- *kasvien ja eläinten evoluutio ja avainsopeumat*
- *ihmisen evoluutio*
- *evoluution tutkiminen*

Eliökunta

- *luokittelun periaatteet*
- *eliökunnan sukupuu ja keskeisimmät taksonit*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen – tavoitteessa keskeistä on oppia tieteellistä ajattelua. Se saavutetaan vertailemalla arkitietoa tieteelliseen tietoon eri lähteitä hyödyntäen, esimerkiksi tutustumalla eri tasoisiin tieteellisiin julkaisuihin. Opintojaksolla keskitytään biologisten käsitteiden käyttöön oikein oikeissa tilanteissa sekä kriittiseen ajatteluun ja luonnontieteellisen lukutaidon vahvistamiseen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen – tavoitteessa keskitytään hahmottamaan biologian merkitystä yhteiskunnassa esimerkiksi biologiaan liittyvien työtehtävien ja tutkimuslaitosten kautta. Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä esimerkiksi Konneveden Tutkimusaseman kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu jokaisen opintojakson keskeisten tavoitteiden lisäksi painotettaviin osa-alueisiin. Opintojakson aikana opiskelija suorittaa itsearvioinnin niin opintojakson alussa kuin lopussakin ja arvioi näin omaa kehittymistään suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Opiskelijan osaamista arvioidaan harjoitustehtävien ja opintojakson päättävän kokeen perusteella.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla laaja-alaisista tavoitteista painottuvat **monitieteinen ja luova osaaminen** sekä **yhteiskunnallinen osaaminen.** Opintojakson tärkeimpinä teemoina ovat luoda pohjaa niin biologian kuin muidenkin luonnontieteiden ymmärtämiselle sekä innostaa opiskelijaa biologian opiskeluun.

Ekologian perusteet ja ekosysteemit, 2 op (BI2)

Opintojakson moduulit

- Ekologian perusteet, 1 op (BI2), Pakollinen
- Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI3), Pakollinen

Tavoitteet

Ekologian perusteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää ja arvioida abioottisten ja bioottisten ympäristötekijöiden vaikutuksen eliöiden sopeutumiseen ja levinneisyyteen*
- *osaa selittää populaatioiden, eliöyhteisöjen ja ekosysteemien rakennetta ja toimintaa sekä kuvata niitä esimerkkien avulla*
- *osaa kuvata luonnon monimuotoisuutta ja perustella sen merkityksen.*

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee menetelmiä, joilla voidaan tutkia ja seurata ympäristön tilaa sekä tunnistaa ympäristöongelmia*
- *osaa vertailla, analysoida ja arvioida ihmisen toiminnan vaikutuksia ekosysteemeissä*
- *osaa esittää perustellen ympäristöongelmien ratkaisukeinoja ja tunnistaa ympäristön tilassa tapahtuvia positiivisia kehityssuuntia*
- *osaa arvioida ja perustella omaa toimintaansa ekologisen kestävyyden kannalta*
- *osaa hankkia, analysoida, tulkita ja esittää ekologista tutkimusaineistoa.*

Keskeiset sisällöt

Ekologian perusteet

Ekologian perusteet

- *ekosysteemien rakenne ja dynaamisuus*
- *hiilen, typen ja fosforin kierto ja energian virtaus ekosysteemissä*
- *populaatioiden ominaisuudet*
- *sopeutuminen, ekolokerot ja levinneisyys*
- *lajien väliset suhteet*

Luonnon monimuotoisuus

- *lajin sisäinen monimuotoisuus, lajien monimuotoisuus, ekosysteemien monimuotoisuus*
- *monimuotoisuuden merkitys*

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Ihmisen aiheuttamat ekosysteemien muutokset ja ympäristöongelmien ratkaisukeinoja

- *ilmastonmuutoksen vaikutukset ekosysteemeihin*
- *happamoituminen*
- *rehevöityminen*
- *vierasaineiden vaikutukset ravintoketjuissa*
- *ihmisen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen*

Kestävää tulevaisuutta kohti

- *ekosysteemipalveluiden merkitys ja ekologisesti kestävä kehitys*
- *toiminta kestävän elämäntavan edistämiseksi ja ympäristön tilaan vaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen – tavoitteessa keskeisintä on opiskelijan oman luontosuhteen vahvistaminen ja sitä kautta ymmärryksen luonnon monimuotoisuuden vaalimisen tärkeydestä. Ekologian perusteiden osaaminen toimii pohjana nykyajan ympäristöongelmien ymmärtämiselle. Ekologista osaamista voidaan harjoitella kokeellisilla töiden avulla. Opiskelijaa tulee myös rohkaista eettiseen pohdintaan ja yhteiskunnalliseen keskusteluun ympäristöongelmiin liittyen.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen - tavoitteessa opiskelija ymmärtää monimuotoisen luonnon ja terveellisen ympäristön merkityksen omalle hyvinvoinnilleen. Moduulin aikana opiskelijaa rohkaistaan liikkumaan luonnossa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen -tavoitteessa vahvistetaan opiskelijan osaamista oikean tieteellisen tiedon hankintaan ja tulkitsemiseen, sekä tiedon yhteiskunnallisen merkityksen ymmärtämiseen. Lisäksi on tärkeää korostaa ”väärän” tiedon erottamista näyttöön perustuvasta tiedosta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen – tavoitteessa keskeistä on ymmärtää biologisen tutkimuksen kansainvälinen luonne. Opiskelijan tulee hahmottaa eri kulttuurien vaikutus suhtautumisessa ympäristöön ja ympäristöongelmiin. Opintojaksolla tutustutaan YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030 toimintaohjelmaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu jokaisen opintojakson keskeisten tavoitteiden lisäksi painotettaviin osa-alueisiin. Opintojakson aikana opiskelija suorittaa itsearvioinnin niin opintojakson alussa kuin

lopussakin ja arvioi näin omaa kehittymistään suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Opiskelijan osaamista arvioidaan harjoitustehtävien ja opintojakson päättävän kokeen perusteella.

Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4)

Opintojakson moduulit

- Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4), Valinnainen

Tavoitteet

Solu ja perinnöllisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa nimetä solun perusrakenteet*
- *osaa selittää solujen keskeisiä toimintoja*
- *hallitsee periytymisen perusmekanismit ja osaa soveltaa niitä esimerkkien avulla*
- *osaa mikroskopoida erilaisia soluja ja tulkita solujen mikroskooppisia rakenteita*
- *osaa toteuttaa pienen kokeellisen työn.*

Keskeiset sisällöt

Solu ja perinnöllisyys

Tumallisen solun rakenne ja toiminta

- *solu tutkimuskohteena*
- *biomolekyylit*
- *eläin-, kasvi- ja sienisolu*
- *geenien ilmeneminen ja sen säätely*
- *fotosynteesi*
- *soluhengitys, käymisreaktiot*

Solujen lisääntyminen

- *mitoosi ja solun jakautuminen*
- *meioosi ja sukusolujen synty*

Periytymisen perusteet

- *geenimutaatioiden tuottamat uudet alleelit*
- *mendelistinen periytyminen*
- *kodominantti periytyminen, polygeeninen periytyminen, sukupuoleen sitoutunut periytyminen, periytymistavan päätteleminen sukupuusta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen – tavoitteessa tutustutaan solun toimintaan konkreettisten esimerkkien kautta, kuten laboratoriotöiden ja solupreparaattien avulla. Keskeistä on myös vahvistaa luonnontieteellistä lukutaitoa perehtymällä tieteellisen tutkimukseen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ympäristöosaaminen ja eettisyys – tavoitteessa opiskelija ymmärtää solutason tapahtumien merkityksen biosfääritasolla, esimerkiksi fotosynteesin merkitys koko eliöyhteisölle, eikä

ainoastaan yhteyttäville kasveille. Opintojaksolla opiskelijalle hahmottuu periytymisen perusteet, jonka jälkeen hän voi hahmottaa mm. geneettisen vaihtelun merkityksen ekosysteemitasolle.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu jokaisen opintojakson keskeisten tavoitteiden lisäksi painotettaviin osa-alueisiin. Opintojakson aikana opiskelija suorittaa itsearvioinnin niin opintojakson alussa kuin lopussakin ja arvioi näin omaa kehittymistään suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Opiskelijan osaamista arvioidaan harjoitustehtävien ja opintojakson päättävän kokeen perusteella.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla laaja-alaisista tavoitteista painottuvat **eettisyys ja ympäristöosaaminen** ja **monitieteinen ja luova osaaminen**. Opintojaksolla opetellaan ymmärtämään solun toimintaa ja sitä kautta molekyylitason biologisia ilmiöitä. Keskeistä on ymmärtää elämän ainutlaatuisuutta.

Ihmisen biologia, 2 op (BI5)

Opintojakson moduulit

- Ihmisen biologia, 2 op (BI5), Valinnainen

Tavoitteet

Ihmisen biologia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa nimetä ja tunnistaa tärkeimpien elinten ja elimistöjen rakenteet ja selittää niiden toimintaperiaatteita*
- *ymmärtää, mitä homeostasia on, ja osaa kertoa esimerkkejä siihen vaikuttavista tekijöistä*
- *osaa kuvata elimistön viestintäjärjestelmiä ja selittää, kuinka eri osat viestivät keskenään*
- *osaa selittää elimistön kykyä aistia ympäristöä ja reagoida muutoksiin*
- *osaa selittää ja vertailla elimistön eri puolustusmekanismeja mikrobeja vastaan*
- *osaa kertoa ja perustella lisääntymisen keskeisimmät vaiheet hedelmöityksestä syntymään*
- *osaa toteuttaa pienimuotoisen, ihmisen elimistön toimintaa mittaavan kokeellisen työn ja esittää sen tulokset.*

Keskeiset sisällöt

Ihmisen biologia

Solu, kudos, elin

- *solujen erilaistuminen kantasoluista ja syöpäsolut*
- *elinten muodostuminen eri kudostyypeistä*

Elimistön säätely

- *hermoston rakenne ja toiminta*
- *umpirauhaset ja hormonit*

Aineenvaihdunta

- *ruoansulatuselimistö*
- *verenkiertoelimistö*

- *hengityselimistö*
- *kuona-aineiden eritys*

Liikkuminen

- *tuki- ja liikuntaelimistö*

Elimistön sopeutuminen ympäristöön

- *iho ja lämmönsäätely*
- *aistit*
- *puolustusjärjestelmä*

Lisääntyminen

- *sukuelimet ja sukupuolen kehitys*
- *hedelmöitys, raskaus ja synnytys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen – tavoitteessa keskitytään ihmisen anatomian ja fysiologian ymmärtämiseen. Keskeistä on myös ihmisen moninaisuuden ja biologisen taustan ymmärtäminen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen – tavoitteessa keskeistä on havainnollistaa ihmiselimistön toimintaa kokeellisilla töillä, esimerkiksi erilaisilla mittauksilla ja tiedonkeruilla. Opiskelija oppii käyttämään tieteellisiä termejä ihmiskehosta ja sen toiminnasta.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen – tavoitteessa toteutetaan pienryhmätöitä, jotka pohjautuvat joko kirjallisuuteen tai pieniin kokeellisiin töihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu jokaisen opintojakson keskeisten tavoitteiden lisäksi painotettaviin osa-alueisiin. Opintojakson aikana opiskelija suorittaa itsearvioinnin niin opintojakson alussa kuin lopussakin ja arvioi näin omaa kehittymistään suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Opiskelijan osaamista arvioidaan harjoitustehtävien ja opintojakson päättävän kokeen perusteella.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla laaja-alaisista tavoitteista painottuvat **hyvinvointiosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen** sekä **vuorovaikutusosaaminen**. Opintojaksolla keskeistä on ymmärrys ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta. Ihminen nähdään psykofyysisenä kokonaisuutena ja huomioidaan jokaisen ainutlaatuisuus ja ainutkertaisuus.

Biotekniikka ja sen sovellutukset, 2 op (BI6)

Opintojakson moduulit

- Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6), Valinnainen

Tavoitteet

Biotekniikka ja sen sovellukset Moduulin

tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee eri mikrobien rakenteet ja ymmärtää niiden perustoiminnot*
- *osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten mikrobeja voidaan hyödyntää biotekniikassa*
- *syventää tietoja nukleiinihapoista ja niiden ominaisuuksista sekä tietää, miten niitä voidaan hyödyntää geenitekniikassa*
- *osaa selittää esimerkkien avulla biotekniikan keskeisimpiä sovelluksia ja innovaatioita sekä perustella niiden merkityksen jalostuksessa, lääketieteissä, teollisuudessa sekä ympäristönsuojelussa*
- *osaa tunnistaa ja arvioida biotekniikan mahdollisuuksia ja riskejä sekä esittää niistä perusteltuja eettisiä mielipiteitä*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeellisen työn.*

Keskeiset sisällöt

Biotekniikka ja sen sovellukset

Mikrobit

- *mikrobien luokittelu*
- *bakteerien rakenne, muuntelu, antibioottiresistenssi*
- *virusten rakenne ja lisääntyminen*
- *mikrobien hyödyntäminen biotekniikassa*

DNA:n muokkaus ja tutkiminen geenitekniikalla

- *tumallisen ja tumattoman solun perimän ja geenien toiminnan erot*
- *DNA:n monistaminen, pilkkominen ja palojen erottelu*
- *DNA:n sisältämän informaation selvittäminen*
- *geenien siirto- ja muokkausmenetelmät*

Biotekniikan keskeiset sovellukset ja merkitys

- *perinteinen ja geenitekniikkaan perustuva kasvi- ja eläinjalostus*
- *lääketieteet*
- *genomitieto ja sen hyödyntäminen*
- *DNA-tietoon perustuva yksilön ja lajien tunnistus*
- *ympäristönsuojelu*
- *teollisuus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys- ja ympäristösaaminen – tavoitteessa keskeistä on solun rakenteen ja toiminnan ymmärrys biotekniikan ja sen sovellusten ymmärtämisen näkökulmasta. Tarkastellaan biotekniikan sovellutuksia kestävän kehityksen edistäjänä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen – tavoitteessa keskeisintä on kerrata eri kulttuurien vaikutuksia ympäristöön.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen – tavoitteessa opiskelija ymmärtää biologisen tutkimuksen ja biotekniikan vaikutuksia ihmisen hyvinvointiin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen- ja luova osaaminen – tavoitteessa opiskelija tunnistaa biotekniikan keskeisimpiä sovelluksia ymmärtää niiden merkityksen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen – tavoitteessa opiskelija tutustuu biotekniikan yhteiskunnallisiin vaikutuksiin. Opiskelijalle tulee tutuksi biotekniikan merkitys paikallisella tasolla, esimerkiksi Äänekosken Biotuotetehdas.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu jokaisen opintojakson keskeisten tavoitteiden lisäksi painotettaviin osa-alueisiin. Opintojakson aikana opiskelija suorittaa itsearvioinnin niin opintojakson alussa kuin lopussakin ja arvioi näin omaa kehittymistään suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Opiskelijan osaamista arvioidaan harjoitustehtävien ja opintojakson päättävän kokeen perusteella.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla laaja-alaisista tavoitteista painottuvat **eettisyys ja ympäristöosaaminen**, **globaali- ja kulttuuriosaaminen**, **hyvinvointiosaaminen**, **monitieteinen ja luova osaaminen** sekä **yhteiskunnallinen osaaminen.** Opintojaksolla keskeistä on koota aikaisempi osaaminen yhteen sekä tarkastella biologisten ilmiöiden ajankohtaisia uhkia ja mahdollisuuksia.

8.3. Elämänkatsomustieto (ET)

Oppiaineen tehtävä

Elämänkatsomustieto on oppiaine, joka tukee opiskelijan elämänkatsomuksen ja identiteetin muodostumista sekä hyvän elämän tavoittelua. Elämänkatsomus tarkoittaa yksilön käsitystä maailmasta ja omasta paikastaan siinä.

Elämänkatsomustiedon lähtökohtana ovat valmiiden oppijärjestelmien sijaan opiskelijan elämismaailma ja sen ilmiöt. Oppiaine kannustaa opiskelijaa jäsentämään aktiivisesti omaa elämänkatsomustaan, reflektoimaan sen perusteita ja erittelemään siihen vaikuttavia tekijöitä. Samalla tarkastellaan erilaisia yleisiä maailmankatsomuksia, jotka voivat olla esimerkiksi poliittisia, tieteellisiä, elämänfilosofisia, aatteellisia, populaarikulttuurista nousevia tai uskonnollisia.

Oppiaine on taustaltaan monitieteinen. Elämänkatsomustiedon opetuksessa sovellettavista tieteistä tärkeimmät ovat antropologia, filosofia, kulttuurin, taiteen ja uskonnon tutkimus,

kasvatustiede sekä yhteiskuntatieteet, kuten mediatutkimus, politiikantutkimus, sosiologia ja sukupuolentutkimus. Opetus integroi ja hyödyntää muissa oppiaineissa, kuten historiassa, psykologiassa, biologiassa ja maantieteessä, hankittuja tietoja elämänkatsomuksellisissa pohdinnoissa. Elämänkatsomustiedon opiskelu kehittää näkemyksellisyyttä, laaja-alaista kriittistä ajattelua sekä kykyä hahmottaa kokonaisuuksia ja ilmiöiden välisiä yhteyksiä.

Elämänkatsomustieto kartuttaa kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä, arvostelukykyä, toisten kunnioittamista sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja. Oppiaine ankkuroituu ihmisoikeusetiikkaan ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Se pohjautuu ihmiskäsitykseen, jossa ihminen nähdään sosiaalisena olentona ja korostetaan ihmisten mahdollisuutta tutkia kriittisesti ympäröivää todellisuutta ja elää vapaina ja keskenään tasavertaisina, aktiivisina ja eettisinä yhteiskunnan jäseninä.

Oppiaineen luonne edellyttää vuorovaikutteisia ja keskustelevia työtapoja.

Laaja-alainen osaaminen

Elämänkatsomustieto tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä, hyvän elämän tavoittelua sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi ja eettisesti toimivaksi yhteiskunnan jäseneksi.

Elämänkatsomustiedossa käytetään ymmärrettävää yleiskieltä, jotta vuorovaikutus on helppoa ja katsomukselliset pohdinnat avautuvat mahdollisimman hyvin eri taustoista tuleville opiskelijoille. Tarpeen mukaan oppiaine hyödyntää erikoisalojen termistöä, mikä helpottaa asioiden käsitteellistä tarkastelua.

Elämänkatsomustieto kehittää eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset sekä heidän katsomuksensa ja tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa ja vahvistaa itsetuntemusta. Se vahvistaa näin osaltaan opiskelijan ***hyvinvointiosaamisen*** *kehittymistä.*

Elämänkatsomustieto tukee ***vuorovaikutusosaamisen*** *tavoitteiden saavuttamista. Elämänkatsomustiedolle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opinnoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelutapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät keskeisiä sosiaalisia taitoja.*

Elämänkatsomustieto hyödyntää laajasti eri tietolähteitä ja kasvattaa kykyä arvioida niiden luotettavuutta. Kriittisen, rakentavan ja eettisen ajattelun oppiminen on keskeinen osa elämänkatsomustiedon tavoitteistoa. Oppiaine on ***monitieteinen****, ja siinä yhdistellään ja sovelletaan* ***luovasti*** *eri lukioaineista sekä tieteistä ja taiteista omaksuttua tietoa ja osaamista.*

Elämänkatsomustiedon opetuksen perustana ovat ihmisoikeuksien, demokratian ja kestävän tulevaisuuden periaatteet. Niiden edistämiseksi opetus rohkaisee yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Opetus kannustaa itsetutkiskeluun, omien eettisten arvojen punnitsemiseen sekä identiteetin ja omien vakaumusten rakentamiseen. Näin elämänkatsomustieto tukee ***yhteiskunnallisen osaamisen*** *tavoitteita, kuten aktiivista kansalaisuutta, elämän valintojen tekemistä, suuntautumista jatko-opintoihin ja mielekkäälle elämänuralle sekä hakeutumista työelämän eri aloille.*

Elämänkatsomustiedon opetuksessa opiskelija saa tilaisuuden pohtia globaalin ja ekologisen oikeudenmukaisuuden merkitystä ajankohtaisissa ja arkielämään liittyvissä kysymyksissä. Oppiaine harjaannuttaa monipuolisesti ***eettisyyden*** *taitoja. Siinä opetetaan erottamaan perustellut väitteet perustelemattomista ja kannustetaan etsimään tieteellistä näyttöä uskomusten tueksi. Elämänkatsomustieto auttaa opiskelijaa ymmärtämään* ***ympäristöosaamisen*** *tavoitteiden mukaisesti luonnon monimuotoisuuden arvon ja opettaa pohtimaan keinoja, joilla yksilö*

ja yhteiskunta voivat toimia ekologisesti kestävällä tavalla. Oppiaineessa sekä aktivoidaan toimintaa ilmastonmuutoksen torjumiseksi että pohditaan ilmastomuutoksen kohtaamisen kannalta olennaisia asenteita ja tunnetaitoja.

Elämänkatsomustieto perustuu ajatukseen erilaisten kulttuurien ja katsomusten kohtaamisen ja vuoropuhelun tärkeydestä. Se tutustuttaa historiallisesti ja nykyajassa merkittäviin maailmankatsomuksiin, kulttuureihin ja kulttuuriperintökohteisiin. Oppiaine avartaa maailmankatsomusta ja opettaa ymmärtämään kulttuurisen moninaisuuden arvon. Se ohjaa toimimaan eettisesti ja kunnioittavasti niin oman kuin muidenkin kulttuurien ja yhteisöjen piirissä. Oppiaineessa pohditaan ihmiskunnan tulevaisuutta ja maailmaa muuttavia kehityskulkuja, kuten uutta mediaympäristöä, teknologian kehitystä ja ilmastonmuutosta. Näin elämänkatsomustieto vahvistaa opiskelijan ***globaali- ja kulttuuriosaamista****.*

Tavoitteet

Elämänkatsomustiedon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *saa tukea ja perusteita identiteettinsä ja elämänkatsomuksensa rakentamiseen*
- *osaa hyödyntää, yhdistellä ja soveltaa eri tieteissä ja lukion oppiaineissa omaksuttuja tietoja oman elämänkatsomuksensa rakentamisessa*
- *osaa arvioida kriittisesti maailmankatsomuksiin ja omaan elämänkatsomukseen vaikuttavia yhteiskunnallisia ja kulttuurisia tekijöitä*
- *osaa toimia rakentavasti erilaisissa ja erimielisissäkin vuorovaikutustilanteissa*
- *laajentaa ja syventää katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään*
- *kehittää kykyään reflektoida omaa ja muiden ajattelua ja toimintaa*
- *kunnioittaa ja osaa perustella periaatteita ja käytäntöjä, jotka edistävät ihmisoikeuksia, kulttuurien välistä myönteistä kohtaamista, yhteiskunnallista ja globaalia oikeudenmukaisuutta sekä kestävän tulevaisuuden rakentamista ja ilmastovastuuta.*

Osaamisen arviointi

Elämänkatsomustiedossa arvioidaan sitä, kuinka laaja-alaisesti, monipuolisesti, johdonmukaisesti ja oivaltavasti opiskelija osaa pohtia katsomuksellisia kysymyksiä ja ilmaista ajatuksiaan. Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida oman elämänkatsomuksensa ja identiteettinsä rakentumista sekä kykyä perustella katsomuksellisia valintojaan. Arvioinnissa otetaan huomioon taito perustella katsomuksellisia käsityksiä kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Elämänkatsomukselliset kysymykset ovat henkilökohtaisia ja nousevat opiskelijan omasta elämästä. Niiden pohdiskelun arviointi perustuu ajattelun taitoihin, kuten johdonmukaisuuteen, kriittisyyteen, ristiriidattomuuteen ja systemaattisuuteen. Opiskelijan suorituksissa arvioidaan taitoa tarkastella ja eritellä monipuolisesti erilaisia katsomuksellisia kantoja sekä taitoa esittää niistä perusteltuja arvioita.

Elämänkatsomustiedossa arvioidaan myös katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystä, joka sisältää sekä tiedollisen ulottuvuuden että ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja. Nämä otetaan huomioon opintojaksojen arvioinnissa. Arviointi rohkaisee opiskelijaa oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen.

Opintojaksot

Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1)

Opintojakson moduulit

- Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1), Pakollinen

Tavoitteet

Minä ja hyvä elämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää hyvän elämän pohtimiseen liittyvät keskeiset käsitteet ja osaa käyttää niitä oman elämänkatsomuksensa jäsentämisessä*
- *tutustuu erilaisiin käsityksiin hyvästä elämästä, osaa arvioida niitä sekä tarkastella niitä suhteessa omiin elämäntavoitteisiin*
- *osaa arvioida erilaisia hyvän elämän edellytyksiä ja identiteettivalintoja yhdenvertaisuutta kunnioittaen*
- *tuntee erilaisia ihmiskäsityksiä ja osaa eritellä, miten ne johtavat erilaisiin hyvän elämän ihanteisiin*
- *ymmärtää oman identiteettinsä osa-alueita ja osaa eritellä siihen vaikuttavia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä tekijöitä*
- *kehittää kykyään elämänkatsomukselliseen keskusteluun, vuorovaikutukseen ja näkemystensä ilmaisemiseen vastuullisesti, johdonmukaisesti ja luovasti.*

Keskeiset sisällöt

Minä ja hyvä elämä

- *minuus, elämänkatsomus, maailmankatsomus ja maailmankuva*
- *hyvän elämän tekijöitä ja ulottuvuuksia: tarpeet, onnellisuus, elämän merkityksellisyys, hyvinvointi ja toimintavalmiudet, erilaisia hyvän elämän malleja*
- *luonnon- ja ihmistieteellisiä, filosofisia, taiteessa ja populaarikulttuurissa ilmeneviä sekä sekulaareja ja uskonnollisia ihmiskäsityksiä ja -ihanteita*
- *yksilöllisyys, elämänvalinnat ja elämänhallinnan keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys*
- *ihmisen identiteetti ja sosiaalisuus: yksilöt yhteisöissä, yksityinen ja julkinen, sosiaaliset suhteet, roolit ja normit, ihmisen yhteisöllisen aseman intersektionaalisuus*
- *ihmisen olemassaolon peruskysymyksiä: ihmissuhteet, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus, opiskelu ja työ, vanheneminen ja kuolema.*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Ihmisarvon tunnustaminen käytännössä erilaisista kulttuuritaustoista riippumatta ei ole kaikkialla maailmassa aina itsestään selvää. Ihmisoikeudet, jotka on kirjattu mm. YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistukseen sekä Lapsen oikeuksien sopimukseen ja Euroopan ihmisoikeussopimukseen kuuluvat opintojakson olennaisiin sisältöihin.

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

kehittää taitojaan ilmaista identiteettiään ja elämänkatsomustaan sekä niihin liittyviä näkemyksiään ja tuntemuksiaan toisia ja yhdenvertaisuutta kunnioittaen, johdonmukaisesti ja luovasti ottaen huomioon ja soveltaen omia kokemuksiaan ja kuuntelemalla toisten näkemyksiä harjoitellen reflektoimaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Tarkastellaan samalta lähtöviivalta sekä sekulaareja ja uskonnollisia että filosofisia ja populaarikulttuuriin kuuluvia ihmiskäsityksiä ja -ihanteita pyrkien kuvaamaan opittua omin sanoin ja testaten, ymmärtävätkö toiset täsmälleen, mistä on kyse.

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

tuntee erilaisia ihmiskäsityksiä ja osaa eritellä ja arvioida, miten erilaiset ihmiskäsitykset ja -ihanteet johtavat erilaisiin ja joskus keskenään ristiriitaisiin vastauksiin ihmiselämän keskeisistä kysymyksistä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijan oma identiteetti, elämänvalinnat ja elämänhallinnan keinot suhteessa yleisiin. ehkä jopa tavanomaisina pidettäviin yksilön mahdollisuuksiin vaikuttaa omaan elämäänsä; Tässä keskustellaan myös perimän ja ympäristön vuorovaikutteisesta merkityksestä ja painoarvosta siihen, millainen persoonallisuus kukin kulloinkin on. Huomioidaan yhteydet psykologian ja biologian tiettyihin opintojaksoihin.

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

harjoittelee erittelemään ja arvioimaan erilaisten käsitysten taustalla olevia maailmankatsomuksellisia perusteita

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Elämänkatsomustietoon kuuluu se, että lähestytään monenlaisia käsityksiä hyvästä elämästä sekä toisten ihmisten, eläinten ja ympäristön asemasta siinä ennen, tänään ja tulevaisuudessa.

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

tutustuu erilaisiin käsityksiin hyvästä elämästä ja osaa eritellä niiden ideologisia, maailmankatsomuksellisia taustoja silloinkin, kun ei tunne tai omaksu jokaista kuin omakseen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Vertaileva näkökulma siitä, mikä on luovan ihmisen energian takana, millainen käsitys eli ihmiskuva motivoi ja ohjaa ihmistä ja millaiset ihanteet ihmisyydestä vaikuttavat kehityskulkujen taustavoimina. Luonnontieteelliset ja ihmistieteelliset (humanistiset) sekulaarit ja uskonnolliset, populaarit ja/tai klassiset filosofiset mallit

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

vertailee arvottamatta välittömästi omilla, jyrkillä mielipiteillään erilaisista olosuhteista kuin omansa kehittyneitä tutkimuksia ja katsantokantoja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnan kerrostuneisuuden tiedostaminen esimerkiksi ihmisen olemassaolon peruskysymyksiä ajatellen kuuluu elämänkatsomustiedon sisältöjen ytimeen. Näihin kuuluu sen huomioonottaminen, että ihmissuhteet, sukupuolisuus ja seksuaalisuus, toisaalta taas käytännön opiskelu ja työ ja siihen liittyvä talous, mutta myös vanheneminen ja kuolema ovat aina jollakin tavalla läsnä. Olipa yksilö näistä tietoinen tai ei.

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

kehittää itsetuntemustaan vastuuta kantavana yksilönä ja kehittää identiteettiään ja elämänkatsomustaan sekä niihin liittyviä näkemyksiään ja tuntemuksiaan itseään ja toisia kunnioittaen

valveutuu johdonmukaisesti ja luovasti erilaisissa elämän vaiheissa ottamaan omat toiveensa ja tuntemuksensa sekä vastuunsa huomioon ilman että syrjäyttää lähimmäisiään epäoikeudenmukaisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelija arvioi opettajan tuella omaa osaamistaan, opiskelumotivaatiotaan ja työskentelynsä kehittymistä opintojakson aikana. Itsearviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi alkukartoituksena, väliarviointina tai arviointikeskusteluna. Vertaisarviointia voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn prosessin ja lopputulosten yhteydessä. Opettaja ohjeistaa ja kommentoi opiskelijan suullista ja kirjallista osallistumista sekä tuntityöskentelyn aikana että tehtävien suorittamisen jälkeen.

Opintojakson arviointi

Arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, esitelmiin, tuntiaktiivisuuteen, mahdolliseen portfolioon ja päättökokeeseen sekä näiden yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen erilaisten tehtävätyyppien ja suoritusmuotojen osalta (suullinen/ kirjallinen/visuaalinen tai näiden yhdistelmä). Arviointiperusteet tuodaan opiskelijoille näkyväksi opintojakson alussa ja opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opintojakson arviointi perustuu näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaista osaamista arvioidaan osana opintojakson arviointia. Opintojaksolla tarkastellaan erilaisia ihmiskäsityksiä lähestymällä esimerkiksi termejä: homo sapiens, homo economicus, homo politicus, homo ludens ja homo religiosus. Näin pyritään ymmärtämään eri oppiaineiden näkökulmista ihmistä ja voidaan puhua esimerkiksi biologisesta ihmiskäsityksestä erotuksena uskonnollisesta ihmiskäsityksestä. Samalla on mielekästä jakaa näitä käsityksiä ja ihanteita yksilö- ja yhteisökeskeisiin; yksilökeskeisestä esimerkkistä käy eksistentialistinen, yhteisökeskeisestä marxilainen. Hyvinvointiosaamiseen liittyy myös se, että ymmärtää oman identiteettinsä osa-alueita ja osaa eritellä siihen vaikuttavia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä tekijöitä ja kehittyä keskustelemalla näistä vuorovaikutteisesti eli johdonmukaisesti, luovasti ja vastuullisesti toistakin avoimesti kuuntelemalla.

Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2)

Opintojakson moduulit

- Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2), Pakollinen

Tavoitteet

Minä ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja omalle identiteetille*
- *ymmärtää, että sosiaalisia ilmiöitä ja yhteiskunnallisia rakenteita voidaan tarkastella tieteellisesti ja niillä on suuri merkitys yksilön elämänkatsomukselle ja elämänvalinnoille*
- *osaa arvioida kriittisesti niin omia kuin muiden yhteiskunnallisia väitteitä ja katsomuksia*
- *osaa tulkita ja arvioida erilaisten medioiden ja muiden yhteiskunnallisten instituutioiden tarjoamaa informaatiota*
- *osaa tarkastella kriittisesti yhteiskuntaa ja sen osa-alueita, yhteiskunnallisia rakenteita, ideologisia piirteitä sekä vallitsevia yhteiskunnallisia arvoja*

- *ymmärtää ja osaa perustella ihmisoikeuksien, uskonnon- ja omantunnonvapauden, yhdenvertaisuuden, demokratian, rauhan, yhteiskunnallisen ja globaalin oikeudenmukaisuuden sekä kestävän tulevaisuuden rakentamisen periaatteita*
- *osaa jäsentää omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä*
- *osaa arvioida yksilön vaikutusmahdollisuuksia sekä kasvattaa valmiuttaan rakentavaan ja vastuulliseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen.*

Keskeiset sisällöt

Minä ja yhteiskunta

- *kriittinen ajattelu ja väitteiden järkiperäinen perustelu: ympäröivän todellisuuden jäsentäminen ja sen erilaiset vääristymät*
- *median ja muiden informaationlähteiden toimintalogiikka; koulun, politiikan, tieteen, taiteen, viihdeteollisuuden sekä kulttuuristen, mukaan lukien uskonnollisten yhteisöjen, vaikutus maailmankuviin ja -katsomuksiin sekä omaan elämänkatsomukseen*
- *aikalaiskritiikki: yhteiskunnan ja eri alakulttuurien aatteita ja arvoja*
- *yhteiskunnassa toimimisen ja aktiivisen kansalaisuuden tiedollisia perusteita: yhteiskunnalliset rakenteet, sosiaaliset tosiasiat, modernin länsimaisen yhteiskunnan erityispiirteet, kuten individualismi ja yhteisön ja yhteiskunnan ero, sekä näiden vaikutus yksilön elämään*
- *taloudellinen ja poliittinen valta Suomessa ja globaalissa markkinataloudessa, yksilön kuluttajana ja kansalaisena tekemien valintojen vaikutukset*
- *ihmisarvo, ihmisen arvokkuus ja ihmisoikeudet; ihmisoikeusasiakirjat, kuten YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistus, Lapsen oikeuksien sopimus sekä Euroopan ihmisoikeussopimus; ihmisoikeusloukkaukset, kuten holokausti*
- *globaali oikeudenmukaisuus, kestävä tulevaisuus, ilmastonmuutoksen torjunta sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteet ja Agenda 2030*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Ihmisarvon tunnustaminen käytännössä erilaisista kulttuuritaustoista riippumatta ei ole kaikkialla maailmassa aina itsestään selvää. Ihmisoikeudet, jotka on kirjattu mm. YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistukseen sekä Lapsen oikeuksien sopimukseen ja Euroopan ihmisoikeussopimukseen kuuluvat opintojakson olennaisiin sisältöihin.

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää taitojaan ilmaista identiteettiään ja elämänkatsomustaan sekä niihin liittyviä näkemyksiään ja tuntemuksiaan toisia ja yhdenvertaisuutta kunnioittaen, johdonmukaisesti ja luovasti ottaen huomioon ja soveltaen omia kokemuksiaan ja kuuntelemalla toisten näkemyksiä harjoitellen reflektoimaan

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan samalta lähtöviivalta sekä sekulaareja ja uskonnollisia että filosofisia ja populaarikulttuuriin kuuluvia ihmiskäsityksiä ja -ihanteita pyrkien kuvaamaan opittua omin sanoin ja testaten, ymmärtävätkö toiset täsmälleen, mistä on kyse.

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tuntee erilaisia ihmiskäsityksiä ja osaa eritellä ja arvioida, miten erilaiset ihmiskäsitykset ja -ihanteet johtavat erilaisiin ja joskus keskenään ristiriitaisiin vastauksiin ihmiselämän keskeisistä kysymyksistä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijan oma identiteetti, elämänvalinnat ja elämänhallinnan keinot suhteessa yleisiin. ehkä jopa tavanomaisina pidettäviin yksilön mahdollisuuksiin vaikuttaa omaan elämäänsä; Tässä keskustellaan myös perimän ja ympäristön vuorovaikutteisesta merkityksestä ja painoarvosta siihen, millainen persoonallisuus kukin kulloinkin on. Linkitys psykologian ja biologian tiettyihin opintojaksoihin on eittämättä selvä.

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

harjoittelee erittelemään ja arvioimaan erilaisten käsitysten taustalla olevia maailmankatsomuksellisia perusteita.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Elämänkatsomustietoon kuuluu, että lähestytään monenlaisia käsityksiä hyvästä elämästä sekä toisten ihmisten, eläinten ja ympäristön näkökulmista ennen, tänään ja tulevaisuudessa.

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

tutustuu erilaisiin käsityksiin hyvästä elämästä ja osaa eritellä niiden ideologisia, maailmankatsomuksellisia taustoja silloinkin, kun ei tunne tai omaksu jokaista näistä omakseen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Vertaileva näkökulma siitä, mikä on luovan ihmisen energian takana, millainen käsitys eli ihmiskuva motivoi ja ohjaa ihmistä ja millaiset ihanteet ihmisyydestä vaikuttavat kehityskulkujen taustavoimina. Luonnontieteelliset ja ihmistieteelliset (humanistiset) sekulaarit ja uskonnolliset, populaarit ja/tai klassiset filosofiset mallit

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

vertailee arvottamatta välittömästi omilla, jyrkillä mielipiteillään erilaisista olosuhteista kuin omansa kehittyneitä tutkimuksia ja katsantokantoja

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnan kerrostuneisuuden tiedostaminen esimerkiksi ihmisen olemassaolon peruskysymyksiä ajatellen kuuluu elämänkatsomustiedon sisältöjen ytimeen. Näihin kuuluu sen huomioonottaminen, että ihmissuhteet, sukupuolisuus ja seksuaalisuus, toisaalta taas käytännön opiskelu ja työ ja siihen liittyvä talous, mutta myös vanheneminen ja kuolema ovat aina jollakin tavalla läsnä. Olipa yksilö näistä tietoinen tai ei.

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

kehittää itsetuntemustaan vastuuta kantavana yksilönä ja kehittää identiteettiään ja elämänkatsomustaan sekä niihin liittyviä näkemyksiään ja tuntemuksiaan itseään ja toisia kunnioittaen

valveutuu johdonmukaisesti ja luovasti erilaisissa elämän vaiheissa ottamaan omat toiveensa ja tuntemuksensa sekä vastuunsa huomioon ilman että syrjäyttää lähimmäisiään epäoikeudenmukaisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelija arvioi opettajan tuella omaa osaamistaan, opiskelumotivaatiotaan ja työskentelynsä kehittymistä opintojakson aikana. Itsearviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi alkukartoituksena,

väliarviointina tai arviointikeskusteluna. Vertaisarviointia voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn prosessin ja lopputulosten yhteydessä. Opettaja ohjeistaa ja kommentoi opiskelijan suullista ja kirjallista osallistumista sekä tuntityöskentelyn aikana että tehtävien suorittamisen jälkeen.

Opintojakson arviointi

Arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, esitelmiin, tuntiaktiivisuuteen, mahdolliseen portfolioon ja päättökokeeseen sekä näiden yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen erilaisten tehtävätyyppien ja suoritusmuotojen osalta

(suullinen/kirjallinen/visuaalinen tai näiden yhdistelmä). Arviointiperusteet tuodaan opiskelijoille näkyväksi opintojakson alussa ja opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opintojakson arviointi perustuu näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaista osaamista arvioidaan osana opintojakson arviointia. Opintojaksolla opetellaan jäsentämään omaa elinympäristöä kriittisen ajattelun ja järkiperäisen perustelun keinoin, jolloin voidaan alkaa tunnistaa todellisuuden erilaisia vääristymiä ja omia kognitiivisia rajoja sekä erottaa luotettavat auktoriteetit epäluotettavista. Tämä vahvistaa hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamista. Kriittisen ajattelun taitoja ovat muun muassa kyseenalaistaminen, väitteiden merkityksen selventäminen, tosiasioiden huomioonottaminen, tosiasioiden ja mielipiteiden erottaminen, erilaisten perustelujen punnitseminen ja johdonmukainen päättely. Lisäksi harjoitellaan argumentaatiotaitoja tutustumalla aikalaiskritiikkiin esimerkiksi yhteiskunnan ja sen eri alakulttuurien aatteita ja arvoja tarkkailemalla, seuraamalla ja lukemalla.

Voidaan kartuttaa globaali ja kulttuuriosaamista erilaisten medioiden toimintalogiikkaan perehtymällä ja tarkastelemalla niiden tapaa suhtautua tietoon, esimerkiksi Yleisradio, sosiaalinen media, valemediat, valtion ohjaama media ja kaupallinen media, toisaalta myös median erilaiset roolit demokraattisissa ja epädemokraattisissa yhteiskunnissa kuten myös medioiden vaikutus opiskelijoiden omiin elämänkatsomuksiin ja tämän vaikutuksen tunnistaminen sekä mahdollinen problematisointi.

Kulttuurit, 2 op (ET3)

Opintojakson moduulit

- Kulttuurit, 2 op (ET3), Valinnainen

Tavoitteet

Kulttuurit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kulttuurin merkityksen ihmisyydelle ja omalle elämänkatsomukselleen sekä saa välineitä myönteisen kulttuurisen identiteetin rakentamisessa*
- *osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa*
- *osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa*
- *hahmottaa suomalaisuuden historiallisesti rakentuvana ja muuttuvana jatkumona, johon kuuluvat niin ulkoiset vaikutteet kuin sisäinen moninaisuus ja vähemmistökulttuurit*
- *osaa hahmottaa erilaiset elämänkatsomukselliset ratkaisut ja identiteettivalinnat sekä maailman kulttuurisen moninaisuuden rikkautena ja perustella niiden yhdenvertaisen kohtelun*
- *tunnistaa vihapuheen ja osaa erottaa sen sananvapauden vastuullisesta käytöstä.*

Keskeiset sisällöt

Kulttuurit

- *kulttuurin käsite ja merkitys sekä sen erilaiset luokittelut ja käyttötavat, kulttuuri merkityksiin perustuvana inhimillisenä toimintana, erilaisia teorioita kulttuurien kehityksestä ja suhteesta toisiinsa, etnosentrismi ja kulttuurirelativismi*
- *kulttuuria koskevan tutkimuksen perusteita: tutkittavan ja tutkijan näkökulmat, kenttätyö, etnografia, kysely, haastattelu*
- *kulttuuriperintö: tapakulttuurin monet muodot, kulttuurinen itseilmaisu, kulttuurin vaikutus yksilön maailmankuvaan ja elämänkatsomukseen, Unescon maailmanperintöohjelma*
- *suomalaisen kulttuurin ja identiteettipolitiikan historiallinen rakentuminen, suomalaisuuden monimuotoisuus ja suomalaiset vähemmistökulttuurit*
- *kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus sekä monokulttuurisuuden mahdottomuus: monikulttuurisuus ja globaali kulttuuri sekä niiden erilaiset katsomukselliset ja yhteiskunnalliset tulkinnat ja vaikutukset*
- *etnisyyden, rasismin ja muun syrjinnän sekä keskinäisen kunnioituksen ja yhdenvertaisuuden historiaa ja nykypäivää eri kulttuureissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettinen ja ympäristöosaaminen kuin myös yhteiskuntaosaaminen lisääntyvät paneuduttaessa esimerkiksi teemoihin: Apartheid Etelä-Afrikassa, rotusyrjintä Yhdysvalloissa, eugeniikka länsimaissa, saamelaisten syrjintä Suomessa, antisemitismi ja holokausti Euroopassa.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutustaidot ja globaali ja monitieteinen osaamisen sisällöt ovat osa opintojakson teemasisältöä. Opintojaksolla tarkastellaan sitä, mitä kulttuuri merkitsee ihmisyydelle ja yksilön elämänkatsomukselle sekä identiteetille. Perehtyminen kulttuuriin kohdistuvan tutkimuksen käsitteistöön ja kulttuureja koskeviin kysymyksiin lisää valmiuksia osallistua keskusteluun samoista teemoista.

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutustaidot ja globaali ja monitieteinen osaamisen sisällöt ovat osa opintojakson teemasisältöä. Opintojaksolla tarkastellaan sitä, mitä kulttuuri merkitsee ihmisyydelle ja yksilön elämänkatsomukselle sekä identiteetille. Perehtyminen kulttuuriin kohdistuvan tutkimuksen käsitteistöön ja kulttuureja koskeviin kysymyksiin lisää valmiuksia osallistua keskusteluun samoista teemoista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutustaidot ja globaali ja monitieteinen osaamisen sisällöt ovat osa opintojakson teemasisältöä. Opintojaksolla tarkastellaan sitä, mitä kulttuuri merkitsee ihmisyydelle ja yksilön elämänkatsomukselle sekä identiteetille. Perehtyminen kulttuuriin kohdistuvan tutkimuksen käsitteistöön ja kulttuureja koskeviin kysymyksiin lisää valmiuksia osallistua keskusteluun samoista teemoista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelija arvioi opettajan tuella omaa osaamistaan, opiskelumotivaatiotaan ja työskentelynsä kehittymistä opintojakson aikana. Itsearviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi alkukartoituksena, väliarviointina tai arviointikeskusteluna. Vertaisarviointia voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn prosessin ja lopputulosten yhteydessä. Opettaja ohjeistaa ja kommentoi opiskelijan suullista ja kirjallista osallistumista sekä tuntityöskentelyn aikana että tehtävien suorittamisen jälkeen.

Opintojakson arviointi

Arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, esitelmiin, tuntiaktiivisuuteen, mahdolliseen portfolioon ja päättökokeeseen sekä näiden yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen erilaisten tehtävätyyppien ja suoritusmuotojen osalta (suullinen/ kirjallinen/visuaalinen tai näiden yhdistelmä). Arviointiperusteet tuodaan opiskelijoille näkyväksi opintojakson alussa ja opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opintojakson arviointi perustuu näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaista osaamista arvioidaan osana opintojakson arviointia. Hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutustaidot ja globaali ja monitieteinen osaamisen sisällöt ovat osa opintojakson teemasisältöä. Opintojaksolla tarkastellaan sitä, mitä kulttuuri merkitsee ihmisyydelle ja yksilön elämänkatsomukselle sekä identiteetille. Perehtyminen kulttuuriin kohdistuvan tutkimuksen käsitteistöön ja kulttuureja koskeviin kysymyksiin lisää valmiuksia osallistua keskusteluun samoista teemoista. Opitaan ymmärtämään, että kulttuurit ovat vuorovaikutuksessa keskenään eikä mikään kulttuuri ole kehittynyt ilman ulkoisia vaikutteita kulttuurin ydinpiirteisiin, kuten elämäntapoihin, kieleen, teknologiaan ja uskomuksiin.

Eettinen ja ympäristöosaaminen kuin myös yhteiskuntaosaaminen lisääntyvät paneuduttaessa esimerkiksi teemoihin: Apartheid Etelä-Afrikassa, rotusyrjintä Yhdysvalloissa, eugeniikka länsimaissa, saamelaisten syrjintä Suomessa, antisemitismi ja holokausti Euroopassa.

Katsomukset, 2 op (ET4)

Opintojakson moduulit

- Katsomukset, 2 op (ET4), Valinnainen

Tavoitteet

Katsomukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eritellä maailman- ja elämänkatsomuksen sekä maailmankuvan käsitteitä, arvioida niihin liittyviä perusteita sekä erottaa katsomukselliset ja arvokysymykset mielipidekysymyksistä*
- *ymmärtää katsomusten, kulttuurien ja yhteiskuntamuotojen jatkuvaa historiallista muuttumista sekä osaa sen perusteella eritellä erilaisten maailmankatsomusten piirteitä ja lähtökohtia*
- *osaa eritellä ja arvioida evoluution, universaalien eettisten järjestelmien, Euroopan uuden ajan murroksen, valistuksen, tieteen sekä modernin markkinatalouden merkitystä maailmankuviin ja omaan elämänkatsomukseensa*
- *osaa arvioida erilaisten arvojen, maailmankuvien ja tietämisen tapojen sekä yksilöllisten, yhteisöllisten, poliittisten ja uskonnollisten ulottuvuuksien painoarvoa erilaisissa elämän- ja maailmankatsomuksissa*
- *osaa eritellä oman elämänkatsomuksensa ja siihen liittyvien uskomusten perusteita ja muotoutumista sekä ymmärtää, että elämänkatsomuksen lähtökohdat olisivat voineet poiketa nykyisistä.*

Keskeiset sisällöt

Katsomukset

- *katsomuksellinen käsitteistö; katsomukset perustavina tapoina käsittää maailma ja katsomuksellisten kysymysten luonne*
- *ihmiskunnan katsomuksellisuuden muotoutuminen: evoluution, kielen ja joustavan yhteistyön merkitys ihmislajin kehityksessä; animismi, teismi, ateismi*
- *katsomusten historiaa: universaalien katsomusten ja moraalijärjestelmien synty, modernin subjektin ja tieteellisen maailmankuvan synty, edistysusko ja yhteiskunnan osa-alueiden eriytyminen uudenlaisten katsomusten taustana*
- *poliittisia maailmankatsomuksia, kuten liberalismi, sosialismi ja nationalismi; katsomusten ilmeneminen elämäntavassa, taiteessa, urheilussa sekä suhteessa luontoon ja ympäristöön*
- *elämänkatsomuksen jäsentäminen katsomushistorian näkökulmasta; oman elämänkatsomuksen taustalla olevat satunnaiset historialliset seikat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opittaessa erittelemään ja arvioimaan evoluution, universaalien eettisten järjestelmien, Euroopan uuden ajan murroksen, valistuksen, tieteen sekä modernin markkinatalouden merkitystä maailmankuviin ja omaan elämänkatsomukseen konkretisoituu mahdollisuus oman hyvinvointiosaamisen ja vuorovaikutustaitojen paranemiseen.

Hyvinvointiosaaminen

Opittaessa erittelemään ja arvioimaan evoluution, universaalien eettisten järjestelmien, Euroopan uuden ajan murroksen, valistuksen, tieteen sekä modernin markkinatalouden merkitystä maailmankuviin ja omaan elämänkatsomukseen konkretisoituu mahdollisuus oman hyvinvointiosaamisen ja vuorovaikutustaitojen paranemiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelija arvioi opettajan tuella omaa osaamistaan, opiskelumotivaatiotaan ja työskentelynsä kehittymistä opintojakson aikana. Itsearviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi alkukartoituksena, väliarviointina tai arviointikeskusteluna. Vertaisarviointia voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn prosessin ja lopputulosten yhteydessä. Opettaja ohjeistaa ja kommentoi opiskelijan suullista ja kirjallista osallistumista sekä tuntityöskentelyn aikana että tehtävien suorittamisen jälkeen.

Opintojakson arviointi

Arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, esitelmiin, tuntiaktiivisuuteen, mahdolliseen portfolioon ja päättökokeeseen sekä näiden yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen erilaisten tehtävätyyppien ja suoritusmuotojen osalta (suullinen/kirjallinen/visuaalinen tai näiden yhdistelmä). Arviointiperusteet tuodaan opiskelijoille näkyväksi opintojakson alussa ja opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opintojakson arviointi perustuu näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaista osaamista arvioidaan osana opintojakson arviointia. Opittaessa erittelemään ja arvioimaan evoluution, universaalien eettisten järjestelmien, Euroopan uuden ajan murroksen, valistuksen, tieteen sekä modernin markkinatalouden merkitystä maailmankuviin ja omaan elämänkatsomukseen konkretisoituu mahdollisuus oman hyvinvointiosaamisen ja vuorovaikutustaitojen paranemiseen. Tällöin voi myös suhtautua aikaisempaa asiantuntevammin erilaisten arvojen, maailmankuvien ja tietämisen tapojen sekä yksilöllisten, yhteisöllisten, poliittisten ja uskonnollisten ulottuvuuksien vaikutuksiin maailmankatsomuksissa Opetellaan muokkaamaan omaa elämänkatsomusta ja tunnistamaan siihen liittyvien uskomusten perusteita ja muotoutumista sekä ymmärtämään, että elämänkatsomuksen lähtökohdat olisivat voineet poiketa nykyisistä, jos yksilö olisi elänyt ja kasvanut toisenlaisessa kulttuuriympäristössä, hänen katsomuksensa olisi mahdollisesti toisenlainen.

Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5)

Opintojakson moduulit

- Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonnot ja uskonnottomuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kykyä lukea, tulkita ja ymmärtää erilaisia uskonnollisia ja uskonnottomia maailmankatsomuksia sekä kykyä verrata niiden lähtökohtia ja elämäntapaa omaan elämänkatsomukseensa*
- *tutustuu uskontojen, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden tieteelliseen tutkimukseen, määrittelyyn ja selittämiseen sekä uskontokritiikkiin*
- *hallitsee käsitteitä, tietoa ja taitoja, joiden avulla hän osaa pohtia ja analysoida maailmankatsomuksellisiin järjestelmiin, kuten sekulaariin humanismiin ja uskontoihin, liittyviä kysymyksiä sekä muodostaa niihin oman perustellun kantansa*
- *perehtyy suuriin maailmanuskontoihin ja hahmottaa niiden keskeisiä piirteitä, sisäistä monimuotoisuutta sekä vaikutusta kulttuuriin ja yhteiskuntaan*
- *perehtyy ateismin, agnostismin ja humanismin historiaan*
- *ymmärtää, että uskonnottomuus ja uskonnollisuus ovat historiallisesti rakentuneita, monimuotoisia ja muuttuvia ilmiöitä, joilla on vahva kulttuurinen ja yhteiskunnallinen merkitys.*

Keskeiset sisällöt

Uskonnot ja uskonnottomuus

- *keskeisiä uskonnollisten ilmiöiden ymmärtämiseen liittyviä käsitteitä, kuten myytti, pyhä, riitti, symboli ja jumala*
- *kristinuskon ja islamin sekä buddhalaisuuden ja hindulaisuuden historiallinen ja maantieteellinen levinneisyys, jakautuminen ja peruspiirteet; Itä-Aasian katsomusperinteiden yleiset piirteet*
- *ateismi, agnostismi, uskonnottomuus ja sekulaarin humanismin maailmankatsomukselliset perusteet*
- *uskonnon ja uskonnottomuuden näkyminen ja vaikutus arkielämässä, politiikassa ja oikeudenkäytössä: liberaali ja fundamentalistinen uskonnollisuus, tapauskonnollisuus, uudet uskonnolliset liikkeet, sekularisaatio ja julkisen vallan tunnustuksettomuuden periaate*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali ja kulttuuriosaaminen vahvistuvat perehdyttäessä suuriin maailmanuskontoihin ja niiden keskeisiin piirteisiin sekä monimuotoiseen vaikutukseen kulttuuriin ja yhteiskuntaan. Siinä luonnollisesti keskustellaan myös ateismin, agnostismin ja humanismin historiasta ja nykytilasta erilaisissa ympäristöissä ja näin yhteiskunnallinen osaaminen ja eettinen ympäristöosaaminen tulevat mukaan ikään teemoina (ja sisäsyntyisinä skeemoina) suhteessa sekä suomalaisiin että muihin kulttuureihin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monilukutaitojen kehittäminen uskontojen ja katsomuksellisten näkemyksien tieteellisessä tutkimuksessa käytettävien käsitteiden ymmärtäminen ovat keskeisellä sijalla. Esimerkkejä niiden toteutuksesta ovat muun muassa luonnollinen vs. yliluonnollinen, pyhä vs. profaani. Näihin paneutuminen liittyy vuorovaikutusosaamiseen ja monitieteiseen ja luovaan osaamiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelija arvioi opettajan tuella omaa osaamistaan, opiskelumotivaatiotaan ja työskentelynsä kehittymistä opintojakson aikana. Itsearviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi alkukartoituksena, väliarviointina tai arviointikeskusteluna. Vertaisarviointia voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn prosessin ja lopputulosten yhteydessä. Opettaja ohjeistaa ja kommentoi opiskelijan suullista ja kirjallista osallistumista sekä tuntityöskentelyn aikana että tehtävien suorittamisen jälkeen.

Opintojakson arviointi

Arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, esitelmiin, tuntiaktiivisuuteen, mahdolliseen portfolioon ja päättökokeeseen sekä näiden yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen erilaisten tehtävätyyppien ja suoritusmuotojen osalta (suullinen/ kirjallinen/visuaalinen tai näiden yhdistelmä). Arviointiperusteet tuodaan opiskelijoille näkyväksi opintojakson alussa ja opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opintojakson arviointi perustuu näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson arviointia. Monilukutaitojen kehittäminen uskontojen ja katsomuksellisten näkemyksien tieteellisessä tutkimuksessa käytettävien käsitteiden ymmärtäminen ovat keskeisellä sijalla. Esimerkkejä niiden toteutuksesta ovat muun muassa luonnollinen vs. yliluonnollinen, pyhä vs. profaani ja perimmäisiin kysymyksiin vastaaminen sekä Ninian Smartin hienosyisempi ja modernimpi määritelmä ja maailmanuskontoparadigma ja sen kritiikki (eng. world religion vs. lived religion), esimerkiksi uskonnollisen affiliaation kyselytutkimusten ongelmallisuus. Näihin paneutuminen liittyy vuorovaikutusosaamiseen ja monitieteiseen ja luovaan osaamiseen.

Globaali ja kulttuuriosaaminen vahvistuvat perehdyttäessä suuriin maailmanuskontoihin ja niiden keskeisiin piirteisiin sekä monimuotoiseen vaikutukseen kulttuuriin ja yhteiskuntaan.

Tulevaisuus, 2 op (ET6)

Opintojakson moduulit

- Tulevaisuus, 2 op (ET6), Valinnainen

Tavoitteet

Tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu tulevaisuuden tutkimisen keinoihin ja tehtäviin sekä ymmärtää, että vaikka tulevaisuutta on vaikea ennustaa, siihen voidaan vaikuttaa arvoilla, teoilla ja valinnoilla*
- *hahmottaa erilaisia suhtautumistapoja teknologian kehitykseen ja osaa arvioida, miten tekninen muutos vaikuttaa yhteiskuntaan, kulttuuriin ja ympäristöön*
- *omaksuu valmiuksia, niin asenteita, tietoja kuin tunnetaitojakin, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen ja ymmärtää ilmastonmuutoksen vaikutuksia sekä sen torjumisen keinoja ja niiden esteitä*
- *osaa arvioida tieteellis-teknologisen vallankumouksen vaikutusta nykyaikaisiin yhteiskuntiin, maailmankatsomuksiin ja omaan elämänkatsomukseensa*
- *ymmärtää utopioiden ja dystopioiden merkityksen historiallisten, ajankohtaisten ja tulevaisuuden kysymysten heijastajina.*

Keskeiset sisällöt

Tulevaisuus

- *tulevaisuuden tutkimus, heikot ja vahvat signaalit, tulevaisuustyö; mahdollisia, todennäköisiä ja toivottavia tulevaisuuden skenaarioita*
- *tieteellis-teknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, erityisesti digitalisaatio, koneoppiminen, tekoäly ja robotiikka, sekä niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin*
- *tieteellis-teknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, erityisesti digitalisaatio, koneoppiminen, tekoäly ja robotiikka, sekä niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin*
- *yhteiskunnan, talouden rakenteiden ja työn muutos: esimerkiksi robotiikka, eriarvoistuminen, muutokset työn ja varallisuuden jaossa*
- *globaalisti vaikuttavat ekologiset muutokset: ilmastonmuutos, massasukupuutot, diversiteetin heikkeneminen, kansainvaellukset*
- *yksilön valinnat ja yhteistyö paremman tulevaisuuden puolesta; tekninen kehitys hyvän elämän mahdollistajana*
- *erilaisia fiktiivisiä tulevaisuuden kertomuksia ja niiden kritiikkejä, dystopiat ja utopiat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Paneuduttaessa yhteiskuntaa koskevaan muutokseen monella tasolla kuten ekologinen, evolutiivinen, poliittinen, sosiaalinen, taloudellinen ja teknologinen aktivoidaan yhteiskunnallista osaamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla käsitellään avainkäsitteitä ja peilataan niiden merkityksiä suhteessa ihmiskunnan menneisyyteen, nykyhetkeen ja tulevaisuuteen. Näitä ovat: aikakäsitys (lineaarinen vs. syklinen), anakronismi (historia ja tulevaisuus), determinismi, dystopia, ennuste, evoluutio, fatalismi, indeterminismi, kausaalisuus, mahdollinen maailma, paradigma, projektio, simulaatio, skenaario, systeemi, trendi, utopia, visio. Tämä sivuaa useita laaja-alaisen osaamisen tavoitteita:

hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen ja globaali ja kulttuuriosaaminen, mutta myös eettinen ja ympäristöosaaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelija arvioi opettajan tuella omaa osaamistaan, opiskelumotivaatiotaan ja työskentelynsä kehittymistä opintojakson aikana. Itsearviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi alkukartoituksena, väliarviointina tai arviointikeskusteluna. Vertaisarviointia voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn prosessin ja lopputulosten yhteydessä. Opettaja ohjeistaa ja kommentoi opiskelijan suullista ja kirjallista osallistumista sekä tuntityöskentelyn aikana että tehtävien suorittamisen jälkeen.

Opintojakson arviointi

Arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, esitelmiin, tuntiaktiivisuuteen, mahdolliseen portfolioon ja päättökokeeseen sekä näiden yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen erilaisten tehtävätyyppien ja suoritusmuotojen osalta (suullinen/ kirjallinen/visuaalinen tai näiden yhdistelmä). Arviointiperusteet tuodaan opiskelijoille näkyväksi opintojakson alussa ja opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opintojakson arviointi perustuu näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaista osaamista arvioidaan osana opintojakson arviointia. Opintojaksolla käsitellään avainkäsitteitä ja peilataan niiden merkityksiä suhteessa ihmiskunnan menneisyyteen, nykyhetkeen ja tulevaisuuteen. Näitä ovat: aikakäsitys (lineaarinen vs. syklinen), anakronismi (historia ja tulevaisuus), determinismi, dystopia, ennuste, evoluutio, fatalismi, indeterminismi, kausaalisuus, mahdollinen maailma, paradigma, projektio, simulaatio, skenaario, systeemi, trendi, utopia, visio. Tässä tulevat arvioinnin kohteeksi sekä hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen ja globaali ja kulttuuriosaaminen, mutta myös eettinen ja ympäristöosaaminen.

8.4. Filosofia (FI)

Oppiaineen tehtävä

Filosofia tarkastelee koko todellisuutta ja eri tapoja hahmottaa sitä. Sen kysymyksenasettelujen tunteminen luo pohjan maailmaa, yhteiskuntaa ja ihmistä koskevien käsitysten ymmärtämiselle ja niiden järkiperäiselle arvioinnille. Filosofisen ajattelun opiskeleminen harjaannuttaa punnitsemaan kriittisesti erilaisten käsitysten perusteluja.

Kriittisen ja perusteita etsivän luonteensa ansiosta filosofia auttaa jäsentämään nykypäivän informaatiotulvaa sekä erottamaan tosiasiaväitteet mielipiteistä. Näin filosofian opiskelu edistää opiskelijan yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia. Argumentaation ja pätevän päättelyn opiskelu kehittävät kykyä ymmärtää ja ilmaista mutkikkaitakin ajatuskulkuja.

Perinteisesti filosofiaa on kutsuttu kaikkien tieteiden äidiksi. Siksi sen luonteeseen kuuluu jo lähtökohtaisesti eri tiedonalojen integraatio, joka tukee laajojen käsitteellisten kokonaisuuksien ja yhteyksien hahmottamista. Filosofian opiskelu auttaa näkemään, miten eri tieteenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset rakentuvat ja eroavat toisistaan. Tämä tukee eri tieteiden omaksumista, mikä helpottaa lukiolaisen siirtymistä jatko-opintoihin. Filosofian tuntemus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä.

Filosofian opiskelu vahvistaa opiskelijan käsitystä omasta identiteetistään. Se harjaannuttaa eettiseen pohdintaan ja auttaa ymmärtämään, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Filosofia kehittää arvostelukykyä sekä edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Tämä tukee opiskelijan yksilöllisten näkemysten muodostamista ja kykyä osallistua järkiperäiseen keskusteluun. Koska filosofisiin kysymyksiin on harvoin yksinkertaisia vastauksia, opiskelija oppii muodostamaan ja perustelemaan omia käsityksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Monimutkaisten kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijan luottamusta omiin ajattelutaitoihinsa. Oppiaineen luonteeseen sopivat keskustelevat ja dialogiset työtavat.

Laaja-alainen osaaminen

Filosofian opiskelu tukee monipuolisesti opiskelijan ***vuorovaikutusosaamista sekä*** *kasvua sivistyneeksi, vastuulliseksi ja yhdenvertaisuutta kunnioittavaksi kansalaiseksi. Oppiaine korostaa dialogisuutta ja hyvää argumentaatiota, mikä edistää opiskelijan sitoutumista kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia yhdistelee tiedonaloja sekä tukee eri tieteiden omaksumista ja elinikäistä oppimista. Sen opiskelu kehittää kielellistä ilmaisua, analyyttista ajattelua ja loogista päättelykykyä.*

Filosofiassa ongelmia jäsennetään käsitteellisesti ja dialogisesti. Siksi siinä korostuvat täsmällinen ja käsitteiden merkityksiä avaava kielenkäyttö sekä kielitietoisuus. Vaikka filosofia hyödyntää oman traditionsa ja muiden tieteenalojen termistöä, sen tavoitteena on selkeä ja ymmärrettävä kieli. Filosofian argumentatiivinen luonne kehittää ilmaisua, jossa painottuvat johdonmukaiset perustelut ja eri näkökulmien huomioiminen.

Hyvää elämää ja yhteiskuntaa koskevat pohdinnat kuuluvat perinteisesti filosofian ytimeen. Filosofian opiskelu tukee hyvinvointiosaamista kehittämällä opiskelijan ymmärrystä itsestään, ajattelustaan ja suhteestaan muihin. Ymmärryksen kasvu liittyy ihmisen kasvuun kokonaisuutena ja ohjaa hyveisiin ja hyvinvointiin. Filosofian keskusteleva ja hyvää argumentaatiota korostava opiskelutapa tukee opiskelijoiden yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutustaitoja sekä opettaa erilaisten näkemysten arvostamista. Samalla kannustetaan opiskelijaa sitoutumaan kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia kehittää epävarmuuden sietokykyä ja valmiutta toimia myös tilanteissa, joissa käytettävissä oleva informaatio on rajallista.

Filosofiaan kuuluu perinteisesti ***monitieteistä ja luovaa osaamista*** *vahvistava, eri tiedonaloja integroiva lähestymistapa. Sen opiskelu rakentaa luontevasti siltoja eri tieteenalojen välille. Filosofia auttaa omaksumaan erilaisia tiedonhankintatapoja sekä yhdistämään eri tieteiden tuloksia, mikä helpottaa laajojen kokonaisuuksien hahmottamista. Filosofisen ajattelun vahva johdonmukaisuuden vaatimus kehittää kykyä ymmärtää erilaisten argumenttien perusteita ja erottaa tosiasiaväitteet mielipiteistä. Kyseenalaistavana ja perusteita etsivänä oppiaineena filosofia rohkaisee luovaan ja itsenäiseen ajatteluun.*

Yhteiskunnallisen osaamisen *osalta filosofian opetuksessa sitoudutaan järkiperäiseen eettiseen ajatteluun, joka perustuu demokratian, ihmisoikeuksien ja kestävän tulevaisuuden kunnioittamiseen. Oikeudenmukaisen yhteiskunnan ja aktiivisen kansalaisuuden ihanteet ovat paitsi tarkastelun kohteita myös tavoitteita, joihin opetus pyrkii kasvattamaan. Filosofia kehittää luovan, kriittisen ja itsenäisen ajattelun kykyä, joka vahvistaa valmiuksia jatko-opintoihin, mielekkääseen urasuunnitteluun ja tulevaisuuden työelämän muutoksiin.*

Etiikka on filosofian perinteinen osa-alue ja siksi keskeinen osa filosofian opiskelua. Filosofia opettaa arvojen, normien ja merkitysten käsitteellistä jäsentämistä. ***Eettinen*** *pohdinta kattaa niin yksilöä, yhteiskuntaa kuin ympäristöä koskevat kysymykset. Oppiaineen kriittinen perinne ohjaa opiskelijaa itsenäiseen ajatteluun ja kannustaa sitoutumaan moraalisesti kestävään toimintaan. Filosofian opiskelu auttaa hahmottamaan moniulotteisia ongelmia ja luomaan niistä*

kokonaisjäsennystä. Ymmärrys sosiaalisten ja ekologisten globaalien ongelmien luonteesta rohkaisee toimimaan niiden korjaamiseksi ja toteuttaa ***ympäristöosaamisen*** *tavoitteita.*

Gloabaali- ja kulttuuriosaamisen *näkökulmasta filosofian opiskelu avartaa ajattelua ja auttaa ymmärtämään, että on olemassa erilaisia tapoja hahmottaa todellisuutta. Se kehittää herkkyyttä havaita yhtäläisyyksiä ja eroja maailman ilmiöissä. Filosofian osa-alueista erityisesti etiikka ja yhteiskuntafilosofia tarkastelevat ihmisten ja kulttuurien monimuotoisuutta sekä kannustavat ennakkoluulottomaan suhtautumiseen erilaisiin elämänilmiöihin. Filosofiset ajatuskokeet johdattavat hahmottelemaan mahdollisia tulevaisuuden kehityskulkuja.*

Tavoitteet

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *osaa hahmottaa filosofisia ongelmia sekä niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja filosofian perinteessä ja ajankohtaisiin kysymyksiin sovellettuina*
- *osaa käsitteellisesti eritellä, jäsentää ja arvioida informaatiota, erityisesti erilaisia väitteitä, niiden merkityksiä ja perusteluja*
- *hallitsee johdonmukaisen argumentaation perustaidot, mikä auttaa kehittämään omaa ajattelua, arvioimaan sitä kriittisesti sekä pohtimaan sen rajoja eri tieteenaloilla ja arkielämässä*
- *kykenee arvioimaan moraalisia ongelmia ja niiden mahdollisia ratkaisuja sekä sitoutumaan eettisiin periaatteisiin*
- *oppii pohtimaan ja jäsentämään käsitteellisesti laajoja kokonaisuuksia sekä ajattelemaan ja toimimaan arvostelukykyisesti niin eettisissä kysymyksissä kuin muillakin elämänalueilla myös informaation ollessa epävarmaa tai ristiriitaista*
- *kehittää kykyään ilmaista näkemyksiään järkiperäisesti perustellen.*

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu keskeisten filosofisten kysymysten ymmärtämiseen, ajattelun taitojen ja käsitteiden hallintaan sekä kykyyn ilmaista ja arvioida filosofista ajattelua. Tämä tarkoittaa kykyä hahmottaa ja täsmentää informaatiota käsitteellisesti sekä eritellä ja pohtia sitä kriittisesti. Lisäksi arvioidaan taitoa tunnistaa arkielämässä ja tieteessä filosofisia ongelmia ja muotoilla niitä käsitteellisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon filosofisiin kysymyksiin esitettyjen ratkaisujen tuntemus sekä taito esittää johdonmukaisia argumentteja kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida omaa ajatteluaan ja rohkaisee häntä oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Opintojaksojen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, ja filosofian yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta.

Opintojaksot

Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1)

Opintojakson moduulit

- Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1), Pakollinen

Tavoitteet

Johdatus filosofiseen ajatteluun

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *muodostaa käsityksen filosofian luonteesta ja menetelmistä tutustumalla filosofisiin ongelmiin ja niiden mahdollisiin ratkaisuihin*
- *oppii arvioimaan väitteiden totuutta sekä harjaantuu esittämään ja vaatimaan erilaisille väitteille perusteluja, hahmottamaan perustelujen rakennetta sekä arvioimaan niiden pätevyyttä*
- *tuntee ja oppii erilaisten vuorovaikutteisten harjoitusten ja keskustelujen kautta soveltamaan filosofian työtapoja, kuten oletusten kyseenalaistamista, käsitteiden luokittelua ja määrittelemistä sekä ajatuskokeiden ja vastaesimerkkien käyttöä*
- *perehtyy joihinkin keskeisiin filosofisiin kysymyksiin ja niihin liittyviin käsitteellisiin erotteluihin*
- *osaa eritellä ja arvioida kriittisesti erilaisia tiedollisia uskomuksia ja tutustuu tietämiseen joissain lukion oppiaineissa.*

Keskeiset sisällöt

Johdatus filosofiseen ajatteluun

- *mitä filosofia on, filosofinen kysymyksenasettelu sekä ajattelu filosofian perinteessä ja ajankohtaisissa aiheissa*
- *johdonmukaisen argumentaation ja pätevän päättelyn perusteet sekä niiden harjoitteleminen suullisesti ja kirjallisesti, muun muassa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin sovellettuna*
- *keskeisiä filosofisia peruskysymyksiä ja -erotteluja: henki ja aine, vapaus ja välttämättömyys, käsitteellinen ja empiirinen, objektiivinen ja subjektiivinen*
- *tiedon ja informaation, arkitiedon ja tieteellisen tiedon sekä tieteen ja pseudotieteen ero*
- *tiedon ja argumentaation luonne eri tiedonaloilla: miten väitteitä muodostetaan, koetellaan ja perustellaan joissain lukion oppiaineissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvää elämää ja yhteiskuntaa koskevat pohdinnat kuuluvat perinteisesti filosofian ytimeen. Filosofian opiskelu tukee hyvinvointiosaamista kehittämällä opiskelijan ymmärrystä itsestään, ajattelustaan ja suhteestaan muihin. Ymmärryksen kasvu liittyy ihmisen kasvuun kokonaisuutena ja ohjaa hyveisiin ja hyvinvointiin.

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- muodostaa perustellun käsityksen filosofian luonteesta ja menetelmistä tutustumalla filosofisiin ongelmiin ja niiden mahdollisiin ratkaisuihin
- perehtyy joihinkin keskeisiin filosofisiin kysymyksiin ja niihin liittyviin käsitteellisiin erotteluihin

Vuorovaikutusosaaminen

Filosofian keskusteleva ja hyvää argumentaatiota korostava opiskelutapa tukee opiskelijoiden vuorovaikutusosaamista sekä opettaa erilaisten näkemysten arvostamista.

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- oppii *arvioimaan väitteiden totuutta* sekä harjaantuu esittämään ja vaatimaan erilaisille mielipiteille ja väitteille perusteluja sekä hahmottamaan esitettyjen perustelujen rakennetta ja arvioimaan niiden pätevyyttä. Opiskelija oppii suhteuttamaan omassa kulttuuritaustassaan yleistyneitä asenteita ja totuuksia verrattuna jossakin toisessa kulttuuripiirissä syntyneisiin muokkautuneisiin ilmauksiin totuudesta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Filosofian opiskelu avartaa ajattelua ja auttaa ymmärtämään, että on olemassa erilaisia tapoja hahmottaa todellisuutta. Se kehittää herkkyyttä havaita yhtäläisyyksiä ja eroja maailman ilmiöissä ja vahvistaa näin globaali- ja kulttuuriosaamista.

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee ja oppii erilaisten harjoitusten kautta soveltamaan filosofian työtapoja, kuten oletusten kyseenalaistamista, käsitteiden luokittelua ja määrittelemistä sekä ajatuskokeiden ja vastaesimerkkien käyttöä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Etiikka on filosofian perinteinen osa-alue ja siksi keskeinen osa filosofian opiskelua. Filosofia opettaa arvojen, normien ja merkitysten käsitteellistä jäsentämistä. Eettinen pohdinta kattaa niin yksilöä, yhteiskuntaa kuin ympäristöä koskevat kysymykset. Oppiaineen kriittinen perinne ohjaa opiskelijaa itsenäiseen ajatteluun ja kannustaa sitoutumaan moraalisesti kestävään toimintaan.

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa tiedon ja informaation, arkitiedon ja tieteellisen tiedon sekä tieteen ja pseudotieteen eroja.
- tuntee perustavia tieto-opillisia erotteluja, osaa eritellä ja arvioida kriittisesti erilaisia tiedollisia uskomuksia ja tutustuu tietämiseen joissain lukion oppiaineissa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Filosofisen ajattelun vahva johdonmukaisuuden vaatimus kehittää kykyä ymmärtää erilaisten argumenttien perusteita ja erottaa tosiasiaväitteet mielipiteistä. Kyseenalaistavana ja perusteita etsivänä oppiaineena filosofia rohkaisee luovaan ja itsenäiseen ajatteluun.

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee perustavia tieto-opillisia erotteluja, osaa eritellä ja arvioida kriittisesti erilaisia tiedollisia uskomuksia ja tutustuu tietämiseen joissain lukion oppiaineissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Oikeudenmukaisen yhteiskunnan ja aktiivisen kansalaisuuden ihanteet ovat paitsi tarkastelun kohteita myös tavoitteita, joihin opetus pyrkii kasvattamaan.

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää itseilmaisuaan ja vertailutaitoaan paneutumalla asioihin, perustelemalla mielipiteensä suhteessa ympäröiviin faktoihin. Näin hän lisää hyvinvointiaan suorasti tai epäsuorasti siinä yhteisössä ja yhteiskunnassa, jossa hän elää*
- *oppii sosiaalisia taitoja, kuuntelemista ja inhimillistä hyväksyntää väittelytilanteissa, jotka vahvistavat yhteiskunnallista osaamista ja mahdollistavat mielekkään osallistumisen kansalaisyhteiskunnan toimintaan.*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelija arvioi opettajan tuella omaa osaamistaan ja työskentelynsä kehittymistä opintojakson aikana. Itsearviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi arviointikeskusteluna suhteessa opintojaksossa harjoitettaviin oppimisstrategioihin. Vertaisarviointia voidaan käyttää esimerkiksi pienryhmätyöskentelyn prosessin ja lopputulosten yhteydessä.

Opettaja ohjeistaa ja kommentoi opiskelijan suullista osallistumista erityisesti tuntityöskentelyn aikana etappeina kulloistenkin kirjallisten (koti)tehtävien suorittamisen jälkeen.

Opintojakson arviointi

Arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, tuntiaktiivisuuteen, mahdolliseen portfolioon ja päättökokeeseen sekä näiden yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen erilaisten tehtävätyyppien ja suoritusmuotojen osalta (suullinen/kirjallinen/visuaalinen tai näiden yhdistelmä). Arviointiperusteet tuodaan opiskelijoille näkyväksi opintojakson alussa ja opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opintojakson arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Opiskelijan filosofisen ajattelun taitoja sekä tähän kuuluvien käsitteiden ja teorioiden hallintaa voidaan arvioida sen perusteella, missä määrin ne ilmentävät filosofian piiriin kuuluvia ajattelun hyveitä: kriittisyyttä, johdonmukaisuutta, ristiriidattomuutta ja perusteellisuutta.

Opintojakso harjaannuttaa perustelemaan ja arvioimaan väitteitä sekä käymään järkiperäistä keskustelua. Tähän kuuluu suopeuden periaatteen noudattaminen keskustelukumppanin väitteiden tulkinnassa. Tutustuttaessa tiedon ja argumentaation yhtäläisyyksiin ja eroihin silmällä pitäen vertailevasti eri tieteenaloja luodaan edellytyksiä monitieteisen ja globaalin lähestymistavan omaksumiseen Tämä edesauttaa lukion eri oppiaineiden keskeisten sisältöjen integraatiota. Menetelminä ovat esimerkiksi oletusten ja tottumusten kyseenalaistaminen, ajatuskokeet ja loogisuus eli syy-seuraus-suhteiden tieteellinen tarkkailu, loogisten väitteiden muodostaminen ja kriittinen testaus harjoittamalla argumentoinnin taitoja. Arvioinnin kohteena on opiskelijan taito erottaa pelkät mielipiteet tosiasiaväitteistä, johon tarvitaan pätevää päättelyä. Olennaista on virhepäätelmien tunnistaminen. Opintojakso voi parhaillaan edistää opiskelijan yleisiä oppimisen, loogisen ajattelun ja väittelytaidon valmiuksia.

Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3)

Opintojakson moduulit

- Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3), Valinnainen

Tavoitteet

Yhteiskuntafilosofia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy joihinkin yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin*
- *oppii erittelemään oikeudenmukaisuutta, vapautta, tasa-arvoa ja vallankäyttöä yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toiminnassa*
- *pystyy arvioimaan filosofisesti yhteiskunnan rakennetta ja sen oikeutusta*
- *osaa soveltaa oppimaansa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin*
- *ymmärtää oikeuksien merkityksen yhteiskunnan perustana.*

Keskeiset sisällöt

Yhteiskuntafilosofia

- *yhteiskuntajärjestyksen oikeuttaminen, yhteiskuntasopimusteoriat*
- *vallan, vapauden, tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden eri muodot*
- *ihmisoikeudet, kansalaisoikeudet ja oikeusvaltio; demokratia ja yhteisöllisyys yhteiskunnallisina arvoina*
- *poliittiset ihanteet: liberalismi, sosialismi, anarkismi, konservatismi, nationalismi; yhteiskunnalliset utopiat ja dystopiat*
- *hyvinvoinnin ja talouden suhde; tulo-, varallisuus- ja hyvinvointierojen oikeuttaminen; hyvinvointivaltio*
- *ajankohtaisia yhteiskuntafilosofisia kysymyksiä: ympäristöongelmat, kulttuurien kohtaaminen, teknologian ja tekoälyn vaikutukset, sukupuoli ja valta, eriarvoistavien rakenteiden tunnistaminen ja kritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Yhteiskuntafilosofian opiskelu auttaa opiskelijaa hahmottamaan yksilön asemaa yhteiskunnassa, rohkaisee häntä aktiiviseen kansalaisuuteen ja antaa hänelle käsitteellisiä välineitä analysoida ja puolustaa demokratiaa, vapautta ja tasa-arvoa. Näin edistetään eettisyys ja ympäristöosaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskuntafilosofian opiskelu auttaa opiskelijaa hahmottamaan yksilön asemaa yhteiskunnassa, rohkaisee häntä aktiiviseen kansalaisuuteen ja antaa hänelle käsitteellisiä välineitä analysoida ja puolustaa demokratiaa, vapautta ja tasa-arvoa. Näin edistetään yhteiskunnallista osaamista

Hyvinvointiosaaminen

Yhteiskuntafilosofian opiskelu auttaa opiskelijaa hahmottamaan yksilön asemaa yhteiskunnassa, rohkaisee häntä aktiiviseen kansalaisuuteen ja antaa hänelle käsitteellisiä välineitä analysoida ja puolustaa demokratiaa, vapautta ja tasa-arvoa. Näin edistetään hyvinvointiosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelija arvioi opettajan tuella omaa osaamistaan ja työskentelynsä kehittymistä opintojakson aikana. Itsearviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi arviointikeskusteluna suhteessa opintojaksossa harjoitettaviin oppimisstrategioihin. Vertaisarviointia voidaan käyttää esimerkiksi pienryhmätyöskentelyn prosessin ja

lopputulosten yhteydessä. Opettaja ohjeistaa ja kommentoi opiskelijan suullista ja kirjallista osallistumista sekä tuntityöskentelyn aikana että kulloistenkin tehtävien suorittamisen jälkeen.

Opintojakson arviointi

Arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, tuntiaktiivisuuteen, mahdolliseen portfolioon ja päättökokeeseen sekä näiden yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen erilaisten tehtävätyyppien ja suoritusmuotojen osalta (suullinen/kirjallinen/visuaalinen tai näiden yhdistelmä). Arviointiperusteet tuodaan opiskelijoille näkyväksi opintojakson alussa ja opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opintojakson

arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alainen osaaminen moduulissa

Opintojaksolla tarkastellaan laajasti yhteiskunnan eri puolia: yhteiskuntajärjestystä, valtaa, vapauksia, tasa-arvoa, oikeudenmukaisuutta, oikeuksia, poliittisia ihanteita, hyvinvointia ja taloutta suhteessa ajankohtaisiin kysymyksiin, jotka liittyvät esimerkiksi teknologian kehitykseen (tekoäly), sukupuoleen tai ympäristöön. Yhteiskuntafilosofian opiskelu auttaa opiskelijaa hahmottamaan yksilön asemaa yhteiskunnassa, rohkaisee häntä aktiiviseen kansalaisuuteen ja antaa hänelle käsitteellisiä välineitä analysoida ja puolustaa demokratiaa, vapautta ja tasa-arvoa. Näin edistetään yhteiskunnallista ja eettistä osaamista sekä hyvinvointi- ja ympäristöosaamista.

Totuus, 2 op (FI4)

Opintojakson moduulit

- Totuus, 2 op (FI4), Valinnainen

Tavoitteet

Totuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa erottaa mielipiteet tosiasiaväittämistä ja ymmärtää tarpeen perustella tosiasiaväittämät*
- *ymmärtää kielen ja merkitysten roolin todellisuuden hahmottamisessa*
- *osaa eritellä ja arvioida filosofisia teorioita totuudesta, tiedosta, todellisuuden luonteesta ja tieteestä*
- *osaa jäsentää ja eritellä tieteellisen tutkimuksen, päättelyn ja selittämisen luonnetta*
- *osaa arvioida havainnon ja tiedon sekä tieteellisten teorioiden suhdetta totuuteen*
- *oppii arvioimaan tilanteita, joissa eri tutkimukset antavat erilaisia tuloksia ja toimintavaihtoehtoja.*

Keskeiset sisällöt

Totuus

- *kieli, merkitys ja totuus*
- *totuuden luonne ja totuusteoriat; totuuden lähestyminen; välttämätön ja kontingentti totuus*
- *todellisuuden ja tietoisuuden luonne; realismi ja antirealismi*
- *tiedon lähteet, tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen, tiedon suhde varmuuteen*
- *tieteellisen tutkimuksen luonne ja menetelmiä sekä tieteellinen päättely; tieteen etiikka*
- *tieteen menetelmien ja teorioiden luotettavuus ja suhde todellisuuteen*
- *selittäminen, ennustaminen, ymmärtäminen ja tulkinta erilaisissa tieteissä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Filosofian argumentatiivinen luonne kehittää ilmaisua, jossa painottuvat johdonmukaiset perustelut ja eri näkökulmien huomioiminen. Tämä auttaa opiskelijoita ymmärtämään erilaisia ajattelutapoja niin kahdenvälisissä vuorovaikutustilanteissa kuin eri tieteenalojen tai kulttuurin osa-alueiden välisessä dialogissa. Epävarmuuden sietäminen kuuluu edellä mainittujen laaja-alaisten tavoitteiden ohella myös hyvinvointiosaamisen ytimeen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Filosofian argumentatiivinen luonne kehittää ilmaisua, jossa painottuvat johdonmukaiset perustelut ja eri näkökulmien huomioiminen. Tämä auttaa opiskelijoita ymmärtämään erilaisia ajattelutapoja niin kahdenvälisissä vuorovaikutustilanteissa kuin eri tieteenalojen tai kulttuurin osa-alueiden välisessä dialogissa, kehittäen näin monitieteistä ja luovaa osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelija arvioi opettajan tuella omaa osaamistaan ja työskentelynsä kehittymistä opintojakson aikana. Itsearviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi arviointikeskusteluna suhteessa opintojaksossa harjoitettaviin oppimisstrategioihin. Vertaisarviointia voidaan käyttää esimerkiksi pienryhmätyöskentelyn prosessin ja lopputulosten yhteydessä.

Opettaja ohjeistaa ja kommentoi opiskelijan suullista osallistumista erityisesti tuntityöskentelyn aikana ja kulloistenkin kirjallisten tehtävien suorittamisen yhteydessä.

Opintojakson arviointi

Arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, tuntiaktiivisuuteen, mahdolliseen portfolioon ja päättökokeeseen sekä näiden yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen erilaisten tehtävätyyppien ja suoritusmuotojen osalta (suullinen/kirjallinen/visuaalinen tai näiden yhdistelmä). Arviointiperusteet tuodaan opiskelijoille näkyväksi opintojakson alussa ja opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opintojakson arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Perehtyminen kysymykseen, mitä on totuus haastaa jokaisen pohtimaan kielen ja sen avulla määritettävien merkitysten roolia todellisuuden hahmottamisessa. Pohdintatehtävät kielen, merkityksen ja maailman moniulotteisen suhteen äärellä syventävät opiskelijan ajattelun instrumentteja. Huomioidaan erilaisia tapoja ymmärtää merkitys, esimerkiksi tekemällä erottelu ilmauksen konkreettisen viittauskohteen ja ilmauksen abstraktin sisällön välille sekä kuvailevien väitteiden erottaminen normatiivisista väitteistä; väitelauseiden erottaminen muista lausetyypeistä. Tämän kaltaisessa pohdinnassa monitieteisyys ja luova osaaminen, globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä vuorovaikutusosaaminen painottuvat. Filosofiassa ongelmia jäsennetään käsitteellisesti ja dialogisesti. Siksi siinä korostuvat täsmällinen ja käsitteiden merkityksiä avaava kielenkäyttö sekä kielitietoisuus.

Filosofian argumentatiivinen luonne kehittää ilmaisua, jossa painottuvat johdonmukaiset perustelut ja eri näkökulmien huomioiminen. Tämä auttaa opiskelijoita ymmärtämään erilaisia ajattelutapoja niin kahdenvälisissä vuorovaikutustilanteissa kuin eri tieteenalojen tai kulttuurin osa-alueiden välisessä dialogissa. Epävarmuuden sietäminen kuuluu edellä mainittujen laaja-alaisten tavoitteiden ohella myös hyvinvointiosaamisen ytimeen. Silloin opitaan erottamaan mielipiteet tosiasiaväittämistä ja arvioimaan filosofisia teorioita totuudesta, tiedosta, todellisuuden luonteesta ja tieteestä sekä huomioidaan, että ymmärrys havainnon ja tiedon sekä tieteellisten teorioiden suhteesta totuuteen riippuu siitä, miten totuus ymmärretään tarkastelemalla eri totuusteorioita.

Etiikka, 2 op (Fi2)

Opintojakson moduulit

- Etiikka, 2 op (FI2), Pakollinen

Tavoitteet

Etiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy filosofisen etiikan keskeisiin käsitteisiin, kysymyksiin ja teorioihin*
- *osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta sekä hahmottaa normatiivisten ja kuvailevien väitteiden eron*
- *osaa esittää suullisesti ja kirjallisesti johdonmukaisia eettisiä argumentteja sekä perustella moraalin velvoittavuutta*
- *oppii jäsentämään oman elämänsä merkityksellisyyttä ja elämänvalintojaan filosofisen käsitteistön avulla*
- *osaa eritellä ja arvioida toimintaa eettisesti sekä kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja arvioitaan filosofisen etiikan välinein*
- *osaa soveltaa etiikkaa yhteiskuntaa ja ympäristöä koskeviin kysymyksiin.*

Keskeiset sisällöt

Etiikka

- *moraalin luonne normijärjestelmänä; moraalin, lakien ja tapojen ero; moraalinen objektivismi, relativismi, subjektivismi*
- *moraalia tarkasteleva normatiivinen ja soveltava etiikka; hyveet, seuraukset, oikeudet ja velvollisuudet*
- *filosofisia teorioita elämän hyvyydestä ja merkityksellisyydestä sekä hyvästä elämäntavasta*
- *etiikka ja yksilön moraaliset ratkaisut: ihmissuhteet ja elämänvalinnat*
- *ympäristöä ja luontoa koskevia eettisiä kysymyksiä, kuten ilmastonmuutos ja eläinten oikeudet*
- *etiikka ja yhteiskunta: ihmis- ja perusoikeudet*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelija arvioi opettajan tuella omaa osaamistaan ja työskentelynsä kehittymistä opintojakson aikana. Itsearviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi arviointikeskusteluna suhteessa opintojaksossa harjoitettaviin oppimisstrategioihin. Vertaisarviointia voidaan käyttää esimerkiksi pienryhmätyöskentelyn prosessin ja lopputulosten yhteydessä.

Opettaja ohjeistaa ja kommentoi opiskelijan suullista osallistumista erityisesti tuntityöskentelyn aikana ja kulloistenkin kirjallisten tehtävien suorittamisen yhteydessä.

Opintojakson arviointi

Arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, tuntiaktiivisuuteen, mahdolliseen portfolioon ja päättökokeeseen sekä näiden yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen erilaisten tehtävätyyppien ja suoritusmuotojen osalta (suullinen/kirjallinen/visuaalinen tai näiden yhdistelmä). Arviointiperusteet tuodaan opiskelijoille näkyväksi opintojakson alussa ja opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opintojakson arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alainen osaaminen moduulissa

Etiikka on keskeinen osa filosofian opiskelua. Etiikassa jäsennetään käsitteellisesti arvoja, normeja ja merkityksiä. Eettinen pohdinta kattaa niin yksilöä, yhteiskuntaa kuin ympäristöä koskevat kysymykset. Etiikan opiskelu rohkaisee itsenäiseen ajatteluun ja kannustaa sitoutumaan moraalisesti kestävään toimintaan. Järkiperäinen eettinen ajattelu perustuu

demokratian, ihmisoikeuksien ja kestävän tulevaisuuden kunnioittamiseen, jota voi pitää kaiken yhteiskunnallisen ajattelun lähtökohtana. Etiikan opetus rohkaisee yhteiskunnallisten epäkohtien tunnistamiseen ja aktiiviseen kansalaisuuteen.

Ymmärrys sosiaalisten ja ekologisten globaalien ongelmien luonteesta rohkaisee toimimaan niiden korjaamiseksi ja toteuttaa näin ympäristöosaamisen tavoitteita. Etiikan opetus kannustaa tavoittelemaan ekologisesti kestävää ja vastuullista elämäntapaa ja tarkastelee sen filosofisia perusteita. Globaali- ja kulttuuriosaamisen näkökulmasta etiikan opiskelu avartaa ajattelua ja auttaa ymmärtämään erilaisia ajattelutapoja ja sitä, että eri kulttuureissa on erilaisia käsityksiä oikeasta ja väärästä. Eettisen argumentaation harjoittelu yhdessä toisten opiskelijoiden ja opettajan kanssa harjaannuttaa vuorovaikutustaitoja.

Tutustuminen etiikkaan edistää kykyä pitää huolta itsestä ja muista. Eettiset pohdinnat auttavat jäsentämään omaa käsitystä hyvästä elämästä ja moraalista sekä vahvistavat itsetuntemusta ja oman identiteetin rakentamista, mikä tukee hyvinvointia. Omien elämänvalintojen tarkastelu etiikan käsitteistön ja teorioiden valossa vaatii luovuutta. Etiikan opiskelu on luonteeltaan monitieteistä, koska siinä pohditaan laajalti eri elämänalueisiin liittyviä eettisiä kysymyksiä, kuten fysiikan, kemian ja lääketieteen kehityksen mukanaan tuomaa eettistä problematiikkaa.

8.5. Fysiikka (FY)

Oppiaineen tehtävä

Fysiikan opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään fysiikan merkityksen jokapäiväisessä elämässä, ympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Fysiikan opetus antaa opiskelijalle valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla sekä hyödyntää fysiikan osaamistaan työelämässä. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Fysiikan opetuksen tuella opiskelijan ymmärrys fysiikan käsitteistä rakentuu ja opiskelija ymmärtää niitä kvalitatiivisella ja kvantitatiivisella tasolla. Opiskelijan aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat johdonmukaiseksi käsitykseksi ympäröivästä todellisuudesta opiskelijoiden ja opettajien vuorovaikutuksessa ja fysiikan teorioiden avulla.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat ympäristöstä tehdyt havainnot. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista sekä luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan työturvallisuutta noudattaen.

Laaja-alainen osaaminen

Fysiikan opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin. Opetus kehittää ***yhteiskunnallista osaamista*** *antamalla opiskelijalle valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja vaikuttaa yhteiseen päätöksentekoon.*

Opiskelijoiden oma tutkimuksellinen työskentely kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita fysiikan opiskeluun. Opiskelija kehittää ***vuorovaikutusosaamistaan*** *ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.*

Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan ja ympäristöstä, käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön, ympäristö- ja terveysvaikutusten sekä energiantuotantotapojen kannalta. Fysiikan opetus tukee näin ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista****,* ***globaali- ja kulttuuriosaamista*** *sekä* ***hyvinvointiosaamista****.*

Fysiikan opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua tekstiä, kuvia, videoita, taulukoita, kuvaajia tai kaavoja. ***Monitieteinen ja luova osaaminen*** *saa tukea fysiikan opiskelusta myös tieto- ja viestintäteknologian osalta. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin.*

Tavoitteet

Fysiikan opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät fysiikan merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä fysiikan tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa arvioida fysiikan ja teknologian merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle*
- *tunnistaa fysiikan osaamistaan sekä kykenee asettamaan omia tavoitteitaan, kohtaamaan oppimishaasteitaan ja soveltamaan fysiikan opiskelustrategioita*
- *perehtyy fysiikan soveltamiseen monipuolisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä*
- *saa mahdollisuuksia perehtyä fysiikan sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla*
- *saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja fysiikkaa soveltaville aloille*
- *saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon.*

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa*
- *osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten, ongelmanratkaisun tai muun toiminnan lähtökohdiksi*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa*
- *tunnistaa virhelähteiden vaikutuksen mittauksiin*
- *osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.*

Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää fysiikan keskeisiä käsitteitä johdonmukaisesti ja oikeissa yhteyksissä*

- *jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla*
- *osaa ilmaista johtopäätöksiä ja näkökulmia fysiikalle ominaisilla tavoilla*
- *ymmärtää fysiikan ilmiöitä ja periaatteita teknologisten sovellusten taustalla*
- *osaa muodostaa, tulkita ja arvioida erilaisia malleja sekä käyttää niitä ja simulaatioita ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden tekemiseen*
- *osaa käyttää asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä*
- *osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida niitä kriittisesti fysiikan tietojensa avulla.*

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu fysiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa fysiikan osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä. Samalla opiskelija harjaantuu itsearviointiin.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, esimerkiksi kysymysten muodostamista, ongelmanratkaisuprosessin kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

Fysiikka ympäristöön ja yhteiskuntaan vaikuttavana luonnontieteenä, 2 op (FY1)

Opintojakson moduulit

- Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY1), Pakollinen
- Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY2), Pakollinen

Tavoitteet

Fysiikka luonnontieteenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu fysiikkaan systemaattisena, kokeellisuuteen nojautuvana tieteenä*
- *tutustuu aineen rakenteen ja maailmankaikkeuden mittasuhteisiin*
- *tutustuu fysiikassa käytettäviin tiedonhankintamenetelmiin*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita*
- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa ja sen opiskelua kohtaan.*

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy energiaan fysiikan keskeisenä käsitteenä*
- *tuntee eri energialajeja ja energiantuotantotapoja*
- *osaa vertailla eri energiantuotantotapoihin ja niiden ympäristövaikutuksiin liittyviä suuruusluokkia*
- *saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon kestävän energiatalouden näkökulmasta.*

Keskeiset sisällöt

Fysiikka luonnontieteenä

Keskeiset sisällöt

- *suure ja yksikkö sekä SI-järjestelmä*
- *mittaaminen, tulosten kerääminen, niiden esittäminen graafisesti ja luotettavuuden arviointi*
- *graafinen malli ja lineaarinen malli*
- *yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen suunnitteleminen ja toteutus*

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Keskeiset sisällöt

- *energialajit, energian säilyminen ja muuntuminen*
- *energian tuotanto, teho, hyötysuhde ja energian siirtäminen*
- *energiantuotannon vaikutus ympäristöön ja ilmastonmuutokseen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson keskeisenä globaali- ja kulttuuriosaamisen teemana on huomata, että fysiikalla on keskeinen merkitys tieteelliseen maailmankuvaan nojautuvan kulttuurin kehittymisessä.

Opiskelija tutustuu opintojaksolla fysiikkaan systemaattisena, kokeellisuuteen nojautuvana tieteenä, sekä aineen rakenteen ja maailmankaikkeuden mittasuhteisiin. Opintojakson aikana vahvistetaan opiskelijan taitoa hahmottaa, miten luonnontieteellinen maailmankuva rakentuu kokeellisuuden pohjalta ja millaisia kulttuurisia rakenteita tämä edellyttää.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Mittaaminen sekä tulosten kerääminen ja esittäminen graafisesti tutustuttavat opiskelijan erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin. Samalla opiskelija vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta. Oman luonnontieteellisen kokeen suunnittelu harjoittaa luovuutta ja luo useita mahdollisuuksia monitieteiselle tutkimukselle. Tämä vahvistaa opiskelijan oppimaan oppimisen taitoja ja luo valmiuksia jatko-opintoihin. Moduulin keskeiset sisällöt muodostavat yhtenäisen polun yksittäisten mittausten keräämisen harjoittelemisesta kokonaisen luonnontieteellisen kokeen tuottamiseen. Moduulin aikana tulee näin ollen perehdyttyä luontevasti fysiikan kokeelliseen rakenteeseen kaikilla eri tasoilla.

Ilmastonmuutokseen liittyvien ongelmien ratkaisu edellyttää monitieteistä ja luovaa ajattelua. Opintojaksolla opiskelija harjaantuu ottamaan huomioon monipuolisesti eri näkökulmia arvioidessaan ratkaisuja ongelmiin. Energiantuotantoon ja ilmastonmuutokseen liittyvää tietoa hankitaan, tulkitaan ja tuotetaan esimerkiksi kirjoitettuna tekstinä, kuvina, videoina, taulukoina, kuvaajina ja kaavioina. Samalla opiskelija vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla käsitellään energiantuotannon vaikutuksia ympäristöön ja ilmastonmuutokseen. Tämä auttaa opiskelijaa ymmärtämään, miksi ihmisen toiminta on sovitettava ympäristön kantokykyyn sekä rajallisiin luonnonvaroihin ja niiden kestävään käyttöön. Ymmärryksen pohjalta opiskelija saa valmiuksia perustella kantaansa energiantuotantoa koskevassa yhteiskunnallisessa keskustelussa fysiikan avulla. Opintojaksolla voidaan tutustua kansalliseen energiantuotantoon ja -kulutukseen sekä energian käyttöön kotitalouksissa. Yhteiskunnallista keskustelua voi herättää myös siten, että opiskelija etsii ajankohtaisia artikkeleita

energiantuotannosta, analysoi ja vertailee niiden sisältöä sekä esittää oman näkökulmansa asiasta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla käsitellään energiantuotannon vaikutuksia ympäristöön ja ilmastonmuutokseen. Tämä auttaa opiskelijaa ymmärtämään, miksi ihmisen toiminta on sovitettava ympäristön kantokykyyn sekä rajallisiin luonnonvaroihin ja niiden kestävään käyttöön.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opettajan ja opiskelijan välistä palautekeskustelua, opiskelijan itsearviointia, kurssilaisten vertaisarviointia sekä opintojakson päätteeksi loppuarviointia.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, johon kuuluu mm. opintojakson tavoitteiden saavuttaminen, työskentelytaidot, erilaiset suulliset ja kirjalliset tehtävät, pari- ja ryhmätehtävät sekä alku-, väli- tai loppukokeet.

Arvioinnissa huomioidaan opintojakson laaja-alaisen osaamisen tavoitteet.

Opintojakson arviointi numerona 4 – 10.

Energia ja lämpö, 2 op (FY3)

Opintojakson moduulit

- Energia ja lämpö, 2 op (FY3), Valinnainen

Tavoitteet

Energia ja lämpö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään energiasta fysiikan keskeisenä käsitteenä*
- *osaa tutkia aineen termodynaamiseen tilaan ja olomuodon muutoksiin liittyviä ilmiöitä*
- *osaa soveltaa termodynamiikan käsitteitä ja malleja energiantuotannon ratkaisujen tarkastelussa ja kestävän tulevaisuuden rakentamisessa*
- *tunnistaa energiatasapainon ja lämmönsiirtymisen merkityksen ilmastonmuutoksessa.*

Keskeiset sisällöt

Energia ja lämpö

Keskeiset sisällöt

- *voima vuorovaikutuksen voimakkuuden mittana*
- *mekaaninen työ*
- *termodynaaminen systeemi ja tilanmuuttujat*
- *lämpötila, paine ja hydrostaattinen paine*
- *energian säilyminen, sisäenergia, energian siirtyminen ja lämpömäärä*
- *aineen lämpeneminen ja jäähtyminen sekä olomuodon muutokset*
- *lämpölaajeneminen*
- *kaasujen tilanmuutokset ja ideaalikaasun tilanyhtälö*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla käytetään tieto- ja viestintäteknologisia taitoja muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin. Opintojaksoon liittyviä tutkimusaiheita ovat esimerkiksi absoluuttisen nollapisteen tai veden ominaishöyrystymislämmön määrittäminen sekä Boylen lain todentaminen. Keskeisten sisältöjen omaksumisen myötä opiskelija kehittää kvantitatiivisia taitoja arvioida ja vertailla eri energiantuotantotapoja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijan eettisyys ja ympäristöosaaminen vahvistuu, kun opiskelija tutustuu tutkimustietoon ja käytäntöihin, jotka liittyvät ilmastonmuutoksen hillitsemiseen (esimerkiksi energiantuotanto, rakentaminen ja energiankäyttö kodeissa). Perehtymällä esimerkiksi kasvihuoneilmiöön liittyviin fysiikan ilmiöihin ja periaatteisiin opiskelija saa valmiuksia ymmärtää, miten ihmisen toiminta vaikuttaa ilmakehän lämpenemiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opettajan ja opiskelijan välistä palautekeskustelua, opiskelijan itsearviointia, kurssilaisten vertaisarviointia sekä opintojakson päätteeksi loppuarviointia.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, johon kuuluu mm. opintojakson tavoitteiden saavuttaminen, työskentelytaidot, erilaiset suulliset ja kirjalliset tehtävät, pari- ja ryhmätehtävät sekä alku-, väli- tai loppukokeet.

Arvioinnissa huomioidaan opintojakson laaja-alaisen osaamisen tavoitteet.

Opintojakson arviointi numerona 4 – 10.

Voima ja liike, 2 op (FY4)

Opintojakson moduulit

- Voima ja liike, 2 op (FY4), Valinnainen

Tavoitteet

Voima ja liike

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tutkia kokeellisesti voimaan ja liikkeeseen liittyviä ilmiöitä*
- *osaa tuottaa ja analysoida graafisia esityksiä mittausaineistosta*
- *ymmärtää säilymislakien merkityksen fysiikassa*
- *tuntee voimaan ja liikkeeseen liittyviä turvallisuusnäkökohtia.*

Keskeiset sisällöt

Voima ja liike

Keskeiset sisällöt

- *tasainen ja tasaisesti kiihtyvä suoraviivainen liike*
- *kappaleiden vuorovaikutus ja voima sekä Newtonin lait*
- *voimien yhteisvaikutus, voimakuvio ja liikeyhtälö*

- *paino ja kitka*
- *liike-energia, potentiaalienergia ja mekaaninen energia*
- *mekaanisen energian säilyminen ja mekaniikan energiaperiaate*
- *liikemäärä, impulssi, liikemäärän säilyminen ja yksiulotteiset törmäykset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tasaista ja tasaisesti kiihtyvää suoraviivaista liikettä voidaan tutkia liikeanturin avulla, jolloin tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään kokeellisten havaintojen keräämiseen sekä mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen. Turvallisuusnäkökohtia voidaan tarkastella esimerkiksi liikenteessä yhteiskunnan ja yksilön näkökulmista. Liikenneturvallisuuden kannalta keskeistä on ymmärtää renkaiden ja tien välisen kitkan sekä ajonopeuden vaikutus pysähtymismatkaan sekä turvavöiden ja -tyynyn merkitys törmäystilanteissa.

Vuorovaikutusosaaminen

Kinematiikan ja dynamiikan keskeisten ilmiöiden tutkiminen on usein mahdollista vain ryhmätyönä. Saatuja tuloksia esittämällä voidaan vahvistaa opiskelijan esiintymistaitoa ja -varmuutta. Siten moduuliin liittyvä kokeellinen työskentely kehittää opiskelijan yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja sekä monilukutaitoa. Myös liikkeen graafisten esitysten tuottaminen ja analysointi ovat luontevaa materiaalia ryhmätyöskentelylle.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Turvallisuusnäkökohtia voidaan tarkastella esimerkiksi liikenteessä yhteiskunnan ja yksilön näkökulmista. Liikenneturvallisuuden kannalta keskeistä on ymmärtää renkaiden ja tien välisen kitkan sekä ajonopeuden vaikutus pysähtymismatkaan sekä turvavöiden ja -tyynyn merkitys törmäystilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opettajan ja opiskelijan välistä palautekeskustelua, opiskelijan itsearviointia, kurssilaisten vertaisarviointia sekä opintojakson päätteeksi loppuarviointia.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, johon kuuluu mm. opintojakson tavoitteiden saavuttaminen, työskentelytaidot, erilaiset suulliset ja kirjalliset tehtävät, pari- ja ryhmätehtävät sekä alku-, väli- tai loppukokeet.

Arvioinnissa huomioidaan opintojakson laaja-alaisen osaamisen tavoitteet.

Opintojakson arviointi numerona 4 – 10.

Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5)

Opintojakson moduulit

- Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5), Valinnainen

Tavoitteet

Jaksollinen liike ja aallot

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa mallintaa planetaarista liikettä ympyräliikkeenä*
- *perehtyy värähtely- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä ja ääntä*
- *osaa kuvata jaksollista liikettä fysikaalisilla ja matemaattisilla käsitteillä*
- *osaa mallintaa mekaanista värähtelyä ja ääntä jaksollisena liikkeenä.*

Keskeiset sisällöt

Jaksollinen liike ja aallot

Keskeiset sisällöt

- *momentti ja kappaleen kiertyminen*
- *tasapaino kiertymisen suhteen yksinkertaisissa tilanteissa*
- *tasainen ympyräliike ja normaalikiihtyvyys*
- *gravitaatiolaki ja planetaarinen liike*
- *jaksollinen liike, jaksonaika, taajuus ja amplitudi*
- *harmoninen voima ja värähtelyliike sekä harmonisen voiman potentiaalienergia*
- *mekaanisten aaltojen synty, eteneminen ja heijastuminen*
- *mekaanisten aaltojen diffraktio ja interferenssi sekä seisovat aallot*
- *ääni aaltoliikkeenä, äänen intensiteettitaso, äänen ominaisuudet ja eteneminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Mekaanisen värähtelyn ja aaltoliikkeen keskeisimpiä aihealueita on ääni. Opiskelija tutustuu äänen ominaisuuksiin ja siihen, miten mekaaninen aaltoliike synnyttää kuuloaistimuksen. Moduulissa voidaan tarkastella äänen fysikaalisten ominaisuuksien yhteyttä kuulovaurioihin. Tämän myötä opiskelijan on mahdollista esimerkiksi omaksua kestävästi hyvinvointiaan tukevia tapoja kuunnella musiikkia. Äänen intensiteettitason tarkastelu tuo samaan teemaan myös kvantitatiivista sisältöä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija voi tutustua tiedonhankintaan ja tiedon esittämiseen tieto- ja viestintäteknologian avulla esimerkiksi mittaamalla, analysoimalla ja vertailemalla äänten taajuusspektrejä. Mekaaniseen värähtelyyn ja ääneen liittyvissä tutkimuksissa opiskelija harjaantuu käyttämään jaksollisen liikkeen fysikaalisia ja matemaattisia käsitteitä sekä mallintamaan värähtelyilmiöitä. Opintojakson planetaarista liikettä käsitellään ympyräliikkeenä, ja planetaariseen liikkeeseen sisältyvät myös kuiden ja satelliittien liike osana ympäristö-globaali-ja kulttuuriosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opettajan ja opiskelijan välistä palautekeskustelua, opiskelijan itsearviointia, kurssilaisten vertaisarviointia sekä opintojakson päätteeksi loppuarviointia.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, johon kuuluu mm. opintojakson tavoitteiden saavuttaminen, työskentelytaidot, erilaiset suulliset ja kirjalliset tehtävät, pari- ja ryhmätehtävät sekä alku-, väli- tai loppukokeet.

Arvioinnissa huomioidaan opintojakson laaja-alaisen osaamisen tavoitteet.

Opintojakson arviointi numerona 4 – 10.

Sähkö, 2 op (FY6)

Opintojakson moduulit

- Sähkö, 2 op (FY6), Valinnainen

Tavoitteet

Sähkö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tutkia kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä ja tehdä sähköopin perusmittauksia*
- *osaa käyttää kentän ja potentiaalin käsitteitä sähkökentän kuvaamisessa*
- *tuntee sähkölaitteisiin ja sähköenergian siirtoon liittyviä turvallisuusnäkökohtia.*

Keskeiset sisällöt

Sähkö

Keskeiset sisällöt

- *jännite ja sähkövirta tasavirtapiireissä*
- *resistanssi ja Ohmin laki*
- *sähköteho ja Joulen laki*
- *vastusten kytkennät ja Kirchhoffin lait*
- *akut ja akun latauspiiri*
- *Coulombin laki ja homogeeninen sähkökenttä*
- *potentiaalienergia ja potentiaali homogeenisessa sähkökentässä*
- *kondensaattori ja kondensaattorin energia*
- *puolijohteet, diodi ja LED komponentteina virtapiirissä*
- *sähköturvallisuus: sulake, suojausluokitus ja läpilyöntilujuus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Fysiikalle ominaisten merkintöjen ja esittämistapojen harjoittelu kehittää monilukutaitoa ja kielitietoisuutta. Moduulin aihepiiri on siten luonteva kohta yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen harjaannuttamiseen. Moduulin yhteiskunnallisen osaamisen tavoitteisiin liittyen opiskelija tuntee sähkölaitteisiin ja sähköenergian tuotantoon ja siirtoon sekä käyttöön liittyviä toimintoja ja turvallisuusnäkökohtia.

Hyvinvointiosaaminen

Tutkiessaan kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä ja tehdessään sähköopin perusmittauksia opiskelija oppii huomioimaan sähköturvallisuutta. Sisäistäessään sähköturvallisuuden merkityksen opiskelija ymmärtää, mitkä sähkötyöt voi tehdä itse ja mihin tarvitaan ammattilaisen osaamista. Tällä turvataan sekä opiskelijan omaa että toisten hyvinvointia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opettajan ja opiskelijan välistä palautekeskustelua, opiskelijan itsearviointia, kurssilaisten vertaisarviointia sekä opintojakson päätteeksi loppuarviointia.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, johon kuuluu mm. opintojakson tavoitteiden saavuttaminen, työskentelytaidot, erilaiset suulliset ja kirjalliset tehtävät, pari- ja ryhmätehtävät sekä alku-, väli- tai loppukokeet.

Arvioinnissa huomioidaan opintojakson laaja-alaisen osaamisen tavoitteet.

Opintojakson arviointi numerona 4 – 10.

Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7)

Opintojakson moduulit

- Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7), Valinnainen

Tavoitteet

Sähkömagnetismi ja valo

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää induktioilmiön keskeisen merkityksen sähkömagnetismissa*
- *ymmärtää sähköenergian tuotannon ja siirron fysikaaliset perusteet ja merkityksen yhteiskunnan toiminnan kannalta*
- *tunnistaa sähkömagneettisen säteilyn lähteitä ja vaikutuksia*
- *ymmärtää valon sähkömagneettisena ilmiönä.*

Keskeiset sisällöt

Sähkömagnetismi ja valo

Keskeiset sisällöt

- *ferromagnetismi ja magneettinen dipoli*
- *magneettinen vuorovaikutus ja magneettikenttä*
- *varatun hiukkasen liike homogeenisessa sähkö- ja magneettikentässä*
- *virtajohtimen magneettikenttä ja kahden virtajohtimen välinen voima*
- *sähkömagneettinen induktio, Lenzin laki ja pyörrevirrat*
- *generaattori, vaihtovirran synty, muuntaja ja energian siirto sähkövirran avulla*
- *sähkömagneettinen säteily ja sen spektri sekä mustan kappaleen säteilyn spektri*
- *valon heijastuminen, taittuminen ja kokonaisheijastuminen*
- *valon interferenssi ja diffraktio*
- *valon polarisaatio kvalitatiivisesti*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Keskeisten sisältöjen (generaattori, vaihtovirran synty, muuntaja ja energian siirto sähkövirran avulla) hallitseminen mahdollistaa sähköenergian tuotantoon liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistumisen. Kannan ottamista yhteiskunnallisiin kysymyksiin voidaan harjoitella esimerkiksi analysoimalla ja vertailemalla sähköenergian tuotantoon ja siirtoon liittyviä ajankohtaisia artikkeleita.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson sisällä voidaan kehittää monilukutaitoa esimerkiksi selvittämällä pienryhmissä turvallisuusrajoja erilaisille sähkömagneettisille säteilyille. Näitä voidaan verrata laskennallisesti

eri tilanteissa erilaisiin sähkömagneettista säteilyä tuottaviin lähteisiin. Näin opiskelija voi vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta.

Hyvinvointiosaaminen

Säteilyn vaikutuksista on keskeistä ymmärtää, että ne riippuvat säteilyn taajuudesta ja intensiteetistä ja ettei kaikki sähkömagneettinen säteily ole vaarallista. Tuntiessaan sähkömagneettisen säteilyn lähteet ja niiden vaikutukset opiskelija oppii toimimaan aktiivisesti oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opettajan ja opiskelijan välistä palautekeskustelua, opiskelijan itsearviointia, kurssilaisten vertaisarviointia sekä opintojakson päätteeksi loppuarviointia.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, johon kuuluu mm. opintojakson tavoitteiden saavuttaminen, työskentelytaidot, erilaiset suulliset ja kirjalliset tehtävät, pari- ja ryhmätehtävät sekä alku-, väli- tai loppukokeet.

Arvioinnissa huomioidaan opintojakson laaja-alaisen osaamisen tavoitteet.

Opintojakson arviointi numerona 4 – 10.

Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8)

Opintojakson moduulit

- Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8), Valinnainen

Tavoitteet

Aine, säteily ja kvantittuminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee ionisoivan säteilyn vaikutukset ja tutustuu säteilyn turvalliseen käyttöön*
- *tutustuu kvanttifysiikkaan perustuvaan maailmankuvaan alkeishiukkasfysiikasta kosmologiaan*
- *ymmärtää kvantittumiseen perustuvan teknologian merkityksen nyky-yhteiskunnassa.*

Keskeiset sisällöt

Aine, säteily ja kvantittuminen

Keskeiset sisällöt

- *energian kvantittuminen aineen ja säteilyn vuorovaikutuksessa*
- *fotoni sähkömagneettisen säteilykentän kvanttina*
- *atomin rakenne, atomin elektronien kvanttitilat ja aaltomekaanisen atomimallin periaate*
- *kvantittumiseen perustuva teknologia: laser ja kvanttirakenteet*
- *atomiytimen rakenne ja muutokset, radioaktiivinen hajoaminen*
- *ydinreaktiot, massan ja energian ekvivalenssi, ytimen sidosenergia*
- *ydinvoima, fissio ja fuusio*
- *hajoamislaki*
- *ionisoivan säteilyn lajit ja biologiset vaikutukset sekä soveltaminen lääketieteessä ja teknologiassa*
- *hiukkasfysiikan standardimalli*

- *maailmankaikkeuden kehitys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Oman ja toisten hyvinvoinnin kannalta opiskelijan on tärkeä ymmärtää, miksi ionisoivalla säteilyllä on haitallisia vaikutuksia. Moduulissa voidaan tutustua esimerkiksi siihen, miten ionisoivaa säteilyä käytetään lääketieteessä sekä diagnostisissa että hoitotarkoituksissa. Samalla voidaan selvittää, miten näissä toimenpiteissä pidetään huolta potilaan ja henkilökunnan turvallisuudesta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Keskeisten sisältöjen omaksumisen myötä opiskelijan on mahdollista osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ydinvoimasta ja radioaktiivisten lähteiden säteilystä sekä tulkita käytyä keskustelua fysiikan näkökulmasta ja faktoihin pohjautuen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla opiskelijalle syntyy käsitys nykyisestä fysiikan tutkimukseen perustuvasta tieteellisestä maailmankuvasta globaalina kokonaisuutena. Opiskelija tunnistaa, mitkä merkittävät fysiikan kokeet ja teoriat ovat perusteena nyky- yhteiskunnan toiminnalle, kulttuuriperinnölle ja ihmisen paikalle maailmankaikkeudessa. Samalla vahvistuu opiskelijan käsitys siitä, mihin maailmankuvaa koskeviin kysymyksiin fysiikka tieteenä ei vielä vastaa ja mihin se ei koskaan vastaa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Säteilyn kvantittumisen avulla on mahdollista selittää termisen säteilyn absorptio kasvihuonekaasuihin ja siten syventää opiskelijan ymmärrystä kasvihuoneilmiöön liittyvistä fysikaalisista mekanismeista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opettajan ja opiskelijan välistä palautekeskustelua, opiskelijan itsearviointia, kurssilaisten vertaisarviointia sekä opintojakson päätteeksi loppuarviointia.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, johon kuuluu mm. opintojakson tavoitteiden saavuttaminen, työskentelytaidot, erilaiset suulliset ja kirjalliset tehtävät, pari- ja ryhmätehtävät sekä alku-, väli- tai loppukokeet.

Arvioinnissa huomioidaan opintojakson laaja-alaisen osaamisen tavoitteet.

Opintojakson arviointi numerona 4 – 10.

8.6. Maantiede (GE)

Oppiaineen tehtävä

Maantiede tarkastelee luonnon, ihmisen ja yhteiskunnan ilmiöitä ja vuorovaikutusta. Maantieteen opetuksen tehtävänä on avartaa opiskelijan maantieteellistä maailmankuvaa ja kehittää valmiuksia ymmärtää maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja niiden ajallista muutosta sekä alueellisia ongelmia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja näkemyksiä, ottamaan kantaa omassa ympäristössään, lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Opetus harjaannuttaa opiskelijan osallistumis- ja vaikuttamistaitoja sekä tukee opiskelijaa kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutusta sekä tarkastelemaan maailmaa muuttuvana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä.

Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja humanistis-yhteiskuntatieteelliset aiheet. Opetus antaa opiskelijalle valmiuksia ympäristö- ja ihmisoikeuskysymysten tarkasteluun sekä tukee opiskelijan kasvua sivistyneeksi ja vastuulliseksi kansalaiseksi.

Nuorten elämismaailma sekä opiskelijan arkiset kokemukset ja havainnot ovat maantieteen opetuksen lähtökohta. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä. Tutkiva lähestymistapa ja geomedian käyttö auttavat opiskelijaa syventämään maantieteellistä ajattelua sekä ymmärtämään arkiympäristössä ja paikallisella, alueellisella ja maailmanlaajuisella tasolla tapahtuvia muutoksia. Geomedialla tarkoitetaan maantieteellisiä tiedonhankinta- ja esitystapoja, esimerkiksi karttoja, paikkatietoa, diagrammeja, kuvia, videoita, kirjallisia lähteitä, mediaa ja suullisia esityksiä. Geomedian monipuolinen käyttö tukee opiskelijaa maantieteellisen tiedon hankinnassa, analysoinnissa, tulkinnassa ja visuaalisessa esittämisessä. Ajankohtaisten uutisten käsittely opetuksessa kehittää opiskelijan maailmankuvan rakentumista ja kriittistä ajattelua sekä auttaa häntä ymmärtämään lähiympäristössä ja muualla maailmassa tapahtuvia muutoksia.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä maantieteen tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

Maantieteen opetuksessa tuetaan opiskelijan ***hyvinvointi-*** *ja* ***vuorovaikutusosaamisen*** *kehittymistä. Maantieteen opetukselle ominaiset työskentelytavat ovat opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia vaihtelevissa oppimisympäristöissä. Maantieteen opetuksessa korostuvat erityisesti sosiaaliset ja yhteistyötaidot sekä vastuunotto omasta ja muiden työskentelystä. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteiden asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.*

Maantieteen opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä ***monitieteelliseen ja luovaan*** *työskentelyyn. Opetuksessa perehdytään maantieteen ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Geomediataidot vahvistavat opiskelijan monilukutaitoa. Maantieteen opetus motivoi opiskelijaa luonnontieteelliseen ja humanistis-yhteiskuntatieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan sekä tietojen kriittiseen analyysiin.*

Maantieteen opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus edistää opiskelijan ymmärrystä kestävän kehityksen merkityksestä aluesuunnittelun lähtökohtana ja antaa opiskelijalle valmiuksia osallistuvaan suunnitteluun. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään tulevaisuuteen ja globaalin vastuun ymmärtämiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä, mikä vahvistaa ***yhteiskunnallista osaamista****.*

Maantieteen opiskelu vahvistaa opiskelijan ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista*** *monipuolisesti. Opetus lisää ymmärrystä kulttuurisesta monimuotoisuudesta ja luonnonympäristön merkityksestä. Maantieteen opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva kestävän elämäntavan välttämättömyydestä. Opetus auttaa opiskelijaa soveltamaan maantieteellisiä tietoja ja taitoja omassa arkielämässä, eettisissä pohdinnoissa ja kestävissä kulutusvalinnoissa.*

Maantieteen opetus syventää opiskelijan käsitystä ihmisoikeuksien merkityksestä, yhteiskunnan moninaisuudesta ja alueellisen identiteetin muodostumisesta tukien siten opiskelijan ***globaali- ja kulttuuriosaamisen*** *kehittymistä. Maantieteelle on ominaista tarkastella ajankohtaisia maailmanlaajuisia ilmiöitä ja niiden vuorovaikutussuhteita. Maantiede tukee opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksien ja tulevaisuuden taitojen rakentumista sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi.*

Tavoitteet

Maantieteen opetuksessa vahvistetaan opiskelijan maantieteellistä ajattelua, syvennetään ilmiöiden ja prosessien ymmärtämistä sekä kehitetään monipuolisten taitojen hallintaa ja soveltamista. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Maantieteellinen ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- *saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan maantieteeseen ja maantieteen tapaan hahmottaa ja tutkia maailmaa*
- *ymmärtää, mikä on ominaista maantieteelle tieteenalana ja mihin maantieteellistä osaamista tarvitaan arkielämässä, opiskelussa ja työelämässä*
- *osaa käyttää maantieteellisiä käsitteitä täsmällisesti ja ilmaista perusteltuja näkemyksiä maantieteelle ominaisella tavalla oikeissa yhteyksissä*
- *syventää maailman karttakuvan ja paikannimistön hallintaansa*
- *osaa tarkastella maailmaa eri lähtökohdista, kuten yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmista*
- *ymmärtää kestävän elämäntavan välttämättömyyden ja luonnonvaroja säästävän kiertotalouden merkityksen.*

Maantieteelliset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja*
- *ymmärtää ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja*
- *ymmärtää luonnon- ja ihmismaantieteellisten ilmiöiden ja prosessien vuorovaikutuksen.*

Maantieteelliset taidot ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa havainnoida arkiympäristöjä ja tulkita maisemaa*
- *osaa vertailla ja analysoida luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita sekä niissä tapahtuvia muutoksia eri aluetasoilla*
- *osaa havainnoida, kuvata ja analysoida ihmisten hyvinvointia paikallisesti, alueellisesti ja maailmanlaajuisesti*
- *osaa pohtia ja arvioida mahdollisia ratkaisuja ympäristön muutoksiin ja ihmisen toiminnan aiheuttamiin muutoksiin*
- *ymmärtää, soveltaa ja analysoi maantieteellistä tietoa sekä hyödyntää monipuolisesti geomediaa tiedon hankinnassa, arvioinnissa ja esittämisessä*
- *seuraa ajankohtaisia maailman tapahtumia ja osaa kriittisesti arvioida niihin vaikuttavia tekijöitä sekä mahdollisia seurauksia*
- *tuntee alueiden kehittämisen, osallistumisen ja vaikuttamisen keinoja*
- *saa valmiuksia toimia kantaaottavana ja kestävää tulevaisuutta edistävänä aktiivisena maailmankansalaisena.*

Osaamisen arviointi

Maantieteen yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin.

Maantieteen arvioinnin keskeisiä kohteita ovat maantieteellinen ajattelu, maantieteellisten ilmiöiden ja prosessien ymmärtäminen sekä maantieteellisten taitojen osaaminen ja soveltaminen. Opiskelija voi esittää maantieteellistä ajatteluaan ja tietoaan monipuolisin menetelmin. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida, havainnollistaa ja esittää maantieteellistä tietoa erilaisissa tilanteissa. Maantieteessä keskeisiä arvioitavia taitoja ovat karttojen luku- ja tulkintataito, graafiset esittämistaidot sekä muut geomediataidot. Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kenttätöillä sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

Maailma muutoksessa, 2 op (GE1)

Opintojakson moduulit

- Maailma muutoksessa, 2 op (GE1), Pakollinen

Tavoitteet

Maailma muutoksessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää maantieteellistä maailmankuvaansa ja osaa käyttää paikannimistöä luontevasti tarkoituksenmukaisissa yhteyksissä*
- *osaa analysoida ympäristön muutosten syitä ja arvioida ympäristön muutosten seurauksia eri alueilla*
- *tuntee keinoja ja osaa selittää, millaisten ratkaisujen avulla ympäristön muutoksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *osaa analysoida ihmiskunnan muutosten syitä ja arvioida muutosten seurauksia eri alueilla*
- *tuntee keinoja ja osaa arvioida, miten ihmistoiminnan aiheuttamiin muutoksiin voidaan vaikuttaa eri alueilla*
- *tuntee kestävän kehityksen sitoumuksia sekä osaa käyttää näitä eettisten perustelujen pohjana*
- *osaa hankkia, analysoida ja esittää asianmukaista ja luotettavaa tietoa alueellisista kysymyksistä geomediaa hyödyntäen*
- *osaa arvioida kriittisesti ajankohtaisia alueellisia uutisia ympäristön tai ihmiskunnan muutoksista eri medioissa.*

Keskeiset sisällöt

Maailma muutoksessa

Maantiede tieteenalana

- *miten maantieteessä tarkastellaan ympäristöä ja maailmaa*
- *miten maantiedettä hyödynnetään työelämässä ja arjessa*
- *alueelliset ajankohtaiset uutiset*

Ympäristön muutoksia ja niiden ratkaisukeinoja

- *ilmastonmuutosten mekanismit*
- *nykyisen ilmastonmuutoksen syitä ja seurauksia*
- *kuivuus, aavikoituminen, myrskyt, tulvat*
- *ympäristön muutoksiin sopeutuminen ja niiden hillintä*

Ihmiskunnan muutoksia

- *väestön kasvun ja vaurastumisen maailmanlaajuiset ympäristövaikutukset*
- *puhtaan veden puute, nälkä*
- *hyvinvoinnin jakautuminen, köyhyys*
- *pakolaisuus*
- *kestävän kehityksen sitoumukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen – tavoitteessa keskeisintä on oppia luonnontieteellisiä perusteita, joiden ymmärrys toimii pohjana niin alueellisten kuin valtakunnallistenkin ympäristöongelmien ja haasteiden ymmärtämiselle. Tärkeää on kannustaa opiskelijaa etsimään erilaisia ratkaisuja ongelmiin. Globaalin ymmärryksen kehittyminen auttaa opiskelijaa tutkimaan esiintyviä ongelmia ja ratkaisuja niihin myös eettiseltä kannalta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen – tavoitteessa perehdytään tieteelliseen tutkimukseen sekä luonnonmaantieteellisen ja ihmismaantieteellisen lukutaidon vahvistamiseen. Tavoitteessa keskitytään oikeiden maantieteellisten käsitteiden oppimiseen ja niiden käyttöön oikeissa asiayhteyksissä. Keskeistä ovat myös erilaiset geomediatiedot, kuten esimerkiksi kartat, diagrammit yms. ja näiden tulkinta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen – tavoitteessa keskitytään hahmottamaan maantieteen merkitystä yhteiskunnassa, esimerkiksi maantieteeseen liittyvien työtehtävien ja maantieteellisen osaamisen tarpeellisuuden ja merkityksen kautta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu jokaisen opintojakson keskeisten tavoitteiden lisäksi painotettaviin osa-alueisiin. Opintojakson aikana opiskelija suorittaa itsearvioinnin niin opintojakson alussa kuin lopussakin ja arvioi näin omaa kehittymistään suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Opiskelijan osaamista arvioidaan harjoitustehtävien ja opintojakson päättävän kokeen perusteella.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla keskeistä on rakentaa pohjaa maantieteelliselle maailmankuvalle ja sen kehittämiselle huomioiden alueellinen ajattelu. Opintojaksolla korostuu myös maantieteen poikkitieteellisyys ja merkitys yhteiskunnan eri osa-alueilla. Opintojaksossa painottuvat kaikki laaja-alaiset tavoitteet. Paikallisesti painotetaan seuraavia tavoitteita: **Eettisyys ja ympäristöosaaminen**, **monitieteinen ja luova osaaminen** sekä **Yhteiskunnallinen osaaminen**.

Sininen planeetta, 2 op (GE2)

Opintojakson moduulit

- Sininen planeetta, 2 op (GE2), Valinnainen

Tavoitteet

Sininen planeetta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti luonnonmaantieteen peruskäsitteitä ja paikannimistöä*
- *osaa hankkia, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää luonnonmaantieteellistä tietoa geomedian avulla*
- *osaa selittää Maan planetaarisuudesta johtuvia ilmiöitä ja perustella ilmiöiden vaikutuksia luonnon järjestelmiin*
- *osaa kuvata ja analysoida elottoman ja elollisen luonnon alueellisuutta maapallolla*
- *osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä sekä selittää perustellen, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat*
- *osaa analysoida luonnonriskien syitä ja arvioida luonnonriskien seurauksia eri alueilla*
- *osaa selittää ja vertailla esimerkkien avulla, miten luonnonriskien seurauksia voidaan ennakoida tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *ymmärtää luonnonmaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa ja ihmisten arkielämässä.*

Keskeiset sisällöt

Sininen planeetta

Luonnonmaantieteellinen ajattelu

- *luonnonmaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen*
- *luonnonmaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät*

Ilmakehä ja vesikehä

- *ilmakehän rakenne ja tuulet, muutokset otsonikerroksessa*
- *veden kiertokulku, sateet ja meriveden liikkeet, ENSO ja NAO*
- *sää ja sen ennustaminen*
- *ilmastoalueet*

Kivikehä

- *maapallon rakenne ja kiviaineksen kierto*
- *endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina*
- *endogeeniset ja eksogeeniset ilmiöt riskeinä, keskeiset riskialueet, ennakointi ja niihin varautuminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen – tavoitteessa lähtökohtana on luonnonmaantieteellisten ilmiöiden sekä prosessien syvällisempi ymmärrys. Maantieteellisiä ilmiöitä ja ongelmia havainnollistetaan geomedian keinoin. Nykyajan ongelmien tarkastelussa keskitytään niiden luonnonmaantieteellisten perusteiden ymmärryksen oppimiseen, jotta opiskelija oppii ymmärtämään niiden riippuvuus- ja syy-seuraussuhteet.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen – tavoitteessa vahvistetaan maantieteellistä lukutaitoa syventymällä lisää esimerkiksi tieteellisiin tutkimuksiin ja maantieteellisiin uutisiin. Alueellisesti tutustutaan Konneveden lähiympäristön maantieteellisiin erityispiirteisiin esimerkiksi karttojen ja erilaisten tilastojen avulla, jotta ymmärretään maantiedettä niin alueellisesti kuin laajemminkin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu jokaisen opintojakson keskeisten tavoitteiden lisäksi painotettaviin osa-alueisiin. Opintojakson aikana opiskelija suorittaa itsearvioinnin niin opintojakson alussa kuin lopussakin ja arvioi näin omaa kehittymistään suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Opiskelijan osaamista arvioidaan harjoitustehtävien ja opintojakson päättävän kokeen perusteella.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla keskitytään luonnonmaantieteellisten ilmiöiden oppimiseen ja niiden syy-seuraussuhteiden ymmärtämiseen. Keskeistä on ymmärtää planeettamme ainutkertaisuutta sekä luonnon mahdollisuuksia ja rajoja eri näkökulmista. Opintojaksolla painottuvat **eettisyys ja ympäristöosaaminen** ja **monitieteinen ja luova osaaminen.**

Yhteinen maailma, 2 op (GE3)

Opintojakson moduulit

- Yhteinen maailma, 2 op (GE3), Valinnainen

Tavoitteet

Yhteinen maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti ihmismaantieteen käsitteitä ja paikannimistöä*
- *tunnistaa kulttuurisia piirteitä ja niiden eroja, arvostaa niiden moninaisuutta sekä ottaa toiminnassaan huomioon ihmisoikeudet*
- *osaa hankkia, analysoida, arvioida ja esittää ihmismaantieteellistä tietoa geomedian avulla*
- *osaa kuvata ja analysoida ihmistoiminnan alueellisia piirteitä sekä ihmisen ja luonnon välisiä riippuvuussuhteita eri aluetasoilla*
- *osaa analysoida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta ihmisen toimintaan sekä vertailla eri alueita*
- *osaa analysoida esimerkkien avulla ihmiskunnan riskien ja ympäristöriskien syitä ja arvioida niiden seurauksia sekä tunnistaa keinoja, miten riskien seurauksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *ymmärtää ihmismaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa, ihmisten arkielämässä ja omassa toiminnassaan.*

Keskeiset sisällöt

Yhteinen maailma

Ihmismaantieteellinen ajattelu

- *ihmismaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen*
- *ihmismaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät*

- *paikkojen kokeminen ja miellekartat*

Väestö, asutus ja kulttuurit

- *väestörakenne ja väestönmuutokset*
- *asutuksen sijoittuminen, muuttoliikkeet*
- *kulttuurien moninaisuus, alueellinen identiteetti ja ihmisoikeuksien toteutuminen, kuten alkuperäiskansojen asema*

Kaupungit ja kaupungistuminen

- *maankäyttö ja rakennettu ympäristö*
- *kaupunkiympäristön muutokset ja ekokaupungit*

Tuotannon alueelliset piirteet ja luonnonvarojen kestävä käyttö

- *maa-, metsä- ja kalatalous*
- *kaivannaiset, energialähteet*
- *teollisuus*
- *kiertotalous*

Liikkuminen, palvelut ja vuorovaikutus

- *saavutettavuus, liikenneverkot ja matkailu*
- *globalisaatio*
- *innovaatioiden alueellinen leviäminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen – tavoitteessa keskeisintä on ymmärtää maailman verkottuneisuutta ja keskinäisiä riippuvuussuhteita. Useat ilmiöt tapahtuvat ja vaikuttavat maailmanlaajuisesti. Tärkeää on ymmärtää omien valintojen vaikutus niin alueellisesti kuin maailmanlaajuisestikin. Kestävä kehitys on keskeisessä asemassa. Ilmiöitä tarkastellaan myös eri kulttuurien näkökulmasta ja rakennetaan ymmärrystä monikulttuurisesta maailmasta.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen – tavoitteessa lisätään opiskelijan ymmärrystä monimuotoisesta maailmasta. Keskeistä on ymmärtää ihmistoimintaa huomioiden alueelliset erot ja toisaalta yhteneväisyydet. Lähtökohtana on ihminen: miten hän kokee maailman? Käsitellään alueellista identiteettiä, ihmisoikeuksia sekä esimerkiksi alkuperäiskansojen asemaa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen – tavoitteessa keskitytään ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin maantieteen näkökulmasta seuraamalla esimerkiksi uutisvirtaa. Tutustutaan maantieteellisiin tutkimuksiin yhteiskunnallisesta näkökulmasta. Lisäksi huomioidaan maantieteellisen osaamisen tarvetta eri aloilla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu jokaisen opintojakson keskeisten tavoitteiden lisäksi painotettaviin osa-alueisiin. Opintojakson aikana opiskelija suorittaa itsearvioinnin niin opintojakson alussa kuin

lopussakin ja arvioi näin omaa kehittymistään suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Opiskelijan osaamista arvioidaan harjoitustehtävien ja opintojakson päättävän kokeen perusteella.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla keskitytään ihmismaantieteellisiin ilmiöihin ja prosesseihin sekä niiden ymmärtämisen eri tasoilla. Keskeistä on myös ymmärtää ihmisen toiminnan piirteitä alueittain globaali- ja kulttuuriosaamista vahvistaen. Opintojaksolla painottuvat laaja-alaisista tavoitteista **globaali- ja kulttuuriosaaminen**, **hyvinvointiosaaminen** sekä **yhteiskunnallinen osaaminen**.

Geomedia - tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4)

Opintojakson moduulit

- Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4), Valinnainen

Tavoitteet

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa maantieteellisiä kysymyksiä ja toteuttaa tutkimuksen tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin, jossa on paikallinen, alueellinen tai globaali ulottuvuus*
- *ymmärtää ja osaa selittää, miten geomediaa sovelletaan maantieteellisessä tutkimuksessa, omassa arjessa ja yhteiskunnan eri aloilla*
- *osaa hyödyntää paikkatietosovelluksia ja tietää niiden toimintaperiaatteita*
- *osaa havainnoida arkiympäristöjä, tulkita maisemaa ja karttoja sekä kuvata ja selittää luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiötä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita*
- *tuntee ja osaa kuvata aluesuunnittelun tavoitteet ja eri tasot sekä kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen.*

Keskeiset sisällöt

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Maantieteellinen tutkimus

- *geomedian käyttö tutkimuksessa; kartografian ja paikkatiedon perusteet, kuvat, videot, diagrammit ja taulukot sekä muut alueellisen tiedon lähteet*
- *ongelmien asettaminen, tutkimusaineiston hankinta, käsittely, analysointi, tulkinta, arviointi, havainnollistaminen ja esittäminen*
- *luonnon- ja kulttuurimaisemien tulkinta karttojen, kuvien ja muun geomedian avulla*
- *geomedian käyttö arjessa, työelämässä ja kestävän tulevaisuuden edistämisessä*

Aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet

- *kaavoitus eri aluetasoilla*
- *osallistumisen keinot*

Maantieteellinen tutkielma tai osallistumis- ja vaikuttamisprojekti (opiskelijan valinnan mukaan)

- *näkökulma voi olla aluemaantieteellinen tai ilmiöpohjainen, keskeistä aiheen käsittelyssä on alueellisuus sekä ymmärrys ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta*
- *tutkielma tai muu projekti laaditaan yksin tai ryhmässä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen – tavoitteessa keskeisintä on geomediataitojen oppiminen (kartat, diagrammit, paikkatiedot jne.) ja soveltaminen. Vahvistetaan maantieteellistä lukutaitoa. Opiskelijat laativat tutkielman, joka mittaa jo opittujen maantieteellisten taitojen soveltamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen – tavoitteessa keskeistä on toteuttaa harjoitustyö pienryhmissä, ja sen jälkeen esittää se muille. Yhdessä suunnittelu ja tekeminen vahvistaa vuorovaikutusosaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen – tavoitteessa keskeistä on yhteiskunnallisiin maantieteellisiin kysymyksiin kantaa ottaminen. Opiskelija kykenee seuraamaan maantieteellisiä asioita mediasta ja tietämyksensä avulla ottamaan niihin kantaa ja muodostamaan tietoon perustuvia mielipiteitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu jokaisen opintojakson keskeisten tavoitteiden lisäksi painotettaviin osa-alueisiin. Opintojakson aikana opiskelija suorittaa itsearvioinnin niin opintojakson alussa kuin lopussakin ja arvioi näin omaa kehittymistään suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Opiskelijan osaamista arvioidaan harjoitustehtävien ja opintojakson päättävän kokeen perusteella.

GE4-kurssilla laajasti toteutettu tutkielma voi korvata kokeen. Arviointi muodostuu opintojakson tehtävien ja tutkielman perusteella.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla keskitytään jo hankitun maantieteellisen tiedon soveltamiseen ja hyödyntämiseen esimerkiksi tutkielman tekemisen avulla. Opintojakson teemana on aluesuunnitteluun perehtyminen. Laaja-alaisista tavoitteista opintojaksolla painottuvat **monitieteinen ja luova osaaminen**, **vuorovaikutusosaaminen** sekä **yhteiskunnallinen osaaminen**.

8.7. Historia (HI)

Oppiaineen tehtävä

Historian opetus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä ja edellytyksiä ymmärtää oman aikansa maailmaa sekä sen muutosprosesseja. Se antaa välineitä nykyisyyden ymmärtämiseen ja avaa näkökulmia tulevaisuuden kehityksen pohtimiseen. Kulttuurien tuntemusta edistävänä oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä sekä tukee opiskelijan kasvua aktiiviseksi ja moninaisuutta ymmärtäväksi yhteiskunnan jäseneksi.

Opetuksen lähtökohtana on historian luonne tieteenalana. Huomiota kiinnitetään historiallisen tiedon rakentumisen perusteisiin ja tiedon luotettavuuden kriittiseen arviointiin sekä ilmiöiden moniperspektiiviseen selittämiseen. Historian opiskelu kehittää kykyä hankkia tietoa, erottaa oleellinen tieto epäolennaisesta ja käsitellä laajoja tietokokonaisuuksia. Erityisenä tarkastelun kohteena ovat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden väliset riippuvuussuhteet sekä historian tiedon tulkinnallisuus ja sen käyttö yhteiskunnassa. Opetuksen tehtävänä on vahvistaa opiskelijan historiallista ajattelua. Historiallinen ajattelu koostuu historiatiedon tulkinnallisen

luonteen ymmärtämisestä. Historian peruskäsitteiden, muutoksen ja jatkuvuuden sekä syyn ja seurauksen, hallinta on oleellinen osa historiallista ajattelua. Historialliseen ajatteluun kuuluu myös historian tekstitaitojen hallinta, kuten kyky analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä ja arvioida niiden tuottajien tarkoitusperiä. Historialle ominainen tapa lukea ja tulkita lähteitä antaa valmiuksia arvioida tiedon luotettavuutta myös tämän päivän maailmassa.

Historian opetuksessa tarkastellaan nykyisyyteen johtanutta kehitystä, ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä kulttuurin, vallankäytön ja talouden vuorovaikutusta. Siinä perehdytään yksilön merkitykseen ja mahdollisuuksiin toimijana nyt ja tulevaisuudessa sekä pohditaan yksilöiden ja väestöryhmien toiminnan taustatekijöitä ja motiiveja historiallisissa konteksteissaan. Historian opetuksessa opiskelijat myös harjoittelevat historiallista empatiaa eli asettumista menneisyyden ihmisen asemaan kulloisessakin kontekstissa. Tarkoituksena on pyrkiä ymmärtämään menneisyyden ihmisten tekemiä ratkaisuja. Opetuksessa korostetaan ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä sekä demokratian ja kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia oman aikamme ja tulevaisuuden haasteiden ratkaisemisessa. Suomen historiaa tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten.

Laaja-alainen osaaminen

Historia tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettiseen toimijuuteen. Se auttaa opiskelijaa kasvamaan sivistyneeksi ja avarakatseiseksi yhteiskunnan jäseneksi. Historian opetuksen tavoitteet toteutuvat linkittyen laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin.

Historia vahvistaa opiskelijan ***hyvinvointiosaamista*** *kehittämällä eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset ja heidän näkökulmansa sekä tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa sekä edistää omien vahvuuksien tunnistamista ja hyödyntämistä. Lisäksi se syventää ymmärrystä hyvinvointiyhteiskuntien kehityksestä.*

Vuorovaikutusosaaminen *näkyy historian opetuksessa oppiaineen tavoitteissa ja työskentelytavoissa. Historialle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opinnoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelu- ja työskentelytapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät oppimisen lisäksi sosiaalisia ja yhteistyötaitoja, kehittävät myötätuntotaitoja sekä vahvistavat kaikkien osallisuutta ja myönteistä oppimisilmapiiriä.*

Historian oppiaineen lähtökohtana on oppia hyödyntämään ja arvioimaan kriittisesti erilaisia tietolähteitä ja niiden luotettavuutta sekä ymmärtämään ja arvostamaan tutkitun tiedon merkitystä. Opetuksessa opiskelija harjaantuu tuottamaan, yhdistelemään ja soveltamaan tietoa monialaisissa verkostoissa rohkeasti, luovasti ja tulevaisuuteen suunnaten. Historia vahvistaa monelta osin opiskelijan ***monitieteisen ja luovan osaamisen*** *sekä monilukutaidon kehittymistä. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.*

Historian opetuksessa korostetaan ***yhteiskunnallista osaamista*** *tukevalla tavalla ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä. Demokratian, aktiivisen kansalaisuuden ja kansainvälisen yhteistyön moninaisia mahdollisuuksia tarkastellaan kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti. Lähdekriittisyyden ja medialukutaidon vahvistaminen ovat oppiaineessa keskeisessä roolissa. Historian opiskelu auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi historian yhteiskunnallisesta ja poliittisesta käytöstä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan sitä. Historiatietoisuus antaa pohjaa opiskelijan demokraattiselle osallistumiselle ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämiselle.*

Historian oppiaineessa tarkastellaan yksilön, luonnon ja yhteiskunnan välisten riippuvuussuhteiden muutosta pitkällä aikavälillä. Näitä käsitellään osana kestävää tulevaisuutta ***eettisyyden ja ympäristöosaamisen*** *tavoitteiden mukaisesti. Historia syventää käsitystä siitä, miten yhteiskunnan nykyinen arvopohja on syntynyt, ja antaa valmiuksia moniulotteisten ilmiöiden*

ymmärtämiseen ja ratkaisemiseen humanistisesta näkökulmasta. Historiallinen empatia vahvistaa opiskelijan kykyä monipuoliseen eettiseen pohdintaan.

Kulttuurien ja kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistavana oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä vahvistaen ***globaali- ja kulttuuriosaamista****. Historian opetus tukee opiskelijan kasvua moninaisuutta ymmärtäväksi ja kansainvälisyyteen suuntautuneeksi yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi. Historian oppiaineessa korostetaan jokaisen oikeutta omiin kulttuurisiin juuriinsa.*

Tavoitteet

Historian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät historialliseen ajatteluun: arvoihin, historiallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä historiallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Arvot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee historian laaja-alaisuuden ja ymmärtää kulttuurien erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden monimuotoisuutta*
- *saa valmiuksia muodostaa ihmisoikeuksia, tasa-arvoa, demokratiaa ja kestävää elämäntapaa arvostavan maailmankuvan sekä osaa toimia niitä edistävänä vastuullisena kansalaisena*
- *saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan historiaan ja ymmärrystään sen merkityksellisyydestä.*

Historiallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen ja maailmanhistorian keskeisimpiä historiallisia prosesseja taustoineen ja seurauksineen sekä osaa arvioida niiden merkitystä ja vuorovaikutussuhdetta*
- *ymmärtää historian monitulkintaisuuden ja historiallisen tiedon rakentumisen periaatteet*
- *ymmärtää nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohtana*
- *osaa analysoida historiallisia ilmiöitä ja arvioida ihmisten toimintaa eri aikoina kunkin ajan omista lähtökohdista*
- *kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historialliseen jatkumoon sekä syventämään historiatietoisuuttaan.*

Historiallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa etsiä, tulkita ja arvioida lähdekriittisesti erilaisia kirjallisia, tilastollisia ja kuvallisia lähteitä*
- *pystyy rakentamaan menneisyyttä koskevaa tietoa erilaisia tietolähteitä kriittisesti käyttäen*
- *osaa hyödyntää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisessa ja arvioida kriittisesti historian käyttöä yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinona sekä muissa yhteyksissä*
- *osaa soveltaa historian osaamistaan yhteiskunnallisten ja taloudellisten haasteiden arvioimiseen ja nähdä niihin liittyviä vaihtoehtoisia ratkaisukeinoja myös tulevaisuudessa.*

Osaamisen arviointi

Historian osaamisen arviointi kohdistuu historian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja työskentelytavoistaan sekä kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa osaamistaan.

Historian arvioinnin keskeisiä kohteita ovat historian tiedonalalle ominaisten tietojen ja taitojen hallinta: kyky ymmärtää ajallista kehitystä, syy-yhteyksiä ja seurausvaikutuksia sekä taito hankkia informaatiota erilaisista lähteistä, erotella olennaista ja epäolennaista tietoa sekä arvioida historian ilmiöitä, tulkintoja ja historian tiedon käyttöä kriittisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan taito ymmärtää, soveltaa, analysoida ja yhdistellä historiallista tietoa erilaisissa tilanteissa, kuten taito käyttää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä ja muodostaa tiedoistaan loogisia kokonaisuuksia.

Opintojaksot

Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1)

Opintojakson moduulit

- Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1), Pakollinen

Tavoitteet

Ihminen, ympäristö ja historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää ja tuottaa historian tiedonalalle ominaista asiatekstiä sekä hallitsee tilastojen lukutaidon*
- *ymmärtää historiallisen tiedon luonteen ja osaa käyttää historiallisia lähteitä sekä arvioida niitä kriittisesti*
- *tuntee eurooppalaisten yhteiskuntien ja globaalin talouden järjestelmän muodostumisen keskeiset prosessit*
- *ymmärtää nykypäivän taloudellisiin, yhteiskunnallisiin ja väestöllisiin ilmiöihin johtaneen kehityksen sekä osaa eritellä siihen vaikuttaneita tekijöitä*
- *osaa analysoida väestön, talouden ja yhteiskuntarakenteiden kehitystä ja riippuvaisuutta ympäristöstä*
- *osaa arvioida kriittisesti teknologian ja informaation muutoksen merkitystä ihmisten elinolojen muokkaajana.*

Keskeiset sisällöt

Ihminen, ympäristö ja historia

Historia tieteenalana

- *historian kehityslinjojen hahmottaminen ja sitominen aikaan*
- *historian tutkimusmenetelmät ja lähteiden käyttö*

Maatalous luomassa pohjaa yhteiskuntien kehitykselle

- *ihminen ympäristön muokkaajana eri aikoina*
- *maanviljely, työnjako ja kulttuurin synty*
- *väestönkasvu, yhteiskuntien ja valtioiden muodostuminen*
- *rahatalouden ja kaupan kehitys*

Maailmankaupan synty ja vuorovaikutuksen lisääntyminen

- *eurooppalaiset tutkivat ja valloittavat maailmaa*
- *kansainvälisen kaupan monipuolistuminen ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön*

Teollistuminen muuttaa ihmisen ja luonnon suhdetta

- *teollistumisen edellytykset ja vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön*
- *väestökehitys ja muuttoliikkeet*
- *jälkiteollinen yhteiskunta ja globaali talous*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen näkyy historian opetuksessa oppiaineen tavoitteissa ja työskentelytavoissa esimerkiksi keskustelujen, väittelyiden ja yhteistoiminnallisen oppimisen muodossa. Työtavoissa kiinnitetään huomiota dialogisuuteen ja näkökulmien arvostamiseen. Esimerkiksi vertaispalautteen antamisessa kiinnitetään huomiota kunnioittavaan, toisten näkemyksiä arvostavaan ja rakentavaan toimintatapaan.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan yksilön, luonnon ja yhteiskunnan välisten riippuvuussuhteiden muutosta pitkällä aikavälillä. Näitä käsitellään osana kestävää tulevaisuutta eettisyyden ja ympäristöosaamisen tavoitteiden mukaisesti. Opintojakson sisällöt mahdollistavat luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön kantokyvyn heikkenemisen tarkastelun useissa historiallisissa konteksteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kulttuurien ja kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistavana oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä vahvistaen globaali- ja kulttuuriosaamista. Opintojaksolla huomataan, kuinka kulttuurit eri aikakausilla kerrostuvat, integroituvat ja hajoavat. Tämän myötä opiskelijalla on mahdollisuus kasvaa moninaisuutta ymmärtäväksi ja kansainvälisesti suuntautuneeksi yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson sisällöt mahdollistavat opiskelijoille laajan ymmärryksen siitä, miten yhteiskunnat ja kulttuurit ovat rakentuneet historiassa ympäristötekijöiden muokkaamina. Tämä ymmärrys lisää yhteiskunnallista osaamista ja aktiivisena kansalaisena toimimisen mahdollisuuksia.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso auttaa opiskelijaa hahmottamaan itseään osana yhteiskunnallista ja kulttuurista jatkumoa. Toisaalta se auttaa opiskelijaa hahmottamaan myös nykyhetken ja menneisyyden suhdetta jatkuvuuksineen ja katkoskohtineen sekä eroineen ja yhtäläisyyksineen. Näin opintojakson sisällöt rakentavat opiskelijan identeettiä paikallisesti, kansallisesti ja globaalisti kehittäen näin opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla tutustutaan historiaan useiden eri tieteenalojen näkökulmasta. Opintojakson sisällöillä on selkeä kosketuspinta luonnontieteisiin: väestönkasvu, ympäristö, ilmasto, tekniikan kehittyminen. Oleellisena osana historian työskentelytapoja on vahva lähdetyöskentely sekä lähdekritiikin harjoittelu, mikä kehittää opiskelijoiden luovuutta ja monilukutaitoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan valtakunnallisten lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin opintojakson aikana. Opiskelijalla on mahdollista tehdä opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen siten, että arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, esitelmiin, päättökokeeseen, opiskelijan käytännön työskentelyyn, tuntiaktiivisuuteen tai näiden erilaisiin yhdistelmiin. Opiskelijat voivat tehdä opintojakson alussa työskentelyn tavoitearvioinnin, johon opintojakson loppuarviointia on mahdollista peilata.

Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, itsearvioinnin ohjeistuksella ja kommentoinnilla sekä henkilökohtaisilla keskusteluilla. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan vahvuuksiin sekä kehitettäviin osa-alueisiin.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteista opintojaksolla korostuvat erityisesti eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Niitä voidaan arvioida esimerkiksi lähdetyöskentelyn harjoittelun yhteydessä.

Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2)

Opintojakson moduulit

- Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2), Pakollinen

Tavoitteet

Kansainväliset suhteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee kansainvälisen politiikan peruskäsitteistön, toimintatavat ja keskeisimmät kehityslinjat*
- *osaa hyödyntää monipuolisia tietolähteitä ja tunnistaa tiedonvälitykseen liittyvää mielipidevaikuttamista eri aikoina*
- *osaa eritellä aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen merkityksen kansainvälisten suhteiden historiassa sekä pystyy arvioimaan niiden vaikutusta nykypäivään ja tulevaisuuteen*
- *osaa analysoida kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen syitä, vaikutuksia ja ratkaisumahdollisuuksia*
- *seuraa aktiivisesti mediaa ja osaa tarkastella kriittisesti kansainvälisiä kysymyksiä*
- *osaa eritellä ja arvioida historian käyttöä politiikan välineenä.*

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Kansainväliset suhteet

Kansainvälisen politiikan perusteet

- *kansainvälinen politiikka tutkimuskohteena ja keskeiset käsitteet*
- *poliittiset ideologiat ja niiden vaikutus yhteiskuntiin ja kansainvälisiin suhteisiin*

Eurooppakeskeinen kansainvälinen järjestelmä

- *imperialismi politiikan, talouden ja kulttuurin ilmiönä*
- *maailmansotien syyt ja seuraukset*
- *demokratian ja totalitarismin vastakkainasettelu*
- *ihmisoikeuskysymykset, holokausti ja muut kansanmurhat*

Kaksinapaisesta moninapaiseen maailmaan

- *kylmän sodan supervaltakilpailu ja sen päättyminen*
- *dekolonisaation merkitys ja vaikutukset*
- *maailmanpolitiikka ja muuttuva vallan tasapaino*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen näkyy opintojaksolla oppiaineen tavoitteissa ja työskentelytavoissa esimerkiksi keskustelujen, väittelyiden ja yhteistoiminnallisen oppimisen muodossa. Esimerkiksi vertaispalautteen antamisessa kiinnitetään huomiota kunnioittavaan, toisten näkemyksiä arvostavaan ja rakentavaan toimintatapaan. Opintojakson sisällöt mahdollistavat havainnoida, kuinka kunnioittavalla ja kuuntelevalla vuorovaikutuksella, sekä sananvapaudella on ollut historiallisesti merkittävä rooli yhteiskuntien hajoamis- ja yhdistymisvaiheissa, sekä demokratian rakentamisessa ja romahtamisessa.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso auttaa opiskelijaa hahmottamaan itseään osana yhteiskunnallista ja kulttuurista jatkumoa. Toisaalta se auttaa opiskelijaa hahmottamaan myös nykyhetken ja menneisyyden suhdetta eroineen ja yhtäläisyyksineen sekä rakentamaan omaa identeettiään paikallisesti, kansallisesti ja globaalisti.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan yksilön, luonnon ja yhteiskunnan välisten riippuvuussuhteiden muutosta pitkällä aikavälillä. Näitä käsitellään osana kestävää tulevaisuutta eettisyyden ja ympäristöosaamisen tavoitteiden mukaisesti. Historia syventää käsitystä siitä, miten yhteiskunnan nykyinen arvopohja on syntynyt, ja antaa valmiuksia moniulotteisten ilmiöiden ymmärtämiseen ja ratkaisemiseen humanistisesta näkökulmasta.

Opintojakson sisällöt mahdollistavat eettisen pohdinnan historiallisen empatian huomioiden esimerkiksi suurten eurooppalaisten kriisien, totalitarismien ja niihin kuuluvien ihmisoikeusloukkauksien näkökulmista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Oleellisena osana opintojakson työskentelytapoja on vahva lähdetyöskentely sekä lähdekritiikin harjoittelu, mikä kehittää opiskelijoiden luovuutta ja monilukutaitoa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan maailmanhistoriaa 1800-luvulta alkaen. Opintojakson sisällöt, kuten imperialismi, maailmansodat ja kylmäsota vahvistavat opiskelijoiden globaalia- ja kulttuuriosaamista tarjoamalla ymmärrystä siitä, mitkä tekijät ovat lähihistoriassa muokanneet yhteiskuntia nykyhetken tilanteeseen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson sisällöt mahdollistavat opiskelijoille laajan ymmärryksen siitä, miten eurooppalaiset yhteiskunnnat ja kansainvälinen järjestelmä on rakentunut historiallisesti nykyhetkeen. Ymmärrys lisää yhteiskunnallista osaamista ja aktiivisena kansalaisena toimimisen mahdollisuuksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin opintojakson aikana. Opiskelijalla on mahdollista tehdä opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen siten, että arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, esitelmiin, päättökokeeseen, opiskelijan käytännön työskentelyyn, tuntiaktiivisuuteen tai näiden erilaisiin yhdistelmiin. Opiskelijat voivat tehdä opintojakson alussa työskentelyn tavoitearvioinnin, johon opintojakson loppuarviointia on mahdollista peilata.

Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, itsearvioinnin ohjeistuksella ja kommentoinnilla sekä henkilökohtaisilla keskusteluilla. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan vahvuuksiin sekä kehitettäviin osa-alueisiin.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteista opintojaksolla korostuvat eritoten globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Nämä liittyvät opintojakson keskeisiin sialtöihin esimerkiksi imperialismin, dekolonisaation, informaatiovaikuttamisen ja sananvapauden kehittymisen näkökulmista. Tavoitteita on mahdollista arvioida opintojaksolla esimerkiksi väittelytehtävien, lähdetehtävien tai video- ja kuvantulkintatehtävien osana.

Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3)

Opintojakson moduulit

- Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3), Pakollinen

Tavoitteet

Itsenäisen Suomen historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää Suomen valtiollisen kehityksen, kansainvälisen aseman ja yhteiskunnan muotoutumisen osana eurooppalaista ja kansainvälistä kehitystä*
- *tuntee suomalaisen kulttuurin, yhteiskunnan ja talouden keskeiset muutokset, ymmärtää niiden merkityksen 1860-luvulta nykypäivään ja osaa arvioida tulevaisuuden mahdollisuuksia*
- *ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden ennen ja nykyään*

- *pystyy arvioimaan Suomen historiasta tehtyjä tulkintoja ja niiden taustalla olevia vaikuttimia historiallisessa kontekstissaan*
- *osaa eritellä suomalaiseen identiteettiin ja kulttuuriin eri aikoina liitettyjä ominaisuuksia, mielikuvia ja ihanteita sekä niiden vaikutusta nykypäivän Suomeen.*

Keskeiset sisällöt

Itsenäisen Suomen historia

Suomalaisen yhteiskunnan juuret

- *Ruotsin ajan perintö ja autonomian merkitys Suomen ja suomalaisuuden rakentamisessa*
- *demografiset muutokset ja väestön moninaisuus*
- *suomalaisen yhteiskunnan modernisoituminen*

Itsenäistyvä Suomi osana Eurooppaa

- *itsenäistymisprosessi, sisällissota ja sen kansainvälinen konteksti*
- *eheyttämisen aika ja demokratian kriisi*
- *Suomi kansainvälisten kulttuurivirtausten osana*

Suomi kansainvälisissä konflikteissa

- *Suomi toisessa maailmansodassa*
- *kylmän sodan vaikutus suomalaiseen yhteiskuntaan ja politiikkaan*

Kohti nykyistä Suomea

- *yhteiskunnan ja talouden rakennemuutokset ja hyvinvointivaltio*
- *kulttuuri, tiede ja osaaminen*
- *kulttuurisesti monimuotoistuva Suomi kansainvälisen yhteisön jäsenenä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Historian oppiaineessa tarkastellaan yksilön, luonnon ja yhteiskunnan välisten riippuvuussuhteiden muutosta pitkällä aikavälillä. Näitä käsitellään osana kestävää tulevaisuutta eettisyyden ja ympäristöosaamisen tavoitteiden mukaisesti. Opintojakso syventää käsitystä siitä, miten yhteiskunnan nykyinen arvopohja on syntynyt, ja antaa valmiuksia moniulotteisten ilmiöiden ymmärtämiseen ja ratkaisemiseen humanistisesta näkökulmasta.

Opintojakson sisällöt mahdollistavat eettisen pohdinnan historiallisen empatian huomioiden esimerkiksi Suomen historian sisäisten ja ulkoisten kriisien näkökulmasta. Mahdollisia esimerkkikonteksteja ovat muun muassa sisällissota, 1930-luvun radikalismi, II maailmansota, sekä jälleenrakennus.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen näkyy opintojakson opetuksessa oppiaineen tavoitteissa ja työskentelytavoissa esimerkiksi keskustelujen, väittelyiden ja yhteistoiminnallisen oppimisen muodossa. Esimerkiksi vertaispalautteen antamisessa kiinnitetään huomiota kunnioittavaan, toisten näkemyksiä arvostavaan ja rakentavaan toimintatapaan.

Opintojakson sisällöt mahdollistavat havainnoinnin, kuinka kunnioittavalla ja kuuntelevalla vuorovaikutuksella on ollut historiallisesti merkittävä rooli suomalaisen yhteiskunnan hajoamis- ja yhdistymisvaiheissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson sisällöt mahdollistavat opiskelijoille laajan ymmärryksen siitä, miten suomalainen yhteiskunta on rakentunut historiallisesti nykyhetkeen. Ymmärrys lisää yhteiskunnallista osaamista ja aktiivisena kansalaisena toimimisen mahdollisuuksia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan suomalaisen yhteiskunnan rakentumista osana lähialueiden historiaa ja globaalia historiaa. Tämä vahvistaa opiskelijoiden globaalia- ja kulttuuriosaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla tutustutaan Suomen historiaan useiden eri tieteenalojen näkökulmasta. Oleellisena osana historian työskentelytapoja on vahva lähdetyöskentely sekä lähdekritiikin harjoittelu, mikä kehittää opiskelijoiden luovuutta ja monilukutaitoa.

Hyvinvointiosaaminen

Historian oppiaine auttaa opiskelijaa hahmottamaan itseään osana yhteiskunnallista ja kulttuurista jatkumoa. Toisaalta se auttaa opiskelijaa hahmottamaan myös nykyhetken ja menneisyyden suhdetta eroineen ja yhtäläisyyksineen sekä rakentamaan omaa identeettiään paikallisesti, kansallisesti ja globaalisti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin opintojakson aikana. Opiskelijalla on mahdollista tehdä opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen siten, että arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, esitelmiin, päättökokeeseen, opiskelijan käytännön työskentelyyn, tuntiaktiivisuuteen tai näiden erilaisiin yhdistelmiin. Opiskelijat voivat tehdä opintojakson alussa työskentelyn tavoitearvioinnin, johon opintojakson loppuarviointia on mahdollista peilata.

Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, itsearvioinnin ohjeistuksella ja kommentoinnilla sekä henkilökohtaisilla keskusteluilla. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan vahvuuksiin sekä kehitettäviin osa-alueisiin.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteista opintojaksolla korostuvat eritoten globaali- ja kulttuuriosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Nämä liittyvät opintojakson keskeisiin sisältöihin esimerkiksi oman kulttuuriperinnön kriittisen reflektoinnin, suomalaisen yhteiskunnan rakentumisen sekä poliittisten vapauksien kehittymisen näkökulmista. Tavoitteita on mahdollista arvioida opintojaksolla esimerkiksi väittelytehtävien, elokuva-analyysin, tai video- ja kuvantulkintatehtävien osana.

Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4)

Opintojakson moduulit

- Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4), Valinnainen

Tavoitteet

Eurooppalainen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee keskeisen länsimaisen kulttuuriperinnön ja osaa eritellä sen muodostumista vuorovaikutuksessa muiden kulttuuripiirien kanssa*
- *ymmärtää tieteen, taiteen, ihmiskuvan ja sukupuoliroolien muutoksen suhteessa yhteiskunnalliseen kehitykseen*
- *ymmärtää taiteen ja populaarikulttuurin merkityksen historiakäsityksen luomisessa*
- *osaa eritellä tieteen saavutusten merkitystä ja eri aikakausien maailmankuvia*
- *osaa arvioida erilaisten aatteiden kehitystä sekä niiden vaikutuksia ympäröivään maailmaan*
- *pystyy analysoimaan kulttuuria sen historiallisessa kontekstissa sekä ymmärtämään kulttuurin ja politiikan keskinäisen vuorovaikutuksen*
- *osaa tarkastella eurooppalaista kulttuuria osana kulttuurin globalisaatiota.*

Keskeiset sisällöt

Eurooppalainen ihminen

Eurooppalainen kulttuuri ja maailmankuvan rakentuminen

- *tiede, taide, uskonto ja media maailmankuvan muokkaajana ja välittäjänä*

Eurooppalaisen kulttuurin juuret

- *• antiikin kulttuurien yleispiirteet*
- *• demokratian ja tieteellisen ajattelun synty*
- *• keskiajan kulttuuri ja kulttuuripiirien vuorovaikutus*

Yksilöllisen ajattelun ja tieteellisen maailmankuvan kehittyminen

- *tieteen ja taiteen kehitys uuden ajan alussa*
- *reformaatio ja tiedon vallankumous*
- *valistus, ihmisoikeuksien ja tasa-arvoajattelun syntyminen*
- *1800-luvun aatteet sekä kulttuuriset ja yhteiskunnalliset muutokset*

Kohti nykyaikaa

- *taide, populaarikulttuuri ja kulttuurin globalisoituminen*
- *tiede uskonnollisen maailmankuvan haastajana, edistysusko ja uhkakuvat*
- *demokratian ja tasa-arvoajattelun leviäminen sekä niiden vastavoimat*
- *tiedon määrän kasvu ja kulttuurin pirstaloituminen*
- *sukupuoliroolien murros*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Historian oppiaine auttaa opiskelijaa hahmottamaan itseään osana yhteiskunnallista ja kulttuurista jatkumoa. Toisaalta se auttaa opiskelijaa hahmottamaan myös nykyhetken ja menneisyyden suhdetta eroineen ja yhtäläisyyksineen sekä rakentamaan opiskelijan identiteettiä paikallisesti, kansallisesti ja globaalisti.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla opiskelija oppi tuntemaan länsimaisen kulttuuriperinnön keskeisiä elementtejä. Opintojaksolla huomioidaan myös länsimaisen kulttuuriperinnön muodostuminen vuorovaikutuksessa muiden kulttuurien osana. Tämän myötä opiskelijalla on mahdollisuus kasvaa moninaisuutta ymmärtäväksi ja kansainvälisesti suuntautuneeksi yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin opintojakson aikana. Opiskelijalla on mahdollista tehdä opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen siten, että arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, esitelmiin, päättökokeeseen, opiskelijan käytännön työskentelyyn, tuntiaktiivisuuteen tai näiden erilaisiin yhdistelmiin. Opiskelijat voivat tehdä opintojakson alussa työskentelyn tavoitearvioinnin, johon opintojakson loppuarviointia on mahdollista peilata.

Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, itsearvioinnin ohjeistuksella ja kommentoinnilla sekä henkilökohtaisilla keskusteluilla. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan vahvuuksiin sekä kehitettäviin osa-alueisiin.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteista opintojaksolla korostuvat eritoten globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Nämä liittyvät opintojakson keskeisiin sialtöihin esimerkiksi imperialismin, dekolonisaation, informaatiovaikuttamisen ja sananvapauden kehittymisen näkökulmista. Tavoitteita on mahdollista arvioida opintojaksolla esimerkiksi väittelytehtävien, lähdetehtävien tai video- ja kuvantulkintatehtävien osana.

Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5), Valinnainen

Tavoitteet

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen alueen historiallisia lähteitä ja osaa arvioida niitä kriittisesti*
- *tuntee suomalaista, saamelaista ja muiden vähemmistöryhmien kulttuuriperintöä ja arjen historiaa*
- *hallitsee Suomen historialliset kehityslinjat sekä niiden yhteydet pohjoismaiseen kehitykseen ja Itämeren alueeseen*
- *kykenee yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta*
- *osaa eritellä Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen*
- *osaa arvioida suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin*
- *osaa tarkastella Suomen historian käyttöä politiikassa ja identiteetin luomisessa.*

Keskeiset sisällöt

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Suomen alue esihistoriallisella ajalla

- *tutkimusmenetelmät ja lähteet*
- *käsitykset Suomen väestöryhmien alkuperästä*

Keskiaika

- *Itämeren alueen valtiollinen kehittyminen*
- *kirkollisen ja maallisen vallan muotoutuminen*
- *yhteiskunta, elinkeinot, elämäntapa ja kulttuuri*

Uusi aika

- *reformaatio ja vahvistuva hallitusvalta*
- *Ruotsin suurvaltapyrkimysten vaikutus Suomeen*
- *elämäntapa sääty- ja maatalousyhteiskunnassa*
- *Suomen aseman muutos ja uudistukset Ruotsin ajan lopulla*

Suomi osana Venäjää

- *Suomen liittäminen Venäjään ja autonomian synty*
- *suomalaisen identiteetin luominen, sivistys, tiede ja taide*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen näkyy opintojaksolla oppiaineen tavoitteissa ja työskentelytavoissa esimerkiksi keskustelujen, väittelyiden ja yhteistoiminnallisen oppimisen muodossa. Esimerkiksi vertaispalautteen antamisessa kiinnitetään huomiota kunnioittavaan, toisten näkemyksiä arvostavaan ja rakentavaan toimintatapaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan Ruotsi-Suomen valtion ja yhteiskunnan rakentumista osana lähialueiden historiaa ja globaalia historiaa. Lisäksi opintojaksolla tarkastellaan kulttuuria Itämeren ympäristön kontekstissa. Tämä vahvistaa opiskelijoiden globaalia- ja kulttuuriosaamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso syventää käsitystä siitä, miten suomalaisen yhteiskunnan nykyinen arvopohja on syntynyt osana historiallista jatkumoa Itämeren ja Ruotsi-Suomen valtakunnan yhteydessä. Näin opintojakso antaa valmiuksia moniulotteisten ilmiöiden ymmärtämiseen ja ratkaisemiseen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson sisällöt laajentavat edelleen opiskelijoiden ymmärrystä siitä, miten suomalainen yhteiskunta on rakentunut esihistoriasta 1800-luvulle. Tämä lisää yhteiskunnan arvopohjan ymmärrystä, sekä auttaa ymmärtämään myös nykypäivän yhteiskunnallisen keskustelun ja näkökulmien taustoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Oleellisena osana historian työskentelytapoja on vahva lähdetyöskentely sekä lähdekritiikin harjoittelu, mikä kehittää opiskelijoiden luovuutta ja monilukutaitoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin opintojakson aikana. Opiskelijalla on mahdollista tehdä opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen siten, että arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, esitelmiin, päättökokeeseen, opiskelijan käytännön työskentelyyn, tuntiaktiivisuuteen tai näiden erilaisiin yhdistelmiin. Opiskelijat voivat tehdä opintojakson alussa työskentelyn tavoitearvioinnin, johon opintojakson loppuarviointia on mahdollista peilata.

Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, itsearvioinnin ohjeistuksella ja kommentoinnilla sekä henkilökohtaisilla keskusteluilla. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan vahvuuksiin sekä kehitettäviin osa-alueisiin.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteista opintojaksolla korostuvat eritoten globaali- ja kulttuuriosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Opiskelija voi tavoitteiden näkökulmasta esimerkiksi reflektoida kriittisesti omaa kulttuuriperintöä sekä tarkastella suomalaisen yhteiskunnan ja kulttuuripiirin rakentumista osana Itämerta ja sen ympäristöä. Tavoitteita on mahdollista arvioida opintojaksolla esimerkiksi väittelytehtävien, vuorovaikutuksellisesti tuotetun median tai video- ja kuvantulkintatehtävien osana.

Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6)

Opintojakson moduulit

- Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman kulttuurit kohtaavat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kulttuurien vuorovaikutusta koskevia teorioita ja käytänteitä*
- *tunnistaa kulttuuristen arvojen ja maailmankuvien ilmenemisen arkielämässä ja sosiaalisissa suhteissa*
- *osaa eritellä kulttuurien välistä vuorovaikutusta sekä historiallisessa että nykypäivän kontekstissa*
- *analysoi esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa esiintyviä kulttuurisia arvoja ja käytäntöjä*
- *erittelee kulttuurien moninaisuutta historiallisena osana eurooppalaista kulttuuria ja pystyy arvioimaan sille annettuja merkityksiä*
- *osaa kriittisesti eritellä ja arvioida kulttuurisia eroja koskevia väitteitä, eri kulttuureihin liitettyjä stereotypioita sekä kulttuurien vaikutusta yksilöön*
- *tuottaa yksin tai ryhmässä historiallista asiatekstiä käyttämällä monipuolisesti ja kriittisesti lähdeaineistoa.*

Keskeiset sisällöt

Maailman kulttuurit kohtaavat

Kulttuurintutkimuksen perusteet ja käsitteet

- *kulttuurit ja niiden vuorovaikutus*

Moduulissa tarkasteltaviksi kohteiksi valitaan kaksi tai useampia kulttuureja seuraavilta alueilta:

- *Aasian kulttuurit*
- *Afrikan kulttuurit*
- *arktiset kulttuurit*
- *Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit*
- *Latinalaisen Amerikan kulttuurit*
- *Lähi-idän kulttuurit*
- *Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit.*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso auttaa opiskelijaa hahmottamaan itseään osana globaalia kulttuurien kenttää. Toisaalta se auttaa opiskelijaa hahmottamaan myös oman ja muiden kulttuurien suhdetta eroineen ja yhtäläisyyksineen sekä rakentamaan omaa identeettiä paikallisesti, kansallisesti ja globaalisti.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan eri kulttuuripiirejä, jotka ovat muokkautuneet eri ympäristöissä. Tarkastelussa huomioidaan näiden kulttuuripiirien vahvuuksia ja haasteita kestävän tulevaisuuden ja ympäristön muuttumisen näkökulmista.

Opintojakson sisällöt mahdollistavat eettisen pohdinnan historiallisen empatian huomioiden esimerkiksi eri alkuperäiskansojen kulttuurien näkökulmista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Oleellisena osana opintojakson työskentelytapoja on vahva lähdetyöskentely sekä lähdekritiikin harjoittelu, mikä kehittää opiskelijoiden luovuutta ja monilukutaitoa. Opintojaksossa opiskelijalla on mahdollisuus toteuttaa tutkiva työ, jossa opiskelija pääsee harjoittamaan laajasti monitieteistä ja luovaa osaamistaan sekä projektityöskentelyn taitoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla syvennetään eri kulttuureihin tutustumista globaalisti. Opintojakson osa-alueet, kuten Aasian kulttuurit, arktiset kulttuurit ja islamilainen kulttuuri vahvistavat opiskelijoiden globaalia- ja kulttuuriosaamista tarjoamalla ymmärrystä siitä, mitkä ulkoiset, sisäiset ja ympäristötekijät ovat historiallisesti muokanneet kulttuureja ja yhteiskuntia.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson sisällöt mahdollistavat opiskelijoille laajan ymmärryksen siitä, miten eri alueiden kulttuurit ja yhteiskunnat ovat rakentuneet historiallisesti ja nykyään. Tämä lisää yhteiskunnallista osaamista esimerkiksi eri vähemmistöryhmien taustojen ymmärtämisen kautta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan länsimaisten ja muiden kulttuurien kohtaamista ja vuorovaikutusta historian eri aikoina.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti, pääsääntöisesti verkko-opetuksena. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin opintojakson aikana. Opiskelijalla on mahdollista tehdä opintojakson aikana itsearviointia esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä.

Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen siten, että arviointi perustuu opiskelijan verkkotyöskentelyyn, yksilötehtäviin sekä mahdolliseen tutkielmaan ja haluttaessa päättökokeeseen. Opiskelija voi tehdä opintojakson alussa työskentelyn tavoitearvioinnin, johon opintojakson loppuarviointia on mahdollista peilata.

Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, itsearvioinnin ja tehtävien kommentoinnilla sekä henkilökohtaisilla keskusteluilla. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan vahvuuksiin sekä kehitettäviin osa-alueisiin.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteista opintojaksolla korostuvat eritoten globaali- ja kulttuuriosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Nämä liittyvät opintojakson keskeisiin sisältöihin esimerkiksi kulttuurien kriittisen reflektoinnin, eurosentrismin, sekä globalisoituvan kulttuurin näkökulmista. Tavoitteita on mahdollista arvioida opintojaksolla esimerkiksi verkkotehtävien, video- ja kuvantulkintatehtävien, sekä esitelmätyön osana.

Historian kertausjakso, 2 op (HI7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakso kertaa lukion valtakunnallisten moduulien sisällön ylioppilaskirjoitukset huomioiden.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Valtakunnallisten historian moduulien sisällöt
- Vahvistaa historian työskentelytaitoja ylioppilaskirjoitukset huomioiden.
- Kerrata ja vahvistaa esseekirjoittamisen ja asiatekstin kirjoittamisen taitoja ylioppilaskirjoitukset huomioiden

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Verkko-oppimisympäristö mahdollistaa opiskelijan monitieteisen ja luovan työskentelyn. Opintojakson kertaava luonne yhdistelee lukion eri historian moduulien sisältöjä, joista opiskelija koostaa tuotoksia, jotka tukevat hänen suoritutumistaan ylioppilaskokeessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso järjestään pääsääntöisesti verkko-opetuksena opiskelijan itsenäisenä työskentelynä. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen siten, että arviointi tukee ylioppilaskirjoitusten vaatimuksia. Opiskelija voi tehdä opintojakson alussa työskentelyn tavoitearvioinnin, johon opintojakson loppuarviointia on mahdollista peilata. Opintojakson tehtävät koostuvat valtakunnallisten moduulien sisältöjen pohjalle rakennetuista verkkotehtävistä, joissa korostuvat historian taidot, lähdetyöskentely sekä esseenkirjoittaminen.

Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, itsearvioinnin ja tehtävien kommentoinnilla sekä henkilökohtaisilla keskusteluilla. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan vahvuuksiin sekä kehitettäviin osa-alueisiin.

Opiskelija voi valita opintojaksosta joko arvosanan tai suoritusmerkinnän.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoitteena on historian valtakunnallisten moduulien sisältöjen kertaus. Suositellaan ylioppilaskirjoituksiin valmistautuville.

Eurooppalaista kulttuuria ennen ja nyt, 4 op (KU4HI4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

8.8. Kemia (KE)

Oppiaineen tehtävä

Kemian opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Se ohjaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, yhteiskunnassa ja ympäristöhaasteiden ratkaisemisessa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Opetus herättää kiinnostusta kemian opiskelua ja kemian alan ammatteja kohtaan sekä antaa valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Kemian opetus tukee opiskelijan käsitteiden ja ilmiöiden ymmärtämistä siten, että niiden makroskooppinen, mikroskooppinen ja symbolinen taso muodostavat loogisen kokonaisuuden. Opiskelijan aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä ja matemaattisesti.

Kemian opetuksessa käytetään vaihtelevia ja monipuolisia opetus- ja opiskelumenetelmiä, joilla kehitetään opiskelijan käsitteellistä ja menetelmällistä osaamista. Opetuksen keskeisiin lähtökohtiin kuuluu havainnointi ja tutkiminen. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista ja luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan kemikaali-, jäte- ja työturvallisuuslainsäädännön mukaisesti. Opiskelijat harjaantuvat ottamaan vastuuta yhteisestä turvallisuudesta, jolloin myös työelämässä tarvittava turvallisuusosaaminen kehittyy.

Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Tutkimisen taitojen perustana on kysymysten ja havaintojen

tekeminen. Mittaaminen, luokitteleminen ja muut tutkimisen taidot kehittyvät erilaisten menetelmien harjoittelun kautta. Myös opiskelijan tiedon käsittelyn ja esittämisen taidot karttuvat. Kokeellisen työn taidot etenevät kohti oman tutkimuksen suunnittelua. Samalla opiskelija oppii tekemään johtopäätöksiä sekä arvioimaan ja argumentoimaan tutkimuksen tuloksia.

Laaja-alainen osaaminen

Kemian opetuksessa opiskelija omaksuu tietoja ja taitoja, jotka auttavat ymmärtämään kemian merkityksen oman arjen, terveyden ja elinympäristön kannalta, mikä tukee ***hyvinvointiosaamisen*** *tavoitteita. Opiskelijalle muodostuu kyky tehdä arkielämässään valintoja, jotka ovat suotuisia hänen oman henkilökohtaisen terveytensä, ympäristön ja yhteiskunnan hyvinvoinnin kannalta. Kemian opiskelumenetelmät tukevat työskentelyä, jossa opiskelija tunnistaa omat vahvuutensa ja asettaa itselleen tavoitteita. Suunnitelmallinen opiskelu on tärkeä arjen taito, joka vahvistaa opiskelijan jaksamista ja kehittää kykyä työskennellä myös muuttuvissa olosuhteissa.*

Kemian opetuksen kokeellisuus ja opiskelijan oma tutkimuksellinen työskentely kehittävät työskentelyn ja yhteistyön taitoja sekä kriittistä ajattelua ja innostavat opiskelijaa kemian opiskeluun. Opiskelija kehittää ***vuorovaikutusosaamistaan*** *ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.*

Kemian opetuksessa tiedostetaan kemian täsmällisen kielenkäytön ja arkikielen välinen ero. Universaalia kemian kieltä lähestytään opiskelijan havaintojen ja arkikielen näkökulmasta. Kemiassa kielitietoisuuden ja kielitaidon merkitys näkyy erityisesti käsitteistön oppimisessa ja omien päätelmien selkeässä ja johdonmukaisessa perustelemisessa.

Kemian opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista, argumentointia ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua kieltä, kuvia, videoita, malleja, simulaatioita, taulukoita ja kuvaajia tai kemian merkkikieltä. Kemiassa erityinen monilukutaidon muoto on kyky tulkita ja esittää symbolisia malleja ja submikroskooppisia kuvallisia malleja samoista ilmiöistä. Myös tieto- ja viestintäteknologia on osa nykyaikaista ja ***monitieteistä osaamista*** *tukevaa kemian opetusta. Sitä käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin. Tietokonepohjaisella mittausjärjestelmällä voidaan korvata perinteisiä välineitä, ja tutkimusaineistoa on mahdollista taltioida myös kuvina ja videoina.*

Luonnontieteellisessä työskentelyssä ***luova osaaminen*** *näkyy kykynä muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä soveltaa, arvioida, yhdistellä ja analysoida hankittuja tietoja. Tutkimuksellinen opiskelu ja ongelmanratkaisu edellyttävät luovaa lähestymistapaa ja kehittävät luovaa ajattelua.*

Kemian opetus tukee opiskelijan ***yhteiskunnallista osaamista*** *sekä* ***globaali- ja kulttuuriosaamista****. Opetus kehittää opiskelijan valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja yhteiseen päätöksentekoon syventämällä opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua ja ymmärrystä tiedon luotettavuudesta, merkityksestä ja käytöstä. Luonnontieteellisen tiedon historiallinen kehitys avaa opiskelijalle näkymän sekä tieteellisen maailmankuvan kehitykseen että kemian merkitykseen yhteiskunnallisissa muutoksissa. Kemian innovaatioiden ja modernien sovellusten kautta opiskelija ymmärtää myös kemian merkityksen nyky-yhteiskunnassa, teknologiassa ja työelämässä. Kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin.*

Kemian opetus vahvistaa ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista*** *syventämällä opiskelijan ymmärrystä erilaisista ympäristöongelmista ja niihin johtaneista syistä. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan sekä ympäristöstä, käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja kiertotalouden kannalta. Opiskelija tunnistaa kemian tarjoamia ratkaisuja erilaisiin ympäristöhaasteisiin, kuten ilmastonmuutokseen ja luonnonvarojen riittävyyteen.*

Tavoitteet

Kemian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kemian merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä kemian tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- *saa ohjausta kemian osaamisensa tunnistamisessa, omien tavoitteiden asettamisessa, oppimishaasteiden kohtaamisessa ja kemian opiskelustrategioiden soveltamisessa*
- *osaa arvioida kemian ja siihen liittyvien teknologioiden tarjoamia ratkaisuja sekä niiden merkitystä yksilön, ympäristön ja yhteiskunnan kannalta*
- *saa mahdollisuuksia perehtyä kemian sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla*
- *saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja kemiaa soveltaville aloille.*

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa yhteisöllisesti*
- *tuntee kemian turvalliset työskentelytavat ja osaa käsitellä syntyneet kemikaalijätteet asianmukaisesti*
- *osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten ja ongelmanratkaisun lähtökohdiksi*
- *osaa toteuttaa kokeellisia tutkimuksia käyttäen kemialle tunnusomaisia työmenetelmiä*
- *osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä analysoida ja arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.*

Kemian tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää ja soveltaa kemian keskeisiä käsitteitä*
- *osaa käyttää erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä*
- *osaa käyttää monipuolisesti asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä*
- *osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida eri yhteyksissä esitettyä tietoa kriittisesti kemian osaamisensa avulla.*

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu kemian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute sekä itsearviointi tukevat opiskelijaa kemian osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, havainnollistaa ja esittää kemiallista tietoa. Kemiallisen tiedon soveltaminen, luonnontieteellisten lainalaisuuksien ja syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen sekä kokonaisuuksien hahmottaminen ovat myös arvioinnin kohteita. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan taitoon arvioida tietoa kriittisesti.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Kemiallisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan

osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, kuten kysymysten muodostamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

Kemia, minä ja kestävä tulevaisuus, 2 op (KE1)

Opintojakson moduulit

- Kemia ja minä, 1 op (KE1), Pakollinen
- Kemia ja kestävä tulevaisuus, 1 op (KE2), Pakollinen

Tavoitteet

Kemia ja minä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian alan ammatteihin ja jatko-opintomahdollisuuksiin*
- *saa valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun ja osaa arvioida tietolähteiden luotettavuutta*
- *oppii käyttämään jaksollista järjestelmää kemiallisen päättelyn apuna*
- *osaa käyttää ja soveltaa tietoa aineiden ominaisuuksista ja niiden turvallisuudesta arjen valinnoissa*
- *osaa tutkia kokeellisesti seoksen koostumusta ja pitoisuutta sekä ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat.*
- *Oppilas tutkii ja kokeilee arjen teknologisia sovelluksia, niiden käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita.*

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian merkitykseen kestävän elämäntavan edistämisessä*
- *tutustuu luonnontieteellisen tiedon luonteeseen ja sen kehittymiseen sekä tieteellisiin tapoihin tuottaa tietoa*
- *osaa tutkia aineen ominaisuuksia kokeellisesti*
- *osaa soveltaa aineen rakenteen malleja aineen ominaisuuksien vertailussa*
- *ymmärtää kemian merkityksen ympäristölle ja yhteiskunnalle ratkaisujen tarjoajana yhdessä muiden luonnontieteiden kanssa.*

Keskeiset sisällöt

Kemia ja minä

Keskeiset sisällöt

- *arjen aineiden turvallisuuden arviointi ja kemian merkitys omassa elämässä*
- *kemian merkitys työelämässä ja jatko-opinnoissa*
- *jaksollinen järjestelmä ja atomin rakenne elektronikuorimallin avulla*
- *puhtaat aineet, seokset ja erotusmenetelmät*
- *ainemäärä ja konsentraatio*

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Keskeiset sisällöt

- *tutustuminen joihinkin esimerkkeihin kestävän elämäntavan edistämisessä luonnontieteissä*
- *aineen rakenteen mallien ja yhdisteen kaavan esittäminen*
- *alkuaineiden ja yhdisteiden vahvat ja heikot sidokset sekä poolisuus*
- *aineiden ominaisuuksien tutkiminen kokeellisesti ja selittäminen aineen rakenteen avulla*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson myötä opiskelija osaa käyttää ja soveltaa tietoa aineiden ominaisuuksista ja niiden turvallisuudesta arjen valinnoissa. Opiskelija osaa kokeellisissa tutkimuksissa ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat. Opiskelija oppii arvioimaan yleisesti erilaisten aineiden (myös arkisten, esim. elintarvikkeet, lääkeaineet ja puhdistusaineet) turvallista käyttöä ja käsittelyä tutkittuun tietoon perustuen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla opiskelija saa valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun ja osaa arvioida tietolähteiden luotettavuutta. Opiskelija oppii käyttämään ja soveltamaan tietoa aineiden ominaisuuksista ja niiden turvallisuudesta arjen valinnoissa. Opiskelija tutustuu kemian alan ammatteihin ja jatko-opintomahdollisuuksiin. sekä kartuttaa ymmärrystään kemian merkityksestä yhteiskunnassa. Opiskelija ymmärtää kemian merkityksen ympäristölle ja yhteiskunnalle ratkaisujen tarjoajana yhdessä muiden luonnontieteiden kanssa.

Opetuksessa voidaan tutustua ajankohtaisiin artikkeleihin, uutisiin, dokumentteihin tai dataan (www.avoindata.fi), joissa käsitellään esimerkiksi ilmastonmuutosta, raaka-aineiden riittävyyttä, kiertotaloutta tai vesitaloutta. Edellä olevat aiheet voidaan sitoa globaali- ja kulttuuriosaamiseen käsittelemällä niitä myös kansainvälisestä näkökulmasta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu luonnontieteellisen tiedon luonteeseen ja sen kehittymiseen sekä tieteellisiin tapoihin tuottaa tietoa. Aineen rakenteen eri malleihin tutustuminen johdattaa opiskelijan luonnontieteellisen tiedon kehittymiseen (esimerkiksi atomimallit, hiilen allotropia). Kemian kielen käyttöön harjaantuminen alkaa yhdisteiden ja kaavojen kirjoittamisella. Monitieteisen osaamisen ja monilukutaidon kehittymistä tuetaan käyttämällä opetuksessa videoita, malleja, simulaatioita, taulukoita ja kuvaajia. Aineiden ominaisuuksien tutkiminen kokeellisesti, tutkimuksen suunnittelu ja tutkitun tiedon käyttäminen edistävät luovan ajattelun kehittymistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opettajan ja opiskelijan välistä palautekeskustelua, opiskelijan itsearviointia, kurssilaisten vertaisarviointia sekä opintojakson päätteeksi loppuarviointia.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, johon kuuluu mm. opintojakson tavoitteiden saavuttaminen, työskentelytaidot, erilaiset suulliset ja kirjalliset tehtävät, pari- ja ryhmätehtävät sekä alku-, väli- tai loppukokeet.

Arvioinnissa huomioidaan opintojakson laaja-alaisen osaamisen tavoitteet.

Opintojakson arviointi numerona 4 – 10.

Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3)

Opintojakson moduulit

- Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3), Valinnainen

Tavoitteet

Molekyylit ja mallit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää ja soveltaa tietoa hiilen yhdisteistä jokapäiväisen elämän ilmiöissä*
- *osaa soveltaa ainemäärän ja konsentraation käsitteitä*
- *osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen hiilen yhdisteitä*
- *ymmärtää, kuinka tieto hiiliyhdisteistä rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta*
- *osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Molekyylit ja mallit

Keskeiset sisällöt

- *liuoksen valmistus ja laimentaminen sekä standardisuoran sovittaminen pitoisuuden määrittämiseksi*
- *hiilivetyjen sekä hiilen happi- ja typpiyhdisteiden funktionaaliset ryhmät ja nimeämisen perusteet*
- *hapettuminen ja pelkistyminen hiilen happiyhdisteissä*
- *hiilen yhdisteiden rakenteiden mallintaminen ja ominaisuuksien selittäminen rakenteen avulla*
- *suhdekaavan ja molekyylikaavan selvittäminen laskennallisesti sekä rakenneisomeria*
- *kvanttimekaaninen atomimalli, hybridisaatio ja stereoisomeria hiiliyhdisteissä*
- *tutustuminen spektrien antamaan informaatioon aineen rakenteesta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija osaa käyttää ja soveltaa tietoa hiilen yhdisteistä jokapäiväisen elämän ilmiöissä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla huomataan, että hiiliyhdisteiden kemia on myös kansainvälistä (esim. molekyyli- ja rakennekaavat sekä reaktioiden esittäminen). Hiiliyhdisteiden käyttö etuineen ja haittoineen koskettaa kaikkia maanosia ja kulttuureita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opettajan ja opiskelijan välistä palautekeskustelua, opiskelijan itsearviointia, kurssilaisten vertaisarviointia sekä opintojakson päätteeksi loppuarviointia.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, johon kuuluu mm. opintojakson tavoitteiden saavuttaminen, työskentelytaidot, erilaiset suulliset ja kirjalliset tehtävät, pari- ja ryhmätehtävät sekä alku-, väli- tai loppukokeet.

Arvioinnissa huomioidaan opintojakson laaja-alaisen osaamisen tavoitteet.

Opintojakson arviointi numerona 4 – 10.

Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen reaktio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokonaiskuvan kemiallisten reaktioiden moninaisuudesta ja merkityksestä elinympäristössämme*
- *osaa käyttää ja soveltaa reaktioihin liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön ja yhteiskunnan ilmiöissä sekä nykyteknologian sovelluksissa*
- *osaa tutkia kemiallisia reaktioita kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen*
- *ymmärtää aineen häviämättömyyden merkityksen kemiassa.*

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen reaktio

Keskeiset sisällöt

- *reaktioiden tutkiminen kokeellisesti sekä tutkimustulosten käsitteleminen, tulkitseminen ja esittäminen*
- *kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu ja tasapainottaminen, reaktiotuotteiden kaavat ja nimet*
- *saanto ja rajoittava tekijä kemiallisessa reaktiossa*
- *ideaalikaasun tilanyhtälö ja ainemäärä*
- *saostumis- ja hajoamisreaktio, palamisreaktio*
- *protolyysi, neutraloituminen ja titraus analyysimenetelmänä*
- *additio, eliminaatio, substituutio, kondensaatio ja hydrolyysi hiiliyhdisteissä sekä yleisimpien biomolekyylien muodostuminen*
- *polymeroitumisreaktiot, polymeerien ominaisuudet, käyttö ja elinkaari*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija osaa käyttää ja soveltaa reaktioihin liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön ja yhteiskunnan ilmiöissä sekä nykyteknologian sovelluksissa. Kemiallisten reaktioiden tutkiminen kokeellisesti, havaintojen tekeminen, mittaustulosten käsittely ja tulkinta sekä tulosten esittäminen tukevat luovan ajattelun kehittymistä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osaa tutkia kemiallisia reaktioita kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen. Työskentely pareittain ja pienryhmissä kehittää ja vahvistaa vuorovaikutustaitoja. Tuotosten (esim. tulos, johtopäätös, esitelmä) esittäminen esim. koko ryhmälle tukee niin ajattelutaitojen kuin esiintymis- ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opettajan ja opiskelijan välistä palautekeskustelua, opiskelijan itsearviointia, kurssilaisten vertaisarviointia sekä opintojakson päätteeksi loppuarviointia.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, johon kuuluu mm. opintojakson tavoitteiden saavuttaminen, työskentelytaidot, erilaiset suulliset ja kirjalliset tehtävät, pari- ja ryhmätehtävät sekä alku-, väli- tai loppukokeet.

Arvioinnissa huomioidaan opintojakson laaja-alaisen osaamisen tavoitteet.

Opintojakson arviointi numerona 4 – 10.

Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen energia ja kiertotalous

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kemiallisen energian varastoinnin ja hyödyntämisen periaatteita ja osaa perustella mielipiteitään keskustelussa energiaratkaisuista*
- *ymmärtää energian häviämättömyyden ja energianmuutokset kemiallisissa reaktioissa*
- *tuntee merkittävien metallien ominaisuuksia sekä valmistus- ja jalostusprosesseja ympäristövaikutuksineen*
- *osaa tutkia sähkökemiaan liittyviä ilmiöitä kokeellisesti ja kuvata niitä malleja käyttäen*
- *tuntee yhteiskunnassa merkittävien metallien kierrätyksen ja kiertotalouden periaatteet sekä niihin liittyviä ratkaisuja.*

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen energia ja kiertotalous

Keskeiset sisällöt

- *reaktiossa sitoutuva tai vapautuva energia muodostumisentalpioiden, sidosenergioiden ja Hessin lain avulla*
- *reaktiosarja- ja seoslaskujen periaatteet*
- *hapetusluvut ja hapettumis-pelkistymisreaktiot*
- *metallien ominaisuuksia ja käyttökohteita, valmistus- ja jalostusprosesseja sekä riittävyys ja kierrätettävyys*
- *sähkökemian keskeiset periaatteet: jännitesarja, normaalipotentiaali, kemiallinen pari, elektrolyysi ja kemiallisen energian varastointi*
- *luonnontieteelliseen tutkimukseen tutustuminen tai tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää kemiallisen energian varastoinnin ja hyödyntämisen periaatteita ja osaa perustella mielipiteitään keskustelussa energiaratkaisuista. Opiskelija tuntee merkittävien metallien ominaisuuksia sekä valmistus- ja jalostusprosesseja ympäristövaikutuksineen. Opiskelija tuntee yhteiskunnassa merkittävien metallien kierrätyksen ja kiertotalouden periaatteet sekä niihin liittyviä ratkaisuja. Eettisyyden ja ympäristöosaamisen vahvistamiseksi tarkastellaan kemian merkitystä eettisesti kestävämpien ratkaisujen tuottajana erilaisissa teollisuusprosesseissa, kierrätyksen tehostamisessa sekä uusiutuvan energian tuotannossa ja varastoinnissa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija ymmärtää kemiallisen energian varastoinnin ja hyödyntämisen periaatteita ja osaa perustella mielipiteitään keskustelussa energiaratkaisuista. Opiskelija osaa tutkia sähkökemiaan liittyviä ilmiöitä kokeellisesti ja kuvata niitä malleja käyttäen. Erilaisten kemiaan liittyvien energiaratkaisujen pohtiminen esimerkiksi väittelyin, paneeli- tai opetuskeskusteluin vahvistaa vuorovaikutusosaamista. Vuorovaikutusosaamiseen liittyy myös tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu yhteisöllisesti esimerkiksi pienryhmässä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opettajan ja opiskelijan välistä palautekeskustelua, opiskelijan itsearviointia, kurssilaisten vertaisarviointia sekä opintojakson päätteeksi loppuarviointia.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, johon kuuluu mm. opintojakson tavoitteiden saavuttaminen, työskentelytaidot, erilaiset suulliset ja kirjalliset tehtävät, pari- ja ryhmätehtävät sekä alku-, väli- tai loppukokeet.

Arvioinnissa huomioidaan opintojakson laaja-alaisen osaamisen tavoitteet.

Opintojakson arviointi numerona 4 – 10.

Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen tasapaino

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa kemian merkityksen terveyteen ja ympäristöön liittyvien ongelmien ratkaisemisessa*
- *osaa tutkia kokeellisesti reaktionopeuteen ja kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä*
- *osaa käyttää laskennallisia ja graafisia malleja reaktionopeuden ja kemiallisen tasapainon kuvaamisessa, selittämisessä ja ennusteiden tekemisessä*
- *osaa esittää tutkimustuloksia graafisesti ja arvioida tutkimustuloksia ja -prosessia*
- *tutustuu teollisuuden prosesseissa ja luonnossa tapahtuviin tasapainoreaktioihin ja niiden merkitykseen.*

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen tasapaino

Keskeiset sisällöt

- *kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavat tekijät*
- *homogeenisen tasapainon kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen käsittely konsentraatioilla, tasapainotilaan vaikuttaminen*
- *hapot ja emäkset ja niihin liittyvät käsitteet sekä palamistuotteiden reaktiot vedessä*
- *happo-emästasapainon laskennallinen käsittely*
- *puskuriliuosten toimintaperiaate sekä elimistön ja luonnon puskurisysteemejä kvalitatiivisella tasolla*
- *reaktionopeuteen ja tasapainoreaktioihin liittyvien ilmiöiden tutkiminen kokeellisesti sekä ilmiöiden mallintaminen ja analysointi graafisesti tietokonesovelluksella*
- *tutustuminen kemian tarjoamiin mahdollisuuksiin jonkin terveyteen tai ympäristöön liittyvän ongelman ratkaisemisessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija tunnistaa kemian merkityksen terveyteen ja ympäristöön liittyvien ongelmien ratkaisemisessa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla opiskelija harjoittelee käyttämään laskennallisia ja graafisia malleja reaktionopeuden ja kemiallisen tasapainon kuvaamisessa, selittämisessä ja ennusteiden tekemisessä. Opiskelija osaa esittää tutkimustuloksia graafisesti ja arvioida tutkimustuloksia ja -prosessia. Tieto- ja viestintäteknologisia taitoja harjoitetaan reaktionopeuden ja titrauskäyrien kuvaajien piirtämisessä ja tulkitsemisessa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija tutustuu teollisuuden prosesseissa ja luonnossa tapahtuviin tasapainoreaktioihin ja niiden merkitykseen. Syventyvällä ymmärryksellä ja kestävillä ympäristöteoilla voidaan vaikuttaa ekosysteemin hyvinvointiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opettajan ja opiskelijan välistä palautekeskustelua, opiskelijan itsearviointia, kurssilaisten vertaisarviointia sekä opintojakson päätteeksi loppuarviointia.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, johon kuuluu mm. opintojakson tavoitteiden saavuttaminen, työskentelytaidot, erilaiset suulliset ja kirjalliset tehtävät, pari- ja ryhmätehtävät sekä alku-, väli- tai loppukokeet.

Arvioinnissa huomioidaan opintojakson laaja-alaisen osaamisen tavoitteet.

Opintojakson arviointi numerona 4 – 10.

8.9. Uskonto (KT)

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijaa uskontoihin ja katsomuksiin liittyvän laaja-alaisen yleissivistyksen muodostamisessa. Uskonnon opetuksessa perehdytään uskontoihin ja uskonnollisuuden ilmenemismuotoihin sekä uskonnottomuuteen. Opetuksessa uskontoja ja katsomuksia tarkastellaan osana kulttuuria, kulttuuriperintöä ja yhteiskuntaa sekä yksilön ja yhteisön elämää.

Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja kehittää opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää monilukutaitoa. Opiskelijaa ohjataan tarkastelemaan uskontoon liittyviä ilmiöitä analyyttisesti eri näkökulmista sekä soveltamaan ja arvioimaan lähdekriittisesti uskontoja koskevaa informaatiota. Uskonnon opetus antaa valmiuksia oman maailmankatsomuksen rakentamiseen sekä dialogiin, jota käydään sekä uskontojen ja katsomusten sisällä että niiden välillä. Uskonnon opetus ottaa erilaiset näkemykset huomioon, kunnioittaa yksilöllisiä vakaumuksia ja edistää ihmisoikeuksien toteutumista. Oppiaine tukee opiskelijan kasvua yhteiskunnan aktiiviseksi ja vastuulliseksi jäseneksi.

Opetuksessa käytetään tutkimustietoa, uskontojen omia lähteitä ja ajankohtaisia media-aineistoja. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen tiedepohja on erityisesti teologiassa ja uskontotieteessä. Lisäksi opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti uskontoihin liittyvää kulttuurin, yhteiskunnan ja taiteen tutkimusta.

Oppiaineen tehtävä ja moduulien tavoitteet huomioon ottaen opetusta voidaan toteuttaa yhteistyössä oppiaineen eri oppimäärien ja muiden oppiaineiden kanssa. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti vuorovaikutteisia työtapoja sekä digitaalisia ja koulun ulkopuolisia oppimisympäristöjä ja asiantuntijoita. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä uskonnon oppiaineen tavoitteiden kanssa.

Uskonnon opetus edistää ***hyvinvointiosaamista*** *tukemalla opiskelijan itsetuntemusta sekä itsensä ja muiden arvostamista. Opetus antaa opiskelijalle aineksia ja välineitä oman identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin.*

Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka vahvistavat ***vuorovaikutusosaamisen*** *tavoitteiden mukaisesti opiskelijan sosiaalisia taitoja sekä kykyä yhteistyöhön ja empatiaan. Oppiaineen opetus on kieli-, katsomus- ja kulttuuritietoista, ja se antaa opiskelijalle valmiuksia osallistua dialogiin, joka liittyy uskonnollisiin, katsomuksellisiin, eettisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin.*

Monitieteinen ja luova osaaminen *vahvistuu uskonnon opetuksessa monipuolisesti. Opetuksessa perehdytään uskonnoille ominaisiin käsitteisiin, kieleen ja symboliikkaan sekä eri tieteenalojen uskontoa koskeviin näkökulmiin. Opetus antaa valmiuksia uskontoja ja katsomuksia koskevan informaation lähdekriittiseen arviointiin. Opetuksessa vahvistetaan opiskelijan monilukutaitoa ja rohkaistaan tietojen ja taitojen luovaan soveltamiseen moninaisissa toimintaympäristöissä.*

Uskonnon opetus tukee opiskelijan ***yhteiskunnallista osaamista*** *vahvistamalla osallisuutta ja osallistumista. Opetus rohkaisee opiskelijaa toimimaan demokraattisen ja ihmisoikeuksia kunnioittavan yhteiskunnan ja erilaisten yhteisöjen vastuullisena jäsenenä. Oppiaine antaa valmiuksia toimia katsomuksellisesti ja kulttuurisesti moninaisissa työyhteisöissä. Kehittämällä opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää ymmärrystä ja dialogitaitoja oppiaine antaa*

valmiuksia rakentaa yhteiskuntarauhaa sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta.

Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan uskontojen eettisiä ulottuvuuksia ja rohkaistaan opiskelijaa pohtimaan omakohtaisesti arvoja ja eettisiä kysymyksiä ***eettisyyden*** *tavoitteet huomioon ottaen. Opetuksessa tuetaan opiskelijan* ***ympäristöosaamista*** *lisäämällä ymmärrystä siitä, että uskonnoilla ja katsomuksilla eettisinä arvojärjestelminä on tärkeä merkitys ja rooli ekologisesti kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.*

Globaali- ja kulttuuriosaamisen *kehittäminen kytkeytyy vahvasti uskonnon oppiaineen keskeisiin tavoitteisiin. Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan monipuolisesti uskontojen, kulttuurien ja yhteiskuntien vuorovaikutusta ja vahvistetaan näin ymmärrystä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista kulttuuriperinnöstä ja niiden moninaisuudesta. Uskonnon opetus tarjoaa turvallisen tilan käsitellä yksilön, yhteisön ja suomalaisen yhteiskunnan suhteita sekä niihin liittyviä ajatuksia ja tunteita. Arvoja ja katsomuksia pohtivana oppiaineena uskonto rakentaa valmiuksia toimia moniarvoisissa globaaleissa toimintaympäristöissä sekä muuttuvissa media- ja teknologiaympäristöissä.*

Tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *osaa hankkia, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää tietoa*
- *kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää kulttuurista lukutaitoaan*
- *hallitsee uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyviä ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja*
- *tuntee uskonnon tutkimuksen keskeisiä käsitteitä, näkökulmia ja menetelmiä*
- *perehtyy uskontojen historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen sekä yhteiskunnan, kulttuurin ja uskonnon vuorovaikutukseen eri puolilla maailmaa*
- *perehtyy opiskeltavan uskonnon erityispiirteisiin Suomessa ja muualla maailmassa*
- *tunnistaa ja ymmärtää uskontojen sisäistä moninaisuutta*
- *ymmärtää uskonnon erityisluonnetta, esimerkiksi uskonnollisen kielen ja symboliikan erityispiirteitä, sekä tunnistaa ja osaa analysoida uskonnollisen ja tieteellisen tiedon ominaispiirteitä*
- *kehittää valmiuksia rakentaa ja jäsentää omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään*
- *kehittää valmiuksia ymmärtää ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus, sekä valmiuksia toimia moniarvoisissa, moniuskontoisissa ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*
- *ymmärtää ja kunnioittaa ihmisoikeuksia ja osaa tarkastella uskontoja ja katsomuksia ihmisoikeusnäkökulmasta*
- *kehittää valmiuksia rakentaa ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta sekä toimia yhteiskunnan aktiivisena ja vastuullisena jäsenenä.*

Osaamisen arviointi

Uskonnon oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on kannustaa opiskelijaa opiskelemaan ja oppimaan sekä antaa palautetta hänen oppimisprosessistaan ja osaamisestaan. Opetuksessa ohjataan ja tuetaan opiskelijaa oman oppimisprosessinsa pitkäjänteisessä suunnittelussa ja arvioinnissa. Arviointi on monipuolista, ja siihen kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja uskonnon oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan uskonnolliseen ja katsomukselliseen yleissivistykseen liittyvien tietojen ja taitojen havainnointiin. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota käsitteiden ja kokonaisuuksien hallintaan,

tiedon soveltamiseen, analysointiin, arvioimiseen ja esittämiseen sekä tiedonhankintataitoihin ja työskentelyyn erilaisissa oppimistilanteissa.

8.9.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1)

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1)

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen sisäistä monimuotoisuutta*
- *osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiöinä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisissa ja monikulttuurisissa ympäristöissä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.*

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- *uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely sekä uskonnon ja tieteen suhde*
- *maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena*
- *uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä*
- *juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritausta, synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet*
- *pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa*
- *juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa*
- *juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija saa välineitä oman identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin tutustuttaessa esimerkiksi uskontoon ja uskonnottomuuteen ilmiöinä sekä juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin yhteisiin juuriin, keskeisiin piirteisiin, kulttuuriperintöön ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin. Käsiteltäessä uskonnonvapautta ihmisoikeutena opiskelija oppii hahmottamaan oikeuksiaan, velvollisuuksiaan ja asemaansa yhteiskunnassa. Opnitojakson sisällöt tukevat valmiuksia ymmärtää ja arvostaa itseä ja muita.

Opintojakson tavoitteita:

- Opiskelija hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa
- Opiskelija osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiöinä.
- Opintojaksolla voidaan havainnoida ja pohtia myös, näkyykö tai tuntuuko uskonnon olemassaolo tavalla tai toisella paikallisympäristössä.

Vuorovaikutusosaaminen

Perehdyttäessä uskontoihin ja katsomuksiin ilmiöinä sekä juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin opiskelija saa valmiuksia ymmärtää uskontojen ja katsomusten merkitystä ja monimuotoisuutta yksilöiden ja yhteisöjen elämässä ja oppii siten ottamaan huomioon katsomuksellisia näkökohtia vuorovaikutuksessaan muiden kanssa ja erilaisissa toimintaympäristöissä. Opiskelija saa valmiuksia hahmottaa kulttuurienvälisen ymmärryksen merkitystä kestävälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle.

Opintojakson tavoitteita:

- Opiskelija kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.
- Opintojaksolla voidaan tarkastella eri uskontoja. uskonnottomuutta ja niihin liittyviä ilmiöitä myös opiskelijoiden henkilökohtaisten kokemusten näkökulmasta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tarkasteltaessa uskontoja ja katsomuksia ilmiöinä opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä lukioyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Moduulissa käsiteltyjen sisältöjen, kuten juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin tarkastelun kautta opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti. Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta.

Opintojakson tavoitteita:

- Opiskelija hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen sisäistä monimuotoisuutta
- Opiskelija hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa
- Opiskelija kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tarkasteltaessa uskontojen merkitystä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa opiskelija oppii hahmottamaan rakenteita, jotka mahdollistavat eri yhteisöjen kestävän toiminnan tai ovat sen esteenä. Samalla hän saa välineitä hahmottaa kestävän tulevaisuuden ekologista, taloudellista, sosiaalista ja kulttuurista ulottuvuutta sekä näiden keskinäisriippuvuuksia.

Opintojakson tavoitteita:

- Opiskelija kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.

- Opintojaksolla voidaan ottaa esille jokin esim. kirkon ulkomaanavun tai vastaavan kansainvälisen organisaation vetämä projekti, johon mahd. tietyt paikallisseurakunnat tai muut yhteisöt ovat osallistuneet.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Perehtymällä maailman uskontotilanteeseen, uskonnonvapauteen sekä juutalaisuuden ja islamin yhteiskunnallisiin vaikutuksiin opiskelija saa valmiuksia toimia demokraattisen ja ihmisoikeuksia kunnioittavan yhteiskunnan ja erilaisten yhteisöjen vastuullisena jäsenenä. Samalla opiskelija kehittää taitojaan toimia osana katsomuksellisesti ja kulttuurisesti moninaisia työyhteisöjä.

Opintojakson tavoitteita:

- Opiskelija kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Perehdyttäessä uskonnon ja tieteen suhteeseen, uskonnon määrittelyyn sekä juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin opiskelija saa valmiuksia hahmottaa uskontoa eri tieteenalojen ja uskontojen itseymmärryksen näkökulmasta. Tutustuttaessa uskontojen erilaisiin tulkintatapoihin ja sisäiseen monimuotoisuuteen opiskelija harjaantuu tarkastelemaan lähdekriittisesti uskontoja koskevaa informaatiota ja kielenkäyttöä.

Opintojakson tavoitteita:

- Opiskelija hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen sisäistä monimuotoisuutta
- Opiskelija osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiöinä.
- Opiskelija hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelija arvioi opettajan tuella omaa osaamistaan, opiskelumotivaatiotaan ja työskentelynsä kehittymistä opintojakson aikana. Itsearviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi alkukartoituksena, väliarviointina tai arviointikeskusteluna. Vertaisarviointia voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn prosessin ja lopputulosten yhteydessä. Opettaja ohjeistaa ja kommentoi opiskelijan suullista ja kirjallista osallistumista sekä tuntityöskentelyn aikana että tehtävien suorittamisen jälkeen.

Opintojakson arviointi

Arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, esitelmiin, tuntiaktiivisuuteen, mahdolliseen portfolioon ja päättökokeeseen sekä näiden yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen erilaisten tehtävätyyppien ja suoritusmuotojen osalta (suullinen/ kirjallinen/visuaalinen tai näiden yhdistelmä). Arviointiperusteet tuodaan opiskelijoille näkyväksi opintojakson alussa ja opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opintojakson arviointi perustuu näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Opiskelijan vuorovaikutustaitoja ja laaja-alaista osaamista voidaan arvioida tarkkailemalla opiskelijan ilmaisutaitoja kyseisistä asioista. Hyvinvointiosaamisen edistämiseen voidaan

vaikuttaa tiedostamalla sekä henkilökohtaisia että ympäristössä vaikuttavia asenteita ja arvoja. Perehtyessään näihin opiskelija voi saada valmiuksia hahmottaa omaa ja toisten arvomaailmoja eri tieteenalojen ja uskontojen itseymmärryksen näkökulmasta.

Monitieteinen ja luova osaaminen vahvistuvat perehdyttäessä yllä mainittuihin ja ylipäätään uskonnon ja tieteen suhteeseen, uskonnon määrittelyyn sekä historialliseen että moderniin juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin.

Tutustuttaessa uskontojen erilaisiin tulkintatapoihin ja sisäiseen monimuotoisuuteen arvioidaan sitä, kuinka opiskelija harjaantuu tarkastelemaan lähdekriittisesti uskontoja koskevaa informaatiota ja kielenkäyttöä sekä oppii hahmottamaan, analysoimaan ja vertailemaan juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittämään niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoaan.

Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2)

Opintojakson moduulit

- Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2), Pakollinen

Tavoitteet

Maailmanlaajuinen kristinusko

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan sekä pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä*
- *perehtyy kristinuskon erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa*
- *osaa analysoida ja arvioida ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja*
- *kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä*

Keskeiset sisällöt

Maailmanlaajuinen kristinusko

- *kristinuskon asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa*
- *uskonnon asema sekä uskonnon ja valtion suhteet Euroopassa*
- *katolisen, ortodoksisen ja protestanttisen, erityisesti luterilaisen, kristillisyyden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset*
- *karismaattinen kristillisyys ilmiönä*
- *kristillisperäisten uskontojen pääpiirteet*
- *ekumenia ja uskontodialogi*
- *kristinusko ja ympäristökysymykset sekä muita ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelija arvioi opettajan tuella omaa osaamistaan, opiskelumotivaatiotaan ja työskentelynsä kehittymistä opintojakson aikana. Itsearviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi alkukartoituksena, väliarviointina tai arviointikeskusteluna. Vertaisarviointia voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn prosessin ja lopputulosten yhteydessä. Opettaja ohjeistaa ja kommentoi

opiskelijan suullista ja kirjallista osallistumista sekä tuntityöskentelyn aikana että tehtävien suorittamisen jälkeen.

Opintojakson arviointi

Arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, esitelmiin, tuntiaktiivisuuteen, mahdolliseen portfolioon ja päättökokeeseen sekä näiden yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään

monipuolisuuteen erilaisten tehtävätyyppien ja suoritusmuotojen osalta (suullinen/ kirjallinen/visuaalinen tai näiden yhdistelmä). Arviointiperusteet tuodaan opiskelijoille näkyväksi opintojakson alussa ja opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opintojakson arviointi perustuu näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Vuorovaikutusosaamista arvioidaan perehdyttäessä kristinuskon monimuotoisuuteen (esim. katolinen, ortodoksinen, protestanttinen ja karismaattinen kristillisyys sekä kristillisperäiset uskonnot) sekä ekumeniaan ja uskontodialogiin. Pyrittäessä ymmärtämään yllä mainittuja tunnustuskuntia, yhteisöjä ja liikkeitä analyyttisesti vertailemalla eli eroja ja samanlaisia piirteitä määrittelemällä saadaan valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä.

Monitieteinen ja luova osaaminen syvenee perehdyttäessä kristinuskon erilaisiin muotoihin, niiden asemaan ja vuorovaikutukseen kulttuurin kanssa sekä ajankohtaisiin kristinuskoon liittyviin kysymyksiin. Tällä voidaan vahvistaa opiskelijan uteliaisuutta ja taitoa löytää ja tulkita monenlaisia tekstejä sekä arvioida kriittisesti käytettävien tiedonlähteiden luotettavuutta. Opiskelijan monilukutaitoa syvennetään erityisesti kristinuskoon liittyvän kulttuurisen ja symbolisen lukutaidon osalta, joista keskustelemalla, kirjoittamalla ja erilaisia esityksiä pienryhmissä valmistelemalla saadaan moniulotteisia arviointitilanteita. Näissä otetaan eettisyys ja ympäristöosaaminen lähes automaattisesti sekä nykyhetken että tulevaisuuden kannalta vertailevasti huomioon. Samoin yhteiskunnalliset ja mediaan liittyvät kysymykset tulevat sivuttua tarkkailtaessa kristillisen kulttuurin perustalle kehittyneitä ohjelmantarjoajia.

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3)

Opintojakson moduulit

- Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin*
- *tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa*
- *hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä*
- *kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*

Keskeiset sisällöt

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

- *hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka, hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä Intian nykypäivän uskontotilanne*
- *jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet*

- *buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin*
- *Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan sekä Kiinan nykypäivän uskontotilanne*
- *shintolaisuuden keskeiset piirteet sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa*
- *Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa*
- *luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys*
- *uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tutustuttaessa erilaisiin uskontoihin, sekä erityisesti niihin liittyviin elämäntapoihin ja etiikkaan, opiskelija saa valmiuksia ymmärtää katsomusten roolia osana yksilöiden ja yhteisöjen elämää. Nämä valmiudet tarjoavat työkaluja tarkastella uskonnon ja katsomuksen merkitystä niin omassa kuin muidenkin elämässä.

Vuorovaikutusosaaminen

Perehdyttäessä eri uskontoihin ja niiden merkityksiin yksilöiden ja yhteisöjen elämässä, opiskelija saa välineitä huomioida katsomuksiin liittyviä tekijöitä omassa vuorovaikutuksessaan. Tämä luo valmiuksia toimia tiedostaen, empaattisesti ja kunnioittavasti kansainvälisissä ja katsomuksellisesti moninaisissa opiskelu- ja työympäristöissä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tarkasteltaessa Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneitä uskontoja, luonnonuskontoja ja uusia uskonnollisia liikkeitä opiskelija tutustuu näihin uskontoihin liittyviin käsitteisiin, käytäntöihin, kieleen ja symboliikkaan. Tutustuessaan eri uskontojen keskeisiin piirteisiin sekä uskontoperinteiden sisäiseen monimuotoisuuteen eri lähteiden kautta opiskelija kehittää kykyään analysoida ja arvioida erilaisia uskontoja koskevia tiedonlähteitä lähdekriittisesti ja eri tieteenalojen näkökulmista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Käsiteltäessä esimerkiksi hindulaisuuden vaikutuksia Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan, buddhalaisuuden vaikutuksia Aasian maiden kulttuureihin sekä Kiinan perinteisten uskontojen vaikutuksia Kiinan kulttuuriin ja yhteiskuntaan, opiskelija kehittää kulttuurista lukutaitoaan ja saa välineitä ymmärtää uskontojen ja katsomusten roolia osana kulttuureita ja yhteiskuntia. Tutustumalla yhteiskunnallisiin vaikutuksiin siellä ja täällä länsimaissa, opiskelija vahvistaa valmiuksiaan toimia globaaleissa, multikulttuurisissa ympäristöissä ja yhteiskunnissa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija saa välineitä hahmottaa, miten uskonnot ja katsomukset voivat joko edistää tai estää toimintaa ekologisesti kestävän tulevaisuuden puolesta.

Käsiteltäessä luonnonuskontojen ja uusien uskonnollisten liikkeiden keskeisiä piirteitä opiskelija saa välineitä pohtia ihmisen ja luonnon välistä suhdetta erilaisista näkökulmista. Tutustuttaessa luonnonuskontoihin ja niiden levinneisyyteen, opiskelija hahmottaa syitä siihen, miksi ihmisen toiminta on sovitettava luonnon kantokykyyn sekä saa valmiuksia pohtia ilmastonmuutoksen vaikutuksia erilaisten yhteisöjen ja elämäntapojen kannalta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustuttaessa eri uskontojen keskeisiin piirteisiin ja niiden rooliin osana yksilöiden ja yhteisöjen elämäntapaa, opiskelija rakentaa ymmärrystä maailman ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opintojaksolla käsiteltävien sisältöjen avulla opiskelija saa valmiuksia reflektoida uskontojen ja katsomusten roolia yhteisöjen kulttuuriperinnössä, yksilöiden elämässä ja globaalissa maailmassa ja tämän kautta saa valmiuksia toimia kulttuurisen ja katsomuksellisen moninaisuuden puolesta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelija arvioi opettajan tuella omaa osaamistaan, opiskelumotivaatiotaan ja työskentelynsä kehittymistä opintojakson aikana. Itsearviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi alkukartoituksena, väliarviointina tai arviointikeskusteluna. Vertaisarviointia voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn prosessin ja lopputulosten yhteydessä. Opettaja ohjeistaa ja kommentoi opiskelijan suullista ja kirjallista osallistumista sekä tuntityöskentelyn aikana että tehtävien suorittamisen jälkeen.

Opintojakson arviointi

Arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, esitelmiin, tuntiaktiivisuuteen, mahdolliseen portfolioon ja päättökokeeseen sekä näiden yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen erilaisten tehtävätyyppien ja suoritusmuotojen osalta (suullinen/ kirjallinen/visuaalinen tai näiden yhdistelmä). Arviointiperusteet tuodaan opiskelijoille näkyväksi opintojakson alussa ja opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opintojakson arviointi perustuu näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Opiskelijan valmiudet selvitä tulevassa työelämässä ja erilaisissa toimintaympäristöissä ovat edellytys tulevaisuuden hyvinvoinnille. Näiden valmiuksien edellytyksinä on perehtyminen erilaisiin kulttuureihin ja arvomaailmoihin, jotka saattavat poiketa omista tavoista, tottumuksista ja perinteistä sekä ennen kaikkea ajattelun kielestä.

Perehdyttäessä eri uskontoihin ja niiden merkityksiin yksilöiden ja yhteisöjen elämässä, opiskelija saa välineitä huomioida katsomuksiin liittyviä tekijöitä omassa vuorovaikutuksessaan. Tämä luo valmiuksia toimia tiedostaen, empaattisesti ja kunnioittavasti kansainvälisissä ja katsomuksellisesti moninaisissa opiskelu- ja työympäristöissä. Samalla rohkaistaan ottamaan osaa yhteiskunnallisten pulmatilanteiden asialliseen selvittämiseen ja niistä tiedottamiseen omalta ja toisten kannalta.

Monitieteinen ja luova osaaminen karttuu tarkasteltaessa Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneitä uskontoja, luonnonuskontoja ja uusia uskonnollisia liikkeitä. Arviointiperusteisiin kuuluu näihin uskontoihin liittyviin käsitteisiin, käytäntöihin, kieleen ja symboliikkaan perehtyminen ja mahdollisimman ennakkoluuloton kuuntelu ja monilukutaito. Tutustuessaan eri uskontojen keskeisiin piirteisiin sekä uskontoperinteiden sisäiseen monimuotoisuuteen eri lähteiden kautta opiskelija kehittää kykyään analysoida ja arvioida erilaisia tiedonlähteitä lähdekriittisesti ja eri tieteenalojen näkökulmista.

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla*
- *ymmärtää, että tietoa uskonnoista ja katsomuksista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla*
- *tunnistaa ja osaa analysoida muinaissuomalaisten uskontoperinteiden ja kristinuskon vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä*
- *osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapauteen, uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin liittyvää ajankohtaista keskustelua*
- *kehittää valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä*

Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- *Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio*
- *uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset*
- *uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa huomioiden uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa*
- *muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden merkitys suomalaisessa kulttuuriperinnössä sekä kristinusko yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina*
- *uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri nykypäivän Suomessa*
- *uskontojen ja katsomusten välinen dialogi nykypäivän Suomessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Käsiteltäessä suomalaista uskonnollisuutta ja uskonnottomuutta, uskonnon- ja katsomuksenvapautta sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyviä kysymyksiä opiskelija saa välineitä oman identiteettinsä rakentamiseen sekä itsensä ja toisten arvostamiseen. Samalla hän saa valmiuksia edistää yhteisöjen hyvinvointia sekä toimia oman ja toisten turvallisuuden hyväksi. Osana opintojaksoa voidaan toteuttaa vapaaehtoistyöhön liittyvä projekti, joka harjaannuttaa opiskelijan taitoja toimia hyvinvoinnin edistämisessä

Vuorovaikutusosaaminen

Perehdyttäessä suomalaisen katsomuksellisen kentän piirteisiin yksilöiden ja perheiden elämässä, yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyviin kysymyksiin sekä dialogiin opiskelija saa valmiuksia empatiaan, yhteistyöhön ja kunnioittavaan vuoropuheluun. Samalla hän saa välineitä hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen merkitystä kestävälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla opiskelija saa valmiuksia hahmottaa monipuolisesti suomalaista uskonnollista ja katsomuksellista kenttää eri tieteenalojen kuten yhteiskunnan ja kulttuurin tutkimuksen näkökulmista. Samalla hän saa välineitä uskontoja koskevan informaation lähdekriittiseen arviointiin. Perehdyttäessä uskonnon merkitykseen ja näkyvyyteen julkisella, yksityisellä ja kolmannella sektorilla sekä yksilöiden ja perheiden elämässä opiskelija saa valmiuksia pohtia tulevaisuuden kannalta kestäviä ratkaisuja, joissa otetaan huomioon ympäristö, kulttuuri, politiikka, talous ja teknologia.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson sisältöjä opiskeltaessa opiskelija kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää ymmärrystään ja dialogitaitojaan, mikä antaa hänelle valmiuksia rakentaa yhteiskuntarauhaa sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta. Opiskelija syventää ymmärrystään omasta roolistaan, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan tukea ihmisoikeuksien ja demokratian toteutumista ympäröivässä yhteiskunnassa ja yhteistyössä muiden kanssa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Perehtymällä esimerkiksi uskonnon merkitykseen ja näkyvyyteen julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa sekä uskonnollisiin yhteisöihin kolmannen sektorin toimijoina opiskelija syventää ymmärrystään siitä, että uskonnoilla ja katsomuksilla eettisinä arvojärjestelminä on vaikutusta ekologisesti kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Opetuksessa rohkaistaan opiskelijaa pohtimaan omakohtaisesti arvoja ja eettisiä kysymyksiä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat yksilöiden arjessa suomalaisessa yhteiskunnassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelija arvioi opettajan tuella omaa osaamistaan, opiskelumotivaatiotaan ja työskentelynsä kehittymistä opintojakson aikana. Itsearviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi alkukartoituksena, väliarviointina tai arviointikeskusteluna. Vertaisarviointia voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn prosessin ja lopputulosten yhteydessä. Opettaja ohjeistaa ja kommentoi opiskelijan suullista ja kirjallista osallistumista sekä tuntityöskentelyn aikana että tehtävien suorittamisen jälkeen.

Opintojakson arviointi

Arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, esitelmiin, tuntiaktiivisuuteen, mahdolliseen portfolioon ja päättökokeeseen sekä näiden yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen erilaisten tehtävätyyppien ja suoritusmuotojen osalta (suullinen/ kirjallinen/visuaalinen tai näiden yhdistelmä). Arviointiperusteet tuodaan opiskelijoille näkyväksi opintojakson alussa ja opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opintojakson arviointi perustuu näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Ymmärrettäessä suomalaista uskonnollisuutta ja uskonnottomuutta, uskonnon- ja katsomuksenvapautta sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyviä kysymyksiä opiskelija saa välineitä oman identiteettinsä rakentamiseen sekä itsensä ja toisten arvostamiseen. Näin saadaan valmiuksia edistää yhteisöjen hyvinvointia sekä toimia oman ja toisten turvallisuuden hyväksi. Osana opintojaksoa voidaan toteuttaa vapaaehtoistyöhön liittyvä projekti, joka harjaannuttaa opiskelijan taitoja toimia hyvinvoinnin edistämisessä ja vuorovaikutusosaamisen ylläpitämisessä. Voidaan ottaa huomioon paikallisten työnantajien kiinnostus tarjota yhteistyön mahdollisuuksia jonkin sopivan projektin suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5)

Opintojakson moduulit

- Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää ja osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta: taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa sekä uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen*
- *perehtyy siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskonnon, erityisesti kristinuskon, keskeisiä oppeja ja kertomuksia*
- *tunnistaa uskonnollista symboliikkaa ja perehtyy siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja*
- *harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa*

Keskeiset sisällöt

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

- *uskontojen ja taiteen vuorovaikutus, uskontojen merkitys taiteen kehityksessä*
- *uskonnollinen taide ja uskonnon ilmeneminen eri taidemuodoissa*
- *uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri uskonnon ja sen erityispiirteiden kuvaajana*
- *uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa*
- *Raamatun kertomusten ja kristillisen opin erilaisten tulkintojen tarkastelu taiteen eri muotojen avulla*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Perehtymällä uskonnon ja taiteen suhteeseen opiskelija tutustuu samalla taiteen ja kulttuurin mahdollisuuksiin ja rooliin yksilön ja yhteisöjen hyvinvoinnin edistäjinä. Harjaannuttamalla taitoa havaita uskonnon, taiteen ja populaarikulttuurin moninaista vuorovaikutusta opiskelijalla on mahdollisuus pohtia itselleen tärkeitä elämänkysymyksiä ja kulttuurin muotoja.

Vuorovaikutusosaaminen

Tutustumalla uskonnolliseen symboliikkaan sekä siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskontojen oppeja ja kertomuksia opiskelija harjaannuttaa monilukutaitoaan ja valmiuksiaan olla kanssakäymisessä toisten kanssa yli kieli-, katsomus- ja kulttuurirajojen. Paneutuminen uskontoon liittyviin ulottuvuuksiin taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa

antaa mahdollisuuden pohtia myös sananvapauden merkitystä, sen vastuullista käyttöä sekä tiedonkäsityksen ja tiedonvälityksen muuttumista eri aikoina ja eri kulttuureissa. Opiskelija saa näin valmiuksia hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen merkityksen kestävälle tulevaisuudelle.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson taiteeseen ja populaarikulttuurin liittyvät sisällöt tukevat opiskelijan monilukutaidon kehittymistä sekä eettisten ja esteettisten arvojen pohdintaa. Perehtymällä uskonnolliseen taiteeseen ja symboliikkaan sekä uskonnollisiin teemoihin populaarikulttuurissa opiskelija tutustuu erilaisiin informaation esittämisen tapoihin. Opetuksessa opiskelijaa rohkaistaan kehittyvien tulkitsemisen taitojensa luovaan soveltamiseen moninaisissa toimintaympäristöissä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Taiteen ja uskonnon suhteeseen perehtyminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan uskontojen yhteiskunnallisia ulottuvuuksia ja vaikutuksia. Harjaannuttamalla taitoaan havaita uskonnon, taiteen ja populaarikulttuurin vuorovaikutusta opiskelija lisää ymmärrystään eri katsomuksista ja saa valmiuksia myös ottaa kantaa moduulin teemoihin liittyviin yhteiskunnallisiin keskusteluihin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tutustumalla taiteen ja populaarikulttuurin uskonnollisiin teemoihin sekä siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskonnon, erityisesti kristinuskon, keskeisiä oppeja ja kertomuksia, opiskelija harjaantuu analysoimaan myös uskonnon eettisiä ja ekologisia ulottuvuuksia ja saa mahdollisuuden pohtia omakohtaisesti näihin liittyviä arvojaan ja asenteitaan. Perehtymällä eri uskontojen näkemyksiin uskonnon ja taiteen eri muotojen suhteesta opiskelija harjaantuu pohtimaan omaa, näihin teemoihin liittyvää toimintaansa eettisyyden ja vastuullisuuden lähtökohdista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Perehtymällä uskonnolliseen taiteeseen ja symboliikkaan opiskelija oppii osaltaan tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat eri kulttuureissa. Samalla opiskelija saa valmiuksia ymmärtää kulttuurisen ja katsomuksellisen identiteetin merkitystä yksilöille ja yhteisöille. Opintojakson sisällöt tukevat monipuolisesti valmiuksia toimia kulttuurisesti ja katsomuksellisesti moninaisissa globaaleissa toimintaympäristöissä sekä erilaisissa media- ja teknologiaympäristöissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelija arvioi opettajan tuella omaa osaamistaan, opiskelumotivaatiotaan ja työskentelynsä kehittymistä opintojakson aikana. Itsearviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi alkukartoituksena, väliarviointina tai arviointikeskusteluna. Vertaisarviointia voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn prosessin ja lopputulosten yhteydessä. Opettaja ohjeistaa ja kommentoi opiskelijan suullista ja kirjallista osallistumista sekä tuntityöskentelyn aikana että tehtävien suorittamisen jälkeen.

Opintojakson arviointi

Arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, esitelmiin, tuntiaktiivisuuteen, mahdolliseen portfolioon ja päättökokeeseen sekä näiden yhdistelmiin. Arvioinnissa

pyritään monipuolisuuteen erilaisten tehtävätyyppien ja suoritusmuotojen osalta (suullinen/ kirjallinen/visuaalinen tai näiden yhdistelmä). Arviointiperusteet tuodaan opiskelijoille näkyväksi opintojakson alussa ja opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opintojakson arviointi perustuu näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Perehdyttäessä uskonnolliseen symboliikkaan sekä siihen, miten taiteen kautta ilmaistaan uskontojen oppeja ja kertomuksia opiskelija harjaannuttaa monilukutaitoaan ja valmiuksiaan olla kanssakäymisessä toisten kanssa yli kieli-, katsomus- ja kulttuurirajojen. Tällöin vuorovaikutusosaaminen ja globaali kulttuuriosaaminen kehittyvät ja kypsyvät. Paneutuminen uskontoon liittyviin ulottuvuuksiin taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa tarjoaa tilaisuuden pohtia sananvapauden merkitystä, sen vastuullista käyttöä sekä tiedonkäsityksen ja tiedonvälityksen muuttumista eri aikoina eri kulttuureissa, mikä kuuluu eettiseen ympäristöosaamiseen, globaali- ja kulttuuriosaamiseen sekä yhteiskuntaosaamisen moniulotteisille osa-alueille. Nämä kaikki voivat nivoutua uskonnolliseen taiteeseen, sen käyttämään symboliikkaan, arkkitehtuuriin ja näiden suhteeseen ympäröiviin kulttuureihin historian eri aikakausina ja nykyisin. Perehtymällä uskonnolliseen taiteeseen ja symboliikkaan sekä uskonnollisiin teemoihin populaarikulttuurissa opiskelija tutustuu erilaisiin informaation esittämisen tapoihin. Opetuksessa opiskelijaa rohkaistaan kehittyvien tulkitsemisen taitojensa luovaan soveltamiseen moninaisissa toimintaympäristöissä.

Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ajankohtaista tutkimusta*
- *tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa*
- *osaa analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä*
- *kehittää valmiuksia tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa*

Keskeiset sisällöt

Uskonto, tiede ja media

- *uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: uskontotieteen ja teologian eri tutkimusalat sekä taiteentutkimus, kulttuurintutkimus ja yhteiskuntatieteet*
- *uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa*
- *uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa*
- *uskontojen mediajulkisuus*
- *uskontoilmiön käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tutustuessaan ajankohtaiseen uskonnon tutkimukseen sekä uskontoon liittyviin teemoihin mediassa opiskelija pohtii erilaisten elämän- ja maailmankatsomusten myönteisiä ja kielteisiä vaikutuksia yksilöiden ja yhteisöjen elämässä ja saa samalla välineitä tunnistaa hyvinvointia edistäviä ja ehkäiseviä tekijöitä sekä valmiuksia toimia oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi. Uskonnon tutkimukseen perehtyminen antaa lisäksi virikkeitä opiskelijan itsetuntemuksen kehittämiseen sekä identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Uskontoon liittyviin tutkimuksiin ja mediasisältöihin perehtyminen antaa opiskelijalle valmiuksia osallistua dialogiin, joka liittyy uskonnollisiin, katsomuksellisiin, eettisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin. Opiskelija kehittää kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan tutustumalla esimerkiksi uskonnon tutkimukseen eri tieteenaloilla sekä mediaan liittyviin ilmiöihin, kuten uskontoilmiön käsittelyyn mediassa, uskonnolliseen mediaan ja median käyttöön uskonnoissa, uskontojen mediajulkisuuteen sekä uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttöön eri medioissa. Samalla opiskelija kehittää taitojaan analysoida viestien ja merkitysten välittymistä myös kieli- ja kulttuurirajoja ylittävässä vuorovaikutuksessa. Uskonnon ja median käsittelyyn liittyy luontevasti myös pohdinta sananvapauden merkityksestä ja sen vastuullisesta käytöstä. Nämä pohdinnat antavat opiskelijalle valmiuksia hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen merkitystä kestävälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle. Osana opintojaksoa voidaan toteuttaa uskontoon liittyvä mediasisältö, media-analyysi tai pienimuotoinen uskontoon liittyvä tutkimus, mikä tukee monipuolisesti tiedon välittämiseen ja rakentavaan vuorovaikutukseen liittyvien taitojen oppimista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tutustuminen uskonnon tutkimuksen ajankohtaisiin näkökulmiin ja menetelmiin eri tieteenaloilla kehittää opiskelijan monitieteistä osaamista sekä antaa mahdollisuuden oman ajattelun, näkemysten ja toiminnan arvolähtökohtien pohdintaan. Uskonnon tutkimukseen ja uskontoon liittyviin mediasisältöihin perehtyminen kehittää opiskelijan monilukutaitoa ja tutustuttaa hänet erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin. Opiskelijalla on mahdollisuus harjaantua näissä taidoissa esimerkiksi tekemällä uskontoon liittyvä mediasisältö, media-analyysi tai pienimuotoinen tutkimus, joka voidaan toteuttaa osana opintojaksoa. Opintojaksolla opiskelija vahvistaa taitojaan arvioida tiedon luotettavuutta harjoittelemalla uskontoon liittyvän informaation ja sen lähteiden kriittistä arviointia. Lisäksi opintojakson sisällöt tarjoavat mahdollisuuden pohtia elämän- ja maailmankatsomusten näkökulmasta tulevaisuuden kannalta kestäviä ratkaisuja sekä vaihtoehtoisia tulevaisuusskenaarioita. Opintojakson tavoitteet antavat hyvät edellytykset myös korkeakouluyhteistyölle esimerkiksi humanististen ja yhteiskuntatieteellisten alojen kanssa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Media-aineistojen lähdekriittisen tarkastelun avulla opintojaksolla tutustutaan muun muassa uskontoihin liittyviin asenteisiin ja mielikuviin, uskontokritiikkiin sekä uskontojen roolin konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, mikä tukee opiskelijan yhteiskunnallista osaamista. Uskontoon liittyviin tutkimuksiin ja mediasisältöihin tutustuminen auttaa opiskelijaa havaitsemaan uskonnon ja yhteiskunnan erilaisia suhteita eri puolilla maailmaa sekä tuottaa edellytyksiä ymmärtää ja arvostaa demokraattisen, oikeudenmukaisen sekä ihmisoikeuksiin, tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen perustuvan yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja rakenteita. Opintojakson teemoja voidaan tarkastella näkökulmista, jotka rohkaisevat opiskelijaa ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja tekemään aloitteita sekä viemään niitä eteenpäin yhteistyössä paikallisesti ja kansainvälisesti. Ajankohtaisiin uskonnollisiin ilmiöihin tutustuminen tutkimuksen

ja median näkökulmista antaa valmiuksia toimia katsomuksellisesti ja kulttuurisesti moninaisissa työyhteisöissä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Media-aineistojen lähdekriittisen tarkastelun avulla opintojaksolla on mahdollisuus tutustua uskontojen ja ympäristökysymysten suhteeseen, mikä tukee opiskelijan eettistä ja ympäristöosaamista. Samalla opiskelija harjaantuu hahmottamaan perusasioita kestävän elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä näiden keskinäisriippuvuuksista. Opintojakson teemat lisäävät opiskelijan ymmärrystä siitä, että uskonnoilla ja katsomuksilla eettisinä arvojärjestelminä on tärkeä merkitys ja rooli ekologisesti kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Opintojaksolla uskonnon ja median suhteen tarkasteluun kuuluu olennaisena osana uskontoihin liittyvien eettisten kysymysten tarkastelu. Ajankohtaisen uskonnon tutkimuksen ja uskontoon liittyvien mediasisältöjen tarkastelu ohjaa opiskelijaa pohtimaan monipuolisesti uskontojen eettisiä ulottuvuuksia sekä rohkaisee häntä pohtimaan omakohtaisesti arvoja ja eettisiä kysymyksiä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustumalla ajankohtaiseen uskonnon tutkimukseen ja uskontoon liittyviin mediasisältöihin opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Kielellisesti, katsomuksellisesti ja kulttuurisesti monipuolisten lähdeaineistojen ja medioiden käyttö moduulissa vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa, kansainvälistä osaamista sekä valmiuksia toimia moniarvoisissa globaaleissa toimintaympäristöissä ja muuttuvissa media- ja teknologiaympäristöissä. Samalla opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti. Suomea koskeviin ajankohtaisiin uskontoon liittyviin tutkimuksiin ja mediasisältöihin tutustuminen tarjoaa mahdollisuuden käsitellä yksilön, yhteisön ja suomalaisen yhteiskunnan suhteita sekä niihin liittyviä ajatuksia ja tunteita uskonnon opetuksen tarjoamassa turvallisessa tilassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelija arvioi opettajan tuella omaa osaamistaan, opiskelumotivaatiotaan ja työskentelynsä kehittymistä opintojakson aikana. Itsearviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi alkukartoituksena, väliarviointina tai arviointikeskusteluna. Vertaisarviointia voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn prosessin ja lopputulosten yhteydessä. Opettaja ohjeistaa ja kommentoi opiskelijan suullista ja kirjallista osallistumista sekä tuntityöskentelyn aikana että tehtävien suorittamisen jälkeen.

Opintojakson arviointi

Arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, esitelmiin, tuntiaktiivisuuteen, mahdolliseen portfolioon ja päättökokeeseen sekä näiden yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen erilaisten tehtävätyyppien ja suoritusmuotojen osalta (suullinen/kirjallinen/visuaalinen tai näiden yhdistelmä). Arviointiperusteet tuodaan opiskelijoille näkyväksi opintojakson alussa ja opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opintojakson arviointi perustuu näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Opintojaksolla perehdytään uskontojen ja median suhteeseen kuten uskontoilmiön käsittelyyn mediassa, uskonnolliseen mediaan ja median käyttöön uskonnoissa, uskontojen mediajulkisuuteen sekä uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttöön eri medioissa. Uskontotieteellisiin mediatutkimuksiin (esim. tietokonepeleihin kohdistuvaan tutkimukseen) paneutuminen voi antaa opiskelijalle valmiuksia osallistua dialogiin, joka liittyy katsomuksellisiin, eettisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin. Samalla opiskelija kehittää taitojaan analysoida viestien ja merkitysten välittymistä kieli- ja kulttuurirajoja ylittävässä vuorovaikutuksessa. Oman osallistumisen tarkkailu voi antaa virikkeitä oman itsetuntemuksen kehittämiseen sekä identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin.

Monitieteinen ja luova osaaminen karttuvat, kun opiskelijalla on mahdollisuus harjaantua näissä taidoissa esimerkiksi tekemällä uskontoon liittyvä mediasisältö, media-analyysi tai pienimuotoinen tutkimus, joka voidaan toteuttaa osana opintojaksoa. Opintojaksolla opiskelija vahvistaa taitojaan arvioida tiedon luotettavuutta harjoittelemalla uskontoon liittyvän informaation ja sen lähteiden kriittistä arviointia. Lisäksi opintojakson sisällöt tarjoavat mahdollisuuden pohtia elämän- ja maailmankatsomusten näkökulmasta tulevaisuuden kannalta kestäviä ratkaisuja sekä vaihtoehtoisia tulevaisuusskenaarioita. Opintojakson tavoitteet antavat hyvät edellytykset myös korkeakouluyhteistyölle esimerkiksi humanististen ja yhteiskuntatieteellisten alojen kanssa.

Globaali ja kulttuuriosaaminen kehittyy perehdyttäessä kielellisesti, katsomuksellisesti ja kulttuurisesti monipuolisten lähdeaineistojen ja medioiden käyttöön. Samalla monilukutaito, kansainvälinen osaaminen sekä valmiudet toimia moniarvoisissa globaaleissa toimintaympäristöissä ja muuttuvissa media- ja teknologiaympäristöissä kehittyvät. Opitaan tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja maailmalla. Suomea koskeviin ajankohtaisiin uskontoon liittyviin tutkimuksiin ja mediasisältöihin tutustuminen tarjoaa mahdollisuuden käsitellä yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan suhteita sekä niihin liittyviä ajatuksia ja tunteita uskonnon opetuksen tarjoamassa suhteellisen turvallisessa tilassa. Teemoja voidaan tarkastella näkökulmista, jotka rohkaisevat opiskelijaa ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja tekemään aloitteita sekä viemään niitä eteenpäin yhteistyössä paikallisesti ja kansainvälisesti.

Media-aineistojen lähdekriittisen tarkastelun avulla moduulissa on mahdollisuus tutustua uskontojen ja ympäristökysymysten suhteeseen, mikä tukee opiskelijan eettistä ja ympäristöosaamista. Samalla opiskelija harjaantuu hahmottamaan perusasioita kestävän elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä näiden keskinäisriippuvuuksista unohtamatta peilata omaa ajankäyttöänsä suhteessa mediaan.

8.9.2. Ortodoksinen uskonto (KT2)

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UO1)

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UO1), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen monimuotoisuutta*
- *osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiönä*
- *tuntee ortodoksisen kirkon opin synnyn sekä Raamatun ja tradition merkityksen ortodoksisessa kirkossa ja sen ihmiskuvassa*
- *hahmottaa ja osaa analysoida kristikunnan moninaisuuteen johtaneita syitä*

- *hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kohtaamisia historiassa sekä vaikutuksia kulttuuriperintöön ja yhteiskuntiin sekä kehittää näihin pohjautuvaa kulttuurista lukutaitoa*
- *kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä sekä valmiuksia keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä*

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- *uskonnollisuus ja uskonnot yleisinhimillisenä ilmiönä*
- *maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena*
- *uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä*
- *kristinuskon synty ja leviäminen, kirkolliskokoukset ortodoksisen kirkon opin, etiikan ja ihmiskuvan muotoutumisen perustana*
- *kristikunnan jakaantuminen ja sen vaikutukset*
- *juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa*
- *juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille*
- *pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa*
- *ortodoksisen kirkon, juutalaisuuden ja islamin kohtaamiset*

Ortodoksisuus maailmassa, 2 op (UO2)

Opintojakson moduulit

- Ortodoksisuus maailmassa, 2 op (UO2), Pakollinen

Tavoitteet

Ortodoksisuus maailmassa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ortodoksisuuden apostolisen kirkon ja kirkkoisien perinteen jatkumona sekä luostarilaitoksen merkityksen ortodoksisen kirkon hengelliselle elämälle*
- *hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon historiallista kehitystä ortodoksisen kirkon, kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää ortodoksisuuteen ja muuhun kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *tutustuu ortodoksisiin paikalliskirkkoihin maailmassa ja tuntee niiden historiallista kehitystä ja sisäistä moninaisuutta*
- *tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset, niiden syntytaustan ja keskeiset piirteet sekä pystyy vertailemaan niitä*
- *tutustuu kirkkojen väliseen maailmanlaajuiseen yhteistyöhön*
- *kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä*

Keskeiset sisällöt

Ortodoksisuus maailmassa

- *ortodoksisen kirkon opillisten perusteiden sekä hengellisen elämän vaikutus kulttuuriin ja ihmisten arkeen*
- *ortodoksisen paikalliskirkkokäsitteen muodostuminen*

- *Bysantin kirkko ja luostarilaitos itäisen kristillisyyden lähteenä ja sen yhteiskunnalliset vaikutukset*
- *ortodoksiset kirkot Euroopassa ja muilla mantereilla sekä niiden paikalliset erityispiirteet*
- *orientaaliset ortodoksiset kirkot*
- *läntinen kristillisyys, katolinen kirkko, protestanttiset kirkot ja karismaattinen kristillisyys sekä niiden erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnallinen vaikutus*
- *ajankohtaisia ortodoksisuuteen ja muuhun kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja*
- *ortodoksiset kirkot ja ekumeeninen liike sekä uskontodialogi*

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liitteitä, 2 op (UO3)

Opintojakson moduulit

- Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UO3), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee maailman uskontoja osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden paikallisia vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä niiden suhdetta ortodoksiseen kirkkoon*
- *perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin*
- *tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa*
- *hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä*
- *kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*

Keskeiset sisällöt

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

- *hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka sekä hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan, Intian nykypäivän uskontotilanne*
- *jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet*
- *buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin*
- *Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan, Kiinan nykypäivän uskontotilanne*
- *shintolaisuus sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa*
- *Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa*
- *luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys*
- *uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä*

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UO4)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UO4), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee muinaissuomalaista uskonnollista perinnettä sekä tunnistaa sen ilmenemisen suomalaisessa kulttuuriperinnössä*
- *tuntee ortodoksisen kirkon historialliset vaiheet Suomessa kristinuskon saapumisesta nykypäivään saakka*
- *tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen osana Suomen valtiollista ja kansallista kehitystä*
- *• tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla*
- *ymmärtää, että tietoa uskonnoista ja katsomuksista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla*
- *osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapauteen sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen liittyvää ajankohtaista keskustelua*
- *kehittää taitojaan toimia aktiivisena kansalaisena ja yhteiskunnan jäsenenä*
- *kehittää valmiuksiaan osallistua uskontojen ja katsomusten väliseen dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä*

Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- *muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden ilmeneminen suomalaisessa kulttuuriperinnössä*
- *kristinuskon tulo Suomeen ja luostarien vaikutus ortodoksisuuteen Karjalassa*
- *ortodoksit lännen ja idän välissä, autonominen Suomen ortodoksinen kirkko ja suuntautuminen suomalaiseen yhteiskuntaan*
- *kielelliset ja kansalliset ortodoksiset vähemmistöt Suomessa*
- *luterilainen ja katolinen kirkko sekä muita uskonnollisia yhteisöjä Suomessa*
- *kristinusko suomalaisen yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina*
- *uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa*
- *uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa*
- *uskontojen ja katsomusten välinen dialogi tämän päivän Suomessa*

Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus, 2 op (UO5)

Opintojakson moduulit

- Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus, 2 op (UO5), Valinnainen

Tavoitteet

Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida yleisesti uskontojen ja taiteen suhdetta*
- *kehittää taitojaan tulkita uskonnollisen taiteen eri muotoja*
- *perehtyy taiteen eri muotojen ilmaisutapoihin ja siihen, miten niissä tuodaan esille uskontojen, erityisesti kristinuskon ja ortodoksisen kirkon, keskeistä opetusta*
- *tunnistaa ja tietää ortodoksisen ja muun kristillisen taiteen eri ilmaisumuotoja*
- *ymmärtää sakraalin ja uskonnollisen taiteen eron*
- *tutustuu uskonnolliseen symboliikkaan ja tunnistaa uskonnon vaikutuksen nykypäivän taiteessa ja kulttuurissa*

Keskeiset sisällöt

Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus

- *uskontojen ja taiteen vuorovaikutus ja uskontojen merkitys taiteen kehityksessä*
- *uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa*
- *ortodoksisen taiteen muodot: kirkkomusiikki, ikonitaide, arkkitehtuuri, hymnografia*
- *Raamatun kertomusten ja kristillisen opin tarkastelu taiteen eri muotojen avulla*
- *uskontojen ja erityisesti ortodoksisuuden ilmeneminen tämän päivän taiteessa*

Ortodoksisuus, tiede ja media, 2 op (UO6)

Opintojakson moduulit

- Ortodoksisuus, tiede ja media, 2 op (UO6), Valinnainen

Tavoitteet

Ortodoksisuus, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa analysoida ja arvioida uskonnon ja median välisiä suhteita*
- *osaa arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä*
- *perehtyy ortodoksisuuden ja eri uskontojen kansalliseen ja kansainväliseen mediakuvaan*
- *perehtyy tieteen ja median esille tuomiin eettisiin kysymyksiin ortodoksisen kirkon perinteen ja etiikan näkökulmasta*
- *perehtyy tieteen ja ortodoksisen kirkon ihmiskuvaan*
- *hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ortodoksiseen kirkkoon liittyvää ajankohtaista tutkimusta*

Keskeiset sisällöt

Ortodoksisuus, tiede ja media

- *uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa*
- *uskonnollisen kielen ja symbolien käyttö eri medioissa*
- *uskontojen mediajulkisuus ja ortodoksisen kirkon mediamaailma*
- *uskonnon käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki*
- *tiede, media ja ortodoksisen kirkon eettinen opetus*

8.10. Kuvataide (KU)

Oppiaineen tehtävä

Kuvataide on visuaalista kulttuurikasvatusta, jossa opiskelija tutkii todellisuutta taiteen keinoin. Oppiaineen keskeisenä päämääränä on, että opiskelija ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään. Kokemukset, mielikuvitus ja tavoitteellinen työskentely luovat perustan moniaistiselle oppimiselle. Opetuksessa tarkastellaan taiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja. Opiskelija vahvistaa aineettoman ja aineellisen kulttuuriperinnön tuntemustaan, joka tukee traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetuksella tuetaan laaja-alaisen yleissivistyksen rakentumista sekä aktiiviseen paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kasvamista. Opiskelijoille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia tulevaisuuden jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksien kehittämiseen. Opinnot antavat edellytyksiä luovan ja kriittisen ajattelun kehittämiselle, elinympäristöön vaikuttamiselle ja kestävän elämäntavan edistämiselle.

Kuvataiteen opetuksessa syvennetään opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa ja kielitietoisuutta. Opiskelijat havainnoivat, tuottavat, tulkitsevat ja arvottavat kuvia hyödyntämällä visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja. Eri tiedonalojen kielet avaavat opiskeltavaan ilmiöön uusia näkökulmia. Opetuksessa kannustetaan kulttuurisen osaamisen syventämiseen taiteiden- ja tieteidenvälisyyttä hyödyntäen. Opiskelija perehtyy erilaisiin taidekäsityksiin. Opinnoissa tarkastellaan visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista. Opiskelijaa ohjataan perustelemaan mielipiteitään ja näkemyksiään kuvataiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista.

Kuvataiteen opetuksessa tutkitaan opiskelijoille tuttuja ja heille uusia visuaalisen kulttuurin teoksia, tuotteita ja ilmiöitä. Kuvilla tarkoitetaan kaksi- ja kolmiulotteisia teoksia ja tuotteita sekä niitä esittäviä jäljenteitä. Visuaalisen kulttuurin kenttään kuuluvat opiskelijoiden omaehtoisesti tekemät kuvat, luonto, rakennettu ympäristö, esineet, median kuvat ja taiteeksi määritetyt teokset. Opiskelijat osallistuvat sisältöjen ja ilmaisun keinojen valintaan. Opetuksessa tarjotaan edellytykset työtapojen ja opiskeluympäristöjen monipuoliselle käytölle. Opiskelijaa kannustetaan välineiden, materiaalien ja ilmaisun keinojen kokeilemiseen sekä niiden luovaan soveltamiseen. Uudet teknologiat, mediaympäristöt ja audiovisuaalisen kulttuurin muodot ovat sekä tutkittavia ilmiöitä että kuvailmaisun välineitä. Opiskelijat perehtyvät ajankohtaisiin visuaalisen kulttuurin ilmiöihin ja toimintatapoihin sekä erilaisiin osallistumisen ja vaikuttamisen muotoihin. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti myös museoiden ja muiden kulttuuritoimijoiden tarjoamia mahdollisuuksia. Kuvataiteen lukio-opinnot luovat hyvän pohjan rakentaa omakohtaista ja elinikäistä suhdetta visuaaliseen kulttuuriin.

Laaja-alainen osaaminen

Kuvataiteen opinnot tukevat opiskelijan ***hyvinvointiosaamista*** *kuvailmaisuun sisältyvien aistinautintojen, tunteiden ja henkilökohtaisten merkitysten avulla. Itselle merkityksellisen visuaalisen kulttuurin ymmärtäminen ja ilmaiseminen tukee identiteettien rakentumista, ihmisenä kasvua, hyvinvointia ja elinikäistä oppimista. Opinnot tarjoavat välineitä yksilöiden ja yhteisöjen kulttuurisen moninaisuuden kunnioittamiseen ja arvostamiseen. Opiskelijoita kannustetaan etsimään heitä itseään kiinnostavia kuvakulttuureja ja kuvailmaisun tapoja.*

Kuvataiteen opinnoissa kehitetään ***vuorovaikutusosaamista*** *rakentamalla dialogia ja ymmärrystä ihmisten välille erilaisia kuvakulttuureja tarkastelemalla, niitä jakamalla ja niistä keskustelemalla. Opinnot kehittävät yhteistoiminnallisia taitoja taiteelle ominaisen kokonaisvaltaisen työskentelyn avulla. Opiskelijat kehittävät vuorovaikutustaitojaan esimerkiksi visuaalisen kulttuurin kuvallisiin ja sanallisiin käsitteistöihin, kuvatyyppeihin ja kuvastoihin perehtymällä. Erilaisten kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen kuvien analysoinnissa, arvioinnissa ja tuottamisessa luo valmiuksia merkitysten jakamiselle ja niistä keskustelemiselle.*

Kuvataide syventää opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa, jonka avulla myös ***monitieteinen ja luova osaaminen*** *kehittyy. Taiteelle ominainen työskentely hyödyntää erilaisia tutkimisen, ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja. Opinnoissa kulttuurisia ilmiöitä tutkitaan visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttämällä. Kuvatulkinnassa tarkastellaan myös kuvan intertekstuaalisia viittauksia esimerkiksi lauluun, näytelmään tai toiseen kuvaan. Opiskelijat hyödyntävät eri taiteen- ja tieteenalojen näkökulmia heidän tuottaessaan ja tulkitessaan visuaalista kulttuuria.*

Yhteiskunnallista osaamista *syvennetään kuvataiteessa tutkimalla visuaalisen kulttuurin ilmentämiä arvoja ja merkityksiä esimerkiksi rakennetussa ympäristössä, esineissä, mediassa ja taiteessa. Opiskelijoita rohkaistaan ottamaan kantaa ja osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä vaikuttamaan kestävän tulevaisuuden puolesta. Oppiaine tarjoaa mahdollisuuksia tarkastella demokratian ja perusoikeuksien tilaa, toteutumista ja kehitystä taiteen keinoin. Opiskelijat perehtyvät myös oikeudellisesti suojeltuihin etuihin, kuten tekijänoikeuksiin, sananvapauteen ja yksityisyyteen. Opinnoissa tutustutaan työelämän, kansalaistoiminnan ja jatko-opintojen tarjoamiin mahdollisuuksiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin näkökulmasta.*

Kuvataiteen opinnoissa syvennetään ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista*** *tutkimalla ympäristön, yhteiskunnan ja globaalin maailman eettisiä ja ekologisia kysymyksiä kuvailmaisun keinoin. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan omia valintojaan, ratkaisujaan ja tekojaan kestävän elämäntavan näkökulmasta. Opinnot syventävät osaamista erilaisten materiaalien ja teknologioiden kestävästä käytöstä. Opiskelijoita rohkaistaan paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kulttuurisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävään kehitykseen liittyvissä kysymyksissä. Taiteellisen työskentelyn kautta avataan näköaloja vaihtoehtoisiin tulevaisuuksiin.*

Globaali- ja kulttuuriosaamista *syvennetään kuvataiteessa tutkimalla todellisuuden kulttuurista monimuotoisuutta. Opiskelijoita kannustetaan rakentamaan identiteettiään sekä arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä. Kuvataiteessa tarkastellaan ja pohditaan omaa suhdetta yhteiskunnassa vallitsevaan kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tutkimaan, miten visuaalinen kulttuuri heijastaa ja muokkaa yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa. Kulttuuriperintöä tarkastellaan globaalista, kansallisesta ja opiskelijan kulttuurisen taustan näkökulmasta. Opiskelijoita rohkaistaan käsittelemään kulttuuriseen moninaisuuteen ja globalisaatioon liittyviä ilmiöitä kuvallisessa työskentelyssä.*

Tavoitteet

Kuvataiteen opetuksen yleiset tavoitteet on jäsennetty kolmeksi tavoitealueeksi: Kuvien merkitys, Osallisuus ja toimijuus sekä Ilmaisun ja tulkinnan taidot.

Kuvien merkitys

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa*
- *rakentaa kulttuuri-identiteettiään erilaisia kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla*
- *kehittää valmiuksiaan ja vahvuuksiaan vastaanottaa, ymmärtää ja tuottaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä*
- *tulkitsee, millaisia esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin kytkeytyy*
- *tutkii kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle eri aikoina ja eri kulttuureissa*
- *ymmärtää aistinautintojen, mielikuvien, tunteiden ja luovan ajattelun merkityksen omalle oppimiselle ja hyvinvoinnille.*

Osallisuus ja toimijuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ottaa kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- *osaa soveltaa kuvallisen tuottamisen, viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä, osallistumisessa ja vaikuttamisessa*
- *kehittää kriittistä ajatteluaan ympäristön havainnoinnissa ja omassa toiminnassa*
- *hyödyntää mielikuvia kuvallisessa ajattelussa, luomisprosessissa ja vaihtoehtoisten toimintatapojen kuvittelussa*
- *osaa käyttää tutkivaa lähestymistapaa suunnittelussa, työskentelyssä ja kuvailmaisussa*
- *ottaa toiminnassaan huomioon kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän elämäntavan näkökulmia.*

Ilmaisun ja tulkinnan taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa tavoitteita taiteelle ominaiselle tutkivalle, pitkäkestoiselle ja ilmiökeskeiselle työskentelylle ja oppimiselle*
- *syventää visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa hyödyntämällä kuvien tekemisessä ja tulkinnassa erilaisia tietämisen tapoja*
- *kehittää kuvanlukutaitoa, medialukutaitoa ja ympäristönlukutaitoa visuaalisen kulttuurin tuottamisessa ja tulkinnassa*
- *syventää kuvailmaisun taitoja erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja toimintatapoja tarkoituksenmukaisesti käyttäen*
- *osaa tehdä ja tulkita kuvia liittämällä ne erilaisiin käsityksiin taiteesta*
- *tarkastelee kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän, vastaanottajan ja yhteiskunnan näkökulmasta.*

Osaamisen arviointi

Kuvataiteen opetuksessa arviointi on kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävää. Arviointi tukee opiskelijan omakohtaista suhdetta kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin.

Arviointi kohdistuu kuvataiteen yleisten tavoitteiden ja moduulikohtaisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaiseen osaamisen toteutumiseen kuvataiteessa. Monipuolinen arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Näin arvioinnilla tuetaan opiskelijan oppimaan oppimisen taitojen syventämistä. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset. Arvioinnilla ohjataan työtapojen ja opiskeluympäristöjen tarkoituksenmukaiseen käyttöön yksin ja ryhmässä.

Opintojaksot

Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1)

Opintojakson moduulit

- Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1), Pakollinen

Tavoitteet

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä kuvia sekä jakaa ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen*
- *käyttää erilaisia kuvailmaisun välineitä, materiaaleja, teknologioita ja lähestymistapoja itsenäisesti sekä ryhmän jäsenenä*
- *soveltaa visuaalisen viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä sekä osallistumisessa ja vaikuttamisessa*
- *tutkii ja tulkitsee taidetta yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmista*
- *tutkii ja tulkitsee eri aikojen, kulttuurien ja yhteisöjen visuaalista kulttuuria*
- *tutkii ja tulkitsee kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä*
- *ymmärtää kuvakulttuurien merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa*
- *ymmärtää visuaalisen kulttuurin merkityksen kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjänä, kulttuuriperinnön uudistamisessa ja kestävän tulevaisuuden kannalta.*

Keskeiset sisällöt

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Omat kuvat

- *opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Taiteen ja ympäristön kuvat

- *kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja taiteessa, ympäristössä ja mediassa*
- *kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen*
- *erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista tutustuminen*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen*
- *kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa*
- *vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa keskeistä on omien kuvien ja oman kuvakulttuurin käyttäminen ja tarkastelu suhteessa esim. muiden kulttuurien kuviin. Opiskelija ymmärtää ja osaa tulkita taidetta yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmasta ja osaa peilata näitä omaan, elinympäristöönsä ja identiteettiinsä. Opiskelija osaa pääpiirteissään erottaa ja nimetä eri aikojen, kulttuurien ja yhteisöjen visuaalista kulttuuria, kuten esimerkiksi taidehistorian pääsuuntauksia.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla keskeistä on itselle merkityksellisen kuvakulttuurin tiedostaminen ja sen ilmaiseminen tavalla, joka auttaa oman luovuuden, identiteetin ja ihmisenä kasvamisen vahvistamisessa.

Vuorovaikutusosaaminen

Kuvataide kehittää opiskelijan vuorovaikutusosaamista rakentamalla dialogia ja ymmärrystä ihmisten välille erilaisia kuvakulttuureja tarkastelemalla. Opintojaksolla opiskelijaa osallistuu keskusteluun eri kuvakulttuureista ja kuvantulkintatehtävistä muiden kanssa, käyttäen asiaankuuluvaa käsitteistöä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijaa ohjataan pohtimaan omia valintojaan, ratkaisujaan ja tekojaan kestävän elämäntavan näkökulmasta. Opiskelijaa kannustetaan huomioimaan työskentelyssään eettiset ja ekologiset näkökulmat; niin kuvataidetarvikkeiden käyttämisessä kuin mahdollisessa aihetta koskevassa työssä esim. ekologisen uutiskuvan aiheessa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija harjoittelee kuvataiteen historian kuvien kautta tulkitsemaan yhteiskunnallisten arvojen ilmenemistä eri aikakausien teoksissa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija löytää itselleen sopivan tavan luoda ja ilmentää visuaalisesti omaa kuvakulttuuriaan. Opiskelija osaa etsiä tietoa ja käyttää sitä taidehistoriaan liittyvää tehtävää tehdessään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan tukeminen ja ohjaaminen: Opettaja tukee opiskelijaa kommentoimalla ja keskustelemalla työn etenemisestä koko prosessin aikana. Opettaja tukee opiskelijan itsearviointia koko prosessin aikana osaamisen, oppimisen, motivaation ja työskentelyn kehittymisen puitteissa. Itsearviointia käytetään erityisesti työn valmistuessa ja vielä opintojakson lopussa, jolloin myös käydään opiskelijan kanssa henkilökohtainen arviointikeskustelu jaksosta suoriutumisesta. Vertaisarviointia käytetään esimerkiksi ryhmä- tai parityöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu yksilötehtäviin, paritehtäviin, esitelmiin, opiskelijan käytännön työskentelyyn, tuntiaktiivisuuteen ja näiden mahdollisiin yhdistelmiin. Opiskelijalla on mahdollisuus itsearviointiin jakson aikana ja sen lopuksi. Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Globaalista – ja kulttuuriosaamista sekä yhteiskunnallista osaamista voidaan arvioida itsearvioinnin puitteissa, jossa opiskelija avaa ajatuksiaan valitsemansa aiheen tiimoilta.

Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan arvioida oppilaan töiden lopputuloksen perusteella.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kuvataiteen pakollinen opintojakso.

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2)

Opintojakson moduulit

- Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä teoksia, tuotteita ja palveluita sekä digitaalisia, rakennettuja ja luonnon ympäristöjä*
- *perustelee ympäristöihin, tuotteisiin ja palveluihin liittyviä havaintojaan ja ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen*
- *tarkastelee ympäristön kuvien yhteyksiä omiin kuviinsa, taiteeseen ja kulttuuriperintöön*
- *soveltaa arkkitehtuurin, muotoilun ja tuotteistamisen prosesseja, teknologioita ja toimintatapoja kuvailmaisussaan itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä*
- *tutkii ja tulkitsee rakennettua ympäristöä, tuotteita ja palveluja yhteiskuntakehityksen, oikeuksien ja kestävän tulevaisuuden näkökulmista*
- *kehittää osaamistaan ympäristön kuvien tekijänä, tulkitsijana, arvottajana ja toimijana*
- *ymmärtää visuaalisuuden merkityksiä tuotteiden, palveluiden ja arkkitehtuurin kestävässä suunnittelussa, viestinnässä ja käyttämisessä*
- *ymmärtää kuvilla vaikuttamisen ja osallistumisen mahdollisuuksia omassa elämässään esteettisesti, eettisesti ja ekologisesti kestävän tulevaisuuden kannalta.*

Keskeiset sisällöt

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt

Omat kuvat

- *opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa ympäristön kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Ympäristön kuvat

- *kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja ympäristössä, mediassa ja taiteessa*
- *arkkitehtuurin, muotoilun ja median käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen*
- *visuaalisen kulttuurin teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen*
- *ympäristön ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa*
- *vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamisen keskiössä opintojaksolla on omien kuvien ja kuvakulttuurien tuottaminen ja käyttäminen tehtävässä, jossa luodaan oma visuaalinen näkemys esim. globaalista tuotteesta. Tavoitteena on, että opiskelija osaa korostaa tehtävässä valitsemaansa kulttuuriin liittyviä piirteitä.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija tuntee kuvailmaisunsa kautta onnistumisen tunnetta ja hänellä on mahdollisuus luoda vaikuttavia, visuaalisia kokonaisuuksia, jotka edistävät identiteetin rakentumista, ihmisenä kasvua ja uuden oppimista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija saa luotua omilla kuvillaan kokonaisuuden, jossa käy ilmi työn eettiset piirteet ja näkökulmat sekä kestävän kehityksen ajatus.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija pystyy ottamaan kantaa yhteiskunnalliseen keskusteluun omilla kuvillaan. Opiskelija tietää, mitä jatko-opinto- ja työelämämahdollisuuksia kuvataide ja visuaalinen kulttuuri tarjoaa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijalla on keinoja kuvien tulkitsemiseen. Hän osaa hyödyntää eri taiteen- ja tieteenaloja ajankohtaisten ilmiöiden luovaan esittämiseen omissa kuvissaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan tukeminen ja ohjaaminen: Opettaja tukee opiskelijaa kommentoimalla ja keskustelemalla työn etenemisestä koko prosessin aikana. Opettaja tukee opiskelijan itsearviointia koko prosessin aikana osaamisen, oppimisen, motivaation ja työskentelyn kehittymisen puitteissa. Itsearviointia käytetään erityisesti työn valmistuessa ja vielä opintojakson lopussa, jolloin myös käydään opiskelijan kanssa henkilökohtainen arviointikeskustelu jaksosta suoriutumisesta. Vertaisarviointia käytetään esimerkiksi ryhmä- tai parityöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu yksilötehtäviin, paritehtäviin, esitelmiin, opiskelijan käytännön työskentelyyn, tuntiaktiivisuuteen ja näiden mahdollisiin yhdistelmiin. Opiskelijalla on mahdollisuus itsearviointiin jakson aikana ja sen lopuksi. Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaisten tavoitteiden ilmenemistä opiskelijan osaamisessa arvioidaan itsearvioinnin ja kuvallisten tuotosten kautta. Globaalia- ja kulttuuriosaamista sekä yhteiskunnallista osaamista voidaan arvioida myös yhteisten keskustelujen kautta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kuvataiteen pakollinen opintojakso.

Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3)

Opintojakson moduulit

- Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3), Valinnainen

Tavoitteet

Kuva viestii ja vaikuttaa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää omakohtaista suhdettaan digitaaliseen kuvaan, mediaan, taiteeseen ja teknologiaan ajattelun ja ilmaisun taitojaan kehittämällä*
- *laajentaa median, taiteen, teknologian ja audiovisuaalisen kulttuurin tuntemustaan perehtymällä erilaisiin ilmaisu-, tuotanto- ja esitystapoihin*
- *tutkii mediakulttuuria tuottaessaan ja tulkitessaan teoksia, tuotteita ja palveluja*
- *hyödyntää mediateknologian keinoja, työtapoja ja prosesseja suunnittelussa, vuorovaikutuksessa ja osallistumisessa itsenäisesti sekä osana ryhmää*
- *tulkitsee tiedon tuottamisen tapoja yhdisteleviä visuaalisen kulttuurin tuotteita ja niihin sisältyviä intertekstuaalisia suhteita*
- *tulkitsee mediaesityksiä ja taidetta teoksen, tekijän, yleisön ja yhteiskunnan näkökulmista*
- *ottaa kuvillaan kantaa mediassa, kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- *tutkii median ja taiteen kuvia identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.*

Keskeiset sisällöt

Kuva viestii ja vaikuttaa

Omat kuvat

- *opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä mediakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa median kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Median kuvat

- *kuvan tuottaminen, muokkaaminen ja esittäminen digitaalisesti ja muilla keinoilla*
- *median, viestinnän ja taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen*
- *mediaesitysten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen*
- *opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen*
- *opiskelijoiden toimijuus mediassa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osaa hyödyntää mediateknologian keinoja, työtapoja ja prosesseja suunnittelussa, vuorovaikutuksessa ja osallistumisessa itsenäisesti sekä osana ryhmää.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tunnistaa itselleen merkitykselliset kulttuuriset, yhteiskunnalliset ja globaalit ilmiöt.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija tutkii median ja taiteen kuvia identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista, niin paikallisten kuin globaalien ilmiöiden kannalta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija osaa hyödyntää taiteen ja median eri lajien ja keinojen tietoa ja työtapoja tuottamissaan kuvissa ja teoksissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakso on itsenäisesti suoritettava. Opettaja antaa tarvittavat ohjeet ja materiaalin. Opettaja tukee opiskelijaa kommentoimalla ja keskustelemalla työn etenemisestä tai siihen liittyvistä ongelmista prosessin aikana, mikäli opiskelija pyytää. Itsearviointia käytetään jokaisen työn valmistuessa ja vielä opintojakson lopussa, jolloin myös käydään opiskelijan kanssa henkilökohtainen arviointikeskustelu hänen suorituksestaan.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu annettuihin yksilötehtäviin. Opiskelijalla on mahdollisuus itsearviointiin jakson aikana ja sen lopuksi. Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaisten tavoitteiden osaamista arvioidaan lopullisten tuotosten kautta sekä loppukeskustelun ja itsearviointien avulla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kuvataiteen valinnainen, itsenäisesti suoritettava opintojakso.

Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4)

Opintojakson moduulit

- Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4), Valinnainen

Tavoitteet

Taiteen monet maailmat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutkii, tulkitsee ja arvottaa taiteen kuvien henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä*
- *syventää omakohtaista suhdettaan eri aikojen ja eri kulttuurien kuvailmaisuun*
- *syventää kuvailmaisun taitojaan omien tavoitteiden suuntaisesti itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä*
- *soveltaa kuvan tekemisessä nykytaiteelle ominaisia ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja*
- *tulkitsee taidetta teoksen, tekijän, vastaanottajan, taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista*
- *tutkii ilmaisussaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä*
- *ottaa kuvillaan kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- *tutkii kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.*

Keskeiset sisällöt

Taiteen monet maailmat

Omat kuvat

- *opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä taiteen maailmat, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Taiteen kuvat

- *kuvan tekemisen, muokkaamisen ja esittämisen perinteiset ja uudet keinot*
- *taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen*
- *eri aikoina ja eri kulttuureissa tuotettu taide tutkimuksen kohteena*
- *teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen*
- *opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen*

- *opiskelijoiden toimijuus kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija ymmärtää taiteen kuvien erilaiset henkilökohtaiset ja yhteiskunnalliset merkitykset eri näkökulmista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija hyödyntää ilmaisussaan ajankohtaisia ympäristöilmiöitä ja eettisiä kysymyksiä. Opiskelija huomioi kestävän kehityksen työskentelyssään ja kuvailmaisussaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija havaitsee ja pyrkii ilmaisussaan hyödyntämään erilaisia kuvataiteen ja visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakso on itsenäisesti suoritettava. Opettaja antaa tarvittavat ohjeet ja materiaalin. Opettaja tukee opiskelijaa kommentoimalla ja keskustelemalla työn etenemisestä tai siihen liittyvistä ongelmista prosessin aikana, mikäli opiskelija pyytää. Itsearviointia käytetään jokaisen työn valmistuessa ja vielä opintojakson lopussa, jolloin myös käydään opiskelijan kanssa henkilökohtainen arviointikeskustelu hänen suorituksestaan.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu annettuihin yksilötehtäviin. Opiskelijalla on mahdollisuus itsearviointiin jakson aikana ja sen lopuksi. Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaisten tavoitteiden osaamista arvioidaan lopullisten tuotosten kautta sekä loppukeskustelun ja itsearviointien avulla.

Eurooppalaista kulttuuria ennen ja nyt, 4 op (KU4HI4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

8.11. Lukiodiplomit (LD)

Oppiaineen tehtävä

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määriteltäviin opintojaksoihin voivat kuulua eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavat lukiodiplomit. Lukiodiplomien tehtävänä on antaa opiskelijalle mahdollisuus osoittaa erityistä osaamistaan ja harrastuneisuuttaan pitkäkestoisen näytön avulla. Lukiodiplomi kuvaa monipuolisesti opiskelijan tavoitteellista työskentelyä, kehittyneitä taitoja ja syvällistä osaamista. Opiskelija tutkii ja ilmaisee kulttuurisesti moninaista todellisuutta eri oppiaineille ominaisin keinoin. Lukiodiplomin suorittaminen hyödyntää ja syventää

lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista. Opiskelija ilmentää lukiodiplomillaan ajattelun, tuottamisen, tulkinnan ja arvottamisen taitojaan sekä omaehtoista harrastuneisuuttaan. Lukiodiplomi luo edellytyksiä oman ja toisten osallisuuden, toimijuuden ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin vahvistamiselle lukioyhteisössä.

Lukiodiplomeja on mahdollista suorittaa kotitaloudessa, kuvataiteessa, käsityössä, liikunnassa, mediassa, musiikissa, tanssissa ja teatterissa. Lukiodiplomin laajuus on kaksi opintopistettä. Lukiodiplomit tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden arvioida lukio-opintojen aikana karttunutta osaamistaan ja vahvuuksiaan jatko-opintojen näkökulmasta. Lukiodiplomit täydentävät lukion päättötodistuksen ja ylioppilastutkintotodistuksen osoittamaa osaamista.

Lukiodiplomeja on koulutuksen järjestäjän päätöksellä mahdollista suorittaa lukiossa yhdessä tai useammassa oppiaineryhmässä tai oppiaineessa. Lukiodiplomi voi sisältyä oppiaineen oppimäärän valinnaisiin opintoihin paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyllä tavalla. Opetushallitus antaa erilliset ohjeet kunkin lukiodiplomin suorittamisesta.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan koulutuksen järjestäjän tarjoamien lukiodiplomien osalta lukiodiplomien tehtävä, yleiset tavoitteet ja arviointi sekä tavoitteet ja keskeiset sisällöt lukiodiplomeittain kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Tavoitteet

Lukiodiplomien opetuksen yleiset tavoitteet

Lukiodiplomien opetuksen yleiset tavoitteet

Kaikkia lukiodiplomeja yhdistävinä tavoitteina on, että opiskelija

- *asettaa lukiodiplomin suorittamiselle omat lähtökohdat ja tavoitteet*
- *työskentelee tavoitteellisella otteella itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa*
- *tutkii ja ilmaisee kulttuurista todellisuutta eri tiedonaloille ominaisilla tavoilla*
- *soveltaa lukioaikana karttunutta erityistä osaamista ja omaehtoista harrastuneisuutta*
- *hyödyntää ja syventää lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista*
- *valitsee tarkoituksenmukaisia opiskeluympäristöjä, työtapoja ja ilmaisun keinoja*
- *arvioi asetettujen tavoitteiden saavuttamista, työskentelyä, lopputulosta ja kokonaisuutta*
- *vahvistaa omaa ja toisten osallisuutta, toimijuutta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia lukioyhteisössä.*

Osaamisen arviointi

Lukiodiplomin arviointi perustuu opiskelijan tai opiskelijoiden ryhmänä itsenäisesti toteuttamaan lukioaikaisen erityisen osaamisen ja harrastuneisuuden näyttöön. Opiskelijan toteuttama lukiodiplomi arvioidaan kokonaisuutena. Lukiodiplomin arvioinnissa annetaan palautetta lukiodiplomille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Lukiodiplomin arviointi on monipuolista ja luotettavaa, ja se vastaa opiskelijan oppiaineryhmässä tai oppiaineessa osoittamaa osaamisen tasoa. Lukiodiplomin suorittamiseen sisältyy opiskelijan itsearviointia.

Opintojaksot

Kuvataiteen lukiodiplomi, 4 op (KULD2)

Opintojakson moduulit

- Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2), Valinnainen

Lisälaajuus

2 op

Tavoitteet

Kuvataiteen lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan kuvataiteessa*
- *osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin osaamistaan tuottamalla, tulkitsemalla ja arvottamalla monipuolisesti kuvia*
- *osaa kertoa ja välittää lukiodiplomille asettamansa tavoitteet ja lähtökohdat*
- *osaa tuottaa taiteellisen ja visuaalisen kokonaisuuden, jonka sisällön tuottamisen ja esittämisen tavat tukevat toisiaan*
- *osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta*
- *osaa arvioida työskentelyprosessia ja teosta oman oppimisen näkökulmasta.*

Paikallinen lisäys

- antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan kuvataiteessa
- osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin osaamistaan tuottamalla, tulkitsemalla ja arvottamalla monipuolisesti kuvia
- osaa kertoa ja välittää lukiodiplomille asettamansa tavoitteet ja lähtökohdat
- osaa tuottaa taiteellisen ja visuaalisen kokonaisuuden, jonka sisällön tuottamisen ja esittämisen tavat tukevat toisiaan
- osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta
- osaa arvioida työskentelyprosessia ja teosta oman oppimisen näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

Kuvataiteen lukiodiplomi

- *perustuvat lukiodiplomille asetettuihin tavoitteisiin sekä valittuun tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan*
- *muodostuvat teoksesta sekä työskentelyprosessia, itsearviointia sekä kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta kuvaavasta portfoliosta.*

Paikallinen lisäys

- perustuvat lukiodiplomille asetettuihin tavoitteisiin sekä valittuun tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan
- muodostuvat teoksesta sekä työskentelyprosessia, itsearviointia sekä kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta kuvaavasta portfoliosta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan valtakunnallisten opetushallituksen antamien lukiodiplomin kriteerien mukaisesti. Opiskelija saa lukiodiplomistaan arvosanan.

Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4)

Opintojakson moduulit

- Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4), Valinnainen

Tavoitteet

Liikunnan lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan liikunnassa*
- *pohtii monipuolisesti liikunnan merkitystä elämässään samalla kehittäen fyysistä toimintakykyään, liikunnallista erityisosaamistaan, harrastuneisuuttaan ja yhteistyökykyjään.*

Keskeiset sisällöt

Liikunnan lukiodiplomi

- *muodostuvat liikuntakykyisyyden, liikuntatietojen, erityisosaamisen, harrastuneisuuden ja yhteistyötaitojen sekä portfolion muodossa tehtävän itsearvioinnin muodostamasta kokonaisuudesta.*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan valtakunnallisten opetushallituksen antamien lukiodiplomin kriteerien mukaisesti. Opiskelija saa lukiodiplomistaan arvosanan.

Musiikin lukiodiplomi, 4 op (MULD6)

Opintojakson moduulit

- Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD6), Valinnainen

Lisälaajuus

2 op

Tavoitteet

Musiikin lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa lukioaikanaan näytön musiikillisesta erityisosaamisestaan ja erityisestä harrastuneisuudestaan musiikissa*
- *osoittaa musiikillista osaamistaan ja harrastuneisuuttaan valmistamalla musiikin taidollista ja tiedollista hallintaa osoittavan projektin tai kokoamalla näytesalkun lukioaikaisista musiikkiopinnoistaan ja toiminnastaan.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija antaa lukioaikanaan näytön musiikillisesta erityisosaamisestaan ja erityisestä harrastuneisuudestaan musiikissa.
- Opiskelija osoittaa musiikillista osaamistaan ja harrastuneisuuttaan valmistamalla musiikin taidollista ja tiedollista hallintaa osoittavan projektin tai kokoamalla näytesalkun lukioaikaisista musiikkiopinnoistaan ja -toiminnastaan.

Keskeiset sisällöt

Musiikin lukiodiplomi

- *opiskelijan musiikillinen omaelämäkerta, musiikkiprojekti tai musiikillinen näytesalkku, yhteenveto ja arvioitsijoiden lausunto*
- *erilaiset toteutustavat ja osa-alueet*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijan musiikillinen omaelämäkerta, musiikkiprojekti tai musiikillinen näytesalkku, yhteenveto ja arvioitsijoiden lausunto.
- Erilaiset toteutustavat ja osa-alueet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Keskeiset sisällöt antavat mahdollisuuden opiskelijan musiikilliseen omaelämänkertaan, joka luo mahdollisuuden omien vahvuuksien löytämiseen ja käyttämiseen sekä oman identiteetin rakentamiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Diplomityössä on mahdollisuus painottaa kielitietoista näkökulmaa paneutumalla myös lyriikan tutkimiseen ja yhdistää monilukutaidon mahdollisuuksia projektityöhön. Työskentelytapana voi olla muun muassa lukuteatteri.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Keskeiset sisällöt antavat mahdollisuuden opetella hallitsemaan erilaisia musiikillisia prosesseja. Musiikillinen näytesalkku voi sisältää useitakin lukioaikaisia projekteja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Arvolähtöinen ajattelu vahvistaa tavoitteiden toteuttamista. Musiikillinen osaaminen ja harrastuneisuus tästä esimerkkinä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Keskeiset sisällöt antavat mahdollisuuden luovaan prosessiin ja opettelemaan koko lukioajan kestävän työn keskeneräisyyden kestämistä. Taitoja ja tietoja sisältävä musiikkiprojekti voi sisältää myös muita tieteen- ja taiteenaloja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tavoitteiden saavuttaminen vaatii jatkuvaa työskentelyä ja näytön kirjaamista sekä vaatii opiskelijalta yrittäjämäistä sitkeää asennetta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opettaja arvioi musiikkiprojektin tai musiikillisen näytesalkun ja antaa tästä arvioitsijan lausunnon. Lisäksi itsearviointia voidaan tehdä edellisistä aihealueista työn sisällön sekä toteutuneen työskentelyn kannalta. Opintojakso arvioidaan valtakunnallisten opetushallituksen antamien lukiodiplomin kriteerien mukaisesti. Opiskelija saa lukiodiplomistaan arvosanan.

Tanssin lukiodiplomi, 2 op (TALD7)

Opintojakson moduulit

- Tanssin lukiodiplomi, 2 op (TALD7), Valinnainen

Tavoitteet

Tanssin lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan tanssissa*
- *kehittää tanssillisen tehtävän myötä tanssillista osaamistaan edelleen*
- *kuvaa kirjallisesti tanssin opiskelupolkuaan ja tanssillista kehitystään.*

Paikallinen lisäys

- tavoitteena on tukea ja kuvata opiskelijan taiteellista kehitysprosessia, jonka perustana on pitkäjänteinen tanssin opiskelu lukion aikana

Keskeiset sisällöt

Tanssin lukiodiplomi

- *tanssillisena tehtävänä soolo- tai ryhmäteos, jonka opiskelija voi suorittaa joko esiintymällä tanssijana tai tekemällä koreografian*
- *tanssilliseen tehtävään liittyvä kirjallinen työ*
- *tanssin lukiodiplomiin sisältyvä tutkielma*

Paikallinen lisäys

8.12. Liikunta (LI)

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista. Liikunnassa opetetaan taitoja ja tietoja, joiden avulla opiskelija pystyy arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyään. Opetuksen tavoitteena on ohjata opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta fyysisestä aktiivisuudestaan sekä toiminta- ja opiskelukyvystään. Opetuksessa korostetaan kokonaisvaltaista hyvinvointia edistävän liikunnan merkitystä osana aktiivista elämäntapaa. Opiskelija rakentaa myönteistä kehosuhdetta ja minäkuvaa liikunnan avulla. Liikunnassa opiskelija kokee iloa, onnistumista ja liikunnallista pätevyyttä sekä oppii keinoja oman jaksamisen ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Lukion liikunnassa edistetään kaikkien opiskelijoiden tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla monipuolisesti ja turvallisesti ottaen huomioon eri opiskeluympäristöjen ja vuodenaikojen tarjoamat mahdollisuudet. Opetuksessa käytetään erilaisia työtapoja ja menetelmiä, osallistetaan opiskelijoita toiminnan suunnitteluun ja arviointiin sekä ohjataan heitä ottamaan vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta ja turvallisuudesta.

Opetusryhmiä muodostettaessa otetaan huomioon opiskelijan oikeus fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen turvallisuuteen. Oppimista tuetaan opetusta eriyttämällä ottaen huomioon opiskelijoiden yksilölliset lähtökohdat ja kehitystarpeet (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Laaja-alainen osaaminen

Liikunnan opetus vahvistaa opiskelijan motivaatiota, itseluottamusta ja pätevyyttä fyysiseen aktiivisuuteen sekä ymmärrystä elämänmittaisen liikunta-aktiivisuuden merkityksestä.

Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen ***hyvinvointiosaamista*** *sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Liikunnassa toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvitä erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista. Liikunnassa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskykyyn sekä hyvinvointiin.*

Vuorovaikutusosaaminen *kehittyy liikunnan opetuksen monipuolisten työtapojen ja menetelmien avulla. Vuorovaikutusosaamisen näkökulmasta on oleellista, että opiskelijan myönteistä minäkuvaa vahvistetaan niin, että hän oppii arvostamaan itseään. Hyvä vuorovaikutus edellyttää itsesäätelyn taitoja, kuten omien tunteiden tunnistamista, ymmärtämistä ja ilmaisun säätelemistä. Näin liikunta oppiaineena edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä turvallisuutta kouluyhteisössä laajemminkin.*

Lukion liikunta on monitieteinen oppiaine, joka tarjoaa mahdollisuuksia eri tieteenalojen ja oppiaineiden, esimerkiksi terveystiedon, biologian, fysiikan ja musiikin, ymmärtämiseen. ***Monitieteinen ja luova osaaminen*** *kehittyy liikunnan oppimistilanteissa, jotka ovat luonteeltaan ongelmanratkaisutilanteita. Liikunta kehittää aivoja ja niiden hyvinvointia monipuolisesti tukien yleistä opiskeluvireyttä ja oppimisedellytyksiä.*

Opiskelijan hyvä toimintakyky vahvistaa niin opiskelu- kuin työelämävalmiuksia. ***Yhteiskunnallista osaamista*** *vahvistetaan liikunnassa opettamalla opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta ja sen turvallisuudesta sekä auttamalla ja avustamalla muita liikuntatunneilla. Parhaansa yrittäminen, ponnistelu ja pitkäjänteinen toiminta tavoitteiden saavuttamiseksi ovat niin liikunnan opiskelun kuin opiskelu- ja työelämänkin arkista ydintä. Liikunnassa opiskelijat kokevat yhteisöllisyyttä yhdessä tekemisen, keskinäisen kannustamisen, osallisuuden ja yhteiseen päämäärään pyrkimisen kautta.*

Itsensä pitkäjänteinen kehittäminen, oman lihasvoiman käyttö sekä toisia kunnioittava toiminta ilmenevät ***eettisyytenä ja ympäristöosaamisena****, joka toteutuu liikunnassa toimintana yhteiseksi hyväksi. Liikunnassa tuetaan opiskelijan myönteisiä sosiaalisia arvoja ja niiden mukaista toimintaa, kuten rehellisyyttä, vastuullisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Opiskelija oppii tunnistamaan ympäristöä säästäviä ja kuormittavia liikuntamuotoja oppien esimerkiksi luontoliikunnassa eettisesti kestävään liikuntakulutukseen.*

Liikunnan opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan hyvinvointi- ja liikunnanteknologiaa sekä opitaan tiedon kriittistä tulkintaa ja turvallista toimintaa mediassa, kuten paikkatietojen julkaisuja ja suoritusten kuvaamista. Liikunta globaalina, yhteisenä ja kehollisena, kielenä yhdistää erilaiset ihmiset ja kulttuurit vahvistaen opiskelijoiden ***globaali- ja kulttuuriosaamista.***

Tavoitteet

Liikunnan opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *oppii soveltamaan liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)*
- *oppii arvioimaan fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä saadun tiedon pohjalta harjoittamaan niitä*

- *osaa tehdä perusteltuja valintoja fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn kehittämiseksi sekä fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi*
- *kehittää taitoa itsearviointiin (tavoitteenasettelu, suunnitelma ja toteutus tavoitteiden suuntaisesti sekä edistymisen arviointi)*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, oppii auttamaan ja avustamaan muita liikuntatunneilla, tukee yhteisöllisyyttä kannustamalla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia.*

Osaamisen arviointi

Liikunnassa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä. Liikunnan arviointi perustuu opintojaksoissa määriteltyihin fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arviointi koostuu oppimista ja työskentelyä edistävästä palautteesta sekä tavoitteiden toteutumista kuvaavasta arvioinnista. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, ja siinä käytetään monipuolisesti opettaja-, vertais- ja itsearvioinnin eri muotoja. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon liikunnan arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Opintojaksot

Oppiva liikkuja, 2 op (LI1)

Opintojakson moduulit

- Oppiva liikkuja, 2 op (LI1), Pakollinen

Tavoitteet

Oppiva liikkuja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)*
- *osaa toimia vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Keskeiset sisällöt

Oppiva liikkuja

- *liikuntataitojen soveltaminen erilaisissa opetusryhmän yhteisissä liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa opiskeluympäristön mahdollisuuksia (kesä-, talvi-, luonto- ja vesiliikunta) sekä sisä- ja ulkoliikuntaa monipuolisesti toteuttaen*
- *opetusryhmän yhteistyötaitoja ja yhteishenkeä kehittävät liikuntatehtävät ja -leikit sekä pelit*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan hyvinvointiosaaminen harjaantuu opintojaksolla omaa toimintakykyä kehittävissä oppimistehtävissä. Fyysisen aktiivisuus ja oma toimintakyky hyvinvoinnin perusedellytyksenä hahmottuvat monipuolisissa tuntisisällöissä, jotka haastavat opiskelijan fyysistä toimintakykyä. Yhteyksiä terveystiedon opintoihin, kuten terveyttä edistävän - ja kuntoliikunnan periaatteita, käydään erilaisten käytännön harjoitteiden yhteydessä mahdollisuuksien mukaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Oppiaine syventää opiskelijan vuorovaikutusosaamista erilaisissa opetusryhmän yhteisissä liikuntatehtävissä. Opintojaksolla harjoitellaan yhteistyötaitoja ryhmähenkeä sekä yhteistoiminnallisuutta parantavilla liikuntatehtävillä ja -leikeillä. Opintojaksolla on hyvät mahdollisuudet tutustua myös toisen vuosikurssin opiskelijoihin, mikäli ryhmät ovat yhdistetty. Näin opintojaksolla pyritään myös vuosikurssien välisen yhteistoiminnan kehittämiseen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Liikunta tukee opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista esimerkiksi musiikkiliikunnan avulla ja oppimistilanteissa, jotka vaativat ongelmanratkaisutaitoja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla yhteiskunnallista osaamista harjoitellaan tutustumalla paikallisiin liikuntamahdollisuuksiin. Kuntosalityöskentelyn ja lähiliikuntapaikkojen käytön perusteet harjaannuttavat taitoja, joita vaaditaan oman sekä muiden toimintakyvyn ylläpitämiseksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- **Tietojen** arvioinnissa korostuvat taitojen oppimiseen liittyvä liikuntatieto ja sen soveltaminen. Opettaja pyrkii antamaan palautetta monipuolisesti, kannustavasti ja spesifisti niin, että palautteenanto edistää opiskelijan taitojen oppimista.
- **Taitojen** arvioinnissa painotetaan liikuntataitojen soveltamista erilaisissa liikuntatehtävissä ja -ympäristöissä.
- **Työskentelyn** arviointi kohdistuu yhdessä työskentelyyn ja vuorovaikutusosaamiseen sekä vastuulliseen ja yritteliääseen työskentelyyn oppitunneilla.

Arviointimenetelminä voidaan käyttää esimerkiksi

- opettajan havainnointia liikuntataidoista ja -tiedoista, opetukseen osallistumisesta sekä vuorovaikutusta tunneilla
- vertaisarviointia paripalautteena sanallisesti ja/tai kirjallisesti oppituntien aikana
- opiskelijan itsearviointia sanallisesti tai kirjallisesti oppituntien aikana tai opintojakson päättyessä.

Tukea tarvitsevien opiskelijoiden arviointi liikunnassa pohjautuu kunkin opintojakson tavoitteisiin opiskelijan kanssa suunnitellut tukitoimet huomioon ottaen.

Laaja-alaisen-osaamisen arviointi:

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden saavuttamista arvioidaan osana opintojakson arviointia. **Hyvinvointiosaamista** voidaan arvioida havainnoinnilla opiskelijan tehtävien tunnollisesta

ja vastuullisesta suorittamisesta. Varustautuminen asianmukaisesti liikuntatunneille sekä hygieniasta huolehtiminen kertovat myös opiskelijan hyvinvointiosaamisesta ja näistä voidaan antaa arviointipalautetta. **Vuorovaikutusosaamista** voidaan arvioida opetusryhmän erilaisissa, yhteisissä liikuntatehtävissä.

Aktiivinen elämä, 2 op (LI2)

Opintojakson moduulit

- Aktiivinen elämä, 2 op (LI2), Pakollinen

Tavoitteet

Aktiivinen elämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *arvioi fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä asettaa kehittämistavoitteita saadun tiedon pohjalta*
- *osaa tehdä oman toimintakyvyn ja ympäristön kannalta perusteltuja valintoja fyysisen toimintakyvyn kehittämiseksi ja fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Keskeiset sisällöt

Aktiivinen elämä

- *fyysisten ominaisuuksien (voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus) itsearviointi, ylläpito ja kehittäminen monipuolisesti liikkuen*
- *liikkuvuus ja kehonhuolto*
- *ergonomia liike- ja suoritustekniikoissa*
- *yhteistyötaitoja sekä yhteishenkeä kehittävät liikunnalliset pari- ja ryhmätehtävät*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan lukion omia hyvinvointiteknologiavälineitä, kuten juoksukelloja ja askelmittareita. Näiden välineiden avulla opiskelija harjoittelee ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään, joka on hyvinvoinnin perusedellytys.

Vuorovaikutusosaaminen

Oppiaine syventää opiskelijan vuorovaikutusosaamista erilaisissa opetusryhmän yhteisissä liikuntatehtävissä. Opintojaksolla harjoitellaan yhteistyötaitoja ryhmähenkeä sekä yhteistoiminnallisuutta parantavilla liikuntatehtävillä ja -leikeillä. Opintojaksolla on hyvät mahdollisuudet tutustua myös toisen vuosikurssin opiskelijoihin, mikäli ryhmät ovat yhdistetty. Näin opintojaksolla pyritään myös vuosikurssien välisen yhteistoiminnan kehittämiseen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson tavoitteiden mukaisesti opiskelijaa ohjataan havainnoimaan arkisia toimintatapojaan kestävän tulevaisuuden ja fyysisen aktiivisuuden näkökulmista. Esimerkiksi luontoliikunta lähiluonnossa jokamiehen oikeudet huomioiden harjaannuttaa tätä osaamisaluetta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Sykkeen mittaaminen erilaisilla menetelmillä antaa tietoa opiskelijan harjoittelun vaikutuksista. Yhteydet biologiaan ja terveystietoon korostuvat esimerkiksi aerobista kestävyyttä sekä muissa hengitys- ja verenkiertoelimistöä kehittävissä liikuntatehtävissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- **Tietojen** arvioinnissa korostuvat opiskelijan osoittama ymmärrys toimintakykyä ja terveyttä ylläpitävästä fyysisestä aktiivisuudesta sekä fyysisen toimintakyvyn arviointiosaaminen.
- **Taitojen** arvioinnissa painotetaan opiskelijan taitoa havainnoida arkisia toimintatapojaan sekä tehdä perusteltuja valintoja fyysisen toimintakyvyn kehittämiseksi ja fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi. Taidot ilmenevät aktiivisena osallistumisena erilaisia ominaisuuksia kehittävään työskentelyyn liikuntatunneilla.
- **Työskentelyn** arviointi kohdistuu vuorovaikutusosaamiseen sekä vastuulliseen ja yritteliääseen työskentelyyn oppitunneilla.

Arviointimenetelminä voidaan käyttää esimerkiksi

- opettajan havainnointia opiskelijan osaamisen soveltamisesta erilaisissa liikuntatehtävissä, opetukseen osallistumisesta ja vuorovaikutuksesta tunneilla
- opiskelijan laatimaa liikuntasuunnitelmaa ja opiskelijan itsearviointia suunnitelman toteuttamisesta
- Mahdollisia toimintakyvyn mittauksia ja niiden itsearviointia toimintakyvyn osatekijöiden ymmärtämiseksi sekä ylläpitämiseksi
- vertaisarviointia paripalautteena sanallisesti ja/tai kirjallisesti oppituntien aikana
- opiskelijan itsearviointia sanallisesti ja/tai kirjallisesti oppituntien aikana ja/tai opintojakson päättyessä.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi:

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden saavuttamista arvioidaan osana opintojakson arviontia. **Hyvinvointiosaamista** voidaan arvioida opiskelijan liikuntasuunnitelman ja muiden mahdollisten kirjallisten tuotosten avulla. Myös **monitieteinen ja luova osaaminen** tulee esiin opintojakson kirjallisissa tuotoksissa. Mahdolliset toimintakyvyn mittaukset ja niiden palautejärjestelmä antaa itsessään palautetta opiskelijan hyvinvoinnista. Arvioinnin kohteena on opiskelijan saaman palautteen reflektointi ja ymmärrys oman toimintakyvyn ylläpitämiseksi.

Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3)

Opintojakson moduulit

- Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3), Valinnainen

Tavoitteet

Uudet mahdollisuudet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjoittaa ja soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja monipuolisesti ja uusin tavoin*

- *harjaantuu kehon hallinnassa*
- *tunnistaa tunteitaan, toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittaen sekä tukee yhteisöllisyyttä toisia auttaen ja kannustaen*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Keskeiset sisällöt

Uudet mahdollisuudet

- *uusiin liikuntamuotoihin ja -lajeihin tutustuminen*
- *liikuntataitojen ja fyysisten ominaisuuksien monipuolinen ylläpito ja kehittäminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan havainnointikyky oman fyysisen toimintakyvyn kehittämiseksi vahvistuu uusia liikuntamuotoja kokeillessa, paikallisia ympäristöjä luovasti hyödyntäen. Yksi oppiaineen perustavoitteista on auttaa opiskelijaa löytämään itselleen mieluinen liikuntamuoto, jota voisi vapaa-ajallakin toteuttaa. Opintojakso antaa uusia mahdollisuuksia oman kiinnostuksen kohteen löytämiseen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson sisältöjen suunnittelussa korostuu erityisesti opiskelijoiden luova osaaminen. Opettaja tarkentaa opintojakson sisällöt yhdessä opiskelijoiden kanssa, opintojakson tavoitteet huomioiden. Uusia mahdollisuuksia liikuntamuotoihin keksitään yhdessä opetusryhmän kanssa, paikalliset erityispiirteet huomioiden.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson tavoitteiden mukainen uusiin liikuntamuotoihin ja –lajeihin tutustuminen mahdollistaa yhteistyön paikallisten yrittäjien ja liikuntatoimijoiden kanssa. Mikäli yhteistyötä tehdään muiden toimijoiden kanssa, voi esimerkiksi yrittäjä esitellä omaa toimintaansa kyseisten liikuntatuntien alussa. Näin opiskelijat saavat yrittäjyyteen liittyviä näkökulmia liikunta- ja hyvinvointialalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- **Tietojen** arvioinnissa korostuu opiskelijan osoittama ymmärrys motorisesta oppimisesta ja motoriikan kehittämisestä tehtävän vaatimuksia muuntelemalla.
- **Taitojen** arvioinnissa painotetaan opiskelijan kehonhallintaa ja uusien motoristen taitojen oppimista sekä oppimisen osoittamista.
- **Työskentelyn** arviointi kohdistuu toisia kunnioittavaan ja yhteisöllisyyttä tukevaan vuorovaikutusosaamiseen sekä vastuulliseen ja yritteliääseen työskentelyyn oppitunneilla.

Arviointimenetelminä voidaan käyttää esimerkiksi

- opettajan havainnointia opiskelijan osaamisen soveltamisesta erilaisissa liikuntatehtävissä, opetukseen osallistumisesta ja vuorovaikutuksesta tunneilla
- vertaisarviointia paripalautteena sanallisesti ja/tai kirjallisesti oppituntien aikana
- opiskelijan itsearviointia sanallisesti ja/tai kirjallisesti oppituntien aikana ja/tai opintojakson päättyessä.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi:

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden saavuttamista arvioidaan osana opintojakson arviointia. Opiskelijan **hyvinvointiosaamista** voidaan arvioida kirjallisten tuotosten ja tuntiaktiivisuuden perusteella. **Luovaa osaamista** voidaan arvioida opiskelijan osallistumisesta opintojakson suunnitteluun ja tuntisisältöihin.

Opintojakson vapaa kuvaus

- **Tietojen** arvioinnissa korostuu opiskelijan osoittama ymmärrys liikunnan erilaisista tavoitteista ja keinoista niiden saavuttamiseksi.
- **Taitojen** arvioinnissa painotetaan yhdessä valitun tavoitteen mukaisten liikuntataitojen kehittymistä.
- **Työskentelyn** arviointi kohdistuu vuorovaikutusosaamiseen sekä vastuulliseen ja yritteliääseen työskentelyyn oppitunneilla. Aktiivinen osallistuminen yhteisesti sovitun tavoitteen edistämiseksi on olennainen osa opintojakson työskentelyn arviointia.

Arviointimenetelminä voidaan käyttää esimerkiksi

- opettajan havainnointia opiskelijan osaamisen soveltamisesta erilaisissa liikuntatehtävissä, opetukseen osallistumisesta ja vuorovaikutuksesta tunneilla
- opiskelijoiden mahdollisia kirjallisia tuotoksia ja oppimispäiväkirjoja
- vertaisarviointia paripalautteena sanallisesti ja/tai kirjallisesti oppituntien aikana
- opiskelijan itsearviointia sanallisesti ja/tai kirjallisesti oppituntien aikana ja/tai opintojakson päättyessä.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi:

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden saavuttamista arvioidaan osana opintojakson arviointia. **Vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden saavuttamista voidaan arvioida opiskelijan ponnisteluista ryhmän yhteisen tavoitteen eteen. **Yhteiskunnallista osaamista** voidaan arvioida yhteistyötä vaativilla pienryhmätehtävillä esimerkiksi opintojakson suunnittelutyössä.

Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5)

Opintojakson moduulit

- Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5), Valinnainen

Tavoitteet

Virkistystä liikunnasta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *arvioi omaa jaksamistaan ja vireyttään sekä osaa tehdä perusteltuja liikunnallisia valintoja toiminta- ja opiskelukyvyn lisäämiseksi*
- *ymmärtää, miten liikunnan avulla voidaan edistää jaksamista ja opiskeluvireyttä*
- *osallistuu toimintaan asiallisesti, aktiivisesti ja yhteisöllisyyttä edistäen.*

Keskeiset sisällöt

Virkistystä liikunnasta

- *virkistystä lisäävät liikuntamuodot*
- *rentoutus ja kehonhuolto*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla pääpaino on opiskelijan psyykkisen toimintakyvyn sekä opiskelukyvyn tukemisessa. Psyykkistä toimintakykyä lisäävät liikuntamuodot ja -tehtävät lisäävät opiskelijan havainnointikykyä omista rentoutumismenetelmistä, sekä stressin vastapainona toimivasta liikunnasta. Opintojakso suunnitellaan niin, että opetusryhmän psyykkistä hyvinvointia tukevat liikuntamuodot toteutuvat mahdollisimman hyvin, kuitenkin resurssit huomioiden.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelukyky, jaksaminen ja opiskeluvireys tukevat opiskelijaa kaikessa opiskeluun liittyvissä ponnisteluissa. Mieluisat liikuntakokemukset lisäävät opiskelijan voimavaroja, edistävät myönteistä minäkuvaa ja auttavat jaksamaan tiiviissä opiskelurytmissä. Opintojakson yhteissuunnittelussa sekä oppimistehtävissä opiskelija pääsee luovasti pohtimaan ja havainnoimaan omia voimavarojaan sekä psyykkistä hyvinvointiaan lisääviä liikuntamuotoja. Opetustyylejä käytetään monipuolisesti, jolloin myös opiskelijoiden omalle osaamiselle ja luovuudelle annetaan tilaa tuntisisällöissä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijan ymmärrys liikunnan merkityksestä omaan opiskelukykyyn kehittyy. Tämän havainnointi auttaa myös tulevaisuuden työhyvinvoinnin ylläpitämisessä. Kehonhuollon, istumisen tauottamisen ja rentouttavien liikuntahetkien lisääminen päivään pitävät huolta sekä yksilön työhyvinvoinnista, että tuloksellisesta toiminnasta. Ymmärrys fyysisen ja psyykkisen hyvinvoinnin yhteyksistä vahvistuu, kun harjoitetaan mielekkäitä ja rentouttavia liikuntamuotoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- **Tietojen** arvioinnissa korostuvat opiskelijan osoittama ymmärrys jaksamista ja opiskeluvireyttä ylläpitävästä fyysisestä aktiivisuudesta.
- **Taitojen** arvioinnissa painotetaan opiskelijan taitoa tehdä perusteltuja liikunnallisia valintoja toiminta- ja opiskelukyvyn lisäämiseksi. Taidot ilmenevät aktiivisena osallistumisena työskentelyyn liikuntatunneilla.
- **Työskentelyn** arviointi kohdistuu vuorovaikutusosaamiseen sekä vastuulliseen ja yritteliääseen työskentelyyn oppitunneilla.

Arviointimenetelminä voidaan käyttää esimerkiksi

- opettajan havainnointia
- opiskelijan itsearviointia
- vertaisarviointia
- opiskelijan suunnitelmaa opiskeluvireyden ylläpitämiseksi ja arviota sen toteutumisesta.
- opiskelijan mahdollisia muita kirjallisia tuotoksia

Laaja-alaisen osaamisen arvionti

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden saavuttamista arvioidaan osana opintojakson arviointia. **Hyvinvointiosaamista** voidaan arvioida kirjallisilla tehtävillä ja opiskelijan suunnitelmalla opiskeluvireyden ylläpitämiseksi. **Yhteiskunnallista osaamista** voidaan arvioida opiskelu- ja työkykyyn liittyvillä tuntisisällöillä ja -tehtävillä.

Luontoliikunta I, 2 op (LI6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa positiivisia kokemuksia luontoliikunnasta.
- Opiskelija kehittää luonnossa liikkumisen ja selviytymisen taitoja.
- Opiskelija saa valmiuksia toteuttaa itsenäisiä retkiä lähiluontoon.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Keskeisenä sisältönä turvallisen yön yli kestävän retken suunnitteluun ja toteutukseen liittyvät toimet.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Positiiviset luontokokemukset vahvistavat opiskelijan minäpystyvyyttä ja edistävät psyykkistä hyvinvointia. Luonnon näkeminen, kokeminen ja aktiivinen luonnossa tekeminen saa aikaan myös positiivisia terveysvaikutuksia. Tällä opintojaksolla opiskelija havainnoi luonnon merkitystä omalle hyvinvoinnilleen.

Vuorovaikutusosaaminen

Luontoliikuntaopintojakso toteutetaan yhden tai useamman vuosikurssin valinnaisryhmänä. Yhteistä opintojaksoa suunnitellessa, toteutettaessa ja arvioitaessa ryhmähenki muodostuu tiiviiksi. Yhdessä ponnistelu fyysisten olosuhteiden voittamiseksi ja selviytyminen luonnossa vahvistaa yhteenkuuluvuuden tunnetta ja parantaa vuorovaikutusta. Luonnon avulla suhde omaan itseen ja muihin ihmisiin koetaan usein myönteisemmäksi. Yhteiset evästauot ja nuotioruokailut auttavat opiskelijoita pysähtymään hetkeen ja tällöin aidolle vuorovaikutukselle on tilaa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla korostuu opiskelijan luontoyhteys sekä jokamiehen oikeuksien mukainen retkeily. Retkillä huomioidaan luonnon kunnioittaminen, kestävä elämäntapa ja luonnossa liikkujan oikeudet ja velvollisuudet. Ympäristöosaaminen kehittyy opintojakson suunnittelussa ja toteutuksessa. Retkeily ja luontoliikunta eri vuodenaikoina, miellyttävien luontokokemusten saaminen oikein varustautuneena sekä ruuanlaitto luonnossa vahvistavat opiskelijan kunnioitusta luontoa kohtaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan Suoritus-merkinnällä. Hyväksyttyyn suoritukseen vaaditaan aktiivinen ja turvallinen osallistuminen retkien suunnitteluun ja itse retkiin. Pienet kokonaisuudet voidaan mahdollisesti suorittaa itsenäisillä tehtävillä. Opintojakson lopuksi tehdään itsearviointi.

Opiskelijan vuorovaikutusosaamista voidaan arvioida havainnoimalla opiskelijan osallistumista retkien yhteiseen suunnitteluun ja toteutukseen. Eettisyys- ja ympäristöosaamista voidaan arvioida havainnoimalla opiskelijan harjoittaessa luonnossa liikkumisen oikeuksia ja velvollisuuksia. Kunnioittava suhtautuminen luontoa kohtaan heijastelee opiskelijan toimintaan retkillä. Hyvinvointiosaamista ja ymmärrystä luonnon merkityksestä opiskelijan

omalle hyvinvoinnille voidaan arvioida mahdollisista kirjallisista loppuraporteista ja retken yhteenvedoista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Luontoliikuntaopintojakson tavoitteena on saada positiivisia kokemuksia luontoliikunnasta sekä kehittää luonnossa liikkumisen ja selviytymisen taitoja. Opintojaksolla suunnitellaan ja toteutetaan yön yli kestävä retki luontoon. Lisäksi tehdään aikataulun puitteissa lyhyempiä päiväretkiä, eri luontoliikunnan muotoja kokeillen. Retket toteutetaan pitkin lukuvuotta, eri vuodenaikoina. Opettaja tarkentaa sisällön yhdessä opiskelijoiden kanssa.

Kuntoliikunta, 2 op (LI7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on opiskelijan fyysisten ominaisuuksien (voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus) tavoitteellinen kehittäminen ja itsearviointi.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kuntoliikunta -opintojaksolla suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan omaa kuntoliikuntasuunnitelmaa. Liikuntasuunnitelma suunnitellaan opintojakson alussa yhteistyössä opettajan ja mahdollisesti liikuntaneuvojan tai personal trainerin avulla.
- Liikuntasuunnitelman tekemisessä voidaan käyttää apuna erilaisia liikuntasovelluksia. Opintojakso suoritetaan pääosin itsenäisenä työskentelynä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla opiskelija suunnittelee, toteuttaa ja arvioi oman kuntoliikuntaohjelmansa. Kuntoliikunta on tavoitteellista liikuntaa, jonka pääpaino on fyysisten kunto-ominaisuuksien kehittämisessä. Spesifi tavoitteen asettelu ja tavoitteen mukainen harjoittelu kehittävät opiskelijan ymmärrystä harjoittelun merkityksestä omalle fyysiselle toimintakyvylle. Sinnikkyys ja ponnistelu oman ohjelman toteuttamisessa vahvistaa minäpystyvyyden tunnetta. Harjoittelun myötä tapahtuva fyysisen kunnon kehittyminen taas vahvistaa itsetuntoa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson alussa opiskelija pääsee itse suunnittelemaan opettajan tai ammattilaisen avustuksella oman kuntoliikuntaohjelmansa. Ohjelmaa suunniteltaessa tulee ottaa huomioon tavoitteellisen harjoittelun lainalaisuuksia, kuten harjoittelun progressiivisuus, spesifisyys ja yksilöllisyys. Opiskelijan tulee siis reagoida itse ohjelmansa vaikuttavuuteen ja tarvittaessa muokata ohjelmaa harjoitusvaikutusten perusteella. Apua harjoittelun vaikuttavuuteen opiskelija saa terveystiedon opinnoissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Itsenäisesti toteutettava kokonaisuus vaatii opiskelijalta vastuun ottoa ja aktiivista toimijuutta. Kuntoliikuntaohjelmaa suunniteltaessa tulee konsultoida opettajaa tai muuta hyvinvointialan ammattilaista, sekä ottaa itse selvää kuntoliikunnan perusperiaatteista. Ohjelmaa toteutettaessa täytyy toimia vastuullisesti, turvallisesti sekä ottaa huomioon myös mahdolliset muut liikuntatilan

käyttäjät. Mikäli liikuntatilan käyttäminen vaatii esimerkiksi avaimen vuokraamista, on opiskelija tällöin itse vastuussa avaimen säilyttämisestä ja siitä, ettei päästä liikuntatilaan asiattomia ihmisiä. Liikuntatilan hygienia- ja turvallisuussääntöjä on noudatettava asianmukaisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan Suoritus-merkinnällä. Arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin kuten kuntoliikuntaohjelman suunnitteluun ja raportointiin, sekä kuntoliikuntaohjelman suorittamiseen ja raportointiin. Opettaja antaa palautetta esimerkiksi liikuntaohjelman tavoitteellisuudesta ja monipuolisuudesta sekä loppuraportin analyyttisestä otteesta. Opintojakson lopuksi tehdään itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi:

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden saavuttamista arvioidaan osana opintojakson arviointia. **Monitieteistä ja luovaa osaamista** voidaan arvioida opiskelijan liikuntaohjelman perusteella. Liikuntaohjelmassa opiskelija pyrkii hahmottamaan ihmisen tuki- ja liikuntaelimistön anatomiaa ja erityisesti lihasten tehtäviä. **Vuorovaikutusosaamista** voidaan arvioida sen avulla, miten opiskelija huomioi kuntoliikunnan sosiaalisen puolen liikuntapäiväkirjassaan ja kuntoliikuntaohjelmassaan. Voidaan arvioida myös sitä, miten opiskelija verkostoituu suunnitellesssaan liikuntaohjelmaansa.

Yhdessä liikkuen, 2 op (Li4)

Opintojakson moduulit

- Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4), Valinnainen

Tavoitteet

Yhdessä liikkuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *toimii yhdessä asetetun liikunnallisen tavoitteen saavuttamiseksi*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Keskeiset sisällöt

Yhdessä liikkuen

- *yhdessä toteutettava liikunta, kuten vanhojenpäivän tanssit, luontoliikunta tai muut projektiluonteiset kokonaisuudet.*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson keskeisenä tavoitteena on sosiaalisen toimintakyvyn kehittäminen. Opettaja määrittelee opintojakson alussa tavoitteet ja sisällöt. Yhdessä ponnistelu yhteisen tavoitteen eteen lisää ryhmähenkeä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Opiskelijat pääsevät tällä opintojaksolla

merkittävästi itse vaikuttamaan tavoitteiden suunnitteluun ja toteutukseen, jolloin sisäinen motivaatio ryhmän eteen ponnistelemiseksi kasvaa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson monipuolinen ja projektiluonteinen toteutustapa antaa mahdollisuudet monitieteiseen toteutukseen. Opiskelijoiden luova osaaminen harjaantuu yhteisiä tavoitteita ja sisältöjä suunniteltaessa. Opintojakso voidaan toteuttaa missä vaan ympäristössä .

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson projektiluonteinen toteutustapa antaa mahdollisuudet harjoitella toimimista sekä vaikuttamista osana työryhmää. Opintojakson yhteinen suunnittelu, toteutus ja arviointi kehittävät työelämässä tarvittavia projektitaitoja. Mahdollinen yhteydenpito sidosryhmiin, tilojen varaaminen, turvallisuuden huomioiminen, aikataulutus sekä budjetointi harjaannuttavat opiskelijan vastuunottoa ja havainnointia vastaavissa työtehtävissä tulevaisuudessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- **Tietojen** arvioinnissa korostuu opiskelijan osoittama ymmärrys liikunnan erilaisista tavoitteista ja keinoista niiden saavuttamiseksi.
- **Taitojen** arvioinnissa painotetaan yhdessä valitun tavoitteen mukaisten liikuntataitojen kehittymistä.
- **Työskentelyn** arviointi kohdistuu vuorovaikutusosaamiseen sekä vastuulliseen ja yritteliääseen työskentelyyn oppitunneilla. Aktiivinen osallistuminen yhteisesti sovitun tavoitteen edistämiseksi on olennainen osa opintojakson työskentelyn arviointia.

Arviointimenetelminä voidaan käyttää esimerkiksi

- opettajan havainnointia opiskelijan osaamisen soveltamisesta erilaisissa liikuntatehtävissä, opetukseen osallistumisesta ja vuorovaikutuksesta tunneilla
- opiskelijoiden mahdollisia kirjallisia tuotoksia ja oppimispäiväkirjoja
- vertaisarviointia paripalautteena sanallisesti ja/tai kirjallisesti oppituntien aikana
- opiskelijan itsearviointia sanallisesti ja/tai kirjallisesti oppituntien aikana ja/tai opintojakson päättyessä.

Laaja-alaisen osaamisen arvionti:

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden saavuttamista arvioidaan osana opintojakson arviointia. **Vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden saavuttamista voidaan arvioida opiskelijan ponnisteluista ryhmän yhteisen tavoitteen eteen. **Yhteiskunnallista osaamista** voidaan arvioida yhteistyötä vaativilla pienryhmätehtävillä esimerkiksi opintojakson suunnittelutyössä.

Vanhojen tanssit, 2 op (Li8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla syvennetään erityisesti musiikkiliikunnan, itseilmaisun sekä sosiaalisen toimintakyvyn taitoja ja tietoja. Opintojakson tavoitteena on luoda yhteistoiminnallisesti perinteinen juhlaesitys Vanhojen päivän juhlaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakso koostuu vanhojen tanssien suunnittelusta, harjoittelusta, sekä esityksien toteutuksista juhlapäivänä.
- Lisäksi opiskelijoille voidaan osoittaa opintojakson alussa erilaisia vastuutehtäviä, kuten tapahtuman markkinointi, koristelu ja oman tanssin koreografian suunnittelu.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla opiskelijat suunnittelevat, harjoittelevat sekä toteuttavat yhteisen tanssiesityksen. Tanssia harjoitellessaan opiskelija kehittyy liikkumistaidoissaan, rytmitajussaan, kognitiivisissa toiminnoissaan, itsetuntemuksessaan, sosiaalisissa taidoissaan sekä koordinaatiokyvyssään. Kaikki edellä mainitut osa-alueet vahvistavat opiskelijan hyvinvointia, itsetuntoa ja minäpystyvyyden tunnetta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vanhat tanssit perustuvat eri kulttuureille ominaisten rytmien ja tanssimuotojen harjoitteluun sekä esittämiseen. Muiden kulttuurien perinteisiä tansseja harjoitellessaan opiskelija omaksuu itseilmaisuunsa globaaleja vaikutuksia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tanssiparin huomioiminen vaatii opiskelijalta kunnioitusta pariaan kohtaan sekä tasa-arvoista ajattelua. Vanhojen tanssien liikkeet, eleet ja tanssiasennot ohjaavat opiskelijoita kunnioittavaan kohtaamiseen. Tanssipari hyväksytään sukupuolineutraalisti ajatellen, jolloin opintojakso edistää seksuaalista tasa-arvoa ja avointa, ei heteronormatiivista suhtautumista sukupuolirooleihin. Paritansseissa opiskelija huomioi kunnioittavasti toista koskettaessaan tämän seksuaalioikeudet ja itsemääräämisoikeuden omasta kehostaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla pääpaino on musiikkiliikunnallisessa itseilmaisussa. Rytmitajun kehittyminen ja itsensä ilmaisu edesauttavat opiskelijan taitoja myös muissa oppiaineissa, kuten musiikissa ja äidinkielessä. Opiskelijat luovat ja esittävät tällä opintojaksolla vanhojen tanssien lisäksi oman tanssinsa, jossa he pääsevät harjoittelemaan visuaalisia taitojaan ja luovuutta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vanhojen tanssit –opintojaksolla opiskelijat osallistuvat tanssiharjoitusten lisäksi yhteiseen, projektiluontoiseen esityksen toteuttamiseen. Harjoitellut tanssit esitetään opintojakson lopuksi yleisölle. Tämä vaatii vastuunottoa ja osallistumista erilaisiin vastuutehtäviin. Osa opiskelijoista vastaa tapahtuman markkinoinnista, osa visuaalisesta toteutuksesta ja osa tapahtuman mahdollisista tarjoiluista. Tapahtuman järjestäminen vaatii sidosryhmäyhteistyötä esimerkiksi tilavarauksia ja koristeluita toteutettaessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan Suoritus-merkinnällä. Hyväksyttyyn suoritukseen vaaditaan osallistuminen esityksen suunnitteluun, harjoitteluun ja toteutukseen sekä mahdollisiin vastuutehtäviin.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden saavuttamista arvioidaan osana opintojakson arviointia. Vuorovaikutusosaamista voidaan arvioida parityöskentelyllä ja yhteistä ponnistelua

vaativilla ryhmätehtävillä. Eettistä osaamista voidaan arvioida parin kunnioitusta vaativilla liikuntatehtävillä. Yhteiskunnallista osaamista voidaan arvioida erilaisilla, esitykseen liittyvillä projektiluontoisilla tehtävillä.

Luontoliikunta II, 2 op (Li9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on kartuttaa opiskelijan luonnossa liikkumisen taitoja. Opintojakson aikana opiskelija harjaantuu lisäksi vuorovaikutus-, hyvinvointi-, yhteiskunnallisessa- sekä eettisyys- ja ympäristöosaamisessaan. Opintojaksolla harjoitellaan luonnossa liikkumista retkietiketin mukaan, johon liittyy mm. autio- ja päivätupien käytänteet, sallituille paikoille leiriytyminen, rajoitukset huomioiva tulien teko, roskaton retkeily sekä muut kansallispuistoihin liittyvät eettisen retkeilyn käytänteet.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tässä opintojaksossa toteutetaan seikkailullinen luontoliikuntakokonaisuus Suomen suosittuja luontokohteita ja kansallispuistoja hyödyntäen. Kokonaisuus koostuu teoriatunneista ja käytännön retkestä valittuun kohteeseen. Opintojakso voidaan toteuttaa eri vuodenaikoina. Sisältö tarkentuu lukuvuosittain, opiskelijoiden toiveita huomioiden. Retken kesto on noin neljä päivää. Retkellä yövytään teltoissa tau autio- ja varaustuvissa. Opintojakso arvioidaan hyväksytty/hylätty -merkinnällä.
- Esimerkkejä sisällöistä: vaellusretki esimerkiksi Lapun suosittuihin vaelluskohteisiin, hiihtovaellus tai lumikenkäretki, erätaitojen harjoittelu, seikkailuliikunta.

Metsästäjäntutkinto, 2 op (Li10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on suorittaa metsästäjäntutkinto. Suoritettuaan opintojakson hyväksytysti, opiskelija saa todistuksen metsästäjäntutkinnosta sekä suoritusmerkinnän opintojaksosta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tutkinto koostuu teoriatunneista (45min.) sekä kirjallisesta kokeesta. Opintomateriaalina käytetään Metsästäjän opasta. Opintojakso toteutetaan yhteistyössä paikallisen riistanhoitoyhdistyksen kanssa. Sekä teoriatunnit että kirjallinen koe toteutetaan Konneveden lukiossa, mutta kouluajan ulkopuolella. Opintojakso toteutetaan vuorovuosina, jos minimiosallistujamäärä viisi henkilöä täyttyy.

Seuraohjaamisen perusteet, 2 op (Li11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on tutustua seuraohjaajan työhön. Opintojakson hyväksytty suorittaminen koostuu verkkovalmennuksista sekä varsinaisen kerhon ohjaamisesta. Lisäksi palautetaan oppimispäiväkirja, johon sisältyy vähintään yhdeltä ohjauskerralta ohjaussuunnitelma.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Verkkovalmennuksina käydään Olympiakomitean maksuton verkkokoulutus: Tervetuloa ohjaajaksi- koulutus sekä Vastuullinen valmentaja -koulutusta suositellaan suoritettavaksi. Opintojakso arvioidaan hyväksytty/hylätty -merkinnällä.

8.13. Matematiikka (MA)

Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opiskelu antaa opiskelijalle valmiudet ymmärtää, soveltaa ja tuottaa sekä arvioida matemaattisesti esitettyä tietoa. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään matematiikan merkityksen aikamme kulttuurissa ja huomaamaan sen välttämättömyyden eri aloilla kuten tekniikassa, lääke-, talous-, yhteiskunta- ja luonnontieteissä sekä taiteissa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on perehdyttää opiskelija matematiikan peruskäsitteisiin, perusideoihin ja rakenteisiin sekä ohjata käyttämään puhuttua, kirjoitettua ja muutoin ilmaistua matematiikkaa. Opetus kehittää laskemisen, luovan ajattelun sekä ilmiöiden mallintamisen, ennustamisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

Matematiikan opiskelussa opiskelija kehittyy hyödyntämään tietokoneohjelmistoja ja digitaalisia tiedonlähteitä oppimisessa, tutkimisessa sekä ongelmanratkaisussa. Hän myös oppii arvioimaan tietoteknisten välineiden hyödyllisyyttä ja käytön rajallisuutta.

Laaja-alainen osaaminen

Opetuksessa tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä sekä hyödynnetään mahdollisuuksia vahvistaa opiskelijan kiinnostusta, itsetuntoa ja tiedonhankintaprosesseja sekä kannustaa opiskelijaa kokeiluihin ja sinnikkääseen työskentelyyn. Matematiikassa opittavia taitoja sovelletaan omien tavoitteiden asettamisessa ja päätöksenteossa sekä pohditaan, kuinka matematiikan taitoja voidaan hyödyntää kestävään kehitykseen ja ihmiskuntaan liittyvien ongelmien ratkaisussa. Näin vahvistetaan opiskelijan ***yhteiskunnallista osaamista****,* ***eettistä ja ympäristöosaamista*** *sekä* ***hyvinvointiosaamista.***

Opetuksen lähtökohdat valitaan opiskelijoita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista, joita voidaan ratkoa matematiikan avulla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. ***vuorovaikutusosaamista****. Opetustavat valitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä,*

oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä.

Matematiikan opiskelu tukee ***globaali- ja kulttuuriosaamisen*** *sekä* ***monitieteisen ja luovan osaamisen*** *laaja-alaisia tavoitteita. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan merkitys erilaisissa kulttuureissa ja historian kehityksessä sekä sen luonne universaalina kielenä. Opiskelija oppii hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin sekä matematiikassa että muissa oppiaineissa. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä. Opiskelijaa tuetaan taidossa siirtyä eri matemaattisen tiedon esitysmuodoista toiseen ilmiöiden mallintamisessa, ongelman ymmärtämisessä ja ratkaisemisessa sekä tuloksesta keskustelemisessa.*

Tavoitteet

Matematiikan opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- *saa myönteisiä oppimiskokemuksia, tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa*
- *ymmärtää matematiikan sekä ainutlaatuisena itsenäisenä tieteenalana että käyttökelpoisena välineenä, kun mallinnetaan, hallitaan tai ennustetaan yhteiskunnan, talouden tai luonnon ilmiöitä*
- *rakentaa matemaattista pohjaa jatko-opinnoilleen*
- *harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla ja tottuu tekemään otaksumia, tutkimaan niiden oikeellisuutta, laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä*
- *kykenee seuraamaan matemaattista esitystä, lukemaan matemaattista tekstiä, keskustelemaan matematiikasta, perustelemaan väitteitä ja arvioimaan eri muodoissa tarjottua informaatiota*
- *harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita*
- *rohkaistuu myös kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan, ongelmien ratkaisujen keksimiseen ja selkeään esittämiseen*
- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, ohjelmistoja ja tietolähteitä sekä ymmärtää ettei ohjelmiston tuottama tulos yksinään riitä osoittamaan, todistamaan tai perustelemaan väitettä.*

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan opiskelijan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä sekä ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitojaan. Sillä autetaan opiskelijaa kehittämään matemaattisten ratkaisujen esittämistä, tuetaan häntä käsitteiden muodostamisprosessissa ja ohjataan oman työn arvioimiseen. Onnistunut palaute auttaa opiskelijaa huomaamaan vahvuutensa sekä sen, mitä ja miten tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien valintaan, matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin, päätelmien perustelemiseen ja analysoimiseen sekä ohjelmistojen valintaan ja käyttöön.

Oppimäärän vaihtaminen

Kun matematiikan oppimäärää vaihdetaan pitkästä lyhyeen, suoritettuja opintoja luetaan hyväk si seuraavalla tavalla:

Pitkän oppimäärän moduuli	*Lyhyen oppimäärän moduuli*
MAA2	*MAB2*
MAA3	*MAB3*
MAA6	*MAB8*
MAA8	*MAB5*
MAA9	*MAB7*

Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytyt suoritetut opinnot tai vaihdon yhteydessä moduuleista yli jääviä opintopisteitä vastaavat hyväksytysti suoritetut osaopinnot voivat olla lyhyen oppimäärän muita valinnaisia tai temaattisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelijan siirtyessä pitkästä oppimäärästä lyhyeen oppimäärään tulee opiskelijalle hänen niin halutessa järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi.

Kun opiskelija siirtyy lyhyestä oppimäärästä pitkään oppimäärään, häneltä voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Vaihdon yhteydessä moduuleista puuttumaan jäävät opintopisteet tulee suorittaa paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän moduuleja oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseiset moduulit voidaan lukea hyväksi opiskelijan varsinaisen oppimäärän muiksi valinnaisiksi tai temaattisiksi opinnoiksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

8.13.1. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA)

Opintojaksot

Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2)

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden avulla, tuntee polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä sekä tietää polynomifunktion nollakohtien ja polynomin tekijöiden välisen yhteyden*
- *osaa ratkaista yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja matemaattisessa mallintamisessa, polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden tutkimisessa sekä polynomi-, rationaali- ja juuriyhtälöiden ja polynomiepäyhtälöiden ratkaisemisessa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 1

- *polynomifunktio ja -yhtälö sekä polynomiepäyhtälö*
- *2. asteen yhtälön ratkaisukaava*
- *polynomien tulo ja binomikaavat (summan neliö, summan ja erotuksen tulo)*
- *polynomien tekijät*
- *potenssifunktio ja potenssiyhtälö (eksponenttina positiivinen kokonaisluku)*
- *rationaalifunktiot ja -yhtälöt*
- *juurifunktiot ja -yhtälöt*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opetustilanteissa rakennetaan positiivista, avointa ja kannustavaa ilmapiiriä tukemaan jokaista opiskelijaa ja auttamaan heitä saavuttamaan omia tavoitteita, sillä ns. positiivinen kierre imee heikommatkin opiskelijat mukaan. Turvallinen opiskeluympäristö kannustaa opiskelijoita keskusteluun, omien ratkaisumenetelmien esittämiseen ja oman ajattelun sanoittamiseen sekä yhteistyöhön, yhdessä tutkimiseen ja oppimiseen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan merkitys erilaisissa kulttuureissa ja historian kehityksessä sekä sen luonne universaalina kielenä. Opiskelija oppii hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin sekä matematiikassa että muissa oppiaineissa. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä. Opiskelijaa tuetaan taidossa siirtyä eri matemaattisen tiedon esitysmuodoista toiseen ilmiöiden mallintamisessa, ongelman ymmärtämisessä ja ratkaisemisessa sekä tuloksesta keskustelemisessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opettajan ja opiskelijan välistä palautekeskustelua, opiskelijan itsearviointia, kurssilaisten vertaisarviointia sekä opintojakson päätteeksi loppuarviointia.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, johon kuuluu mm. opintojakson tavoitteiden saavuttaminen, työskentelytaidot, erilaiset suulliset ja kirjalliset tehtävät, pari- ja ryhmätehtävät sekä alku-, väli- tai loppukokeet.

Arvioinnissa huomioidaan opintojakson laaja-alaisen osaamisen tavoitteet.

Opintojakson arviointi numerona 4 – 10.

Geometria, 2 op (MAA3)

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAA3), Pakollinen

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa ja muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa*
- *osaa soveltaa yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa*
- *harjaantuu muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrista tietoa sisältäviä lauseita*
- *osaa käyttää ohjelmistoja tutkiessaan kuvioita ja kappaleita sekä niihin liittyvää geometriaa.*

Keskeiset sisällöt

Geometria

- *kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus*
- *sini- ja kosinilause*
- *monikulmioihin liittyvien pituuksien, kulmien ja pinta-alojen laskeminen*
- *ympyrän ja sen osien ja siihen liittyvien suorien geometriaa*
- *suoraan lieriöön ja suoraan kartioon sekä palloon liittyvien pituuksien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opetuksessa rohkaistaan opiskelijaa tarkastelemaan ongelmia uudella tavalla, yhdistelemään asioita sekä soveltamaan matematiikan menetelmiä eri oppiaineissa. Monitieteellinen lähestymistapa voi motivoida oppimaan uutta ja innostaa uteliaisuuteen sekä merkityksien etsimiseen. Opintojen aikana tutustutaan erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin digiajassa, ja matematiikan kannalta olennaisten monilukutaidon osa-alueiden (sanallinen, numeerinen, symbolinen, kuvallinen) hallintaa syvennetään tavoitteellisesti. Samalla opiskelija oppii arvioimaan matemaattisesti esitetyn tiedon luotettavuutta ja sovellusaloja.

Vuorovaikutusosaaminen

Opetuksen lähtökohtia valitaan opiskelijoita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista, joita voidaan ratkoa matematiikan avulla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Opetustilanteet pyritään järjestämään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opettajan ja opiskelijan välistä palautekeskustelua, opiskelijan itsearviointia, kurssilaisten vertaisarviointia sekä opintojakson päätteeksi loppuarviointia.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, johon kuuluu mm. opintojakson tavoitteiden saavuttaminen, työskentelytaidot, erilaiset suulliset ja kirjalliset tehtävät, pari- ja ryhmätehtävät sekä alku-, väli- tai loppukokeet.

Arvioinnissa huomioidaan opintojakson laaja-alaisen osaamisen tavoitteet.

Opintojakson arviointi numerona 4 – 10.

Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4)

Opintojakson moduulit

- Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4), Pakollinen

Tavoitteet

Analyyttinen geometria ja vektorit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää, kuinka analyyttinen geometria luo yhteyksiä geometristen ja algebrallisten käsitteiden välille*
- *ymmärtää yhtälön geometrisen merkityksen*
- *osaa ratkaista muotoa | f(x) | = a tai | f(x) | = | g(x) | olevia itseisarvoyhtälöitä*
- *ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin*
- *osaa tutkia kaksiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla*
- *osaa ratkaista tasogeometrian ongelmia vektoreiden avulla*
- *osaa käyttää ohjelmistoja käyrien ja vektoreiden tutkimisessa sekä niihin liittyvissä sovelluksissa.*

Keskeiset sisällöt

Analyyttinen geometria ja vektorit

- *käyrän yhtälö*
- *suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälö*
- *yhtälöryhmä*
- *suorien yhdensuuntaisuus ja kohtisuoruus*
- *itseisarvoyhtälö*
- *pisteen etäisyys suorasta*
- *vektoreiden perusominaisuudet*
- *tason vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku sekä tason vektorin kertominen luvulla*
- *tason vektoreiden pistetulo, tason vektoreiden välinen kulma*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija oppii hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin sekä matematiikassa että muissa oppiaineissa. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä. Opiskelijaa tuetaan taidossa siirtyä eri matemaattisen tiedon esitysmuodoista toiseen ilmiöiden mallintamisessa, ongelman ymmärtämisessä ja ratkaisemisessa sekä tuloksesta keskustelemisessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opettajan ja opiskelijan välistä palautekeskustelua, opiskelijan itsearviointia, kurssilaisten vertaisarviointia sekä opintojakson päätteeksi loppuarviointia.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, johon kuuluu mm. opintojakson tavoitteiden saavuttaminen, työskentelytaidot, erilaiset suulliset ja kirjalliset tehtävät, pari- ja ryhmätehtävät sekä alku-, väli- tai loppukokeet.

Arvioinnissa huomioidaan opintojakson laaja-alaisen osaamisen tavoitteet.

Opintojakson arviointi numerona 4 – 10.

Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5)

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden avulla*
- *tutkii sini- ja kosinifunktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla*
- *osaa ratkaista sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä sin f(x) = a tai sin f(x) = sin g(x)*
- *osaa soveltaa sini- ja kosinifunktioiden yhteyttä sin2 x + cos2 x = 1*

- *tuntee eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktioiden tutkimisessa, yhtälöiden ratkaisemisessa ja sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 2

- *suunnattu kulma ja radiaani*
- *yksikköympyrä*
- *sini- ja kosinifunktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen*
- *sini- ja kosiniyhtälöiden ratkaiseminen*
- *murtopotenssi ja sen yhteys juureen*
- *eksponenttifunktiot ja -yhtälöt*
- *logaritmi ja logaritmin laskusäännöt*
- *logaritmifunktiot ja -yhtälöt*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla opiskelijaa autetaan hahmottamaan, että matematiikan avulla voidaan jäsentää ja ratkaista globaaleja ongelmia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla opiskelijaa autetaan hahmottamaan, että matematiikan avulla voidaan jäsentää ja ratkaista globaaleja ongelmia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opettajan ja opiskelijan välistä palautekeskustelua, opiskelijan itsearviointia, kurssilaisten vertaisarviointia sekä opintojakson päätteeksi loppuarviointia.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, johon kuuluu mm. opintojakson tavoitteiden saavuttaminen, työskentelytaidot, erilaiset suulliset ja kirjalliset tehtävät, pari- ja ryhmätehtävät sekä alku-, väli- tai loppukokeet.

Arvioinnissa huomioidaan opintojakson laaja-alaisen osaamisen tavoitteet.

Opintojakson arviointi numerona 4 – 10.

Derivaatta, 3 op (MAA6)

Opintojakson moduulit

- Derivaatta, 3 op (MAA6), Pakollinen

Tavoitteet

Derivaatta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattisten mallien käyttäytymiseen derivaatan avulla*
- *omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta ja jatkuvuudesta*
- *ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena*
- *kykenee määrittämään yksinkertaisten funktioiden derivaatat*
- *osaa derivoida yhdistettyjä funktioita*
- *hallitsee funktioiden kulun tutkimisen derivaatan avulla ja osaa määrittää niiden ääriarvot suljetulla välillä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja raja-arvon, jatkuvuuden ja derivaatan tutkimisessa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Derivaatta

- *funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta*
- *polynomi- ja rationaalifunktioiden sekä juurifunktion derivaatat*
- *sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden derivaatat • funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta*
- *funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta*
- *yhdistetty funktio ja sen derivointi*
- *funktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opinnot ohjaavat opiskelijaa kehittävään ja uudistuvaan otteeseen suhteessa omaan uraan ja taloudenhoitoon sekä yrittäjämäiseen asenteeseen. Opetus tukee opiskelijan yritteliäisyyttä ja yrittäjämäistä toimintaa sekä opettaa työn loppuunsaattamisen merkityksen. Opiskeluun luodaan ”yrittäjämäinen” ilmapiiri, joka antaa vapauksia mutta kannustaa vastuunottoon. Opetuksessa tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä. Matematiikassa opittavia taitoja sovelletaan omien tavoitteiden asettamisessa ja päätöksenteossa sekä pohditaan, kuinka matematiikan taitoja voidaan hyödyntää kestävään kehitykseen ja ihmiskuntaan liittyvien ongelmien ratkaisussa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opettajan ja opiskelijan välistä palautekeskustelua, opiskelijan itsearviointia, kurssilaisten vertaisarviointia sekä opintojakson päätteeksi loppuarviointia.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, johon kuuluu mm. opintojakson tavoitteiden saavuttaminen, työskentelytaidot, erilaiset suulliset ja kirjalliset tehtävät, pari- ja ryhmätehtävät sekä alku-, väli- tai loppukokeet.

Arvioinnissa huomioidaan opintojakson laaja-alaisen osaamisen tavoitteet.

Opintojakson arviointi numerona 4 – 10.

Integraalilaskenta, 2 op (MAA7)

Opintojakson moduulit

- Integraalilaskenta, 2 op (MAA7), Pakollinen

Tavoitteet

Integraalilaskenta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään yksinkertaisten funktioiden integraalifunktioita*
- *ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan sekä tutustuu numeeriseen menetelmään määrätyn integraalin määrittämisessä*
- *osaa määrittää pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla*
- *perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa, integraalifunktion määrittämisessä, määrätyn integraalin laskemisessa sovellusten yhteydessä sekä numeerisessa integroinnissa.*

Keskeiset sisällöt

Integraalilaskenta

- *integraalifunktio ja tärkeimpien alkeisfunktioiden integrointi*
- *määrätty integraali*
- *suorakaidesääntö*
- *pinta-alan ja tilavuuden laskeminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opetuksessa rohkaistaan opiskelijaa tarkastelemaan ongelmia uudella tavalla, yhdistelemään asioita sekä soveltamaan matematiikan menetelmiä eri oppiaineissa. Monitieteellinen lähestymistapa voi motivoida oppimaan uutta ja innostaa uteliaisuuteen sekä merkityksien etsimiseen. Opintojen aikana tutustutaan erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin digiajassa, ja matematiikan kannalta olennaisten monilukutaidon osa-alueiden (sanallinen, numeerinen, symbolinen, kuvallinen) hallintaa syvennetään tavoitteellisesti. Samalla opiskelija oppii arvioimaan matemaattisesti esitetyn tiedon luotettavuutta ja sovellusaloja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opettajan ja opiskelijan välistä palautekeskustelua, opiskelijan itsearviointia, kurssilaisten vertaisarviointia sekä opintojakson päätteeksi loppuarviointia.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, johon kuuluu mm. opintojakson tavoitteiden saavuttaminen, työskentelytaidot, erilaiset suulliset ja kirjalliset tehtävät, pari- ja ryhmätehtävät sekä alku-, väli- tai loppukokeet.

Arvioinnissa huomioidaan opintojakson laaja-alaisen osaamisen tavoitteet.

Opintojakson arviointi numerona 4 – 10.

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8)

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa havainnollistaa diskreettiä tilastollista jakaumaa sekä määrittää ja tulkita jakauman tunnuslukuja*
- *osaa havainnollistaa kahden muuttujan yhteisjakaumaa sekä määrittää korrelaatiokertoimen ja regressiokäyrän*
- *perehtyy kombinatorisiin menetelmiin*
- *perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja laskusääntöihin*
- *ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja tulkitsemaan sitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä tilastollisen tiedon esittämisessä*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja jakaumien havainnollistamisessa, tunnuslukujen määrittämisessä sekä todennäköisyyksien laskemisessa.*

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

- *keskiluvut ja keskihajonta*
- *korrelaatio ja lineaarinen regressio*
- *klassinen ja tilastollinen todennäköisyys*
- *permutaatiot ja kombinaatiot*
- *todennäköisyyden laskusäännöt*
- *binomijakauma*
- *diskreetti todennäköisyysjakauma*
- *diskreetin jakauman odotusarvo*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla opiskelijaa autetaan hahmottamaan, että matematiikan avulla voidaan jäsentää ja ratkaista globaaleja ongelmia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla opiskelijaa autetaan hahmottamaan, että matematiikan avulla voidaan jäsentää ja ratkaista globaaleja ongelmia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opetuksessa rohkaistaan opiskelijaa tarkastelemaan ongelmia uudella tavalla, yhdistelemään asioita sekä soveltamaan matematiikan menetelmiä eri oppiaineissa. Monitieteellinen lähestymistapa voi motivoida oppimaan uutta ja innostaa uteliaisuuteen sekä merkityksien etsimiseen. Opintojen aikana tutustutaan erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin digiajassa, ja matematiikan kannalta olennaisten monilukutaidon osa-alueiden (sanallinen, numeerinen, symbolinen, kuvallinen) hallintaa syvennetään tavoitteellisesti. Samalla opiskelija oppii arvioimaan matemaattisesti esitetyn tiedon luotettavuutta ja sovellusaloja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opettajan ja opiskelijan välistä palautekeskustelua, opiskelijan itsearviointia, kurssilaisten vertaisarviointia sekä opintojakson päätteeksi loppuarviointia.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, johon kuuluu mm. opintojakson tavoitteiden saavuttaminen, työskentelytaidot, erilaiset suulliset ja kirjalliset tehtävät, pari- ja ryhmätehtävät sekä alku-, väli- tai loppukokeet.

Arvioinnissa huomioidaan opintojakson laaja-alaisen osaamisen tavoitteet.

Opintojakson arviointi numerona 4 – 10.

3D-geometria, 2 op (MAA10)

Opintojakson moduulit

- 3D-geometria, 2 op (MAA10), Valinnainen

Tavoitteet

3D-geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää vektorilaskennan tuntemustaan ja oppii käyttämään vektoreita kolmiulotteisessa avaruudessa*
- *oppii tutkimaan xyz-koordinaatiston pisteitä, suoria ja tasoja vektoreiden avulla*
- *vahvistaa avaruusgeometrian osaamistaan ääriarvosovellusten yhteydessä*
- *tutustuu kahden muuttujan funktioon*
- *osaa käyttää ohjelmistoja vektoreiden, suorien, tasojen ja pintojen havainnollistamisessa sekä vektorilaskennassa.*

Keskeiset sisällöt

3D-geometria

- *vektoriesitys kolmiulotteisessa koordinaatistossa*
- *piste- ja ristitulo*
- *piste, suora ja taso avaruudessa*
- *kulma avaruudessa*
- *yhden muuttujan differentiaali- ja integraalilaskennan sovelluksia avaruusgeometriassa*
- *kahden muuttujan funktio ja pinta avaruudessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opetuksessa rohkaistaan opiskelijaa tarkastelemaan ongelmia uudella tavalla, yhdistelemään asioita sekä soveltamaan matematiikan menetelmiä eri oppiaineissa. Monitieteellinen lähestymistapa voi motivoida oppimaan uutta ja innostaa uteliaisuuteen sekä merkityksien etsimiseen. Opintojen aikana tutustutaan erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin digiajassa, ja matematiikan kannalta olennaisten monilukutaidon osa-alueiden (sanallinen, numeerinen, symbolinen, kuvallinen) hallintaa syvennetään tavoitteellisesti. Samalla opiskelija oppii arvioimaan matemaattisesti esitetyn tiedon luotettavuutta ja sovellusaloja.

Vuorovaikutusosaaminen

Opetuksen lähtökohtia valitaan opiskelijoita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista, joita voidaan ratkoa matematiikan avulla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Opetustilanteet pyritään järjestämään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opettajan ja opiskelijan välistä palautekeskustelua, opiskelijan itsearviointia, kurssilaisten vertaisarviointia sekä opintojakson päätteeksi loppuarviointia.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, johon kuuluu mm. opintojakson tavoitteiden saavuttaminen, työskentelytaidot, erilaiset suulliset ja kirjalliset tehtävät, pari- ja ryhmätehtävät sekä alku-, väli- tai loppukokeet.

Arvioinnissa huomioidaan opintojakson laaja-alaisen osaamisen tavoitteet.

Opintojakson arviointi numerona 4 – 10.

Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11)

Opintojakson moduulit

- Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11), Valinnainen

Tavoitteet

Algoritmit ja lukuteoria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tietää, mikä on algoritmi, sekä oppii tutkimaan, kuinka algoritmit toimivat*
- *laatii yksinkertaisiin matemaattisiin ongelmiin liittyviä algoritmeja*
- *oppii ohjelmoimaan yksinkertaisia algoritmeja*
- *perehtyy logiikan käsitteisiin*
- *hallitsee lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin*
- *osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta*
- *käyttää ohjelmistoja ohjelmoinnissa ja lukujen tutkimisessa.*

Keskeiset sisällöt

Algoritmit ja lukuteoria

- *Algoritmisen ajattelun peruskäsitteet: peräkkäisyys, valinta ja toisto*
- *vuokaavio*
- *yksinkertaisten algoritmien, lajittelualgoritmien tai yhtälön numeerisen ratkaisuun liittyvän algoritmin ohjelmointi*
- *konnektiivit ja totuusarvot*
- *kokonaislukujenjaollisuus, jakoyhtälö ja kongruenssi*
- *Eukleideen algoritmi*
- *aritmetiikan peruslause*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opetuksessa rohkaistaan opiskelijaa tarkastelemaan ongelmia uudella tavalla, yhdistelemään asioita sekä soveltamaan matematiikan menetelmiä eri oppiaineissa. Monitieteellinen lähestymistapa voi motivoida oppimaan uutta ja innostaa uteliaisuuteen sekä merkityksien etsimiseen. Opintojen aikana tutustutaan erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin digiajassa, ja matematiikan kannalta olennaisten monilukutaidon osa-alueiden (sanallinen, numeerinen, symbolinen, kuvallinen) hallintaa syvennetään tavoitteellisesti. Samalla opiskelija oppii arvioimaan matemaattisesti esitetyn tiedon luotettavuutta ja sovellusaloja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opettajan ja opiskelijan välistä palautekeskustelua, opiskelijan itsearviointia, kurssilaisten vertaisarviointia sekä opintojakson päätteeksi loppuarviointia.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, johon kuuluu mm. opintojakson tavoitteiden saavuttaminen, työskentelytaidot, erilaiset suulliset ja kirjalliset tehtävät, pari- ja ryhmätehtävät sekä alku-, väli- tai loppukokeet.

Arvioinnissa huomioidaan opintojakson laaja-alaisen osaamisen tavoitteet.

Opintojakson arviointi numerona 4 – 10.

Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12)

Opintojakson moduulit

- Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12), Valinnainen

Tavoitteet

Analyysi ja jatkuva jakauma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään analyysin peruskäsitteistä*
- *osaa muodostaa ja tutkia aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita*
- *täydentää integraalilaskennan taitojaan*
- *perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja epäoleellisten integraalien laskemisessa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Analyysi ja jatkuva jakauma

Keskeiset sisällöt

- *paloittain määritelty funktio*
- *funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen*
- *jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia*
- *käänteisfunktio*
- *funktioiden raja-arvot äärettömyydessä*
- *epäoleelliset integraalit*
- *jatkuvat jakaumat, normaalijakauma ja normittaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla opiskelijaa autetaan hahmottamaan, että matematiikan avulla voidaan jäsentää ja ratkaista globaaleja ongelmia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla opiskelijaa autetaan hahmottamaan, että matematiikan avulla voidaan jäsentää ja ratkaista globaaleja ongelmia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opettajan ja opiskelijan välistä palautekeskustelua, opiskelijan itsearviointia, kurssilaisten vertaisarviointia sekä opintojakson päätteeksi loppuarviointia.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, johon kuuluu mm. opintojakson tavoitteiden saavuttaminen, työskentelytaidot, erilaiset suulliset ja kirjalliset tehtävät, pari- ja ryhmätehtävät sekä alku-, väli- tai loppukokeet.

Arvioinnissa huomioidaan opintojakson laaja-alaisen osaamisen tavoitteet.

Opintojakson arviointi numerona 4 – 10.

Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAA13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- hallitsee talousmatematiikan peruskäsitteet ja -taidot
- syventää prosenttilaskennan taitojaan
- oppii kuvaamaan talouselämän asioiden kehittymistä
- osaa käyttää tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- suhteellinen osuus, vertailu, muutoksen laskeminen
- indeksi
- korkokäsite, yksinkertainen korko
- verotus
- valuutat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opinnot ohjaavat opiskelijaa kehittävään ja uudistuvaan otteeseen suhteessa omaan uraan ja taloudenhoitoon sekä yrittäjämäiseen asenteeseen. Opetus tukee opiskelijan yritteliäisyyttä ja yrittäjämäistä toimintaa sekä opettaa työn loppuunsaattamisen merkityksen. Opiskeluun luodaan ”yrittäjämäinen” ilmapiiri, joka antaa vapauksia mutta kannustaa vastuunottoon. Opetuksessa

tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä. Matematiikassa opittavia taitoja sovelletaan omien tavoitteiden asettamisessa ja päätöksenteossa sekä pohditaan, kuinka matematiikan taitoja voidaan hyödyntää kestävään kehitykseen ja ihmiskuntaan liittyvien ongelmien ratkaisussa.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä, hyödynnetään mahdollisuuksia vahvistaa opiskelijan kiinnostusta, itsetuntoa ja tiedonhankintaprosesseja sekä kannustetaan opiskelijaa kokeiluihin ja sinnikkääseen työskentelyyn.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opettajan ja opiskelijan välistä palautekeskustelua, opiskelijan itsearviointia, kurssilaisten vertaisarviointia sekä opintojakson päätteeksi loppuarviointia.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, johon kuuluu mm. opintojakson tavoitteiden saavuttaminen, työskentelytaidot, erilaiset suulliset ja kirjalliset tehtävät, pari- ja ryhmätehtävät sekä alku-, väli- tai loppukokeet.

Arvioinnissa huomioidaan opintojakson laaja-alaisen osaamisen tavoitteet.

Opintojakson arviointi numerona 4 – 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija saa valita talousmatematiikan alkeet opintojakson osaksi YHMAA2 opintojaksoa ja laajentaa näin YHMAA2 kokonaisuuden 4 opintopisteen laajuiseksi.

Kertausjakso, 2 op (MAA14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija palauttaa muistiin valtakunnallisten opintojaksojenkeskeisimmät sisällöt
- Opiskelija vahvistaa taitojaan ja osaamistaan matematiikan yo-koetehtävätyypeistä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kerrataan pakollisten opintojaksojen sisällöt
- Tutustutaan yo-koetehtäviin

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opettajan ja opiskelijan välistä palautekeskustelua, opiskelijan itsearviointia, kurssilaisten vertaisarviointia sekä opintojakson päätteeksi loppuarviointia.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, johon kuuluu mm. opintojakson tavoitteiden saavuttaminen, työskentelytaidot, erilaiset suulliset ja kirjalliset tehtävät, pari- ja ryhmätehtävät sekä alku-, väli- tai loppukokeet.

Arvioinnissa huomioidaan opintojakson laaja-alaisen osaamisen tavoitteet.

Opintojakson arviointi numerona 4 – 10 tai suoritusmerkinnällä.

Taloutta ja matematiikkaa, 4 op (YHMAA2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

8.13.2. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB)

Opintojaksot

Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2)

Opintojakson moduulit

- Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2), Pakollinen

Tavoitteet

Lausekkeet ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu käyttämään matematiikkaa ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä*
- *oppii muodostaan lausekkeita ja yhtälöitä annettuihin ongelmiin sekä ratkaisemaan yhtälöitä ja tulkitsemaan saatua ratkaisua*
- *osaa soveltaa lukujonoja ja niistä muodostettuja summia matemaattisten ongelmien ratkaisussa*
- *osaa käyttää ohjelmistoja polynomifunktion tutkimisessa, polynomiyhtälöihin ja polynomifunktioihin liittyvien sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Lausekkeet ja yhtälöt

Keskeiset sisällöt

- *ongelmien muotoileminen yhtälöiksi*
- *yhtälöiden ratkaiseminen*
- *ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen*
- *toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen*
- *aritmeettinen lukujono ja summa*
- *geometrinen lukujono ja summa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opetustilanteissa rakennetaan positiivinen, avoin ja kannustava ilmapiiri tukemaan jokaista opiskelijaa ja auttamaan heitä saavuttamaan omia tavoitteita, sillä ns. positiivinen kierre imee heikommatkin opiskelijat mukaan. Turvallinen opiskeluympäristö kannustaa opiskelijoita keskusteluun, omien ratkaisumenetelmien esittämiseen ja oman ajattelun sanoittamiseen sekä yhteistyöhön, yhdessä tutkimiseen ja oppimiseen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan merkitys erilaisissa kulttuureissa ja historian kehityksessä sekä sen luonne universaalina kielenä. Opiskelija oppii hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin sekä matematiikassa että muissa oppiaineissa. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä. Opiskelijaa tuetaan taidossa siirtyä eri matemaattisen tiedon esitysmuodoista toiseen ilmiöiden mallintamisessa, ongelman ymmärtämisessä ja ratkaisemisessa sekä tuloksesta keskustelemisessa. Opintojaksolla opiskelija oppii yhdessä muiden kanssa ymmärtämään yhtälön muodostamisen tärkeyden ajatusten ja ideoiden selkeyttäjänä sekä niiden käytön merkitystä yhteiskunnan jäsenelle. Opintojakso antaa esimerkkien ja suoritettavien tehtävien avulla näkemystä ja tarpeellista laskutaitoa opiskelijalle hänen tehdessään omaa kulutustaan ja hankintojaan koskevia päätöksiä. Matemaattisia lausekkeita ja yhtälöitä käytetään yhteiskuntatieteissä ja luonnontieteissä kaikkialla maailmassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opettajan ja opiskelijan välistä palautekeskustelua, opiskelijan itsearviointia, kurssilaisten vertaisarviointia sekä opintojakson päätteeksi loppuarviointia.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, johon kuuluu mm. opintojakson tavoitteiden saavuttaminen, työskentelytaidot, erilaiset suulliset ja kirjalliset tehtävät, pari- ja ryhmätehtävät sekä alku-, väli- tai loppukokeet.

Arvioinnissa huomioidaan opintojakson laaja-alaisen osaamisen tavoitteet.

Opintojakson arviointi numerona 4 – 10.

Geometria, 2 op (MAB3)

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAB3), Pakollinen

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista*
- *vahvistaa tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan*
- *osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen*
- *osaa käyttää ohjelmistoja kuvioiden ja kappaleiden tutkimisessa sekä geometriaan liittyvien sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Geometria

Keskeiset sisällöt

- *kuvioiden yhdenmuotoisuus*
- *suorakulmaisen kolmion trigonometria*
- *Pythagoraan lause ja Pythagoraan lauseen käänteislause*
- *kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen*

- *geometrian menetelmien käyttö tasokoordinaatistossa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opetuksessa rohkaistaan opiskelijaa tarkastelemaan ongelmia uudella tavalla, yhdistelemään asioita sekä soveltamaan matematiikan menetelmiä eri oppiaineissa. Monitieteellinen lähestymistapa voi motivoida oppimaan uutta ja innostaa uteliaisuuteen sekä merkityksien etsimiseen. Opintojen aikana tutustutaan erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin digiajassa, ja matematiikan kannalta olennaisten monilukutaidon osa-alueiden (sanallinen, numeerinen, symbolinen, kuvallinen) hallintaa syvennetään tavoitteellisesti. Samalla opiskelija oppii arvioimaan matemaattisesti esitetyn tiedon luotettavuutta ja sovellusaloja. Geometriset käsitteet ja niihin liittyvä ajattelu ja toiminnallisuus helpottavat ja kehittävät avaruudellista hahmottamista lisäten luovaa osaamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opetuksen lähtökohtia valitaan opiskelijoita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista, joita voidaan ratkoa matematiikan avulla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Opetustilanteet pyritään järjestämään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opettajan ja opiskelijan välistä palautekeskustelua, opiskelijan itsearviointia, kurssilaisten vertaisarviointia sekä opintojakson päätteeksi loppuarviointia.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, johon kuuluu mm. opintojakson tavoitteiden saavuttaminen, työskentelytaidot, erilaiset suulliset ja kirjalliset tehtävät, pari- ja ryhmätehtävät sekä alku-, väli- tai loppukokeet.

Arvioinnissa huomioidaan opintojakson laaja-alaisen osaamisen tavoitteet.

Opintojakson arviointi numerona 4 – 10.

Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4)

Opintojakson moduulit

- Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4), Pakollinen

Tavoitteet

Matemaattisia malleja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *näkee reaalimaailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla*
- *arvioi lineaarisen ja eksponentiaalisen kasvun malleja muun muassa taulukkolaskentaohjelman avulla ja tekee ennusteita mallien avulla*
- *tottuu arvioimaan mallien hyvyyttä ja käyttökelpoisuutta*

- *osaa käyttää ohjelmistoja mallintamisessa, polynomi- ja eksponenttifunktion ominaisuuksien tutkimisessa sekä polynomi- ja eksponenttiyhtälöiden ratkaisussa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Matemaattisia malleja

Keskeiset sisällöt

- *lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen*
- *eksponenttiyhtälön ratkaiseminen*
- *ennusteet ja mallin hyvyys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla opiskelijaa autetaan hahmottamaan, että matematiikan avulla voidaan jäsentää ja ratkaista globaaleja ongelmia.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla opiskelijaa autetaan hahmottamaan, että matematiikan avulla voidaan jäsentää ja ratkaista globaaleja ongelmia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opettajan ja opiskelijan välistä palautekeskustelua, opiskelijan itsearviointia, kurssilaisten vertaisarviointia sekä opintojakson päätteeksi loppuarviointia.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, johon kuuluu mm. opintojakson tavoitteiden saavuttaminen, työskentelytaidot, erilaiset suulliset ja kirjalliset tehtävät, pari- ja ryhmätehtävät sekä alku-, väli- tai loppukokeet.

Arvioinnissa huomioidaan opintojakson laaja-alaisen osaamisen tavoitteet.

Opintojakson arviointi numerona 4 – 10.

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5)

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu käsittelemään, havainnollistamaan ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja*
- *perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin ja sitä havainnollistaviin malleihin*
- *osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä havaintoaineiston tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyslaskennassa.*

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

Keskeiset sisällöt

- *tilastoaineiston havainnollistaminen ja tunnuslukujen määrittäminen*
- *regression ja korrelaation käsitteet*
- *havainto ja poikkeava havainto*
- *ennusteiden tekeminen*
- *todennäköisyyden käsite*
- *yhteen- ja kertolaskusääntö*
- *kombinaatiot ja tuloperiaate*
- *todennäköisyyslaskennan malleja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla opiskelijaa autetaan hahmottamaan, että matematiikan avulla voidaan jäsentää ja ratkaista globaaleja ongelmia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla opiskelijaa autetaan hahmottamaan, että matematiikan avulla voidaan jäsentää ja ratkaista globaaleja ongelmia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opetuksessa rohkaistaan opiskelijaa tarkastelemaan ongelmia uudella tavalla, yhdistelemään asioita sekä soveltamaan matematiikan menetelmiä eri oppiaineissa. Monitieteellinen lähestymistapa voi motivoida oppimaan uutta ja innostaa uteliaisuuteen sekä merkityksien etsimiseen. Opintojen aikana tutustutaan erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin digiajassa, ja matematiikan kannalta olennaisten monilukutaidon osa-alueiden (sanallinen, numeerinen, symbolinen, kuvallinen) hallintaa syvennetään tavoitteellisesti. Samalla opiskelija oppii arvioimaan matemaattisesti esitetyn tiedon luotettavuutta ja sovellusaloja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opettajan ja opiskelijan välistä palautekeskustelua, opiskelijan itsearviointia, kurssilaisten vertaisarviointia sekä opintojakson päätteeksi loppuarviointia.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, johon kuuluu mm. opintojakson tavoitteiden saavuttaminen, työskentelytaidot, erilaiset suulliset ja kirjalliset tehtävät, pari- ja ryhmätehtävät sekä alku-, väli- tai loppukokeet.

Arvioinnissa huomioidaan opintojakson laaja-alaisen osaamisen tavoitteet.

Opintojakson arviointi numerona 4 – 10.

Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8)

Opintojakson moduulit

- Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8), Valinnainen

Tavoitteet

Matemaattinen analyysi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin*
- *ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena*
- *osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla*
- *osaa määrittää sovellusten yhteydessä polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion kulun tutkimisessa sekä funktion derivaatan ja suljetun välin ääriarvojen määrittämisessä sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Matemaattinen analyysi

Keskeiset sisällöt

- *graafisia ja numeerisia menetelmiä*
- *polynomifunktion derivaatta*
- *polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen*
- *polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen suljetulla välillä*
- *funktion muutosnopeuden määrittäminen ohjelmistojen avulla*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opinnot ohjaavat opiskelijaa kehittävään ja uudistuvaan otteeseen suhteessa omaan uraan ja taloudenhoitoon sekä yrittäjämäiseen asenteeseen. Opetus tukee opiskelijan yritteliäisyyttä ja yrittäjämäistä toimintaa sekä opettaa työn loppuunsaattamisen merkityksen. Opiskeluun luodaan ”yrittäjämäinen” ilmapiiri, joka antaa vapauksia mutta kannustaa vastuunottoon. Opetuksessa tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä. Matematiikassa opittavia taitoja sovelletaan omien tavoitteiden asettamisessa ja päätöksenteossa sekä pohditaan, kuinka matematiikan taitoja voidaan hyödyntää kestävään kehitykseen ja ihmiskuntaan liittyvien ongelmien ratkaisussa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opettajan ja opiskelijan välistä palautekeskustelua, opiskelijan itsearviointia, kurssilaisten vertaisarviointia sekä opintojakson päätteeksi loppuarviointia.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, johon kuuluu mm. opintojakson tavoitteiden saavuttaminen, työskentelytaidot, erilaiset suulliset ja kirjalliset tehtävät, pari- ja ryhmätehtävät sekä alku-, väli- tai loppukokeet.

Arvioinnissa huomioidaan opintojakson laaja-alaisen osaamisen tavoitteet.

Opintojakson arviointi numerona 4 – 10.

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9)

Opintojakson moduulit

- Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9), Valinnainen

Tavoitteet

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu normaalijakaumaan matemaattisena mallina*
- *tutustuu binomijakaumaan matemaattisena mallina*
- *vahvistaa ja monipuolistaa tilastojen käsittely- ja tutkimustaitojaan ohjelmistojen avulla*
- *tietää, kuinka lasketaan tilastollisiin jakaumiin liittyviä tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä, ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla*
- *ymmärtää luottamusvälin ja virhemarginaalin käsitteen ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla.*

Keskeiset sisällöt

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

Keskeiset sisällöt

- *normaalijakauma ja jakauman normittamisen käsitteet (odotusarvo ja keskihajonta)*
- *toistokoe*
- *binomijakauma*
- *luottamusvälin ja virhemarginaalin käsite*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla opiskelijaa autetaan hahmottamaan, että matematiikan avulla voidaan jäsentää ja ratkaista globaaleja ongelmia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla opiskelijaa autetaan hahmottamaan, että matematiikan avulla voidaan jäsentää ja ratkaista globaaleja ongelmia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opetuksessa rohkaistaan opiskelijaa tarkastelemaan ongelmia uudella tavalla, yhdistelemään asioita sekä soveltamaan matematiikan menetelmiä eri oppiaineissa. Monitieteellinen lähestymistapa voi motivoida oppimaan uutta ja innostaa uteliaisuuteen sekä merkityksien etsimiseen. Opintojen aikana tutustutaan erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin digiajassa, ja matematiikan kannalta olennaisten monilukutaidon osa-alueiden (sanallinen, numeerinen, symbolinen, kuvallinen) hallintaa syvennetään tavoitteellisesti. Samalla opiskelija oppii arvioimaan matemaattisesti esitetyn tiedon luotettavuutta ja sovellusaloja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opettajan ja opiskelijan välistä palautekeskustelua, opiskelijan itsearviointia, kurssilaisten vertaisarviointia sekä opintojakson päätteeksi loppuarviointia.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, johon kuuluu mm. opintojakson tavoitteiden saavuttaminen, työskentelytaidot, erilaiset suulliset ja kirjalliset tehtävät, pari- ja ryhmätehtävät sekä alku-, väli- tai loppukokeet.

Arvioinnissa huomioidaan opintojakson laaja-alaisen osaamisen tavoitteet.

Opintojakson arviointi numerona 4 – 10.

Kertausjakso, 2 op (MAB10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija palauttaa muistiin valtakunnallisten opintojaksojenkeskeisimmät sisällöt
- Opiskelija vahvistaa taitojaan ja osaamistaan matematiikan yo-koetehtävätyypeistä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kerrataan pakollisten opintojaksojen sisällöt
- Tutustutaan yo-koetehtäviin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opetuksessa rohkaistaan opiskelijaa tarkastelemaan ongelmia uudella tavalla, yhdistelemään asioita sekä soveltamaan matematiikan menetelmiä eri oppiaineissa. Monitieteellinen lähestymistapa voi motivoida oppimaan uutta ja innostaa uteliaisuuteen sekä merkityksien etsimiseen. Opintojen aikana tutustutaan erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin digiajassa, ja matematiikan kannalta olennaisten monilukutaidon osa-alueiden (sanallinen, numeerinen, symbolinen, kuvallinen) hallintaa syvennetään tavoitteellisesti. Samalla opiskelija oppii arvioimaan matemaattisesti esitetyn tiedon luotettavuutta ja sovellusaloja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opettajan ja opiskelijan välistä palautekeskustelua, opiskelijan itsearviointia, kurssilaisten vertaisarviointia sekä opintojakson päätteeksi loppuarviointia.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, johon kuuluu mm. opintojakson tavoitteiden saavuttaminen, työskentelytaidot, erilaiset suulliset ja kirjalliset tehtävät, pari- ja ryhmätehtävät sekä alku-, väli- tai loppukokeet.

Arvioinnissa huomioidaan opintojakson laaja-alaisen osaamisen tavoitteet.

Opintojakson arviointi numerona 4 – 10 tai suoritusmerkinnällä.

Taloutta ja matematiikkaa, 4 op (YHMAB2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

8.13.3. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY)

Opintojaksot

Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus, 2 op (MAY1)

Opintojakson moduulit

- Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1), Pakollinen

Tavoitteet

Luvut ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kertaa prosenttilaskennan periaatteet*
- *osaa käyttää verrannollisuutta ongelmanratkaisussa*
- *syventää murtolukujen laskutoimitusten osaamistaan*
- *kertaa potenssin laskusäännöt*
- *vahvistaa ymmärrystään funktion käsitteestä*
- *ymmärtää yhtälön ja yhtälöparin ratkaisemisen periaatteet*
- *oppii käyttämään ohjelmistoja funktion kuvaajan piirtämisessä, havainnoinnissa ja yhtälöiden ratkaisemisessa.*

Keskeiset sisällöt

Luvut ja yhtälöt

- *lukujoukot ja peruslaskutoimitukset*
- *luvun vastaluku, käänteisluku ja itseisarvo*
- *prosenttilaskenta*
- *potenssin laskusäännöt (eksponenttina kokonaisluku)*
- *suoraan ja kääntäen verrannollisuus*
- *funktio, kuvaajan piirto ja kuvaajan tulkinta*
- *ensimmäisen asteen yhtälön ratkaiseminen*
- *yhtälöpari*
- *neliö- ja kuutiojuuri*
- *potenssifunktio ja potenssiyhtälö (asteluvut 2 ja 3)*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijaa ohjataan tavoitteellisesti tunnistamaan ja hyödyntämään omia vahvuuksiaan ja toisaalta kehittämiskohteitaan sekä huomaamaan, että menestyksellinen matematiikan opiskelu vaatii pitkäjänteistä työntekoa ja sinnikkyyttä. Opetuksessa tuetaan epävarmuuden sietokykyä ja vahvistetaan luottamusta, jolloin opiskelija oppii arvioimaan myös omia voimavarojaan ja suunnittelemaan ajankäyttöä. Opetuksessa kannustetaan vastuunottoon omasta oppimisesta luomalla työn tekemisen kulttuuri, joka arvostaa omaa ja muiden osaamista ja sallii erityisosaamista mutta myös epäonnistumisia. Opiskelutaitojen kehittymistä ohjataan tavoitteellisesti, jolloin opiskelija omaksuu matematiikan oppimista tukevia käytänteitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opettajan ja opiskelijan välistä palautekeskustelua, opiskelijan itsearviointia, kurssilaisten vertaisarviointia sekä opintojakson päätteeksi loppuarviointia.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, johon kuuluu mm. opintojakson tavoitteiden saavuttaminen, työskentelytaidot, erilaiset suulliset ja kirjalliset tehtävät, pari- ja ryhmätehtävät sekä alku-, väli- tai loppukokeet.

Arvioinnissa huomioidaan opintojakson laaja-alaisen osaamisen tavoitteet.

Opintojakson arviointi numerona 4 – 10.

8.14. Musiikki (MU)

Oppiaineen tehtävä

Lukiokoulutuksessa musiikin opetuksen tehtävänä on edistää opiskelijan aktiivista musiikillista toimintaa ja osallisuutta. Musiikin opetuksessa opiskelija tutustuu maailmaan moniaistisesti ja tutkii sitä etenkin kuulonvaraisesti. Hän syventää myönteistä suhdetta musiikkiin ja taiteelliseen ilmaisuun sekä pohtii niiden merkitystä elämässä.

Lukion musiikin opetus tarjoaa tilaisuuksia musiikillisten ilmaisutapojen kokeilemiseen, mielikuvituksen käyttöön ja taiteidenväliseen työskentelyyn. Luova tuottaminen ja uusien musiikillisten ratkaisujen etsiminen ovat prosesseja, jotka vaativat aikaa ja rauhaa ajatella. Ne kehittävät pitkäjänteisyyttä ja kykyä soveltaa opittua uusissa tilanteissa.

Musiikin opetuksen lähtökohtana ovat opiskelijoiden kokemukset ja musiikille antamat merkitykset. Omakohtainen musiikkisuhde vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä musiikillisen identiteetin kehittymistä. Musiikin opetus myös syventää opiskelijan ymmärrystä musiikista yhteiskunnallisena ilmiönä. Musiikillinen ja muu taiteellinen työskentely antavat valmiuksia musiikilliseen kansalaisaktiivisuuteen, kulttuuriseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen sekä median ja ääniympäristön kriittiseen tarkasteluun.

Musiikin opiskelu tukee oppimista ja yhteisöllisyyttä monin tavoin. Yhteismusisointi on ainutlaatuista ryhmätoimintaa, joka vahvistaa vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaitoja. Rakentava vuorovaikutus ja yhteensovittaminen avartavat opiskelijan näkemyksiä musiikista ja muista taiteista sekä kulttuurisista arvostuksista ja arvojärjestyksistä. Samalla kehittyvät muun muassa luovan ja kriittisen ajattelun taidot. Näitä taitoja opiskelija tarvitsee niin hyvän elämän rakentamisessa kuin eri alojen opinnoissa ja työtehtävissä.

Musiikkikäsitteiden merkitykset opitaan kehollisesti musiikillisessa toiminnassa auditiivisten, visuaalisten ja motoristen kokemusten kautta. Soivan äänimateriaalin lisäksi opetuksessa käytetään muun muassa puhetta, liikettä ja kuvia sekä erilaisia kirjoitettuja tekstejä, kuten nuotteja ja tabulatuureja.

Laaja-alainen osaaminen

Musiikin opiskelu on kokonaisvaltainen musiikillinen oppimisprosessi, jossa on kyse kehollisten, motoristen, kognitiivisten ja ilmaisutaitojen kehittämisestä sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Tämän lisäksi musiikilla oppiaineena on luonteva yhteys kaikkiin lukion laaja-alaisen osaamisen osa-alueisiin.

Musiikki on olennaiselta olemukseltaan yhteistoimintaa ja yhdessä tekemistä. Oppiaineena musiikki luo pohjaa ***hyvinvointi-*** *ja* ***vuorovaikutustaitojen*** *sekä* ***eettisyyden*** *kehittymiselle. Se tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuksia ymmärtää itseään ja muita ihmisiä sekä musiikin merkityksiä elämässä. Musiikkia opiskellessaan opiskelija oppii tunnistamaan vahvuuksiaan ja myös vielä harjoiteltavia taitoja. Musiikillisen ja muun taiteellisen toiminnan kautta opiskelijat harjaantuvat*

ymmärtämään muiden ajatuksia ja tunteita, mikä on edellytys myötätunnon kehittymiselle ja kyvylle asettua toisen asemaan.

Monipuolinen musiikin opetus kehittää opiskelijan ***luovaa ja monitieteistä osaamista****. Musiikillinen toiminta ohjaa ymmärtämään, että mielikuvitus ja kyky kuvitteluun ovat tärkeitä inhimillisiä ominaisuuksia. Ne auttavat katsomaan asioita toisin, ajattelemaan uusilla tavoilla ja ratkomaan käytännön ongelmia. Kyky kuvitteluun on tärkeää myös* ***ympäristöosaamisen*** *kannalta. Ekologinen kuvittelukyky auttaa näkemään vaihtoehtoisia valinnan mahdollisuuksia ja punnitsemaan toiminnan seurauksia kestävän elämäntavan näkökulmasta. Musiikin opetus vahvistaa esteettistä harkintakykyä ja auttaa hahmottamaan musiikin ja muiden tiedonalojen yhtymäkohtia. Olennaista taiteessa ja luovassa tuottamisessa on kuitenkin se, että ne auttavat näkemään toisissa täyden ihmisyyden taitoineen, tietoineen, kokemuksineen ja tunteineen.*

Globaali- ja kulttuuriosaamisen *sekä* ***yhteiskunnallisen osaamisen*** *kehittäminen kytkeytyy luontevasti musiikin opetuksen tavoitteisiin. Musiikki avaa näköalan ihmisenä olemiseen ja yhteiskuntaan. Musiikki ja muut taiteet avartavat ja laajentavat ajattelua, sisäistä katsetta, mikä auttaa näkemään esimerkiksi yli erilaisten raja-aitojen ja kohtaamaan konflikteja. Musiikillinen toiminta kehittää taitoa arvioida kriittisesti asioille annettuja ja ilmaisussa tuotettuja merkityksiä. Tällöin opiskelijoiden on mahdollista tarvittaessa vastustaa ajattelua, joka nojaa epädemokraattisiin arvoihin halventaen ihmisarvoa tai esimerkiksi muita kulttuureita. Musiikki opettaa opiskelijoita toimimaan vastuullisesti ja yhdessä yhteisen päämäärän hyväksi myös niiden kanssa, joiden lähtökohdat eroavat heidän omista lähtökohdista. Musiikin ja muun taiteen keinoin elämän vaikeidenkin aihepiirien käsittely on mahdollista.*

Musiikki on kulttuurinen ilmiö ja myös musiikin tekemisen tavat ovat kulttuurisia. Siksi musiikin opiskelu syventää opiskelijoiden ymmärrystä niin oman maan kuin muiden maiden kulttuureista ja kulttuuriperinnöistä. Näin musiikin opiskelu voi vahvistaa kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta ja ryhmien välistä dialogia.

Tavoitteet

Musiikin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät musiikilliseen monipuolisuuteen, musiikilliseen luovaan ajatteluun, musiikin merkityksiin ja musiikilliseen vuorovaikutukseen sekä musiikin oppimiseen ja demokratiaan. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Musiikillinen monipuolisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää edelleen musiikillista osaamistaan, kuten laulu-, soitto- ja kuuntelutaitoaan*
- *syventää musiikin eri tyyleihin, lajeihin ja historiaan liittyvää osaamistaan*
- *käyttää musiikkiteknologian mahdollisuuksia musiikin tekemisessä.*

Musiikillinen luova ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- *suhtautuu kiinnostuneesti ja uteliaasti musiikkiin sekä muuhun taiteelliseen ilmaisuun*
- *kokeilee rohkeasti uusia ja epätavallisiakin musiikillisia ideoita myös yhdessä muiden kanssa*
- *ymmärtää luovan prosessin luonnetta ja sietää keskeneräisyyttä.*

Musiikin merkitys ja musiikillinen vuorovaikutus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *suhtautuu avoimesti ja arvostavasti eri kulttuureihin sekä käy dialogia musiikillisista kokemuksista*
- *oppii musiikin kautta suhtautumaan myötätuntoisesti monenlaisiin kokemuksiin ja elämäntilanteisiin*
- *osaa käyttää musiikkia hyvinvoinnin ylläpitämiseen ja edistämiseen*
- *huolehtii ääni- ja musisointiympäristön turvallisuudesta ja suojelee kuuloa.*

Musiikin oppiminen ja demokratia

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa musiikillisia vahvuuksiaan sekä rohkaistuu käyttämään ja kehittämään niitä*
- *asettaa tavoitteita musiikilliselle toiminnalleen ja kehittää toimintatapojaan*
- *osaa käyttää musiikillisia ja muita taiteellisia ilmaisukeinoja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen*
- *ymmärtää ja tuntee vastuunsa sananvapautta, yksityisyyden suojaa ja tekijänoikeuksia koskevissa kysymyksissä.*

Osaamisen arviointi

Musiikin opetuksessa arviointi tukee myönteisesti jokaisen opiskelijan musiikillisen osaamisen kehittymistä ja musiikkisuhteen syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa ja antaa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin, musiikille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella. Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa ja erityisesti opintojaksojen aikana, ei hänen musikaalisuuttaan.

Opintojaksot

Intro - kaikki soimaan, 2 op (MU1)

Opintojakson moduulit

- Intro – kaikki soimaan, 2 op (MU1), Pakollinen

Tavoitteet

Intro – kaikki soimaan

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää äänenkäyttöään ja musisointitaitojaan*
- *uskaltaa käyttää musiikkia ilmaisunsa välineenä ja tuottaa musiikillisia ideoita*
- *harjaantuu hahmottamaan musiikin elementtejä kokemuksellisesti*
- *tutkii ja syventää omaa kuuntelusuhdettaan*
- *ymmärtää ja osaa soveltaa teknologian käyttömahdollisuuksia musiikissa*
- *ymmärtää musiikin merkityksiä ja merkityksellisyyttä elämässä ja yhteiskunnassa*
- *toimii edistäen turvallisen ääniympäristön syntymistä.*

Keskeiset sisällöt

Intro – kaikki soimaan

- *monipuoliset äänenkäyttöä sekä laulu- ja yhteismusisointitaitoja kehittävät tehtävät ja ohjelmisto*
- *luovaan tuottamiseen ja taiteelliseen ilmaisuun rohkaisevat tehtävät*
- *musiikin merkitysten pohdintaan innostava kuuntelu- ja musisointiohjelmisto*
- *musiikkiteknologian monipuolisen hyödyntämisen mahdollisuudet*
- *mahdollisuuksien mukaan konserttikäyntejä ja tutustumista muihin taide- ja kulttuuripalveluihin*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

usiikki luo pohjaa hyvinvoivalle yksilölle ja ryhmälle. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus toimia yhdessä. Musisointi, laulu- ja yhteismusisointitaidot tukevat hyvinvointia mahdollisten äänenkäyttö ja lauluharjoitteiden kautta. Opintojakson sisällöt mahdollistavat ilmaisun välineenä, mikä antaa pohjaa henkiselle kasvamiselle.

Vuorovaikutusosaaminen

Musiikki on olennaiselta olemukseltaan yhteistoimintaa ja yhdessä tekemistä, jossa vuorovaikutus liittyy olennaisena osana oppiaineeseen. Opintojakson sisällöt mahdollistavat sen, että opiskelija saa kokea kuuluvansa ryhmään ja lukioyhteisöön. Opiskelija saa luonnollisen mahdollisuuden kehittyä ryhmän jäsenenä ja tulee kuulluksi musiikin avulla.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Musiikki auttaa ymmärtämään oman maan kuin muiden maidenkin kulttuureita ja kulttuuriperintöjä. Musiikki opettaa opiskelijoita toimimaan vastuullisesti ja yhdessä yhteisten päämäärien hyväksi myös niiden kanssa, joiden lähtökohdat eroavat heidän omista lähtökohdistaan. Elämän vaikeidenkin aihepiirien käsittelylle on mahdollisuus. Musiikki tukee myös hyvin elämän eri tilanteita.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Musiikki auttaa ymmärtämään ja tuntemaan vastuuta sananvapautta, yksityisyyden suojaa ja tekijänoikeuksia koskevissa kysymyksissä. Musiikinopetus vahvistaa eettistä harkintakykyä ja auttaa hahmottamaan musiikin ja muiden tiedonalojen yhtymäkohtia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Musiikillinen toiminta ohjaa ymmärtämään, että mielikuvitus ja kyky kuvitteluun ovat tärkeitä inhimillisiä ominaisuuksia. Opintojakson tavoitteena on uskaltaa käyttää musiikkia ilmaisunsa välineenä ja tuottaa musiikillisia ideoita.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson tavoitteena on ymmärtää musiikin merkityksiä ja merkityksellisyyttä elämässä ja yhteiskunnassa. Oppiaineen tietojen ja taitojen opiskelu lisää myös opiskelijan mahdollisuutta omaksua aktiivisen toimijuuden taitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi;

Tarkoituksena on tukea myönteisesti opiskelijan musiikillisen osaamisen kehittymistä ja musiikkisuhteen syvenemistä. Arviointi tehdään koko kurssin musiikinopintojen prosessista. Arviointi toteutetaan tekemällä vertaisarviointia kurssin aikana mahdollisesti tapahtuneista muutoksista koskien ryhmän hyvinvointiin ja musiikin vaikutuksesta siihen sekä ryhmän jäsenenä kehittyneiden taitojen osalta. Lisäksi itsearviointina mahdollisista muutoksista uskalluksessa käyttää musiikkia ilmaisunsa välineenä.

Lisäksi arviointia on mahdollista tehdä itsearviointina, jossa opiskelija arvioi oman musiikillisen aihepiiri- ja kulttuurialueiden kehittynyttä ymmärrystään. Opettaja arvioi myös tuntityöskentelyä ja mahdollisia kurssin aikaisia tuotoksia.

Laaja-alaisen arviointi:

Hyvinvointiosaamista, vuorovaikutusosaamista ja monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan arvioida tekemällä vertaisarviointia kurssin aikana mahdollisesti tapahtuneista muutoksista koskien ryhmän hyvinvointiin ja musiikin vaikutuksesta siihen sekä ryhmän jäsenenä kehittyneiden taitojen osalta. Lisäksi itsearviointina mahdollisista muutoksista uskalluksessa käyttää musiikkia ilmaisunsa välineenä.

Globaali- ja kulttuuriosaamista voidaan arvioida itsearviointina, jossa opiskelija arvioi oman musiikillisen aihepiiri- ja kulttuurialueiden kehittynyttä ymmärrystään.

Eettisyys- ja ympäristöosaamista voidaan arvioida keskustelemalla tai itsearviointina yksityisyyden suojaan ja tekijänoikeuksiin vaikuttavista toimista ja työskentelytavoista.

Syke - soiva ilmaisu, 2 op (MU2)

Opintojakson moduulit

- Syke – soiva ilmaisu, 2 op (MU2), Pakollinen

Tavoitteet

Syke – soiva ilmaisu

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää osaamistaan itselleen mieluisissa musiikillisissa ilmaisutavoissa*
- *kehittää yhteismusisointitaitojaan ja taiteellista ilmaisuaan*
- *analysoi musiikin kulttuurisia piirteitä ja merkityksiä*
- *heittäytyy rohkeasti tuottamaan musiikillisia ideoita.*

Keskeiset sisällöt

Syke – soiva ilmaisu

- *musiikillisen osaamisen eri osa-alueita kehittävä ohjelmisto*
- *suomalaiset ja opiskelijoiden omat musiikkikulttuurit*
- *luovaa ajattelua ja taiteellista ilmaisua edistävät tehtävät myös teknologiaa hyödyntäen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Musisointi, laulu- ja yhteismusisointitaidot tukevat hyvinvointia mahdollisten soitto, äänenkäyttö ja lauluharjoitteiden kautta. Opintojakson sisällöt mahdollistavat monipuoliset musiikilliset ilmaisun

tavat, mikä antaa pohjaa henkiselle kasvamiselle. Opintojakson tavoitteena on syventää opiskelijoiden osaamista itselleen mieluisissa musiikillisissa ilmaisutavoissa.

Vuorovaikutusosaaminen

Musiikki on olennaiselta olemukseltaan yhteistoimintaa ja yhdessä tekemistä, jossa vuorovaikutus liittyy olennaisena osana oppiaineeseen. Opintojakson sisällöt mahdollistavat sen, että opiskelija saa kokea kuuluvansa ryhmään ja lukioyhteisöön. Opintojakson sisällöt tukevat musiikillisen laaja-alaisuuden kehittävän ohjelmiston luomista yhdessä vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Sisältöjen puitteissa on mahdollista tutustua opiskelijoiden omiin musiikkikulttuureihin. Tämä tuo mahdollisuuden oman identiteetin syventämiselle vuorovaikutuksessa toisiin oppilaisiin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuksia ymmärtää itseään ja muita ihmisiä sekä musiikin merkityksiä elämässä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Musiikin tavoitteena on ymmärtää musiikin merkityksiä ja merkityksellisyyttä elämässä ja yhteiskunnassa. Oppiaineen tietojen ja taitojen opiskelu lisää myös oppilaan mahdollisuutta omaksua aktiivisen toimijuuden taitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tarkoituksena on tukea myönteisesti opiskelijan musiikillisen osaamisen kehittymistä ja musiikkisuhteen syvenemistä. Arviointi tehdään koko opintojakson musiikinopintojen prosessista. Arviointia voidaan toteuttaa opiskelijan itsearviointina syventyneestä musiikillisesta ajattelusta ja musiikkikulttuureista.

Opettaja arvioi tuntityöskentelyä, kehittyneitä yhteismusisointitaitoja ja mahdollisia opintojakson aikaisia tuotoksia.

Hyvinvointi-, vuorovaikutus-, globaalia ja kulttuuriosaamista voidaan arvioida itsearviointina syventyneestä musiikillisesta ajattelusta ja musiikkikulttuureista.

Yhteiskunnallista osaamista voidaan arvioida lisääntyneenä ymmärryksenä kulttuurintuottajiin ja kulttuuripalveluiden tarjoajiin keskustelun ja itsearvioinnin avulla.

Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3)

Opintojakson moduulit

- Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3), Valinnainen

Tavoitteet

Genre - globaali uteliaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta ja kulttuurien välisiä kytköksiä*

- *suhtautuu uteliaasti ja perehtyy kokemuksellisesti itselleen uusiin musiikin lajeihin ja musiikkikulttuureihin*
- *hahmottaa itsensä osana globaalia musiikillista maailmaa*
- *tunnistaa omat lähtökohtansa sekä kulttuurien välisen vastavuoroisuuden haasteet ja mahdollisuudet.*

Keskeiset sisällöt

Genre - globaali uteliaisuus

- *erilaiset musiikinlajit, musiikkityylit ja -kulttuurit sekä niihin kytkeytyvät merkitykset ja arvostukset*
- *musiikkikulttuurit kulttuurin osana*
- *monipuolinen työskentely erilaisten musiikkien kanssa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija huomaa *musiikin tuottamisen ja kuuntelun tasapainottavan vaikutuksen muuttuvassa maailmassa. Keskeiset sisällöt auttavat opiskelijaa hahmottamaan itsensä osana kulttuurin tuottajia ja kuluttajia.*

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson *opinnoissa opiskelijalla on mahdollista saada kokemuksia viestien ja merkitysten välittäjänä myös kieli- ja kulttuurirajoja ylittävässä vuorovaikutuksessa.*

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson tavoitteena on saada opiskelija hahmottamaan itsensä osana globaalia musikaalista maailmaa. Musiikkikulttuurit pyritään tunnistamaan laajemmin kulttuurin osana.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Musiikillisen toiminnan kautta opiskelijat harjaantuvat ymmärtämään muiden ajatuksia ja tunteita, mikä on edellytys myötätunnon kehittymiselle ja kyvylle asettua toisen asemaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija pyrkii tunnistamaan omat lähtökohtansa sekä kulttuurien välisen vastavuoroisuuden haasteet ja mahdollisuudet. Keskeiset sisältöalueet antavat mahdollisuuden tutustua erilaisiin musiikinlajeihin, -tyyleihin ja -kulttuureihin sekä kulttuurien välisen vastavuoroisuuden haasteisiin ja mahdollisuuksiin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson *tavoitteena on ymmärtää musiikin merkityksiä ja merkityksellisyyttä elämässä ja yhteiskunnassa. Keskeiset sisältöalueet auttavat osaamisen käyttämisen opettelua sekä omaksi että yhteiskunnan hyväksi.*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi tapahtuu itsearviona siitä, kuinka toimit vuorovaikutuksessa kulttuuritoimijoiden kanssa kulttuurin tuottajana tai kuluttajana. Opettaja arvioi koko kurssin prosessista musiikkilajien, -tyylien ja kulttuureiden tehtävien sekä niiden parissa työskentelyn onnistumisesta.

Lisäksi voidaan arvioida kulttuurien tuntemusta itsearviointina sekä vertaisarviointina opiskelijan kehittyneistä taidoista toisten opiskelijoiden huomioinnissa. Itsearvioinnissa voidaan pohtia myös suhdetta musiikkiin niin omaksi kuin yhteiskunnan hyväksi.

Hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamista voidaan arvioida itsearviona, kuinka toimit vuorovaikutuksessa kulttuuritoimijoiden kanssa kulttuurin tuottajana tai kuluttajana.

Globaali- ja kulttuuriosaamista voidaan arvioida kulttuurien tuntemuksen itsearviointina ja eettisyys- ja ympäristöosaamista voidaan arvioida vertaisarviointina opiskelijan kehittyneistä taidoista toisten opiskelijoiden huomioinnissa.

Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan arvioida vertaispalautteena erilaisten musiikinlaji, -tyyli ja -kulttuuritöiden arvioinnin kautta.

Yhteiskunnallista osaamista voidaan arvioida itsearviointina, jossa opiskelija arvioi omaa suhdettaan musiikkiin niin omaksi kuin yhteiskunnan hyväksi.

Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4)

Opintojakson moduulit

- Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4), Valinnainen

Tavoitteet

Demo - luovasti yhdessä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää luovaa osaamistaan musiikillisessa tai taiteidenvälisessä prosessissa*
- *ottaa vastuuta ryhmän musiikillisesta toiminnasta*
- *syventää ymmärrystään musiikillisen vaikuttamisen ja vuorovaikutuksen tavoista*
- *hahmottaa musiikin suhdetta muihin taiteenlajeihin ja mediaan.*

Paikallinen lisäys

- kehittää luovaa osaamistaan musiikillisessa tai taiteidenvälisessä prosessissa ja tekee prosessista portfolion.

Keskeiset sisällöt

Demo - luovasti yhdessä

- *moduulin tavoitteiden toteuttamistavan ja ohjelmiston opiskelijalähtöinen suunnittelu*
- *musiikillinen tai taiteidenvälinen ryhmän resurssien mukaan*
- *musiikin vaikuttavuus esimerkiksi vuorovaikutuksessa, lyriikassa ja muissa taiteissa, mediassa tai yhteiskunnassa*

Paikallinen lisäys

- musiikillinen tai taiteidenvälinen prosessi ryhmän resurssien mukaan sekä portfolio prosessista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija ottaa vastuuta ryhmän musiikillisesta toiminnasta. Tämä antaa mahdollisuuden omien vahvuuksien tunnistamiseen ja käyttämiseen sekä musiikillisen identiteetin rakentamiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson tavoitteena on syventää ymmärrystä musiikillisen vaikuttamisen ja vuorovaikutuksen tavoista. Keskeisenä sisältönä on musiikin vaikuttavuus esimerkiksi vuorovaikutuksessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija hahmottaa musiikin suhdetta muihin taiteenlajeihin ja mediaan. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus opetella hallitsemaan erilaisia musiikillisia prosesseja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Musiikin opetus vahvistaa esteettistä harkintakykyä. Luova tuottaminen antaa mahdollisuuden nähdä toisissa täyden ihmisyyden taitoineen, tietoineen, kokemuksineen ja tunteineen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana voidaan huomioida musiikin vaikuttavuus muissa taiteissa ja lyriikassa. Mahdollisuus lyriikan tarkempaan tarkasteluun. Ohjelmiston opiskelijalähtöinen suunnittelu ja ryhmän resurssien mukaisesti mahdollisena sisältönä on musiikillinen tai taiteidenvälinen prosessi.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson keskeiset sisällöt antavat mahdollisuuden ymmärtää musiikin vaikuttavuutta mediassa ja yhteiskunnassa. Opintojakson aikana voidaan toteutta mahdollinen tutustuminen ympäröivän yhteiskunnan musiikillisiin tapahtumiin erilaisten median keinojen kautta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Portfolion sisällön ja musiikillisen tai taiteidenvälisen prosessin ja esityksen arviointi. Vertaispalautteena voidaan arvioida, kuinka hyvin oppilas on osallistunut ja ottanut vastuuta ryhmän musiikillisesta toiminnasta ja kuinka hän on toiminut vuorovaikutuksessa toisten oppilaiden kanssa.

Hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamista sekä eettisyyttä ja ympäristöosaamista voidaan arvioida vertaispalautteen avulla. Palautteessa voidaan arvioida, kuinka hyvin oppilas on osallistunut ja ottanut vastuuta ryhmän musiikillisesta toiminnasta ja kuinka hän on toiminut vuorovaikutuksessa toisten oppilaiden kanssa.

Globaali- ja kulttuuriosaamista sekä monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan arvioida portfolion sisällön ja mahdollisesti muiden taiteenlajien arviointina sekä itsearviointina että opettajan arviointina.

8.15. Opinto-ohjaus (OP)

Oppiaineen tehtävä

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tarjota opiskelijalle mahdollisuus hankkia sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee elämässä, opiskelussa ja työelämässä. Opinto-ohjauksella tarkoitetaan toimia, joiden avulla opiskelija vahvistaa toimijuuttaan, toimintakykyään, oppimaan oppimistaan sekä urasuunnittelutaitojaan. Toimijuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä opiskelijan kykyä rakentaa tulevaisuuttaan sekä taitoa tehdä opintoihin ja työuraan liittyviä päätöksiä. Opinto-ohjauksen avulla vahvistuu opiskelijan usko omiin mahdollisuuksiin saavuttaa asettamansa tavoitteet ja opiskelija luottaa selviytyvänsä muutostilanteista.

Opinto-ohjaus yhdistää lukiota yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Sukupuolitietoisella ohjauksella pyritään purkamaan segregoituneita koulutusalavalintoja ja työmarkkinoita. Opinto-ohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Laaja-alainen osaaminen

Opinto-ohjauksessa opiskelija oppii tietoja ja taitoa toimia vastuullisena kansalaisena ja osallistua aktiivisesti yhteiskunnan toimintaan. Hän omaksuu elinikäisen oppimisen taitoja, urasuunnittelutaitoja ja työelämävalmiuksia. Opiskelija pohtii toimintaansa ja työskentelee rakentavasti muiden kanssa. Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää ***yhteiskunnallista*** *ja* ***vuorovaikutusosaamistaan****.*

Opiskelija osaa opinto-ohjauksen tuella etsiä aktiivisesti tietoa, tarkastella sitä kriittisesti ja soveltaa sitä. Hän oppii kehittämään ***hyvinvointiosaamistaan.*** *Opiskelija harjaantuu tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja oppii kohtaamaan epävarmuutta sekä hakemaan tarvittaessa ohjausta ja neuvontaa.*

Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää ***monitieteisen ja luovan osaamisen*** *tavoitteiden mukaista sinnikkyyttä, ongelmanratkaisukykyä ja uteliaisuutta uusia oppimismahdollisuuksia kohtaan. Hän kehittää* ***eettisen ja ympäristöosaamisen*** *sekä* ***globaali- ja kulttuuriosaamisen*** *tavoitteissa linjattua halua kehittyä mainittujen osaamisalueiden ja elämän eri osa-alueilla.*

Tavoitteet

Opinto-ohjaus tukee opiskelijan uskoa tulevaisuuteen ja antaa hänelle rohkeutta vaikuttaa siihen.

Opinto-ohjauksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *löytää omat elinikäistä oppimista tukevat tapansa oppia*
- *saa tukea elämänsuunnitteluun ja -hallintaan sekä koulutukseen ja uravalintoihin liittyviin päätöksiin*
- *suunnittelee ja hallitsee ajankäyttöään*
- *osaa arvioida toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuentarvettaan sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan*
- *tunnistaa arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin*
- *oppii itsearviointitaitoja sekä osaa kartoittaa ja sanoittaa osaamistaan ja vahvuuksiaan*

- *tuntee keskeiset jatkokoulutuksiin, työelämään ja urasuunnitteluun liittyvät tietolähteet, ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät sekä osaa käyttää niissä olevaa informaatiota urasuunnittelussa ja jatko-opintoihin hakeutumisessa*
- *oppii arvioimaan omien opiskelu- ja urasuunnittelutaitojensa kehittymistä*
- *harjaantuu arvioimaan tiedonhankintataitojaan ja tieto- ja viestintäteknologian taitojaan koulutus- ja työelämätiedon hankkimisessa*
- *kiinnittää huomiota taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta omassa urasuunnittelussaan*
- *toimii ja arvioi toimintaansa digitaalisissa tai muissa ympäristöissä, joissa käydään urasuunnitteluun liittyvää keskustelua.*

Osaamisen arviointi

Opinto-ohjauksesta ei anneta arvosanaa kuten muista oppiaineista, vaan opintojaksoista annetaan suoritusmerkinnät. Opinto-ohjauksessa arviointi perustuu opiskelijan itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä. Jokainen opiskelija asettaa itselleen omat tavoitteensa, joiden toteutumista ohjauksessa seurataan.

Opintojaksot

Minä opiskelijana, 2 op (OP1)

Opintojakson moduulit

- Minä opiskelijana, 2 op (OP1), Pakollinen

Tavoitteet

Minä opiskelijana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa ja osaa sanoittaa vahvuuksiaan, osaamistaan ja kiinnostuksen kohteitaan*
- *tuntee lukio-opintojen käytänteet ja opintojen rakenteen*
- *asettaa valintojaan tärkeysjärjestykseen suhteessa omiin suunnitelmiinsa*
- *osaa lukiossa tarvittavat opiskelutaidot ja -menetelmät sekä työtavat*
- *tunnistaa henkilökohtaisen opintosuunnitelman merkityksen urasuunnittelun kannalta*
- *osaa suunnitella opintojaan suhteessa ylioppilastutkinnon suorittamiseen liittyviin vaatimuksiin*
- *ymmärtää, miten tehdyt valinnat vaikuttavat mahdollisuuksiin hakeutua jatko-opintoihin*
- *osaa suunnitella ajankäyttönsä siten, että selviytyy opiskelun ja muun elämän vaatimuksista*
- *tunnistaa tapoja edistää hyvinvointiaan ja toimintakykyään.*

Keskeiset sisällöt

Minä opiskelijana

- *henkilökohtainen opintosuunnitelma: opiskelu-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelma*
- *itsetuntemus ja omat vahvuudet sekä oman osaamisen monipuolinen tunnistaminen, kehittäminen ja dokumentointi*
- *toimijuus, arjen- ja elämänhallintataidot, minäpystyvyys sekä toimintakyky*
- *hyvinvointi, opiskelukyky, tasapainoinen elämä*
- *opiskelu- ja tiedonhankintataidot, oppimaan oppiminen*
- *jatko-opintoihin ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyvät tietolähteet, digitaaliset ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät*
- *työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin tutustuminen*

- *lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii lisääntyvän ymmärryksen ja itsetuntemuksen kautta tunnistamaan ja kehittämään elämänhallintataitojaan ja tekemään hyviä valintoja oman ja ryhmän yhteisen hyvinvoinnin kasvattamiseksi. Opintojaksolla opiskellaan hyvinvointiin, tasapainoiseen elämään, minäpystyvyyteen ja jaksamiseen liittyviä asioita ja keinoja.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan erilaisissa oppimistilanteissa eri ympäristöissä, niin oppilaitoksen sisällä kuin vierailuilla ja työelämään tutustumisissa. Hän oppii ilmaisemaan itseään ja perustelemaan ja myös tarvittaessa muuttamaan näkemyksiään. Opiskelijat harjoittelevat tunnetaitoja ja rakentavaa vuorovaikutusta tavoitteena kasvattaa myös keskinäistä viihtyvyyttä ja toisten tukemista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa innostetaan tutustumaan laaja-alaisesti tulevaisuuden työelämän ja opintovaihtoehtojen laajaan kirjoon lähellä ja kauempana. Häntä rohkaistaan perehtymään ja hankkimaan tietoa kotimaisista ja kansainvälisistä mahdollisuuksista ja tekemään hyviä valintoja vahvistamaan omaa identiteettiään ja rohkeutta tutustua kulttuureihin ja avartaa näkemyksiään.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijaa ohjataan ja kannustetaan eettisesti kestäviin valintoihin ja häntä rohkaistaan vaikuttamaan YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisiin kestäviin ratkaisuihin niin omassa elämässä kuin yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijaa kannustetaan tutustumaan ja kiinnostumaan eri tieteenaloihin ja innostumaan oman luovuuden rohkeasta kehittämisestä mahdollisimman laaja-alaisesti.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijaa rohkaistaan tulevaisuusajatteluun, osallisuuteen ja yhteiskunnalliseen kiinnostukseen ja vaikuttamiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana toteutetaan monipuolista arviointia sekä oppiaineen että laaja-alaisten osaamistavoitteiden osalta hyödyntäen itsearviointia, pari- ja ryhmätöiden vertaisarviointia, tehtäväpalautteita ja kahdenkeskisiä sekä pienryhmäkeskusteluja.

Arvioinnin tavoitteena on tukea opiskelijaa tunnistamaan omia vahvuuksiaan, kehittämishaasteitaan sekä hyvinvointiosaamistaan ja rakentamaan positiivista minäkuvaa sekä itselle sopivien opiskelutapojen löytämistä. Tavoitteena on arvioinnin avulla tukea myös

opiskelijan vuorovaikutusosaamista, elämän tasapainoisuutta opiskelun ja muiden osa-alueiden kesken sekä hyvien valintojen tekemistä sekä sinnikkyyttä ja itseohjautuvuuden kasvua.

Opintojaksosta annetaan suoritusmerkintä.

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2)

Opintojakson moduulit

- Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2), Pakollinen

Tavoitteet

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa suunnitella tulevaisuuttaan sekä tuntee koulutusvaihtoehtoja ja työelämän mahdollisuuksia muuttuvassa maailmassa*
- *syventää osaamistaan itsetuntemuksen sekä elämänsuunnittelu- ja elämänhallintataitojen osalta*
- *tunnistaa ja osaa sanoittaa sekä dokumentoida osaamistaan*
- *tuntee keskeiset työelämätaidot ja osaa arvioida osaamistaan suhteessa niihin*
- *tuntee työelämän ja työllistymisen eri muotoja sekä ymmärtää yhteiskunnan ja talouden muutosten merkityksen työllisyyden näkökulmasta*
- *tuntee yrittäjyyden eri muotoja ja osaa arvioida omaa suhdettaan yrittäjyyteen*
- *tuntee kansainvälisiä koulutus- ja työllistymisvaihtoehtoja*
- *osaa toimia monikulttuurisissa toimintaympäristöissä*
- *tuntee itsensä kannalta olennaiset jatkokoulutusvaihtoehdot ja niiden pääsyvaatimukset sekä valintaprosessit*
- *osaa hakea töitä ja tunnistaa erilaisia työllistymismahdollisuuksia.*

Keskeiset sisällöt

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

- *henkilökohtaisen opinto-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman päivittäminen*
- *jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelu, jatko-opintoihin hakeutuminen Suomessa ja ulkomailla*
- *työelämätietous ja -taidot, yrittäjyys muuttuvassa ja monimuotoisessa maailmassa*
- *työelämään sekä jatko-opintoihin tutustuminen ja kokemusten hankkiminen*
- *oman talouden hallinta, opintotuki ja asuminen*
- *oman hyvinvoinnin edistäminen*
- *tulevaisuuden ennakointiosaaminen sekä kyky tunnistaa oppimistarpeensa suhteessa tulevaisuuden osaamistarpeisiin*
- *lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija vahvistaa päätöksentekotaitojaan ja epävarmuuden sietokykyä. Opiskelija oppii tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja haasteitaan sekä tekemään omaa hyvinvointiaan ja tulevaisuuden mahdollisuuksia tukevia ratkaisuja ottaen huomion myös yhteisöllisen viihtymisen näkökulman.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittyy vuorovaikutustaidoissaan ja rohkeudessaan kuuntelijana, vaikuttajana, kannustajana, yhteistyön tekijänä eri oppimisympäristöissä ja erilaisten tehtävien parissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijoita kannustetaan avartamaan käsitystään maailmasta ja kulttuureista. Häntä ohjataan arvostamaan omia paikallisia juuria ja kotiseutua sekä tältä pohjalta suhtautumaan avoimin mielin ja kiinnostuneesti muihin kulttuureihin, kansainvälistymiseen ja globaaleihin teemoihin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijaa tuetaan ajattelemaan avarasti ja suhtautumaan omiin ja yhteisiin haasteisiin luovasti ja innovatiivisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana toteutetaan monipuolista arviointia sekä oppiaineen että laaja-alaisten osaamistavoitteiden osalta hyödyntäen itsearviointia, pari- ja ryhmätöiden vertaisarviointia, tehtäväpalautteita ja kahdenkeskisiä sekä pienryhmäkeskusteluja.

Arvioinnin tavoitteena on avartaa opiskelijan myönteisiä näköaloja tulevaisuuteen ja omiin mahdollisuuksiin, vuorovaikutusosaamisen ja itseohjautuvuuden kasvuun sekä tukea opiskelijan omaa uraa koskevien suunnitelmien ja jatkovalintojen tekemistä.

Opintojaksosta annetaan suoritusmerkintä.

Tavoitteissa työelämä, 2 op (OP3)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjoittelee vuorovaikutustaitojaan ja rakentavaa yhteistyötä työpaikalla kesätöiden yhteydessä uudessa ympäristössä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija harjoittelee ja arvioi työn eettisiä vaatimuksia tehdessään kesätyötä ja opintojaksoon liittyviä pohdintatehtäviä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija pohtii ja arvioi omaa osaamistaan ja vaikuttamismahdollisuuksiaan kesätyön ja opintojaksoon liittyvien tehtävien kautta. Hän miettii myös työn merkitystä hyvän tulevaisuuden rakentamisessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan sekä oppiaineen että laaja-alaisten osaamistavoitteiden osalta hyödyntäen itsearviointia, tehtäväpalautteita ja kahdenkeskisiä tai pienryhmäkeskusteluja. Arvioinnilla pyritään vahvistamaan opiskelijan myönteistä minäkuvaa ja itseohjautuvuuden kehittymistä, työelämätaitoja, myönteisten näköalojen löytämistä ja jatkovalintoja.

Opintojaksosta annetaan suoritusmerkintä.

Voin hyvin ja jaksan, 6 op (TE1OP1PS1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

8.16. Psykologia (PS)

Oppiaineen tehtävä

Psykologian tehtävä on antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida, ymmärtää ja arvioida ihmisen psyykkistä toimintaa ja siihen vaikuttavia sosiaalisia, kulttuurisia ja biologisia tekijöitä. Opetuksessa perehdytään psykologian tieteenalan kieleen, käsitteisiin ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen sisällöt perustuvat tutkimustietoon, joka tuodaan lähelle opiskelijaa kytkemällä se ihmisen toiminnan ja arjen ilmiöiden ymmärtämiseen. Psykologian moninäkökulmaisuus sekä empiirinen ja reflektiivinen ote kehittävät laajasti opiskelijan ajattelun taitoja. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta sekä vahvistamaan taitoa arvioida ja soveltaa oppimaansa.

Psykologian opetuksessa käytetään monipuolisia ja opiskelijaa aktivoivia menetelmiä sekä hyödynnetään digitaalisuuden ja erilaisten oppimisympäristöjen mahdollisuuksia. Psykologiassa on luontevaa tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa. Psykologian oppiaineeseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti biologiassa, terveystiedossa, opinto-ohjauksessa, filosofiassa, uskonnossa ja elämänkatsomustiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä psykologian oppiaineen tavoitteiden kanssa.

***Hyvinvointiosaamisen** näkökulmasta psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä, muiden ihmisten ymmärtämistä sekä psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian opetus tukee opiskelijan identiteetin rakentamista ja antaa valmiuksia tarkastella omaa psyykkistä hyvinvointia sekä tehdä sitä tukevia ratkaisuja. Psykologian tietojen pohjalta opiskelija saa välineitä ymmärtää sosiaalisten suhteiden, tunteiden säätelytaitojen ja resilienssin merkitystä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ylläpitämisessä ja palauttamisessa.*

*Psykologian opetuksessa käytetään dialogisia ja reflektiivisiä menetelmiä, jotka vahvistavat opiskelijan **vuorovaikutusosaamista**. Psykologian opiskelu kehittää taitoja tunnistaa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tärkeitä tunteita niin itsessä kuin muissa. Psykologian opetus kehittää valmiuksia rakentavaan viestintään sekä ymmärrystä empatian merkityksestä sosiaalisissa suhteissa.*

Psykologian opiskelu tukee laajasti opiskelijan ***monitieteistä ja luovaa osaamista****. Perehtyminen oppimisen psykologiaan antaa opiskelijalle valmiuksia tiedostaa, arvioida ja kehittää omia oppimisen taitojaan. Psykologiassa ihmisen toimintaa tarkastellaan monipuolisesti luonnontieteellisestä, yhteiskuntatieteellisestä ja käyttäytymistieteellisestä näkökulmasta. Ihmisen tiedonkäsittelyn rajoitusten ja mahdollisuuksien käsittely tukee kriittisen ajattelun kehittymistä ja monilukutaitoa. Oppiaineen soveltava luonne luo perustaa luovalle tiedonkäsittelylle.*

Psykologian opiskelu kehittää opiskelijan itsetuntemusta, mikä tukee urasuunnittelua, työelämävalmiuksia ja muuta ***yhteiskunnallista osaamista****. Psykologian opiskelu antaa valmiuksia ymmärtää esimerkiksi pystyvyysuskomusten, itsensä kehittämisen ja tavoitteiden asettamisen merkitystä yritteliään asenteen taustalla.*

Psykologian opiskelu antaa välineitä ymmärtää ihmisten arvojen, asenteiden ja käyttäytymisen eroja ***eettisissä*** *kysymyksissä. Psykologian sisällöt lisäävät ymmärrystä maailmankuvan merkityksestä ihmisen ajattelulle ja toiminnalle tukien* ***ympäristöosaamisen*** *kehittymistä.*

Psykologia antaa tutkimustietoon perustuvia näkökulmia siihen, mikä ihmisyydessä on universaalia ja mikä kulttuurisidonnaista. Psykologian opiskelu kehittää valmiuksia ymmärtää yksilöiden välisiä eroja ja kulttuurien moninaisuutta ja kehittää siten ***globaali- ja kulttuuriosaamista****.*

Tavoitteet

.

Psykologian opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- *hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vuorovaikutukseen*
- *hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä ja kysymyksenasetteluja sekä osaa perustella väitteitä psykologian tietojen ja näkökulmien pohjalta*
- *osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä*
- *pystyy arvioimaan psykologisen tutkimuksen mahdollisuuksia, rajoituksia ja eettisiä näkökulmia sekä hallitsee tutkimustiedon soveltamisen ja kriittisen ajattelun taitoja*
- *ymmärtää psykologista tietoa siten, että ppystyy soveltamaan tietojaan oman hyvinvointinsa edistämiseen, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa vahvistamiseen sekä omien opiskelu- ja ajattelutaitojensa kehittämiseen*
- *osaa hyödyntää ja soveltaa psykologian tietoja laaja-alaisten ilmiöiden jäsentämiseen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen.*

Osaamisen arviointi

Psykologian oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan oppimista sekä antaa palautetta oppimisprosessista ja osaamisesta. Arvioinnin avulla opiskelijaa kannustetaan ajattelun taitojen monipuoliseen kehittämiseen. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja psykologian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön, ja siinä kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Tiedollisessa osaamisessa kiinnitetään huomiota psykologisen tiedon ja käsitteistön hallintaan. Tiedonkäsittelyn osaamisen arvioinnissa painottuu taito analysoida, soveltaa ja arvioida psykologista tietoa ja tutkimuksia. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota myös tiedon hankinnan ja esittämisen taitoihin.

Opintojaksot

Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1)

Opintojakson moduulit

- Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1), Pakollinen

Tavoitteet

Toimiva ja oppiva ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää, millainen tiede psykologia on ja että psykologinen tieto perustuu tutkimuksiin*
- *osaa kuvailla tieteellisen ajattelun peruspiirteitä psykologian näkökulmasta*
- *osaa selittää tietoisen ja ei-tietoisen toiminnan luonnetta ja eroja*
- *osaa eritellä ihmisen toimintaan liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä*
- *tutustuu johonkin hyvinvoinnin ilmiöön psyykkisestä, biologisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta*
- *osaa eritellä oppimiseen liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä sekä arvioida ja kehittää tämän tiedon pohjalta omaa oppimistaan ja opiskeluaan.*

Keskeiset sisällöt

Toimiva ja oppiva ihminen

Ihmisen toiminnan tarkastelu psykologian näkökulmista

- *psyykkinen näkökulma: perustietoa tiedonkäsittelystä, motiiveista ja tunteista*
- *biologinen näkökulma: perustietoa hermoston toiminnasta ja evoluutiopsykologian lähestymistavasta*
- *sosiaalinen näkökulma: perustietoa sosialisaatiosta ja tilannetekijöistä*
- *kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä kulttuurien eroista ja yhtäläisyyksistä*
- *tietoinen ja ei-tietoinen toiminta*

Oppiminen ja opiskelu psykologian näkökulmista

- *psyykkinen näkökulma: ehdollistuminen, perustietoa työmuistin ja säilömuistin toiminnasta, sisäiset mallit, oppimisstrategiat, metakognitio, tavoiteorientaatiot ja pystyvyysuskomukset*
- *biologinen näkökulma: aivojen plastisuus ja unen vaikutus oppimiseen*
- *sosiaalinen ja kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä oppimisen sosiaalisuudesta ja erilaisista oppimiskulttuureista*

Psykologinen tutkimus

- *tieteellinen tieto ja arkitieto*
- *tieteellisen tutkimuksen prosessi*
- *otoksen ja perusjoukon merkitys tutkimuksen arvioinnissa*
- *psykologisen tutkimuksen eettiset periaatteet*
- *esimerkkejä laadullisista ja määrällisistä psykologian tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Aktiivisen työskentelyn ansiosta opiskelija alkaa ymmärtää psykologian keskeisiä aihepiirejä, joita ovat tunteet, motivaatio ja kognitiiviset toiminnot. Opiskelija voi alkaa havainnoida ja pohtia

ihmisen toimintaa ja omaa psyykkistä hyvinvointiaan näiden psykologian tieteen piiriin kuuluvien käsitteiden avulla.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija perehtyy oppimisen prosesseihin liittyvään psykologiseen tietoon ja osaa pohtia omaa opiskeluaan opetellen arvioimaan ”henkilökohtaisella aikajanalla” omaa asennettaan opiskeluunsa ja oppimismenetelmiin. Opiskelijat voivat vertailla ja arvioida itselleen sopivia opiskelumenetelmiä yhdessä toisten opiskelijoiden kanssa opintojaksolla esimerkiksi oppimisen psykologiaa-aihepiirin käsittelyn yhteydessä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson myötä opiskelija ymmärtää psykologisen tiedon perustuvan tutkimukseen ja tunnistaa tieteellisen ajattelun peruspiirteitä. Poikkitieteellisyytensä vuoksi ja ansiosta psykologian tutkimusmenetelmien joukkoon kuuluu erilaisia lähtökohtia ja kriteerejä, joiden on täytettävä akateemisen tieteellisen tutkimuksen normit, olipa kyseessä sitten käyttäytymistieteellinen (humanistinen) tai luonnontieteellinen (science) pohjainen lähestymistapa. Opintojaksolla opiskelija oppii esittämään esimerkkejä psykologisen tutkimuksen aihepiireistä ja niihin liittyvistä tutkimuksista sekä analysoimaan ja arvioimaan tiedon tutkimusperusteita sekä tarkastelemaan erilaisten tutkimusmenetelmien etuja ja heikkouksia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Psykologian opiskelu antaa välineitä ymmärtää ihmisten arvojen, asenteiden ja käyttäytymisen eroja **eettisissä** kysymyksissä. Opintojaksolla pohditaan sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta ihmisen toimintaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelija arvioi opettajan tuella omaa osaamistaan, opiskelumotivaatiotaan ja työskentelynsä kehittymistä opintojakson aikana. Itsearviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi alkukartoituksena, väliarviointina tai arviointikeskusteluna suhteessa tässä opintojaksossa harjoitettaviin oppimisstrategioihin. Vertaisarviointia voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn prosessin ja lopputulosten yhteydessä.

Opettaja ohjeistaa ja kommentoi opiskelijan suullista ja kirjallista osallistumista sekä tuntityöskentelyn aikana että etappeina kulloistenkin tehtävien suorittamisen jälkeen.

Opintojakson arviointi

Arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, esitelmiin, tuntiaktiivisuuteen, mahdolliseen portfolioon ja päättökokeeseen sekä näiden yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen erilaisten tehtävätyyppien ja suoritusmuotojen osalta (suullinen/ kirjallinen/visuaalinen tai näiden yhdistelmä). Arviointiperusteet tuodaan opiskelijoille näkyväksi opintojakson alussa ja opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opintojakson arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Hyvinvointiosaamista voidaan arvioida formatiivisesti ja summatiivisesti itse- ja vertaisarviointina sekä opettajan arviointina, pääpaino siinä, että opiskelija ymmärtää psykologista tietoa siten, että pystyy soveltamaan opintojaksolla saamiaan tietoja kokonaisvaltaisen hyvinvointinsa edistämiseen.

Vuorovaikutusosaamisen arviointi voi perustua esimerkiksi arvioitaviin ryhmä- ja parikeskusteluihin, esitelmiin ja yhteiskirjoittamisen avulla tuotettuihin teksteihin. Vuorovaikutusosaamista voidaan arvioida summatiivisesti tai formatiivisesti esimerkiksi itsearviointina tai vertaisarviointina. Vuorovaikutusosaamisen arviointiin voi kuulua myös palautteen antamisen ja vastaanottamisen arviointi itse-/vertaisarviointina ja opettajan arviointina.

Monitieteisen ja luovan osaamisen arviointi voi perustua integroitujen lähdeaineistojen pohjalta tuotettujen kirjallisten tai suullisten aineistojen arviointiin, jolloin opiskelijan oman, ajankohtaisen materiaalin tuottamista ja tulkitsemista optimoidaan painottaen itsearvioinnin löytöjen merkitystä omalle motivaatiolle ja uralle sekä formatiivisena että summatiivisena.

Yhteiskunnallinen osaaminen nivoutuu itsearvioinnissa omien opiskelutottumusten tiedostamiseen ja muokkaamiseen kohti myönteisyyttä huomioimalla oman temperamentin ja motivaation piirteet. Tunnistetaan riskit ”heikoilla jäillä” ja vahvuudet, joiden pohjalle on turvallista rakentaa henkilökohtainen opintie.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen opintojakson aikana nivoutuu opiskelijan asenteiden itsearviointiin ja vertaisarviointiin ja psykologiatieteen tutkimusetiikkaan.

Globaali ja kulttuuriosaamiseen kuuluvat tarkastelun kohteena olevat yksilöiden skeemat ja skriptit, joihin yksilön elämänkaaren varrella lähiympäristö ja yhteisön kulttuuri antavat luonteenomaiset leimansa.

Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2)

Opintojakson moduulit

- Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2), Valinnainen

Tavoitteet

Kehittyvä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eritellä ihmisen yksilölliseen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ja niiden keskinäistä vuorovaikutusta*
- *osaa selittää, miten hermoston kypsyminen ja muovautuminen heijastuvat psyykkiseen kehitykseen sikiökaudelta läpi elämänkulun*
- *osaa kuvailla lapsuus- ja nuoruusiän sosioemotionaalista ja kognitiivista kehitystä sekä soveltaa niihin liittyvää teoria- ja tutkimustietoa*
- *osaa antaa esimerkkejä sosialisaation ja kulttuurin vaikutuksesta ihmisen kehitykseen*
- *ymmärtää kokonaisvaltaisesti kehityksen yksilöllisyyttä ja jatkuvuutta*
- *perehtyy nuoruusiän psykologiaan ja pohtii aikuisuuteen siirtymiseen liittyviä tekijöitä*
- *osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa itsensä ja muiden ihmisten ymmärtämiseen ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen*
- *osaa kuvailla, miten ihmisen kehitystä tutkitaan.*

Keskeiset sisällöt

Kehittyvä ihminen

Hermoston kehitys psyykkisten toimintojen näkökulmasta elämänkulun aikana

- *perimän merkitys*
- *kypsyminen ja oppiminen*
- *herkkyyskaudet*
- *plastisuuden merkitys kehityksessä*

Tunne-elämän ja vuorovaikutuksen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- *varhainen vuorovaikutus ja kiintymyssuhteet*
- *temperamentti*
- *minuus ja minäkäsitys*
- *tunteet, tunnetaidot ja tunteiden säätely*
- *vertaissuhteet ja sosiaaliset taidot*

Kognitiivinen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- *kieli ja ajattelu*
- *toiminnanohjaus*

Identiteetin muuttuvuus elämänkulun aikana

- *henkilökohtainen identiteetti*
- *sosiaalinen identiteetti*
- *kulttuuri-identiteetti ja etninen identiteetti*
- *sukupuoli- ja seksuaali-identiteetti, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus*

Kehityksen yksilöllisyys ja jatkuvuus

- *erilaisia kehityspolkuja varhaislapsuudesta aikuisuuteen*
- *vanhemmuuden ja kasvuympäristön merkitys*

Psykologinen tutkimus

- *kaksos- ja adoptiotutkimus*
- *pitkittäis- ja poikittaistutkimus*
- *esimerkkejä havainnointia hyödyntävistä tutkimuksista*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelija arvioi opettajan tuella omaa osaamistaan, opiskelumotivaatiotaan ja työskentelynsä kehittymistä opintojakson aikana. Opettaja ohjeistaa ja kommentoi opiskelijan suullista ja kirjallista osallistumista sekä tuntityöskentelyn aikana että etappeina kulloistenkin tehtävien suorittamisen jälkeen.

Opintojakson arviointi

Arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, esitelmiin, tuntiaktiivisuuteen, mahdolliseen portfolioon ja päättökokeeseen sekä näiden yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen erilaisten tehtävätyyppien ja suoritusmuotojen osalta (suullinen/kirjallinen/visuaalinen tai näiden yhdistelmä). Opintojakson arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Hyvinvointiosaamista voidaan arvioida formatiivisesti ja summatiivisesti itse- ja vertaisarviointina sekä lopulta opettajan arviointina. Pääpainona voidaan pitää ymmärtämystä hallita sitä opintojakson sisällön tietoa, mikä opitaan ihmisen kehityksen osa-alueista: fyysismotorinen, kognitiivinen, sosioemotionaalinen ja oman minuuden, identiteetin kehitys ja tämän osa-alueen kehityksen painoarvo yksilön eri ikävaiheissa.

Vuorovaikutusosaamisen arviointi voi perustua esimerkiksi arvioitaviin parikeskusteluihin ja ryhmätyönä tai yksin haastatellen tuotettuihin asiateksteihin liittyen elämänkaareen. Vuorovaikutusosaamista voidaan arvioida summatiivisesti tai formatiivisesti itse-/vertaisarviointina ja opettajan arviointina. Erityisenä eettisenä pointtina voidaan käsitellä koulun KIVA eli kiusaamisen vastustamiseen liittyvää toimintaa sekä tukioppilastoimintaa.

Monitieteistä ja luovaa osaamista tukee esimerkiksi varhaisen vuorovaikutuksen ja kiintymyssuhteiden sekä temperamentin käsitteen tarkastelu sekä erikoisena lisänä kaksoistutkimus.

Linkkinä globaali ja kulttuuriosaamiseen sekä yhteiskunnalliseen osaamiseen kuuluvat kasvuympäristön ja vanhemmuuden merkityksen käsittely sekä henkilökohtaisen identiteetin, sosiaalisen- ja kulttuuri-identiteetin ja etnisen identiteetin teemojen käsittely.

Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3)

Opintojakson moduulit

- Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3), Valinnainen

Tavoitteet

Tietoa käsittelevä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa kognitiivista toimintaa ohjaavia yleisiä periaatteita ja osaa soveltaa niitä kognitiivisten ilmiöiden tarkastelemiseen*
- *osaa selittää, miten havaitseminen, tarkkaavaisuus ja muisti ovat yhteydessä ihmisen muuhun tiedonkäsittelyyn*
- *ymmärtää kielen merkitystä ihmisen toiminnalle*
- *ymmärtää päätöksenteon kognitiivista perustaa*
- *tunnistaa joitakin yleisimpiä kognitiivisen toiminnan häiriöitä*
- *ymmärtää plastisuuden merkityksen ja hermoverkkojen toiminnan pääperiaatteet psyykkisen toiminnan perustana*
- *osaa kuvailla havaitsemiseen, tarkkaavaisuuteen, muistiin ja kielellisiin toimintoihin liittyvää aivotoimintaa*
- *osaa suunnitella ja esitellä yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen ja arvioida menetelmään liittyviä vahvuuksia ja heikkouksia.*

Keskeiset sisällöt

Tietoa käsittelevä ihminen

Tiedonkäsittelyn yleisiä periaatteita

- *ärsykelähtöinen ja skeemalähtöinen tiedonkäsittely*
- *tietoinen ja ei-tietoinen tiedonkäsittely*

Havaitseminen ja tarkkaavaisuus

- *sisäiset mallit ja havaintokehä*
- *havaitseminen, perustietoa erityisesti näönvaraisesta havaitsemisesta sekä sen hermostollisesta perustasta*
- *tahaton ja tahdonalainen tarkkaavaisuus*
- *perustietoa tarkkaavaisuuden hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä tarkkaavaisuushäiriöistä*

Muisti

- *työmuistin ja säilömuistin toiminta*
- *muistin rekonstruktiivisuus ja unohtaminen*
- *perustietoa muistin hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä aivoperäisistä muistihäiriöistä*

Kieli

- *kielellisten toimintojen merkitys tiedonkäsittelyssä*
- *perustietoa kielellisten toimintojen hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä aivoperäisistä kielellisistä häiriöistä*

Päätöksenteko

- *nopea ja hidas ajattelu*
- *esimerkkejä kognitiivisista vinoumista ja heuristiikoista*

Aivojen rakenne ja hermostollinen toiminta

- *hermoston ja aivojen päärakenteet*
- *hermosolun ja synapsin toiminta*
- *tiedon kulku hermoverkoissa*
- *plastisuus*
- *esimerkkejä neuropsykologisesta kuntoutuksesta*

Kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimusmenetelmät

- *kokeellisen tutkimuksen periaatteet*
- *esimerkkejä tapaustutkimuksista*
- *esimerkkejä aivotutkimusmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista*
- *kokeellisen tutkimuksen suunnittelu*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelija arvioi opettajan tuella omaa osaamistaan, opiskelumotivaatiotaan ja työskentelynsä kehittymistä opintojakson aikana. Opettaja ohjeistaa ja kommentoi opiskelijan suullista ja kirjallista osallistumista sekä tuntityöskentelyn aikana että etappeina kulloistenkin tehtävien suorittamisen jälkeen.

Opintojakson arviointi

Arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, esitelmiin, tuntiaktiivisuuteen, mahdolliseen portfolioon ja päättökokeeseen sekä näiden yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen erilaisten tehtävätyyppien ja suoritusmuotojen osalta (suullinen/kirjallinen/visuaalinen tai näiden yhdistelmä). Opintojakson arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Hyvinvointiosaamista voidaan arvioida formatiivisesti ja summatiivisesti itse- ja vertaisarviointina esimerkiksi havaintomuistiin tehokkuutta parin kanssa tai yksin testaamalla. Opintojaksoon kuuluu esimerkiksi älypuhelimen vaikutusten pohdinta sekä unen ja stressinhallinnan tärkeys muistin toiminnalle.

Monitieteistä ja luovaa on esimerkiksi sen selittäminen, miten havaitseminen, tarkkaavaisuus ja muisti ovat yhteydessä ihmisen muuhun tiedonkäsittelyyn liittyvään toimintaan aivoissa ja miten aivojen toimintavalmius linkittyy koko ihmisen yleiskuntoon ja liikuntaan. Tässä on suora yhteys biologian, terveystiedon ja liikunnan sekä myös opintojen ohjauksen tematiikkaan ja osa-alueisiin.

Vuorovaikutusosaamiseen voidaan paneutua ryhmätyöhön, jossa suunnitellaan tieteellinen (kokeellinen) tutkimus kaikkine vaiheineen psykologiatieteen tutkimuskriteerit huomion ottaen. Ryhmät saavat valita hypoteesin, tutkimusongelman, joka on hallittavissa eikä liian laajamittainen toteutettavaksi.

Yhteiskunnallinen osaaminen voidaan tematisoida esimerkiksi liikenneturvallisuuteen liittyvä tilanne, jossa lähdetään tutkimaan liikkujien kognitiivisia toimintoja huomioiden havaitsemiseen vaikuttavia muuttujia kuten nopeus, etäisyys, näkyvyyteen vaikuttavat ympäristö- ja keliolosuhteet,

ajoneuvojen kunto, liikenteessä liikkuvien henkilöiden ikä ja muut havaitsemiseen vaikuttavat muuttujat, kännykän käyttö, kuulokkeiden käyttö, vahvistusharhat jne.

Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4)

Opintojakson moduulit

- Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4), Valinnainen

Tavoitteet

Tunteet ja mielenterveys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää tunteiden muodostumista ja niiden kulttuurisidonnaisuutta*
- *ymmärtää tunteiden merkityksen ihmisen kognitiiviseen toimintaan, vuorovaikutukseen ja psyykkiseen hyvinvointiin sekä saa valmiuksia soveltaa tätä tietoa itseymmärryksen ja vuorovaikutuksen välineenä*
- *osaa selittää mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä sekä soveltaa tätä tietoa oman ja muiden hyvinvoinnin edistämiseen*
- *tunnistaa yleisimpiä mielenterveyden ongelmia ja mielenterveyshäiriöitä*
- *osaa pohtia mielenterveyden ja sen häiriöiden määrittelyn tulkinnanvaraisuutta ja yhteiskunnallisia ulottuvuuksia*
- *osaa kuvailla biologisia, psyykkisiä, sosiaalisia ja kulttuurisidonnaisia tekijöitä mielenterveyshäiriöiden taustalla ja hoidossa*
- *syventyy yhden mielenterveyshäiriön syihin, oireisiin ja hoitoon.*

Keskeiset sisällöt

Tunteet ja mielenterveys

Tunteiden psykologia

- *tunteiden muodostuminen: tunnereaktio ja tunnekokemus*
- *perustietoa tunteiden ja niiden säätelyn hermostollisesta perustasta*
- *tunteiden universaalisuus ja kulttuurisidonnaisuus*
- *tunteiden merkitys kognitiivista toimintaa ja sosiaalista vuorovaikutusta ohjaavina tekijöinä*
- *tunteiden säätely hyvinvoinnin osatekijänä*

Psyykkinen hyvinvointi ja psyykkisen tasapainon ylläpitäminen

- *hallintakeinojen ja defenssien merkitys*
- *resilienssin merkitys hyvinvoinnille*
- *nukkumisen ja vuorokausirytmin merkitys psyykkiselle toiminnalle*
- *keskeiset unen laatuun vaikuttavat tekijät*
- *stressin aiheuttajia, vaikutuksia ja säätelykeinoja*
- *kriisit psyykkisen tasapainon uhkana ja niistä selviytyminen*

Mielenterveys

- *mielenterveys käsitteenä*
- *yleisimpien mielenterveyshäiriöiden luokittelu ja tietoa niiden tyypillisistä oireista*
- *esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja -häiriöiden syntyä selittävistä biologisista, psyykkisistä ja sosiaalisista sekä kulttuurisista taustatekijöistä*
- *esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja häiriöiden biologisista ja psykososiaalisista hoitomuodoista sekä erilaisista psykoterapian toteutustavoista*
- *esimerkkejä ajankohtaisesta mielenterveyshäiriöihin liittyvästä yhteiskunnallisesta keskustelusta*

Psykologinen tutkimus

- *ei-kokeellinen tutkimus: korrelatiivinen ja kuvaileva tutkimus*
- *esimerkkejä fysiologisia mittausmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opetuksessa luodaan edellytykset psykologisen tiedon ymmärtämiseen ja omakohtaiseen soveltamiseen.

Opiskelijaa autetaan oivaltamaan psykologisen tiedon yhteys sosiaalisiin, kulttuurisiin ja ajankohtaisiin kysymyksiin sekä ymmärtämään psyykkisten, biologisten ja sosiaalisten tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta.

Mahdollisuuksien mukaan voidaan tutustua mielenterveystyön paikallisesti saatavilla oleviin kontakteihin tai linkkeihin.

Vuorovaikutusosaaminen

Oppiaineen tiedon ja käsitteiden avulla opiskelija voi omakohtaisesti tunnistaa, tiedostaa ja käsitellä psyykkisiä ilmiöitä oman itsensä ja oman yhteisönsä eli lähipiiriinsä kuuluvien näkökulmista.

Opiskelijan oppimat ja omaksumat, psykologian tieteen alaan sisältyvät tiedot ja taidot tukevat hänen itsetuntemustaan konnevetisenä tai naapurikuntalaisena, vähitellen aikuiseksi varttuvana ihmisenä tai aikuisopiskelijana.

Vuorovaikutusosaamisen kannalta oleellista on tunteiden tiedostamisen ja ilmaisun teemat.

Opintojaksolla voidaan myös pohtia, missä määrin lähipiiri on vaikuttanut tai ei ole vaikuttanut henkilökohtaisen kehityksen kulkuun.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Psykologisen tiedonhankinnan ja sen käyttämisen tavoitteena on tukea itsensä kehittämistä, toisten ymmärtämistä ja psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä tässä ja nyt, Lapunmäen lukiolaisena ja paikalliseen yhteisöön kuuluvana opiskelijana, kun oma identiteetti vahvistuu jää opiskelijalle tilaa ja kapasiteettia mieltää itsensä kansainvälisen yhteisön globaalina maailmankansalaisena.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Psykologian opetus on luonteeltaan tutkimusperustaista. Tässä tarkoituksessa opetuksessa käsitellään psykologisen tiedon luonnetta ja tiedonmuodostuksen menetelmiä painottaen ajankohtaisen tutkimuksen ja tutkimusperinteen keskeisiä aihesisältöjä. Opetuksessa tämä tutkimusperustaisuus ja aihesisällöt kytketään ihmisen jokapäiväisen toiminnan ja arjen ymmärtämiseen eli tuodaan tutkimustieto lähelle ja kannustetaan opiskelijaa vertaamaan omaa empiiristä muistiaineistoa tieteen tarjoamiin faktoihin. Opintojaksolla huomioidaan eettiset näkökulmat ja luottamuksellisuus tutkimusperustaisuuden vahvana edellytyksenä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Psykologian yhtäältä empiirinen eli kokemuksien kautta todeksi havaittu ja toisaalta pohdiskeleva ote työskennellä luovat mahdollisuuden kehittää kriittistä ajattelua. Opintojakson opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologian antamia mahdollisuuksia.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla opiskelija oppii tunnistamaan itsensä omanperheensä ja muiden yhteisöjen jäsenenä. Olivat nämä sitten säröisiä tai eheitä.

Lisäksi pyritään kannustamaan ja kunnioittamaan kunkin henkilökohtaisten ja samalla kulttuurisidonnaisten kokemusten merkitystä ja havainnoidaan, miten esimerkiksi paikallinen elämäntapa on muokannut omaa suhdettani itseeni ja vaikuttanut kommunikaatiotaitoihini.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelija arvioi opettajan tuella omaa osaamistaan, opiskelumotivaatiotaan ja työskentelynsä kehittymistä opintojakson aikana. Opettaja ohjeistaa ja kommentoi opiskelijan suullista ja kirjallista osallistumista sekä tuntityöskentelyn aikana että etappeina kulloistenkin tehtävien suorittamisen jälkeen.

Opintojakson arvionti

Arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, esitelmiin, tuntiaktiivisuuteen, mahdolliseen portfolioon ja päättökokeeseen sekä näiden yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen erilaisten tehtävätyyppien ja suoritusmuotojen osalta (suullinen/kirjallinen/ visuaalinen tai näiden yhdistelmä). Opintojakson arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Hyvinvointiosaamista voidaan arvioida formatiivisesti ja summatiivisesti itse- ja vertaisarviointina sekä lopulta opettajan arviointina. Opiskelija ymmärtää tunteiden merkityksen ihmisen kognitiiviseen toimintaan, vuorovaikutukseen ja psyykkiseen hyvinvointiin sekä saa valmiuksia soveltaa tätä tietoa itseymmärryksen ja vuorovaikutuksen välineenä oman hyvinvointinsa ylläpitämiseksi ja toisaalta mielenterveyden ylläpitämiseen ja mielenterveyshäiriöiden ehkäisemiseksi sekä luonnolliseen stressinhallintaan.

Tunteiden psykologiaan liittyvät opintojakson sisällöt tukevat monipuolisesti vuorovaikutusosaamisen kehittymistä varsinkin silloin kun opiskellaan pienryhmissä ja keskustellaan oppitunnilla aktiivisesti asioista.

Monitieteinen ja luova osaaminen vahvistuvat oppilaan paneutuessa tarkastelemaan jonkin valitsemansa mielenterveyshäiriön syitä, oireita ja mahdollisia hoitovaihtoehtoja. Näihin liittyvien biologisten, psyykkisten, sosiaalisten ja kulttuurisidonnaisten tekijöiden tarkastelu kehittää opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Mielenterveyshäiriöihin liittyvästä yhteiskunnallisesta keskustelusta nostettujen esimerkkien tarkastelu sekä mielenterveyskäsitteen pohdinta tukevat opiskelijan yhteiskunnallista osaamista. Moduulin sisältöihin kuuluvan resilienssin, psyykkisen palautumiskyvyn tarkastelun avulla opiskelijaa voidaan rohkaista ottamaan perusteltuja riskejä ja sietämään epävarmuutta, turhautumista ja epäonnistumisia.

Opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaamista voidaan kehittää tarkastelemalla esimerkiksi tunteiden universaaliutta ja kulttuurisidonnaisuutta sekä tunteiden merkitystä kognitiivista toimintaa ja sosiaalista vuorovaikutusta ohjaavina tekijöinä.

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5)

Opintojakson moduulit

- Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5), Valinnainen

Tavoitteet

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa kuvailla yksilöllisten ominaisuuksien eroja ja niiden geneettistä perustaa*
- *osaa tarkastella persoonallisuutta kokonaisuutena eri näkökulmista ja soveltaa tätä tietoa omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistamisessa*
- *osaa kuvailla yksilöllisiä eroja älykkyydessä ja luovuudessa*
- *osaa tarkastella sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin merkitystä yksilön toimintaan*
- *ymmärtää ihmisen toimintaa persoonallisuuden, sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin vuorovaikutuksen näkökulmasta*
- *osaa soveltaa psykologian tietoja erilaisuuden ymmärtämiseen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen*
- *osaa kuvailla ja arvioida yksilöllisten erojen tutkimuksen psykologisia arviointimenetelmiä.*

Keskeiset sisällöt

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Perimän, kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön merkitys persoonallisuuden kehittymiseen

- *persoonallisuuden pysyvyys ja muuttuvuus*
- *perustietoa käyttäytymisgenetiikasta*

Persoonallisuuden tarkastelu eri näkökulmista

- *temperamentti*
- *piirreteoreettinen näkökulma*
- *motivaatio*
- *yksilölliset tulkinta- ja toimintatyylit*
- *identiteetin ja persoonallisuuden narratiivinen tarkastelu*

Älykkyys ja luovuus osana ihmisen toimintaa

- *älykkyyden määritelmiä*
- *älykkyyden mittaaminen ja siihen liittyvät haasteet*
- *perimän ja ympäristön vuorovaikutus älykkyydessä*
- *luovuuden määritelmiä ja luovuuteen liittyviä tekijöitä*

Kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutus ihmisen toimintaan

- *tiedonkäsittely sosiaalisissa tilanteissa: stereotypioiden, attribuutioiden, asenteiden ja ennakkoluulojen muodostuminen*
- *esimerkkejä sosiaalisuuden hermostollisesta perustasta*
- *ryhmän merkitys yksilölle ja ryhmien väliset suhteet*
- *tilannetekijöiden vaikutus yksilöön ja ryhmään*
- *kulttuurien eri ulottuvuuksia*
- *esimerkkejä kulttuurin vaikutuksesta ajatteluun ja käyttäytymiseen*
- *esimerkkejä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnasta kestävän tulevaisuuden rakentamisessa*

Psykologinen tutkimus

- *yksilöllisten erojen tutkiminen*
- *persoonallisuuden ja älykkyyden arviointimenetelmät*
- *reliabiliteetti ja validiteetti*
- *esimerkkejä kyselyjä, haastatteluja ja testejä hyödyntävistä tutkimuksista*
- *esimerkkejä sosiaalipsykologian tutkimuksista*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelija arvioi opettajan tuella omaa osaamistaan, opiskelumotivaatiotaan ja työskentelynsä kehittymistä opintojakson aikana. Opettaja ohjeistaa ja kommentoi opiskelijan suullista ja kirjallista osallistumista sekä tuntityöskentelyn aikana että etappeina kulloistenkin tehtävien suorittamisen jälkeen.

Opintojakson arviointi

Arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, esitelmiin, tuntiaktiivisuuteen, mahdolliseen portfolioon ja päättökokeeseen sekä näiden yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen erilaisten tehtävätyyppien ja suoritusmuotojen osalta (suullinen/kirjallinen/ visuaalinen tai näiden yhdistelmä). Opintojakson arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Hyvinvointiosaamista voidaan arvioida formatiivisesti ja summatiivisesti itse- ja vertaisarviointina sekä lopulta opettajan arviointina. Pyritään tarkastelemaan ihmisen persoonallisuutta kokonaisuutena eri näkökulmista ja soveltamaan tätä tietoa omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistamisessa. Samalla voidaan vahvistaa motivaatiota ja yksilöllisiä tulkinta- ja toimintatyylejä sekä älykkyyden ja luovuuden määritelmiä.

Monitieteisen ja luovan osaamisen tavoitteita voidaan tukea tarkasteltaessa älykkyyteen ja luovuuteen vaikuttavia yksilöllisiä eroja esimerkiksi persoonallisuuden pysyvyyden ja muuttuvuuden sekä käyttäytymisgenetiikan perustiedon avulla. Luovuuden määritelmien ja luovuuteen liittyvien tekijöiden käsitteleminen syventää opiskelijan käsitystä luovuudesta.

Muun muassa yksilöllisten erojen tutkiminen, persoonallisuuden ja älykkyyden arviointimenetelmät sekä esimerkit kyselyjä, haastatteluja ja testejä hyödyntävistä tutkimuksista ovat tässä teemoja, joiden avulla voidaan vahvistaa opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista kuten sen tutkimustiedon seuranta, jonka mukaan persoonallisuus on perimän ja ympäristön vuorovaikutteinen ja alati kehittyvä ”tuotos”.

Voin hyvin ja jaksan, 6 op (TE1OP1PS1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

8.17. Terveystieto (TE)

Oppiaineen tehtävä

Terveystieto on monitieteinen oppiaine, jonka tehtävänä on opiskelijan terveysosaamisen kehittäminen. Terveysosaaminen ilmenee asiatietojen ja käsitteiden hallintana, terveyteen liittyvinä taitoina, kykynä itsenäiseen kriittiseen ajatteluun, itsetuntemuksen syventymisenä sekä eettisenä vastuullisuutena. Se mahdollistaa terveyden laaja-alaisuuden hahmottamisen sekä antaa valmiuksia tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat opiskelijan oman ja muiden ihmisten terveyden sekä ympäristön terveellisyyden arvostamisen, edistämisen ja ylläpitämisen. Terveys ymmärretään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena hyvinvointina sekä toimintakykynä. Oppiaineen arvopohja rakentuu elämän kunnioittamisen, ihmisoikeuksien mukaisen arvokkaan elämän, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden, vastuullisuuden ja aktiivisen kansalaisuuden perustalle.

Opetuksessa haastetaan tarkastelemaan terveyttä, turvallisuutta, terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä sekä näihin liittyviä ilmiöitä moniulotteisina kokonaisuuksina yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan sekä globaalin maailman näkökulmasta. Olennaista on ohjata

opiskelijaa ymmärtämään terveyttä voimavarana, jonka pohjalta monet muut arkielämän toiminnot rakentuvat. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan valmiuksia yksilölliseen ja yhteisölliseen tiedon hankintaan, rakentamiseen ja käyttämiseen sekä taitoa arvioida kriittisesti terveyteen liittyvää tietoa ja viestintää. Oppiaineen tehtävänä on myös kehittää opiskelijan valmiuksia omien terveyteen liittyvien valintojen ja tottumusten taustalla vaikuttavien tekijöiden analysointiin ja seurausten arviointiin sekä itselle sopivien oppimisen tapojen tunnistamiseen. Opetuksessa kehitetään opiskelijan kykyä tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä. Lisäksi terveyden osalta edistetään valmiuksia tarkoituksenmukaisten ja perusteltujen valintojen tekemiseen sekä omien voimavarojen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen toteutuu terveystiedon opetuksessa monipuolisesti ja auttaa siten osaltaan opiskelijaa kehittymään tasapainoiseksi ja sivistyneeksi ihmiseksi.

Terveystiedon opetus tuottaa ***hyvinvointiosaamista*** *kehittämällä ymmärrystä keskeisistä hyvinvointiin liittyvistä yksilöllisistä, yhteisöllisistä ja yhteiskunnallisista edellytyksistä sekä lisäämällä valmiuksia oman ja muiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Terveystiedossa kehitetään opiskelijan itsetuntemusta, mikä auttaa tunnistamaan omia vahvuuksia ja rakentamaan identiteettiä.*

Vuorovaikutusosaaminen *kehittyy terveystiedossa sekä oppiaineen sisältöjen että käytettävien opetusmenetelmien avulla. Opetuksessa käsitellään mielen hyvinvointiin liittyviä tekijöitä, kuten tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Yhteisöllinen tiedonrakentaminen edistää sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön.*

Eri tieteenaloihin perustuvana oppiaineena terveystiedolle on luontevaa kehittää ***monitieteistä ja luovaa osaamista****. Terveystiedossa opiskelija ohjataan yhdistelemään eri tieteenalojen tuottamaa tietoa ja muodostamaan näin itselle uutta tietoa. Oppiaine sisältää tavoitteita, jotka ohjaavat tiedon soveltamiseen ja kriittiseen tulkintaan. Terveystiedon tavoitteet tukevat myös oppimisen säätelyä ohjaamalla opiskelijaa löytämään itselle sopivia oppimisen tapoja ja pohtimaan oppiaineen aihepiirien merkitystä itselle.*

Oppiaineen tavoitteet ja arvoperusta ohjaavat opiskelijaa pohtimaan esimerkiksi turvallisen ympäristön edellytyksiä, terveyden eriarvoisuutta sekä elintapavalintojen seurauksia. Näiden aihepiirien tarkastelu tuottaa aineksia turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden hahmottamiseen ja kehittävät siten ***yhteiskunnallista osaamista****.*

Eettisyys ja ympäristöosaaminen *näkyy terveystiedon opetuksessa erilaisten ympäristöjen terveysvaikutuksiin liittyvien omien kulutustottumusten analysointina ja seurausten arviointina sekä eettisten kysymysten ratkomisena.*

Terveystiedossa etsitään selityksiä erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden syntymiselle ja arvioidaan niiden merkitystä. Lisäksi tarkastellaan globaaleja terveyskysymyksiä ja niihin vaikuttamista. Tällaisten aihepiirien käsittely vahvistaa osaltaan ***globaali- ja kulttuuriosaamista.***

Tavoitteet

Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *pystyy luomaan kokonaiskuvaa terveydestä ja sen yksilöllisistä, yhteisöllisistä, yhteiskunnallisista ja globaaleista edellytyksistä, pystyy tekemään perusteltuja ehdotuksia siitä, miten omaa, muiden ihmisten sekä ympäristön terveyttä ja turvallisuutta voidaan ylläpitää tai edistää, sekä osaa käyttää terveystiedon käsitteitä asianmukaisesti*
- *osaa hakea tietoa eri lähteistä, soveltaa ja analysoida terveyteen liittyvää tietoa sekä arvioida tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä, ymmärtää tieteellisen tiedon ja arkitiedon eron terveyden ja sairauksien riskien, syiden, vaikutusmekanismien ja seurausten selittämisessä sekä osaa perustella näkemyksiään tutkimustiedon avulla*
- *osaa analysoida ja arvioida omien tarpeiden, käsitysten, kokemusten, asenteiden ja arvojen ohjaavaa vaikutusta terveyteen liittyvissä valinnoissa sekä omien elintapojen ja kulutustottumusten vaikutuksia terveyteen ja ympäristöön*
- *osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä kestävän kehityksen edellytyksiä ja vaikutuksia terveyteen*
- *osaa valita itselle sopivia ja tilanteen kannalta tarkoituksenmukaisia oppimisen tapoja sekä osaa asettaa tavoitteita omalle oppimiselleen ja pystyy arvioimaan niiden saavuttamista realistisesti.*

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on tukea oppimista sekä antaa opiskelijalle tietoa hänen edistymisestään ja oppimistuloksistaan. Arviointi perustuu oppiaineen tavoitteista johdettuihin kriteereihin, ja se koostuu monipuolisesta oppimisprosessin aikaisesta ja osaamisen summatiivisesta arvioinnista sisältäen myös itse- ja vertaisarviointia. Kriteerien avaaminen opiskelijoille opintojakson alussa sekä opintojakson aikana suoritettu arviointi ja palaute auttavat opiskelijaa suuntaamaan oppimistaan.

Arviointi kohdistuu oppimäärän asiatietojen hallintaan ja käsitteiden täsmälliseen käyttöön, opiskelijan tiedonhankintataitoihin sekä kykyyn soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä rakentaa sille perusteluja. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan kyky tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Lisäksi arvioinnissa huomioidaan opiskelijan kyky asettaa oppimistavoitteita ja arvioida niiden saavuttamista. Arviointi ei saa kohdistua opiskelijan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin sinänsä, vaan arviointi keskittyy opiskelijan valmiuksiin analysoida, arvioida sekä perustella näkemyksiään ja erilaisia terveystottumuksia.

Opintojaksot

Terveys voimavarana, 2 op (TE1)

Opintojakson moduulit

- Terveys voimavarana, 2 op (TE1), Pakollinen

Tavoitteet

Terveys voimavarana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy kuvailemaan ja jäsentelemään keskeisiä ihmisen voimavaroja ja terveyttä määrittäviä tekijöitä sekä analysoimaan niiden yhteyksiä ja vaikutusmekanismeja terveyteen*
- *osaa selittää erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden muodostumista ja arvioida niiden merkitystä terveydelle sekä soveltaa keskeisiä sosiaalipsykologisia malleja ja teorioita elintapojen omaksumisen selittämisessä*
- *tunnistaa omiin elintapoihinsa vaikuttavia tekijöitä ja pystyy arvioimaan elintapavalintojen merkitystä omalle ja lähiympäristön terveydelle sekä antamaan perusteltuja ehdotuksia siitä, miten terveyttä edistäviä elintapoja voidaan ylläpitää ja vaarantavia ehkäistä.*

Keskeiset sisällöt

Terveys voimavarana

Terveyden kokonaisvaltaisuus

- *terveyttä määrittävät keskeiset tekijät ja niiden vaikutusmekanismit*
- *terveyttä ja elintapoja selittävät keskeiset sosiaalipsykologiset teoriat ja mallit: suunnitellun käyttäytymisen teoria, sosiaalis-kognitiivinen teoria, terveysuskomusmalli, muutosvaihemalli*
- *terveyskulttuurisia ilmiöitä: terveyden arvostamisen ja käyttäytymisen välinen ristiriita, medikalisaatio ja terveyteen sairastuminen, elintapoihin puuttuminen, uskomus- eli vaihtoehtohoidot*

Kehon ja mielen hyvinvoinnin keskeiset perusteet

- *terveyttä edistävä ravinto, liikunta, lepo, uni sekä painonhallinta*
- *seksuaalisuus, seksuaaliterveys, seksuaalioikeudet*
- *mielenterveyttä suojaavat yksilölliset, yhteisölliset ja yhteiskunnalliset tekijät, stressi ja kriisit mielenterveyttä kuormittavina tekijöinä, keinoja kuormituksen hallintaan*
- *opiskeluhyvinvointi*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

TE1-opintojakson voimavaralähtöinen tarkastelu auttaa opiskelijaa havainnoimaan omien elintapojensa positiivisia terveysvaikutuksia. Terveyden psyykkisen, fyysisen, sosiaalisen ja henkisen osa-alueen hahmottaminen avartaa opiskelijan näkökulmia terveyden, hyvinvoinnin ja toimintakyvyn kokonaisvaltaisuudesta. Opintojakson sisällöt itsessään edistävät opiskelijan omaa stressinhallintaa ja opiskelukykyä. Käytännön harjoitteet konkretisoivat esimerkiksi rentoutusharjoituksen terveysvaikutuksia.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijoiden vuorovaikutusosaaminen kehittyy tämän opintojakson aikana erilaisissa opetusmenetelmissä ja työtavoissa. Vuorovaikutustaitoja ja sosiaalisen tuen merkitystä korostetaan osana mielenterveyttä suojaavia tekijöitä. Terveyden sosiaalisen osa-alueen ymmärtäminen osana kokonaisvaltaista terveyskäsitystä auttaa opiskelijaa hahmottamaan lähiyhteisöjen merkitystä omalle hyvinvoinnilleen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi:

- **Tietojen** arvioinnissa korostuvat opiskelijan osoittamat terveystiedot terveyden kokonaisvaltaisuudesta sekä ymmärrys kehon ja mielen hyvinvoinnin keskeisistä perusteista.
- **Taitojen** arvioinnissa painotetaan tiedonhankintataitoja, kykyä soveltaa terveystietoa ja rakentaa sille luotettavia perusteluja.
- **Työskentelyn** arviointi kohdistuu opiskelijan ja opettajan yhdessä asettamien tavoitteiden saavuttamiseen sekä monipuolisiin näyttöihin opintojakson oppitunneilla, tuntitehtävissä ja kokeissa.

Arviointimenetelminä voidaan käyttää esimerkiksi

- Summatiivista ja formatiivista arviointia tuntitehtävistä opintojakson aikana
- opettajan havainnointia ja palautetta tuntiaktiivisuudesta ja opetukseen osallistumisesta
- Erilaisia tuntitehtäviä, pari- ja ryhmätöitä sekä mahdollisesti projektiluontoisia kokonaisuuksia.
- Kirjallisia tehtäviä ja kokeita sekä niissä kehittymistä.
- vertaisarviointia esimerkiksi ryhmätöistä sanallisesti ja/tai kirjallisesti oppituntien aikana
- opiskelijan itsearviointia sanallisesti tai kirjallisesti oppituntien aikana tai opintojakson päättyessä.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi:

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden saavuttamista arvioidaan osana opintojakson arviointia. Vuorovaikutusosaamista voidaan arvioida erilaisilla pari- ja ryhmätehtävillä.

Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2)

Opintojakson moduulit

- Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2), Valinnainen

Tavoitteet

Terveys ja ympäristö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tietää tutkimustiedon hankkimisen periaatteista ja tutkimusprosessin vaiheista sekä osaa soveltaa näitä tietoja ja kuvata perustellen, miten terveyteen, terveyskäyttäytymiseen ja toimintakykyyn liittyvistä aiheista voidaan saada luotettavaa ja monipuolista tutkimustietoa*
- *osaa hakea tietoa ja pystyy vertailemaan eri lähteiden luotettavuutta*
- *osaa kuvata terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja sekä analysoida terveysviestinnän merkitystä ihmisten terveyskäsityksille ja terveydelle*
- *osaa esitellä ja analysoida fyysisen ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveydelle sekä arvioida omien elintapojen ja kulutustottumusten merkitystä ympäristön terveydelle ja terveellisyydelle*
- *osaa eritellä riippuvuuden muotoja ja niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä sekä analysoida riippuvuuksiin liittyviä terveys- ja muita haittoja.*

Keskeiset sisällöt

Terveys ja ympäristö

Terveyteen liittyvän tiedon hankinta, arviointi ja tulkinta

- *tieteellinen tieto ja arkitieto, ajattelun vinoumia, tutkimusprosessin vaiheet, tutkimustiedon luotettavuuden arviointi*
- *terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja, terveysviestinnän merkityksen ja luotettavuuden arviointi*

Ympäristön terveellisyys ja turvallisuus

- *rakennetun ympäristön, luonnonympäristön ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen*
- *kestävä kehitys ja terveys*
- *ympäristöjen turvallisuus ja väkivallan ehkäisy*
- *työhyvinvointi*

Mielihyvä ja riippuvuus

- *riippuvuuteen vaikuttavat biologiset, psyykkiset ja sosiaaliset mekanismit*

- *keskeiset aine- ja toiminnalliset riippuvuudet, riippuvuuksien syitä ja ehkäisykeinoja, riippuvuuksien aiheuttamia haittoja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla syvennetään opiskelijan tietoja ympäristön vaikutuksesta terveyteen. Näin opiskelija oppii laajentamaan ajatteluaan terveyden moniulotteisuudesta ja erilaisista syy-seuraussuhteista. Työhyvinvointi -aihealueessa opiskelija harjaantuu havainnoimaan omia voimavarojaan opiskeluhyvinvoinnin, työkyvyn ja ergonomian näkökulmista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson sisällöt, kuten mediaympäristön, fyysisen ympäristön ja psykososiaalisen ympäristön vaikutukset terveyteen laajentavat opiskelijan ympäristöosaamista. Kestävä kehitys ja terveys –aihealueessa käsitellään luonnon kantokykyä kunnioittavaa elämäntapaa ja luontoa kunnioittavaa eettistä päätöksentekoa. Edellä mainittuja aihealueita käsitellään ja havainnollistetaan myös paikallisin esimerkein.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Terveyteen liittyvän tiedon hankinta, arviointi ja tulkinta harjoittaa opiskelijan kykyä kriittiseen medialukutaitoon ja tutkimustiedon luotettavuuden arviointiin. Tieteellisen tiedon ja arkitiedon erottaminen toisistaan laajentaa kriittistä pohdintaa ja muuttuvan terveysviestinnän luotettavuuden arviointi kehittää opiskelijan monilukutaitoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- **Tietojen** arvioinnissa korostuvat opiskelijan osoittamat tiedot terveyteen liittyvän tiedon hankinnasta, arvioinnista ja tulkinnasta, ympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta sekä mielihyvästä ja riippuvuudesta.
- **Taitojen** arvioinnissa painotetaan luotettavan tutkimustiedon hankkimisen taitoja, kykyä soveltaa ja arvioida tietoa ympäristöterveydestä ja rakentaa sille luotettavia perusteluja sekä eettistä vastuullisuutta omien valintojen merkityksestä ympäristön terveellisyyteen
- **Työskentelyn** arviointi kohdistuu opiskelijan ja opettajan yhdessä asettamien tavoitteiden saavuttamiseen sekä monipuolisiin näyttöihin opintojakson oppitunneilla, tuntitehtävissä ja kokeissa.

Arviointimenetelminä voidaan käyttää esimerkiksi

- Summatiivista ja formatiivista arviointia tuntitehtävistä opintojakson aikana
- opettajan havainnointia ja palautetta tuntiaktiivisuudesta ja opetukseen osallistumisesta
- Erilaisia tuntitehtäviä, pari- ja ryhmätöitä sekä mahdollisesti projektiluontoisia kokonaisuuksia.
- Kirjallisia tehtäviä ja kokeita sekä niissä kehittymistä.

- vertaisarviointia esimerkiksi ryhmätöistä sanallisesti ja/tai kirjallisesti oppituntien aikana
- opiskelijan itsearviointia sanallisesti tai kirjallisesti oppituntien aikana tai opintojakson päättyessä.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi:

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden saavuttamista arvioidaan osana opintojakson arviointia. **Hyvinvointiosaamista** voidaan arvioida opiskeluhyvinvointiin liittyvillä pohdinnoilla ja tehtävillä. **Ympäristöosaamista** voidaan arvioida monipuolisin opiskeluympäristöön liittyvien havainnointitehtävien avulla. **Monitieteistä** osaamista voidaan harjoittaa eettistä pohdintaa vaativien keskustelujen ja tehtävien sekä luotettavaa tiedonhankintaa vaativien tehtävien avulla.

Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3)

Opintojakson moduulit

- Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3), Valinnainen

Tavoitteet

Terveys ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *• osaa kuvata ja analysoida yhteiskunnallisten olosuhteiden, sosiaali- ja terveyspolitiikan ja muun yhteiskuntapolitiikan, tieteen sekä teknologian muutosta, kehitystä ja yhteyksiä väestön terveyteen*
- *• pystyy erittelemään keskeisten tarttumattomien ja tartuntatautien riskitekijöitä, esittämään perusteltuja ratkaisuja näiden ehkäisemiseksi sekä arvioimaan sairauksien ja tautien merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle sekä elintapojen vaikutuksia tarttumattomien ja tartuntatautien näkökulmasta*
- *• osaa esitellä perustellen, mihin sosiaali- tai terveyspalveluihin yksilö voi hakeutua erilaisissa tilanteissa, arvioida kriittisesti palvelujen järjestämistä ja tuottamista sekä arvioida sosiaali- ja terveyspalvelujen, itsehoidon ja omahoidon merkitystä terveydelle*
- *• osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä, kuvata ja arvioida terveyteen ja terveyden eriarvoisuuteen vaikuttavia tekijöitä Suomessa ja globaalisti sekä analysoida terveyserojen kaventamiseen vaikuttavia tekijöitä.*

Keskeiset sisällöt

Terveys ja yhteiskunta

Terveyden edistäminen ja sairauksien ehkäisy eri aikakausina

- *terveyskäsityksiä ja sairauksien selitysmalleja*
- *keskeisiä väestöjen terveyteen vaikuttaneita yhteiskunnallisia, tieteeseen ja teknologiaan liittyviä tekijöitä*
- *tulevaisuuden terveyshaasteita ja mahdollisuuksia*

Sairaudet ja hoito

- *epidemiologinen siirtymä, keskeiset tarttumattomat ja tartuntataudit*
- *sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen, tuottaminen ja käyttäminen*
- *itsehoito ja omahoito*

Eettiset kysymykset

- *eettisen analysoinnin näkökulmia: hyveet, seuraukset, oikeudet, velvollisuudet, motiivit, arvot ja normit*
- *keskeisiä terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä kuten hedelmöityshoidot, abortti, elintapoihin liittyvä vapaus ja vastuu, seulonnat, geeniteknologia, eutanasia*
- *terveydenhuollon eettiset periaatteet, potilaan oikeudet, priorisointi*
- *terveys ja terveyden eriarvoisuus Suomessa ja globaalisti sekä niihin vaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

TE3 -opintojaksolla karttuvat tiedot tarttuvien ja tarttumattomien tautien ehkäisystä sekä terveyden edistämisestä lisäävät opiskelijan hyvinvointiosaamista. Lisäksi yksilön terveysosaamista vahvistavat moduulissa opeteltavat itse- ja omahoidon taidot. Sosiaali – ja terveyspalveluihin tutustuminen vahvistaa opiskelijan tietoisuutta omista oikeuksistaan terveyspalveluiden käyttäjänä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisen vertailu perehdyttää opiskelijan pohtimaan terveydenhuollon globaaleja tulevaisuuden haasteita ja mahdollisuuksia. Kansainvälisesti käytössä olevan WHO:n terveyden edistämisen mallin soveltaminen paikalliseen päätöksentekoon konkretisoi kulttuurin ja paikallisuuden huomioimista kansainvälisten ohjenuorien noudattamisessa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Terveydenhuollon eettiset periaatteet ja keskeiset terveyteen liittyvät eettiset kysymykset harjaannuttavat opiskelijan moraalipohdintaa sekä avointa, mutta kriittistä kannanottoa. Moduulissa pyritään tarkastelemaan eettisiä kysymyksiä eri näkökulmista, huomioiden yksilön oikeudet ja velvollisuudet. Eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä pohditaan esimerkiksi elintapoihin liittyvien vapauden ja vastuun, geeniteknologian, eutanasian sekä abortin näkökulmista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn historiallisia kehityslinjoja ja malleja. Opiskelija harjaantuu terveyden edistämisen periaatteissa ja pohtii tulevaisuuden yhteiskunnan terveyshaasteita. Sosiaali – ja terveyspalveluiden järjestämiseen tutustuminen laajentaa opiskelijan näkökulmia terveyttä edistävästä päätöksenteosta ja yhteiskunnan resursseista. Pohdinnat esimerkiksi terveyseroista, elinajanodotteen eroista ja kouluterveyskyselyiden tuloksista laajentavat ajattelua sekä yksilön valintojen merkityksestä terveydelle, mutta myös yhteiskuntamme sosiaalisesta perimästä ja yksilön valintojen taustoista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- **Tietojen** arvioinnissa korostuvat opiskelijan osoittamat tiedot terveyden edistämisestä ja sairauksien ehkäisystä eri aikakausina, tiedot sairauksista ja niiden hoidosta
- **Taitojen** arvioinnissa painotetaan kykyä pohtia keskeisiä terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä, sekä itse- ja omahoidon taitoja.
- **Työskentelyn** arviointi kohdistuu opiskelijan ja opettajan yhdessä asettamien tavoitteiden saavuttamiseen sekä monipuolisiin näyttöihin opintojakson oppitunneilla, tuntitehtävissä ja kokeissa. Mikäli opintojakso suoritetaan itsenäisesti, työskentelyn arvioinnissa korostuu opiskelijan vastuullinen toiminta ja itsenäisen työskentelyn taidot.

Arviointimenetelminä voidaan käyttää esimerkiksi

- Summatiivista ja formatiivista arviointia tuntitehtävistä opintojakson aikana
- opettajan havainnointia ja palautetta tuntiaktiivisuudesta ja opetukseen osallistumisesta

- Erilaisia tuntitehtäviä, pari- ja ryhmätöitä sekä mahdollisesti projektiluontoisia kokonaisuuksia.
- Kirjallisia tehtäviä ja kokeita sekä niissä kehittymistä.
- vertaisarviointia esimerkiksi ryhmätöistä sanallisesti ja/tai kirjallisesti oppituntien aikana

- opiskelijan itsearviointia sanallisesti tai kirjallisesti oppituntien aikana tai opintojakson päättyessä.
- Laajempaa, sanallista tehtävien arviointia ja yhteydenpitoa opettajan kanssa, mikäli opintojakso suoritetaan itsenäisesti. Opiskelijan tehtäviä arvioidaan mielellään formatiivisen arvioinnin periaatteen mukaan, jolloin opiskelijalla on mahdollisuus kehittyä tuotoksissaan opintojakson aikana.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi:

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden saavuttamista arvioidaan osana opintojakson arviointia. **Globaalia ja kulttuuriosaamista** voidaan arvioida tehtävillä, joissa kansainvälistä terveyden edistämisen mallia sovelletaan paikalliseen päätöksentekoon. **Eettisyys- ja ympäristöosaamista** voidaan arvioida opiskelijan omaa, kriittistä ja avointa pohdintaa vaativilla terveyteen ja sairauksiin liittyvillä eettisillä kysymyksillä.

Voin hyvin ja jaksan, 6 op (TE1OP1PS1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

8.18. Toinen kotimainen kieli, ruotsi (TKRU)

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Toinen kotimainen kieli ruotsi on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa- alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Ruotsin kielen opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Ruotsin kielen opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan ruotsin kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan ja kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Laaja-alainen osaaminen

Toisen kotimaisen kielen ruotsin opetuksessa käsitellään teemoja, joiden avulla oppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Toisen kotimaisen kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että vieraiden kielten eri oppimäärien ja eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, joiden ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisten asiakokonaisuuksien tarkastelussa.

Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Toisen kotimaisen kielen opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Toisen kotimaisen kielen opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan ***hyvinvointi-*** *ja* ***vuorovaikutusosaamisen*** *sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.*

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia toista kotimaista kieltä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä ***monitieteiseen ja luovaan osaamiseen****. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Toisen kotimaisen kielen opiskelu ja osaaminen avaavat mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä sekä tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.*

Toisen kotimaisen kielen opiskelu vahvistaa opiskelijan ***yhteiskunnallista osaamista****. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia sekä eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Toisen kotimaisen kielen ruotsin opintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.*

Toisen kotimaisen kielen opinnot vahvistavat ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista*** *mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja*

laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen sekä kestämättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä sekä kehittämään vastuuntuntoaan ja taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen *osalta toisen kotimaisen kielen ruotsin opinnoissa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys toisen kotimaisen kielen käyttökelpoisuudesta kansallisessa, pohjoismaisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä sekä globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.*

Tavoitteet

Kieli ja oppimäärä	***Taito toimia vuorovaikutuksessa*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tulkita tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tuottaa tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*
A-oppimäärä	*B2.1 (A2.2)*	*B2.1 (A2.2)*	*B1.2 (A2.1)*
B1-oppimäärä	*B1.1 (A1.3)*	*B1.1 (A1.3)*	*B1.1 (A1.3)*
B3-oppimäärä	*A2.2*	*A2.2*	*A2.1*
Äidinkielenomainen oppimäärä	*B2.2 (B1.2)*	*B2.2 (B1.2)*	*B2.2 (B1.2)*

Ruotsin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutustaitoihin ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä ja toimijana kielellisesti ja kulttuurisesti moninaisessa maailmassa kansallisissa, pohjoismaisissa, eurooppalaisissa sekä globaaleissa kohtaamisissa, joissa ruotsin kielen hyödyntäminen on mahdollista ja joissa tavoitteena ei ole äidinkielenään ruotsia puhuvan tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen*
- *ymmärtää ruotsin kielen merkityksen Suomen toisena kansalliskielenä*
- *osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti ja luovasti ruotsin kielellä*
- *kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.*

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia*
- *tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana*
- *osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä*
- *muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.*

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään ruotsin kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti*
- *saa kokemuksia monenlaisista ruotsinkielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä*
- *osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) alla olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.*

Osaamisen arviointi

Arviointi

Arvioinnin tehtävä toisessa kotimaisessa kielessä ruotsissa on tukea opiskelijan kehittymistä ruotsin kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja vuorovaikutustaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää toisen kotimaisen kielen ruotsin taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansallisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – –

[Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ruotsin pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan toisen kotimaisen kielen ruotsin A-oppimäärän moduulin 8, B1-oppimäärän moduulin 6 sekä äidinkielenomaisen ruotsin oppimäärän moduulin 8 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

B3-oppimäärän osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan ruotsin kielelle ja asianomaiselle oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

8.18.1. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1)

Opintojaksot

Ruotsin starttijakso, 4 op (RUB11)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11), Pakollinen
- Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa olemassa olevaa kielitaitoaan ja omia vahvuuksiaan*
- *rohkaistuu käyttämään ruotsin taitoaan arkipäiväisissä vuorovaikutustilanteissa painottaen suullista viestintää*
- *kehittää omia opiskelustrategioitaan ja vuorovaikutustaitojaan ja löytää itselle sopivia työtapoja*
- *syventää tietämystään suomen ja ruotsin kielten vaikutuksesta toisiinsa sekä Suomessa vallitsevista kieliolosuhteista*
- *pystyy suhteuttamaan ruotsin kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B1.1.*

Ruotsin kieli arjessani

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa kertoa ruotsiksi omasta elämästään, ihmissuhteistaan ja lähiympäristöstään eri tilanteissa erilaisia viestintäkanavia käyttäen*
- *kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan ruotsiksi*
- *kehittää palautteen antamisen ja vastaanottamisen sekä osaamisensa arvioinnin taitoja.*

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *opiskelijan kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen sekä omien tavoitteiden asettaminen*
- *kielitietoisuus, monikielisyys, kielten väliset suhteet*
- *omaa oppimista edistävien työkalujen löytäminen ja hyödyntäminen*

Ruotsin kieli arjessani

- *ruotsin kielen käyttö opiskelijan arkipäivään liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *oma elämä, ihmissuhteet ja lähiympäristö*
- *yksilön ja yhteisön hyvinvointi*
- *ääntämisen harjaannuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa pohditaan monipuolisesti omia vahvuuksia ja näin vahvistetaan luottamusta omaan kielitaitoon. Opintojakson aikana opiskelija syventää osaamistaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Opiskelijaa kannustetaan kokeilemaan erilaisia oppimisstrategioita sekä työskentelemään sinnikkäästi. Opiskelija laatii itselleen kieliprofiilin tai täydentää jo aiemmin laadittua profiilia sekä asettaa itselleen omat tavoitteensa kielenopiskeluun.

Kaikkea opiskelijan kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan hyvinvointiosaamisen ja minäpystyvyyden kasvattamisen.

Opintojakson keskeiset sisällöt tukevat monipuolisesti hyvinvointiosaamisen kehittymistä.

Vuorovaikutusosaaminen

Empatia, hyvät tavat ja rakentava vuorovaikutus ovat olennainen osa kielen opiskelua. Opintojaksossa vahvistetaan vuorovaikutuksessa toimimisen taitoja sekä kielellistä itsetuntoa keskustelu- ja kuunteluharjoituksilla. Opiskelijaa kannustetaan käyttämään ruotsin kieltä rohkeasti ja kehittämään omia vuorovaikutustaitojaan eri tilanteissa. Tätä harjoitellaan esimerkiksi kertomalla omasta elämästä, ihmissuhteista ja lähiympäristöstä sekä erilaisia viestintäkanavia käyttäen.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden ja opettajan kanssa, mikä harjaannuttaa opiskelijan taitoa toimia ryhmässä. Vahvistetaan opiskelijan sitoutumista ryhmän toimintaan ja tuetaan muiden opiskelijoiden huomioimista tekemällä pari- ja ryhmätöitä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa kannustetaan käyttämään kieltä rohkeasti ja ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys. Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään moninaista kielitaitoaan ja käyttämään ruotsin kieltä rohkeasti niin luokkatilanteessa kuin koulun ulkopuolellakin. Opintojaksolla vahvistetaan opiskelijan tietoisuutta ruotsin kielen taustasta, historiasta ja asemasta Suomessa sekä pohditaan kohdekielen oppimisen tarjoamia mahdollisuuksia kansainvälisyyden näkökulmasta kuten myös kotimaassa kaksikielisillä alueilla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimista ja osaamista arvioidaan monipuolisesti erilaisten kielen eri osa-alueisiin liittyvien harjoitusten ja kokeiden avulla. Arviointiin sisältyy pieniä kirjallisia ja/tai suullisia tuotoksia. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin.

Opettajan suorittaman arvioinnin lisäksi opiskelijat perehdytetään arvioimaan itse tuloksiaan suhteessa yhteisiin ja omiin realistisiin tavoitteisiinsa. Tässä apuna ovat kieliprofiilin laatimiseen liittyvät tehtävät sekä opintojakson alussa mahdollisesti tehtävä alkukartoitus. Opiskelijoita harjaannutetaan arvioimaan omia tuotoksiaan ja oppimisprosessiaan sekä tunnistamaan omat vahvat ja heikot puolensa. Opiskelijoita ohjataan löytämään oppimistaan parhaiten tukevia opiskelutapoja. Vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaamista arvioidaan erilaisten tehtävien ja oppituntien aikaisten keskusteluiden avulla esimerkiksi vertaispalautteena ryhmä- ja paritöiden yhteydessä.

Opintojakson lopussa opiskelija saa numeroarvosanan. Opiskelijoiden työn laatu, oma aktiivisuus, ahkeruus ja omatoimisuus otetaan arvostelussa huomioon

Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13)

Opintojakson moduulit

- Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13), Pakollinen

Tavoitteet

Kulttuuri ja mediat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee suomenruotsalaisia, ruotsalaisia ja muita pohjoismaisia kulttuuri-ilmiöitä*
- *tuntee ruotsinkielisiä medioita*
- *osaa hyödyntää ruotsinkielisiä lähteitä tiedonhaussa*
- *pystyy seuraamaan ruotsinkielisiä uutistekstejä ja ymmärtää pääasiat niistä.*

Keskeiset sisällöt

Kulttuuri ja mediat

- *suomenruotsalaiset ja muut pohjoismaiset kulttuuri-ilmiöt*
- *ruotsinkieliset mediat*
- *opiskelijoita kiinnostavat ajankohtaiset aiheet ruotsiksi*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa pohditaan kulttuurin ja taiteen merkitystä yksilölle ja yhteisölle. Tarkastellaan luovan toiminnan merkitystä yksilön hyvinvoinnille sekä pohditaan itseilmaisun merkitystä identiteetin rakentumisessa. Opintojakson aihepiireissä otetaan huomioon opiskelijoita kiinnostavat ajankohtaiset aiheet ruotsiksi.

Vuorovaikutusosaaminen

Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan vuorovaikutusosaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana syvennetään kulttuurista ymmärtämistä. Tarkastellaan kielten ja kulttuurien moninaisuutta sekä arvoja ja merkityksiä, jotka kulttuurin kautta välittyy yksilölle ja yhteisölle. Opintojaksolla hyödynnetään monipuolisesti ruotsinkielisiä lähteitä ja tutustutaan ruotsinkielisiin medioihin, jolloin opiskelija kehittyy hyödyntämään digitaalisia tiedonlähteitä oppimisessa.

Opintojakson keskeiset sisällöt tukevat monipuolisesti globaali- ja kulttuuriosaamisen kehittymistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista vahvistetaan tutustumalla erilaisiin tekstilajeihin sekä niiden tulkitsemiseen. Opintojakson aikana kiinnitetään entistä enemmän huomiota eri tekstilajien edellyttämään kieleen erityyppisissä kielenkäyttötilanteissa. Opintojaksolla vahvistetaan opiskelijan monilukutaitoa ja opitaan hyödyntämään ruotsinkielisiä digitaalisia lähteitä oppimisessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimista ja osaamista arvioidaan monipuolisesti erilaisten kielen eri osa-alueisiin liittyvien harjoitusten ja kokeiden avulla. Arviointiin sisältyy kirjallisia ja/tai suullisia tuotoksia. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opintojakson arviointiin vaikuttaa myös aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Opettajan suorittaman arvioinnin lisäksi opiskelijat perehdytetään arvioimaan itse tuloksiaan verraten omiin tavoitteisiinsa. Tavoitteiden asettamisen tueksi voidaan opintojakson alussa tehdä alkukartoitus.

Globaalia ja kulttuuriosaamista voidaan arvioida esimerkiksi itsearviointina, jossa opiskelija pohtii omaa kulttuuri-identiteettiään ja arvioi luovan toiminnan merkitystä hyvinvointiinsa. Vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaamista arvioidaan erilaisten tehtävien ja oppituntien aikaisten keskusteluiden avulla esimerkiksi vertaispalautteena ryhmä- ja paritöiden yhteydessä.

Opettajan suorittaman arvioinnin lisäksi opiskelijoita harjaannutetaan arvioimaan omia tuotoksiaan ja oppimisprosessiaan sekä tunnistamaan omat vahvat ja heikot puolensa. Opiskelijoita ohjataan löytämään oppimistaan parhaiten tukevia opiskelutapoja. Opiskelun aikaisen palautteen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa tulemaan tietoiseksi työskentelytavoistaan ja vuorovaikutustaidoistaan esimerkiksi luovan tuotoksen tekemisen yhteydessä.

Opintojakson lopussa opiskelija saa numeroarvosanan.

Ympäristömme, 2 op (RUB14)

Opintojakson moduulit

- Ympäristömme, 2 op (RUB14), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristömme

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tulkita erilaisia tekstejä, jotka käsittelevät maailman erilaisia elinympäristöjä, kulttuureja ja yhteiskuntia*
- *harjoittaa erityisesti kirjallisia tekstintuottamistaitojaan aiheena mielipiteen ilmaisu*
- *pystyy tuottamaan lyhyen ohjatun tekstin moduulin aihepiiristä.*

Keskeiset sisällöt

Ympäristömme

- *kulttuurinen moninaisuus*
- *erilaiset elinympäristöt*
- *ajankohtaiset yhteiskunnalliset aiheet nuorten näkökulmasta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tämänkin opintojakson aikana opiskelija täydentää kieliprofiiliaan, asettaa tavoitteita ja arvioi kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia. Opiskelijaa ohjataan tavoitteellisesti tunnistamaan ja hyödyntämään omia vahvuuksiaan ja toisaalta kehittämiskohteitaan sekä huomaamaan, että kielten opiskelu vaatii pitkäjänteistä työntekoa ja sinnikkyyttä. Opetuksessa tuetaan epävarmuuden sietokykyä ja vahvistetaan luottamusta, jolloin opiskelija oppii arvioimaan myös omia voimavarojaan ja suunnittelemaan ajankäyttöä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana painottuu, sekä suullisessa että kirjallisessa tuottamisessa, oman mielipiteen ilmaiseminen, jota harjoitellaan monin tavoin käsitellen ajankohtaisia aiheita nuorten näkökulmasta. Opiskelija kehittää taitoaan toimia rakentavasti ja luovasti ruotsin kielellä. Opintojaksolla rohkaistaan opiskelijoita keskusteluun, omien ratkaisumenetelmien esittämiseen ja oman ajattelun sanoittamiseen sekä kannustetaan yhteistyöhön, yhdessä tutkimiseen ja oppimiseen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana vahvistetaan opiskelijan motivaatiota, taitoja ja uteliaisuutta toimia kulttuurisesti ja kielellisesti pohjoismaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta pohjoismaisessa yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventää sekä opiskelijan pohjoismaisia että maailmankansalaisen taitoja ja tarjoaa mahdollisuuksia luovaan ja monenkeskiseen yhteistyöhön. Opiskelijaa autetaan hahmottamaan, että kielitaidon avulla voidaan jäsentää ja ratkaista globaaleja ongelmia.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana syvennetään opiskelijan ymmärrystä omasta roolistaan ja vastuustaan ympäröivässä yhteiskunnassa esimerkiksi aihepiirien valinnoilla. Pohditaan mitä kuuluu aktiivisen kansalaisen taitoihin ja harjoitellaan ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin keskustelemalla sekä esimerkiksi pitämällä puhe ruotsiksi ajankohtaisesta aiheesta. Opiskelija ottaa huomioon ajattelussaan tasa-arvoon ja demokratiaan liittyvät kysymykset ja hän saa kielellisiä valmiuksia tulevaisuuttaan varten, sekä jatko-opintoihin että työelämään.

Opintojakson keskeiset sisällöt tukevat monipuolisesti yhteiskunnallisen osaamisen kehittymistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimista ja osaamista arvioidaan monipuolisesti erilaisten kielen eri osa-alueisiin liittyvien harjoitusten ja kokeiden avulla. Arviointiin sisältyy kirjallisia ja/tai suullisia tuotoksia. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin.

Opettajan suorittaman arvioinnin lisäksi opiskelijat perehdytetään arvioimaan itse tuloksiaan verraten omiin tavoitteisiinsa. Tavoitteiden asettamisen tueksi voidaan opintojakson alussa tehdä alkukartoitus. Opiskelijoita harjaannutetaan arvioimaan omia tuotoksiaan ja oppimisprosessiaan sekä tunnistamaan omat vahvat ja heikot puolensa esimerkiksi itsearvioinnin avulla.

Vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaamista arvioidaan erilaisten tehtävien ja oppituntien aikaisten keskusteluiden avulla esimerkiksi vertaispalautteena ryhmä- ja paritöiden yhteydessä.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10.

Opintojakson arvosanan antaminen perustuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon kaikilla osa-alueilla (kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) ja työskentelyn monipuoliseen havainnointiin.

Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15)

Opintojakson moduulit

- Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelu- ja työelämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää tietämystään tekstilajeista, jotka liittyvät keskeisesti nuoren opiskeluun, työelämään ja itsenäistymiseen*
- *pohtii jatko-opintojaan, urasuunnitelmiaan sekä valmiuksiaan elinikäiseen oppimiseen.*

Keskeiset sisällöt

Opiskelu- ja työelämä

- *opiskelu, ammatit ja työelämä opiskelijan ja yhteiskunnan näkökulmasta*
- *tulevaisuuden suunnitelmat*
- *vuorovaikutustilanteet ja tekstit, jotka liittyvät jatko-opiskeluun ja työelämään*
- *itsenäistyvän nuoren elämänhallinta*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *erilaisten hakemusten laatiminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa pohditaan monipuolisesti omia vahvuuksia sekä täydennetään kieliprofiilia. Opiskelija pohtii myös omia valmiuksiaan elinikäiseen oppimiseen. Opintojakson aikana pohditaan tulevaisuuden suunnitelmia sekä elämänhallintakeinoja. Opiskelijoita kannustetaan osallistumaan tuleviin valinnaisiin ruotsin kursseihin, millä pyritään hälventämään opiskelijoiden epävarmuutta omien taitojen sekä tulevaisuuden suhteen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson keskeiset sisällöt tukevat monipuolisesti yhteiskunnallisen osaamisen kehittymistä. Opintojaksolla korostuvat työelämävalmiudet ja yrittäjämäinen asenne. Harjoitellaan

mm. työhakemuksen ja CV:n tekoa sekä työhaastatteluun osallistumista. Tutustutaan yrittäjyyteen ja erilaisiin mahdollisuuksiin löytää sopivia jatko-opiskelu- ja työpaikkoja. Opetus tukee opiskelijan yritteliäisyyttä ja yrittäjämäistä toimintaa sekä opettaa työn loppuunsaattamisen merkityksen. Opintojakson suoritettuaan opiskelijan tulisi ymmärtää, että kielitaito on tärkeä työelämätaito ja hän on rohkaistunut käyttämään ruotsia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla korostetaan ruotsin kielen merkitystä lukion jälkeen kotimaassa erityisesti suomenruotsalaisilla alueilla sekä Suomen roolia yhtenä Pohjoismaana, pohjoismainen yhteistyö mukaan lukien. Pohditaan myös ruotsin kielen merkitystä esim. lähiympäristön yrityksissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimista ja osaamista arvioidaan monipuolisesti erilaisten kielen eri osa-alueisiin liittyvien harjoitusten ja kokeiden avulla. Opintojakson arviointiin vaikuttaa myös aktiivinen työskentely opintojakson aikana.

Opintojakson aikana täydennetään kieliprofiilia, jolloin opiskelija arvioi omia vahvuuksiaan ja peilaa niitä tulevaisuuden jatko-opinto- ja työelämän tarpeisiin. Vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaamista arvioidaan erilaisten tehtävien ja oppituntien aikaisten keskusteluiden avulla esimerkiksi vertaispalautteena ryhmä- ja paritöiden yhteydessä. Opiskelun aikaisen palautteen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa tulemaan tietoiseksi työskentelytavoistaan ja vuorovaikutustaidoistaan esimerkiksi työnhakuun tai kansainvälisiin yhteyksiin liittyvien tehtävien yhteydessä.

Oppimista ja osaamista arvioidaan monipuolisesti erilaisten kielen eri osa-alueisiin liittyvien harjoitusten ja kokeiden avulla. Arviointiin sisältyy kirjallisia ja/tai suullisia tuotoksia. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opintojakson arvosanan antaminen perustuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon kaikilla osa-alueilla (kuullun ymmärtämnen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) ja työskentelyn monipuoliseen havainnointiin.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vankentaa puhumisen sujuvuutta*
- *tuottaa valmistelua edellyttävän suullisen esityksen*
- *tiedostaa suullisen osaamisensa tason ja kehittämistarpeensa ja saa tästä palautetta.*

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *vuorovaikutustilanteet, dialogin rakentaminen*
- *puhumisen eri piirteet*

- *aitojen ruotsinkielisten kontaktien monipuolinen tarjoaminen opiskelijalle erilaisissa ympäristöissä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla ohjataan opiskelijaa tulemaan tietoiseksi työskentelytavoistaan ja vuorovaikutustaidoistaan esimerkiksi ryhmätyötilanteen tai puheen pitämisen yhteydessä.

Opintojakson aikana opiskelijalle tarjotaan monipuolisia tapoja harjoitella suullisia vuorovaikutustaitojaan, tällä tavalla vahvistaen hänen itsetuntemustaan ja lisätään kielellisten vahvuuksien ja heikkouksien tuntemusta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita, rakennetaan dialogia sekä syvennetään rakentavan vuorovaikutuksen taitoja. Opintojaksolla annetaan monipuolisten tehtävien avulla mahdollisuus harjoitella ristiriitatilanteita ja kehittää neuvottelutaitojaan ruotsin kielellä. Opintojaksolla harjoitellaan sekä opiskelijan arkeen liittyviä vuorovaikutustilanteita että keskustellaan ajankohtaisista yhteiskunnallisista asioista, täten syventäen opiskelijan taitoja toimia aloitekykyisenä kansalaisena.

Opintojakson keskeiset sisällöt tukevat monipuolisesti vuorovaikutusosaamisen kehittymistä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan sekä opiskelijan arkeen liittyviä vuorovaikutustilanteita että keskustellaan ajankohtaisista yhteiskunnallisista asioista, täten syventäen opiskelijan taitoja toimia aloitekykyisenä kansalaisena.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimista ja osaamista arvioidaan monipuolisesti erilaisten kielen eri osa-alueisiin liittyvien harjoitusten, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöä eli suullista kielitaitoa. Opintojakson arviointiin vaikuttaa myös aktiivinen työskentely opintojakson aikana.

Vuorovaikutusosaamista arvioidaan erilaisten tehtävien ja oppituntien aikaisten keskusteluiden kautta. Opiskelijan oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana antamalla palautetta esimerkiksi vertaispalautteena opiskelijan työskentelystä vuorovaikutustilanteissa ja ryhmätyötehtävissä.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosteluna, joka perustuu opintojaksolla annettuihin näyttöihin (painottaen näyttöjä suullisen kielitaidon osaamisesta) sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta saatuun arvosanaan. Suullisen kielikokeen voi korvata Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaan muilla opintojen aikana annetuilla näytöillä. Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17)

Opintojakson moduulit

- Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17), Valinnainen

Tavoitteet

Kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää taitoaan tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille*
- *laajentaa sosiaalisen median tuntemustaan käyttäen ruotsin kieltä*
- *tutustuu kansallisissa kielitutkinnoissa vaadittavaan ruotsin taidon osaamiseen.*

Keskeiset sisällöt

Kestävä elämäntapa

- *kestävä kehitys ja elämäntapa erityisesti opiskelijan näkökulmasta*
- *eettisyys ja vastuullisuus sosiaalisen median käytössä, sananvapaus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen sekä kestämättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojakson aikana vahvistetaan taitoja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä sekä kehittämään vastuuntuntoaan ja taitoaan toimia eettisesti sekä vastuullisesti eri yhteyksissä.

Opintojakson keskeiset sisällöt tukevat monipuolisesti eettisyys ja ympäristöosaamisen kehittymistä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana syvennetään opiskelijan ymmärrystä omasta roolistaan ja vastuustaan ympäröivässä yhteiskunnassa esimerkiksi aihepiirien valinnoilla. Syvennetään taitoja tulkita ruotsin kieltä ja harjoitellaan ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin erityisesti kirjallisilla tuotoksilla. Opiskelija ottaa huomioon ajattelussaan tasa-arvoon, demokratiaan sekä sanavapauteen liittyvät kysymykset ja hän saa kielellisiä valmiuksia tulevaisuuttaan varten.

Opintojakson keskeiset sisällöt tukevat monipuolisesti yhteiskunnallisen osaamisen kehittymistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on lähinnä opiskelijaa opinnoissa eteenpäin tavoitteita kohti auttavaa, ei dokumentoitavaa palautetta. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja/tai tavoitteisiin pohjautuvaa osaamista mittaavista kokeista saaduista arvosanoista.

Opiskelijan oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana antamalla palautetta esimerkiksi opiskelijan taidoista toimia rakentavasti oppitunneilla käydyissä keskusteluissa opintojakson aihepiireistä, esimerkiksi kestävä kehitys ja vastuullisuus.

Opintojakson arvosanan antaminen perustuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon kaikilla osa-alueilla (kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) ja työskentelyn monipuoliseen havainnointiin.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10.

Tukea ja kertausta, 2 op (RUB18)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena kerrata ja harjoitella yläkoulun kielioppia ja sanastoa.
- Opintojakson tavoitteena on saavuttaa sellainen taso, josta on helppo jatkaa pakollisten opintojaksojen opiskelua.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla kerrataan ja vahvistetaan peruskoulussa opiskeltuja asioita, perussanastoa ja keskeisiä rakenteita.
- Opintojakson aikana opastetaan lukion toimintatapoihin sekä harjoitellaan opiskelussa tarvittavien apuvälineiden käyttöä ja tutustutaan oppimista helpottaviin sovelluksiin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa pyritään lujittamaan opiskelijan omia vahvuuksia ja lisäämään luottamusta omaan kielitaitoon. Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia oppimista edistäviä työskentelytapoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta saa suoritusmerkinnän, joka edellyttää läsnäoloa oppitunneilla, opintojaksolla sovittujen tuotosten tekemisen sekä mahdollisten kokeiden suorittamista hyväksytysti. Arviointiin vaikuttaa aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Opintojaksosta voi erikseen sopimalla saada myös numeroarvosanan.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kertausjakso on tarkoitettu opiskelijoille, joille ruotsi on peruskoulussa tuottanut vaikeuksia tai jotka tuntevat tarvitsevansa muistin virkistämistä.

8.19. Vieraat kielet (VK)

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Vieraat kielet ovat osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Vieraiden kielten opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Vieraiden kielten opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan kunkin opiskeltavan kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan sekä kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Koodit

Vieraiden kielten opintojen koodit muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten ja moduulinumeroiden mukaan. Vieraista kielistä käytetään seuraavia kirjaintunnuksia.

EN = englannin kieli

LA = latinan kieli

RA = ranskan kieli

SM = saamen kieli

SA = saksan kieli

VE = venäjän kieli

IA = italian kieli

EA = espanjan kieli

PO = portugalin kieli

KI = kiinan kieli

JP = japanin kieli

AR = arabian kieli

KX = muu kieli

Lukion opetussuunnitelman perusteissa vieraiden kielten kirjaintunnuksena käytetään tunnusta VK lukuun ottamatta englannin, saamen ja latinan kieltä. Aasian ja Afrikan kielistä lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään kirjaintunnistetta VKAA. Paikallisessa opetussuunnitelmassa näiden tunnusten tilalla käytetään kullekin kielelle määriteltyjä, yllä lueteltuja kirjaintunnuksia.

Laaja-alainen osaaminen

Vieraissa kielissä käsitellään teemoja, joiden avulla kieltenoppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Vieraan kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, jonka ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisten asiakokonaisuuksien tarkastelussa. Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Vieraiden kielten opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Vieraiden kielten opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan ***hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamisen*** *sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.*

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia kieliä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä ***monitieteiseen ja luovaan osaamiseen****. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Vieraiden kielten opiskelu ja osaaminen avaa mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.*

Vieraiden kielten opiskelu vahvistaa opiskelijan ***yhteiskunnallista osaamista****. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Kieliopintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.*

Kieliopinnot vahvistavat ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista*** *mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja kestämättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan*

asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään vastuuntuntoaan sekä taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

***Globaali- ja kulttuuriosaamisen** osalta vieraiden kielten opetuksessa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.*

Tavoitteet

Vieraiden kielten opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutus- ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kieli ja oppimäärä	***Taito toimia vuorovaikutuksessa*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tulkita tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tuottaa tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*
Englanti, A-oppimäärä	*B2.1 (B1.1)*	*B2.1 (B1.1)*	*B2.1 (B1.1)*
Aasian ja Afrikan kielet, A-oppimäärä	*A2.2–B1.1 (A2.1)*	*A2.2–B1.1 (A2.1)*	*A2.2–B1.1 (A2.1)*
Muut kielet, A-oppimäärä	*B1.2 (A2.2)*	*B1.2 (A2.2)*	*B1.2 (A2.2)*
Englanti, B1-oppimäärä	*B1.2*	*B1.2*	*B1.2*
Muut kielet, B1-oppimäärä	*B1.1 (A1.3)*	*B1.1(A1.3)*	*B1.1 (A1.3)*
Englanti, B2-oppimäärä	*B1.1*	*B1.1*	*B1.1*
Muut kielet, B2-oppimäärä	*A2.2 (A1.3)*	*A2.2 (A1.3)*	*A2.2 (A1.2)*
Englanti, B3-oppimäärä	*B1.1*	*B1.1*	*A2.2*
Aasian ja Afrikan kielet, B3-oppimäärä	*A2.1*	*A2.1 (puhuttu teksti)* *A1.3 (kirjoitettu teksti)*	*A2.1 (puhuttu teksti)* *A1.3 (kirjoitettu teksti)*
Muut kielet, B3-oppimäärä	*A2.1*	*A2.1*	*A2.1*

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kielenkäyttäjänä globaalissa maailmassa, jossa tavoitteena ei ole esimerkillisen äidinkielisen kielenkäyttäjän tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen*
- *osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti kulttuurisesti monimuotoisessa maailmassa*
- *kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.*

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia*
- *tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana*
- *osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä*
- *muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.*

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti*
- *saa kokemuksia monenlaisista kohdekielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä*
- *osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) ohessa olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.*

Osaamisen arviointi

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasotavoitteet oppimäärittäin

Arvioinnin tehtävä vieraissa kielissä on tukea opiskelijan kehittymistä vieraalla kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää vieraan kielen taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansainvälisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä, jotka on linkitetty eurooppalaisen viitekehyksen kuusiportaiseen taitotasoasteikkoon.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan

hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Vieraiden kielten pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan vieraiden kielten A-oppimäärän moduulin 8 ja B1-oppimäärän moduulin 6 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisesta kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

Latinan kieltä lukuun ottamatta B2- ja B3-oppimäärien osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan asianomaiselle kielelle ja oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

8.19.1. Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä (VKENA1)

Opintojaksot

Englannin starttijakso, 4 op (ENA1)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1), Pakollinen
- Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä*
- *analysoi ja kehittää taitoaan käyttää itse- ja vertaisarviointia oppimista tukevana menetelmänä*
- *monipuolistaa kielenopiskelutaitojaan*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*
- *pystyy suhteuttamaan osaamistaan taitotasoon B2.1.*

Englanti globaalina kielenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*
- *syventää tietoaan englannin asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *henkilökohtaisen kieliprofiilin laatiminen*
- *tavoitteiden asettelu kielten opiskelulle*
- *monikielisyys voimavarana*
- *erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen*
- *tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen*

Englanti globaalina kielenä

- *englanti äidinkielenä, toisena kielenä, virallisena kielenä, globaalina kielenä*
- *kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus*
- *kansainväliset suhteet*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; englannin variantteja ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyyli erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa pohditaan monipuolisesti omia vahvuuksia ja näin vahvistetaan luottamusta omaan kielitaitoon. Opintojakson aikana opiskelija kehittää ja syventää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Opiskelija laatii itselleen kieliprofiilin ja asettaa itselleen omat tavoitteensa kielenopiskeluun. Opiskelijaa kannustetaan kokeilemaan erilaisia oppimisstrategioita sekä työskentelemään sinnikkäästi.

Kaikkea opiskelijan kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan hyvinvointiosaamisen ja minäpystyvyyden kasvattamisen. Opintojakson keskeiset sisällöt tukevat monipuolisesti hyvinvointiosaamisen kehittymistä.

Vuorovaikutusosaaminen

Empatia, hyvät tavat ja rakentava vuorovaikutus ovat olennainen osa kielen opiskelua. Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden ja opettajan kanssa, mikä harjaannuttaa opiskelijan taitoa toimia ryhmässä. Opintojaksossa vahvistetaan vuorovaikutuksessa toimimisen taitoja sekä kielellistä itsetuntoa opiskelijan arkielämään liittyvillä keskusteluharjoituksilla, pari- ja ryhmätöillä. Opiskelijaa kannustetaan käyttämään englannin kieltä rohkeasti ja sitä harjoitellaan kertomalla omasta elämästä, ihmissuhteista ja lähiympäristöstä eri tilanteissa sekä erilaisia viestintäkanavia käyttäen.

Opintojakson sisällöt tukevat monipuolisesti vuorovaikutusosaamisen kehittymistä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa kannustetaan käyttämään kieltä rohkeasti ja ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys. Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään moninaista kielitaitoaan. Opintojakson aikana tarkastellaan kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta yhteisön, mutta myös opiskelijan henkilökohtaisesta näkökulmasta. Lisäksi opintojaksolla pohditaan kohdekielen oppimisen tarjoamia mahdollisuuksia kansainvälisyyden näkökulmasta sekä syvennetään tietoa englannin asemasta globaalina kielenä. Tutustutaan myös kielen eri variantteihin. Globaali- ja kulttuuriosaamista vahvistetaan esimerkiksi teksteissä käsiteltävien aihepiirien kautta ja keskustellen siitä, miten kansainvälisyys näky opiskelijan arjessa ja lähiympäristössä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimista ja osaamista arvioidaan monipuolisesti erilaisten kielen eri osa-alueisiin liittyvien harjoitusten ja kokeiden avulla. Arviointiin sisältyy pieniä kirjallisia ja/tai suullisia tuotoksia. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin.

Opettajan suorittaman arvioinnin lisäksi opiskelijat perehdytetään arvioimaan itse tuloksiaan suhteessa yhteisiin ja omiin realistisiin tavoitteisiinsa. Tässä apuna ovat kieliprofiilin laatimiseen liittyvät tehtävät sekä opintojakson alussa mahdollisesti tehtävä alkukartoitus. Opiskelijoita harjaannutetaan arvioimaan omia tuotoksiaan ja oppimisprosessiaan sekä tunnistamaan omat vahvat ja heikot puolensa. Opiskelijoita ohjataan löytämään oppimistaan parhaiten tukevia opiskelutapoja. Vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaamista arvioidaan erilaisten tehtävien ja oppituntien aikaisten keskusteluiden avulla esimerkiksi vertaispalautteena ryhmä- ja paritöiden yhteydessä.

Opintojakson lopussa opiskelija saa numeroarvosanan. Opiskelijoiden työn laatu, oma aktiivisuus, ahkeruus ja omatoimisuus otetaan arvostelussa huomioon.

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä monipuolisesti itselle tärkeistä kulttuuriaiheista ja -ilmiöistä*
- *vahvistaa taitoaan käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*
- *itseilmaisu identiteetin rakentumisessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa pohditaan kulttuurin ja taiteen merkitystä yksilölle ja yhteisölle. Tarkastellaan luovan toiminnan merkitystä yksilön hyvinvoinnille sekä pohditaan itseilmaisun merkitystä identiteetin rakentumisessa. Opintojakson aihepiireissä otetaan huomioon opiskelijoita kiinnostavat ajankohtaiset aiheet.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana syvennetään kulttuurista ymmärtämistä. Tarkastellaan kielten ja kulttuurien moninaisuutta sekä arvoja ja merkityksiä, jotka kulttuurin kautta välittyvät yksilölle ja yhteisölle. Opintojaksolla hyödynnetään monipuolisesti englanninkielisiä lähteitä. Ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventää opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoaa mahdollisuuksia luovaan ja monenkeskiseen yhteistyöhön.

Opintojakson keskeiset sisällöt tukevat monipuolisesti globaali- ja kulttuuriosaamisen kehittymistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijan monilukutaitoa vahvistetaan tutustumalla erilaisiin tekstilajeihin sekä niiden tulkitsemiseen. Opintojakson aikana kiinnitetään entistä enemmän huomiota eri tekstilajien edellyttämään kieleen erityyppisissä kielenkäyttötilanteissa. Opintojaksolla vahvistetaan opiskelijan monilukutaitoa ja opitaan hyödyntämään englanninkielisiä lähteitä tiedonhaussa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimista ja osaamista arvioidaan monipuolisesti erilaisten kielen eri osa-alueisiin liittyvien harjoitusten ja kokeiden avulla. Arviointiin sisältyy kirjallisia ja/tai suullisia tuotoksia. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opintojakson arviointiin vaikuttaa myös aktiivinen työskentely opintojakson aikana.

Globaalia ja kulttuuriosaamista voidaan arvioida esimerkiksi itsearviointina, jossa opiskelija pohtii omaa kulttuuri-identiteettiään ja arvioi luovan toiminnan merkitystä hyvinvointiinsa. Vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaamista arvioidaan erilaisten tehtävien ja oppituntien aikaisten keskusteluiden avulla esimerkiksi vertaispalautteena ryhmä- ja paritöiden yhteydessä.

Opettajan suorittaman arvioinnin lisäksi opiskelijoita harjaannutetaan arvioimaan omia tuotoksiaan ja oppimisprosessiaan sekä tunnistamaan omat vahvat ja heikot puolensa. Opiskelijoita ohjataan löytämään oppimistaan parhaiten tukevia opiskelutapoja. Opiskelun aikaisen palautteen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa tulemaan tietoiseksi työskentelytavoistaan ja vuorovaikutustaidoistaan esimerkiksi luovan tuotoksen tekemisen yhteydessä

Opintojakson lopussa opiskelija saa numeroarvosanan.

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ja niiden taustoihin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä ja tapoja tuottaa tekstejä hankkiakseen, yhdistääkseen, muokatakseen, esittääkseen ja arvioidakseen tietoa.*

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija voi täydentää kieliprofiiliaan asettaen tavoitteita ja arvioiden kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia. Opintojakson aikana painottuu, sekä suullisessa että kirjallisessa tuottamisessa, oman mielipiteen ilmaiseminen, jota harjoitellaan käsitellen ajankohtaisia aiheita nuorten näkökulmasta. Opiskelija kehittää taitoaan toimia rakentavasti ja luovasti englannin kielellä. Tähän taitoon liittyy erilaisten näkökulmien ja mielipiteiden kunnioittaminen sekä kyky keskustella erilaisia näkemyksiä kunnioittaen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana vahvistetaan ja kasvatetaan opiskelijan motivaatiota, taitoja ja uteliaisuutta toimia kulttuurisesti ja kielellisesti erilaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventää opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoaa mahdollisuuksia luovaan ja monenkeskiseen yhteistyöhön.

Opintojakson keskeiset sisällöt tukevat monipuolisesti globaali- ja kulttuuriosaamisen kehittymistä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana syvennetään opiskelijan ymmärrystä omasta roolistaan ja vastuustaan ympäröivässä yhteiskunnassa esimerkiksi aihepiirien valinnoilla. Pohditaan mitä kuuluu aktiivisen kansalaisen taitoihin ja harjoitellaan ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin, ajankohtaisia aiheita käsitellen. Opintojaksolla harjoitellaan perustelemaan mielipiteitä rakentavasti. Opiskelija ottaa huomioon ajattelussaan tasa-arvoon sekä demokratiaan liittyvät kysymykset ja hän saa kielellisiä valmiuksia tulevaisuuttaan varten.

Opintojakson keskeiset sisällöt tukevat monipuolisesti yhteiskunnallisen osaamisen kehittymistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opettajan suorittaman arvioinnin lisäksi opiskelijat perehdytetään arvioimaan itse tuloksiaan verraten omiin tavoitteisiinsa. Tavoitteiden asettamisen tueksi voidaan opintojakson alussa tehdä alkukartoitus. Opiskelijoita harjaannutetaan arvioimaan omia tuotoksiaan ja oppimisprosessiaan sekä tunnistamaan omat vahvat ja heikot puolensa esimerkiksi itsearvioinnin avulla.

Vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaamista arvioidaan erilaisten tehtävien ja oppituntien aikaisten keskusteluiden avulla esimerkiksi vertaispalautteena ryhmä- ja paritöiden yhteydessä.

Oppimista ja osaamista arvioidaan monipuolisesti erilaisten kielen eri osa-alueisiin liittyvien harjoitusten ja kokeiden avulla. Arviointiin sisältyy kirjallisia ja/tai suullisia tuotoksia. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10.

Opintojakson arvosanan antaminen perustuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon kaikilla osa-alueilla (kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) ja työskentelyn monipuoliseen havainnointiin.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan raportoida jäsennellysti havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmäss*

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*
- *erilaiset tulevaisuudenvisiot*
- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*
- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys*
- *englanti tieteen kielenä, tieteellisen tekstin piirteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelutaitojen kehittymistä ohjataan tavoitteellisesti, opetuksessa tuetaan epävarmuuden sietokykyä ja vahvistetaan luottamusta, jolloin opiskelija oppii arvioimaan omia voimavarojaan ja suunnittelemaan ajankäyttöään. Opetuksessa kannustetaan vastuunottoon omasta oppimisesta

ja pyritään luomaan työn tekemisen kulttuuri, joka arvostaa omaa ja muiden osaamista ja sallii erityisosaamista mutta myös epäonnistumisia. Opintojaksolla kehitetään opiskelijan kielitaitoa ja harjaannutetaan ylioppilaskokeen tehtävätyyppeihin, mikä vahvistaa opiskelijan minäpystyvyyttä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson aikana vahvistetaan taitoja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi opintojakson keskeisistä aihepiireistä esimerkiksi erilaisiin tulevaisuudenvisioihin tutustumalla. Syvennetään ymmärrystä esimerkiksi kiertotalouden periaatteista ja kestävästä kuluttamisesta lähiympäristössä ja globaalisti aihepiiriin liittyviä tehtäviä tekemällä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana rohkaistaan ja kannustetaan osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttamaan turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden edistämiseksi myös globaalisti. Tämä laaja-alaisen osaamisen alue painottuu opintojaksolla esimerkiksi valittujen aineistojen kautta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso aikana tutustutaan erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin digiajassa, sekä pohditaan niiden luotettavuutta lähdekriittisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimista ja osaamista arvioidaan monipuolisesti erilaisten kielen eri osa-alueisiin liittyvien harjoitusten ja kokeiden avulla. Opintojakson arviointiin vaikuttaa myös aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Eettisyyttä ja ympäristöosaamista voidaan arvioida itsearviointina, jossa opiskelija arvioi esimerkiksi omia kulutustottumuksiaan. Vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaamista arvioidaan erilaisten tehtävien ja oppituntien aikaisten keskusteluiden avulla esimerkiksi vertaispalautteena ryhmä- ja paritöiden yhteydessä.

Oppimista ja osaamista arvioidaan monipuolisesti erilaisten kielen eri osa-alueisiin liittyvien harjoitusten ja kokeiden avulla. Arviointiin sisältyy kirjallisia ja/tai suullisia tuotoksia. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opiskelun aikaisen palautteen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa tulemaan tietoiseksi työskentelytavoistaan ja vuorovaikutustaidoistaan esimerkiksi puheen kirjoittamisen yhteydessä. Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10.

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille*
- *rohkaistuu englannin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää taitoaan ilmaista itseään muodollisemmissa asiayhteyksissä.*

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- *jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina*
- *itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa pohditaan monipuolisesti omia vahvuuksia ja täydennetään kieliprofiilia, täten vahvistaen opiskelijan luottamusta omaan tulevaisuuteen. Opiskelija pohtii myös omia valmiuksiaan elinikäiseen oppimiseen. Opintojakson aikana pohditaan tulevaisuuden suunnitelmia sekä elämänhallintakeinoja. Opintojaksolla kehitetään opiskelijan kielitaitoa ja harjaannutetaan ylioppilaskokeen tehtävätyyppeihin, mikä vahvistaa opiskelijan minäpystyvyyttä. Opiskelijoita kannustetaan osallistumaan tuleviin valinnaisiin englannin kursseihin, millä pyritään hälventämään opiskelijoiden epävarmuutta omien taitojen sekä tulevaisuuden suhteen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa korostuvat työelämävalmiudet ja yrittäjämäinen asenne. Harjoitellaan mm. jatko-opiskeluun liittyvien asiakirjojen kirjoittamista ja lomakkeiden täyttämistä, työhakemuksen ja CV:n tekoa sekä työhaastatteluun osallistumiseen. Tutustutaan yrittäjyyteen ja erilaisiin mahdollisuuksiin löytää sopivia jatko-opiskelu- ja työpaikkoja. Opintojakson suoritettuaan opiskelijan tulisi ymmärtää, että kielitaito on tärkeä työelämätaito ja hän on rohkaistunut käyttämään englantia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa pohditaan englannin kielen merkitystä lukion jälkeen jatko-opinnoissa ja työelämässä. Pohditaan myös englannin kielen merkitystä esim. lähiympäristön yrityksissä. Tämä laaja-alaisen osaamisen osa-alue painottuu opintojaksolla esimerkiksi valittujen aineistojen kautta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimista ja osaamista arvioidaan monipuolisesti erilaisten kielen eri osa-alueisiin liittyvien harjoitusten ja kokeiden avulla. Opintojakson arviointiin vaikuttaa myös aktiivinen työskentely opintojakson aikana.

Opintojakson aikana täydennetään kieliprofiilia, jolloin opiskelija arvioi omia vahvuuksiaan ja peilaa niitä tulevaisuuden jatko-opinto- ja työelämän tarpeisiin. Vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaamista arvioidaan erilaisten tehtävien ja oppituntien aikaisten keskusteluiden avulla esimerkiksi vertaispalautteena ryhmä- ja paritöiden yhteydessä. Opiskelun aikaisen palautteen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa tulemaan tietoiseksi työskentelytavoistaan ja vuorovaikutustaidoistaan esimerkiksi työnhakuun tai kansainvälisiin yhteyksiin liittyvien tehtävien yhteydessä.

Oppimista ja osaamista arvioidaan monipuolisesti erilaisten kielen eri osa-alueisiin liittyvien harjoitusten ja kokeiden avulla. Arviointiin sisältyy kirjallisia ja/tai suullisia tuotoksia. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opintojakson arvosanan antaminen perustuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon kaikilla osa-alueilla

(kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) ja työskentelyn monipuoliseen havainnointiin.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.*

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä*
- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*
- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla syvennetään opiskelijan kielitaitoa ja harjaannutetaan ylioppilaskokeen tehtävätyyppeihin, mikä vahvistaa opiskelijan minäpystyvyyttä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen sekä kestämättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojakson aikana vahvistetaan taitoja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä sekä kehittämään vastuuntuntoaan ja taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Opiskelijaa ohjataan hakemaan ja tuottamaan tietoa, pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä sekä kehittämään vastuuntuntoaan. Tämä laaja-alaisen osaamisen osa-alue painottuu opintojaksolla esimerkiksi valittujen aineistojen, työtapojen ja opiskelijoiden omien tuotoksien kautta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana kehitetään opiskelijan monilukutaitoa vahvistamalla hänen kykyään valita, tulkita kriittisesti ja soveltaa tutkimuspohjaista tietoa. Rohkaistaan opiskelijaa tarkastelemaan ja

yhdistelemään asioita uudenlaisella tavalla eri oppiaineissa jatkuvan oppimisen periaatteiden mukaisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on lähinnä opiskelijaa opinnoissa eteenpäin tavoitteita kohti auttavaa, ei dokumentoitavaa palautetta. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja/tai tavoitteisiin pohjautuvaa osaamista mittaavista kokeista saaduista arvosanoista.

Opiskelijan oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana antamalla palautetta esimerkiksi opiskelijan taidoista toimia rakentavasti vuorovaikutus- tai ongelmanratkaisutilanteissa. Opiskelun aikaisen palautteen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa tulemaan tietoiseksi työskentelytavoistaan ja vuorovaikutustaidoistaan esimerkiksi ryhmätyötilanteen tai neuvottelun yhteydessä.

Opintojakson arvosanan antaminen perustuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon kaikilla osa-alueilla (kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) ja työskentelyn monipuoliseen havainnointiin.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *englannin käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin*
- *dialogisuus*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla ohjataan opiskelijaa tulemaan tietoiseksi työskentelytavoistaan ja vuorovaikutustaidoistaan esimerkiksi ryhmätyötilanteen tai puheen pitämisen yhteydessä.

Opintojakson aikana opiskelijalle tarjotaan monipuolisia tapoja harjoitella suullisia vuorovaikutustaitojaan, tällä tavalla vahvistaen hänen itsetuntemustaan ja lisätään kielellisten vahvuuksien ja heikkouksien tuntemusta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita, rakennetaan dialogia sekä syvennetään rakentavan vuorovaikutuksen taitoja. Opintojaksolla annetaan monipuolisten tehtävien avulla opiskelijalle mahdollisuus harjoitella ristiriitatilanteita ja kehittää neuvottelutaitojaan englannin kielellä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan sekä opiskelijan arkeen liittyviä vuorovaikutustilanteita että keskustellaan ajankohtaisista **yhteiskunnallisista asioista**, täten **syventäen opiskelijan taitoja toimia aloitekykyisenä kansalaisena**.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimista ja osaamista arvioidaan monipuolisesti erilaisten kielen eri osa-alueisiin liittyvien harjoitusten, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöä eli suullista kielitaitoa. Opintojakson arviointiin vaikuttaa myös aktiivinen työskentely opintojakson aikana.

Vuorovaikutusosaamista arvioidaan erilaisten tehtävien ja oppituntien aikaisten keskusteluiden kautta. Opiskelijan oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana antamalla palautetta esimerkiksi vertaispalautteena opiskelijan työskentelystä vuorovaikutustilanteissa tai ryhmätyötehtävissä.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosteluna, joka perustuu opintojakson aikaisiin näyttöihin (painottaen näyttöjä osaamisesta suullisen kielitaidon osa-alueella) sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta saatuun arvosanaan. Suullisen kielikokeen voi korvata Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaan muilla opintojen aikana annetuilla näytöillä. Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

Kohti ylioppilaskirjoituksia, 2 op (ENA9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakso valmistaa opiskelijaa ylioppilaskokeeseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla vahvistetaan sanaston hallintaa
- Kerrataan englannin kielen keskeisimpiä rakenteita ja sanastoa eri aloilta
- Tutustutaan ylioppilaskokeen erilaisiin tehtävätyyppeihin (kirjoitelma, kuuntelu, rakennekokeet, luetunymmärtäminen)

- Hiotaan kirjallista ilmaisua ja syvennetään tekstin- ja kuullun ymmärtämisen taitoja.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia vierasta kieltä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Opintojaksolla kehitetään opiskelijan kielitaitoa ja harjaannutetaan ylioppilaskokeen tehtävätyyppeihin, mikä vahvistaa opiskelijan minäpystyvyyttä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla käsitellään monipuolisesti yhteiskunnallisia aiheita ja opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä sekä kehittämään vastuuntuntoaan ja taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta saa suoritusmerkinnän, joka edellyttää läsnäoloa oppitunneilla, opintojaksolla sovittujen tuotosten tekemisen sekä mahdollisten kokeiden suorittamista hyväksytysti. Arviointiin vaikuttaa aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Opintojaksosta voi erikseen sopimalla saada myös numeroarvosanan.

8.19.2. Vieraat kielet, saksa B2-oppimäärä (SAB2)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Perustason alkeet 3, saksa, 2 op (SAB21)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB21), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vieraiden kielten opiskelu kehittää opiskelijan identiteetin rakentumista ja ryhmässä toimimista. Pientäkin kielitaitoa arvostetaan. Vuorovaikutustaidot ja hyvät tavat kehittyvät vieraan kielen opiskelun myötä, mikä edesauttaa minäpystyvyyden rakentumista. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan kokonaisnäkemystä perustason alkeisvaiheesta sekä edistymisestään kohdekielen opinnoissa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa kehitetään vuorovaikutusosaamista harjoittelemalla erilaisia vuorovaikutustilanteita. Opiskelijaa kannustetaan toimimaan kohdekielellä aktiivisesti omalla kielitaidollaan, jonka myötä opiskelijan vuorovaikutustaidot harjaantuvat uudenlaisissa vuorovaikutustilanteissa uudella kielellä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään monikielistä kompetenssiaan ja pohtimaan uuden kielen asemaa hänen omassa kielirepertuaarissaan. Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan vuorovaikutustilanteissa omalla tyylillään, omalla kielitaidollaan, huomioiden kuitenkin kohteliaan vuorovaikutuksen säännöt. Opetellaan kuvailemaan omia mielenkiinnon kohteita kohdekielellä, mm. vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin liittyen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla pohditaan kohdekielen asemaa maailmassa. Opiskelijat tutustuvat koulunkäyntiin sekä sen yhtäläisyyksiin ja eroihin kohdekulttuurin ja opiskelijan kotikulttuurin välillä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla vahvistetaan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimista ja osaamista arvioidaan monipuolisesti erilaisten kielen eri osa-alueisiin liittyvien harjoitusten ja kokeiden avulla. Arviointiin sisältyy pieniä kirjallisia ja/tai suullisia tuotoksia. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin.

Opettajan suorittaman arvioinnin lisäksi opiskelijat perehdytetään arvioimaan itse tuloksiaan suhteessa yhteisiin ja omiin realistisiin tavoitteisiinsa. Tässä apuna ovat

kieliprofiilin laatimiseen liittyvät tehtävät. Opiskelijoita harjaannutetaan arvioimaan omia tuotoksiaan ja oppimisprosessiaan sekä tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehityksen kohteensa kieltenopiskelijana. Opiskelijoita ohjataan löytämään oppimistaan parhaiten tukevia opiskelutapoja. Vuorovaikutusosaamista sekä monitieteistä ja luovaa osaamista arvioidaan erilaisten tehtävien ja oppituntien aikaisten keskusteluiden avulla sekä esimerkiksi vertaispalautteena ryhmä- ja paritöiden yhteydessä.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10. Opiskelijan työn laatu, oma aktiivisuus, ahkeruus ja omatoimisuus otetaan arvostelussa huomioon.

Perustaso 1, saksa, 2 op (SAB22)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB22), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla harjoiteltava kohdekielen käyttäminen tiedonhankinnan välineenä antaa opiskelijalle valmiuksia osallisuuteen ja vaikuttamiseen yhteiskunnassa kohdekielellä.

Hyvinvointiosaaminen

Vieraiden kielten opiskelu kehittää opiskelijan identiteetin rakentumista ja ryhmässä toimimista. Pientäkin kielitaitoa arvostetaan. Vuorovaikutustaidot ja hyvät tavat kehittyvät vieraan kielen opiskelun myötä, mikä edesauttaa minäpystyvyyden rakentumista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa kehitetään edelleen vuorovaikutusosaamista harjoittelemalla erilaisia vuorovaikutustilanteita. Opiskelijaa kannustetaan toimimaan kohdekielellä aktiivisesti omalla kielitaidollaan, jonka myötä opiskelijan vuorovaikutustaidot harjaantuvat uudenlaisissa vuorovaikutustilanteissa uudella kielellä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään monikielistä kompetenssiaan ja pohtimaan uuden kielen asemaa hänen omassa kielirepertuaarissaan. Opiskelijaa rohkaistaan

toimimaan vuorovaikutustilanteissa omalla tyylillään, omalla kielitaidollaan, huomioiden kuitenkin kohteliaan vuorovaikutuksen säännöt. Opintojaksolla opiskelijaa ohjataan hyödyntämään kohdekieltä tiedonhankinnan välineenä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Moduulin tavoitteena on vahvistaa opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia. Opintojaksolla tutustutaan kohdekielen levinneisyyteen sekä variantteihin. Vertaillaan koti- ja kohdekielen kulttuuria pohtien niiden eroja ja yhtäläisyyksiä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimista ja osaamista arvioidaan monipuolisesti erilaisten kielen eri osa-alueisiin liittyvien harjoitusten ja kokeiden avulla. Arviointiin sisältyy kirjallisia ja/tai suullisia tuotoksia. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opintojakson arviointiin vaikuttaa myös aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Opettajan suorittaman arvioinnin lisäksi opiskelijat perehdytetään arvioimaan itse tuloksiaan verraten omiin tavoitteisiinsa. Tavoitteiden asettamisen tueksi voidaan opintojakson alussa tehdä alkukartoitus.

Globaalia ja kulttuuriosaamista voidaan arvioida esimerkiksi itsearviointina, jossa opiskelija pohtii omaa kulttuuri-identiteettiään ja arvioi luovan toiminnan merkitystä hyvinvointiinsa. Vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaamista arvioidaan erilaisten tehtävien ja oppituntien aikaisten keskusteluiden avulla esimerkiksi vertaispalautteena ryhmä- ja paritöiden yhteydessä.

Opiskelijoita harjaannutetaan arvioimaan omia tuotoksiaan ja oppimisprosessiaan sekä tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehityksen kohteensa kieltenopiskelijana. Opiskelijoita ohjataan löytämään oppimistaan parhaiten tukevia opiskelutapoja.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10.

Perustaso 2, saksa, 2 op (SAB23)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB23), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vieraiden kielten opiskelu kehittää opiskelijan identiteetin rakentumista ja ryhmässä toimimista. Pientäkin kielitaitoa arvostetaan. Vuorovaikutustaidot ja hyvät tavat kehittyvät vieraan kielen opiskelun myötä, mikä edesauttaa minäpystyvyyden rakentumista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään monikielistä kompetenssiaan ja pohtimaan uuden kielen asemaa hänen omassa kielirepertuaarissaan. Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan vuorovaikutustilanteissa omalla tyylillään, omalla kielitaidollaan, huomioiden kuitenkin kohteliaan vuorovaikutuksen säännöt. Opintojaksolla käsitellään aihepiireinä hyvinvointia ja terveyttä sekä eri elämänvaiheita.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa kehitetään edelleen vuorovaikutusosaamista harjoittelemalla erilaisia vuorovaikutustilanteita keskittyen vuorovaikutuksen ylläpitoon sekä aktiivisen kuuntelun taitoon, Opiskelijaa kannustetaan toimimaan kohdekielellä aktiivisesti omalla kielitaidollaan. Opiskelijan vuorovaikutustaidot uudenlaisissa vuorovaikutustilanteissa kohdekielellä harjaantuvat.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimista ja osaamista arvioidaan monipuolisesti erilaisten kielen eri osa-alueisiin liittyvien harjoitusten ja kokeiden avulla. Arviointiin sisältyy kirjallisia ja/tai suullisia tuotoksia. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opintojakson arviointiin vaikuttaa myös aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Opettajan suorittaman arvioinnin lisäksi opiskelijat perehdytetään arvioimaan itse tuloksiaan verraten omiin tavoitteisiinsa. Tavoitteiden asettamisen tueksi voidaan opintojakson alussa tehdä alkukartoitus.

Vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaamista arvioidaan erilaisten tehtävien ja oppituntien aikaisten keskusteluiden avulla esimerkiksi vertaispalautteena ryhmä- ja paritöiden yhteydessä.
Monitieteistä ja luovaa osaamista arvioidaan sekä yhteiskunnallista osaamista arvioidaan opintojakson aihepiiriin liittyvien tehtävien yhteydessä esimerkiksi itse- ja vertaisarviointina.

Opiskelijoita harjaannutetaan arvioimaan omia tuotoksiaan ja oppimisprosessiaan sekä tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehityksen kohteensa kieltenopiskelijana. Opiskelijoita ohjataan löytämään oppimistaan parhaiten tukevia opiskelutapoja.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10.

Perustaso 3, saksa, 2 op (SAB24)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB24), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vieraiden kielten opiskelu kehittää opiskelijan identiteetin rakentumista ja ryhmässä toimimista. Opiskelijaa kannustetaan arvostamaan omaa kielitaitoaan. Vuorovaikutustaidot ja hyvät tavat kehittyvät vieraan kielen opiskelun myötä, mikä edesauttaa minäpystyvyyden rakentumista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa kehitetään edelleen vuorovaikutusosaamista. Opiskelijan vuorovaikutustaidot uudenlaisissa vuorovaikutustilanteissa kohdekielellä harjaantuvat. Opintojakson aikana tehtävä kohdekielinen tuotos harjaannuttaa kirjalliseen ja suulliseen viestintään kohdekielellä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään monikielistä kompetenssiaan ja pohtimaan uuden kielen asemaa hänen omassa kielirepertuaarissaan. Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan vuorovaikutustilanteissa omalla tyylillään, omalla kielitaidollaan, huomioiden kuitenkin kohteliaan vuorovaikutuksen säännöt. Opintojaksolla käsitellään aihepiirinä kohdekielen kielialueen kulttuuria ja historiaa erilaisista näkökulmista. Opiskelijalla on mahdollisuus vaikuttaa kurssin luovan toiminnan sisältöön.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla tutustutaan kulttuurin ja historian näkökulmista kohdekielen kielialueeseen, mikä vahvistaa opiskelijan yhteiskunnallista osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimista ja osaamista arvioidaan monipuolisesti erilaisten kielen eri osa-alueisiin liittyvien harjoitusten ja kokeiden avulla. Arviointiin sisältyy opiskelijan tekemä kirjallinen ja/tai suullinen kohdekielinen tuotos. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opintojakson arviointiin vaikuttaa myös aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Opettajan suorittaman arvioinnin lisäksi opiskelijat perehdytetään arvioimaan itse tuloksiaan verraten omiin tavoitteisiinsa. Tavoitteiden asettamisen tueksi voidaan opintojakson alussa tehdä alkukartoitus.

Vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaamista arvioidaan erilaisten tehtävien ja oppituntien aikaisten keskusteluiden avulla esimerkiksi vertaispalautteena ryhmä- ja paritöiden yhteydessä.
Monitieteistä ja luovaa osaamista arvioidaan sekä yhteiskunnallista osaamista arvioidaan opintojakson aihepiiriin liittyvien tehtävien yhteydessä esimerkiksi itse- ja vertaisarviointina.

Opiskelijoita harjaannutetaan arvioimaan omia tuotoksiaan ja oppimisprosessiaan sekä tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehityksen kohteensa kieltenopiskelijana. Opiskelijoita ohjataan löytämään oppimistaan parhaiten tukevia opiskelutapoja.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10.

Perustaso 4, saksa, 2 op (SAB25)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB25), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vieraiden kielten opiskelu kehittää opiskelijan identiteetin rakentumista ja ryhmässä toimimista. Opiskelijaa kannustetaan arvostamaan omaa kielitaitoaan. Vuorovaikutustaidot ja hyvät tavat kehittyvät vieraan kielen opiskelun myötä, mikä edesauttaa minäpystyvyyden rakentumista. Opintojaksolla pyritään vahvistamaan opiskelijan itsetuntoa kielenkäyttäjänä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa kehitetään edelleen vuorovaikutusosaamista. Opiskelijan vuorovaikutustaidot uudenlaisissa vuorovaikutustilanteissa kohdekielellä harjaantuvat.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään monikielistä kompetenssiaan ja pohtimaan uuden kielen asemaa hänen omassa kielirepertuaarissaan. Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan vuorovaikutustilanteissa omalla tyylillään, omalla kielitaidollaan, huomioiden kuitenkin kohteliaan vuorovaikutuksen säännöt. Aihepiireinä opintojaksolla ovat koulutus ja työelämä sekä tulevaisuuden suunnitelmat.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla käsitellään opiskelua koulussa ja jatko-opinnoissa sekä työelämää. Teemat vahvistavat opiskelijan yhteiskunnallista osaamista ja valmiuksia sekä kansallisesti että kansainvälisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimista ja osaamista arvioidaan monipuolisesti erilaisten kielen eri osa-alueisiin liittyvien harjoitusten ja kokeiden avulla. Arviointiin sisältyy kirjallisia ja/tai suullisia tuotoksia. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opintojakson arviointiin vaikuttaa

myös aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Opettajan suorittaman arvioinnin lisäksi opiskelijat perehdytetään arvioimaan itse tuloksiaan verraten omiin tavoitteisiinsa. Tavoitteiden asettamisen tueksi voidaan opintojakson alussa tehdä alkukartoitus.

Vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaamista arvioidaan erilaisten tehtävien ja oppituntien aikaisten keskusteluiden avulla esimerkiksi vertaispalautteena ryhmä- ja paritöiden yhteydessä. Monitieteistä ja luovaa osaamista arvioidaan sekä yhteiskunnallista osaamista arvioidaan opintojakson aihepiiriin liittyvien tehtävien yhteydessä esimerkiksi itse- ja vertaisarviointina.

Opiskelijoita harjaannutetaan arvioimaan omia tuotoksiaan ja oppimisprosessiaan sekä tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehityksen kohteensa kieltenopiskelijana. Opiskelijoita ohjataan löytämään oppimistaan parhaiten tukevia opiskelutapoja.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10.

Perustaso 5, saksa, 2 op (SAB26)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB26), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vieraiden kielten opiskelu kehittää opiskelijan identiteetin rakentumista ja ryhmässä toimimista. Opiskelijaa kannustetaan arvostamaan omaa kielitaitoaan. Vuorovaikutustaidot ja hyvät tavat kehittyvät vieraan kielen opiskelun myötä, mikä edesauttaa minäpystyvyyden rakentumista. Opintojaksolla pyritään vahvistamaan opiskelijan itsetuntoa kielenkäyttäjänä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa kehitetään edelleen vuorovaikutusosaamista. Tavoitteena on syventää opiskelijan taitoa tuottaa kohdekieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla. Opiskelijaa rohkaistaan tuottamaan tekstejä sekä vahvistetaan tekstin tulkitsemisen strategioita. Opiskelijan vuorovaikutustaidot uudenlaisissa vuorovaikutustilanteissa kohdekielellä harjaantuvat.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla käsiteltävät lähde- ja kohdekieliset mediat vahvistavat opiskelijan kulttuurista osaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään monikielistä kompetenssiaan ja pohtimaan uuden kielen asemaa hänen omassa kielirepertuaarissaan. Kannustetaan opiskelijaa toimimaan vuorovaikutustilanteissa omalla tyylillään, omalla kielitaidollaan, huomioiden kuitenkin kohteliaan vuorovaikutuksen säännöt. Aihepiireinä opintojaksolla ovat mediat ja lähdekritiikki.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla käsitellään aihepiireinä medioita ja lähdekritiikkiä, mikä vahvistaa opiskelijan yhteiskunnallista osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimista ja osaamista arvioidaan monipuolisesti erilaisten kielen eri osa-alueisiin liittyvien harjoitusten ja kokeiden avulla. Arviointiin sisältyy kirjallisia ja/tai suullisia tuotoksia. Opintojaksolla painotetaan tekstien lukemisen ja tulkitsemisen harjoittelua, ja painotus otetaan huomioon myös arvioitavissa harjoituksissa ja tuotoksissa.

Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opintojakson arviointiin vaikuttaa myös aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Opettajan suorittaman arvioinnin lisäksi opiskelijat perehdytetään arvioimaan itse tuloksiaan verraten omiin tavoitteisiinsa. Tavoitteiden asettamisen tueksi voidaan opintojakson alussa tehdä alkukartoitus.

Vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaamista arvioidaan erilaisten tehtävien ja oppituntien aikaisten keskusteluiden avulla esimerkiksi vertaispalautteena ryhmä- ja paritöiden yhteydessä. Monitieteistä ja luovaa osaamista arvioidaan sekä yhteiskunnallista osaamista arvioidaan opintojakson aihepiiriin liittyvien tehtävien yhteydessä esimerkiksi itse- ja vertaisarviointina.

Opiskelijoita harjaannutetaan arvioimaan omia tuotoksiaan ja oppimisprosessiaan sekä tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehityksen kohteensa kieltenopiskelijana. Opiskelijoita ohjataan löytämään oppimistaan parhaiten tukevia opiskelutapoja.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10.

Perustason jatko 1, saksa, 2 op (SAB27)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 1, 2 op (VKB27), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 1

- *erilaiset asuinympäristöt*
- *kestävä elämäntapa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vieraiden kielten opiskelu kehittää opiskelijan identiteetin rakentumista ja ryhmässä toimimista. Opiskelijaa kannustetaan arvostamaan omaa kielitaitoaan. Vuorovaikutustaidot ja hyvät tavat kehittyvät vieraan kielen opiskelun myötä, mikä edesauttaa minäpystyvyyden rakentumista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa kehitetään edelleen vuorovaikutusosaamista. Tavoitteena on vahvistaa opiskelijan taitoa tuottaa ja tulkita tekstejä. Opiskelijan vuorovaikutustaidot uudenlaisissa vuorovaikutustilanteissa kohdekielellä harjaantuvat.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään monikielistä kompetenssiaan ja pohtimaan uuden kielen asemaa hänen omassa kielirepertuaarissaan. Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan vuorovaikutustilanteissa omalla tyylillään, omalla kielitaidollaan, huomioiden kuitenkin kohteliaan vuorovaikutuksen säännöt. Aihepiireinä opintojaksolla ovat erilaiset asuinympäristöt sekä kestävä elämäntapa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson aihepiirinä käsiteltävä kestävä elämäntapa kehittävää opiskelijan ympäristöosaamista sekä ohjaa pohtimaan omaa toimintaa eettisen ja kestävän elämän näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimista ja osaamista arvioidaan monipuolisesti erilaisten kielen eri osa-alueisiin liittyvien harjoitusten ja kokeiden avulla. Arviointiin sisältyy kirjallisia ja/tai suullisia tuotoksia. Opintojaksolla vahvistetaan tekstien tulkinta- ja tuottamistaitoja, mikä otetaan huomioon arvioitavissa harjoituksissa ja tuotoksissa.

Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opintojakson arviointiin vaikuttaa myös aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Opettajan suorittaman arvioinnin lisäksi opiskelijat perehdytetään arvioimaan itse tuloksiaan verraten omiin tavoitteisiinsa. Tavoitteiden asettamisen tueksi voidaan opintojakson alussa tehdä alkukartoitus.

Vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaamista arvioidaan erilaisten tehtävien ja oppituntien aikaisten keskusteluiden avulla esimerkiksi vertaispalautteena ryhmä- ja paritöiden yhteydessä.
Monitieteistä ja luovaa osaamista arvioidaan sekä yhteiskunnallista osaamista arvioidaan opintojakson aihepiiriin liittyvien tehtävien yhteydessä esimerkiksi itse- ja vertaisarviointina.

Opiskelijoita harjaannutetaan arvioimaan omia tuotoksiaan ja oppimisprosessiaan sekä tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehityksen kohteensa kieltenopiskelijana. Opiskelijoita ohjataan löytämään oppimistaan parhaiten tukevia opiskelutapoja.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10.

Perustason jatko 2, saksa, 2 op (SAB28)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 2, 2 op (VKB28), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 2

- *kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö*
- *tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin*
- *kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vieraiden kielten opiskelu kehittää opiskelijan identiteetin rakentumista ja ryhmässä toimimista. Opiskelijaa kannustetaan arvostamaan omaa kielitaitoaan. Vuorovaikutustaidot ja hyvät tavat kehittyvät vieraan kielen opiskelun myötä, mikä edesauttaa minäpystyvyyden rakentumista. Opintojaksolla opiskelijaa ohjataan muodostamaan kokonaisnäkemys kielitaidostaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa kehitetään edelleen vuorovaikutusosaamista. Tavoitteena on vahvistaa taitoja, joiden avulla opiskelija voi omaehtoisesti jatkaa kielen opiskelua eteenpäin. Opiskelijan vuorovaikutustaidot uudenlaisissa vuorovaikutustilanteissa kohdekielellä harjaantuvat.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla käsitellään kansainvälistä yhteistyötä ja osaamista sekä perehdytään kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään monikielistä kompetenssiaan ja pohtimaan uuden kielen asemaa hänen omassa kielirepertuaarissaan. Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan vuorovaikutustilanteissa omalla tyylillään, omalla kielitaidollaan, huomioiden kuitenkin kohteliaan vuorovaikutuksen säännöt. Aihepiirinä opintojaksolla painottuu kansainvälisyys.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Aihepiireinä kansainvälisyys sekä erilaisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin perehtyminen vahvistavat opiskelijan yhteiskunnallista osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimista ja osaamista arvioidaan monipuolisesti erilaisten kielen eri osa-alueisiin liittyvien harjoitusten ja kokeiden avulla. Arviointiin sisältyy kirjallisia ja/tai suullisia tuotoksia. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opintojakson arviointiin vaikuttaa

myös aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Opettajan suorittaman arvioinnin lisäksi opiskelijat perehdytetään arvioimaan itse tuloksiaan verraten omiin tavoitteisiinsa. Tavoitteiden asettamisen tueksi voidaan opintojakson alussa tehdä alkukartoitus.

Vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaamista arvioidaan erilaisten tehtävien ja oppituntien aikaisten keskusteluiden avulla esimerkiksi vertaispalautteena ryhmä- ja paritöiden yhteydessä. Monitieteistä ja luovaa osaamista arvioidaan sekä yhteiskunnallista osaamista arvioidaan opintojakson aihepiiriin liittyvien tehtävien yhteydessä esimerkiksi itse- ja vertaisarviointina.

Opiskelijoita harjaannutetaan arvioimaan omia tuotoksiaan ja oppimisprosessiaan sekä tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehityksen kohteensa kieltenopiskelijana. Opiskelijoita ohjataan löytämään oppimistaan parhaiten tukevia opiskelutapoja.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10.

8.19.3. Vieraat kielet, saksa, B3-oppimäärä (SAB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, saksa, 2 op (SAB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vieraiden kielten opiskelu kehittää opiskelijan identiteetin rakentumista ja ryhmässä toimimista. Pientäkin kielitaitoa arvostetaan. Vuorovaikutustaidot ja hyvät tavat kehittyvät vieraan kielen opiskelun myötä, mikä edesauttaa minäpystyvyyden rakentumista. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan monipuolisen kielitaidon merkitystä jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso keskittyy vuorovaikutusosaamisen kasvattamiseen uuden vieraan kielen aloittamisen myötä. Opiskelijaa kannustetaan toimimaan kohdekielellä aktiivisesti pienelläkin kielitaidolla, jonka myötä opiskelijan vuorovaikutustaidot harjaantuvat uudenlaisissa vuorovaikutustilanteissa uudella kielellä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla herätetään ja vahvistetaan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Opintojaksolla pohditaan kohdekielen oppimisen tarjoamia mahdollisuuksia kansainvälisyyden näkökulmasta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään monikielistä kompetenssiaan ja pohtimaan uuden kielen asemaa hänen omassa kielirepertuaarissaan. Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan vuorovaikutustilanteissa omalla tyylillään, omalla kielitaidollaan, huomioiden kuitenkin kohteliaan vuorovaikutuksen säännöt.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla pohditaan kohdekielen asemaa maailmassa sekä mahdollisuuksia, joita pienikin kielitaito opiskelijalle avaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimista ja osaamista arvioidaan monipuolisesti erilaisten kielen eri osa-alueisiin liittyvien harjoitusten ja kokeiden avulla. Arviointiin sisältyy pieniä kirjallisia ja/tai suullisia tuotoksia. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin.

Opettajan suorittaman arvioinnin lisäksi opiskelijat perehdytetään arvioimaan itse tuloksiaan suhteessa yhteisiin ja omiin realistisiin tavoitteisiinsa. Tässä apuna ovat kieliprofiilin laatimiseen liittyvät tehtävät. Opiskelijoita harjaannutetaan arvioimaan omia tuotoksiaan ja oppimisprosessiaan sekä tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehityksen kohteensa kieltenopiskelijana. Opiskelijoita ohjataan löytämään oppimistaan parhaiten tukevia opiskelutapoja.

Vuorovaikutusosaamista sekä monitieteistä ja luovaa osaamista arvioidaan erilaisten tehtävien ja oppituntien aikaisten keskusteluiden avulla sekä esimerkiksi vertaispalautteena ryhmä- ja paritöiden yhteydessä.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10. Opiskelijan työn laatu, oma aktiivisuus, ahkeruus ja omatoimisuus otetaan arvostelussa huomioon.

Perustason alkeet 2, saksa, 2 op (SAB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vieraiden kielten opiskelu kehittää opiskelijan identiteetin rakentumista ja ryhmässä toimimista. Pientäkin kielitaitoa arvostetaan. Vuorovaikutustaidot ja hyvät tavat kehittyvät vieraan kielen opiskelun myötä, mikä edesauttaa minäpystyvyyden rakentumista. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan monipuolisen kielitaidon merkitystä jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso keskittyy vuorovaikutusosaamisen kasvattamiseen uuden vieraan kielen opiskelun alkuvaiheessa. Opiskelijaa kannustetaan toimimaan kohdekielellä aktiivisesti pienelläkin kielitaidolla, jonka myötä opiskelijan vuorovaikutustaidot harjaantuvat uudenlaisissa vuorovaikutustilanteissa uudella kielellä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla vahvistetaan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Opintojaksolla pohditaan kohdekielen oppimisen tarjoamia mahdollisuuksia kansainvälisyyden näkökulmasta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään monikielistä kompetenssiaan ja pohtimaan uuden kielen asemaa hänen omassa kielirepertuaarissaan. Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan vuorovaikutustilanteissa omalla tyylillään, omalla kielitaidollaan, huomioiden kuitenkin kohteliaan vuorovaikutuksen säännöt. Opintojaksolla opetellaan kuvailemaan omia mielenkiinnon kohteita kohdekielellä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla pohditaan kohdekielen asemaa maailmassa sekä mahdollisuuksia, joita pienikin kielitaito opiskelijalle avaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimista ja osaamista arvioidaan monipuolisesti erilaisten kielen eri osa-alueisiin liittyvien harjoitusten ja kokeiden avulla. Arviointiin sisältyy kirjallisia ja/tai suullisia tuotoksia. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opintojakson arviointiin vaikuttaa myös aktiivinen työskentely opintojakson aikana.

Opettajan suorittaman arvioinnin lisäksi opiskelijat perehdytetään arvioimaan itse tuloksiaan verraten omiin tavoitteisiinsa esimerkiksi kieliprofiilia täydentäen. Tavoitteiden asettamisen tueksi voidaan opintojakson alussa tehdä alkukartoitus.

Globaalia ja kulttuuriosaamista sekä yhteiskunnallista osaamista voidaan arvioida esimerkiksi itsearviointina, jossa opiskelija pohtii omaa kulttuuri-identiteettiään ja arvioi vieraan kielen opiskelun tarjoamia mahdollisuuksia yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen sekä kansainvälistymiseen. Vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaamista arvioidaan erilaisten tehtävien ja oppituntien aikaisten keskusteluiden avulla esimerkiksi vertaispalautteena ryhmä- ja paritöiden yhteydessä.

Opiskelijoita harjaannutetaan arvioimaan omia tuotoksiaan ja oppimisprosessiaan sekä tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehityksen kohteensa kieltenopiskelijana. Opiskelijoita ohjataan löytämään oppimistaan parhaiten tukevia opiskelutapoja.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10.

Perustason alkeet 3, saksa, 2 op (SAB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vieraiden kielten opiskelu kehittää opiskelijan identiteetin rakentumista ja ryhmässä toimimista. Pientäkin kielitaitoa arvostetaan. Vuorovaikutustaidot ja hyvät tavat kehittyvät vieraan kielen opiskelun myötä, mikä edesauttaa minäpystyvyyden rakentumista. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan kokonaisnäkemystä perustason opinnoissa saavuttamastaan kielitaidosta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa kehitetään edelleen vuorovaikutusosaamista harjoittelemalla erilaisia vuorovaikutustilanteita. Opiskelijaa kannustetaan toimimaan kohdekielellä aktiivisesti omalla kielitaidollaan, jonka myötä opiskelijan vuorovaikutustaidot harjaantuvat uudenlaisissa vuorovaikutustilanteissa uudella kielellä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla vahvistetaan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Opintojaksolla pohditaan kohdekielen oppimisen tarjoamia mahdollisuuksia kansainvälisyyden näkökulmasta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään monikielistä kompetenssiaan ja pohtimaan uuden kielen asemaa hänen omassa kielirepertuaarissaan. Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan vuorovaikutustilanteissa omalla tyylillään, omalla kielitaidollaan, huomioiden kuitenkin kohteliaan vuorovaikutuksen säännöt. Opetellaan kuvailemaan omia mielenkiinnon kohteita kohdekielellä, mm. vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin liittyen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla opiskelija pohtii kohdekielen asemaa maailmassa. Opintojaksolla tutustutaan koulunkäyntiin sekä sen yhtäläisyyksiin ja eroihin kohdekulttuurin ja opiskelijan kotikulttuurin välillä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimista ja osaamista arvioidaan monipuolisesti erilaisten kielen eri osa-alueisiin liittyvien harjoitusten ja kokeiden avulla. Arviointiin sisältyy kirjallisia ja/tai suullisia tuotoksia. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opintojakson arviointiin vaikuttaa myös aktiivinen työskentely opintojakson aikana.

Opettajan suorittaman arvioinnin lisäksi opiskelijat perehdytetään arvioimaan itse tuloksiaan verraten omiin tavoitteisiinsa esimerkiksi kieliprofiilia täydentäen. Tavoitteiden asettamisen tueksi voidaan opintojakson alussa tehdä alkukartoitus.

Vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaamista arvioidaan erilaisten tehtävien ja oppituntien aikaisten keskusteluiden avulla esimerkiksi vertaispalautteena ryhmä- ja paritöiden yhteydessä. Moduulin tavoitteena on ohjata opiskelijaa muodostamaan kokonaisnäkemys perustason osaamisestaan. Tätä tavoitetta arvioidaan esimerkiksi itsearviointina.

Opiskelijoita harjaannutetaan arvioimaan omia tuotoksiaan ja oppimisprosessiaan sekä tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehityksen kohteensa kieltenopiskelijana. Opiskelijoita ohjataan löytämään oppimistaan parhaiten tukevia opiskelutapoja.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10.

Perustaso 1, saksa, 2 op (SAB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vieraiden kielten opiskelu kehittää opiskelijan identiteetin rakentumista ja ryhmässä toimimista. Pientäkin kielitaitoa arvostetaan. Vuorovaikutustaidot ja hyvät tavat kehittyvät vieraan kielen opiskelun myötä, mikä edesauttaa minäpystyvyyden rakentumista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa kehitetään edelleen vuorovaikutusosaamista harjoittelemalla erilaisia vuorovaikutustilanteita. Opiskelijaa kannustetaan toimimaan kohdekielellä aktiivisesti omalla kielitaidollaan, jonka myötä opiskelijan vuorovaikutustaidot harjaantuvat uudenlaisissa vuorovaikutustilanteissa uudella kielellä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson tavoitteena on vahvistaa opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia. Opintojaksolla tutustutaan kohdekielen levinneisyyteen sekä sen variantteihin ja vertaillaan koti- ja kohdekielen kulttuuria pohtien niiden eroja ja yhtäläisyyksiä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään monikielistä kompetenssiaan ja pohtimaan uuden kielen asemaa hänen omassa kielirepertuaarissaan. Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan vuorovaikutustilanteissa omalla tyylillään, omalla kielitaidollaan, huomioiden kuitenkin kohteliaan vuorovaikutuksen säännöt. Opintojaksolla opiskelijaa ohjataan hyödyntämään kohdekieltä tiedonhankinnan välineenä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla harjoiteltava kohdekielen käyttäminen tiedonhankinnan välineenä antaa opiskelijalle valmiuksia osallisuuteen ja vaikuttamiseen yhteiskunnassa kohdekielellä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimista ja osaamista arvioidaan monipuolisesti erilaisten kielen eri osa-alueisiin liittyvien harjoitusten ja kokeiden avulla. Arviointiin sisältyy kirjallisia ja/tai suullisia tuotoksia. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opintojakson arviointiin vaikuttaa myös aktiivinen työskentely opintojakson aikana.

Opettajan suorittaman arvioinnin lisäksi opiskelijat perehdytetään arvioimaan itse tuloksiaan verraten omiin tavoitteisiinsa esimerkiksi kieliprofiilia täydentäen. Tavoitteiden asettamisen tueksi voidaan opintojakson alussa tehdä alkukartoitus.

Globaalia ja kulttuuriosaamista sekä yhteiskunnallista osaamista voidaan arvioida esimerkiksi itsearviointina, jossa opiskelija pohtii omaa kulttuuri-identiteettiään ja arvioi vieraan kielen opiskelun tarjoamia mahdollisuuksia yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen sekä kansainvälistymiseen. Vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaamista arvioidaan erilaisten tehtävien ja oppituntien aikaisten keskusteluiden avulla esimerkiksi vertaispalautteena ryhmä- ja paritöiden yhteydessä.

Opiskelijoita harjaannutetaan arvioimaan omia tuotoksiaan ja oppimisprosessiaan sekä tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehityksen kohteensa kieltenopiskelijana. Opiskelijoita ohjataan löytämään oppimistaan parhaiten tukevia opiskelutapoja.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10.

Perustaso 2, saksa, 2 op (SAB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vieraiden kielten opiskelu kehittää opiskelijan identiteetin rakentumista ja ryhmässä toimimista. Pientäkin kielitaitoa arvostetaan. Vuorovaikutustaidot ja hyvät tavat kehittyvät vieraan kielen opiskelun myötä, mikä edesauttaa minäpystyvyyden rakentumista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa kehitetään edelleen vuorovaikutusosaamista harjoittelemalla erilaisia vuorovaikutustilanteita keskittyen vuorovaikutuksen ylläpitoon sekä aktiivisen kuuntelun taitoon, Opiskelijaa kannustetaan toimimaan kohdekielellä aktiivisesti omalla kielitaidollaan, jonka myötä opiskelijan vuorovaikutustaidot uudenlaisissa vuorovaikutustilanteissa kohdekielellä harjaantuvat.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään monikielistä kompetenssiaan ja pohtimaan uuden kielen asemaa hänen omassa kielirepertuaarissaan. Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan vuorovaikutustilanteissa omalla tyylillään, omalla kielitaidollaan, huomioiden kuitenkin kohteliaan vuorovaikutuksen säännöt. Opintojaksolla käsitellään aihepiireinä hyvinvointia ja terveyttä sekä eri elämänvaiheita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimista ja osaamista arvioidaan monipuolisesti erilaisten kielen eri osa-alueisiin liittyvien harjoitusten ja kokeiden avulla. Arviointiin sisältyy kirjallisia ja/tai suullisia tuotoksia. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opintojakson arviointiin vaikuttaa myös aktiivinen työskentely opintojakson aikana.

Opettajan suorittaman arvioinnin lisäksi opiskelijat perehdytetään arvioimaan itse tuloksiaan verraten omiin tavoitteisiinsa esimerkiksi kieliprofiilia täydentäen. Tavoitteiden asettamisen tueksi voidaan opintojakson alussa tehdä alkukartoitus.

Globaalia ja kulttuuriosaamista voidaan arvioida esimerkiksi itsearviointina, jossa opiskelija pohtii omaa kulttuuri-identiteettiään ja arvioi luovan toiminnan merkitystä hyvinvointiinsa. Vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaamista arvioidaan erilaisten tehtävien ja oppituntien aikaisten keskusteluiden avulla esimerkiksi vertaispalautteena ryhmä- ja paritöiden yhteydessä.

Opiskelijoita harjaannutetaan arvioimaan omia tuotoksiaan ja oppimisprosessiaan sekä tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehityksen kohteensa kieltenopiskelijana. Opiskelijoita ohjataan löytämään oppimistaan parhaiten tukevia opiskelutapoja.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10.

Perustaso 3, saksa, 2 op (SAB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vieraiden kielten opiskelu kehittää opiskelijan identiteetin rakentumista ja ryhmässä toimimista. Opiskelijaa kannustetaan arvostamaan omaa kielitaitoaan. Vuorovaikutustaidot ja hyvät tavat kehittyvät vieraan kielen opiskelun myötä, mikä edesauttaa minäpystyvyyden rakentumista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa kehitetään edelleen vuorovaikutusosaamista. Opiskelijan vuorovaikutustaidot uudenlaisissa vuorovaikutustilanteissa kohdekielellä harjaantuvat. Opintojakson aikana tehtävä kohdekielinen tuotos harjaannuttaa kirjalliseen ja suulliseen viestintään kohdekielellä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään monikielistä kompetenssiaan ja pohtimaan uuden kielen asemaa hänen omassa kielirepertuaarissaan. Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan vuorovaikutustilanteissa omalla tyylillään, omalla kielitaidollaan, huomioiden kuitenkin kohteliaan vuorovaikutuksen säännöt. Opintojaksolla käsitellään aihepiirinä kohdekielen kielialueen kulttuuria ja historiaa erilaisista näkökulmista. Opiskelijalla on mahdollisuus vaikuttaa kurssin luovan toiminnan sisältöön.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla tutustutaan kulttuurin ja historian näkökulmista kohdekielen kielialueeseen, mikä vahvistaa opiskelijan yhteiskunnallista osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimista ja osaamista arvioidaan monipuolisesti erilaisten kielen eri osa-alueisiin liittyvien harjoitusten ja kokeiden avulla. Arviointiin sisältyy moduulin aikana tehtävä kohdekielinen tuotos. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opintojakson arviointiin vaikuttaa myös aktiivinen työskentely opintojakson aikana.

Opettajan suorittaman arvioinnin lisäksi opiskelijat perehdytetään arvioimaan itse tuloksiaan verraten omiin tavoitteisiinsa esimerkiksi kieliprofiilia täydentäen. Tavoitteiden asettamisen tueksi voidaan opintojakson alussa tehdä alkukartoitus.

Globaalia ja kulttuuriosaamista sekä yhteiskunnallista osaamista voidaan arvioida esimerkiksi itsearviointina, jossa opiskelija pohtii omaa kulttuuri-identiteettiään ja arvioi vieraan kielen opiskelun tarjoamia mahdollisuuksia yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen sekä kansainvälistymiseen. Vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaamista arvioidaan erilaisten tehtävien ja

oppituntien aikaisten keskusteluiden avulla esimerkiksi vertaispalautteena ryhmä- ja paritöiden yhteydessä.

Opiskelijoita harjaannutetaan arvioimaan omia tuotoksiaan ja oppimisprosessiaan sekä tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehityksen kohteensa kieltenopiskelijana. Opiskelijoita ohjataan löytämään oppimistaan parhaiten tukevia opiskelutapoja.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10.

Perustaso 4, saksa, 2 op (SAB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vieraiden kielten opiskelu kehittää opiskelijan identiteetin rakentumista ja ryhmässä toimimista. Opiskelijaa kannustetaan arvostamaan omaa kielitaitoaan. Vuorovaikutustaidot ja hyvät tavat kehittyvät vieraan kielen opiskelun myötä, mikä edesauttaa minäpystyvyyden rakentumista. Opintojaksolla pyritään vahvistamaan opiskelijan itsetuntoa kielenkäyttäjänä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa kehitetään edelleen vuorovaikutusosaamista. Opiskelijan vuorovaikutustaidot uudenlaisissa vuorovaikutustilanteissa kohdekielellä harjaantuvat.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään monikielistä kompetenssiaan ja pohtimaan uuden kielen asemaa hänen omassa kielirepertuaarissaan. Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan vuorovaikutustilanteissa omalla tyylillään, omalla kielitaidollaan, huomioiden kuitenkin kohteliaan vuorovaikutuksen säännöt. Aihepiireinä opintojaksolla ovat koulutus ja työelämä sekä tulevaisuuden suunnitelmat.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla käsitellään opiskelua koulussa ja jatko-opinnoissa sekä työelämää, mikä vahvistaa opiskelijan yhteiskunnallista osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimista ja osaamista arvioidaan monipuolisesti erilaisten kielen eri osa-alueisiin liittyvien harjoitusten ja kokeiden avulla. Arviointiin sisältyy kirjallisia ja/tai suullisia tuotoksia. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opintojakson arviointiin vaikuttaa myös aktiivinen työskentely opintojakson aikana.

Opettajan suorittaman arvioinnin lisäksi opiskelijat perehdytetään arvioimaan itse tuloksiaan verraten omiin tavoitteisiinsa esimerkiksi kieliprofiilia täydentäen. Tavoitteiden asettamisen tueksi voidaan opintojakson alussa tehdä alkukartoitus.

Globaalia ja kulttuuriosaamista sekä yhteiskunnallista osaamista voidaan arvioida esimerkiksi itsearviointina, jossa opiskelija pohtii omaa kulttuuri-identiteettiään ja arvioi vieraan kielen opiskelun tarjoamia mahdollisuuksia yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen sekä kansainvälistymiseen. Vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaamista arvioidaan erilaisten tehtävien ja oppituntien aikaisten keskusteluiden avulla esimerkiksi vertaispalautteena ryhmä- ja paritöiden yhteydessä.

Opiskelijoita harjaannutetaan arvioimaan omia tuotoksiaan ja oppimisprosessiaan sekä tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehityksen kohteensa kieltenopiskelijana. Opiskelijoita ohjataan löytämään oppimistaan parhaiten tukevia opiskelutapoja.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10.

Perustaso 5, saksa, 2 op (SAB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vieraiden kielten opiskelu kehittää opiskelijan identiteetin rakentumista ja ryhmässä toimimista. Opiskelijaa kannustetaan arvostamaan omaa kielitaitoaan. Vuorovaikutustaidot ja hyvät tavat kehittyvät vieraan kielen opiskelun myötä, mikä edesauttaa minäpystyvyyden rakentumista. Opintojaksolla pyritään vahvistamaan opiskelijan itsetuntoa kielenkäyttäjänä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa kehitetään edelleen vuorovaikutusosaamista. Tavoitteena on syventää opiskelijan taitoa tuottaa kohdekieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla. Opiskelijaa rohkaistaan tuottamaan tekstejä sekä vahvistetaan tekstin tulkitsemisen strategioita. Opiskelijan vuorovaikutustaidot uudenlaisissa vuorovaikutustilanteissa kohdekielellä harjaantuvat.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla käsiteltävät lähde- ja kohdekieliset mediat vahvistavat opiskelijan kulttuurista osaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään monikielistä kompetenssiaan ja pohtimaan uuden kielen asemaa hänen omassa kielirepertuaarissaan. Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan vuorovaikutustilanteissa omalla tyylillään, omalla kielitaidollaan, huomioiden kuitenkin kohteliaan vuorovaikutuksen säännöt. Aihepiireinä opintojaksolla ovat mediat ja lähdekritiikki.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla käsitellään aihepiireinä medioita ja lähdekritiikkiä, mikä vahvistaa opiskelijan yhteiskunnallista osaamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson aihepiirinä ajankohtaisissa aiheissa käsitellään myös ympäristöosaamisen näkökulmasta valideja teemoja, sekä ohjataan opiskelijaa pohtimaan ajankohtaisia asioita etiikan näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimista ja osaamista arvioidaan monipuolisesti erilaisten kielen eri osa-alueisiin liittyvien harjoitusten ja kokeiden avulla. Arviointiin sisältyy kirjallisia ja/tai suullisia tuotoksia. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opintojakson arviointiin vaikuttaa myös aktiivinen työskentely opintojakson aikana.

Opettajan suorittaman arvioinnin lisäksi opiskelijat perehdytetään arvioimaan itse tuloksiaan verraten omiin tavoitteisiinsa esimerkiksi kieliprofiilia täydentäen. Tavoitteiden asettamisen tueksi voidaan opintojakson alussa tehdä alkukartoitus.

Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan arvioida esimerkiksi itsearviointina, jossa opiskelija pohtii omaa kielellistä kompetenssiaan ja arvioi vieraan kielen osaamistaan sekä omia vahvuuksiaan. Vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaamista arvioidaan erilaisten tehtävien ja oppituntien aikaisten keskusteluiden avulla esimerkiksi vertaispalautteena ryhmä- ja paritöiden yhteydessä.

Opiskelijoita harjaannutetaan arvioimaan omia tuotoksiaan ja oppimisprosessiaan sekä tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehityksen kohteensa kieltenopiskelijana. Opiskelijoita ohjataan löytämään oppimistaan parhaiten tukevia opiskelutapoja.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10.

8.20. Yhteiskuntaoppi (YH)

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijan käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta ja antaa hänelle valmiuksia kasvaa yhteiskunnallisista asioista kiinnostuneeksi aktiiviseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi. Kansalaisyhteiskuntaa, yhteiskunnan rakenteita ja keskeisiä ilmiöitä sekä valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista näkökulmasta. Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteen sisällöistä.

Yhteiskuntaoppi luo opiskelijalle edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen, niiden arviointiin sekä tulevien kehityssuuntien ja vaihtoehtojen pohdintaan. Lisäksi se vahvistaa opiskelijan talousosaamista ja oikeudellista ymmärrystä sekä kannustaa aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Lähtökohtana on omakohtaisen kiinnostuksen herättäminen yhteiskunnallisiin asioihin ja maailman tapahtumiin. Erityistä huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisen ajattelun taitoihin, kuten monipuoliseen tiedon hankintaan, tiedon ja tilastollisten aineistojen kriittiseen tulkintaan sekä keskustelu- ja argumentointitaitoihin.

Yhteiskuntaopin opetuksen arvopohjassa korostuvat demokratian peruslähtökohdat, kuten tasa-arvo, sosiaalinen vastuu, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, mielipiteen vapaus ja aktiivinen kansalaisuus sekä työn ja yrittäjyyden arvostaminen.

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettisesti toimivaksi, aktiiviseksi ja vastuuntuntoiseksi demokraattisen yhteiskunnan jäseneksi.

Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan ***hyvinvointiosaamista*** *vahvistamalla oman elämän ja taloudenhallinnan taitoja sekä syventämällä oikeudellista ymmärrystä. Oppiaine syventää opiskelijan sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön sekä aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja demokraattiseen vaikuttamiseen yhteisen hyvinvoinnin edistämiseksi tukien* ***vuorovaikutusosaamisen*** *tavoitteiden saavuttamista.*

Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan monilukutaitoa digiajassa vahvistamalla hänen kykyään valita, tulkita kriittisesti ja soveltaa tutkimuspohjaista tietoa. Se vahvistaa yhteiskunnallisia ja kriittisiä teksti- ja argumentointitaitoja. Oppiaine rohkaisee opiskelijaa toimimaan monialaisessa yhteistyössä sekä yhdistelemään asioita uudenlaisella tavalla jatkuvan oppimisen periaatteen sekä ***monitieteisen ja luovan osaamisen*** *tavoitteiden mukaisesti. Yhteiskuntaopin opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan korkeakouluyhteistyötä.*

Yhteiskunnallisen osaamisen *ydinoppiaineena yhteiskuntaoppi edistää opiskelijan edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen ja arviointiin. Opiskelijaa harjaannutetaan toimimaan monitulkintaisen informaation ja informaatiovaikuttamisen maailmassa. Oppiaine syventää opiskelijan monipuolista yhteiskunnallista osaamista vahvistamalla demokratiataitoja. Se kannustaa osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttamaan turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden edistämiseen Suomen ja EU:n kansalaisena sekä globaalisti. Oppiaine vahvistaa oma-aloitteisuutta, yrittäjämäistä asennetta sekä jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia.*

Yhteiskuntaoppi korostaa yksilön arvolähtöistä ja eettistä toimintaa yhteiseksi hyväksi sosiaalinen vastuu mukaan lukien. Oppiaine syventää ymmärrystä kiertotalouden periaatteista ja kestävästä kuluttajuudesta lähiympäristössä ja globaalisti. Näin yhteiskuntaoppi vahvistaa opiskelijan ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista****.*

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan ***globaali- ja kulttuuriosaamista*** *vahvistamalla kansainvälisyysvalmiuksia ja maailmankansalaisen asennetta sekä syventämällä ymmärrystä kulttuurisesta ja katsomuksellisesta moninaisuudesta. Oppiaine harjaannuttaa opiskelijaa eettiseen toimijuuteen globaalissa media- ja teknologiaympäristössä.*

Tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät yhteiskuntaopin merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä yhteiskunnallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy rakentamaan vastuuntuntoisen, demokraattisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja moninaisuutta ymmärtävän yhteiskuntakäsityksen*
- *ymmärtää omien yhteiskunnallisten käsitystensä muodostumiseen vaikuttavia tekijöitä*
- *motivoituu syventämään kiinnostustaan yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja ymmärrystään niiden merkityksellisyydestä.*

Yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee yhteiskuntaa koskevan tiedon muodostumisen perusteet sekä hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön*
- *tuntee Suomen yhteiskuntajärjestelmän, oikeusjärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat ja niiden taustalla vaikuttaneen historiallisen kehityskulun sekä osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin*
- *ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa muuttuvan demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä paikallisella, valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla ja on motivoitunut toimimaan aktiivisena ja vastuullisena kansalaisena kestävän kehityksen mukaisesti.*

Yhteiskunnallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy hankkimaan monipuolista yhteiskunnallista ja taloudellista ajankohtaista aineistoa eri lähteistä myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti sanallista, kuvallista ja tilastollista informaatiota*
- *osaa muodostaa monipuolisesti perusteltuja näkemyksiä arvosidonnaisista ja kiistanalaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä*
- *osaa eritellä moniulotteisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välisiä yhteyksiä, vertailla yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen vaihtoehtoja sekä arvioida yhteiskunnallisten päätös- ja toimintavaihtoehtojen erilaisia motiiveja ja vaikutuksia eri väestöryhmien ja ympäristön kannalta.*

Osaamisen arviointi

Osaamisen arviointi kohdistuu yhteiskuntaopin yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute tukee opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja osaamisestaan sekä kehittämään omia työskentelytapojaan yhteiskunnalliselle ajattelulle ominaisten tietojen ja taitojen saavuttamiseksi.

Yhteiskuntaopin arvioinnin keskeisiä kohteita ovat yhteiskunnalliselle ajattelulle ja toiminnalle keskeisten tietojen ja taitojen hallinta: taito ymmärtää yhteiskuntaa koskevan tiedon rakentumisen periaatteita, yhteiskunnan ja talouden ilmiöitä sekä niiden syitä ja vaikutuksia sekä arvioida kriittisesti yhteiskuntaa ja taloutta sekä niiden kehitystä koskevia tulkintoja ja ratkaisuvaihtoehtoja.

Arviointi kohdistuu yhteiskunnallisen tiedon käsittelyn taitoihin, kuten taitoon hakea tietoa erilaisista lähteistä, erotella olennainen tieto epäolennaisesta sekä käyttää sitä perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä. Arvioinnissa otetaan huomioon taidot hankkia, ymmärtää, analysoida, arvioida ja soveltaa yhteiskunnallista tietoa, muodostaa siitä jäsentyneitä kokonaisuuksia sekä tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä. Arviointi perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa oppimaansa.

Opintojaksot

Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1)

Opintojakson moduulit

- Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1), Pakollinen

Tavoitteet

Suomalainen yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa lukea ja tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä*
- *ymmärtää suomalaisen yhteiskuntarakenteen perusteet*
- *tuntee kansalaisen perusoikeudet, vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet, osaa toimia aktiivisena kansalaisena sekä kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta*
- *tuntee hyvinvointivaltion ja oikeusvaltion perusteet ja pystyy vertailemaan erilaisia hyvinvointimalleja Pohjoismaissa, Euroopassa ja muualla maailmassa*
- *osaa tarkastella ja arvioida median välityksellä tapahtuvaa yhteiskunnallista vaikuttamista*
- *pystyy tarkastelemaan demokratian mahdollisuuksia ja haasteita analyyttisesti erilaisista näkökulmista*
- *osaa arvioida kriittisesti yhteiskunnallista tietoa ja yhteiskunnallisten päätösten perusteita paikallisella ja valtiollisella tasolla sekä niiden vaikutuksia eri väestöryhmien ja yhteiskunnallisten toimijoiden kannalta*
- *osaa suunnitella tarkoituksenmukaisia keinoja käyttävää poliittista kansalaisvaikuttamista paikallisten, kansallisten ja kansainvälisten kysymysten ratkaisemisessa.*

Keskeiset sisällöt

Suomalainen yhteiskunta

Suomen yhteiskunnan rakenne

- *Suomen väestön demografinen ja sosiaalinen rakenne*
- *väestörakenteen muutoksiin vaikuttavat tekijät*

Demokratia ja oikeusvaltio

- *ihmisoikeudet, kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet*
- *oikeuslaitos sekä tuomio- ja järjestysvalta*

Hyvinvointi ja tasa-arvo

- *yhteiskunnallinen tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus*
- *pohjoismaisen hyvinvointivaltion tehtävät, edut ja haasteet*

Valta, osallistuminen ja vaikuttaminen

- *yhteiskunnallisen vallankäytön muodot, demokraattinen päätöksenteko ja suomalainen sopimusyhteiskunta*
- *kansalaisen vaikuttamiskeinot ja aktiivisen kansalaisuuden merkitys*
- *Suomen paikallinen ja valtiollinen päätöksentekojärjestelmä*
- *median muuttuva merkitys ja mediavaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan hyvinvointiosaamista vahvistamalla oman elämän taitoja. Yhteiskuntaoppi tarjoaa opiskelijalle ymmärrystä yhteiskunnan rakenteista ja toiminnasta sekä mahdollistaa aktiivisen osallistumisen yhteiskunnan toimintaan. Näin oppiaine vahvistaa osallisuuden tunnetta yhteiskunnassa. Osallisuus pyritään tuomaan esille jo opintojakson alussa siten, että opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua opintojakson työ- ja arviointitapojen valintaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskuntaoppi syventää opiskelijan sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön sekä aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja demokraattiseen vaikuttamiseen. Vuorovaikutukselliset tilanteet ovat keskiössä yhteiskuntaopin sisällöistä ja tavoitteista keskusteltaessa, joten vuorovaikutusosaaminen sekä sen kehittyminen korostuvat oppiaineen opintojaksoilla.

Mahdollisuuksien mukaan vuorovaikutusosaamista harjoitellaan käytännön kansalaisvaikuttamisen kautta lähiympäristössä, kansallisesti tai globaalisti. Opintojakson puitteissa harjoitellaan vuorovaikutustaitoja myös mahdollisten vierailuiden järjestämisen kautta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan esimerkiksi hyvinvointivaltion ja oikeusvaltion perusteisiin, mikä tarjoaa mahdollisuuden erilaisten mallien kriittiseen vertailuun ja mahdollistaa näin kulttuurisen ja katsomuksellisen moninaisuuden ymmärrystä. Oppiaine harjaannuttaa opiskelijaa eettiseen toimijuuteen globaalissa media- ja teknologiaympäristössä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Yhteiskuntaoppi korostaa yksilön arvolähtöistä ja eettistä toimintaa yhteiseksi hyväksi sosiaalinen vastuu mukaan lukien. Opintojaksolla tuodaan esille erilaisia tapoja ratkaista yhteiskunnallisia haasteita ja pohditaan kriittisesti niiden arvopohjaa sekä eettisiä näkökulmia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan monilukutaitoa digiajassa vahvistamalla hänen kykyään valita, tulkita kriittisesti ja soveltaa tutkimuspohjaista tietoa. Se vahvistaa yhteiskunnallisia ja kriittisiä teksti- ja argumentointitaitoja.

Opintojakson sisällöissä esiintyvät yhteiskunnallisten aineiden: valtio-opin, sosiologian ja yhteiskuntapolitiikan sisällöt ja käsitteet. Opintojakso rohkaiseekin opiskelijaa toimimaan monialaisessa yhteistyössä sekä yhdistelemään asioita uudenlaisilla tavoilla.

Opintojaksolla hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan korkeakouluyhteistyötä esimerkiksi alumnitoiminnan kautta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallisen osaamisen ydinoppiaineena yhteiskuntaoppi edistää opiskelijan edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen ja arviointiin. Opiskelijaa harjaannutetaan toimimaan monitulkintaisen informaation ja informaatiovaikuttamisen maailmassa.

Oppiaine syventää opiskelijan monipuolista yhteiskunnallista osaamista vahvistamalla demokratiataitoja. Se kannustaa osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttamaan turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden edistämiseen Suomen ja EU:n kansalaisena sekä globaalisti. Oppiaine vahvistaa oma-aloitteisuutta, yrittäjämäistä asennetta sekä jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan valtakunnallisten lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin opintojakson aikana. Opiskelijalla on mahdollista tehdä opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen siten, että arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, esitelmiin, päättökokeeseen, opiskelijan käytännön työskentelyyn ja tuntiaktiivisuuteen tai näiden erilaisiin yhdistelmiin. Opiskelijat voivat tehdä opintojakson alussa työskentelyn tavoitearvioinnin, johon opintojakson loppuarviointia on mahdollista peilata.

Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, itsearvioinnin ohjeistuksella ja kommentoinnilla sekä henkilökohtaisilla keskusteluilla. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan vahvuuksiin sekä kehitettäviin osa-alueisiin.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteista opintojaksolla korostuvat erityisesti yhteiskunnallinen osaaminen, globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä hyvinvointiosaaminen. Niitä voidaan arvioida esimerkiksi kriittisen lähdetyöskentelyn tai yhteiskunnallisen argumentoinnin harjoittelun yhteydessä.

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3)

Opintojakson moduulit

- Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3), Pakollinen

Tavoitteet

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa laaja-alaisesti globalisaatiota ja Suomen asemaa osana sitä*
- *ymmärtää eurooppalaista ja kansainvälisiin sopimuksiin perustuvaa yhteistyötä ja verkottumista*
- *tuntee Euroopan unionin toimintaa sekä osaa hankkia ja arvioida kriittisesti sitä koskevaa tietoa*
- *ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa ja osaa toimia EU- ja globaalikansalaisena*
- *osaa eritellä globalisaation ja Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja oman elämänsä ja Suomen taloudellisen ja poliittisen järjestelmän kannalta*
- *osaa eritellä ja arvioida kansalaisten turvallisuuteen ja kansainväliseen turvallisuusympäristöön liittyviä muutoksia, uhkia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.*

Keskeiset sisällöt

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Globaalit haasteet, globalisaatio ja verkottuminen

- *ympäristö, ilmastonmuutos, väestö ja kestävä tulevaisuus*
- *kansainvälisen yhteistyön toimijat ja mahdollisuudet*
- *Suomi ja Pohjoismaat osana globaaleja verkostoja*
- *kansalaisuus ja vaikuttaminen Euroopassa ja globaalisti*

Eurooppalaisuus ja Euroopan yhdentyminen

- *eurooppalainen identiteetti, arvot ja yhteiskuntien moninaisuus*
- *Suomi osana EU:n päätöksentekoa*
- *EU:n talous- ja aluepolitiikka*
- *EU globaalina toimijana*

Turvallisuus muuttuvassa toimintaympäristössä

- *paikallinen ja kansallinen turvallisuus*
- *Suomen ja EU:n turvallisuuspolitiikka*
- *muuttuvat turvallisuusuhat ja niiden ratkaisumahdollisuudet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso kehittää opiskelijan hyvinvointiosaamista auttamalla opiskelijaa hahmottamaan globalisaatiota ja itseään sekä Suomea osana sitä. Opintojakson myötä opiskelija ymmärtää paremmin vaikutusmahdollisuutensa EU- ja globaalikansalaisena ja osaa myös arvioida kansainvälisiä turvallisuusuhkia sekä niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso syventää opiskelijan sosiaalisia taitoja ja vuorovaikutusosaamista ryhmätehtävien ja -keskustelujen kautta. Koska globaali politiikka ei ole yksiselitteinen ilmiö, mahdollistaa sen tutkiminen hedelmällisen keskustelun ja kriittisen arvioinnin opintojakson edetessä. Osana opintojaksoa on mahdollista suorittaa vuorovaikutusta ja aktiivisuutta kehittävä kysely-, tutkimus tai haastattelutyö opintojakson teemoihin liittyen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson teemojen tarkastelussa eettisyys- ja ympäristönäkökulmat ovat keskeisessä roolissa, koska suuri osa globaaleista haasteista kytkeytyy ilmastonmuutokseen, ympäristön monimuotoisuuden heikkenemiseen ja väestönkasvuun, mitkä haastavat kestävän tulevaisuuden.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla käsitellään Euroopan unionia usean tieteenalan, kuten valtio-opin ja taloustieteiden, näkökulmista. Opintojakson teemat mahdollistavat moninaiset työskentelytavat, joissa voidaan huomioida luovia ratkaisuja. Yhtenä arvioitavana työnä on esimerkiksi mahdollista suorittaa ajankohtaista lehdistöanalyysia tai ajankohtaisten teemojen tutkimuksia opintojakson edetessä. Tässä yhdistyy sekä luova tiedonhankinta että kriittinen analyysi.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson myötä opiskelijan yhteiskunnallinen osaaminen kehittyy, kun hän ymmärtää itsensä paremmin osana globaalisaatiota ja Eurooppaa. Näin hän pystyy hahmottamaan itsensä paremmin myös paikallisena toimijana. Opintojakson jälkeen opiskelijan on tarkoitus pystyä arvioimaan globaaleja haasteita ja analysoimaan niiden ratkaisumahdollisuuksia. Opiskelija tuntee vaikutusmahdollisuutensa EU:ssa ja häntä rohkaistaan osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun paikallisesti ja globaalisti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan valtakunnallisten lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin opintojakson aikana. Opiskelijalla on mahdollista tehdä opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen siten, että arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, esitelmiin, päättökokeeseen, opiskelijan käytännön työskentelyyn ja tuntiaktiivisuuteen tai näiden erilaisiin yhdistelmiin. Opiskelijat voivat tehdä opintojakson alussa työskentelyn tavoitearvioinnin, johon opintojakson loppuarviointia on mahdollista peilata.

Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, itsearvioinnin ohjeistuksella ja kommentoinnilla sekä henkilökohtaisilla keskusteluilla. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan vahvuuksiin sekä kehitettäviin osa-alueisiin.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteista opintojaksolla korostuvat erityisesti yhteiskunnallinen osaaminen, globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä hyvinvointiosaaminen. Niitä voidaan arvioida esimerkiksi kriittisen lähdetyöskentelyn, mediaseurannan tai yhteiskunnallisen argumentoinnin harjoittelun yhteydessä.

Lakitieto, 2 op (YH4)

Opintojakson moduulit

- Lakitieto, 2 op (YH4), Valinnainen

Tavoitteet

Lakitieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen oikeusjärjestyksen ja ymmärtää sen toimintaa ohjaavat oikeudellisen ajattelun periaatteet*
- *osaa etsiä oikeudellisen tiedon lähteitä, tulkita niitä ja soveltaa niiden antamaa tietoa*
- *tuntee oikeutensa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana sekä osaa soveltaa tätä tietoa tavanomaisia oikeusasioita koskeviin kysymyksiin*
- *osaa eritellä oikeudellisia kysymyksiä koskevaa julkista keskustelua ja arvioida siinä esitettyjä näkemyksiä.*

Keskeiset sisällöt

Lakitieto

Oikeusjärjestyksen perusteet

- *juridiikan peruskäsitteet ja perusoikeudet*
- *oikeudellisen tiedon lähteet ja niiden käyttö*
- *oikeus ja oikeudenmukaisuus yhteiskunnallisena ilmiönä*
- *oikeusjärjestys ja tuomioistuinlaitos*

Kansalaisten yleisimpien oikeustoimien perusteet seuraavilla alueilla

- *sopimus- ja vahingonkorvausoikeus*
- *perhe- ja jäämistöoikeus*
- *varallisuusoikeus*
- *tekijänoikeudet ja kuluttajaoikeus*
- *työoikeus*
- *asumiseen liittyvä sopimusoikeus*
- *hallinto-oikeus ja hyvä hallintotapa*
- *prosessi- ja rikosoikeus*
- *ympäristöoikeus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso kehittää opiskelijan hyvinvointiosaamista auttamalla opiskelijaa hahmottamaan oikeusjärjestelmää sekä tunnistamaan omat oikeutensa ja velvollisuutensa keskeisissä oikeusasioissa. Opintojakson aikana sovitaan keskeisistä opintojakson suorittamiseen liittyvistä työskentelyn tavoista, millä tuetaan opiskelijan mahdollisuuksia työskentelynsä ja oppimisensa hahmottamiseen ja rajaamiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso syventää opiskelijan sosiaalisia taitoja ja vuorovaikutusosaamista ryhmätehtävien ja -keskustelujen kautta. Esimerkiksi opintojaksoon keskeisesti kuuluvien oikeudellisten tapausten ratkominen tapahtuu opiskelijoiden välisessä vuorovaikutuksessa. Opintojaksolla korostuu myös kielitietoisuus oikeudellisen kielen opiskelun ja hahmottamisen myötä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Vaikka opintojakson teemoja tarkastellaan pääsääntöisesti oikeudellisista näkökulmista, on tietyissä teemoissa mahdollista keskittyä myös eettisiin näkökulmiin. Opintojakson aikana on mahdollista tutustua myös ympäristöoikeuteen, mikä syventää osaltaan opiskelijan ympäristöosaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson myötä opiskelijan yhteiskunnallinen osaaminen kehittyy, kun hän hahmottaa itsensä oikeussubjektina ja tuntee oikeusjärjestelmän perusteet. Opiskelijat voivat opintojakson aikana järjestää vierailulle opintojakson teemoihin sopivia vierailijoita, kuten lakimiehiä. Tai vastaavasti opiskelijat voivat järjestää vierailun esimerkiksi käräjäoikeuteen tai vankilaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan valtakunnallisten lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin opintojakson aikana. Opiskelijalla on mahdollista tehdä opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana

esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen siten, että arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, esitelmiin, päättökokeeseen, opiskelijan käytännön työskentelyyn ja tuntiaktiivisuuteen tai näiden erilaisiin yhdistelmiin. Opiskelijat voivat tehdä opintojakson alussa työskentelyn tavoitearvioinnin, johon opintojakson loppuarviointia on mahdollista peilata.

Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, itsearvioinnin ohjeistuksella ja kommentoinnilla sekä henkilökohtaisilla keskusteluilla. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan vahvuuksiin sekä kehitettäviin osa-alueisiin.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteista opintojaksolla korostuvat erityisesti yhteiskunnallinen osaaminen oikeudellisesta näkökulmasta. Tätä on mahdollista arvioida esimerkiksi sopimusten tekemistä simuloimalla, oikeustapauksien analyysilla tai oikeustehtäviä ratkaisemalla.

Yhteiskuntaopin kertausjakso, 2 op (YH5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kerrata yhteiskuntaopin valtakunnallisten moduulien sisällöt ylioppilaskirjoitukset huomioiden.
- Vahvistaa yhteiskuntaopin työskentelytaitoja ylioppilaskirjoitukset huomioiden.
- Kerrata ja vahvistaa esseekirjoittamisen ja asiatekstin kirjoittamisen taitoja ylioppilaskirjoitukset huomioiden.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Valtakunnallisten yhteiskuntaopin moduulien keskeiset sisällöt.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso järjestään pääsääntöisesti verkko-opetuksena. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen siten, että arviointi tukee ylioppilaskirjoitusten vaatimuksia. Opiskelija voi tehdä opintojakson alussa työskentelyn tavoitearvioinnin, johon opintojakson loppuarviointia on mahdollista peilata. Opintojakson tehtävät koostuvat valtakunnallisten moduulien sisältöjen pohjalle rakennetuista verkkotehtävistä, joissa korostuvat yhteiskuntaopin oppiaineelle ominaiset taidot, lähdetyöskentely sekä esseekirjoittaminen.

Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, itsearvioinnin ja tehtävien kommentoinnilla sekä henkilökohtaisilla keskusteluilla. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan vahvuuksiin sekä kehitettäviin osa-alueisiin.

Opiskelija voi valita opintojaksosta joko arvosanan tai suoritusmerkinnän.

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhteiskuntaopin valtakunnalisten moduulien kertaus. Suositellaan ylioppilaskirjoituksiin valmistautujille.

Oma talous haltuun, 1 op (YH6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii taloudenhallinnan kannalta keskeisiä käytännön taitoja.
- Opiskelija hallitsee henkilökohtaiseen taloudenhallintaan liittyviä keskeisiä käsitteitä.
- Opiskelija ymmärtää säästämisen ja sijoittamisen perusperiaatteet.
- Opiskelija osaa toimia rahoituslaitosten kanssa.
- Opiskelija hahmottaa luoton ja velan riskit ja hyödyt.
- Opiskelija tiedostaa keskeisimmät taloudelliset riskit ja hahmottaa keinoja niiden hallitsemiseksi.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kuluttaminen, säästäminen ja päivittäisten raha-asioiden hoitaminen
- Taloudellisten hankintojen harkittu tekeminen, luoton ottaminen ja sijoittaminen
- Riskien hallinta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso kehittää opiskeljan eettisyys ja ympäristöosaamista muun muassa kiertotalouteen ja kriittiseen kuluttamiseen tutustumalla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso kehittää opiskeljan yhteiskunnallista osaamista kehittämällä yrittäjämäistä asennetta, työelämätaitoja ja jatko-opintovalmiuksia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla opiskelija oppii taloudellista toimijuutta globaalissa media- ja teknologiaympäristössä ja kehittää näin kulttuuriosaamistaan.

Hyvinvointiosaaminen

Henkilökohtaisten taloustaitojen kehittyminen parantavat opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso toteutetaan lähtökohtaisesti verkko-opintoina, opiskelijan itsenäisenä suorituksena. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin opintojakson aikana. Opiskelijalla on mahdollista tehdä opintojakson aikana itsearviointia esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä.

Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen siten, että arviointi perustuu opiskelijan verkkotyöskentelyn erilaisiin tehtäviin sekä itsearviointeihin. Opiskelija voi tehdä opintojakson alussa työskentelyn tavoitearvioinnin, johon opintojakson loppuarviointia on mahdollista peilata.

Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, itsearvioinnin ja tehtävien kommentoinnilla sekä henkilökohtaisilla keskusteluilla. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan vahvuuksiin sekä kehitettäviin osa-alueisiin. Opintojaksosta annetaan suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Oma talous haltuun -opintojakso on käytännönläheinen oman talouden hallintaan syventyvä opintokokonaisuus. Se perustuu Nuori Yrittäjyys ry:n talouskasvatusmateriaaliin, joka sisältää 5 tärkeää teemaa nuoren taloudesta (ansaitse, käytä, säästä ja sijoita, lainaa sekä suojaudu).

Liikennekasvatus, 2 op (YHT3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys. Tavoitteena on, että opintojakso:

- Syventää ymmärrystä liikenteeseen liittyvistä ja vaikuttavista asioista.
- Lisää järkevää, turvallista ja ekologista liikennekäyttäytymistä.
- Lisää näkemystä liikenteeseen ja liikkumiseen liittyviin asioihin kestävän kehityksen näkökulmasta.
- Antaa tilaisuuksia tietojen ja taitojen soveltamiseen käytännön tilanteissa.
- Vahvistaa opiskelijan koulussa hankkiman osaamisen ja arkielämän välistä yhteyttä.
- Opiskelija oppii ymmärtämään yhteiskunnan toimintaperiaatetta.
- Kehittää elämässä ja työelämässä tarvittavaa osaamista koulun ulkopuolisissa toimintaympäristöissä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Ajokoulu ja sen sisällöt
- Essee, jossa integroidaan edellisiä sisältöjä vähintään viiteen oppiaineeseen.

Taloutta ja matematiikkaa, 4 op (YHMAA2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Taloutta ja matematiikkaa, 4 op (YHMAB2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

8.21. Kotitalous (KOT)

Oppiaineen tehtävä

Kotitalouden opetuksessa on tavoitteena antaa valmiuksia nuorelle arjen taitojen omaksumiseen, jotka mahdollistavat selviytymisen itsenäisessä elämässä. Opetuksessa pyritään taitoihin, jotka mahdollistavat toiminnan yhteiskunnan aktiivisena jäsenenä ja kestävän kulutuksen omaksumisen ja sen soveltamisen arjen valinnoissa. Opinnoissa kerrataan ja syvennetään perusopetuksessa opittuja kotitalouden sisältöjä.

Tavoitteet

Lukion kotitalousopetuksessa tähdätään opiskelijoiden henkilökohtaisten kotitaloustaitojen kehittämiseen, joten siinä kerrataan ja syvennetään peruskoulussa opittuja tietoja ja taitoja. Opetuksessa pyritään taitoihin, jotka mahdollistavat toiminnan yhteiskunnan aktiivisena jäsenenä ja kestävän kulutuksen omaksumisen ja sen soveltamisen arjen valinnoissa. Lisäksi tavoitteena on virittää harrastusta ja kiinnostusta kodin töihin.

Osaamisen arviointi

Kotitalouden opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Arviointi pohjautuu opiskelijoiden itsearviointeihin ja vertaisarviointeihin, sekä opettajan arviontiin työskentelyprosesseista ja työskentelyn tuloksista.

Opintojaksot

Kotitalous, 2 op (KOT1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa suunnitella ja valmistaa ateriakokonaisuuden
- Opiskelija osaa suunnitella itsenäisesti oman kotitalouden hoitamista sekä talouden hallinnan että kodinhoidon näkökulmista.
- Opiskelija tutustuu aterianvalmistukseen ja leivontaan vuodenajat ja ruoka- sekä tapakulttuurin huomioiden.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Palautetaan mieleen ateriakokonaisuuksien suunnittelu (arki-, juhla-, kasvisateriat sekä erityisruokavaliot ravitsemuksen näkökulman huomioiden.
- Kerrataan ja syvennetään oman kotitalouden hoitamiseen liittyviä asioita, kuten kodinhoito, oman talouden suunnittelu opiskelijan näkökulmasta sekä palautetaan mieleen kuluttajaosaamista
- Toteutetaan aterioita ja huomioidaan myös vuodenajanjuhlat ja tapakulttuuri.
- Kerrataan ja syvennetään leivonnan sisältöjä huomioiden vuodenajat ja juhlat.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kotitalouden opintojakson hyvinvointiosaamisen tavoitteet kiinnittyvät lukiolaisen oman kotitalouden hallinnan lisääntymiseen. Tasapainoisten aterioiden valmistamisen harjoittelu lisää lukiolaisen hyvinvointia sekä lukion aikana että tulevaisuudessa. Oman henkilökohtaisen talouden hallinnan harjoittelu lisää hyvinvointia vähentämällä tulevaisuuden taloudellista stressiä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Ruuan valmistamiseen liittyviin tapoihin ja ruokakulttuuriin tutustuminen osana ruuan valmistusta lisää opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ruuanvalmistuksessa huomioidaan eri ruokavaliot ja kasvisruokailu. Ruokaa, ruuan valmistusta ja muuta kotitalouden hoitamista tarkastellaan myös eettisistä ja ympäristönäkökulmista.

Vuorovaikutusosaaminen

Kotitalouden opintojakson lähiopinnot toteutetaan pienryhmissä. Toistuvan ryhmätyöskentelyn osana opiskelijat kehittyvät tehtävien jakamiseen ja toteuttamiseen liittyvässä vuorovaikutuksessa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla vahvistetaan opiskelijan elämäntaitoja, jotka mahdollistavat yhteiskunnan aktiivisena ja vastuullisena jäsenenä toimimisen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Arviointi pohjautuu opiskelijoiden itsearviointeihin ja vertaisarviointeihin, sekä opettajan arviontiin työskentelyprosesseista ja työskentelyn tuloksista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kotitalouden opetuksessa on tavoitteena antaa valmiuksia nuorelle arjen taitojen omaksumiseen, jotka mahdollistavat selviytymisen omassa elämässä. Opetuksessa pyritään taitoihin, jotka mahdollistavat toiminnan yhteiskunnan aktiivisena jäsenenä ja kestävän kulutuksen omaksumisen ja sen soveltamisen arjen valinnoissa. Opintojaksolla kerrataan ja syvennetään perusopetuksessa opittuja kotitalouden sisältöjä.

8.22. Tieto- ja viestintäteknologia (TVT)

Oppiaineen tehtävä

Oppiaineessa keskitytään harjoittelemaan lukio-opinnoissa ja Abitti-koeympäristössä olevien sähköisten ohjelmistojen käyttöä.

Tavoitteet

- Opiskelija oppii käyttämään omaa tietokonetta (käyttöehtosopimus koulun koneeseen)

- harjaantuu käyttämään lukio-opinnoissa ja Abitti-koeympäristössä olevien sähköisten ohjelmistojen käyttöä.

- oppii käyttämään matemaattisia ohjelmistoja

- oppii käyttämään tekstinkäsittelyä, esitysgrafiikkaa sekä muita opintojen kannalta hyödyllisiä ohjelmistoja.

- lisäksi tutustutaan kuvankäsittelyyn sekä videotallenteen tekemiseen

Osaamisen arviointi

Arviointi perustuu oppiaineen tavoitteiden saavuttamiseen ja monipuoliseen näyttöön. Oppiaineen opinnot arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojaksot

Lukiolaisen tieto- ja viestintäteknologia, 2 op (TVT1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu oppilaitoksen tarjoaman tietokoneen ominaisuuksiin (käyttöehtosopimus koulun koneeseen)
- Opiskelija harjaantuu käyttämään lukio-opinnoissa ja Abitti-koeympäristössä olevien sähköisten ohjelmistojen käyttöä.
- Opiskelija oppii käyttämään matemaattisia ohjelmistoja
- Opiskelija oppii käyttämään tekstinkäsittelyä, esitysgrafiikkaa sekä muita opintojen kannalta hyödyllisiä ohjelmistoja.
- Lisäksi opiskelija tutustuu kuvankäsittelyyn sekä videotallenteen tekemiseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- lukiossa tarvittavat sähköiset ohjelmistot
- Abitti-koeympäristö
- tekstinkäsittely, esitysgrafiikka

- matemaattiset ohjelmistot

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijaa ohjataan tunnistamaan ja hyödyntämään omia vahvuuksiaan ja toisaalta kehittämiskohteitaan sekä huomaamaan, että tietotekniikan opiskelu vaatii pitkäjänteistä työntekoa ja sinnikkyyttä. Opetuksessa kannustetaan vastuunottoon omasta oppimisesta arvostamalla omaa ja muiden osaamista ja sallia erityisosaamista, mutta myös epäonnistumisia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijaa rohkaistaan tarkastelemaan ongelmia uudella tavalla, yhdistelemään asioita sekä soveltamaan erilaisia digitaalisia menetelmiä ongelmien ratkaisemisessa. Opintojen aikana tutustutaan erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin digiajassa sekä syvennetään monilukutaidon osa-alueiden hallintaa. Samalla opiskelija oppii arvioimaan digitaalisesti esitetyn tiedon luotettavuutta ja sovellusaloja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen ja monipuoliseen näyttöön. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso järjestetään lukio-opintojen alussa ja siellä painotetaan Abitti-ympäristön monipuolista käyttöä sekä lukiolaisen tärkeimpiä TVT-taitoja.

8.23. Yrittäjyys (YRI)

Oppiaineen tehtävä

Yrittäjyysopinnot kannustavat opiskelijaa yritteliääseen ja aktiiviseen elämäntapaan. Yrittäjyysopintojen osana opiskelija kehittää opiskelijan yritteliästä asennetta aktiivisena kansalaisena, opiskelijana, tulevaisuuden työntekijänä, vaikuttajana tai yrittäjänä. Yrittäjyysopintojen keskeinen tavoite on opiskelijoiden työelämän ja yrittäjyyden tuntemuksen lisääminen sekä toisaalta työelämä- ja yrittäjyysosaamisen vahvistuminen.

Tavoitteet

- yritteliään ja itseohjautuvan elämäntavan rakentaminen
- työelämätaitojen kehittäminen, esimerkkeinä taloudelliset taidot, vuorovaikutustaidot, tieto- ja viestintätekniset taidot sekä tiimityötaidot.
- yrittäjyyden perustaitojen kehittäminen, esimerkkeinä liikeidean kehittäminen, budjetin laatiminen, myynti, markkinointi, brändäys
- yrittäjyysopinnot tukevat ja kehittävät myönteistä ja yritteliästä asennetta, sisäistä yrittäjyyttä, luovuutta, innovatiivisuutta, omatoimisuutta, vastuunottoa sekä halua kokeilla ja tutkia asioita

Osaamisen arviointi

Osaamista arvioidaan opintojaksoittain, jaksojen sisältöihin ja tavoitteisiin pohjautuen.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Opinnot käsittelevät tulevaisuuden työelämätaitoja ja näin ollen kehittävät opiskelijan hyvinvointiosaamista muun muassa lisäämällä aktiivisen toimijuuden taitoja.

Vuorovaikutusosaaminen

Rakentava ja selkeä vuorovaikutus on yksi yrittäjyyden perustaitoja. Vuorovaikutusosaaminen liittyy yrittäjyysopintoihin esimerkiksi myynnin, markkinoinnin, brändäyksen, neuvottelutaitojen ja -tekniikoiden sekä konfliktinratkaisun näkökulmista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen korostuu käytännön yrittäjyysideoita kehitettäessä sekä yritystoimintaa harjoitettaessa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opinnoissa yritysten keskeinen rooli yhteiskunnallisena toimijana korostuu.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opinnoissa opiskelijan on mahdollista tutustua kiertotalouteen ja vastuulliseen yritystoimintaan sekä kansainvälisesti että paikallisesti.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yrittäjyydessä läsnä ovat globalisaatioon liittyvät mahdollisuudet ja haasteet sekä talouden megatrendit. Opinnoissa huomioidaan vastuullisen liiketoiminnan merkitystä ja toteutusta yritystoiminnassa. Kansainvälistymisen valmiuksia parannetaan syventymällä liiketoimintakulttuureihin.

Opintojaksot

Myynti, markkinointi ja kaupallistaminen, 2 op (YRI01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakso tarjoaa pohjan opiskelijan kaupalliselle osaamiselle
- Opintojaksolla opiskelija hahmottaa kauppojen aikaansaamisen ja asiakassuhteiden luomisen kaiken liiketoiminnan perustana.
- Opintojaksolla opiskelija ymmärtää brändin rakentamisen roolin osana yritystoimintaa
- Opintojakso opettaa opiskelijalle myynnin perustekniikoita sekä ratkaisumyyntiä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Voitollinen toiminta
- Ratkaisumyynti ja ostoprosessit
- Myynnin työvälineet
- Markkinointi
- Brändäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen tulee ilmi erityisesti myynnin ja markkinoinnin teemoissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson myötä opiskelija hahmottaa yritykset yhteiskunnallisina toimijoina sekä ymmärtää, että voitollinen yritystoiminta on kestävän yrittäjyyden edellytys.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opettajan arviointi perustuu opiskelijan verkkoympäristöön tallentamiin tehtäviin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, itsearvioinnin ja tehtävien kommentoinnilla sekä henkilökohtaisilla keskusteluilla. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan vahvuuksiin sekä kehitettäviin osa-alueisiin.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteista opintojaksolla korostuvat eritoten vuorovaikutusosaaminen ja yhteiskunnallinen osaaminen. Nämä liittyvät opintojakson keskeisiin sisältöihin vuorovaikutustaitojen, neuvottelutaitojen ja -tekniikoiden sekä konfliktinratkaisun näkökulmista. Tavoitteita on mahdollista arvioida opintojaksolla esimerkiksi verkkotehtävien sekä video- ja kuvantulkintatehtävien osina.

Opintojakson vapaa kuvaus

Myynti, markkinointi ja kaupallistaminen -oppiainekokonaisuus luo pohjan kaupalliselle osaamiselle ja globaalille liikesivistykselle. Kauppojen aikaansaaminen ja asiakassuhteiden luominen ovat kaiken liiketoiminnan perusta.

Myynnin osalta kurssilla keskitytään myyntitekniikoihin sekä ratkaisumyyntiin, jolla tarkoitetaan asiakkaiden tarpeisiin vastaamista luottamusta herättäen. Kaupallistamisen osalta syvennytään brändin rakentamiseen ja markkinoinnissa puolestaan digitaaliseen markkinointiin.

Opintojakso toteutetaan Talous ja nuoret TAT:n verkko-oppimisympäristössä joko itsenäisenä verkkosuorituksena tai lähiopetusta ja verkko-opiskelua yhdistävänä hybridiopintojaksona.

Vuorovaikutus- ja neuvottelutaidot, 2 op (YRI02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittää työelämän näkökulmasta oleellisia vuorovaikutustaitojaan
- Opiskelija hahmottaa yrittäjyyttä ja työelämää neuvotteluasetelman näkökulmasta ja ymmärtää, että neuvottelutaitojen ja -tekniikoiden avulla voi vaikuttaa suotuisasti neuvottelujen lopputulokseen.

- Opiskelija hahmottaa konfliktinratkaisun perusperiaatteita

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Vuorovaikutustaidot
- Neuvottelutaidot
- Neuvottelutekniikat
- Konfliktinratkaisu
- Vuorovaikutteinen työnhaku

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla korostuu vuorovaikutus- ja neuvottelutaitojen kehittäminen sekä teorian että käytännön harjoitteilla. Opiskelija hahmottaa myös konfliktinratkaisua vuorovaikutteisena neuvottelutoimintana.

Hyvinvointiosaaminen

Tehokas viestintä sekä vuorovaikutuksen reunaehtojen ymmärtäminen kehittää opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opettajan arviointi perustuu opiskelijan verkkoympäristöön tallentamiin tehtäviin, joita arvioidaan opintojakson sisältöjen ja tavoitteiden näkökulmista. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, itsearvioinnin ja tehtävien kommentoinnilla sekä henkilökohtaisilla keskusteluilla. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan vahvuuksiin sekä kehitettäviin osa-alueisiin.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteista opintojaksolla korostuvat eritoten vuorovaikutusosaaminen ja hyvinvointiosaaminen. Nämä liittyvät opintojakson keskeisiin sisältöihin vuorovaikutustaitojen, neuvottelutaitojen ja -tekniikoiden sekä konfliktinratkaisun näkökulmista. Tavoitteita on mahdollista arvioida opintojaksolla esimerkiksi verkkotehtävien sekä video- ja kuvantulkintatehtävien osina.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tämä oppiainekokonaisuus tarjoaa monipuolisesti eväitä etenkin liiketoiminnan kannalta kriittisiin sosiaalisiin tilanteisiin. Vuorovaikutus ja neuvottelutaidoissa opitaan ensin perusasioita ihmisten välisestä vuorovaikutuksesta. Tämän jälkeen edetään erilaisten viestintätyylien tunnistamiseen ja varsinaisiin neuvottelutaitoihin osana kansainvälistä liiketoimintaa.

Ihmissuhdetaidoilla on valtava merkitys niin yksityiselämässä kuin työelämässäkin. Asiakassuhteita ei voi hoitaa menestyksekkäästi ilman riittäviä sosiaalisia valmiuksia. Toisaalta esimerkiksi liikeneuvottelu on hyvin pitkälti myös tekniikkalaji: sen erilaiset vaiheet ja vaihtoehdot hallitsemalla pystyy vaikuttamaan neuvottelujen lopputulokseen.

Opintojakso toteutetaan Talous ja nuoret TAT:n verkko-oppimisympäristössä joko itsenäisenä verkkosuorituksena tai lähiopetusta ja verkko-opiskelua yhdistävänä hybridiopintojaksona.

Globaalit markkinat, 2 op (YRI03)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija havainnollistaa globalisaation mahdollisuuksia ja haasteita yritystoiminnan näkökulmasta
- Opiskelija tutkii vastuullisen liiketoiminnan merkitystä ja toteutusta yritystoiminnassa muun muassa konkreettisten yrityselämän esimerkkien kautta.
- Opiskelija ymmärtää kiertotalouden osana vastuullista ja globaalia yritystoimintaa
- Opiskelija tutustuu erilaisiin liiketoimintamalleihin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kansainvälinen kauppa
- Yritysten globaalit strategiat ja kilpailukykytekijät
- Globaalit megatrendit
- Vastuullinen liiketoiminta
- Liiketoimintakulttuurit

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla keskitytään yritystoimintaan globaalien megatrendien, yritysten globaalien strategioiden, vastuullisen liiketoiminnan ja kansainvälisen kaupan näkökulmista. Nämä teemat kehittävät opiskelijan globaalia- ja kulttuuriosaamista yritystoiminnan puitteissa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan yritysten vastuullista liiketoimintaa osana kansainvälistä liiketoimintaa ja kehitetään näin opiskelijan eettistä osaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vastuullisen liiketoiminnan yhtenä keskeisenä ulottuvuutena on yrityksen ja yhteiskunnan välinen vuorovaikutus. Opiskelija ymmärtää, että yrityksen vastuullisuus kattaa myös yhteiskuntavastuun.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opettajan arviointi perustuu opiskelijan verkkoympäristöön tallentamiin tehtäviin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, itsearvioinnin ja tehtävien kommentoinnilla sekä henkilökohtaisilla keskusteluilla. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan vahvuuksiin sekä kehitettäviin osa-alueisiin.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteista opintojaksolla korostuvat eritoten globaali- ja kulttuuriosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä eettinen ja ympäristöosaaminen. Nämä liittyvät opintojakson keskeisiin sisältöihin esimerkiksi globaalien megatrendien, yritysten globaalien strategioiden, vastuullisen liiketoiminnan ja kansainvälisen kaupan näkökulmista. Tavoitteita on mahdollista arvioida opintojaksolla esimerkiksi verkkotehtävien sekä video- ja kuvantulkintatehtävien osina.

Opintojakson vapaa kuvaus

Globaalit markkinat -oppiainekokonaisuudessa tarkastellaan kansainvälistä kauppaa eri näkökulmista. Keskiössä ovat globalisaatioon liittyvät mahdollisuudet ja haasteet sekä talouden megatrendit. Lisäksi tutkitaan vastuullisen liiketoiminnan merkitystä ja toteutusta yritystoiminnassa muun muassa konkreettisten yrityselämän esimerkkien kautta.

Kansainvälistymisen valmiuksia parannetaan syventymällä liiketoimintakulttuureihin. Opintojaksolla tutustutaan tarkemmin myös kiertotalouteen, joka näkyy kantavana teemana läpi kurssikokonaisuuden.

Vuosi yrittäjänä!, 2 op (YRI04)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa yrittäjyyden vaatimukset ja osaa arvioida omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa
- Opiskelija kehittää omia yrittäjyyden taitojaan, joita ovat esimerkiksi myyntitaidot, ryhmätyötaidot, ongelmanratkaisutaidot, viestintätaidot ja esiintymistaidot
- Opiskelija rakentaa liiketoimintaa edistäviä yhteistyöverkostoja
- Opiskelija osaa suunnitella yrityksen liiketoimintaa
- Opiskelija osaa käyttää liiketoiminnan suunnitteluun liittyviä työkaluja ja laatia yrityksen perustamiseen liittyvät asiakirjat
- Opiskelija osaa laatia liiketoimintamallin ja -suunnitelman oman idean tueksi sekä kehittää sitä toiminnan aikana
- Opiskelija ymmärtää liiketoiminnan perusteet ja osaa arvioida ja kehittää yrityksen toimintaa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Liiketoimintamallin hahmottelu
- Oman toiminnan markkinointi
- Tuotteen myynti
- Kirjanpito

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjoittaa vuorovaikutusosaamista myyntiin, markkinointiin, asiakasverkoston luomiseen ja ylläpitämiseen liittyvänä toimintana.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijalla on mahdollisuus kokeilla myyntiin, markkinointiin, liikeidean kehittämiseen ja parantamiseen liittyviä innovatiivisia kokeiluja joko yksin tai tiimin osana.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija tunnistaa yrittäjyyden vaatimukset ja osaa arvioida omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkintänä. Opettajan arviointi pohjautuu NY-materiaalien tavoitteiden ja sisältöjen toteutumiseen sekä opiskelijan itsearviointien pohjalta käytäviin arviointikeskusteluihin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Vuosi yrittäjänä! -opintojakso perustuu Nuori Yrittäjyys ry:n Vuosi yrittäjänä - ohjelman sisältöihin ja tavoitteisiin. Ohjelma on teorian ja käytännön yhdistävä työkalu yrittäjyyden taitojen, osaamisen ja asenteen oppimiseen.

Osuuskuntayrittäjyys 1, 2 op (YRI05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tutustua osuuskuntatoimintaan yritysmuotona
- Harjoitella yrittämiseen liittyviä perustaitoja, ilman sitoutumista oman yrityksen perustamiseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Käytännön yrittäjyys- ja työelämätaitojen harjoittelu. Oman työn markkinointi, työtarjouksen vastaanottaminen, laskun kirjoittaminen, verokortin huolehtiminen palkanmaksajalle jne.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamisen painopisteenä on työelämässä tarpeellisten vuorovaikutustaitojen kehittäminen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallisen osaamisen painopisteenä on syventää yrittäjyyden merkityksen ymmärtämistä yhteiskunnan toiminnan kannalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Osuuskuntayrittäjyysopintojaksolla opiskelija voi tutustua yrittäjyyteen tai vastaavasti jatkaa yrittäjyyttä Vuosi Yrittäjänä -opintojakson jälkeen.

Osuuskuntayrittäjyys 2, 2 op (YRI06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu yrityksen markkinointi-, kehitys- ja hallintotoimintaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Yrityksen markkinoinnin perusteet.
- Osuuskunnan hallintotoiminnan käytännön harjoittelu.
- Yrityksen kehittämisen harjoittelu.

8.24. Integraatio-opintojaksot

Eurooppalaista kulttuuria ennen ja nyt, 4 op (KU4HI4)

Oppiaineet

- Historia
- Kuvataide

Opintojakson moduulit

- Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4), Valinnainen
- Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4), Valinnainen

Tavoitteet

Eurooppalainen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee keskeisen länsimaisen kulttuuriperinnön ja osaa eritellä sen muodostumista vuorovaikutuksessa muiden kulttuuripiirien kanssa*
- *ymmärtää tieteen, taiteen, ihmiskuvan ja sukupuoliroolien muutoksen suhteessa yhteiskunnalliseen kehitykseen*
- *ymmärtää taiteen ja populaarikulttuurin merkityksen historiakäsityksen luomisessa*
- *osaa eritellä tieteen saavutusten merkitystä ja eri aikakausien maailmankuvia*
- *osaa arvioida erilaisten aatteiden kehitystä sekä niiden vaikutuksia ympäröivään maailmaan*
- *pystyy analysoimaan kulttuuria sen historiallisessa kontekstissa sekä ymmärtämään kulttuurin ja politiikan keskinäisen vuorovaikutuksen*
- *osaa tarkastella eurooppalaista kulttuuria osana kulttuurin globalisaatiota.*

Taiteen monet maailmat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutkii, tulkitsee ja arvottaa taiteen kuvien henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä*
- *syventää omakohtaista suhdettaan eri aikojen ja eri kulttuurien kuvailmaisuun*
- *syventää kuvailmaisun taitojaan omien tavoitteiden suuntaisesti itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä*
- *soveltaa kuvan tekemisessä nykytaiteelle ominaisia ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja*
- *tulkitsee taidetta teoksen, tekijän, vastaanottajan, taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista*

- *tutkii ilmaisussaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä*
- *ottaa kuvillaan kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- *tutkii kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson valtakunnalliset tavoitteet
- Integroivassa osassa käsitellään erityisesti: Taiteen henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä, eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisua, taiteen luovia työtapoja, taidetta sen historiallisessa kontekstissa

Keskeiset sisällöt

Eurooppalainen ihminen

Eurooppalainen kulttuuri ja maailmankuvan rakentuminen

- *tiede, taide, uskonto ja media maailmankuvan muokkaajana ja välittäjänä*

Eurooppalaisen kulttuurin juuret

- *• antiikin kulttuurien yleispiirteet*
- *• demokratian ja tieteellisen ajattelun synty*
- *• keskiajan kulttuuri ja kulttuuripiirien vuorovaikutus*

Yksilöllisen ajattelun ja tieteellisen maailmankuvan kehittyminen

- *tieteen ja taiteen kehitys uuden ajan alussa*
- *reformaatio ja tiedon vallankumous*
- *valistus, ihmisoikeuksien ja tasa-arvoajattelun syntyminen*
- *1800-luvun aatteet sekä kulttuuriset ja yhteiskunnalliset muutokset*

Kohti nykyaikaa

- *taide, populaarikulttuuri ja kulttuurin globalisoituminen*
- *tiede uskonnollisen maailmankuvan haastajana, edistysusko ja uhkakuvat*
- *demokratian ja tasa-arvoajattelun leviäminen sekä niiden vastavoimat*
- *tiedon määrän kasvu ja kulttuurin pirstaloituminen*
- *sukupuoliroolien murros*

Taiteen monet maailmat

Omat kuvat

- *opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä taiteen maailmat, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Taiteen kuvat

- *kuvan tekemisen, muokkaamisen ja esittämisen perinteiset ja uudet keinot*
- *taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen*
- *eri aikoina ja eri kulttuureissa tuotettu taide tutkimuksen kohteena*
- *teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen*

- *opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen*
- *opiskelijoiden toimijuus kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija hyödyntää ilmaisussaan ajankohtaisia ympäristöilmiöitä ja eettisiä kysymyksiä. Ottaa huomioon kestävän kehityksen työskentelyssään ja kuvailmaisussaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija ymmärtää taiteen kuvien erilaiset henkilökohtaiset yhteiskunnalliset merkitykset eri näkökulmista. Historia auttaa opiskelijaa hahmottamaan itseään osana yhteiskunnallista ja kulttuurista jatkumoa. Toisaalta se auttaa opiskelijaa hahmottamaan myös nykyhetken ja menneisyyden suhdetta eroineen ja yhtäläisyyksineen sekä rakentamaan opiskelijan identiteettiä paikallisesti, kansallisesti ja globaalisti.

Kuvataide kehittää opiskelijan visuaalista hahmottamista ja käsitystä siitä, millaiseksi visuaalinen maailmamme on muodostunut vuosisatojen saatossa, miltä maailmamme on näyttänyt eri kansankerroksissa ja miten yhteiskunnan ja kulttuurin eri aikakausien ominaispiirteet näkyvät kuvataiteessa kautta aikojen, tuntien olevansa itse osa jatkumoa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija havaitsee ja pyrkii ilmaisussaan hyödyntämään erilaisia kuvataiteen ja visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä. Opiskelija yhdistelee opintojakson integroivassa osassa historian, taidehistorian ja kuvataiteen työskentelytapoja.

Oleellisena osana historian työskentelytapoja on vahva lähdetyöskentely sekä lähdekritiikin harjoittelu, mikä kehittää opiskelijoiden luovuutta ja monilukutaitoa. Opintojakso yhdistelee innovatiivisesti historian ja kuvataiteen työmenetelmiä, tarjoten opiskelijoille mahdollisuuden esittää luovuuttaan laaja-alaisesti.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen näkyy opintojakson opetuksessa oppiaineen tavoitteissa ja työskentelytavoissa esimerkiksi keskustelujen, väittelyiden ja yhteistoiminnallisen työskentelyn tavoissa. Esimerkiksi vertaispalautteen antamisessa kiinnitetään huomiota kunnioittavaan, toisten näkemyksiä arvostavaan ja rakentavaan toimintatapaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kulttuurien ja kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistavana oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä vahvistaen **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Opintojaksolla opiskelija oppi tuntemaan länsimaisen kulttuuriperinnön keskeisiä elementtejä. Opintojaksolla huomioidaan myös länsimaisen kulttuuriperinnön muodostuminen vuorovaikutuksessa muiden kulttuurien osana. Tämän myötä opiskelijalla on mahdollisuus kasvaa moninaisuutta ymmärtäväksi ja kansainvälisesti suuntautuneeksi yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso auttaa opiskelijaa hahmottamaan itseään osana länsimaista kulttuuriperintöä. Toisaalta se auttaa opiskelijaa hahmottamaan myös nykyhetken ja menneisyyden suhdetta eroineen ja yhtäläisyyksineen sekä rakentamaan opiskelijan identiteettiä paikallisesti, kansallisesti ja globaalisti kehittäen näin opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Historia

Opintojakso arvioidaan valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin opintojakson aikana. Opiskelijalla on mahdollista tehdä opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen siten, että arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, esitelmiin, päättökokeeseen, opiskelijan käytännön työskentelyyn, tuntiaktiivisuuteen tai näiden erilaisiin yhdistelmiin. Opiskelijat voivat tehdä opintojakson alussa työskentelyn tavoitearvioinnin, johon opintojakson loppuarviointia on mahdollista peilata.

Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, itsearvioinnin ohjeistuksella ja kommentoinnilla sekä henkilökohtaisilla keskusteluilla. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan vahvuuksiin sekä kehitettäviin osa-alueisiin.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteista opintojaksolla korostuvat eritoten globaali- ja kulttuuriosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Nämä liittyvät opintojakson keskeisiin sisältöihin esimerkiksi oman kulttuuriperinnön kriittisen reflektoinnin, suomalaisen yhteiskunnan rakentumisen sekä poliittisten vapauksien kehittymisen näkökulmista. Tavoitteita on mahdollista arvioida opintojaksolla esimerkiksi väittelytehtävien, yhdessä työstettävien visuaalisten tuotosten tai video- ja kuvantulkintatehtävien osana.

Kuvataide

Opiskelijan tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakso on itsenäisesti suoritettava. Opettaja antaa tarvittavat ohjeet ja materiaalin. Opettaja tukee opiskelijaa kommentoimalla ja keskustelemalla työn etenemisestä tai siihen liittyvistä ongelmista prosessin aikana, mikäli opiskelija pyytää. Itsearviointia käytetään jokaisen työn valmistuessa ja vielä opintojakson lopussa, jolloin myös käydään opiskelijan kanssa henkilökohtainen arviointikeskustelu hänen suorituksestaan.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu annettuihin yksilötehtäviin. Opiskelijalla on mahdollisuus itsearviointiin jakson aikana ja sen lopuksi. Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaisten tavoitteiden osaamista arvioidaan lopullisten tuotosten kautta sekä loppukeskustelun ja itsearviointien avulla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Historia 4 eurooppalainen ihminen sekä kuvataide 4 taiteen monet maailmat muodostavat opintojakson **eurooppalaista kulttuuria ennen ja nyt**. Moduulit integroidaan siten, että opiskelija

voi suorittaa ne joko yhtenä 4 opintopisteen suorituksena tai vastaavasti hän voi osallistua ainoastaan jomman kumman opintojakson opiskeluun. Tällöin arviointi suoritetaan ainoastaan kyseisestä osasta.

Jakson tavoitteena on syventää opiskelijoiden kulttuurista ymmärrystä sekä suhteessa yhteiskunnalliseen että historialliseen taustaan ja henkilökohtaisiin mieltymyksiin.

Voin hyvin ja jaksan, 6 op (TE1OP1PS1)

Oppiaineet

- Opinto-ohjaus
- Psykologia
- Terveystieto

Opintojakson moduulit

- Minä opiskelijana, 2 op (OP1), Pakollinen
- Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1), Pakollinen
- Terveys voimavarana, 2 op (TE1), Pakollinen

Tavoitteet

Minä opiskelijana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa ja osaa sanoittaa vahvuuksiaan, osaamistaan ja kiinnostuksen kohteitaan*
- *tuntee lukio-opintojen käytänteet ja opintojen rakenteen*
- *asettaa valintojaan tärkeysjärjestykseen suhteessa omiin suunnitelmiinsa*
- *osaa lukiossa tarvittavat opiskelutaidot ja -menetelmät sekä työtavat*
- *tunnistaa henkilökohtaisen opintosuunnitelman merkityksen urasuunnittelun kannalta*
- *osaa suunnitella opintojaan suhteessa ylioppilastutkinnon suorittamiseen liittyviin vaatimuksiin*
- *ymmärtää, miten tehdyt valinnat vaikuttavat mahdollisuuksiin hakeutua jatko-opintoihin*
- *osaa suunnitella ajankäyttönsä siten, että selviytyy opiskelun ja muun elämän vaatimuksista*
- *tunnistaa tapoja edistää hyvinvointiaan ja toimintakykyään.*

Toimiva ja oppiva ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää, millainen tiede psykologia on ja että psykologinen tieto perustuu tutkimuksiin*
- *osaa kuvailla tieteellisen ajattelun peruspiirteitä psykologian näkökulmasta*
- *osaa selittää tietoisen ja ei-tietoisen toiminnan luonnetta ja eroja*
- *osaa eritellä ihmisen toimintaan liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä*
- *tutustuu johonkin hyvinvoinnin ilmiöön psyykkisestä, biologisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta*
- *osaa eritellä oppimiseen liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä sekä arvioida ja kehittää tämän tiedon pohjalta omaa oppimistaan ja opiskeluaan.*

Terveys voimavarana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy kuvailemaan ja jäsentelemään keskeisiä ihmisen voimavaroja ja terveyttä määrittäviä tekijöitä sekä analysoimaan niiden yhteyksiä ja vaikutusmekanismeja terveyteen*

- *osaa selittää erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden muodostumista ja arvioida niiden merkitystä terveydelle sekä soveltaa keskeisiä sosiaalipsykologisia malleja ja teorioita elintapojen omaksumisen selittämisessä*
- *tunnistaa omiin elintapoihinsa vaikuttavia tekijöitä ja pystyy arvioimaan elintapavalintojen merkitystä omalle ja lähiympäristön terveydelle sekä antamaan perusteltuja ehdotuksia siitä, miten terveyttä edistäviä elintapoja voidaan ylläpitää ja vaarantavia ehkäistä.*

Keskeiset sisällöt

Minä opiskelijana

- *henkilökohtainen opintosuunnitelma: opiskelu-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelma*
- *itsetuntemus ja omat vahvuudet sekä oman osaamisen monipuolinen tunnistaminen, kehittäminen ja dokumentointi*
- *toimijuus, arjen- ja elämänhallintataidot, minäpystyvyys sekä toimintakyky*
- *hyvinvointi, opiskelukyky, tasapainoinen elämä*
- *opiskelu- ja tiedonhankintataidot, oppimaan oppiminen*
- *jatko-opintoihin ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyvät tietolähteet, digitaaliset ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät*
- *työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin tutustuminen*
- *lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat*

Toimiva ja oppiva ihminen

Ihmisen toiminnan tarkastelu psykologian näkökulmista

- *psyykkinen näkökulma: perustietoa tiedonkäsittelystä, motiiveista ja tunteista*
- *biologinen näkökulma: perustietoa hermoston toiminnasta ja evoluutiopsykologian lähestymistavasta*
- *sosiaalinen näkökulma: perustietoa sosialisaatiosta ja tilannetekijöistä*
- *kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä kulttuurien eroista ja yhtäläisyyksistä*
- *tietoinen ja ei-tietoinen toiminta*

Oppiminen ja opiskelu psykologian näkökulmista

- *psyykkinen näkökulma: ehdollistuminen, perustietoa työmuistin ja säilömuistin toiminnasta, sisäiset mallit, oppimisstrategiat, metakognitio, tavoiteorientaatiot ja pystyvyysuskomukset*
- *biologinen näkökulma: aivojen plastisuus ja unen vaikutus oppimiseen*
- *sosiaalinen ja kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä oppimisen sosiaalisuudesta ja erilaisista oppimiskulttuureista*

Psykologinen tutkimus

- *tieteellinen tieto ja arkitieto*
- *tieteellisen tutkimuksen prosessi*
- *otoksen ja perusjoukon merkitys tutkimuksen arvioinnissa*
- *psykologisen tutkimuksen eettiset periaatteet*
- *esimerkkejä laadullisista ja määrällisistä psykologian tutkimuksista*

Terveys voimavarana

Terveyden kokonaisvaltaisuus

- *terveyttä määrittävät keskeiset tekijät ja niiden vaikutusmekanismit*
- *terveyttä ja elintapoja selittävät keskeiset sosiaalipsykologiset teoriat ja mallit: suunnitellun käyttäytymisen teoria, sosiaalis-kognitiivinen teoria, terveysuskomusmalli, muutosvaihemalli*
- *terveyskulttuurisia ilmiöitä: terveyden arvostamisen ja käyttäytymisen välinen ristiriita, medikalisaatio ja terveyteen sairastuminen, elintapoihin puuttuminen, uskomus- eli vaihtoehtohoidot*

Kehon ja mielen hyvinvoinnin keskeiset perusteet

- *terveyttä edistävä ravinto, liikunta, lepo, uni sekä painonhallinta*
- *seksuaalisuus, seksuaaliterveys, seksuaalioikeudet*
- *mielenterveyttä suojaavat yksilölliset, yhteisölliset ja yhteiskunnalliset tekijät, stressi ja kriisit mielenterveyttä kuormittavina tekijöinä, keinoja kuormituksen hallintaan*
- *opiskeluhyvinvointi*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla perehdytään jaksamisen keinoihin huomioon ottaen ihminen biologisena, psyykkisenä ja sosiaaliskulttuurisena olentona, jonka kehon ja mielen hyvinvointi ovat keskinäisessä vuorovaikutussuhteessa. Nähdään stressi ja kriisit arkipäivään kuuluvina tekijöinä, joiden oireita opitaan tunnistamaan ja säätelemään. Tavoitteena on keinojen löytäminen kohti kuormituksen hallintaa yksilön ja yhteisön tietoisuudessa ja käytännöissä.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla opiskellaan hyvinvointiin, elämänhallintaan, minäpystyvyyteen ja jaksamiseen liittyviä asioita ja keinoja niin että opiskelija tunnistaa omiin elintapoihinsa vaikuttavia tekijöitä ja pystyy arvioimaan valintojen merkitystä omalle ja lähiympäristön terveydelle. TE1-opintojakson voimavaralähtöinen tarkastelu auttaa opiskelijaa havainnoimaan omien elintapojensa positiivisia terveysvaikutuksia.

Tutustutaan levon, unen, liikunnan ja vapaa-ajan merkityksiin opiskelijaan yksilöllisenä tiedonkäsittelijänä ja sosiaalisena tiimin jäsenenä. Opitaan terveyttä ja elintapoja selittävät keskeiset sosiaalipsykologiset teoriat ja mallit: suunnitellun käyttäytymisen teoria, sosiaaliskognitiivinen teoria, terveysuskomusmalli ja muutosvaihemalli.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Harjoitellaan tunnistamaan arkitiedon ja tieteellisen tiedon välinen ero. Tarkastellaan, mitä vaiheita ja menetelmiä tieteellisen tutkimuksen tulee sisältää saavuttaakseen pätevät tutkimustulokset. Kysytään, mikä on kustakin tutkimusongelmasta eli hypoteesista riippuen tutkimusmateriaaliksi saatavilla olevan otoksen ja todellisen perusjoukon suhde ja merkitys lopputuloksen arvioinnissa. tarkistetaan, millaiset eettiset periaatteet ohjaavat tai rajoittavat tutkimusprosessia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanoin, jokaisen kolmen aineen kohdalta tulee erillinen arvosana. Arviointiperusteet on avattu kunkin oppiaineen opintojakson kohdalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso yhdistää psykologina, opinto-ohjauksen ja terveystiedon oppiaineiden näkökulmasta teemoja, jotka liittyvät opiskelijan hyvinvointiin. Opintojakso voidaan tarjota lukuvuodesta riippuen joko yhtenä 6 opintopisteen jaksona tai oppiaineiden erillisinä 2 opintopisteen opintojaksoina .

Taloutta ja matematiikkaa, 4 op (YHMAA2)

Oppiaineet

- Matematiikan pitkä oppimäärä
- Yhteiskuntaoppi

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikka, 1 op (MAA9), Pakollinen
- Taloustieto, 2 op (YH2), Pakollinen

Lisälaajuus

1 op

Tavoitteet

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan*
- *soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa*
- *oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.*

Taloustieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää talouteen liittyviä uutisia ja kiinnostuu seuraamaan niitä*
- *tuntee kansantaloustieteen käsitteet ja peruslähtökohdat*
- *osaa tulkita talouteen liittyviä tilastoja ja kuvioita*
- *ymmärtää työnteon ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa*
- *osaa tehdä perusteltuja taloudellisia päätöksiä sekä hallita ja suunnitella omaa talouttaan*
- *osaa tarkastella taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen Suomen kytkeytymisen globaaliin talouteen*
- *osaa arvioida kriittisesti taloutta koskevassa keskustelussa esitettyjä argumentteja sekä analysoida talouspoliittisten ratkaisujen erilaisia vaihtoehtoja, niiden taustoja ja vaikutuksia.*

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikka

- *aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat*
- *korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus*
- *talletukset ja lainat*
- *taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia*

Taloustieto

Kansantalous ja sen toimijat

- *talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon luonne ja muodostuminen*
- *kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien, yritysten ja kansantalouden vuorovaikutus*
- *oman talouden hoito: säästäminen, kuluttaminen ja velkaantuminen*

- *vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus markkinoilla*
- *työ, yrittäjyys ja yritykset*
- *Suomi globaalin talouden osana*
- *rahoitusmarkkinat, säästäminen, sijoittaminen ja riskien hallinta*
- *talouden häiriöt, suhdannevaihtelut, niiden taustat ja seuraukset*

Talouspolitiikka

- *kestävän talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat*
- *julkinen talous ja sen tasapaino*
- *talouspolitiikan toimijat, keinot ja haasteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso kehittää opiskelijan hyvinvointiosaamista vahvistamalla oman taloudenhallinnan taitoja. Käytännön taloustaitoja voidaan harjoitella opintojaksolla esimerkiksi säästämis- ja sijoitusharjoitusten kautta. Opintojaksolla tutustutaan työelämän perustaitoihin sekä periaatteisiin, mikä edesauttaa opiskelijan hyvinvointia nyt ja tulevaisuudessa. Opetuksessa tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä, hyödynnetään mahdollisuuksia vahvistaa opiskelijan kiinnostusta, itsetuntoa ja tiedonhankintaprosesseja sekä kannustetaan opiskelijaa kokeiluihin ja sinnikkääseen työskentelyyn.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso syventää opiskelijan sosiaalisia taitoja ja vuorovaikutusosaamista ryhmätehtävien ja -keskustelujen kautta. Koska talous ei ole yksiselitteinen ilmiö, mahdollistaa sen tutkiminen hedelmällisen keskustelun ja kriittisen arvioinnin opintojakson edetessä. Osana kurssia on mahdollista suorittaa vuorovaikutusta ja aktiivisuutta kehittävä kysely-, tutkimus tai haastattelutyö esimerkiksi yrittäjyyteen liittyen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson keskeisiä tavoitteita on globaalin talouden ja Suomen kansantalouden kytkeytymisen ymmärtäminen. Opintojaksolla pyritään myös havainnollistamaan, miten sekä globaalissa taloudessa että kansantalouksissa tehtävät ratkaisut ovat usein kulttuurisidonnaisia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson teemojen tarkastelussa eettisyys- ja ympäristönäkökulmat ovat keskeisessä roolissa. Opintojaksolla käsitellään sekä makro- että mikrotalouden teemoja kestävän kehityksen ja eettisen kuluttamisen näkökulmista. Myös sijoittamisteeman käsittelyyn on mahdollista tuoda mukaan eettisen sijoittamisen näkökulmia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso käsittelee taloutta usean tieteenalan näkökulmasta. Tämä mahdollistaa moninaiset työskentelytavat, joissa voidaan huomioida luovia ratkaisuja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson myötä opiskelijan yhteiskunnallinen osaaminen kehittyy paremman talouden hahmottamisen myötä. Opintojakson jälkeen opiskelijan on tarkoitus pystyä

arvioimaan kriittisesti taloutta koskevaa keskustelua sekä analysoimaan talouspoliittisten ratkaisujen eri vaihtoehtoja. Opiskelijaa myös rohkaistaan osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun paikallisesti ja globaalisti.

Opinnot ohjaavat opiskelijaa kehittävään ja uudistuvaan otteeseen suhteessa omaan uraan ja taloudenhoitoon sekä yrittäjämäiseen asenteeseen. Opetus tukee opiskelijan yritteliäisyyttä ja yrittäjämäistä toimintaa sekä opettaa työn loppuunsaattamisen merkityksen. Opiskeluun luodaan ”yrittäjämäinen” ilmapiiri, joka antaa vapauksia mutta kannustaa vastuunottoon. Opetuksessa tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä. Matematiikassa opittavia taitoja sovelletaan omien tavoitteiden asettamisessa ja päätöksenteossa sekä pohditaan, kuinka matematiikan taitoja voidaan hyödyntää kestävään kehitykseen ja ihmiskuntaan liittyvien ongelmien ratkaisussa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Eri oppiaineiden moduulit arvioidaan erikseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso koostuu YH2 sekä MAA9 moduuleista. Halutessaan pitkän matematiikan opiskelijat voivat osallistua valinnaiseen MAA13-moduulin opetukseen, mikä vastaa sisällöiltään ja tavoitteiltaan matematiikan lyhyen oppimäärän MAB6-moduulia. Taloustieteisiin pohjautuva moduuli johdattaa ymmärtämään talouden toimintaperiaatteita ja ajankohtaista talouspoliittista keskustelua. Moduulissa käsitellään mikro- ja makrotalouden kysymyksiä kotitalouksien, yritysten ja julkisen talouden näkökulmista. Matematiikan osalta tavoitteina on, että opiskelija hallitsee talousmatematiikan peruskäsitteet ja -taidot, syventää prosenttilaskennan taitojaan ja osaa käyttää tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä sovellusten yhteydessä.

Taloutta ja matematiikkaa, 4 op (YHMAB2)

Oppiaineet

- Matematiikan lyhyt oppimäärä
- Yhteiskuntaoppi

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6), Pakollinen
- Talousmatematiikka, 1 op (MAB7), Pakollinen
- Taloustieto, 2 op (YH2), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikan alkeet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hallitsee talousmatematiikan peruskäsitteet ja -taidot*
- *syventää prosenttilaskennan taitojaan*
- *oppii kuvaamaan talouselämän asioiden kehittymistä*
- *osaa käyttää tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä sovellusten yhteydessä.*

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan*
- *soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa*
- *oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.*

Taloustieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää talouteen liittyviä uutisia ja kiinnostuu seuraamaan niitä*
- *tuntee kansantaloustieteen käsitteet ja peruslähtökohdat*
- *osaa tulkita talouteen liittyviä tilastoja ja kuvioita*
- *ymmärtää työnteon ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa*
- *osaa tehdä perusteltuja taloudellisia päätöksiä sekä hallita ja suunnitella omaa talouttaan*
- *osaa tarkastella taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen Suomen kytkeytymisen globaaliin talouteen*
- *osaa arvioida kriittisesti taloutta koskevassa keskustelussa esitettyjä argumentteja sekä analysoida talouspoliittisten ratkaisujen erilaisia vaihtoehtoja, niiden taustoja ja vaikutuksia.*

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikan alkeet

Keskeiset sisällöt

- *suhteellinen osuus, vertailu, muutoksen laskeminen*
- *indeksi*
- *korkokäsite, yksinkertainen korko*
- *verotus*
- *valuutat*

Talousmatematiikka

Keskeiset sisällöt

- *aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat*
- *korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus*
- *talletukset ja lainat*
- *taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia*

Taloustieto

Kansantalous ja sen toimijat

- *talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon luonne ja muodostuminen*
- *kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien, yritysten ja kansantalouden vuorovaikutus*
- *oman talouden hoito: säästäminen, kuluttaminen ja velkaantuminen*

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

- *vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus markkinoilla*
- *työ, yrittäjyys ja yritykset*
- *Suomi globaalin talouden osana*
- *rahoitusmarkkinat, säästäminen, sijoittaminen ja riskien hallinta*
- *talouden häiriöt, suhdannevaihtelut, niiden taustat ja seuraukset*

Talouspolitiikka

- *kestävän talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat*

- *julkinen talous ja sen tasapaino*
- *talouspolitiikan toimijat, keinot ja haasteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso kehittää opiskelijan hyvinvointiosaamista vahvistamalla oman taloudenhallinnan taitoja. Käytännön taloustaitoja voidaan harjoitella opintojaksolla esimerkiksi säästämis- ja sijoitusharjoitusten kautta. Opintojaksolla tutustutaan työelämän perustaitoihin sekä periaatteisiin, mikä edesauttaa opiskelijan hyvinvointia nyt ja tulevaisuudessa. Opetuksessa tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä, hyödynnetään mahdollisuuksia vahvistaa opiskelijan kiinnostusta, itsetuntoa ja tiedonhankintaprosesseja sekä kannustetaan opiskelijaa kokeiluihin ja sinnikkääseen työskentelyyn.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso syventää opiskelijan sosiaalisia taitoja ja vuorovaikutusosaamista ryhmätehtävien ja -keskustelujen kautta. Koska talous ei ole yksiselitteinen ilmiö, mahdollistaa sen tutkiminen hedelmällisen keskustelun ja kriittisen arvioinnin opintojakson edetessä. Osana kurssia on mahdollista suorittaa vuorovaikutusta ja aktiivisuutta kehittävä kysely-, tutkimus tai haastattelutyö esimerkiksi yrittäjyyteen liittyen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson keskeisiä tavoitteita on globaalin talouden ja Suomen kansantalouden kytkeytymisen ymmärtäminen. Opintojaksolla pyritään myös havainnollistamaan, miten sekä globaalissa taloudessa että kansantalouksissa tehtävät ratkaisut ovat usein kulttuurisidonnaisia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson teemojen tarkastelussa eettisyys- ja ympäristönäkökulmat ovat keskeisessä roolissa. Opintojaksolla käsitellään sekä makro- että mikrotalouden teemoja kestävän kehityksen ja eettisen kuluttamisen näkökulmista. Myös sijoittamisteeman käsittelyyn on mahdollista tuoda mukaan eettisen sijoittamisen näkökulmia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso käsittelee taloutta usean tieteenalan näkökulmasta. Tämä mahdollistaa moninaiset työskentelytavat, joissa voidaan huomioida luovia ratkaisuja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson myötä opiskelijan yhteiskunnallinen osaaminen kehittyy paremman talouden hahmottamisen myötä. Opintojakson jälkeen opiskelijan on tarkoitus pystyä arvioimaan kriittisesti taloutta koskevaa keskustelua sekä analysoimaan talouspoliittisten ratkaisujen eri vaihtoehtoja. Opiskelijaa myös rohkaistaan osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun paikallisesti ja globaalisti.

Opinnot ohjaavat opiskelijaa kehittävään ja uudistuvaan otteeseen suhteessa omaan uraan ja taloudenhoitoon sekä yrittäjämäiseen asenteeseen. Opetus tukee opiskelijan yritteliäisyyttä ja yrittäjämäistä toimintaa sekä opettaa työn loppuunsaattamisen merkityksen. Opiskeluun luodaan ”yrittäjämäinen” ilmapiiri, joka antaa vapauksia mutta kannustaa vastuunottoon.

Opetuksessa tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä. Matematiikassa opittavia taitoja sovelletaan omien tavoitteiden asettamisessa ja päätöksenteossa sekä pohditaan, kuinka matematiikan taitoja voidaan hyödyntää kestävään kehitykseen ja ihmiskuntaan liittyvien ongelmien ratkaisussa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan erikseen matematiikan ja yhteiskuntaopin moduulit.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso koostuu YH2 sekä MAB6 ja MAB7 moduuleista. Halutessaan pitkän matematiikan opiskelijat voivat osallistua valinnaiseen MAA13-moduulin opetukseen, mikä vastaa sisällöiltään ja tavoitteiltaan matematiikan lyhyen oppimäärän MAB6-moduulia. Taloustieteisiin pohjautuva moduuli johdattaa ymmärtämään talouden toimintaperiaatteita ja ajankohtaista talouspoliittista keskustelua. Moduulissa käsitellään mikro- ja makrotalouden kysymyksiä kotitalouksien, yritysten ja julkisen talouden näkökulmista. Matematiikan osalta tavoitteina on, että opiskelija hallitsee talousmatematiikan peruskäsitteet ja -taidot, syventää prosenttilaskennan taitojaan ja osaa käyttää tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä sovellusten yhteydessä.

9. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö

9.1. Opetussuunnitelman laatiminen

Lukiokoulutuksen opetussuunnitelmajärjestelmän osia ovat

- *lukiolaki (714/2018)*
- *valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta (810/2018)*
- *Opetushallituksen määräys lukion opetussuunnitelman perusteista*
- *koulutuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma*
- *vuosittain laadittava opetussuunnitelmaan perustuva suunnitelma.*

Kaikki nuorten lukiokoulutuksen järjestäjät laativat paikallisen opetussuunnitelman näiden lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan, jollei opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämästä järjestämisluvasta muuta johdu. Jos lukiokoulutuksen järjestämislupaan liittyy erityinen koulutustehtävä, siihen liittyvät määräykset otetaan huomioon opetussuunnitelmaa laadittaessa. Lukiokoulutus on kokonaisuus, jossa eri toimintojen tavoitteet ja sisällöt liittyvät yhteen ja muodostavat opetuksen ja toimintakulttuurin perustan. Tämän vuoksi lukion opetussuunnitelman perusteet sisältävät tavoitteita, keskeisiä sisältöjä ja opiskelijan oppimisen arviointia koskevien määräysten lisäksi niiden ymmärtämistä avaavaa tekstiä. Tekstin muodosta ilmenee, onko kyseessä velvoittava määräys vai sitä tarkentava tai selittävä teksti.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään lukion opetus- ja kasvatustyöstä. Koulutuksen järjestäjä laatii vuosittain hyväksymäänsä opetussuunnitelmaan perustuvan suunnitelman opetuksen käytännön järjestämisestä. Opiskelija laatii oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon muiden oppilaitosten opetustarjonta sekä lukion toimintaympäristö, paikalliset osaamisvahvuudet ja erityisresurssit. Lukiopaikkakunnan tai -alueen luonto ja ympäristö, historia, kieliolosuhteet sekä elinkeino- ja kulttuurielämä tuovat opetussuunnitelmaan paikallisuutta. Käytännön yhteistyö eri alojen asiantuntijoiden kanssa lisää opiskelun elämänläheisyyttä ja syvällisyyttä. Opetussuunnitelmaa laadittaessa myös ajankohtaistetaan lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyjä asioita.

Koulutuksen järjestäjä hyväksyy paikallisen opetussuunnitelman ennen sen käyttöönottoa erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä ja tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten.

Lukiolain (714/2018) 13 §:n mukaan opiskelijan mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvät opinnot kolmessa vuodessa on turvattava järjestämällä opintojen eteneminen joustavasti ja tarjoamalla tarvittava oppimisen ja opiskelun tuki. Paikallinen opetussuunnitelma tulee laatia siten, että se antaa opiskelijalle mahdollisuuden yksilöllisiin opintoja koskeviin valintoihin omassa oppilaitoksessaan sekä halutessaan myös muissa oppilaitoksissa ja korkeakouluissa.

Koulutuksen järjestäjä päättää, miten paikallinen opetussuunnitelma laaditaan lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta. Paikallinen opetussuunnitelma laaditaan yhteistyössä lukion henkilöstön, opiskelijoiden, opiskelijoiden huoltajien sekä säännösten edellyttämiltä osin lisäksi kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Yhteistyötä opetussuunnitelman laatimisessa voidaan tehdä myös muiden koulutuksen järjestäjien ja eri sidosryhmien kanssa. Kaikilla opiskelijoiden huoltajilla tulee olla mahdollisuus tutustua opetussuunnitelmaan. Ennen opetussuunnitelman hyväksymistä

koulutuksen järjestäjän tulee kuulla lukion opiskelijakuntaa ja henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyöllä eri tahojen kanssa pyritään varmistamaan lukiokoulutuksen korkeatasoisuus, yhteiskunnallinen merkittävyys sekä koko yhteisön sitoutuminen yhdessä määriteltyihin tavoitteisiin ja toimintatapoihin.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa pyritään ratkaisuihin, jotka kehittävät lukion toimintakulttuuria, tukevat opiskelijoiden hyvinvointia, jaksamista ja osallisuutta sekä monipuolistavat vuorovaikutusta lukion sisällä ja ympäröivän yhteiskunnan kanssa.

9.2. Opetussuunnitelman sisältö

Paikallinen opetussuunnitelma sisältää seuraavat osat:

- *lukion toiminta-ajatus ja arvopainotukset*
- *oppimiskäsitys, opiskeluympäristöt ja -menetelmät*
- *lukion toimintakulttuurin pääpiirteet*
- *koulutuksen järjestäjän hyväksymä lukion tuntijako*
- *lukion kieliohjelma*
- *itsenäisen opiskelun periaatteet*
- *laaja-alaisen osaamisen osa-alueet*
- *oppiaineen tehtävä, oppiaineen opetuksen yleiset tavoitteet ja arviointi*
- *opintojaksojen tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen ja arviointi opintojaksoittain*
- *kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttaminen*
- *ohjaussuunnitelma*
- *oppimisen ja opiskelun tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus*
- *kieli- ja kulttuuriryhmien opetus*
- *yhteistyö muiden lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa*
- *yhteistyö yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten sekä muiden tahojen kanssa*
- *kansainvälinen yhteistyö*
- *työelämäyhteistyö*
- *opiskeluhuolto*
- *opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi*
- *toiminnan jatkuva kehittäminen ja arviointi.*

Mikäli lukio järjestää vieraskielistä opetusta tai mahdollisuuden suorittaa lukiodiplomeita, se tulee määritellä opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 33 §:ssä säädetään opiskelijoiden vaikutusmahdollisuuksien turvaamisesta ja opiskelijakunnasta. Pykälässä tarkoitettu toiminta tulee suunnitella paikallisen opetussuunnitelman ja muiden siihen perustuvien suunnitelmien osana tai yhteydessä.

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016] 1 mom.).

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 13 §:n mukaan suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä on kirjattava oppilaitoskohtaiseen opiskeluhuoltosuunnitelmaan.

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee laatia ja ohjeistaa paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.

Sukupuolten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986, muutettu lailla 1329/2014) 5 a §:n mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi paikallista opetussuunnitelmaa tai muuta lukion suunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 6 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan.

10. Liitteet

10.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta

Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018

10.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko

Kuvausasteikko on Suomessa laadittu sovellus asteikoista, jotka sisältyvät Euroopan neuvoston toimesta kehitettyyn Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteiseen eurooppalaiseen viitekehykseen.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito-taso	**Taito toimia vuorovaikutuksessa**			**Taito tulkita tekstejä**	**Taito tuottaa tekstejä**
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	**Viestintästrategioiden käyttö**	**Viestinnän kulttuurinen sopivuus**	**Tekstien tulkintataidot**	**Tekstien tuottamistaidot**
A1.1 **Kielitaidon alkeiden hallinta**	*Opiskelija selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.*	*Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Opiskelija osaa joskus satunnaisilla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Opiskelija osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.*	*Opiskelija osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.*	*Opiskelija ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Opiskelija tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajoitetun määrän kirjoitusmerkkejä.*	*Opiskelija osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Opiskelija ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.*
A1.2 **Kehittyvä alkeiskielitaito**	*Opiskelija selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppanin tukemana.*	*Opiskelija tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja tilamauksiin. Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja. Opiskelija osaa pyytää toistamista tai hidastamista.*	*Opiskelija osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.*	*Opiskelija ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Opiskelija tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.*	*Opiskelija pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Opiskelija ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean*

					perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
A1.3 **Toimiva alkeiskielitaito**	Opiskelija selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	Opiskelija osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Opiskelija osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Opiskelija joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	Opiskelija osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua atekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Opiskelija pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	Opiskelija osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Opiskelija pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
A2.1 **Peruskielitaidon alkuvaihe**	Opiskelija pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilanteen.	Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Opiskelija jaotuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja	Opiskelija selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä sekä reagoida asianmukaisella tavalla näihin.	Opiskelija ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Opiskelija ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ja tekstin pääajatukset tuttua	Opiskelija pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Opiskelija osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita.

		omassa viestinnässään.		*sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Opiskelija pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.*	*Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.*
A2.2 ***Kehittyvä peruskielitaito***	*Opiskelija selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteis ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilantee*	*Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään tkaäyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin. Opiskelija käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).*	*Opiskelija osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaisee ilmaisemiseen. Opiskelija pystyy keskustelemaa kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.*	*Opiskelija pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun naiheen, ymmärtää pääasiat tuttua nsanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Opiskelija osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.*	*Opiskelija osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.*
B1.1 ***Toimiva peruskielitaito***	*Opiskelija pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteis*	*Opiskelija pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumpp yn ymmärtänyt viestin. Opiskelija osaa kiertää tai korvata*	*Opiskelija osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussä Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuks huomioon ajnoitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.*	*Opiskelija ymmärtää pääasiat ja joitakin äynknsöitty.iskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoi eyslseaisaknielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Opiskelija ymmärtää yhteiseen*	*Opiskelija osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen sä ä n liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää melko*

		tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Opiskelija pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.		*kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumat*	*laajaa sanastoa ja rakennevalikoi sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Opiskelija osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin ak.uin harjoitelluissa ilmauksissa.*	*aa*
B1.2 **Sujuva peruskielitaito**	*Opiskelija pystyy osallistumaan viestintään melko vaivattomasti myös joissakin vaativammissa viestintätilanteis kuten viestittäessä ajankohtaisesta tapahtumasta.*	*Opiskelija pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutustil käyttäen sopivaa ilmausta. Opiskelija pystyy korjaamaan väärinymmärryk melko luontevasti ja neuvottelemaan myös melko mutkikkaiden asioiden merkityksestä.*	*Opiskelija osaa käyttää erilaisiin tarkoituksiin kieltä, joka ei ole liian tunteeva eikä liian muodollista. Opiskelija tuntee tärkeimmät kohteliaisuussä ja toimii niiden mukaisesti. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuks huomioon tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.*	*Opiskelija ymmärtää selväpiirteistä asiatietoa sisältävää puhetta tutuista tai melko yleisistä aiheista ja selviää myös jonkin verran vaativista teksteistä. Opiskelija ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta tai epämuodollises keskustelusta.*	*Opiskelija osaa kertoa tavallisista, konkreettisista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen. Opiskelija ilmaisee itseään suhteellisen vaivattomasti ja pystyy kirjoittamaan henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä ja ilmaisemaan ajatuksiaan myös joistakin kuvitteellisista aiheista. Opiskelija tkaäyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja sekä monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita. Opiskelija hallitsee ääntämisen perussäännöt muissakin kuin*	

					harjoitelluissa ilmauksissa.
B2.1 ***Itsenäisen kielitaidon perustaso***	*Opiskelija pystyy viestimään sujuvasti myös joissakin itselleen uusissa viestintätilanteissa joissa käytetään joskus käsitteellistä, mutta kuitenkin selkeää kieltä.*	*Opiskelija pystyy tuomaan oman kantansa esille ja toisinaan käyttämään sopivia idiofraaseja, kuten "Tuo on vaikea kysymys" voittaakseen itselleen aikaa. Opiskelija pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija pystyy tarkkailemaan omaa ymmärtämistään ja viestintäänsä sekä korjaamaan kieltään.*	*Opiskelija pyrkii ilmaisemaan ajatuksiaan asianmukaisesti ja viestintäkumppania kunnioittaen ottaen huomioon erilaisten tilanteiden asettamat vaatimukset.*	*Opiskelija ymmärtää asiallisesti ja kielellisesti kompleksista puhetta tai akateemisia tekstiä. Opiskelija pystyy seuraamaan laajaa puhetta ja monimutkaista argumentointia sekä ilmaisemaan kuulemastaan pääkohdat. Opiskelija ymmärtää suuren osan ympärillään käydystä keskustelusta. Opiskelija ymmärtää monenlaisia kirjoitettuja tekstejä, jotka voivat käsitellä myös abstrakteja aiheita ja joissa on tosiasioita, asenteita ja mielipiteitä.*	*Opiskelija osaa ilmaista kohtuullisen selkeästi ja täsmällisesti itseään monista kokemuspiiriinsä liittyvistä asioista käyttäen monipuolisia rakenteita ja laajahkoa sanastoa, johon sisältyy myös idiomaattisia ja käsitteellisiä ilmauksia. Opiskelija pystyy osallistumaan myös melko muodollisiin keskusteluihin ja hallitsee kohtalaisen laajan sanaston ja vaativiakin lauserakenteita. Ääntäminen on selkeää, sanojen pääpaino oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.*
B2.2 ***Toimiva itsenäinen kielitaito***	*Opiskelija pystyy käyttämään kieltä monenlaisissa myös itselleen uusissa viestintätilanteissa joissa tarvitaan*	*Opiskelija pyrkii antamaan palautetta, esittämään täydentäviä näkökohtia tai johtopäätöksiä. Opiskelija pystyy*	*Opiskelija pystyy ilmaisemaan ajatuksiaan luontevasti, selkeästi ja kohteliaasti sekä muodollisessa että*	*Opiskelija ymmärtää elävää tai tallennettua selkeästi jäsennettyä yleiskielistä puhetta kaikenlaisissa tilanteissa ja*	*Opiskelija osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi ja kohteliaasti. Hän hallitsee laajasti kielelliset keinot ilmaista*

	monipuolista kieltä.	*edistämään viestinnän sujumista sekä tarvittaessa käyttämään kiertoilmaisuja ja pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija osaa käyttää ymmärtämistä tukevia strategioita, kuten pääkohtien poimimista ja esimerkiksi tekemään muistiinpanoja kuulemastaan.*	*epämuodollisessa tilanteessa ja valitsemaan kielenkäyttötavan tilanteiden ja niihin osallistuvien henkilöiden mukaan.*	*syammärtää jonkin verran myös vieraita knielimuotoja. Opiskelija pystyy lukemaan eri tarkoituksiin laadittuja kompleksisia tekstejä ja tiivistämään niiden pääkohdat. Hän pystyy tunnistamaan asenteita ja arvioimaan kriittisesti kuulemaansa ja/tai lukemaansa.*	*konkreetteja ja käsitteellisiä sekä tuttuja ja tuntemattomia aiheita. Opiskelija osaa viestiä spontaanisti ja kirjoittaa selkeän ja jäsentyneen tekstin. Ääntäminen on hyvin selkeää, sanojen pääpaino on oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalle a.*
C1.1 **Taitavan kielitaidon perustaso**	*Opiskelija pystyy vuorovaikutuks monipuolisesti, sujuvasti ja täsmällisesti kaikenlaisissa viestintätilanteis*	*Opiskelija ottaa eleunontevasti vastuuta viestinnän etenemisestä. Opiskelija soas.aa muotoilla uudelleen, mitä haluaa ilmaista sekä pystyy perääntymään, kun kohtaa vaikeuksia, ja käyttää taitavasti kieleen tai kontekstiin liittyviä vihjeitä tehdessään johtopäätöksiä tai ennakoidessaan tulevaa.*	*Opiskelija pystyy käyttämään kieltä joustavasti ja tehokkaasti sosiaalisiin tarkoituksiin sekä ilmaisemaan tunnetiloja, epäsuoria viittauksia, esim. ironiaa ja leikkimielisyyttä*	*Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaise myös pitempiä esityksiä tutuista ja yleisistä aiheista, vaikka puhe ei olisikaan selkeästi jäsenneltyä ja sisältäisi idiomaattisia ilmauksia tai rekisterin vaihdoksia. Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaise monipolvisia käsitteellisiä kirjoitettuja tekstejä ja pystyy yhdistämään tietoa monimutkaisist teksteistä.*	*Opiskelija osaa ilmaista sitsi eään sujuvasti, täsmällisesti ja jäsentyneesti monenlaisista aiheista tai pitämään pitkähkön, valmistellun esityksen. Opiskelija pystyy kirjoittamaan hyvin jäsentyneitä tekstejä smtionimutkaisist aiheista varmalla, persoonallisella tyylillä. Opiskelijan kielellinen ilmaisuvarasto on hyvin laaja. Ääntäminen on luontevaa ja vaivatonta*

					kuunnella. Puherytmi ja intonaatio ovat kohdekielelle tyypilliset.

10.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11. OPH-2264-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää saamen kielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 3 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	*Olli-Pekka Heinonen*
	Opetusneuvos	*Petri Lehikoinen*

10.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2264-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Saamen kielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Saamen kielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Saamen kielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia

kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa saamen kielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden saamen kielen erityispiirteet. Saamen kielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Saamen kielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus saamen kieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen saamen kielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan saamen kielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää saamenkielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*

- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan saamen kielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista*
- *tutustuu saamen kielten kokonaisuuteen ja ymmärtää oman asemansa saamen kielen säilyttäjänä.*

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

SÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Keskeiset sisällöt

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

SÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää saamen kielten kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.*

Keskeiset sisällöt

- *saamen kieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*
- *monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys*

SÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

SÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee saamenkielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita saamelaisten tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan saamelaisten historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, joiku ja lauluperinne*
- *monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta*

SÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös saamelaisuuden näkökulmasta*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielien näkyvyys mediassa*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

SÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää saamenkielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *osaa käyttää muita saamenkielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

SÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *saamenkielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

SÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää saamenkielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista saamelaisten tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.*

Keskeiset sisällöt

- *saamenkielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*
- *saamenkielinen, saamelaisten tuottama ja saamelaisista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä*

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

10.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11. OPH-2265-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää romanikielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 4 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	*Olli-Pekka Heinonen*
	Opetusneuvos	*Petri Lehikoinen*

10.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2265-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Romanikielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Romanikielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Romanikielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa romanikielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden

romanikielen erityispiirteet. Romanikielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Romanikielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus romanikieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen romanikielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan romanikielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Opiskelija kehittää taitoaan hyödyntää romanikielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurinsa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*

- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen, standardisoidun romanikielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan Suomen romanikielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista*
- *tutustuu eri puolilla maailmaa puhuttaviin romanikielen murteisiin ja ymmärtää oman asemansa Suomen romanikielen säilyttäjänä.*

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

RÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Keskeiset sisällöt

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

RÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää romanikielen kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.*

Keskeiset sisällöt

- *romanikieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*
- *monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys*

RÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

RÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee romanikielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja*

- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan romanien historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, laululyriikka*
- *monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta*

RÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös romanikulttuurin näkökulmasta*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielien näkyvyys mediassa*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

RÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää romanikielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *osaa käyttää muita romanikielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

RÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *romanikielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

RÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää romanikielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.*

Keskeiset sisällöt

- *romanikielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*
- *romanikielinen, romanien tuottama ja romaneista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä*

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

10.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11.2019 OPH-2266-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää opiskelijan oman äidinkielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 5 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	*Olli-Pekka Heinonen*
	Opetusneuvos	*Petri Lehikoinen*

10.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2266-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Opiskelijan oman äidinkielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tämä ohje on laadittu kaikille niille kielille, joita opetetaan opiskelijan omana äidinkielenä. Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa opiskelijan oman äidinkielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden opetettavan kielen erityispiirteet, muun muassa kirjoitusjärjestelmä. Opetussuunnitelma voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Opiskelijan oman äidinkielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus omaa äidinkieltään kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen omaa äidinkielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan oman äidinkielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää omakielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*

- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan oman äidinkielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.*

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

OÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Keskeiset sisällöt

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*

- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

OÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään omasta äidinkielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina.*

Keskeiset sisällöt

- *äidinkieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*
- *monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys*

OÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

OÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee omakielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan omaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa*

- *monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta*

OÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielten näkyvyys mediassa*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

OÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää omakielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *osaa käyttää muita omakielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

OÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

OÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää omakielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa.*

Keskeiset sisällöt

- *omakielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*
- *kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä*

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.